

NAVARASA TARANGINHY

OR

BEAUTIES OF SHAKESPEARE

AND

KALIDAS

COMPARED, CRITICISED, AND TRANSLATED INTO TELUGU

BY

BRAHMA SRI

Ajjada Adibhatta Narayana Das Garu

PRINCIPAL VIZIARAMA GANA PATASALA

VIZIANAGRAM.

నవరసతరంగిణి

శ్రీవిజయనగర వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ మధ్వాచార్యుల
నారాయణదాసుగారిచే నాంధ్రీకరింపబడిన మేక్సిప్పయ
రూపిదాసుల కవితా విశేషములు.

ALL RIGHT RESERVED.

FIRST EDITION—500 COPIES

Printed at Sree Viziararama Vilas Press, Port, Vizianagram,

PRICE RUPEES TEN.

1922.

నాచేరచింపబడి ముద్రింపబడి నాయొద్దపెలకు దొరకు పుస్తకములు.

♦ హరికథలు (తెలుగు) ♦

జానకీశపథము	1- 0-0
మార్కండేయో పాఖ్యానము	0-12-0
హరిశ్చంద్రో పాఖ్యానము	0-12-0
రుక్మిణీ కల్యాణము	0-12-0
సావిత్రి పాఖ్యానము	0-12-0
ప్రహ్లాదో పాఖ్యానము	0 -8-0
గజేంద్రమోక్షము	0 -8-0
అంబరీషోపాఖ్యానము	0 -8-0
భీష్మచరితము	0 -8-0
పార్వతీపరిణయము (పసుమతిక కృష్ణమూర్తికవిరచితము)	0 -8-0

♦ తెలుగు నాటకములు ♦

సారంగధర	1-0-0
---------	-----	-----	-------

♦ కావ్యములు తెలుగు ♦

బాటసారి	0 -8-0
నూర్గంటి	0 -8-0
3 శతకములు	0 -8-0
శ్రీకృష్ణజననము సంస్కృతసంగీత ప్రబంధము	0-12-0
తారకము (సంస్కృత కావ్యము)	0 -8-0

అజ్ఞాదాదిబట్ట నారాయణదాసుడు,
విజయనగరము.

DEDICATED

BY

GENEROUS PERMISSION

TO

SRI SRI SRI BAJA MIRZA SRI PUSHAVATI ALAKH NARAYAN

GAJAPATY RAJ MAHARAJ MANYA SULTAN BAHADUR

MAHARAJA OF VIZIANAGRAM

BY

HIS HIGHNESS'S EVER LOYAL SERVANT

A. NARAYANADAS

PRINCIPAL

Sri Vijayarama Gana Pathasala

VIZIANAGRAM.

సీ॥ సాత్వికతపముయు- మ్మత్ప్రసితామహుఁ ♦ వలసనీకలరు బా-వన చక్ర
శౌర్యపరాక్రమ- చాతుర్యముల్పీకు ♦ దాతస్వభావమో- ధమక మూ
బహుజనపోషణ- పరతనీకండినై ♦ జమునీకువచ్చెనో- సదయహృద
సకలజనప్రియ- చారుణోరణినీకు ♦ సహజసిద్ధముగ్నా-జగులదేవ ।

పూషవాట్కులమునదొల్లి ♦ పొడముటరుడు ।

నీవలెన్సగుణంబుల ♦ పోవుభళిక ।

తగునునీపేరునీకుమా ♦ ధవులికృపను ।

విజయమందునాగాయణ ♦ గజపతీంద్ర ॥

గీ॥ శ్రీవిజయరామగజపతి-శ్చేష్ఠపుత్ర ।

నీకలలితా కుమారీకు-మారశూర ।

ధీరసుకుమార విద్యావ-తీకళత్ర ।

రాజకులముఖ్య యలకనా-రాయణాభ్య ॥

గీ॥ కాళిదాసపేక్ష్వియయల ♦ కవితలపము ।

బ్రేమపడెదవుగానన ♦ వికంచినాడ ।

ఈకృత్స్థయతోడనం ♦ గీకరించు ।

మలకనారాయణగజేంద్ర ♦ యనిపచంద్ర ॥

శ్లో॥ తవదాసాత్మసంభూతా । పృథ్వీసులభాకృతిః ।

నారాయణగజపతే । పాహ్యంగ్రీకృతికన్యకామ్ ॥

నవరసతరంగిణి

పీఠిక.

జగత్ప్రసిద్ధులయిన పేక్స్పియర్కాళిదాసుల కవిత్వమందలి సాగసు
లు తెలుగువారలకుఁ దెలుపఁ దలఁగించినాఁడను పేక్స్పియర్కాంగ్లేయ భా
షలో ముప్పదేడు నాటకములు న్మఱియునాఱు చిన్న కావ్యంబులు ప్రచి
యించెఁ- గాళిదాసుఁడు నాల్గునాటకముల న్మఱియునేడు కావ్యముల నొ
నఁచెను- కేవల మాంగ్లేభాషాపాండిత్యము మాత్రమేకలిగి సంస్కృత
మెఱుంగనివారు పేక్స్పియరు కాళిదాసునకంటె నెక్కువ కవియనియు-
సంస్కృతజ్ఞానముండి యాంగ్లేయభాషా పరిచయములేనివారు కాళిదాసు
న్మించిన కవిలోకమున లేడనియునువాదించుచుందురు. గీర్వాణాంగ్లేయ
భాషలు రెండుఁగూడఁ దెలిసినవారి కాసాదియముండ నేరదు. ఇంతకునొక
భాషలో నేయిర్పఱు కవిత్వము చెప్పినపుడు వారలతారతమ్యముఁ దెలుప సు
లభముకాని- వేఱువేఱు గాఢలయందుఁ గవికనొనఁచిన వారలవాసిఁదె
ల్ప మిక్కిలివీలుకాదు- భాషాగౌరవమునుబట్టి రసోన్నతియగపడును- రా
జనకు మఱియు సేవకునకు గలుగురసములు పాఠభేదంబుల గౌరవలాఘవ
ములందు సనుటకుసందేహము లేదంతకు- రాజమెచ్చినది రంభయనుసా
మితయేతాకాణము- భావలక్ష్మి సంస్కృతము తల్లియు నాజ్ఞాపంటిది-
రాజ్యలెనులోకులెల్లరున్ భయపడఁజొచ్చిరి వఱియునతఁడు చిఱునవ్వన
వ్వెను జనులందఱుల్లాసమందిరి సేవకునియల్కగాని సగవుగానియంతగా
లక్ష్మియు సేయఁబడవు- స్వతస్సిద్ధమగు దేవభాషన్ జదువుఁపుడు రసోదయ
మగునట్లు దేశభాషన్ జదువఁగానేరదు- పాలకొకరుచి- యద్దయే- పెరు
గునెన్న- నేయి- మీఁగడ- చల్ల- మొదగువికారములందు నపుడు వింత

వింతచవులగు- సందొకదానికొకటి పోల్చియెద్దియు నెక్కు పనికాని తక్కు
 పనికానియనరాదు- సంస్కృతముపాల్కబోలి దేశభాషలను బెరుగుము
 దలగు వికృతులనందెను- మఱియు నూహమొదట నొకవిషయ భాష
 గూపమున బయలుపడియెనుగాన- భాషలతో బనియేమి- యూహలనొం
 దొంటికిబోల్చి హెచ్చుతగ్గు లేకచవచ్చునన్న చో నదియుఁగూడ వీ
 లుపడదేమన నేయుహలకలవడినవారల కాయూహలెక్కువుగ నివాస
 స్థానములు- భోజనపదార్థములు మొదలగువానివలె రుచించుటయను
 భవసిద్ధముకదా- యంద్రీనీలములనంటి కురులిచటివారలకు- మఱి- బం
 గరుచివురుబోలినయెట్టిని కొప్పుహూసులకుండల్లనిరూదరణము మనలో
 వెచ్చనిరూదరణు పాశ్చాత్యులలోను నుచింపలేదా యిట్లు తక్కిం
 చినకొలది పేక్కియర్కాభిదానుల కవిత్వములలోని వానిచోకచకన
 లనపడ నేభాషలందైనఁగవులనా బరంగినవారలలో బయలుపూహం
 దొంగిలి మచ్చునకుమచ్చునన్ని యుదరపోషణార్థమకాని పేరెక్కుట
 కుఁగాని గ్రంథములల్లువారు నూటికిదొంబదితొమ్మిది- నిజమైనక
 వులేకాలమందై నఁగడునరుదు సహజకవులకు సామన్యప్రసిద్ధియు స్థాని
 కవులకెక్కుడు కీర్తిఁగూడఁగవితారసజ్ఞులు నక్కవులకంటె గడునరుదు
 గానఁ గన్పట్టెను- పేక్కియర్కాభిదానులకన్న నెక్కుడు కవితాప్రతిభ
 గలకవికిరోమములు సామాన్యులుగనుపేక్షింపఁబడియుండవచ్చు న్నొకదఱి
 యూహలువ్రాయంబడకయుఁ గొందఱివ్రాశలుబయల్పడకయుఁ గొం
 దఱికావ్యంబులు ప్రచురింపఁబడియుఁ గొన్ని హేతువులచే గణింఁబడక
 యుఁ బ్రఖ్యాతిఁగొనఁజాలకున్నవి- పలుగురాడిసమాటిపాటికెక్కుఁ గను
 కఁజై యరువుర్కవి శ్రేష్ఠులుగ నెన్ని వానినొందురులతో బోల్చునపుడు
 నాయభిప్రాయమన నేపాటిది- వారలకవిత్వమందలి సాగసులేచకటకు
 దొరకొనినప్పుడు పేడవాడొక తావుననవిరత్నములపరిమితముగ న్నొం

దొందుమీటి కప్పుడనెన్నాననెనెనె దృష్టి పడకెద్దియు దోచక తుదకెన్న్
 యోకొన్ని మాత్రము శాస్త్రమునొనగట్లు - మఱియు - నాకలి గొనువాడొ
 కదానికన్న నొకటికొన్నియలకొప్పి పలుతెలుగులు దుటగలించు
 వంటకములు దొరకునడశ్చేయు ముప్పునుడ దినలేకవచ్చినట్లయ్యె నా
 పని - యాయదపురకబ్బములందలి సౌందర్యముకొనియుండవే నోళ్లచాలపు
 పున్న మచందురుం జూచినకొలందిదోవిటీతొతీరున వారలంజడివిన కొ
 లంది సంతోషిటీతవ - మఱియు - శిగోళములగారచి యానందించి వానిం
 గూలంకమంబుగదెలియఁ జాలఁజ్జు దానియు హలత్యామోదకరముల
 యుగ్మ గొన్ని చోట్లదురవగాహములు - సమాద్రమునలెవారలకవితాశకి
 యపారము - దిగంత రేఖకరణి వానియు శము కొన్నితావులనందీయంద
 కుందును - వారివచ్చుమహిమతి యనిదే శ్రమ - సరియె - యమహాక
 విశ్వరులు లోకవ్రసిక్థలు నేవేదశ్చేనెల - సజసుగుకవు లొకకొకనీడు
 తియకుందు - వారిలో నొందొరుల భోజ్యులుకాదెననిమట్టుకు వాంఛ
 నుడు - రసముచెడనీక - యవక పుట్టిగఁజెప్పట - సావర్భశుద్ధిగల పదవి
 యోగము - స్వంత్రముగఁ గననుగల్పించి యపూర్వమగునూహలంద
 ల్పుట - యతుకుంచక పద్యములుట - పండిత పావరసజకముగ వృదు
 వధిలోచిత శ్లోకములం బొందునచుటయుం గవిత్వమునమఘ్యంకము
 లు - సర్వసాధారణానుభవము స్వభోచితంబుగదెల్పి జనులహృదయం
 బులకెల్లరసముస్ఫులింజేసి నీతినున్బొందించుటయే కవికకడగు ప్రయో
 జనము - మఱియు - నొకభాషయంతొక భిషకవిగామాటము - వాంఛ
 ట్టాపూడల్పునట్లుమాత్రమే మార్చవచ్చుగాని యధార్థిగాభాషాం
 రీ కరణము సాధ్యము - పుట్టుభాషవల్లములవంటిది - పెట్ట భాష యెంతచది

వి యంటింనుకొన్నను బోతపాలవలెనంతగా నొడలుకట్టదు- లాతిగా
 ప పొంకముకూలంకపముగఁ దెలియఁబడదు- మఱియు- నొకమాన్యు
 ధామయొక జన్మకేశమొకజాతి యొకవయసొకస్థితి కలవారలన్యోన్యమాన
 హజముగా దెలిసికొందురు- ఒకకొంతయొరగిన-సికమీఁద ముడిపువ్వు- ఒ
 క్కులు దొరయుతా-యెత్తులు జట్టియనుసీనపద్యపాదమందలి యభిప్రాయ
 మునచ్చునట్టింకొక సీనపద్యపాదముఁజెప్పటగాని లేక ధందస్సుమాది
 చెప్పటగాని లేక పర్యాయపదంబుల స్థానికధాముచెప్పటగాని యంత
 గారనముపుట్టింప నేరనపుడు భాషాంతరీ కరణమునఁగద్రతమెట్లు త్వాది
 యును- మేనమామబోల్కిగాఁ గొంతవఱకు భాషాంతరీకరణమున నూహ
 డ్బుఁ బీఁకులాడవచ్చును- వినిపేర్తితుఁడునై పేక్కియర్కాభిదానుల క
 విష్వమంసు నాయెన్ని నకొన్ని సొగసులుసాహసంబునఁ దెలుఁగునందలి
 పినాడ- నీరూంధ్రంబున నొకవేళనంతగానుచి పొడమనిచో నాంధ్రీక
 రణమున నాశక్తి లేమిగాని యక్కవీశ్వరుల కొంతయేమాత్రము న్నద
 సినేదెల్పించసరిములేదు- పేక్కియర్కాభిదానుల తారతమ్యముకొంత
 వఱకీ పుష్కలంబుననాంధ్రులకుఁ దెలియఁగలదని నాపమ్మకము- మొగి
 యొగి మొదలగుపదంబులు వ్యధాముగా ననుకవలయుఁగాన యతిప్ర
 పసజక్యంబుగాఁ బద్యముల్లిన బాగుగనుండుననియు- సర్వజనసాధార
 ణముగాఁ దెలియుఁగాన గ్రామ్యమేకావ్యంబులఁ జెప్పటయుచితమనియు
 గాఁయతిప్రసముల న్వాక్యకరణమునామ్ర వచనకావ్యములు మాత్ర
 మేదెప్పినమఱింత సుభుభాధకములగుననియు నిప్పటివారలలో శ్రాధ
 విత్తంతువివాహము రజన్వలోద్వాహము స్త్రీలకుసథమ జాతులకు మం
 త్ర బ్రాహ్మణాధ్యయనము- దుష్టస్త్రీ సావ్యతంత్ర్య
 ము- నకలజాతులకన్యోన్యసంబంధపాంధవ్యంబు
 లు- దివ్యక్షేత్రీధామాత్రావిగ్రహారాధన గోబ్రాహ్మణవేదమా
 హాత్మ్యచిరసనమున్ బ్రజ్ఞోపకారముచేయుననుకొందఱు నవనాగరకుల
 వలెఁబల్కుచుఁ గొంతవింతమాక్కునకుఁ గారణమగుచున్నారు- సంస్కృ

తమునందు హివేచానుయదెనుగున నొగిమొగ్గానులుంబాద పూరణ
 మాత్ర సుకములయ్యు జీట్లపేకలోని జోకరుబొమ్మవలె నభీష్టాథ=సిద్ధిదా
 యకములయిపద్యమునుమేకు విగింపువలె దృఢపచును- గ్రామ్యమమిత
 ముగా బలుదేశంబులంబెక్కు తెలుగులుగ నేచబట్టిభేదముగనుండు
 గావున సర్వసాధారణముగాఁ దెలియఁబడదు- సుశబ్దప్రయోగముపుణ్యజ
 నకమని ప్రయోగాహాశబ్దంబులు పరిమితములుగా గ్రంథమునకు ని
 యమింపఁబడియె- గణయతిప్రాసములు నుపమాంద్యలంకారములుం జ
 మత్కృతింబుల్లించుచు దృఢధారణమునకు సాహాయ్యముగా నేపఁచఁ
 బడియె- బ్రాసమోవిశ్రమవణ నియమమోలేని తెలుగు సామితయే
 కానరాదు కావునఁదెలుగు భాసకుమాదవమువలె నాంధ్రపద్యముల
 కు యతిప్రాసములు- వణాధమములు వావివరుసల తిరుననలంఘ్యము
 లుగాఁగన్పట్టెడు- న్నార్యముతోనే ప్రయోజనముగాని కట్టుపాటుల వ
 సరములేదన్నచో జాతి నీతులు- వావివరుసలు- తలమొలలకుడుపులు-
 భక్తా భక్త్య వివేకము - పిన్న పెద్ద తారతమ్యము -
 పాపభీతి యాక్రమము- మొదలగువానితోఁ బనిలేదనవచ్చునా- మన
 యూహలకందని పుణ్యవిశేషమెద్దియో లోకోపకారాధా మన్నికట్టుపా
 ట్లయందుఁ బూర్వంచేనుద్దేశింపఁబడియెను- బాల్యయాశావనవాధాక దశ
 లందు నరుడవస్తాభేదమున నెల్ల గతులవూరుచుండియుఁ దామాటనట్లా
 చారములున్నానలు కాలానుసారముగాఁ బ్రవాహోదకములకీతి మారు
 చుండియు మాటకుంటచిత్రము- భారతమునాటితెలుంగిప్పటి గ్రంథము
 లందు మారుచుండినను మారకాకట్టుపాట్లనే యనుసరించియుండలేదా-
 నవనాగరికులన్నిట స్వేయదలంచు మార్పులెల్లఁ గావ్యదోష రూపముగా
 వాటియు గ్రామ్యభాషాకారముగా నిదివఱకున్నవే- పారిమూర్పుకోర్కె
 వ్యధాము- గానమునకు శుక్తిలయలక్కఱలేదనియు భాషకువ్యాకరణ
 మొద్దుకవియుఁ బద్యములగణయతి ప్రాసనియను మనసరములేదనియు

బాధితాని లేక కావ్యములచించి కానిసార్యతాకికులుకానేరక గానకవిత.
 లగ్నాచి తెలిసీతెలియని యభిప్రాయములిచ్చు సంగీతకుతారములున్
 గవితాభావముల్ గ్రహచారమున రాజభాషా పండితులనించుకొని
 యున్న తపదపులందినమాత్రం దమకన్పియుం దెలియునని దురభిమానం
 బునం బండితమృత్యులై విపరీతబుద్ధిన్న వనాగరికాగ్రామ్యులుగాఁ బ్రభు
 సనాత్రునమువడయఁ గోరిగానకవితావిద్యలకు స్పదాచారములకు నేర్పరుని
 తులగుచున్నారు- జాతిసాగర్యము- నాస్తికత- గ్రామ్యభాష- మొదల
 గుఱెడతోవలు స్వభావసిద్ధముగా లోకమతోనేయున్నవి యొకరుకొని
 త్తగానేపకచానక్కటలేదు- సామ్యతమునఁగల కావ్యబంధనము లాం
 గ్లేయభాషకంతగాఁ గానరావు- నాయకనాయకలక్షణము భారతీయకృ
 తులందువలె బాహ్యత్యకావ్యములఁ గాన్పించదు- మఱియు సజ్జీలాది
 కావ్యదోషంబు లద్వనకబ్బములన్గణింపకుంట పేక్కియరుని దోషముకా
 దు- కొత్తగానాగరకతంబొందుచున్న యాంగ్లేయభాషకనాది నాగరక
 తఁగల భారతీయవాగ్దారవ మంతగాలభింప కుంట వింతకాదు- కావ్యంబు
 నఁబిలువదనుటకుఁ బిట్టయనిప్రయోగింపఁ జెవికేవకాదా- స్వభావవర్ణన
 సమనుచితముగాఁ జేయరాదు- ముంగురలునాల్పపులు ముత్రేపుంబు
 ల్వరున చిలునగవు తళుకుంజెక్కులు గలమోమున్నందు చందురుతో
 బోల్చివణించునట్లు దినమొలనద్దాని విశేషంబుతో వణించుటనధ్య
 మగునా- మోమునస్పృశింపట్ల ధోభాగమున గవచఁదగునా- శృం
 గారమునస్త్రీపురుషులొండ్డులఁ గుచ్చికొనిలింపుకొని దశషధముంబు
 నము లొనచుచు గుహ్యభాషితంబులనుచుఁ గామకేళిఁగావించుట- హా
 న్యంబున గోష్ఠావయంబులగపచుచు మోటమోటలుపల్కుట- రాద్రం
 బున నవయవంబులనటకుచుఁ బ్రేవులం బెఱుకుచు సతికళోరముగభాషించు

ట-భీమశంకరులనె - రు వలదలు - ప్రేవులపోవులు - చొంగ మొదలగున సహ్యా
ములగల్గెనుట - కరుణాయందు బలువురుగలసి యొక్క పెట్టుకగోలును
నిశ్చేష్టులు - శక్తిశాసక్తియ - మొదలగు భారములజూపుట - భక్తూక
కరుణకు మూర్తిపుష్పకర్మకాభినయమనా - నాన్వరింగిమున - బ్రద
తనాహామోత మాత్రమున్నాదు - జగుస్సభయతోకములతో సభ్య
ముకానివ్యాసలు కలుగునట్లు నాటకములు ముగింపరాదు. మాపకాభి
యప్రయోజనము సభ్యులకుల్లానపదిక నీతిసేపకటగాని జగుస్సభయతో
కములగల్గెదేసి కర్కవ్యమెఱింగి చుటకదు - కుష్మపుండునుండి కుంకు
మరాలుపురుగులు - వాంతులువిరేచనములు చేసికొనుదుగడు సీరపిలిచా
వశిష్టముగ నున్న మనుష్యులనొకవైపు పొడిచిపీఠిరిను రాబరదునుకులు
వేర్చిలాడు ప్రేవులు పూణాగభావతుం - బాడిచిదుట్టబందువులేవ్వ గ
దువులోనిశిశువులం బైకిలాకాలద్రోక్ - చుం బగదీచుకొనుకాదా
కారుల ముగ్ధిచేష్టములక బాంబ వేడ్క బడు నాచూపులు - తేక - సన
రత్నపుగిత సింహాసనమున సకలజనవత్త్రితసేక్కించు చక్రవర్తులన్
రత్నరవదనావ లోకసమూహంబులతో నానందంబుమూలక భవంతు
ట్లు పుష్టిపీఠులంకరించినసపహావరుల - దీర్ఘద్రవికారూగి మృత
శుగ్రులంబొంది పాణదళిమిగకలజరదేహవత్సుల సముఖమోక్షి
నిజనియంబులకే తెలియ పేరబంధువులనాలో కింపనాల్గించునా - పక్షి
తెనకండ్లివృక్షగ సరకండ్లి గ్నంబుడి శంకరించకారణమున దానినాం
దీర్ఘద్రవి పగదీచుకొని తన్నుంబొందుచు నిచెనుట - ముదమపిటు
కులాడి స్పృంధుడిగూ పెరిగెయెదుట పిటకా తోకేయ్య ముక్తేష్టెయ్య
కొట్టెయ్య నొకమహారాజునియు సనంబకనోహాత్రి - జ సువకా
సమీపకుచేయవరాని శంకరించినాని భార్యబంధువృత్తిచి ముదమ

తేనులనక్రమమునాల్క-ఖండిండుమట మొదలుగు తనదుష్క-శ్రమము
 బహిరంగముగా నొప్పుకొనిపడుచే బాడువలబడజూచుట- తరిదండ్రు
 దమ్ములు మొదలుగు నన్ని హితబంధువుల ప్రాజ్ఞాభిలాషచేనన్నియో
 కుట్రల బన్ని బందెలిడిచంపుచు బసిగాలుర హాసమొనచు-చుభతక
 బంజరించి యూదిన వృద్ధవితంతువుల బెడ్డాడివిడిచిపెట్టుచు ఘోరకృ
 త్యములాచరించుచు దురకొకమష్టరాజు యుద్ధముచలగూలుట- మొదలు
 గురసమంజన కథావిధానములు రంగిల్లమున సభినయించుట కొంతనీ
 పోషకమున్యు సభాసమలకు హృదయక్షోభకరంబని యెంచియే భరత
 ముని ౧౨) ముఖ నాట్యవేదవినులు శృంగారపీఠ రసవిధానములు
 నాటకము లుండవలయుననియు నుత్తమ నాయకానాయకస్వత బోధక
 ముత్యయంకవలయుననియు సుఖపర్యవసానయుతములు కావలయుననియు
 నాశాసిచిరి- భారతీయులంకారికులేషాచీకన దోషములు పెక్కులు
 ప్నప్పటికిని పేక్కియరుని కృతులు లోకోత్తరములనుటకే సందియము
 న- పేక్కియరునివంటి కవిశిఖామతి సభాతోసభవిషయై యచదగినది-
 పేక్కియరుని కవిత్వముతో నన్యునికవిత్వ నోబ్బుటసూర్యునితోగరదీప
 క సరిజేయుటవంటిదను విచక్షుణులు నసద్ధనేయరాదు- తనకావ్యదశ-
 తారుల జగమునెల్లఁజూపిన మహానుభావుఁడు భారతీయులలో వ్యాసుఁ
 డు నాంధ్రీయులలో పేక్కియరుని నాయభిప్రాయము భారతముచదివిన
 ప్నకు పేక్కియరుని కృతులన్నియు బోకించినపుడును నామరసునకులో
 కమంతయు నొకపోల్కి స్ఫురించెను- పేక్కియరుని నాటకంబులు
 37- All is well that ends well బాగుగా ముగియునదంతయు నప్ప
 ౧ 1 Antoney & Cleopatra ఆటనిమిషియున్న యోషిటా 2 As
 you like it నీమిష్టానుసారము 4 The comedy of errors పిభా)ం
 భవోహసరము 5 Coriolanous కారియోలేరసు 6 Cymbaline సిం
 బాలెను 7 Hamlet, prince of Denmark హెన్రీకుమయవరాశి

మొదలు 8 julius caesar జూలియస్ సీజార్ 9 నాల్గవ హెన్రీ మహారాజ
చరిత్రము మొదటి భాగము 10 రెండవ భాగము 11 అయిన హెన్రీ మహా
రాజు చరిత్రము 12 ఆయన హెన్రీ మహారాజు జీవన చరిత్రము మొదటి
భాగము 13 రెండవ భాగము మూడవ భాగము 14 ఎడ్వర్డు మహారాజు
చరిత్రము 15 జీవన చరిత్రము 16 బ్రానుమహారాజు జీవిత వాణిజ్యములు 16 లియ
క్లౌడు మహారాజు ఖాతా నాటకము 17 రెండవ చార్లెస్ మహారాజు ఖాతా నాట
కము 18 మూడవ చార్లెస్ మహారాజు ఖాతా నాటకము 19 స్వధాత్ర
యోగము 20 మేక్ షిట్టు 21 ప్రోగ్రిబ్రిత్ 22 వెన్ని నునా క్లౌడు
23 విండ్ సర్వేయింగ్ కార్డులు 24 కడువేసవిరేకం 25 mach Ado about
nothing ఉద్దేశబడ 26 బెల్లొయను వెన్ని న్దేశపు నల్లనివాడు

27 బ్రిటన్ మహారాజు ఖాతా నాటకము 28 రోమియో జూలియట్టు 29 గుర్రా
లియన్ మహారాజు ఖాతా నాటకము 30 గాలివాన : I నునుని జీవన చరిత్రము 31
ఎడ్వర్డు కనుమ ఖాతా నాటకము 32 బ్రిటిష్ క్రీస్టాల్ 34 సన్నెం
డనరేయ - లేక - నీలిరేయ : 5 సోనా జేతపు గుర్రా మహారాజు 36 సీ
తాకం Winters tale 37 కావ్యములందు 1 సోనా జేతపు గుర్రా మహారాజు 2
ల్యూక్రేషీ డెయి చాటా వర్ణనము 4 నాయక విజ్ఞానము 5 నీలిరేయ నా
సి 6 భాగ్యములకు కళ - కావ్యములందు 7 సోనా జేతపు గుర్రా మహారాజు 8
సకావ్యములకు పాశ్చాత్యములకు లేకుండుటయు కలెంజయక రాదు - కవి

తాపగ్రాహకంబులకు ముఖ్యముగాని వానియవములు మీకితనని నే
వనింపరాదు - సహాయ సాజవతో గావ్యములకు వేచికని వానికర్చు ననబా
యున్న వెళ్ళవరాదు - ననియుండుకదా - అన్యులకు చదివి సుఖమును సా
గనుగొనుకట్టిన మానవ జీవితములకు నుపాదేశములనుంబున క

మృత్యుగతి దనసుండుకొనిన బంగారు ముక్క వేపుకొనిన ముగ్ధము - సకల
భాషాజ్ఞులయగు జీవభాషలో గావ్యము చెప్పి లోకుల మెప్పించిన వానిక
న్న మేధావులలో గొప్ప మొదటిక బంగారు ముక్కతో పోల్చి వాడు వే

దానములనుండు - నేదు - కానిదాన కృత్యములందు

భాషకును పేక్కియరుచికావ్యంబులు గీర్వాణభాషకును మోచినయెడ
నాయరుచిన శారతవ్యమున్నప్పుడుననియెంచి నాకునోచిన కాళినాను
ని మూడుపద్యము లొంగ్లేయభాషకును పేక్కియరుచి మూడుపద్యము
లు సంస్కృతమునకు నొక్కొక్కనాడెను- శ్లో॥ తన్వీశ్యామా॥ దీనితెలుగీ

గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది- She who is there a lovely and
deicate woman of middle age, sharp toothed, scarlet liped,
tender waisted, gazzle-eyed, deep navelled, slow footed,
on account of heavy loins, slightly bent down by breasts ;
like the first female crea-tion of the Creator. O, she doeth

teach the torches and దీనితెలుగీ గ్రంథమునఁజూచుకొనునది- శ్లో
అవ్యంశం ప్రవృత్తునుబలానిక్షతే- పశోప్రదీపాః । రాతౌకాశీశ్రవణ
విచలద్రష్టభూపేవభాతి । సాంవర్యం చానభవేతుమతి శ్రేష్ఠమురవ్య
అమూల్యం । వాయవ్యోఘేచరతి వరటావస్స ఘమడలేసా॥ శ్లో॥ ఆ

కారవద్యశప్రజ్ఞః దీనితెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది- He is as in-
telligent, as beautiful, as learned as inteligent, as engaged
as learned, as famous as engaged. He was a man and

దీనితెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది శ్లో॥ సో భూత్పు
మాన్సర్వభేవ । సంపూర్ణానుగుణాకరః । నాహంకదాపివీక్షిష్యే । త
న్యప్రసినింపుః॥ శ్లో॥ ఆభరణస్యాభరణం ornament of orna-
ments, decoration of decorations, simile to simile, friend !

her beauty is దీనితెలుగీ పాతమునఁజూచునది. To gild refined
gold and దీనితెలుగీపాతమునఁ జూచుకొనునది. శ్లో॥ స్వరోహేమ

విలేపనంసమనికే రక్తోత్పలేరంజః । చాంపేయప్రసవే సుగంధకలసం
హేమాపలేన్నహనమ్ । దేవేంద్రస్యశరాసనేసనుదితే వనాంలరిపా

పణం । దీసేనాకారుచిప్రదీపకమతివ్యధక్రమ్పహసాస్పదమ్॥

పేక్కియరుడు సహజ పండితుడు- స్వశంత్ర కల్పనాచతురుడు- ప
రులకట్టుపాట్లకులొంగక యథేచ్ఛగాఁ గావ్యంబులొనచెను- మఱియు
బెక్కు శబ్దంబులకు నిజేచ్ఛానుసారాధకంబుల వినియోగించెను- గాళి

దాసుఁడు ప్రాచీననిబంధనములకు లోబడికృతులనొనచేకొనెందు నాకు
 లభించినకావ్యములు 1 రఘువంశము 2 కుమారసంభవము 3 మేఘసం
 దేశము 4 ఋతు సంహారము 5 శృంగారతిలకము 6 పుష్పబాణవిలాస
 ము 7 నలోదయము 8 రాక్షసకావ్యము- నాటకములు 1 క్రిమీమార్వశీ
 యము 2 శాకుంతలము 3 మాలవికాగ్నిమిత్రము 4 ప్రహసనము:-
 షేక్స్పియరొనచేకొనె 37 నాటకములలో 4-20-21-24-25-26-27-30-33
 -34-37 లతినివికావకొనెదనుఁ గానినిశ్చయముచెప్పరాదు- వివిధవేషము
 లనొక్కఁడే వివిధావస్థల స్తోత్రమునటులొకనిసరస్వతిపెక్కు జేజుంగులఁగా
 న్నించుటకూడనై జమనవచ్చును- రఘువంశమున నవసాననగలు కు
 మారసంభవములోని పదవనగలు మొదలు కడవనగలును మాలవికా
 గ్నిమిత్రము- నలోదయము- ఋతుసంహారము- శృంగారతిలకము- పు
 ష్పబాణవిలాసము- రాక్షసకావ్యము- ప్రహసనము- కాళిదాసకృతులగు
 నా- యేమోదేవునకెఱుక- కఠినముగాఁ జెప్పలేదననలోదయరాక్షసకా
 వ్యములు- స్వభావోక్తిచాలదన ఋతుసంహార మాలవికాగ్ని మిత్రశృం
 గారతిలక పుష్పబాణవిలాసములు మోటహాస్యముకనుపడదనఁ బ్రహస
 నంబు నెడమచేతివ్రాసె రఘువంశకుమార సంభవావ సాననగలు
 స్రించించెనేమో- కాళిదాసుఁడు షేక్స్పియరునినలె స్వతంత్రుడుకాడతని
 కవిత్యము నాల్మికీవ్యాసకవిత్యముల ననుసరించినది- భారతీయగ్రంథము
 లలోని యూహలన్నియుఁగలిపినచో షేక్స్పియరుని యూహలగునేమో-
 యెన్ని మహానదులు కలిసిపాటినను నమద్రమున కొకమూలగువచ్చు
 నా- సూర్యవంశపాలన పద్ధతి- సూర్యకాంతి- గీర్వాణ భాషాగౌరవము-
 భరతవంశాచార సౌకర్యము- షేక్స్పియరుని కవితాప్రతిభయు నిరుప
 మానములు- పూర్వులలో వాల్మీకీవ్యాసులు- నవీనులలో జయదేవమా
 ఘభవభూత్యాదులు గాళిదాసునకు సమానులో లేకధికులోగాని లోక
 మునందలికవులలో షేక్స్పియరునకు సమానుఁడుగాని యధికుఁడుగాని లే
 డనవచ్చును- నామట్లుకునాకుఁ గాళిదాసుంజదువునపుడు షేక్స్పియరు
 నగరుననున్నపుడు పట్టణమునలెస్థలిం చెను షేక్స్పియరునిఁజదువునపుడు
 కాళిదాసుఁడు మహారణ్యము స్ఫరికీలించునెడ నుద్యానము వలెదోచెను-

మఱియు- నీగ్రంథమున నాయుపయోగించిన భాషయుంబుద్యులక్షణము
నూర్బు విమతాను సారము- కాళిదాససంస్కృత మచ్చ నెనుగునదెల్పి
నాడె- గీర్వాణభాష క్షమగుచును నుకానపుడు- గమికమోకృతినై
తనీవృత్తుడనై యాయాంగీకరించిన లంఘమేమి- యాంధ్రయభాషకాం
ధ్రమొనచుకానడ నాంధ్రయ భాషాపరముల నాడుటెల్లరగదో దేప
భాషల్లెలిసింఘుచపుడు తల్పమమట్లపయోగింపరాదు- మిశ్రకావ్యముల
నూడె- గ్రంథకయభాషులును ప నచ్చ నెలుగుచు శక్తి చాల్చుచు
మాత్రమేవాడుకలోనున్న తత్పమముపయోగింపనచ్చును నీ॥ వడిగో
రు నెచ్చగుబ్బు- గ్రమ్మకొనిగిట్టి మొనలంట- బట్టి మోసి యని
చెప్పక- సహసానఖంశచర నదన్త పోరంభమామూల పరిపీడితాధో
ష్ఠ మనిసింగారమునకుఁదగినికరిన సంస్కృతదీఘక సమానములఁదెలు
గు పద్యముడమ్మంపరా దిపుడెఱున్నకు బల్కుబడిలేద- తెనుగు
ననఱున్నలు- శకటరేఫములుగల పదములఁ దెలిసికొనుటమనాస్ప
ము కానికొన్ని కొన్ని ప్రయోజ ములంబట్టి పూర్వమతాను సారంబుగ
నీగ్రంథమున నఱుచున్నలు- శకటరేఫములు దంత్యచజలకుఁ బీకమొ
దటి పదిపుటయంకున్నట్లుగురుకలుండెలుపఁబడియెను- మిగిలినబుద్ధిమం
తుడు నోటివిండవీసిచెర్వులోని చేపలుచెల్లెక్కి పోయెనన్నట్టిపుడొక పం
డితవృత్తుడు కొండకుఁగొడ్డె- యెందుకెద్దుకు- నంపుటకమ్మట- మం
చికిమచ్చి- యంకకీఞ్జయనియుం దెలుగువారితం జంపుచున్నాఁడాహా
యేమివిదపకాలము- తెనుగునలేనిజాళు తద్దినముకొనునట్లు తగిలించు
కొని గోరండీలునది గొడ్డటంబునట్లు సులభముగానున్నతోచ్రాయఁగ
లిగిన దానికీజాళులంబోదించు వృధాప్రమానములేఖకులకుఁ గా
వింపఁదగదు- పేక్కియర్కాళిదాసుల లోనిసాగసులు శృంగారాదినవర
సంబుల నీగ్రంథమున బోల్పఁబడియె- కావ్యంబులం గీతగోవిందమునం
టిగీతప్రబంధము మము- మాఘమానంటి కేవలపద్యకావ్యము మధ్య
మము శాకుంతలమునంటి గద్యపద్యమిశ్ర నూపకమధమము- మొదటి
ది సంకీర్తనాహిత్య విద్యానేత్ర లకానందదాయకము- రెండవది కేవలభా
షాపండితైక వేద్యము- మూడవది పండితపామరోభయ నేత్రాశ్రయ

[illegible]

జాలరియొద్ద కొరికినదిమాత్రముచే నాపెద్దాగూడినట్లు జన్మకితెచ్చి
 కొనుటయు వాటియొక్క కండ్లకాపెకొడుకుంబాచి తనకొడుకనివిశ్వసించి వి
 రహవ్రతధాశీయగు మాపెక్కుకంఠలగాబోల్చి కలిసియున్నట్లు పురా
 ణకథకు విరుద్ధముగ తనిపోనియసంభవములగు దిక్కుచూడటయుకనాటక
 మటనాటకాంతంకవివక్షంబయేనాచోద్యమమీ నాటకపుపిచ్చివాల్మీకి
 కివ్యాసాది కవులకీనాటకవిరచనోన్మాద మేలపుట్టలేనో కవిశిష్యభా
 ములగు భారవిమాఘులుకన్నయభట్టు తిక్కనపోతనపెద్ద నామలున్నె
 న్నరుమిట్టపముఖులు నాటకవిరచనమసంభా
 వ్యమనిఁజల్కనిపనియనియు మానివేసియుండురు విప్పించుట
 వలెగద్యముకన్నఁ బద్యమరచించుటకష్టము- పద్యముకన్న పాటయొ
 నచూడకష్టము- నాటకవిరచన మధమమైననేమి యుక్తమమైననేమి
 దానిలోపాలోపములతోఁబనియేమి- కడచినదానికివగచే- లోకైకకవు
 లునాఁ బరఁగిన పేక్కియర్కాళిదాసుల కృతులలో విచారించినచో
 పేక్కియరుని హేమెట్టును గాళిదాసుని శాకుంతలమును నిరుపమాన ప్ర
 ఖ్యాతింగొంచినందున వానిఁగూచి- కొంతచచిఁపవలసియున్నది- హే
 మెట్టు డెన్నాఁకఁదేశమంతటిలోను వానివంటి దుమాఁగుడులేడుహె
 రేష్యాయీ సంగతిచెప్పుటకు సమాధినుండియో ప్రభువాదయ్యమేలేచి
 రానక్కఱలేదనియనుటఁబట్టి యదివఱకేరాజు బలాత్కారముగా నతని
 తమ్మునిచేఁ జంపఁబడినట్లందఱికిఁ దెలిసియుంటున్నట్లము- వాటియు- హే
 మెట్టు కావలసివెట్టివానివలెఁ గన్నబైదనని తనచెలికాంక్షతోఁ జెప్పి
 యున్నాఁడు తనతండ్రితో నోఖీలాతననడుము హేమెట్టుపట్టుకొని యెం
 తయోప్రేమఁజూపించి యెట్టకేలకుఁదనయందలి మోహమువిదల్చుకొ
 న్నట్లు కాన్పించెననిచెప్పుటవలన హేమెట్టునకుఁ దనతల్లియుఁబి తం
 డ్రియునొనచిఁన చౌడకన్యముంబట్టి సరిసారభోగములందు గాఢవిరక్తి
 కలిగె నుత్తముఁడగు తనతండ్రి జంపి తనతల్లింబెండ్లాడి రాజ్యమాకృ
 మించుకొన్న తనపితండ్రిఁబొలయించి పగఁదీచుకొనుటయే తనబ్ర
 తుకుంకు సాధకమనిశిశ్చయించి వెట్టివానిపలెనటించుచు నదునువేచు
 కొనియుండెను హేమెట్టునకుఁదనపితండ్రియొనచిఁనదుమాఁగఁతఁవా

కి మఱినా పెక్కొత్త పెన్మిట్టికిని సేమెట్టువెట్టివేమగునకు దమదున్నయ
 మే కాగణమచినిశ్చయముగా దలియును సేమెట్టువెట్టున మనువలె
 మానుచుసంఘముపై సనహ్యచడను- లోకమునున్నపంపగోరెన బుద్ధుడు
 భార్యను రాజ్యభోగము దృణశ్రీయముగిరి బరిశ్యించిచట్లు సేమెట్టు
 ట్టుతావిట్టువలచిన యోఫీలానువఱియు దనజీవితేశ్చెన్నాడ బాశాన్
 డగు తనపితతండ్రింజంపి తనతండ్రియుణము తీచుకొని కెంచెడనాడెను
 సేమెట్టుధరాత్ముడు మఱియుచిత్తు పాడు సేమెట్టుయొక్కపినతం
 డి ప్రతిక్షణము తనతప్పునకై పశ్చాత్తాపహంచుచుండియైన స్వభావ
 ముగ దుష్టతచేనాత్మగ్రుడ్డకై సేమెట్టుబొలయంప నిశ్చయించెను సు
 గుణసాంస్కర్య బుములంబరిపూర్ణుడగు తనతండ్రిగొడిచి దుగుణ
 భూయిష్ఠుడునుగురుపియునగు తనపితతండ్రి స్తనవల్లివఱిగి తనతండ్రిం
 జంచుట సేమెట్టునకు బ్రతుకునందు రోతొలుట్టించెను దనతల్లితోబో
 లిసన్నునకుగూడగూడని సరిబంధముంట శంకించియొకాబోలు సేమెట్టు
 తనతల్లిగదిచెంతనధికరాత్రును నొటిగడగిన పోలిసన్నునెలు
 గెట్టు పొడిచిచంపెను సేమెట్టులోకులందరిచే మిక్కిలిచేమి పంబడె
 గాన సతనికిబాహుటముగా హానిచేయుటకాతని పితతండ్రివెలుచెను బ
 శ్చాత్తాపవశయందు కైవసాగ్రహణముచేయుచున్న పామదుర్మార్గుడు
 చంపబడినదతియందుట కిష్టపకకుంటచేధమకొట్టిన సేమెట్టుదె
 వనునకు మొక్కుచున్న పినతండ్రిరాత్రి నొటిగడచకు దొరకినప్పటి
 కి జరిపకుండెను మఱియు నోఫీలాతానలచి వలపించుకొనిన సేమెట్టుం
 బొలయించుటకు సేమెట్టుపితతండ్రి యింగ్లాండునకు బంపుటవినినిరా
 శచెందిచ్చె పోయెట్టి వెట్టికిగాగణమాపె తండ్రి యాకస్మికముగా
 సేమెట్టుచేజరిపబడుటయని సేమెట్టుపితతండ్రి భ్రమవడెను బుద్ధు
 డు పట్టాపవీనిచ్చెను మనుజుశవముంజూచినపుడు తనసారసిబ్బిం
 చిట్లు సేమెట్టుసమాధి వెంగట హారేష్యానుబ్రష్టించి యాయస్థిరమా
 నుష జీవితముపై మిక్కిలిరోతొపడెను మఱియు దుష్టశిక్షగావించి లోక
 మున సదుపకారమునేయుట యేజన్మమునకు సాధకకతయని నిశ్చయం
 నోఫీలానువలపుజాబు వ్రాసినతరువాత చూగిగడలిసెను- సేమెట్టుతల్లి

లా క స గ ను మ ట్ల యు ర ద వ పా శ్రీ ణ ము క న్న ను దు ప్త
ని యు ర ద వ పా శ్రీ ణ ము క న్న ను దు ప్త
మ ని యు ర ద వ పా శ్రీ ణ ము క న్న ను దు ప్త
దీంకకుస్య యు క హే మ్మ యో గో దా ర్థే యో వచ ను హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
ట్ట నకు వేదో గ్మ న సంవియమున యో మో గాని హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
త్రో వది సమస్తము లేదు- హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
సిన వేస వనియో హ ణి గి శ్వ రి చె ను రంగ తుల్య హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
ముగాఁ గన తగ్గిందన సిన తండ్రి చంపుట చూడ లేను లోకులు గననిన
లాడుకొనియుండవచ్చునా కారణముంబట్టియుఁ దనయుక్తునవయస్కు
లు స నయసుమానమునృపచక్షగాఁ దీనసంకల్పవశమునఁ దనకుఁబో
తొలిన తనతండ్రి దయ్యము తనవినతండ్రి దాజన్యము వ్రోవినట్లు భ్ర
మనడుట వేతను వాటియఁ దనతల్లి దనతండ్రి గెలిచిన రెండునెలలలో
దన తండ్రింబెండ్లాడిన క రణముంబట్టియుఁ తనతండ్రిచావు దృష్టాంత
ముగాఁ దెల్పుకొక నాటకముఁ దనటకు వివచాలక పరిపోయిన తనవిన
తండ్రి వైఖరినోబ్బియు హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
దీచిక లోకులకు దనగమాఁచరణముండెలయుఁ చక్షవిశ్వయంచెను హే
మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
మతముంబట్టి తనతల్లి తనవినతండ్రి నాత్మగ్రహణము కొకదోషముకాదు
తనతల్లిగాని వాటియట వంటి సర్వ హితబాంధవ్యము కల పెద్దలెవ్వరైన
గాని తనవినతండ్రి తనతల్లితండ్రికంటె రాజ్యమాక్రమింతుకొన్నట్లు తన
తోఁజెప్పియుండలే దింతయెకాక తనవినతండ్రి తన తల్లింబనియవైన
వెంటనే రాజ్యమునకు నావిష్కృతరాజనీవని యెంతమాఁచివతో బహ
రంగిమగా రాజసభలో నిష్క-శటముగ నెక్కాఁదించెను గాఁబట్టి హే
మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ
మతోఁ దీనోన్నాదమొప్పట్లు నడించుచుఁదావలచి వలసించుకొన్న క
న్నియనాపె తండ్రినృజియుఁ దనతల్లిందన సినతండ్రి మొకలుగు నాత్మ
బంధుబంధులయంచి కోరినమిక్కిల దాహేతవయ్య నట్టిపేకముగాఁ
చెను హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ యో త్త కి హే మ్మ

దనంశమున్నాల్పితాః జీవీకృత్తునాహుస మౌక నాటకముగాఁబ
 న్నుట లోకులకునునీతిబోధక మంతమాత్రముంగాదు వత్తియునేఁబడి
 యేండ్లకు మించిననయసుగల్గి తనయన్నకుదోహముఁగాపించి పడినె
 బెండ్లాడి రాజ్యమాకృమించుకొన్న తనదాజకన్యముం బ్రోక్షణము
 జరిగి డెచ్చుకొనుచు బళ్ళార్తుఁడగుచు భగవంతునిదన నేనమ్మనై
 చుమని ప్రాణింపుచుంటచే హేమలక్ష్మినితండ్రిహేమలక్ష్మిని కోశీలాను
 బెండ్లిగావించి వానికింబట్టముంగట్టి తానొరసిలియుండక పు యమిక్కిలి
 హేమలక్ష్మింబోలయింపఁ జూచుటప్రాప్తస్వభావము కానేరకకవేళఁ బూ
 ర్వగాధనననఁచి చేసిననువేక్కియయని నెంటినుహకవి యంతయనంద
 భకముగా నొకపడుచునానియస్సహసముచే గులనాశేమగునట్లుముఖ
 పర్యవసాన నాటక మొకచుట సునీతిబోధన ఫలకమగుకావ్యమునకేర
 లనంపుటెన్నె నొకకోడెకాఁక యెలవవనివలచి యుండియుంటిటకొం
 చెము కూఁలఁగునవనునట్లు మనీష్యరాహుకమగు న్నవనాగ్యములగు
 పనుట నూర్చియకావ్యభావము కానేరదనున నార్యములనెరవేచుక
 దైనమొకటికలను దానివశముననర్వము జరుగుచున్నదని స్పష్టమగుటకు
 జెప్పిన హేమలక్ష్మి తనతండ్రిమరణమునకు మత్తియుఁదన నట్లిదనమనఁగి
 జి) పెండ్లాడిరాజ్యమాకృమించు కొనుటకాదె నవే. కారణమనినప్పుడు
 గడిచుకొనుతలగు మాంకుఁకిచిత్రము - సకలకార్యములకు నై నపేక
 తకయను వృద్ధవిశ్వాసము గలవాఁడేపనికైన నంతగాఁ జేవచ్చునయిత్య
 మొకరింపఁజాలఁదు సుఖపర్యవసాన నాటకములలో సుఖమగుకములఁబ
 న్ని ప్రాత్రములకుఁ జూరగుమోమాల బ్రోక్షణమునొత్తిరచుటకు లేనప్పటి
 యూహలతో దుఃఖావసాన నాటకము భూమికలకెట్టి లోభభక్తిమరణ
 ములకృష్టాపిష్టపరమధుకలమనితెచ్చి పెట్టుకొట్టవై పరత్యమేమన నమ్మును గా
 నితో గంగిళ్ళలమునకుఁదొలుక నొకముఁదనపలివారి వాకకాఁతుతోఁగూ
 డిబలియిచ్చి మాపదపఁజూపఁక నేత్రములకానందము లేక లోకోపకార
 నీతిబోధకమా తనకవితాద్రాభిభావక నన్నియ నూయొకదుష్టమిఘనము
 న్నవీయురాచుచుగను తోమలేకపోవదనునట్లు కి యపవేక పువడుచు రా
 చకొడుకునొంక పేరుతోఁ జెప్పఁగల్గుభూతముగఁను తొలచుట యోశీలాను

హేమేట్టుంజుం నుటకై వానిపితంబి గూం గేయ కేశమునకుఁ బంపి
 వేసి నట్లు స్పష్టముగాఁ దెలియఁబడెనచో నాపె నూత్రహత్యకుఁ దగిన
 కారణము నాటకమునకుఁ గడుఁ గదా మేలొపములెట్లున్నను లోకము
 లోఁ బ్రోక్షులొనఱున్ హేమేట్టు నాటకంబులనన్నిట నుత్తమమనితలంచి
 నపుడు నేఁ గాదనఁజెల్లునా- హేమేట్టున టి పాడితునకునయ్యమగఁ జడి యు
 పన్యసమిచ్చుటయు మఱియునామాటచొప్పున నతఁడుతనతోఁ గూడఁన
 నకులము సంతయుం గల ॥ంచుకొనట యట్టి కథయు కాయుకైన ననం
 భవముగఁ దోచుదా- కథకుఁ గాల్పేతులు లేవీ లోకములో జరుగని యనం
 దభకములెవ్వ- తక్కిన యాశములజోలినీ కేల- కవితాచాతుర్యమెట్లున్న
 దనఁ జేక్కియరుని కవిత్వప్రతిభ కుమాతాకంఠ ప్రభకును లోపమెవఁ
 దెంచఁగలఁడు- చేక్కియరుని నాటకములు కావనిశంకింసఁ జడియవిత
 ప్పదక్కి-న యిరువదిమైదింటిలో నీతిలోధకములు కెరియులేనియన్న మ
 టిమా లేన్ను పైమనుజువనవనాటకు పొదియములేదు. నీ ॥ ప్పాననారమ
 నుచది జగమున నాటక రాజమనవచ్చును- లోకులకుఁ ది ములవల్ల స్మృతి
 యు నీచులనుండియు నొక్కతేరుగ నే నీతినిజోపించనచ్చుఁ గాని యుత్తము
 లనప్రతికానముల నీతిఁ గలుపట పండితాభిరుచి- నీచులదాప్పప్రతికానమ
 గపచి నీతిఁ జెల్పుట పామరశంజనము- కానిదానునినాల్గునాటకములలో
 నతనివికానముకొన్న మూవికాన్నిమిత్ర- ప్రహసనములు గాక తక్కిన
 రెండిటిలో ననేక పండితుల యభిప్రాయము శాకుంతలము శ్రీహమ- కాని
 విక్రమోద్వేగము మే మేలుగఁ గన్పట్టెడు- భరితలుండగా నన్యవైరుషులఁ
 గవియుగోరుట భార్యలకెట్టి తప్పభరితలకుఁ గూడ భార్యలుండగా మ
 తియొకతె గూడ నెంచుటయట్టి దోషముకాదోకో- వైరుషుండింకోకతె నా
 సించునట్లు శ్రీవేంకటనిఁ గాంక్షింపఁదగదా- యదాన్యవైరుషుండిన నానే
 రమునై చుమని భార్యపాదములకుభరిత మొగ్గునట్లు వానిఁ గలసిక నా
 తప్పొచుకొమ్మ భరితపాదములకు భార్యమొగ్గుట సరసముకాదఁ
 ట- శ్రీకీఁ బాతిప్రత్యమవలె బురుషున కేక పత్ని ప్రతముముఖ్యము కా
 నేరనో- మొక్కకట్టింకోకోకిముక్కతగునా- భారతీయనాటకములలో ద
 టిణనాయకత్వము సభిసదులకు దుష్టవీరోధకము- విక్రమోద్వేగముశా

శకుంతల మాంబికాగ్ని మిత్రములలో నాయకులు వేశ్యసంకడు వేశ్య
 కూతునొకడు వేశ్యావేషముననున్నదాని నొకడు క్రమముగావలచి
 యగ్నిహోత్రసంఘాత బరిణయమాడుకొన్న భార్యలస్వంచించిరి. శా
 కుంతలమన సఖులతోఁబూలుగోయుచున్న శకుంతల తేనెటీగకుజడిసి
 చెలులన్నాయమునకై పిలిచినపుడు విదూషకునితోఁగూడఁ జెట్టుచాటు
 నం బొందుచున్న సార్వభౌముడగు దుష్యంతుఁడు పురువంశపురాజు భూ
 మినేలుచుండగా ముద్దురాండ్రకెవడవజ్జ సేయుచున్నాఁడు రాయనికత్తి
 జలిపించుచు నాపెనటికుఱుకుట దెంతపరసము- కనికరమాముద్దియ య
 దివలకచట రాజునక్కియుంట యెఱుంగకుండనేని యతనికూకస్మికౌద్ధ
 ల్యమునకు జడసియుక్కపెట్టునఁ బ్రాణములు గోల్పోయియుండును-
 బ్రాహ్మణులు కణ్వమునికూతుఁచే నాతిథ్యమందుమని రాజునకుఁ జెప్పిన
 పుడు తనలోనరియె యాపెజూచెదననుకొన్న రాజుపూలమొక్కలకు నీ
 రోవ్యుచున్న శకుంతలఁజూచి యిదేకణ్వముని కూతుఁరనిచెట్టు చాటు
 నఁబోచి యాపెచక్కదనముఁజూచి యూటలారుట తనవంటియుత్త
 మక్షత్రియునకహంమైన పనిగాదు- తపస్సుబాగుగ జరుగుచున్నదాయ
 ని రాజడిగినపుడు శకుంతల మునికన్నయయ్యుఁ బ్రత్యుత్తరమిఁబోక
 వేశ్యాకవ్యవలె సిగ్గునటించుట బ్రాహ్మణ్యకులాచార విరుద్ధము- రాజు
 చేదపోవనరక్షకై నియోగింపఁబడిన ధర్మాకాధికారిని రాజనీచునివలె
 దబ్బరవలుకుటనుచితము- రాజుతా రాజభృత్యుడనని చెప్పకొన్నప్పుడత
 నింజూచి శకుంతల శృంగారలజ్జనగిపచుఁ చుఁ బండ్లిగిలించుట మఱింత
 యనుచితము- శకుంతలానీఁకొండీ పచ్చెడునని నకియలురాజునన్నిధినసం
 గా నైసనాకేమని చిరాకుపడుటోకరసమా- యిత నానోరైతీరుటకవ
 కాశమున్నదని రాజుశకుంతలవేల్పు సానికూతురని తెలిసిపైసనుకొను
 టచే సంతకుముందాపె మునికన్నయని తెలిసియు మోహించుటజేన్యా
 యము- శకుంతలంజూపించి ప్రియంవదరాజతో మఱేమడిగెదరని ప
 ల్కునపుడాపె న్నకుంతలవేళ్లతోఁగొట్టి సానిటక్కగిపచెను- కేవలక
 న్యకకట్టి చమత్కారము తెలియుట స్వభావవిరుద్ధము- మన్మథవ్యాపార
 మువకడ్డగు ఘోరతనీపెచేఁ జేయఁబడఁదగినదాయని మునికన్యకలతో

రాజంశ్రీశ్రీముగాఁ బలుకునా-కన్యలకు మనస్థానావారముచేసిన
 తెలియుటకు- ఇప్పటికిన్ స్వకంపముచి రాజకన్యకలతో నిగుఱావ
 యువగాఁగము సేయఁదగునా- శకుంతలకుఁ దానుంగరమిచ్చుటచే నాపె
 వృక్షసేచకముగామునా) జెల్లుతీచఁగలదో-విరజాశివువృక్షచేట్లునఁ
 బడునట్లు వేల్పునానికూతురు కన్యకమునియొద్దనున్న దనుపోల్చి-బాగుగలే
 దు- జెల్లుచేట్టుకన్న బొమ్మచేయుచుఉంక కొంతయున్న సేమో- పూ
 వు-చివురు-తేనె- పండులతోఁబోల్చి కూడదువృక్ష సాబంధములేని ర
 గిసముతోఁబోల్చునేను- నీ గోత్ర-యివుడనుకూలింపెనని విడిపాపకుడనుట
 కన్న నీకొట్టినేనిలోఁబడినదన బాగుండును- సవ్యులాటకచ్చ మాటని
 జముగనెంచుమని రాజవిమాపకునకనుట శీరోదాత్తలక్షణముకాదు-
 రాజపాదలోఁబొంచుండి శకుంత-తావ్రాసిన వలపుజాబుఁజదువఁగానే-
 యుట్టిపడ్డట్లు వచ్చిమనస్థానంబునంపింపఁ జేయుచున్నాడుగాని స్వగు
 లఁబెట్టుచున్నాడని పైబడఁబోవుట జెంకవైదికపునరసము- శకుంతలక
 న్నెయ్యయ్య నంకపురస్త్రిల నెడసియుంటగ్గంఁకు రాజనిసానిస్త్రి యగు
 టచే మనస్వఁబడిన దానివలెఁబల్కినది- కేవలకన్యకకట్టి పల్కునవ్వభావ
 మా యొక్కమంగిలినలె- నీకువిరదుమనా నీకాహుతినుకుమనాయని రాజన
 రసమునకు మొదలిడుట యెంతబాగున్నది- మట్టమధ్యాహ్నపు వేసవి
 యెండమందుచుండగా నిషిద్ధవేళనసంయోగమున కేవలచుటయనుచి
 తము- క్రియయంతయునుక్రగిసిన పిదప నాతండ్రినిట్టిపనిచేసి యవమా
 నింపఁదగదు నాసఖులనుకూరించెదరేమో యింకనన్వేషింపుమని పోద
 జారయనునట్లు కేవలకన్యయనుట యన్వాభావికము- కాను కేలికృత్యము
 లిట్లు బాహుటముగారంగస్థలమునఁ బ్రదర్శింపుంచుట మిక్కిలితగనిప
 ని- దృశ్యకావ్యముచందిట్టి యనౌచిత్యమువఱిఁ సరాదు- బలత్కారము
 గా నాపెనాపుట- యుండుము గిడిచెదను నీనాతెఱుతేనెఁగోలనీ యనిత
 లపడుటయు సభాసదులకు లజ్జాజనకముకాదా- యిట్టియసభ్యములు ప
 చు- ప-కగునా- పోదవయిట నాసేమమరయ గొతమివచ్చుచున్నది నీవు
 చేట్ల చామర దాగుండుమని శకుంతలయనుటచూడగా రాజ శకుంత
 లను శాస్త్రక క్తిగా గాంధర్వవివాహకూడినట్లు కనపడదు- సానిష్టి

తోంక నరసమూలం గుండు - శకుంతల చెప్పినట్లు రాజు చెప్పినట్లు దాగు
 తు యు - కళింకలో దాగు యిటు నేలమూటి విరాయన నూక దినునున్నా న
 ను విలువచే నము - స్థానికమునెక్కోటవట్లను - సంతానమునకు నలతా
 పలయమా పొగియో బుద్ధిగమునకు విల్పేదననియె - పొస్తిముగాబు
 ల్కు - శక్తి యదిను - కేక క్కేక క్కేక నున నానిరాచుకుదక్కి - మునికన్నెయకె
 డ్దొండను - రాజశకుంతలకెంత మాత్రముగ్గులువకమే తనరాజధాని క
 రుగుట కాముకన్నే హాస్వాభాన విరుద్ధము - ఇష్టప్రవాసజనిత దుఃఖము
 లు సమస్తహానులని బ్రహ్మచారియనుట యనుభవవిరుద్ధము - రాజశ
 కుంతలతో నహస్యసంభాగ మాచరించుట యొకవర్సరమాదనన కాశ్య
 పుర డెందు గ క శకుంతల నిండు చూలా లై న విద ప
 గూనంగలి నేలిసికొనియానంత యైన దనతో జ
 గిన పృథ్వింతముదెలువని దుష్కర్మతునియొద్దకు యాకాశవాణిన్న మిత్ర
 యాపెంపెను - శేషానందోస్థిల్లాడుటకు సిద్ధముగానన్న కూతునత్తివా
 రింటికెట్ట కక్షిమ, నెనంబంపునా - పురాణములో చెప్పినట్లాపెన్ బుత్రున
 హేతంబుగా బంపుట కేమియభ్యంతరిమా - యోధులమొక్క లారా
 మిమ్మునెంతయో నేమిమ్మోదెంచిన యీశకుంతల యగ్రవారింటికే
 గు - నాపెకుమారెలనొనంగుడి యనికాశ్యపానివంటి నయవధని పిచ్చి
 వానినలె చెటతో మూట్లాడునా - మలయకటోన్మాత్రిత చండసలతవలె
 నిన్నెడసి వేలుచో నేనెట్లు బ్రతుకగెలనని శకుంతలయను నుసమాస
 ముకి స్వహ - బండియొబట్రియో చేయరాదానిండుచూలాలై న కూతు
 న్నాలించకనంపనేల - తనకంతభర్త్యమున్నచో రాజనొద్దనుండి యరచము
 నె దెప్పించరాదా - కాశ్యపమునియంత మోటుతనము చేయదగునా -
 యొకవర్సరములోపల్ల దానెంతయోవలచి కలసివత్తిలోకైక సౌంద
 ర్యవతి నాశ్రమమటచుట్టె - రాజొననికన సాధారణకృత్యమైన సర్వ
 లోకవిదితమోగదా - రాజశకుంతలగ్గనగుజుట యేరికిందలియగుండు
 టెట్టిక కథయెంత యసంవభాము - రాజొకసారిమాత్రమే - శకుంతల
 స్వతఃగూడె - నిచ్చుమకనుటకు సిద్ధముగనాపెనచ్చె - నాపెకుంగొడుకుపుట్టె
 నేని తక్కి శభార్యలక నిష్టముగా వానిన్యవరాజగా నేనకచకవలసియుండు

నాక నాకిదితో భూగోళం మహాకోటిలో నాక సీయమనమానపు పట్టణము
తొలుకు- లోను తెచ్చిరి కేసంగతి తలెందుగాన నెద్దయు నెఱుంగినట్లుగా
కుంట మేలినిగాన తలచుట యన్యాయము కాదా- కవియిట్టి కథప్ర
చురించుట లోకులకు దుస్పృతి బోధించుట గదా- వలచినందుకు బలపుడె
బ్బులైనట్లయ్యె శకుంతలవని- తాజదువుకోన్నటుక్కరి సాన్నిధ్యికదా
రాజుతోనున్న ప్రభుత్వములు జరుపకుండునా- లేక- నుజ్జేవిధముగ
నై నది దనవిధము ను దురశమునుపు రాజనమాచారము వెల్లడిసేయ
కుండురా- పోనీ- రాజుతనకిచ్చిన యుంగిర్లమైన బంధువులకు జూపకుం
డునా- నిండుచూచాలి నగ్రంగష్టలమైన సిగ్గుదీసిఫీ భత్సంబుగ నేడ్పించు
టక నాటకచమత్కారమా- దుర్వాసుచిశాపమున రాజునకు మఱపు
కలుగనీ కాశ్యపాదిమహామునీశ్వర వాక్యము విశ్వసించకుంటకు గతమే
మి- రాజుమూఖా- లేక కథకు గాల్పేతులుండవా- పెద్దలమాటలుల
య్యె పెట్టచిరాజు- గథానాయకుని జేయరావో- హోతాపసిముడుసలీయచి
సార్వభౌముడగు దుష్యంతునివంటి ఓత్రియోత్తముడు బ్రాహ్మక్షాస్త్రీ
లు మోసకత్తెలనియు నభిషేపించు టచితము కాదు- నీపోల్కినీ పెకొడుకు
న్నచో నీమేనేలుకోము- లేకున్న నీ పెందండి- యొద్దకంపవన్నునసి పు
రోహితుండు చెప్పగా- రాజుండు కంగీకరించె- నోహో- యిట్టిదినీచకులులత
లంపుత్తములిట్టి తీర్పు చేయుదురా- యినీ- భారతీయోత్తమార్య చరితము
నకు- గాళివానుడెంత తలవంపుడెచ్చె- నుదారమగుపూరువంశ క్షత్రి
యకులము కాశ్యపాదిమహామునీశ్వర పావనచరిత్రమున్ శ్రుతిసంప్రదా
యము చెప్పి చెప్పుతునకుగొల్లలు మంగిళ్లతీర్చుతగవునలెనిక్క వితున్ను
మనిపించినాడేమి- నిండుచూలాలగుశకుంతల- కనికరమెద్దియుదోచక
నాథయై రాజపురోహితుని యింటి కేడ్చుచునరుగుట యెగిరెగిరియెంగిలా
కురూపగారువైచిన మాచారవంతునివలె నభ్యంగనమొనరుక కత
రువుబూసికొని వేడతట్ట నెక్కికెత్తుకోన్నట్లెంతయో సింగారముననాట
కము మొదలిడితుదకిట్లు కరుణాబీభత్సముల- జూపటడెందము లంగలం
పడగదా- నాటకమిచటముగింప- బడవలసినదేకాసి దుఃఖపర్యవసాపము
గా- బూర్వనిబంధనములబట్టి ముగింప-బడతాదను హేతువు చేతనోరా

జనకుఁడప్పించి భార్యలవలన పంతునముఁజేయఁదానొక సారిదొంగిలనము
 నఁ గతకిఁ శకుంతలకొకవేళఁ దనపేల్కిన్గొడుకొ దవినచో నానికేదనము
 దుసలి తనమునరాజ్యమప్పగించఁ గోరయోరాజు శకుంతలన్దొంగిలనాడ
 నెంచి తుడకొకననచులోన దేండ్ల పిమ్మట దన్ను లోలి న కొడుకు గాం
 చిన శకుంతలంబుచి యపెన్గొడుకుతో నింటికే దెచ్చుకొన్నట్లు బీజకా
 యపీచువలె కథముగింపఁబడియె- రాజుశకుంతలంబునామన వాసిచూ
 చునేమోయని భయంపడుటయుఁ దోపినేతనకుపంతునములేదని దుఃఖ
 పడుటయుం బిచ్చికళలుకానా- శకుంతలంబెంచి యెంతయోపీమించి
 యాపెం దుష్యంతలొకదకంటెన కాశ్యపముని దుష్యంతఁడొ పెన్ని రాక
 రించెనని శిష్యులవలనవినియు నాపెయోగక్షేమ ముంబయకుఁగికుంట తో
 కవిరుద్ధమా- తనజీవితంతగా జడిసి రాజెల్లు శకుంతల నాపెకొడుకుతో
 కగిలోనండుకొననో- యీరాటక మెంతయు ననవధికగా నున్నది-
 నాటకరచనమందుఁ గాళిదాసుఁకంతగా శక్తి చూపెను- కాళిదాసునినాట
 కములకిన్న సతనికావ్యములుబాగున్నవి వానియొరఘంశములో మూ
 దువంతులమెరుగుల శ్లాఘ్యము- కాళిదాసుఁడు క్యోతిమమునందు వైద్య
 మునందు ఛదోంలంకార శాస్త్రములందుం దలపాంశిత్వముఁ జూపుట
 కొఱకుఁ గొంతగ్రంథరచనఁ గావించినట్లు ప్రసిద్ధింజెందెను- పేక్కియ
 కొన్నకలలుకక్రింద చొలమనుకావ్యమందలి కవితాశక్తి గొనియాడవే
 నోల్లచూపు- దేవుడంతటవ్యాపించినట్లు పేక్కియరుని పూజనీలమా
 నుమానుభవమునందెను- పేక్కియరుకనిపెట్టని మనమ్యానుభవములే
 దు- సకలమానువసంఘము నోర్చినిచికోధించి తచ్చేష్టితముల నొకులకు
 లక్షటల్లెముగ నెల్లడించెను- కాళిదాసునికవిత్యమందు బూర్వలుతో
 క్కని క్రొత్తమాగఁ మెద్దియులేదు- కొంతవలకు జయశేనభవభూత్యాదు
 లునవీనభారతీయకవులలో స్వతంత్రులుగాఁగొన్నించిరి- పేక్కియరుఁడు
 స్పెన్సరుని కవిత్వమునంతయో కొనియాడుటవల్ల పేక్కియరుని కంటెఁ
 గూడనెక్కుడు కవులుండియందురనుటకు సందియములేదు- భారతీయనా
 టకములలో మృచ్ఛకటికా వేణీసంహారములు మిక్కిలి రమ్యములు
 క్రితుని భాసములు శాక్తి ద్దములు వివాహములు లెన్

న వి గ్రహ ము ల్లా కే గి య స య బ ర ము తే కాంత సేవ ల
 సిరమ్మ నాలక ములు గట్ పేసములు భాగవతములు బొమ్మలాటలు మొ
 దలగు వి జనలకాన్తి క్యలుద్దయు వేష్మయు గలిగించుటకై వైదికసాత్ర
 తా వాకి కమములందనాదిగ నాటకరూపములుగనున్నవి నటులకున
 భ్యులకుంసూత స కల్పవళిమున దనములుపట్టించునది నాటకము శ్రమ
 క్రమముగ నాగరకముదిరిన కొలందిరాజక విశేషములు పలచూసం
 దొడంగె- సహజముంగినుగొనటకన్న గృత్రివమునూచుకు మిగు
 లువేష్మ పడుట పొనురజనస్వభావము-వశీయునూరకగ పడుక క్క శ్శదుర
 రయఁడుగాని వదిరాకల్లకై నె నుక్క-ప్రతిమన్యోని యంటునుంచుకొని య
 పవేకియన్పర పడుచుండును- దేవుడూహాహాహులుగల మనుష్యునివంటి
 నూశ్శిగిలనాఁడనియు- శిశుంతలరవివవకపటమున లిఖించబడిననూ
 క్క శిశుల్లిదనియు గిటివన్ని నట్లు మఱియునాటకుంగవచించు చీరుసపు
 డా ప్రిస్థిధులుచరించెరనియు నాశ్శజ్జనకాహులు భ్రమపడివృథావ్ర
 యశ్రీచూసములకు నాలగుచున్నార- స్వస్థమునఁదనమననెట్లు తా
 నానునట్లు జగదాశ్రయమగుచున్నదో చుట్టుపక్కయజ్ఞానమే నమన్తప్ర
 పంచాకారమునఁ బ్రాణముచు మన్తదని కలితనాశ్శిలకు సాసారముచు
 చించనట్లు వివేకులకురంగిల్లమునందలి వాలకములింపుగా నేరవు- చు
 చ్చిమూలగునదాశికము విప్రవాంఛించునట్లు- మధురగీతముల వినుట
 కు శోక్రిములు స్రవ్యరూపమలజూచుటకునేత్రములున్నవరసాస్వారస
 మునచూడటప హ్యనయముగోచుటకై నము-తల్ల ప్రసాదితాభినయంతా
 ప్సనఁ గవిగాయకశోమ ముగు నాదిమునులు వేదపురాణవివచనాది శ్ర
 వ్యకావ్యములవిస్మంజన భ్రాజీమల్లెరు న్సంతసిల్లుచు నీవీగ్రహించి
 సత్కా-లక్షణము నేయుచుండురు- కం॥ పట్ట డుకొప్పనుమీదికి మట్టి
 చినచన్నఁగివయు మిలఁపకనూడ్యుల్ నట్ట డుకడుముతేనియ, లుట్ట
 డుమోషయును కెందమునింపంగిన్- అనివితనచెప్పిన జ్యోముంబున
 కములోఁజూచినంత మాత్రముననథకస్థురణముచేసట్టియందముగలప్రీ
 మగమున చూడకథవిచును- మఱియూపద్యము నాట్యధవకమునఁ జ
 దువునెడ శ్రీరత్నకట్టిచేడియ కన్నులగట్టినట్లుండు- సర్వశబ్దాధికమ

టుంగకశ్వమన్న నెట్లందునో తెలియనివాని కశ్వమునగపచి యశ్వ
 మననిట్టిదని చెప్పినప్పుడుగదాబోధపడు నశ్వశబ్దార్థమెఱింగినవాని క
 శ్వమూర్తి మనస్సునకువోచును- మఱియునట్టిచాడశ్వముస్వధార్థ
 ముగఁజూచునెడ వానికశ్వమననేమో మఱింతస్పష్టమగు- గాని- వానిక
 శ్వమని గాడినఁజూపినచో నమాధానపడఁబో- డశ్వశబ్దార్థమెఱుంగ
 ని వానికశ్వమని గాడిదెనగపచి నప్పటికేయశ్వమని నమ్ముకొనును-
 యధార్థముగ నేనాఁడోయున్న శకుంతలనిప్పటి వారికఁజూపశక్యము
 కాదుగదా- చదువుకొన్నవారికి మాత్రము పైపద్యము చదువుటచే గవి
 వణిఁచినతీరున శకుంతల గూఢమనసున స్ఫురించునుఁగాని పామరుల
 కట్లుతోచనేరదు- రంగస్థలమున నొకఁడుగానియొక తెగాని తాశకుంతల
 నని వాలకమువేయుట పామరులనోత్రసపుచ్చుట- మఱియుఁబండితులకు
 సవ్యపుట్టించుట కానిరసోత్పాదకమెట్లగును- దుష్యంతుమహారాజు నేన
 ని యొక పేదముచ్చె కిటముం బెట్టికొని నటించుటహాస్యాస్పదముకాదా-
 కాబట్టి నాటకరూపమునఁ జదువరులకు మఱింత వెల్లడిగఁ బదార్థములనె
 టుపఁ గవులుకావ్యము లొనచిఁనప్పటి కాకావ్యార్థము మఱింతప్ర
 చురపఁచఁగోరి తేనెకుమఱింతతీవ్రకలిగింపనెంచి బెల్లముకలిపినయవివేకుల
 వలె రంగస్థలమున సిగ్గిణివాలకములు వేయఁజనదు- కం॥ అలవాటుకాని
 పయ్యెద! వెలిముచ్చెతోడవులు నెరవు-వెట్టినచన్నలోగలసిగ్గిడిజేబె శకుం
 తలయని డబ్బిచ్చి చూచు - దా బయయా రే - యొక
 నటుండుగాని లేకొక్క నటిగాని చతుర్విధాభినయ
 ములన్ రంగమున సభాసదుల సవనసంబుల స్ర్శింపవచ్చును-
 దుష్యంతుఁడు- రథమునకుఁ బూర్వబడిపర్వడు గుఱ్ఱములఁ దోలుపారభి-
 యడవింబకుగెత్తుచు శరపశన భయమునమెఱఁ ద్రిప్పివెనఁ జూచులేడి-
 పూలమొక్కలకు సఖయలతోనీర్వోయు శకుంతల- మొదలగుభూమికలు
 చేనాటకమునఁ గవినణితవస్తువులఁ బ్రత్యక్షమొనపఁగ గోరినచోన
 య్యవారిం చేయబోయినఁగోర్తియై యపహాస్యకరమగు- బోనీ- యొక
 వేశఁబామరరంజనముకై వేషమువేసినపుడే వేషముకెవ్వరహఁజ్ఞాతె
 లియఁదగినది- లొంబడింట్లమునునలి వేషమునై భేంజబాలుఁడు వేసినబా

గుగనుండునా- కుల్యాంగనావేషము కులటగైకొన్నచగియుండునా- యరు
 పేదచక్రవర్తి శీవినెట్లగపచకఁగలడు- మగవాడొయ్యి వేసమూన్చిపై
 టసమకొనఁజాలునా- యాడుదిపురుషగాంధీర్య మెటుచూడఁగల్గు- గొ
 డ్రాలుకాన్పుకొప్పలెటుచెల్పు- బండితపామరరంజకములు గాద్యశ్యకా
 వ్యములు కల్పింపఁబడియెనవి చదువుకొనిపండితులు మఱియువానిఁబట్టి
 వేసిన వేషములకుంబామరులు స్రంజిల్లుచున్నార- లడ్డమైనవారలువేష
 ములువేసికొని రసాభాసముచేసెదరని యేయాహించి కాబోలునాట్యుల
 యొం ముసఁజాన భరతమునిగాని సంగీతకావ్యముగ రామాయణమొక
 చికనవాల్మీకిగాని నాటకంబులొకచకకుండెను- కాళిదాసప్రహసనమొక
 బూతుపంచాంగము- షేక్స్పియరువలెహాస్యరసమంత వృదువుగా భారతి
 యకవులెవ్వరైనం జెప్పంబాలకుండిరి- నాటకములందుఁబాఠ్యవిక్రీక మవ
 శ్యకతకావ్యము- చతుర్విధాభీజయములలో లోకవ్యసహారముం దెల్పు శ
 ధ్దమాత్రముగాక కావ్యనాటకాదులు గూడవాచకాభినయముగ- సందు-
 కేవలవాక్యోచ్ఛ్వాసము లోకభమి- రాగయుక్త వాక్యోచ్ఛ్వాసము
 నాట్యభమికనాఁ బరఁగు- సట్ల- తక్కి-నయూఁగికాంగ హార్యసాత్వికాభి స
 యములకుఁ గూడ రెండేసిభక్తములుకలవు- సామవేదమునకుప వేదము
 గాంధర్వవేదము- దానికేరెండవపేరు నాట్యవేదమని- యభినయప్రధాన
 మగునాట్యవేదమున వాచికాభినయముగు నాటకమునందు గీతవాద్యస్ప
 త్యములుపయోగింపఁబడును- గీతవాద్యస్పత్యములు సహజములని కృత్రి
 మములని రెండువిధము-లందు- దైవస్పృష్టములుసహజములు- మనుష్యక
 ర్మితములుకృత్రిమములు- మయూరచాత్రపచ్ఛాగకొంచ కోకిలదద్దురగ
 జభ్యములు సహజములు- వానిననుసరించియేపఁ చికని సరిగమసధనిసంజ్ఞక
 సప్తస్వరములుకృత్రిమములు- మేఘగిజఁసము- పక్షిరుఁదము- మృగారా
 వము- సదీప్రవాహధ్వని- వాయుఁసఘోకఁసము మొదలగునవి సహజగీత
 విశేషములందు స్వభావముగాను దాత్తానుదాత్త స్వరితస్వరభేదమును నవ
 రసములుండును- బ్రాణిబుల్లసముగ నున్నపుడుగాని- లేక-తిమియూహం
 బరశ్యరముందెల్లఁ గోరినపుడుగాని- లేక- పాథపడునేజంతువైనఁగాని ధ్వ
 నిదేయుటసహజము- మనుష్యులుకాలము కృమమునఁ పమబుద్ధివిశేషము

చేర దమముఖధ్వనివి శేషముల సచ్చులుగ మఱియు హల్లులుగ నేపక చిహ్న
 వానికిస్వరభేదము నిణాకయించి- రట్లునియతస్వరవి శేషములతో వణకము
 చ్చుకొంచుట కృత్రిమగీతము- నేదపురాణేతిహాస కావ్యాదిగద్యపద్య ప్ర
 బంధములన్నియు మనుష్యులు సరస్వరముండమ యూహలవణాస్వర మా
 పములుగాఁ ప్రచురించు కృత్రిమగీతములే- కతధ్వనిగాక ప్రామలత
 క్కు-నవయనములచేరిను మఱియునచేతనముల కదిలక చేతనోదవు శబ్దవి
 శేషము సహజవాద్యము- కృత్రిమగీతానుకరణముగ మనుష్యులుతతా
 సద్ధఘనసుషిరభేదంబుగ నేపకచిహ్నశబ్దవి శేషము కృత్రిమవాద్యము-
 కంటికగపడు సమన చేతనాచేత నాకారచలనవి శేషము సహజనతకాన
 ము- కృత్రిమగీతకృత్రిమ వాద్యానుకరణముగ మనుష్యులుజేయు కరచ
 రణాద్యనయవచలన వి శేషముకృత్రిమనతకానము- వినికివల్లగీతవాద్యము
 లును జూపువలన నతకానముండలియఁబడుఁ గానగీతవాద్యములు శ్రవ్య
 ములు- నతకానముచాక్షుషము- వీనులుంజూపులున్న సాధకముగవివే
 కులు సహజకృత్రిమరూపమగు తౌర్యత్రిక మునుండి నవరసాస్వాదనమొ
 నచెడదు- సంగీతరస మెఱుంగనివాఁడు దుమాఁగుడు వానివ్యవస్థాసిం
 పఁజనదని పేక్కియరన్నమాట సంగీతసాహిత్య రసమెఱుంగనివాఁడుతో
 కయుం గొమ్ములులేనిపశువను భారతీయవాక్యముకన్న గణనీయము-మ
 టియు నీసంగీతకుతారములతో నానవేసినగొడ్డలు నానవేయనిగొడ్డలని
 రెండుతెఱంగులు- సహజకృత్రిమసంగీతములు వ్రయప్రయాసములతో
 వినుచుంగనుచు వెఱ్ఱియాసందమానందించు చుండియు నాడెముకట్టలేక
 నందిబందియనియుం బందినందియనియుం దెలిసినట్లునటించి యభిప్రాయ
 మిచ్చు రసికమృగ్యులు మొదటిమచ్చ-సంగీతమం దభిరుచియేలేనివారు
 రెండవరకము- లోకమండలిముదిరిన మనుజులలోఁబలువురే రెండువిధము
 లలోఁజేరినవారే- కానిచో-వారలుసంగీతము కతమునశిశువులవలె నా
 కలిమఱువరాపశువులతెన్నునఁ బ్రాణమిడరా పాములరీతిఁ బరవశులుకా
 రా- సహజసంగీతము వలెఁగృత్రిమసంగీతము ప్రాణులవశవచుకొనఁజూ
 లదు- కోయిలఁకూఁతశృంగారము- సింహగజాతమువీరరాద్రభయానకం
 బులు- గుంపుసూడిసనానాజాతుల యాహ్నులుహాస్యాద్భుతరబులు- గుడ్డ

గూఢములపు భీభత్సంబును-జిలురాల్పై జిలకలబాటు సెలయేటిమోత
 శాంతంబునిట్లు జగమునవ్వనావముగఁ జేతనాచేతనములునవరసంబులస్తమ
 ధ్వనులందెలిమఁబడును-గాలికేగదలువివిధ స్థావరంబులుభూమిపై-వా
 యునశమునఁబలుకూపులుగఁ దోచుమబ్బులునక్రతియు వానిలోనిమెఱ
 పులు- సూర్యచంద్రస క్త్రకాంతుల్గువివిధచ్ఛాయలాకసంబునను స
 హజ్జుగనాంగికాహార్య సాత్వికాభినయంబు లగపఁచెడు- నిట్లరసినకొ
 లంది సహజసంగీతరసాను భవమగుచుండును- గేవలవివేకులకుఁ గృత్రి
 మసంగీతముకన్న సహజసంగీతమే మిక్కిలియానంద దాయకము- ఛం
 దస్తాలా జ్ఞధాతురాగరస భాషాదినియమముచే నిర్మృక్తమని యుండదని
 యమమున సనిర్మృక్తమనియుం బ్రబంధము ద్వవిధము- గద్యపద్యాశ్త్ర
 కమగు గ్రంథములన్నియుం గృత్రిమసంగీత ప్రబంధములే-వాల్మీకి శ్రీ
 మద్రామాంబులము స్తశలపులచే గీతపాద్యస్పృత్య సహితముగ శ్రీరా
 మునకు విన్పించెనని యుక్తరరామాంబులము వలనఁ దెలియవచ్చెడు ని
 ప్పటికొన్ని సంగీతకుఠారములు గీతగోవిందమధ్యాత్మ రామాంబులము
 మృత్యుంజయవిలాసము మొదలగు సంగీత ప్రబంధములందు బాలభోధ
 కేషచిఁస రాగతాళములఁ గాంచినంతమాత్రముచేతనే యవియేసం
 గీత ప్రబంధములనియు వాల్మీకి రామాంబుల శాకుంతలనాటకమను చరి
 త్రాదులు సంగీతబంధములుకావనియు రాగతాళనియమితములగు గీత
 గోవిందాదులకుఁ గావ్యగౌరవములేదనియు మఱియట్టియక్షగానములు ప
 రనాహుములు కావనియు న్వానింగళా పాతశాలలం జొరఁబడనీకున్న వి-
 సవరసములననేమో- వృత్తి రీతులననేమో- నాట్యమననేమో- నాటకము
 లననేమో- తత్ప్రయోగమననేమో లక్షణసూత్రములం దెలిపిన భరత
 మునిశాస్త్రమెఱిగి యెఱుంగని సంగీతగొడ్డలు కళాపాతశాల లంబరన
 గ్రంథముల నియమించునధికారు గగ్రహచారవశముననుంటచేతను- నే
 త్రహస్తవిన్యాసమూలమున న్నుత్తరప్రత్యుత్తరములం బత్రికలన్మాత్రగ
 పరీక్ష జరుగుటచేతను- బ్రయోగ ప్రధానములగు శ్రవ్యదృశ్యకావ్యము
 ల రసమంతగా బయల్పడకుండెను- సుశాసితసౌష్ఠవములుగల సుశిక్షిత
 సటీనటులచేఁ దార్యత్రికసహితముగఁ బ్రదర్శింపఁజు కావ్యనాటకా

ది ప్రబంధములు సభ్యుల హృదయకంఠసముఖ బాత్రప్రావీణ్యమునూచ
 నసలుపుకట్లు కేవలగ్రాహ వ్రోకన మొరపక జాలను- కాశీపురీవ
 ణకన గ్రంథముం జూచుటకు గాశీపట్టణము బ్రత్యక్షముగ జూచు
 టకెంత భేదముండునో యనుభవశాలులకేయెఱుక- యథాధికవస్తువు
 బ్రత్యక్షముగఁ బరికించినపుడు హృదయమునకుఁ గల్గురసము తద్వణక
 నగ్రంథముంజూచి నపుడుగాని- లేక- తద్వృత్తాంతమున్వీక్షింపుడుగాని-
 యటుగాక- తచ్చిత్రపటముం గన్నప్పుడుగాక లుగునా- సమన వృత్త
 జాత్యుజాతు లనురాగతాళముల సహితముగాఁబాడి రసముప్పతిల శ్రో
 తల నానందపచకవలయునను భగతమునిపద్ధతి బాత్రశాలల విద్యా
 ధుకలకు మప్పించెడ జనుననందల సభీష్టరసపరవశులజేసి యభేష్టకా
 ర్యంబు లన్నెఱవేచకవచ్చుఁగదా- వాచికాంగికాభినయ విశేషంబులన
 పరసంబులక న్వరభేదంబుగ నుపన్యసింపఁ జాలియొక్కవిద్వాంసుడే వే
 లకొలంది జనునన్వాన్వసేనపచుకొని యభీష్టాధికంబులందుచుండ నట్టి
 యాపన్యాసికులనేకులు బయలుదేరినచో వారినంగీత సాహిత్యరసపరవశ
 త్వంబునఁ జొక్కిన ప్రజవారియిష్టాను సారముగ నెట్లునడువకుండును-
 హస్తవిన్యాసమునఁ గలిగించయక్షరము లుగనుటచేఁగలుగురసముకన్నను
 శాశీరమునఁ బాడమునక్షరములు వినుటచేనొదవు రసముచేతితో విసిరిన
 గుండుకన్నఁ దుపాకీచేఁబెల్చబడు గుండునలెఁగోటింతలు పనిచేయదా-
 రమ్మనుండెండక్షరములమాట పత్రిక వ్రాయుఁబడఁగా నద్దానింజదివి
 కొన్నవాని కామాటయొక్క యభిప్రాయమంతగా స్ఫురించదుకాని ప్ర
 త్యక్షముగా నదిపల్కుచున్న యాతనిహావభావములు కనిపెట్టినపుడుదా
 ని తాత్పర్యము సాకల్యముగా బోధపడకమానదు- మఱియునుచ్చాగణ
 స్వరవిశేషములంబట్టి మాటకథకమామాయిచుండును- గనుక నేయపస్వ
 రమునఁ బ్రత్యక్షానయముకలుగునని పాణినిమునినలెను- వేయేల-కాకఁ
 బోఁగొట్టినతీగె జొంపమాతిరిగిక్రూటమ్మికై పిల్చెదనని శకుంతలయన్న
 మాటంబున కమునఁ జదివికొన్నప్పుడు స్మృతియుశకుంతలనుండి ప్రత్య
 క్షముగ విన్నప్పుడుంగలుగు రసములతారతమ్యము వేతెల్పునక్కఱలే
 దు. శంకరాభరణరాగ- మాదితాళము- పామా పామగమప

మ (గామ సేవ సేవ) పైకాలము - మరెవ్వర - దగా || ఇట్లు వ్రాసిన
 పుడు వైశిష్ట్యము పీఠాపై స్వరమును మాత్రముకాలాను సారముగ వా
 రుచుచునుగాని. పీఠాపై మోయించగా యనుసాహిత్యము స్వస్థింప జాల
 దు - స్వస్థియుక్తముగా నాయక్షరములు వినించుట శాస్త్రైక సాధ్యమే -
 శాస్త్రైక రాజా యక్షరములంబాడిన స్వరగమక భేదమునంపూర్ణముగ వ్రా
 యుటకుగాని నాయుంచుటకుగాని యనాధ్యము - మఱియు, కొకని శాస్త్రై
 కమంబు రెండుకేళికని శాస్త్రైకమునకు నై జముగ - గుమరదుగానఁద్యా
 గరాజాముక్త - యన్నట్టితీరున జాలకున్నప్పటికి నతఁడు పాడిన మాపా
 ట కొంతవఱకుఁగెరికినెప్పుడు శాస్త్రైకమునఁబట్టఁగలరు - కవులకవితాశక్తి
 కొంతయైన గ్రంథసూపమున వెలువడి శాశ్వతంబుగ జగమునవారిపేరు
 నిల్పుగాని రాగరఁగించు గాయకొక్కరులు శాస్త్రైకమాధుర్యమును జతుర్విధ
 వాద్యవిశాలదులవాదనచాతుర్యమును నటినటులనాట్యసౌందర్యమునువా
 రలతోనే చెల్లిపోవును - ధ్వనిగ్రాహియంత్రమున గీతవాద్యములు రూప
 గ్రాహియంత్రమున స్పృశ్యముం జూచాయగాఁ గొంతవఱకుఁపడునిల్పఁబ
 డుచున్నదిగాని తృత్యత్రిక మొక్క - సారి యాకషింపఁజాలు యంత్రము
 కూడఁబుణ్యవశమున నభ్యేనేనిస్పృశ్యగీత వాద్యములనొక్క మొగిస్సభ
 నురంకింపఁగల పండితులవిద్య యొక్కొంతయైన శాశ్వతముగ జగంబునని
 ల్పుకొనవచ్చును - నాటకములోని గద్యపద్యములు రంగస్థలమున నటిన
 టులెల్లు చదువవలయును - రాగతాళయుక్తముగాఁ జదువవలయునా లేక
 కళాశాలలం బాఠముచెప్పుకేవలబండితులనలెఁజదువవలయునా - యీచదు
 వుంగూచి వచనములు లోకధర్మముగఁగాని నాట్యధర్మముగఁగా
 ని యుచ్చరింపవలయును - రసానుకూలమగు రాగలయలతోఁ బద్యములు
 చదువవలయును చిత్రాభినయముగ స్వరరాగతాళములతో గీతములుపా
 డవలయును - లోకములో సాధారణముగా నందఱుంబరస్వర బోధకై యా
 దుకొనుమాటలున్ జేసికొనునంజులుంజతుర్విధాభి నయములలోనే చేరున
 నుక భరతమువిప్రతిపాదించిన తిరునామము జగమున్నగీతమయమేకాన
 సభాసదులెన్నిధముగాసంతోషిం చెదరో యాతీరున నాటకమభినయించునది
 నాటకమువాగ్దేయకారైక విరచితముకాదగినది కనుకయథావిధిగామా

గీతాసారం నిరవకంపరాదు మహామహా- సర్వజనరంజనమగుట యథే
ష్టముగా బాడియాదుచు నెల్లరికితోనవడుతున గద్యపద్యగీతములుచ్చరిం
చుచు స్రసానుకూలముగ సటివటులభివయించుచది- రాగరూపకాలపు
లం బొద్దుపుచ్చందగిదు- నాటకమవలంబియై రాగాలూపకాలపు
దాళిసాంక్షిత్వమున్నుత్పన్నై శద్యము న్నాటకమూడువారు చూడరాదు-
గాజుకుప్పలోని దీపకాంతివలె బొగచినకూరలేదున సాహిత్యమునకు సం
గీతమతోడనవో మతిగతరుచిహచ్చున- గినుకగద్యపద్యగీతము లొక
వ్వడు మాటాడునట్లొకొకపు రాగతాళాభివయసహితంబుగ జనరంజన
మగునట్లు యథోచితసంగీత ప్రయోగమున సుచ్చరింపవలయును- స్వర
యుక్తంబుగఁ బద్యములుచక నలయుగాని పద్యములనహమనడుమఁ దెగ
బారెడుదీపకములు తీయుచున్నచో శ్రోతలకుఁబద్యపద్యస్వయము కా
కతలపులిమినట్లుండును- గమ్యమృచ్ఛనఁ దీసివట్ల రాగాభివయ సహితంబు
గాఁ బద్యముముగింపవలయు- దూరచినట్లుపఁమితాభివయ గీతవాద్యసహి
తంబుగాగీతముపాడవలయును- సలక్షణసంగీతనాహిత్యములకుగుతుకసకల
పండితపామరజనహృదయరంజనమగుటయే- సటివటులుసౌష్ఠ్యసంపన్నులు
సుశారీరయుక్తులు సుశిక్షితులు గురీనలుగ నుండవలయునని భరతమునిని
యమించెను- నాటకమనఁ జెప్పిరంపపు యథేష్టముగా స్త్రీపరుషవేష
మాణ- బురుషుఁడుస్త్రీవేషము స్రంగిల్లమునందైకొనుట రసాభాసము-
గాంధనకవేదమనుటచే గీతవాద్యనృత్యకమామలునెఱవేచుట రసపూర్ణ
లు బ్రాహ్మణులు కావుననే బ్రాహ్మణోపేణాగాధనో గామతోబ్రా
హ్మణో న్యోగాయోక్తనిశ్చరికొడవెను- మంగళపటహనునను బద్మాసన
స్థుడై వాయించునదియని భరతమునిపల్కె-ను- వీణవాదనతత్వజ్ఞః శ్రు
తిజాతివిశారదః తాల్పశ్చా ప్రయోగేనమోహంమంగళం నిగచ్ఛతి- య
నియాజ్ఞవల్క్యస్త్రుతియందుఁ బ్రతిపాదించఁబడెను- గినుకనెన్నివిధము
లఁబూచినన్నాట్య వేదాభ్యాసమునకు బ్రాహ్మణిత్వము నహముటనిచె
ప్పకతీరదు- వాగ్దేయకారునకుఁజెప్పిన లక్షణములలో వేదాంగములైన
ఛందశ్శబ్దాను శాసనజ్ఞానము లుంటచేవేదాభ్యయ నాధికారమిద్విజ్ఞకా
మామేగాన గానకవితావిద్యా ప్రయోక్తలున్విజ్ఞులుగాని యితరులుకా

నేరకు- బ్రహ్మసంధముకన్న నెక్కువుగనారదాది మహామునులు- గడించిన సంగీతవిద్యలకుట కొక్కబ్రాహ్మణులే వేదపఠపాఠనములకునలె గుఱుకొన్నారా. యేమనఁగాఁబుగ్వజు స్సామాధర్వణములయుచ్చారణ మందు మఱియుశ్లోకమఁములందు నుపయోగించునది 'వైదికసంగీత మయ్యది. శ్రోత్రియాధీన మద్దానికేమాగియని భరతముని కృతసంకేతము- వైదికేతరజనంబుల వ్యవహరింపఁబడునది లౌకికసంగీత మద్దాని కేదేశ్యముని భరతమునికృతసంకేతము- మొదటిదియథావిధిగ నడుపకు. న్న నదృష్టఫలము రాకపోవుటయేగాక పైపెచ్చుప్రత్యవాయముగూడ సంభవించును- రెండవదేశేశమునకెట్లంపోయట్లు యథేష్టముగాఁబ్రయోగించినప్పటికిఁ జతుర్వర్ణకసాధనమగునని భరతమునిపల్కెను- షేక్ష్మియర్కాశిదాసాది కవికృతులు కళాపాఠశాలలఁ సంకీర్తనిబంధనాను సారిముగఁ పఠింపించుటశ్రేయము- షేక్ష్మియరులోని- Come hither & నుపాటలోగ్రంథమున నొసఁచిన తెనుఁగుదర్శు బిలహరిరాగరూపక తాళములఁబాడువిధము- రెండవకాలాక్షరములు రెండతీతగ్రహముగా గీతఁబు మొదలిడి యీదిగునవివరించిన తెన్నునఁబాడునది-

♦ ఉద్గ్రాహము ♦

స స రి రి గ గ పా - గప (ధా ధ ప పా) పైకాలము! ఇవలకురానీ-రానీ

♦ ధృవము ♦

గ గ ప ధ సా స స స స సా- స రి గ రీ స ని ని ధ ధ దా ।

ఎవఁడుదురాశదొఱఁగుమఱి- యెండనుండఁవలచునో!

♦ మేలాపకము ♦

గ గ ప రీ రి స రి గ రి సన్ని ధ ధ- స శ్చ సని దపదా పమ గరి ।

తవిలితిండికై- వెదకుచు- దనియుదొరుకుదానితోడ ।

♦ ఆభోగము ♦

స స రి రి గ గ పా - ప ద స ని ద ప ॥ ని స ॥

నివలకురానీ- రానీ- ॥ మిమ్రన ॥

స ని ద స రి గ ధ ధ ప మ గ రి- గ ప మ గా రి గ రి సా ।

యిచట శీతుగాఁపుతప్ప- నెదిరివాఁడుగనఁడు

పైనుంచిన గురుకలలో—పైకాలమందెల్ప్పును. అరోహణము అవరోహణముండెల్ప్పును- శాశ్వతలమలలోని గీతము॥ ఈనమ్మచితాని- అందుకుండెలుగుపాటవసంతరాగి చతురశ్రజాతి త్రిపుటతాళముల బౌళుక్రమము- సుకాలపురేంబుడీదమూల ప్రతిగ్రహములచేయును

◆ శ్రీ గాంధీ హా ము ◆

స స స గా మ గ మ ఛా మ ఛా ని రీ - నిధమ గని జమగ నిస నిసని.
కొడుపతుమ్మద్రాళికింగ్రోలునూ - గురజలుతుమదలగలుగు దీనిపైవులు

◆ 22 ◆

స గ గ మ గ రి సా వి థ పి సా మ గ- థామ నిధామూ గరి నీసా

వివలుకని కరంబురారాధ్యమ- వీధుల్లో నేయుచున్నందున)

ఉక్తాహిత్యమేలాపకాభోగములుగీతానకుమారులు-

సంగీతబంధములన్నియు యశోమణితస్మయ వాద్యసహజమనగా ముగించ

పరమము- విక్రమోద్భవమునాలో నాంధ్రీకమున కొనచిహ్నములుగను

మూలభిషగయిందు విధము- తాతధరుడొకమహాశు తత్రాగ్రీయవిశ్లేషముచే

యు సమకాలికునందే నట్టిమఃపల్లభానకముల గ్రహముల ద్విగతి జను

రసములుఁగావేసి- పులికడ తెప్పారిన బాగ్గెనువలన నొకటి చింతి⁶టి

పాఠశాలల్లోను పాఠశాలలోనూ నాన్వరప్రచారముగా మొదటి - పరిశోధన - రసము

పదముయొక్క యర్థము ను స్వేచ్ఛచకరణాభ్యాసార్థకముగా వినిపింపబడును

శ్రీమంతులముగాఁ గొలిపెను. చావఁబడిన పంపానాఁజ్జువంతు ముత్తన

శ్రీ గంగా మూల వర్ణముంబు నను- బట్టి నీ గ్రంథము చేసినట్లు గానెడిది.

భీమరాయగారి కేయసంఘము - ఎవ్వని-యననచాక-మాన్ వచ్చినది తెలియ

ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಬಾಂಕು-ಸುತನು ಮುಂದೆ-ಸುತನಾದುದು. ಇವುಗಳೆರಡು

జనుచేరి చివరలో నల్లరాయిరేవులయు నప్పుడు పుడిచేరి నీటిమీదివలెగా

నినాశియించునగాని యుండవలయున - (ఈ చదువుల - ననుపదాశ = ముప్పే)

త : కూర్చున్న కముగా నవిలానముగా నున్న ముఖమెత నెలా నున్నది

నిజమేమిట కనుమరలతో నభిః పాంతురసి - యద్భుతమవతరణో వాన్మహానామ్

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

(6) 1950-1951

చుచది - మిన్ను పున్ను చిరది - యనుపదాధికమున్నట్టిత పూర్వకముగా
నూర్వముఖముగా నూర్వగతితోత్తాన సతాకాన్యరక్షణ హస్తముతో
నాకసముఖా - ముఖముఖము యుగోగమున యాహస్తముచేతనే
భూమి, స్వచే - విలమును - అను సనుపదాధికమున వ్యావరికతకరణపూ
ర్వకముగా బాశ్వగతితో యుగోముఖమున శిఖరాఖ్యనామకరమున
దసను సముఖముగా వధియించునలమును - నిక్క-నిగ-ననుపదాధిక
మందానేకభాగముకన్దేత క్రమముగా నావేష్టితోన్వేష్టిత పూర్వకము
లుగా - గ్రహమున యూర్వముఖమున సాదాముఖాఖ్య దక్షిణకరా
గ్రహముచేత ముఖము బాశ్వగతితో వహియించునది - అనుపదాధిక
మున్నేష్టికరణ పూర్వముగా ముక్తకటకఖటకముఖాఖ్య నామక
రముతో ముఖము నాహస్తముచేతనే వహియించున్వేష్టిత పూర్వకముగా బా
శ్వగతితో సూర్యముఖముతో పను ముఖమున్నేష్టిత పూర్వకముగా
గ్రహమునాశ్వగతితో వహియించునది - అనుపదాధికమున ముఖే సభి
సయించునది - నిక్క-ముగి-బిల్లు - సనుపదాధికమున్నేష్టిత పూర్వకము
గా గ్రహమునముఖమున్నేష్టితముఖోముఖోద్ధాన సందంశనాఖ్య దక్షిణ
హస్తముచేతను వహియించునావేష్టిత పూర్వకముగా నూర్వముఖాశ్వ
గతితో వహియించునాఖ్య దక్షిణకరముచే సభియించునది - ఎవ్వచియెడ - స
నుపదాధికము - ఎవ్వరి - యనుపదాధికము సకునలె సభియించునది - ఏ
లిక - యనుపదాధికమున్నేష్టికరణపూర్వకముగా బాశ్వగతితో శ్వ
ముఖోద్ధానచతుర దక్షిణకరముచే నాస్యకృతమున సభియించునది
(చిరును) అనుపదాధికమువ్యావరికత పూర్వకముగా గణకరణభాగము
ఖ ముఖముఖాఖ్య వామకరముచే సభియించునలమును - ఎడ-ద - యను
పదాధికము వ్యావరికతపూర్వకముగా హస్తయనిహిత ముఖోయనము
ఖమునోయనము సందంశనామకదక్షిణ కరముచేసభియించునది - ఎవ-దు -
అనుదానికెవ్వచియనుదానికలె సభియించునది - డినులు - అనుదానివ్యా
వరి - పూర్వకముగా లె-దు-ముఖసాక్షు పురోద్ధానసముఖాగత పా
శ్వముఖ స్వముఖమున సాక్షు కరముచే నాసాదేయమునసభి

నయించునది. నిగియించి. అనుదానికీ వ్యావర్తికత పూర్వకముగా హృద
య ప్రశస్తితనముగ్ధునిగత శిఖికాభ్యువామకరమున సభినయించునది. ము
త్తికైకవగునారల. అనునభిజు వ్యావర్తికత పూర్వకముగా నాశీహృద
య ప్రశస్తిముందు ముగిసినచో నా నందరినీ యుత్తాననందంతకన్ద
యమున సభినయించునది. వెనుకంబడు. అనుదానికు ద్వేష్టితపూర్వకము
గా హృదయ ప్రశస్తిముందు మెల్లగాఁ ద్రిష్టబడినట్టి పరాదుక్రమిపాశ్చాత్యతల
కల్పితశిఖికాభ్యు దక్షిణకరమున సభినయించునది. ఎవడు. అనునదిము
నపడివలె. కలిగించు. అనునది సరివర్తికతపూర్వకముగాఁ బాశ్చాత్యంతర
గతోత్తానిత పాశ్చాత్యముఖ పతాకాభ్యు దక్షిణకరముచే. బట్టి. అనునది
పరివర్తికతపూర్వకముగా హృదయముందు తేలులుమోడ్చిపతాకద్వయ
ముచే. దీగమునకు ముత్తికైకవగునారలకువలె సభినయించవలయుగాఁ
ని నాభియందెడనుచే మి యుత్తానితముగాఁ బతాకగూఢముగాఁ జేయన
లయు. సుచువుగాఁజిక్కు. అనునభ్యువామకతపూర్వకముగా హృదయ
మునుండి పరముగ్ధునిగత పాశ్చాత్యగతోత్తాన చతురాభ్యుదక్షిణ కరముచే
త. అట్టి. అనునది. ఎవడు. అనుదానికీవలెనెడనుచేత. ముక్కంటి. వ్యావ
ర్తికతపూర్వకముగా సరమునందంజలి బరఫించి పతాకద్వయముచే. మే
లు. అనునదివ్యావర్తికతపూర్వకముగా సవలనముగా వ్యావర్తికతపూర్వ
ముఖోత్తానితా రాశి నద్వయముచే - మీకు - అనునభు
జునదివలెనెడనుచేత పూర్వకముగ న గ్రహమెట్టియు బుగోము
ఖమెట్టియు నుత్తానితమెట్టియు బతాకాద్వయముచేత సభినయించు
నది. యావేష్టితో ద్వేష్టితవ్యావర్తికత పరివర్తికతములని హస్తకరణములు
నాలుగు. వీరిలక్షణమును హంసాస్యసూచీముఖ పరాదుక్రమి పతాకాశిఖ
ికాభుటకాముఖ సుదేశనచతురకత్తాని ముఖాశాశాది హస్తభేదలక్షణము
నిచటగ్రంథవైరక శీలిచేవా) ముగిసలేదు. యుక్తిబట్టియు సంప్రదా
యమునుబట్టియు లోకముంబట్టియు సభినయించందగినది. లోకములోసా
ధారణముగా నేర్చుకొండమున కెట్లుభినయించెదరో యచేలీరునలోకవృ
త్తమునాముగి సభినయించవలయు. గాట్టపగ్గియోగమునకు లోకమేవ్ర
నూము. సాధారణముగా మాటాడునపుడుగాని పాడునపుడుగాని గా

పృథ్వీలోచనము నేయునపుడుగాని జనులునానావిధముగాఁ గన్బొమ్ము
 కిచ్చులు- ముక్కు- నోరు- నాలుక- పెదవులు- మూతి- చాడలు- కనుచే
 ప్పలు- ముఠ- రొమ్ము- బుజములు- మోచేతులు- చేతులు- చేన్చివేళ్ల
 ముఠలు మొదలగునవయవములాడించుట స్వభావము- సుఖార్థకేసాసా
 స్థవములు కలవాఁడొకడొకటి రాడినదిసాటు. యీరెండుగుణములు లేని
 వాఁడెంతకాత్రియముగఁ బాడనీ మాడనీ జనరంజనమంతగాఁ గానేరదు-
 కాని సంప్రదామోనుసారముగ నున్నచో సుఖార్థకేసాస్థవములు లేకున్నం
 లికిఁజేకవేద్యము కాకమానదు. రమ్ము- అనురంజనములు చ్చరిం
 చుచు నజ్జచే పక్తిఁబడినపుగా నొటమనవేల్చిలుతక్క- దక్కినవేల్చితన
 కభిముఖముగాఁ బ్రకరింపజేయుట సంప్రదాయముగాని యానాలుబై
 క్కె మండనకభిముఖమగునట్లు కుడియెడమల కాడించినచో లోకశ్రీతి
 చేరావద్దను సభకామిప్పుఁగనుకఁ బిల్వబడినవాఁడు రమ్మనుమాటనుబ
 ట్టిరాఁగలవాఁడేక నద్దనుసభకామిప్పు కరతలాభిసయముఁ బట్టినుఁగఁగ
 లండా- కావున- జనుఁడులోకసంప్రదాయముననుసరించకతీరదు
 తనయగ్రామము న్నెల్లడిగనుటకే లోకులననుసరించి చతుర్విధాభిన
 యమొనఁచకనలయునట్లు చేయనియెడల ననాయనూచనమందుఁ బొగ
 బండికెట్టజెండాకు మాటుల్లెబండా చూపినచందమున పై పరీత్యమగును
 సంప్రదాయమునకు వ్యతిరేకముగా గ్రంథరచనముఁగాని యుచ్ఛారణ
 ముఁగాని యాచారములుగాని మాచికనచో హానికలుగుఁగానీ లాభము
 కానేరదు. బ్రహ్మతత్త్రియవైశ్యశూద్ర జాతులిదివఱకు సంప్రదాయసి
 ద్ధముగా భరతఖండముననాల్గుజాతులున్నవి- వానిలోనన్నియో భేదము
 లుకలవు. బ్రాహ్మణజాతి పదివిధములందవాంతర శాఖాభేదములెన్ని
 యొకలవాతీయగానే తక్కినజాతులుకూడా నానావిధములుగ జేశాచార
 భేదములఁబట్టి విభజింపఁబడినవిపుడు సంప్రదాయసిద్ధ మతాచారములకు
 విరుద్ధముగాఁ బొడమనబ్రాహ్మ సమాజావ్యసమాజముల చేతనిదివఱకే
 యెన్నియొకులములుగ నేనక్కడియొక మత్యముఁదొఱఁగి హానింబొందు
 చున్న భారతీయజనమునందు మఱింతవైషమ్యము చేటుకలుగుటతప్ప
 లాభమేమివచ్చెను- శిష్టాచారానుసారులగు ద్విజులయందునుకూడ్రులలో

[illegible]

ములునూత్రమే బ్రతుకునకు నుపయోగము - నిష్కర్మనిశాఖ్యము ముష్కవ్య
సనమనము - కలకలము ననుజేసి సహాయము వానివలెనును నింకొకని
కపికలనుట నిరీకావనియు నింకొకజన్మమును వేదశాస్త్రమును
గతింబింపని పనిమీటిని పూజపెచ్చుననియు గామనిశాఖ్యము నదలలేనిచో
భావము నితరదికలది - పండ్లకీవ్వనర్థముండదనియు మజ్జియకజన
మున నేటిని పనిమీటింగిలియునానని - యీభాగగురవున యావనకష్టము
నలసి పిట్టనచ్చుననియు న్నెవిధములన్ విష్టాచారానుసరణమే మిగుల
శ్రేయముగయుండెడిని నూత్తిక బుద్ధిగల కుటుంబములయందలి సుశిష్టి
తలగుష్టిలు భుజకారభాగ్యవియోగంబు నతికష్టంబున నహించుకొనియై
న గిభాకాభావ నింకొకరానంతరమున మఱియ మూర్త్యవృక్షకాసింప కు
న్నాడు - కలకము కు నిలిగినచో నేమి మందు చేసుకుమకొని సుఖించున
ట్లు భజిపిట్టగిభావము మూర్త్యవృక్షకాసింపకొన రాదాయననిశ్చ
యముగిమూర్త్యవృక్ష పనిమీటిని నలతియు నలకుంబ్రతుకునని మూర్త్యు
వాడినదాని ప్రియమనియును - భాగలుగతించినకొలది యెందలంబెండ్లి
డి బెత్తమ్మకాగలదు - పోక్కెనుహస్తగలదా - చెల్లెల లిగినయెన్నివిధ
ములకోక్కెలువప్రియోని నదయించినప్పటికి మర్యాదాభంగమగునని
యు లేకష్టములు తగిలించుకొన నలసినచ్చుననియు వివేకులులోనడం
చుకొనుచుండలేదా - కులాగతిసంప్రదాయానుసారముగ రాజ్యమున క
హుళాదుచ్చె కొడుకగుచుండగా దక్కినపుత్రులు తమకాభాగ్యమబ్బ
లేదని చేతులుపిసుకుకొనుచున్నారు వారిదుఃఖము కుటుంబనహితముగ
దమయన్నల నెల్లయు గాయముల పెడకికడతేచికానదీరదా - రాజకొడు
కేరాజుకానో యింకొకడుసింహాసనమున గూచుకొనకొల్లదా - కుడు
చుటకుట్టుకొనుటకు - లేక బాధపడు నేదలకు భాగ్యవంతులేల తమయా
స్తి కంచియూచో - అవకన్న సౌందర్య బలచాతుర్యములు గజుష్టిపురుషు
లనాలుగుగల్గి సౌఖ్యమేయనుభ వింపించుకొల్లలో - ఇంతకున్నిష్టాచా
రము దైవనియోగమునొప్పున బానుకోననిసంకుసంస్కార పరాయణు
లప్రయత్నము తీతుపురానుదొరచు నలెష్టగణము మజ్జియునపహానా
స్పదము - గనుక చతుర్విదాభిసయము సంప్రదాయానుసారముగింపయ

మూలకూర్మములకు కుర్రాచరింపింపి చున్నప్పుడు నన్ను కృష్ణమువేల్చుచు
 నున్నగారు బాగాచెల్లడు- రాజుగాదులే నీ నేగాని పే-ములేవటానికి వీలే
 ను- చచ్చునరాచికిన)న్నమాటలేదు- అబ్బుముఖారా గ్రామ్యు ఎం
 దుకునాయకూడదు- చ్చురికిచిల్వాలూ ఇరులద్యామిప్త ర్ గణాలు
 చాసలు కీటికె వ్యథకపదాలుకోక మీనింగ్నాడుచేస్తూవున్నారు- గట
 వే- ఇంతి సోమరి పోయిందా? నీనావేనా ఇవ్వటంనాక్క-టను- బ్రాహ్మ
 లటమీదేంపని తెల్లచాకేనా? అంతాయంతబూడిదెచావుకొని మున్నెచెం
 లుమీదేరిపోయారు- చాలాచూచాల్సిందేన వర్కుచేసుకోవలసిందేనా- నీనిత
 న్నావలనా- ఆ-ఏంలేచేమూలంకి ఆబకతునాటు కంకిలిలో పోయినాయంకి
 పన్నులికవేరి న్నూ-యూలకున్నేగా- గాడ్సునిర్- ఇఖనాకు సెల్వుడయచె
 న్నారా- ముప్పేలేరుండ- గామ్యభాషతో అనగానుచవంటి కొంచెముసివి
 లేమనాట్రట్టచేభాషతో కాన్యాలుచాస్తే ఫిల్లోఆఫ్ యూ-వ్విసికటిని
 గా వణకకులర్ బ్రాంచికి ఆపొస్త కాలుస్కా-నకు పెట్టించుటనుచే చే
 న్నాను- ఆపట్టమీది- ప్రాథమికస్వలూపంతకవివాహపట్టమహామహా
 ధ్యాయులగాడి ఇళింకూహూయనరెప్ప- ఓకేంకూధేంకూ ఇట్లుతగు
 మనుష్యులందుకొను భాషగా గ్రామములుచాచువచ్చుననియు నాంగ్లేయ
 భాషాపాండిత్యము కొంతగలిగియున్న మాత్రముం గీర్వాణాంధ్రభాషలు
 గూడగ నూలంకపేషముగగడలిసికట్లు-వేషములువేరి తమకుపాండిత్యముం
 బడిన నయు బూచుప్రకల న్విధిచెట్టుచు నభలస్మితిలాటకాయలు తెగ
 నలుకు నాంధ్రులును- మహయులుక కమలబట్టి కొన్ని తెలుగుమాటలు
 వినియోచుకొని అలుగెన్నవేమూ పోలియలియూండ్లయులవద్ద నాంధ్రభా
 షాపండితులమని నటించుచు నాంధ్రభాషాపండితులైన యాటనలునుండె
 నంటు గొవయుగులుపోసి కొనుచున్నారు- కాకుంకలనాటకము న్వి
 ద్యాభూ-అంట- బూ-మునెప్పగలు- రావూ- పండితునకు నెలకుబడ్డదు
 రొక్కచాలు మాత్రమే వేతనముగాని ప్లామ్మూపాకముచేస్తూ నాంగ్లేయ
 భాషాపండితులకైదు వందలుసూర్యులు నెలకువేరేనముగదా మాండ్లే
 యాభాషచాజభాష యగుటచేగదా యంతటికీమీయబడుచున్నది-కే
 వలగీర్వాణాంధ్ర భాషాపండితులనిష్పటి చమకాలములో నెవరుచూచెదరు-

వేదశాస్త్రములు సంగీత సాహిత్యరసజ్ఞతయునడుగంటినవి-మానందమ
 శాస్త్రము సంస్కృతమునఁ జదివినొన్న వానికి దమ్మిచ్చియెసరాబడి లేదుకా
 ని యదే సూండ్లయభాషలోఁ జదివినొనిపక్షిలో నెగ్గినవాఁడు న్యాయాధి
 కారియొద్ద వాదించుటకహత కల్గినెలకువేలకొండి సంపాదించుచున్నా
 ఁడు- కావుననేకొంపగోడి యమ్మకొనియెస నాంగ్లభాష భాషయులున
 చుకొనుచుఁదమ భాషలనికసించుచున్నారు- తుదకాంగ్లయభాషలో భ
 గవద్గీతలఁగూచిక యుపన్యాసమిడు నేనినంటమ్మగారి సావములఁబట్టు
 చుసంస్కృతమున భగవద్గీతలుబోసించు నాచార్యులఁగూడ సరకునేయ
 కున్నారు- భరతవషకపరిపాలకులు భరతవషకమునందు భారతీయభాష
 లనే యుపయోగించి పాలించునడ భారతీయభాషలన్నియు సమున్నతదశ
 సంఘాతా- యిప్పటిభాషలలోఁ జెన్నవిల్లలకునేపుక సంగీతసాహిత్యపద్ధ
 తులేమనవచ్చును సంగీతవిద్వాంసులమని బయలుదేరినవారిలో నూటికి
 దొంబదితొమ్మిదిఁగూడై గాత్రులియజ్ఞానములు స్ఫుటముగానుండఁగో
 పుకవిమృశ్యసంగీత ముస్సహజముగాఁబుట్టినయఁగానికన్తీహీనులెంత
 నేమకొని యుంటిం కుకొన్నను లాభములేదు- వేసవేలుభాషాపరీక్షయం
 దు నెఱవేరినవారుకలరుగాని సాగనుగాగద్యపద్య ప్రబంధములస్వతం
 త్రముగఁ గల్పించికవితా ప్రబంధజూపఁగల కవీశ్వరులొకరిద్దరైన నే
 శమంతటట్టియటపట్టము- కనానిదేనుకములుపీచి గద్యపద్యములుచదువు
 వారు లక్షలకొలదిఁగలరు కానిభారతసామ్రాజ్యముతలై సభలందొర్యక్త
 మున వేలకొలదిపండితపామరులన్ రంఁగింపఁగయువారొకరిద్దరు జగిమున
 నుటకడుచుదు- లోకములో సామ్రాజ్యములు నాబరఁగుకవ్రాలు నేర్పి
 యక్కానిదానులెకదా కవీశ్వరుల కవితాప్రబంధవారి గ్రంథముల్లిడిం
 చుచు మఱియు లోకభాషలోని గ్రంథములొకభాషలోని కథకముపాదీకిం
 చుమిందుగ మారకనచ్చుఁగాన సకలప్రేమజనులకు భూతవత్కమా
 సకలములబరఁగు కవీశ్వరులకన్త లోకమంతటదెలియఁబడుఁగాని యొ
 కనితొర్యక్తకామ్య మింతకవీకి బరొక్షమున నొక్క మొగిదెల్పఁజా
 లు యెఱుఁగింపఁగలరు- యాశ్వరాసుగ్రహమాన నికఁగినుఁ
 గొనిబుడసెప్పటికి నట్టియెఱుఁగలరు- అధింక సంఘము సంగీతపండితులు పె

క-ండు జగద్విశ్వాంతకీర్తిః బయడనేరరుకదా- పేక్సియర్కా-లిదా
నుల కావ్యములకన్న సాగ నై న కావ్యము లెన్ని వ్రాత లో
కుల కుఁ దెలియ నికా లము సఖలములైపోయెనో నేవు నిక
లుక- వాచికాభిసయసూపమగు కావ్యమునకుగీత వాద్యములకన్ననుమ
టియునాంగికాంగ హార్యసాత్వికాభి సయములకన్నను గౌరవమంతగావ
చ్చుటకుఁ గౌరవముస్వర్ణసందభమున్ జతుర్వధవాద్యమున్ మఱియు
స్పృశ్యముగ గ్రమముగగాయకుని శాసితరూపదయున్ వాదకునికరగుణ
ముగ నటునిర్యత్యవిశేషముగ నెండియునామువ్వురి విద్యావైశద్యమున్న
భకుఁ గన్బచుకఁగాని కావ్యమునకలజగము సద్దమవలెజూపుటయేగాక
మానవులకు వివిధావస్థల యందుఁ దలంపులెట్లుండునో వానింగూడబయ
లెట్టిను- సర్వసూపము లాకషింతుటకు రూపగ్రాహియంత్రమును
సకళిభ్యనుల నాకషింతుటకు శబ్దగ్రాహియంత్రమునుం గలఁవాకానినా
నావస్థలయందు బయల్పడనిమనుష్యుల తలంపులగూడఁదెలుపుటకుఁ గా
వ్యముకన్న వేఱయంత్రమిదివఱకు లేదికనుండుఁబోదు- కవితాశక్తి
దా జగమున నెల్లకృత్యములు ప్రబలుచున్నవి కవిత్వముప్రత్యక్షముండ
లుపుటయేగాక పరోక్షముగూడ బయలుపెట్టుంగావున సనేకోవేత్త కవి
తాతత్వం శివోజానాతినాసవాయ నికాళిదాసుఁడు- నతచ్ఛాస్త్రం న
సావిద్యావశచ్చిప్పినసాకలా! నాసామోగోనతత్క-మః! నాత్యేసిత్వ
న్నపీక్షతే యనిభరతమునియువక్కా-నించిననఁగాఁ గవిత్వమనఁగావ్యము
బన్నునూహ- కవిత్వమునహజ కృత్రిమముని రెండువిధములు పొంచ
భౌతికక్రియలు కల్పించునదినహజము- ఘటపటాదితాకిక కృత్యములొన
చుకనదికృత్రిమము- కావునలోకమునఁగల్గు సకలక్రియలునుదైవికనూ
నుపసంకల్పవశమున నేకలుగుచున్నవి- పేక్సియర్కా-లిదానులంత క
ష్టపడి యాకలినిదురలైనమఱచి సమస్తైహికభోగముల మానుకొనిరావుల
త్రింబవల్లకడియతోఁ గావ్యములెందుకు పొసినారు కీర్తికొలకాయెవ
డైనఁ జెల్లిపోయినవెనుక వానింజేవారు దూషింతునో లేకభూషింతునోల
కనిపెట్టలేదుకదా- ధనమునకాయెంతయోసుఖవుగా మఱికొన్ని పనుల
వల్ల భనయుకావలసివంత లభించుఁగదా- భగమునకాలోకజ్ఞునమే లేకన్న

తనువుపాటచి తదేకధ్యానముచేసి గోరినవద మిగటి తోచనపుడుకొం
 పవోయినట్లు విచారించుచునొకసందభము కునుచుకొనుటకెంతయో
 గింజకొనితన్నుకొనుచు నెంచుకొన్న శబ్దము స్థాపించినపుడు . రాజ్యముదొ
 గినట్లుసంతసిల్లుచు సంతోష మెద్దియో మాలోచనమున ముగ్ధయున్న వాడు
 సక్రిష్ణుండనవనితాధిగము లనుభవించుటెట్లు - మోక్షమునకాశకుంతల
 పిలువలక పే మెట్లుపెట్టి యందుందగులుకొన్నవారికి నిర్విషయమనస్సె
 ట్లుకుదురును - బరోపకారమునకాశకుంతలము పే మెట్లుండమనకున్న
 ప్రాబలకాకలితీజదా లేకనిమనస్కదా - నీతిజెల్పుటకా - మంచిచెడ్డలు
 బాగుగఁబరికిలింపక పొతురహస్యముగాఁ జేయరాదెదుటివారల మనసు
 కనిపెట్టక చేసిన పొందుమహ్యమునే కాంతముగఁగలసిన శకుంతలకునలే
 వికటించుచు మఱియుఁ బరునిజంపి వానిసాత్తాకృమించు కొనరాదట
 నచినవాడు పే మెట్లుపినతండ్రివలె బాలయింపఁబడునని శాకుంతల
 మందు పే మెట్లునందు దెలుపఁబడిన యీ రెండునీతుల నోకములోనెఱుఁ
 గనివారెవరు - కొత్తవానినమ్ముకొని వానినహస్యముగఁ జెండ్లాడివా
 నివెంబడిబోవకా మమమెవ్వొకై నం దెలియనీకమిండలవలె నీడువచ్చి
 నకన్యకయెవఁజేయందును - మఱియుఁ దానన్యాయముగనొరుని గొట్టి
 నందనపైబరులు పగఁబట్టెదరని పిచ్చివానికీదక్క నితరులకుఁదెలియదా
 లోకులందఱికిం జేటతెల్లమగు నిట్టినీతులకై కొండంద్రవియెలుకబట్టి
 నట్లు కవీశ్వరులువృథా ప్రమాదమునసంత లేసిగ్గింధములరచింపనేల -
 సమస్త జగత్కారణమగు శక్తి యెద్దియో వాగ్దేయకారాది కవిరూపమున
 నూహించుచు వ్రాయుచుంబాడుచు నాడుచువాయింపుచు సకలకమకా
 ములనాచించుచు వేమేలసర్వజగద్రూపమై సత్వరజస్తమోగుణములం
 దనలోదానాటాడు కొనుచుండునందులకే కారణమైననూహింప మాన
 పులకలవికాను - జ్యోతిష్కులు గురుశుక్రయోగంబున నిట్టివింతలులోకం
 బున జరుగవచ్చుననియు దెప్పదినదుకొకఁడుకోట్ల నలువదిపన్నెండులక్ష
 ల తొంబదిపదమూడువేల రెండుకొముప్పాతికయోజనముల దూరమున
 భూగోళమునుండి శ్రుత్రమండలమున్నదనియు నందులోఁగాల్వలగ పడుచు
 న్నట్లున్నవి కనుకతప్పక మనస్సులు నుండురేమోగాయనియుం గోతలు

నోయుగశతశాస్త్రములు- భూమియునువేలయుగములను చిల్లగయించుమించు వశ
 సరిగనున్నదా నడుమనగినిరున్నది నామాటనమృతబోవనివో నచటికిబో
 యిమాడుడు మింకేబోధపడుననువారును- బోల్చిచూడగానాంధ్రాంగ్లే
 యశబ్దముల ప్రసమంతరసంబంధము బట్టియునుభయభాషలలో నీటిను
 శబ్దములు సమానరూపాధకముల నుంటచేతనువఱియు సబ్బముశబ్ద
 ముల సమానరూపాధక లంబట్టి వఱికికొన్ని కారణములనల్ల నాంధ్రాంగ్లే
 యులుగాని మాంధ్రతరస్య-లుగాని సమానాధకమునకు ముందుమాడు ల
 టిలమానముల పన్నెండుదినములు దాదాపుగాబహుశానొక్కగులములో
 నివ్వారె హిమాలయముడెప్పిరడిమిలో నుండియుండవచ్చునను చరిత్ర
 కారులును- వానరజాతినుండి సరజాతిగూడగల బుట్టయుండవచ్చును వాన
 రసరశబ్దముల సంత్యాతరములు సమానములగుటచేతను వఱియునుభ
 యజాతుల చేష్టలించుమింకొక్క లాగుంటచేతనని యనుమానించు పరి
 ణామవాదులును మొదలుగవివిధశాస్త్రజ్ఞులు జాత్యంధులేనుగ్గుంబోల్చున
 టిగాహించుచుండును దేవమాచునసమానమున నెఱుంగనేరితరము-మి
 దతంధ్రోట్లశకునమువలెగొందఱియు హాలుగుఱికిబెత్తెడగుచుండును- మొ
 త్తముపెమానపులు కలిసిచేలియనివారనుటకేసందియమునైదు- వఱియు
 మదాతిశయంబునలేని వస్తువులునిజముగఁగాన్పించునట్లయజ్ఞానదశయం
 దుస్వచ్ఛావధయంమఁబోలితనకంటెనన్యమెఱుంగనినిశ్యముక్తబుద్ధస్వరూ
 పుడగువపునకాత్మరూపకమగు జగత్తుతోచుచుండును గానివైరాగ్యము
 నలేక ప్రజ్ఞానదశయందు మదముడిగినపిదనస్రతియు నిదురమేల్కొన్నపి
 మ్మటన్వికారములగఱడ నట్టిలోకవిచిత్రము కాన్పించకుండును సచ్చిదా
 నందస్వరూపుడగు సరమాత్మవొకఁడె మిగులుననుచుఁగాని చుఱియున
 ముద్రాప్రకాశుడనె బలుతెఱంగులనిసుక గాలిచేరూపించుతీరున మనుష్యు
 లుపరపశులై దేవవశంబునవివిధ స్థితులమారుచున్నారనుచుగానికతాక
 భోక్తాజనాదకనయనుచుఁగాని యున్నవాక్యము తెలిసికొనువారు సంసార
 దుఃఖమునంటరను వేదాంతమున్నాదిదాసకృతులు బోధించుచున్నవి పేక్కి
 యరునికృతులవలన సంసారముదుఃఖభూయిష్టముమానవులదియనుభవించ
 కతీఱునుపాపాచరణమున నిత్యసరక ముంబుద్యమున నిత్యానందపదవియు

శ్రీపురుషోత్తమోక్త్యంతే సమస్తమును నివర్తకము చేయుచు - కావ్యముననే
 మోయనేకునేకవిధములు ప్రాసములుకావలయును పద్యమునదియును సేవి
 మగు పదాలికావ్యమును దండివచనమేమేలేమనఁబ్రోవఁబడును కెడియో
 యథాములేదా యథాభావమున నెదియో రసమున్ననున మోసదు-
 గుణదోషాలంకారములు వినఁకామునుమునక ప్పదుగుముదోషముగఁ-
 దోషముగుణముగా నలంకారము సేయముగా మాత్రముచేయుచు
 మునవిషయమగు విషయముకప్పుడు పద్యముగుణవాలంకార మనప్రాయముగును
 మనసునకింపగు శబ్దార్థములు కావ్యమనఁదగినది - భరణమునిచెప్పిచవి
 భావానుభావవ్యభిచారి సంద్యోగమునఁగల్గు తొమ్మిదిరసములలోను పా
 జనులన్నియు వీరశాంతకరుణలు సర్వగుణప్రధానములు - మధ్యమజ
 నులగఁచుక శృంగారహాస్యాద్భుతములు రజోగుణప్రధానములు - మఱి
 యుచితమజనులందొచు కౌతూహలశృభయానకములు తమోగుణప్రధాన
 ములు - ప్రతివస్తువునందెదియోరసము ప్రధానముగనుమఱియుఁ దక్కిన
 రసముల ప్రధానముగనుండకపోయెను - చక్కెరయందు మధురరసముము
 ఖ్యముగఁదోచునప్ప మొదలగు చపలపంకియుండును జనులకేశబ్దార్థ
 సముపామమునకు మరనులకు సముకలిగి సత్కర్మాచరణమునకు
 తాపాము పుట్టునోయ్యదినతాపము జనులకుభయశోకజగుపాస్ ప్రో
 థములొబ్బించి దుమాకగఁమునకుఁ బురికొల్పుచది యసత్కావ్యము
 మద్యమాంసాశనులై పరధారధనముల పహించుచు మోసంబునయ
 థేష్టుంగఁ జరించుచుమాకగుల సుఖస్థితినిణించుట లోకులకుదు
 మాకగఁమునకు రేఁదకమానదు - లక్షణవిహీనముగ యథేష్టుముగవ్రా
 యంబడినపున కములుకళాశాలలం బాలురకుమప్పుట - వేశ్యాకన్యలనిల్లాం
 డ్రఁగానుంచుకొనుట - యిల్లాండుయథేచ్ఛ స్సగచరించునపు చూచీచూ
 డనట్లు నోరెగ కుండుట - వణనియమముమాని యన్నిజాతులుకలసితి
 నుచుంబరస్పర వివాహములాచరించుకొనుటయో యవశ్యకతకవ్యమనుట
 స్త్రీపురుషులు పెండ్లిమాని పావివరసలులేక యథేష్టవిహారమునల్పినచో
 నెన్నియో దుఃఖములుతొలగిజనులుబాగు పడెదరనియువన్యసించుట - పర
 లోకములేదని భూభిగవమ్మినుఖపడుటకొకకెట్టి మహార్యమనఁజేయుట -

తాఁజెడుటయేకాక పగులుకూడఁ జేయజలబూనుట. ధనాజ్ఞానముకై యెట్టి
 నీచకార్యములైన నోనోహుట. పూర్వాచారము లన్వేషించుట. కలు
 దొప్పుట మాంసము తినుటయు నిష్పక్షపాదనాగరకులలో బుట్టుచున్న తెవు
 డు. స్వప్నేశ్వరమునకై పాటుపడుచున్నట్లు కన్బట్టుచుండగు మనుష్యుల
 పల్లెఁజేరి గాన్పించుచు బ్రభునామ్రము వడయుటకై తోటివారి నెంతో
 హంసించుచు దాఁబట్టినకుంజేటికి మూడేకాళ్ల నిమిండివాద మొనరించు
 చుం బ్రాచీనమతమునిరసించుచు బాశ్చాత్యచారము లనచిఁచుచు
 నాగరకాగ్ర గణ్యులమరివిజ్ఞప్తివీగుదు మానమర్యాదలు లేక గేజెపె
 య్యయు నాఁజెయ్యయుఁగాక డిక్కుమాలిన పెయ్య మొనవీనభారతీయ జ
 నులు కలివశంబున నవశంబై యుభయలోక భ్రష్టమగుచున్నది.
 ఇప్పుడు. ధారణీయప్రజయందేకసము గాన్పించుట లేదుగాని. నీరసముమా
 త్రముగ పడుచున్నది. తనలోనికొక్క పరులకుఁదెల్పుటకుఁ జతుర్విధాభిన
 యంబు లుపయోగింపబడుచున్న పికదా యవినమయోచితములై సరస
 ములుగానుండవలయు. నిజగన్నాట్యరంగమున మానవులు యథోచిత
 ముగ నటించనియెడ వై పవిత్ర్యమున రసాభాసముగ నగుబాటుంబ్రజాపీడ
 యు నగును. జనులందు మహారాజాబట్టమెడకు జుట్టకొనిదీనదృష్టి
 తోఁజేతులుజోడించి సాష్టాంగపడి ధారముచేయుటకు విచ్ఛేదబ్రా
 ణిచెదనని మంగలించిలుచుటయు. గాల్యలూడ్చుచుచ్చడి వాఁడొక
 స్త్రీకముగా శిఖాయజ్ఞోపవీతములధరించి స్నానమొనరించి శోత్రియవే
 పముతో శ్రాద్ధమొనరించెన బ్రాహ్మణాధకమునకై రండనిపైదికులం
 జిల్లుట. డెబ్బదేండ్లవాఁడు పిన్నవయసువానివలె నెనిమిదేండ్లకన్నకు
 బుద్ధికట్టుట బోడతెంపితల పెంచుకొని పసుపుబొట్టుకాటుకలుంచుకొని
 కాళ్లపారాశితో ముద్దైదులంబిల్వనేగుట. బ్రాహ్మణుఁడు సేవకావృత్తిఁ
 చేయుట. కుక్కచందలముననిడి యూరేగించుట. న్యాయానికారిలంచగొం
 డియగుట. నూత్నయావననన్ని పాతుఁడు ధర్మానికారియగుట. ప్రభువుని
 ద్యావిహీనుఁడౌట. కూటికై వేదాంతముచెప్పుట. బండబూతుప్రహసనము
 లంబ్రించుచుట తద్దినముష్లేచ్ఛభాషతో జరుపుట. బాలుఁడు సన్యసిం
 చుట. శుత్రియుఁడు ముష్టేతుకొనుట. యవివాంగుఁడు సభాధ్యక్షుఁడౌ

ట- మగనాలులు జెవేసమున సగడకుట మొదలుగు సంప్రదాయ విరుద్ధ వేష
 ములూ సరెరాదు- శృంగారమున విషయక ముగాఁ బెండ్లాడిన యూషతో వి
 హరించుటయు- శోభ్యమున సూన్యత వ్రతుడన్యులచే గల్గబోతని యప
 హాసింపఁబడునెడ మందస్మితముచేయుటయు- వీరమున సాధుసంగక్షణకై
 ధవళయుద్ధమున నునులుఁగోల్పోవుటయు- గరుణయందాపదన్మున్ననజ్జను
 లంగాంచి కంటసీడుటయు- కౌడమున సజ్జనాపకారమున చుక దుష్టు
 ల్ గని జొమముడిపాటఁగావించుటయు- భయానకమున దుష్టసంపక్ష
 మునకు నెఱచుటయు- శీభత్సరియిన సజ్జనోపద్రవముఁగనుఁగొని మూ
 ళ్గొల్లుటయు- శాంతియుననఁగ న్యముల కోరసిల్లుటయు నుత్తమస్థితుల
 నఁబడు- నిట్లు వరసరియలగఁగ నుక సజ్జనులనడువడి న్యవేఁచునిదక్షప్త
 శబ్దభాసముహము సత్కావ్యంబునాఁబరఁగు- నట్టిసత్కావ్యములొన
 చుకవారు సుకవులు- కేక్కియరుచిత్పతులందు నీయిష్టానుసారమును నా
 టకమును గొరియరేనస్సను నాటకమును సత్కావ్యములు- కాళిదాసు
 కృతులందు రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములు సత్కావ్యము
 లు- రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములొనచిఁన కాళిదాసువే
 లు- నాటకత్రయమును శృంగారతిలకమున సంహారముల వేసిన కాళిదా
 సుఁడువేలు- తిక్కినవిచేసినవాఁడు వేలవినాకుఁడొ చెడును- మూఁడువే
 లయొండ్లక్రిందట రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములొనచిఁన
 కాళిదాసుఁడు పరమభాగవతుడై బమ్మెరపోతనామాత్యునివలెనవ్వతంత్రుఁ
 డై యుండ్లనచ్చు నీతఁడేజగత్ప్రసిద్ధిఁగొన్న కాళిదాసుఁడు కానిచోనట్టి న
 త్కావ్యప్రస్ఫుర్తియొనినుండికానేరదు- నాటకత్రయము శృంగారతిలక
 తః సంహారముల వేసినయతఁడుపదాలు పందలయొండ్లకుమందుగాఁగృ
 ప్తదేవరాయాస్థాన కవియగు పెద్దనామాత్యునివలెభోజమహారాజుఁడైన వి
 ద్వాంశుఁడై రాజప్రీతి నాగరక శృంగారప్రభాన తావ్యంబులొనచెక
 ననవచ్చును- మిగిలినవాఁడెవఁడో వేయొండ్లక్రిందట గొండ్ల రాజులయొద్ద
 బండబూతులాడు మొండిపండితుండు కావచ్చును- కాళిదాసునిపేర బయ
 ల్వుడుప్రహసనము ముద్రింపఁబడి ప్రచురింపఁబడుట భారతీయగౌరవము
 నకెరియోలోపము- రఘువంశమున శ్రీరామచరిత్రాంతము వెలుగును

గుమారసంభవమున మొదటి యెనిమిదిసంఖ్యలును బూర్వమేనుచు ను
త్తరమేనుచునది గోంతయుక్తవర్గము కానివానకవిత్వము. త్రిక్లివభాగము
లల్పకవివిరచితములు. కాళిదాసకవ్యములలో రఘువంశమునందు శ్రీరా
మచోత్రాంతమునందు సులభాగము - నాటకములలో విక్రమోద్వజ్ఞీయ
మును - శేక్స్పియరునినాటకములలో నీయిష్టానుసారముంగావ్యంబులల్పా
కృతీచెఱయు నోకపమాన కవితాప్రభకాటకములు. కాళిదాసవిరచితర
ఘువంశమునందు సులభాగమునకరుమగావునలోకములోని
యెల్ల నాగరికులు మతమ భాషలకద్దాని మూచుకొనుటచేయము. న
వనసములోండుంటు గలియక కేవలమొకటిగా చేరిమట్టనకది నిలువనేర
దు కావునసంగ్రహమునచొక రసమునకు మూడుగరింకొకరసమున నొకను
లందరినీ గూడకఁబడియుండవచ్చును. శేక్స్పియర్కాళిదాసులయుహా
యించుమించు సరివపుటవీరమున 10.15-5కలు 3-6తో శాంతిమున 10-
30లు 1-2తో గరుణ 29, 3-8తో శృంగారమున 15, 10-35లతో హా
స్యమున 36, 5తో సమ్మతమున 125 176-215-216లు 94-81-71లతో కా
ద్రమున 5, 1తో భీష్మమున 4, 1-2-3లతో భద్రానుకమున 4, 1తోడ
నుమజయురసవిశేషముల కచ్చటచ్చట స్థానించెడు (1) - (2) . (3) X
(4) 1 (5) = (6) ె గుతులు పునగా సవ్యయము విశ్రమమునధా
నూచునను సాదావనానమున ధామమునకృత్యాకృత్యములందెల్పును. ఆంధ్ర
దేశోపకారముచనసియించి గీర్వాణాంధ్రయభాషల జైష్ఠ్యబడిన కాళిదా
స శేక్స్పియరులకవితా విశేషముల వారలకవ్యనాటకములకథాసంగ్రహ
మువాటి వేనాంధ్రీకరించినవారల కవితావిశేషములకు గ్రీ-థసందభా
ముండెల్లి యంబలికతనశబ్దములకు టిప్పణిచాగి చమపరులవిశేషభాష
కై యూపీకకన్విరచించినాడను.

శ్రీవిజయగిరి నివాసమునగు బ్రహ్మ క్షీనుద్వాదాదిధట్ట నారా
యణదాసాద.

Brahma Sree,

A. Narayana Dass.

BEAUTIES OF SHAKESPEARE.

HONOUR

ALL IS WELL THAT ENDS WELL. *Act. III. Sc. V.*

- 1 The honour of a maid is her name and no legacy is so rich as honesty.

Act. V. Sc. iii.

- 2 Let's take the instant by the forward top,
For we are old, and on our quick'st decrees
The inaudible and noiseless foot of time
Steals ere we can effect them.

ANTONY AND CLEOPATRA, *Act. III. Sc. XI.*

- 3 When valour preys on reason,
It eats the sword it fights with.

Act. V. Sc. ii.

- 4 it is great
To do that thing that ends all other deeds
Which shackles accidents, and bolts up change ;
Which sleeps, and never palates more the dung,
The beggar's nurse and Cæsar's.

షేక్స్పియరుని కవిత్వ మందలి సొగసులు.

వీరరసము.

1 ప॥ కన్యయొక్క గౌరవమాపె విశేషము-మఱియు-బరువు వఱియై
శ్వర్యమేదాయమున్గాదు॥

2 గీ॥ .అవసరంపు వంగినతల.నందు కొండ।
.మేలన నవృద్ధులము మన.మింక-మనదు।
.శీఘ్రతమవిధుల మనము .సేయకమును।
.జరుగునన్న గఁగాలని.శృజ్జపదము॥

3 ద్వి॥ .వీరత్వ మూహవో.విడి సేయునపుడు।
.పోరాన చెడువాలు.బొదవి భక్తించు॥

4 గీ॥ .తక్కుపనులనెల్ల.జక్కాడుకార్యము।
.సేతగొప్ప-యద్ది.చేట్లకట్టు।
.మాలుపడ్డు-గున్కు .మఱి పేడతినబోదు।
.పేదకు దొరకింక .దాదియగును॥

5 His legs bestrid the ocean ; his reared arm
Crested the world ; his voice was propertied
As all the tuned spheres, and that to friends ;
But when he meant to quail and shake the orb,
He was as rattling thunder. For his bounty,
There was no winter in't ; an autumn't was,
That grew the more by reaping ; his delights
Were dolphin-like ; they showed his back above
The element they lived in : in his livery
Walked crowns and crownets ; realms and islands
were
As plates dropped from his pocket.

Saucy lictors
Will catch at us, like strumpets ; and scald rhymers
Ballad us out o'tune : the quick comedians
Extemporally will stage us, and present
Our Alexandrian revels.

AS YOU LIKE IT *Act. I. Sc. II.*

7 I beseech you, punish me not with your hard thoughts, wherein I confess me much guilty to deny so fair and excellent ladies anything. But let your fair eyes and gentle wishes go with me to my trial ; wherein if I be foiled, there is but one shamed that was

5 నీ॥ .వానిపాదంబులు .వాన్నిన్నికిరుకెలం.కులను
 .గాపాడుచు .నిలిచియుండె
 .దనరాకువాని యెత్తినచేయి జగమున.కున్దు
 రాయిగ-వాని.గొంతుపాడు!
 .చున్నగోళంబుల .తెన్నునశక్తి.మై .వెలయు-
 వెండియునద్ది .విహితులకడ!
 .గాని-మండలముల.గదలించి.భేదింప
 .దలచిన-వాడుగ.జిజ్ఞాసెడు పిడుగు!
 .వాని.యీవిష్ణుద్వి-దానిలోన.స్వీతు.కలుగ-
 .దయ్యదిపంట .కాలమయ్యె.
 .గోసినకొలదియు.గొనసాగునయ్యది-
 .వానివేడ్కలు గండు.మీనువోలు॥

.నవ్వివానివెన్ను .నగపచుకదామున్న!
 .దానికన్నబైకి..వాని.యుడుపు!
 .నందు.బెక్కుమాళు.లటిగె-రాజ్యంబులు!
 .వానిజేబునుండి .పడుచివుకలు॥

6 గీ॥ పట్టుకొందురు లంజెల.బగిది మసల!
 .జెనటిబంట్లు-కుకపులుదూ.షింత్రు-కల్ప!
 .నాచణ ప్రహసన కాల్లు.నాటకంబు!
 .కట్టెదరుమన్నపై నాశు.కవిత.జెప్పి॥

7 ప॥ మిమ్ము బలిమాలుకొనెద-మీకూశతలంపు లనన్నిక్షింపకుడు-
 నేనియ్యెడనంత చక్క-నిమతంత గొప్పయాడువారికెద్దియునిరా
 కరించుట నేరమనియొప్పుకొనియెద-గాని- నాపరీక్షకై నాతోగూ

never gracious : if killed, but one dead that is willing to be so. I shall do my friends no wrong for I have none to lament me ; the world no injury, for in it I have nothing ; only in the world I fill up a place, which may be better supplied when I have made it empty.

CORIO LANUS

Act. I. Sc. I.

8 I sin in envying his nobility ;
And were I anything but what I am,
I'd wish me only he.

Sc. iii.

I pray you, daughter, sing ; or express yourself in a more comfortable sort : if my son were my husband I should freelier rejoice in that absence wherein he won honour, than in the embracements of his bed where he would show most love. When yet he was but tender-bodied, and the only son of my womb ; when youth with comliness plucked all gaze his way ; when for a day of Kings' entreaties, a mother should not sell him an hour from her beholding ; I,— considering how honour would become such a person ; that it was no better than picture-like to hang by the wall, if renown made it not stir, — was pleased to let him seek danger where he was like to find fame. To a cruel war I sent him ; from whence he

డేరియాసోయగపు చూపులుస్మయించి కోర్కెలు నానిండు-నేనం
దోడితనని-యెప్పటి కదృప్త హానుడొకడు మాత్రములబ్ధింపబ
డును-నేజంపబడినచో నట్లగుటకుంగోరుచున్నవాడే మడియిం
పంబడును-నామయ్యలకునే నెట్ల నలువబోన-నేమన-నన్నుచ్చియే
చ్చునారు నాకెవరున్న-జగమునకుగోడొసరింప-పండునాకెద్దియు
లేదుగనుక-లోకములో నొకళ్ళము మాత్ర మాత్రమిందుకొం
టి నదిసేనుత్తరదినస్వయం-చగనున్న పులి-చేయబడును.

8 గీ॥ .వానిఁ ఘనతఃజూచి .నేనోర్వలేకుంటా
.చేతఁ బాతకంబు .జెందినాడ
.నేనునేనుఁగాకి .కేదియెన నత్రి
.వాడెనేనగుటకు .వాంఛ గొందు॥

9 ప॥ నిర్భరిమాతన స్తోడలా చూచుచు తిట్లనాడుగానూర్జూనుము-
నాడేనా పినియిది యెనయె- నిట్లని విడికొనిరిహలచేత్రబేను
చూపుటకన్న-నాకు జయమందుటకై నిర్విషనాడినచో మాటొక
యెక్కు-దుగా నందో యందెనను-నాకు తిట్లనీరముకలిగి-నాకొ
క్క-దేకొడుకై నప్పుడును-నయ నందము నాని త్రోవనెల్ల చూ
ద్ది - నాకనితించి నవన - నిశయ్యు రానిది పోలిచప్పుటికి
గడియ యుననా-దన కనుల యెదుట నుండి తల్లియెడబా
యగు-పనప్పుడున గీత-యట్లనాని నెట్లనికరించునో యనియు-

returned his brows bound with oak. I tell thee daughter, I sprang not more in joy at first hearing he was a manchild than now in first seeing he had proved himself a man.

Vir. But had he died in the business, madam,—how then ?—

Vol. Then his good report should have been my son ; I therein would have found issue. Hear me profess sincerely, had I a dozen sons, each in my love alike, and none less dear than thine and my good Marcius, I had rather have eleven die nobly for their country than one voluptuously surfeit out of action.

ACT. II. Sc. i.

10 (1) Death, that dark spirit, in 's nery arm doth lie,
Which, being advanced, declines, and then men die.

ACT. III. Sc. i.

10 (2) His nature is too noble for the world :
He would not flatter Neptune for his trident,
Or Jove for's power to thunder. His heart's his mouth.
What his breast forges, that his tongue must vent ;
And, being angry, does forget that ever
He heard the name of death.

ఁబ్రతిష్ఠకవలింపనిచో గోడ్రన్వేలాడుబామక్రకన్న మేల్లాదనియుఁ
దలంచును వాడుచేరందుచోట నాపదకెదరేగుటకొప్పుకొంటి
ని-ఘోరయుద్ధమునకువానిసంపితిని- వాడునొసట జయచిహ్న
ములతోఁదిరిగివచ్చె-నేజెప్పెదన్గోడలా-మొదటనాకుఁబుట్టినపుడు
వాడుమగబిడ్డయనివినుటకన్న-నిపుడుతొలిసారివాడు మగవాఁ
డనిప్రకృతిఁగొనఁజూచుట కెంతయోసంతసించినదానను (కోడ
లు)-కాని- యతఁడపనిలోమడిసిచిచో సమ్మాయపుడెట్టు (అ
త్త) అట్లునవాని సత్కీర్తి నాకొడుకు కావలసియుండును- విను- ని
మ్మ-పటముగాఁజెక్కిజెప్పెదను- నాకుఁబన్నెండుగురుకొడుకులుండి
సప్పటికి వారందఱున్నా వేమిమిక్కలాగున్నప్పటికి నొక్కఁడై
సనీకుమగఁడునునాకుఁ గొడుకునగువానికన్నఁ దక్కువప్రియము
గానుండకున్నాన్-♦గొఱమాలియొకఁడు తిండిపోతుగమిగిలియుంట
కన్న- దమనేశముకొట్టకై ఘనముగాఁ జమకొకండుంజచ్చిన
నొప్పుకొనియెదను.

- 10 (1) గీ॥ .అలరుమృత్యువా నల్లద.య్యంబువాని
.కడుబలిష్ఠమొనటనంటి .కరమునందు
.నెత్తఁబడినంతనయ్యది.♦యెఱఁగుచుండు
.మఱియుఁజరువార మనజులు.మడియుచుండు॥

- 10 (2) చ॥ .అతనివృథావరూపగతి. కత్యసికం. బాసరింపఁబోడు ప॥
.స్థునినలయూకునాంతనిత్రి.శూలముఁగూరిచి- యిందుగ్గివానిగ
.నొకముగూరించి- వానిమది.స్పృష్టి.పోనచేడు దానివానినా
.స్థి.తొలఁగిఁబోయి- నాతఁడలు.కనె మృతి చేరుపరాకు చేడెడున్

Sc. ii.

- 11 Honour and policy, like unsevered friends,
I' the war do grow together : grant that, and tell me,
In peace, what each of them by the other lose,
That they combine not there ?

Act. IV. Sc. v.

- 12 Let me have war, say I ; it exceeds peace as far as
day does night : it's spritely, waking, audible and
full of vent. Peace is a very apoplexy, lethargy ;
mulled, deaf, sleepy, insensible ; a getter of more
bastard children than war's a destroyer of men.

Act. V. Sc. i.

- 13 The veins unfilled, our blood is cold, and then
We pout upon the morning, are unapt
To give or to forgive ; but when we've stuffed
These pipes and these conveyances of our blood
With wine and feeding, we have suppler souls
Than in our priest-like fasts : therefore I'll watch him
Till he be dieted to my request,
And then I'll set upon him.

11 గీ॥ పరువుసాయంబు ♦ నని ♦ నెడ. పడని ♦ చెలుల
 .వలెగలిసి పెద్దు- సరిగాని- .పల్కుకుప్ప!
 .జేమినష్ట ♦ మొండొంటి చే ♦ .నెనయునవ్వి!
 .కూడియుండవు సంధి ♦ చే. కూరుపట్ల॥

12 ప॥ నాకుయుద్ధమండనీ- నిశ్చయముగారాత్రిచ్చగటి వలెనదినంధిన్మిత్ర
 డు-చులుకు ♦ శ్రావ్యము ♦ వాచాలకమునగును-సంధినిక్క-మగునన్ని
 పాతము-నూంద్యము-మొద్దు-చెవిటి -నిదురపోతు-జ్ఞానహీనమునా-
 యుద్ధముచంపువనుజులకంటె జారజలనధికసంఖ్యగాఁబుట్టించును

13 చ॥ .సరముల ♦ పూణాముల్మతీయు ♦ .నల్లయనుష్టమునై నప్రొద్దనా॥
 ♦ .గరకరి ♦ బెట్టసె చుటకుఁ గాని యనపాకల-మన్నపానసం॥
 .భరితులైనహిం చెనము .మాదకవమోతయుఁ - గాన- ♦ వేతునే॥
 ♦ .చితిముతీవాఁడు మొక్కునతి .కంతమదిచ్చకువానిరే పెదన్ ॥

ACT. V. Sc. ii.

- 14 He that hath a will to die by himself fears it not
from another.

CYMBALINE

Act. I. Sc. VI.

- 15 He sits' mongst men like a descended god ;

HAMLET

Act I Sc. II.

- 16 He was a man, take him for all in all,
I shall not look upon his like again.

Sc. iv.

- 17 Why, what should be the fear ?
I do not set my life at a pin's fee ;
And, for my soul, what can it do to that,
Being a thing immortal as itself ?

ACT. II. Sc. ii.

- 18 Doubt thou the stars are fire ;
Doubt that the sun doth move ;
Doubt truth to be a liar ;
But never doubt, I love.

14 ప॥ లనంతజావనిచ్చగించువాఁ డొరులచేజావ నెజవఁడు.

15 ద్వి॥ .వివిధమాసపులండు . నెలయుచునుండు।
 .♦నవతరించినదైవ . మట్టిలవాఁడు।

16 ద్వి॥ .పురుషుఁడాతండుసం. పూర్ణగుణుండు।
 ♦సరయజోవనిక నే. నతనికిసాటి॥

17 గీ॥ .ఎందుఁ కేటిభీతి. చెందెడు-నొకగడ్డి।
 .పగకపాటినాచు. బ్రతుకుసరకు।
 .గొనను-మతియు-నాత్రుఁగూచి-యేమదిసేయ।
 .గలుగు-♦శాశ్వతంబు. గనుకనడ్ది॥

18 గీ॥ .శంకిలుమయగ్గియంచుశ. తత్రములను।
 .♦నవిత్పఁడుచలించుసంఘీవు. సంశయించు।
 .♦నిజమతేన్ద్రబృతీయనిసం. దేహముఁగొను।
 .కాని-వలచితి నెడ్డను. మానపడకు॥

Act. III. Sc. i.

- 19 O, what a noble mind is here o'erthrown !
The courtier's, soldier's, scholar's, eye, tongue, sword ;
The expectancy and rose of the fair state,
The glass of fashion, and the mould of form,
The observed of all observers, quite, quite down !
And I, of ladies most deject and wretched,
That sucked the honey of his music vows,
Now see that noble and most sovereign reason,
Like sweet bells jangled, out of tune and harsh ;
That unmatched form and feature of blown youth,
Blasted with ecstasy.

Sc. ii.

- 20 Nor earth to me give food, nor heaven light ;
Sport and repose lock from me day and night ;
To desperation turn my trust and hope ;
An anchor's cheer in prison be my scope ;
Each opposite, that blanks the face of joy
Meet what I would have well, and it destroy ;
Both here, and hence, pursue me lasting strife,—
If, once a widow, ever I be wife !

19 నీ॥ .అకటయెంతటిఘన.మైనమానస
మిట.బాడయ్య-రాజస.భాసదునకు।
•♦యోధకు-విబుధున.కొప్పకన్ను
న్నల్క.కత్తిగుణస్థితి.గాంచునాస।
•మానిక-మద్దంబు.మర్యాదకు.ని
దశ.సంబుశృంగారము.నకు.మరియును।
•లక్ష్మ్యంబుకనువార.లకుబొత్తిగా
బోయె-.వానిబాసలతేనె.నానునేను।
•.జెలులనిభాగ్యురాలనై.చింతఁగుంది।
•చూతునా♦యుక్తమప్రిష్ట-♦శ్రుతిదొఱగిస।
♦.ఘనమువలె.వెట్టిచే♦నీట.గలియునావి।
•కసితయానసనిరుపమా.కారమిషడు॥

20 నీ॥ .పుడమినాకాహార.మిడ-దాకసంబు
వె.ట్టదువెల్లువేడ్తయు-.నిదురపవలు।
•మాపునన్నెడఁబోయె-.మఱినాదునమ్మకం
•.బాసయునిస్సహ.యగుచుమాలు।
•నాదునాంఛలునిబం.భసముగ♦మునితిండి.
వలెబరిమితమగు.బదఁపడియును।
•నావేడ్కమోము♦వి.న్నబటచునెల్లయె.
దిరివస్తువున్నాకు♦.వఱలుకోర్కె।
•.జెటచుదుదముట్టనిచటను.బరముసందు।
•.గూడనెడతెగనట్టి♦మి.క్కుటపు♦టిడుమ।
•నన్నెజెంటాడెడు-నేన.నాధనగుచు।
•మఱియుఁబొందితినేనినా.మాలుమనువు॥

JULIUS CÆSAR

Act I Sc. II.

- 21 What is it that you would impart to me?
If it be aught toward the general good,
Set honour in one eye and death i' the other,
And I will look on both indifferently;
For, let the gods so speed me, as I love,
The name of honour more than I fear death.

Act. II. Sc. ii.

- 22 Cowards die many times before their deaths;
The valiant never taste of death but once.

Act. III. Sc. ii.

- 23 If there be any in this assembly, any dear friend of
Cæsar's, to him I say, that Brutus' love to Cæsar
was no less than his. If then that friend demand,
why Brutus rose against Cæsar, this is my answer,-
Not that I loved Cæsar less, but that I loved Rome
more. Had you rather Cæsar were living, and die
all slaves, than that Cæsar were dead, to live
all freemen? As Cæsar loved me, I weep for him;
as he was fortunate, I rejoice at it; as he was
valiant, I honour him; but, as he was ambitious I
slew him. There is tears for his love; joy for his for-
tune; honor for his valour; and death for his ambi-

21 చ॥ .నలికెద నేమి-నాకిపుడు.వస్తువెదై సబ్రజానుకూలమౌ।
 .నెడనొకకంటఁబెన్విడుము--మృత్యువుదక్కి-నదాన-నేఁబదం।
 .పడిఁగనుఁగొందురెంటిచొక.భంగి-బ్రలిష్ఠకు నెట్లు •మిత్తి కే।
 .నడలుటకన్న నెక్కుఁజువి.యంపడెదన్-నురలట్ట •లోవనీ॥

22 గీ॥ .ఎన్నఁబిఱికివార.లెన్నియోమాఁబులు।
 .చచ్చుచుండుతాము.చావకమును।
 .పెన్నఁజై సదై ర్య.మున్నజనులు-చావు।
 .చవియెఱుంగరొక్క.సాదితప్ప॥

23 ప॥ ఈసంఘమందెన్నఁజేసినీజారునకుంఁనియమిత్తుఁడున్నచో- నీజారు
 నియెడం బూటనునకున్న ప్రిమ వానిదానికన్న దక్కువుకాదని
 వానికనియెద-సన్నెసచో నీజారున్తిపై బూటనుఁ డెందుకు •లేచె
 ననియామిత్తుఁడడిగినయెడనిది నాయుత్తరము- నీజర్గుంచెము
 నీమించలేదుకాని రోముపట్టణముసభికముఁ గాఁబ్రేమించినాఁడను
 నీజారుఁక్కిలుటప్రిజలంబలుఁ స్వతంత్రులగుటకన్న నీజారుఁడుబ్ర
 తుకుటజనులెల్ల రుదాసులై •పొలయుటకుమీ •నిచ్చగించితిగా- నీ
 జారుఁడున న్నీమిం వియుటచే వానికై నేనేచ్చెద- నశఁడుభా

tion. Who is here so base that would be a bondman ?
 If any, speak ; for him have I offended. Who is
 here so rude, that would not be a Roman ? If any,
 speak for him have I offended. Who is here so vile,
 that will not love his country ? If any, speak ; for him
 have I offended.

Act V. Sc. v.

24 His life was gentle ; and the elements
 So mixed in him, that nature might stand up
 And say to all the world, " This was a man " !

HENRY V.

Act IV Sc. III.

25 if it be a sin to covet honour,
 I am the most offending soul alive.

HENRY VI—PART I Act IV Sc VI.

26 Tal. O young John Talbot ! I did send for thee
 To tutor thee in stratagems of war,
 That Talbot's name might be in thee revived
 When sapless age and weak unable limbs
 Should bring thy father to his drooping chair.
 But, O malignant and ill-boding stars !
 Now thou art come unto a feast of death,
 A terrible and unavoided danger.

గ్యవంతుడైనందున కేను సంతసించెద- నాతడుశూరుడౌటచేన
తనినేగౌరవించెదను-గాని-యతడుసపోతగుటచేవానిన్నేఁజంపినా
డ-నిదిగోవానిప్రేమకునాకన్నీరు-వానిభాగ్యమునకుసంతోషము-
వానిశౌర్యమునకుగౌరవము- వానియత్యాశకుమృత్యువు- దాసుఁ
డుగానుండఁగోరునంతనీచుడెవడైననిచటనున్నచోఁబలుకనీవాని
నేనల్లించినాడను-రోమనుగానుండఁగోరనంత మూఁఖుడెవడైన
నిక్కడనున్నచోఁబలుకనీవానినేనల్లించినాడ-దనదేశముఁబ్రేమిం
చనంతదుష్టెవడైననిక్కడనున్నచోఁబలుకనీవానినేనల్లించినా
డను॥

24 గీ॥ .తగినజీవనంబ.తనిది-పదంపడి।
ఁ.గూడెనతనియందు .గుణములట్లు।
♦.ప్రకృతిలేచిచెప్ప .వచ్చు మఱియులోక।
.మునకునెల్ల యితఁడె.పురుషుడనుచు॥

25 ద్వి .పరువునాసించుట.సాపమానేని।
♦.దురితాత్మకులలోనఁ.దొలివాడనేను॥

26 సీ॥ (తండ్రి) .ఔరనాయన్న-నీ.కంపితివారే-
నేఁ.♦.జోరుతంత్రంబులు .నేరుపుటకు।
.సారంబులేని ము.సలితనమున్-శక్తి
.హీనమానంగము-♦.వృద్ధదశకు।
ఁ.దగుకుఁజీకినీ.తండ్రినిఁదెచ్చిన

Therefore, dear boy, mount on my swiftest horse,
And I'll direct thee how thou shalt escape
By sudden flight; come, dally not, be gone.

John. Is my name Talbot? and am I your son?
And shall I fly? O, If you love my mother,
Dishonour not her honourable name,
To make a bastard and a slave of me!

The world will say he is not Talbot's blood,
That basely fled when noble Talbot stood.

Tal. Fly, to revenge my death, if I be slain.

John. He that flies so will ne'er return again.

Tal. If we both stay, we both are sure to die.

John. Then let me stay, and, father, do you fly;
Your loss is great, so your regard should be;

My worth unknown, no loss is known in me.

Upon my death the French can little boast;

In yours they will, in you all hopes are lost.

Flight cannot stain the honour you have won;

But mine it will, that no exploit have done.

You fled for vantage, every one will swear;

But, if I bow, they'll say it was for fear.

There is no hope that ever I will stay,

If, the first hour I shrink and run away.

Here on my knee I beg mortality,

Rather than life preserved with infamy.

Tal. Shall all thy mother's hopes lie in one tomb?

John. Ay, rather than I'll shame my mother's womb.

Tal. Upon my blessing, I command thee go.

John. To fight I will, but not to fly the foe.

Tal. Part of thy father may be saved in thee.

John. No part of him but will be shame in me.

Tal. Thou never hadst recknown, nor canst not lose it.

John. Yes, your renowned name; shall flight abuse
it?

Tal. Thy father's charge shall clear thee from that
stain.

John. You cannot witness for me, being slain.

If death be so apparent, then both fly.

Tal. And leave my followers here to fight and die?

.యప్పుడు నీయెడ.నతనిపేరు।

♦.క్రమముబ్రతికెడు- .గాని-యక్కట

గ్రహ.చార-మీ.వైతిప.చావునిందు।

.తప్పనిఘోరాప.దకు వశమైతివి-

.కావుననాతండ్రి..కడువడిగల।

.నాగుట్టమెక్కుము-.వేగనీవు

బరు.గిడితప్పకొనునట్టు.లేనునీకు।

.దారిజూపెద-రముక్త-దబ్బున

జాగునే.యకు-పద(కొడ్డు)నీకొడ్డు.నా-తొలంగి।

.పోవుదునా-భళీ-.నీవునాతల్లిని

.ప్రేమింతువేని-యా.పెకుగలిగిన।

.శకువంతయున్నను.బానిసీడుగ-

నుంచు.కొన్నదానికిబుట్టు.కొడుకుగాగ।

.జేసిపోగొట్టకు-.చెల్ల రేనీవుండ-

.నే.బాటిపోయిన-.నెల్లజగము।

.నీకుబుట్టగలేదు.నేనండ్రు (తండ్రి)

పాటిపో-.నేజంపబడినప్పు-.నీవునుబగ।

.బట్టుట్టకై-(కొడ్డు)యట్లు.పాటిపోయిన

వాడు.తిరిగిరాడెప్పటి(త)-కిరువురమిట।

.నిలిచియుండినయెడ.నిశ్చయముగజత్తు.ము

భయుల-(కొ)మైన.న.న్నుండనిముక్తి

.మరియు-దండ్రీనీవు♦.తెరలు-నీనష్ట

మె.క్కువగాన-నీసేమ♦.మవనరంబు।

.నేనెంతయున్వల్య.లేనివాడను-నాదు

.నాశంబున♦న్గొటం.తయునులేదు।

My age was never tainted with such shame
John. And shall my youth be guilty of such blame
No more can I be severed from your side,
Than can yourself yourself in twain divide.
Stay, go, do what you will, the like do I ;
For live I will not, if my father die.

.పగవారలొకగొప్ప.పనిగనామరణంబు

.నూహింప-కీవీల్ల.నుబ్బుచుండ్రు।

.తొలగెడునన్ని యా.సలునునీతోడ

నె-॥.పాటుట-సేవిది.వలకుగొన్న।

.వేరునుబోగొట్ట.నేరదు-కాని-నే

.నిప్పటికేవీర.॥కృత్యమైన।

.సలుపమినాకది.తలవంపుదెచ్చెడు-

.బొంచిపైబడుటకునెంచిపాటి।

..తీవనినిజముగ.నెల్లవారనుకొండ్రు-

.కాని-నేమటలిన.కారణంబు।

.భయమనియందురు.స్పష్టంబుగా-

.దొలి.మాతెనేభయపడి.పాటినయెడ।

.మరియెన్నటికినేను.దురముననిలబడు

.నాసయేలే-దప.ఖ్యాతితోడి।

.బ్రదుకుకంటెంజావు.నిదిగొమోకాల్పి

.ప్రాధికంతు(త) నీతల్లి.యాసలెల్ల।

.యొక్కసమాధిలో.నుండగవలయు

నా(కొ).యాసద్దియేమేలు-.నేనునాదు।

.సమ్మగభంబునకవమానముం

బాస.రించుటకన్న(త)నీ.వించిసెలవొ।

.నంగినాడెక్కొమ్ము(కొ).చనెదననికి

గాని-పగతుగనుడినే.బారవొల్ల।

(త).నీతండ్రియంశము.నీయెడదక్కెడు

(కొ).నతనిగుణంబున.న్నంటబోదు।

.కానిచిన్నతనంబె.కల్గెడు(త)నీకెన్న

.దై నలేదుప్రసిద్ధి-.దానినీవు।

PART II

Act III Sc. II.

- 27 What stronger breastplate than a heart untainted ?
Thrice is he arm'd that hath his quarrel just ;
And he but naked, though locked up in steel,
Whose conscience with injustice is corrupted.

.పోగొట్టకొనలేవు(కొ)♦.పోల్పారునాయెడ
 .విఖ్యాతమౌనీడు.చేరు-దాని
 .బాటిపోవుటకడు♦.న్దూ తెడు(త)సీతండ్రి
 .యూజ్జగై కొంటనీకట్టమచ్చ
 .దుడిచిపై చెడు(కొ)నీవు.వడియిరప
 .బడియది.తెలుపవు-చావంత.తెల్లమైన
 .నిద్దటమున్నరు.గిడువము(త)వడియు-
 నా.వెంబడివారలు.పెసగి♦పొలయ
 .విడిచెదనా-నాదు.పెద్దటికంబట్టి
 .నిండెనెన్నడుమచ్చ.బొందలేదు
 (కొ).నాయావనముమాత్ర.మాయెగ్గు
 నొందగ.దగునె-నిన్నీవిద్ద.ఱుగవిభాగ
 .మునుసలుపలేనిపోల్కి-నె.నునెడపబడ
 .జాలనీప్రక్కనుండి-వే.యేల-యుండు
 ♦.మరుగు-నీవెట్లుసేయనే.నట్లొనరుతు
 .బ్రతుకనోపను నాతండ్రి♦.మందునెడల॥

27 గీ॥ .కొమ్మకనచమెదచ్చ♦.దె.దమ్మకన్న
 .దగవునాయముకలవాడె.తగిన♦శస్త్రీ
 .♦యూయునవిగూఢయ్యుని.నాయుఘడగు
 .♦నెవడమన్నీతిచేజెప్పె.బడినవాడు॥

Act. III. Sc. iii.

- 28 If I depart from thee, I cannot live ;
And in thy sight to die, what were it else
But like a pleasant slumber in thy lap ?
Here could I breathe my soul into the air,
As mild and gentle as the cradle-babe,
Dying with mother's dug between its lips ;

Act. V. Sc. i.

- 29 It is great sin to swear unto a sin,
But greater sin to keep a sinful oath.
Who can be bound by any solemn vow
To do a murderous deed, to rob a man,
To force a spotless virgin's chastity,
To reave the orphan of his patrimony,
To wring the widow from her custom'd right,
And have no other reason for this wrong,
But that he was bound by a solemn oath ?

Sc. ii.

- 30 He that is truly dedicate to war
Hath no self-love ; nor he that loves himself
Hath not essentially, but by circumstance,
The name of valour.

28 చ॥ .నినునెడఁ బాసింబ్రతుక. నేరను-నీయొడిలోన హాయిగా।
 .గునుకుటగాని-నీయెమటఁ. గూలుటయొండగు పెట్టు-తల్లిచా
 .నొక్కఁ బెదవిగ్గడించి పెగు. పొన్నిటివిడ్డనిపోల్కి-నిచ్చటం।
 .బెసఁకువమానినా యుసులు. మెల్లన గొడ్పుచఁ బారఁజి మ్రోదన్॥

29 నీ॥ .టగు నేయుటకయి. మొట్టు పెట్టు కొనుట
 .కడుగీడు-మఱిదాని. కన్నఁజేటు।
 .చెడునొట్టు పట్టితా. నడుచుట-యేఘోర
 .సత్యంబుచేతనే. జనుఁడుబద్ధం।
 .డగు-జీవహింస బి.ట్టా చరించుటకును-
 .మనుజుఁడో చుటకును-మచ్చలేని।
 .కన్నియంబెఱచుట. కై-తల్లిదండ్రులు. లేని
 పిల్లనిదాయ. మానుటకొఱ।
 .కనదకున్వాడు కైననా. యంబునుండి।
 .బలిమినడయనా బిడనొడఁ. బచుటకును।
 .మఱియుఁదాను. గేవలముప. మాణనియతుం।
 .డవుట-నీతప్పసచుక హేతువుఁగొనుటకు॥

30 క॥ అనికిస్సమకట్టినయా।
 .యనకున్లేదాత్మలాభ. మరయుగుణము-తా।
 .దనుఁబ్రేమించునతనికి॥
 .జనదుపయికిఁదప్పశౌర్య. నామమునఁగిగా॥

PART III

Act V. Sc. IV.

- 31 wise men ne'er sit and wail their loss,
But cheerly seek how to redress their harms.

KING JOHN

Act. IV. Sc II.

- 32 The wall is high ; and yet will I leap down
Good ground, be pitiful, and hurt me not !
There's few or none do know me ; if they did,
This ship-boy's semblance hath disguised me quite.
I am afraid ; and yet I'll venture it.
If I get down, and do not break my limbs,
I'll find a thousand shifts to get away :
As good to die and go, as die and stay.
O me ! my uncle's spirit is in these stones.—
Heaven take my soul, and England keep my bones!

RICHARD II

Act. III. Sc. II.

- 33 wise men ne'er wail their present woes,
But presently prevent the ways to wail.

31 గీ॥ .బుద్ధికల్లువారు♦.పొగలరెన్నడయిన।
 .నూరకుండరుతమ♦.యోటమికయి।
 .కాని-తమకువచ్చు.హానులసరిపుచ్చు।
 ♦.వెరవునుల్లసమున.వెదకుచుండ్రు॥

32 నీ॥ .కడుఁబొడవీగోడ-.కాని-నేనుకీకెన-
 .మంచినేల-కనిక.రించుము-మఱి।
 .నన్నుబాధించకు-.నన్నెవ్వరేనియు.నెఱుగ-
 రొకప్పువా.రెఱిగినయెడ।
 .నెంతయుమాచెన.న్నీపిల్ల♦యోడంగి
 .వంటివేషము-నాకు.భయముతోచె।
 .నైనఁదెగించెద-.నేనుఁగ్రిందుంబొందు
 .నప్పుడునాదగు.నవయవములు।
 .విఱుగకుండినయెడ.వేయియుపాయము
 .ల్లానియెదఁదప్పించు.కొనుటకేను।
 .చచ్చియుండుటకంటెనుఁజచ్చిచనుట।
 .తక్కువెంతయుఁగానేర(ఉటికి)-.దక్కటకట।
 .తనరునీరాలనాపిన.తండిగుణము।
 .పొందునా.♦యాత్రజేవ-♦నె.ముమ్మలను♦నీమ॥

33 ద్వి॥ .♦జ్ఞానులు♦కుందరు.జరిగినపనికి।
 .గాని-యడ్డెదరు♦వ.గవుతోవ♦లొకట॥

Sc. iv.

- 34 Go, bind thou up yond dangling apricocks,
Which, like unruly children, make their sire
Stoop with oppression of their prodigal weight :
Give some supportance to the bending twigs.—
Go thou, and like an executioner
Cut off the heads of too-fast-growing sprays,
That look too lofty in our commonwealth.
All must be even in our Government.—
• You, thus employed, I will go root away
The noisome weeds, that without profit suck
The soil's fertility from wholesome flowers.

LOVE'S LABOUR'S LOST. *Act. I. Sc. I.*

- 35 Let fame, that all hunt after in their lives,
Live registered upon our brazen tombs,
And then grace us in the disgrace of death ;
When, spite of cormorant devouring Time,
The endeavour of this present breath may buy
That honour which shall bate his scythe's keen edge,
And make us heirs of all eternity.

34 నీ॥ ఆపండ్లచెట్టువే॥లాడుచున్నదిదానిఁ
 .గట్టుపొమ్మా-యదికడుదమయమి
 .తవ్రయభరమునఁ.నమతండ్రిఁగుంగించి
 .పొంగించుపోకిరి.బుడుతలవలె
 .నూపట్టు-వేలెడు.చువకలకుగొంత
 .సాయమిముక్తమనప్ర.జాప్రభుత్వ
 .మునమేటియాన్నల్య.మునదోచు
 చిత్రవేగఁ.తెనుగుకొమ్మకొనల.నలుకు-వెల్లు
 .హంతకునిభంగి-మనరాజ్య.మందుసరిగ
 .నొసరవలయుసంతయు-నీవి.టుండ-నేను
 .మంచిపూలకుఁగానీక.మరటిచేవ
 .బీల్చిరిస్తయాచెడుకల్పు-ఁ.ఁజెటికివైతు

35 నీ॥ .తమజీవితంబులం.దగిలియెల్లరును
 వెం.బడెడుకీర్తిమనయి.శ్చడిసమాధి
 .పైనిశాసనముగా.వ్రాసెబడఁగ
 నిండు-.మరణమునకు నవ.మాసకరము
 .గామనలనదియు.గారవించగనిండు-
 .తరువాత-సప్పుడెం.తయునుసర్వ
 .భక్షకత్వంబునఁ.బ్రబలుకాలునికి
 .దా.నిష్ప్రయోగాని.మొదిరి-నాని
 .వాడికొడవలిమొక్కమొక్క.వఱచిమనల
 .నవరసనడికినదా.నాదులుగను
 .నెండియున్జేయఁజాలిన.పెద్దవేరు
 .సంతయుగొను నట్లుప్ర.యత్నపడుడు

MACBETH.

Act. I. Sc. VII.

36 I dare do all that may become a man ;
 Who dares do more is none

MEASURE FOR MEASURE

Act. II Sc. II.

37 Not the king's crown, nor the deputed sword,
 The marshal's truncheon, nor the judge's robe,
 Become them with one half so good a grace
 As mercy does.

Sc. iv.

33 'T were as good
 To pardon him that hath from nature stolen
 A man already made, as to remit
 Their saucy sweetness that do coin Heaven's image
 In stamps that are forbid: 't is all as easy
 Falsely to take away a life true made,
 As to put metal in restrained means,
 To make a false one.

39 Better it were, a brother died at once,
 Than that a sister, by redeeming him,
 Should die for ever.

40 Ignomy in ransom, and free pardon,
 Are of two houses : lawful mercy
 Is nothing akin to foul redemption.

36 ద్వి॥ .నరునకహామగునం.తకునుఁజెగింతు|

.మతిచేయఁజనువాఁడు. మనుజుఁడుకాఁడు॥

37 ఉ॥ .కాదునృపాలుమౌళియునుఁ-.గాదధికారికిఁగల్గు కత్తియున్|

.గాదుఁచఘానియంతృగద-.కాదునభాపతిమేటియంగియున్|

.గాదరవీసమైనదయ.కై నడిశ్రేష్ఠఁవిభూషణంబు-ఁపే|

రేదినగొప్పవారియెడ.నింపుతలిచెడుఁచిహ్నమెద్దియున్॥

38 చ॥ .మనుజునిఁజంపుమానవుని.మన్నసనేత-ఁనిషిద్ధమైనయో|

.నిసలమిఁసంతతిన్గనిన.నీచునిసైఁచుటయున్సమంబు-జే|

.వనమునుజాలిమాలియెడఁ.బాపుట-కూడనిచోటఁదప్పగా|

.దనయులఁగాంచఁబూనితనఁద్రవ్యమునుంచుటతుచ్చవృత్తియా॥

39 ద్వి॥ .ఒకటఁనీల్గుటమేలుఁ.సోదరుఁడత|

.నికయిఁసోదరియెట్లు.నీల్గుటకన్న|

40 గీ॥ .చెఱవదల్చుటకొఱకుఁదె.చ్చికోనునింద|

మతిఁయుదారసహసఁమిరు.మన్ములఁదగు|

.కానివిడుదలకున్నాయ.మైనక్షమకు|

.గలుగఁబోవదుసంబంధ.ముఁలవమైన॥

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM

Act. V. Sc. I.

- 41 Never anything can be amiss
When simpleness and duty tender it.

MUCH ADO ABOUT NOTHING.

Act. II. Sc. I.

- 42 Friendship is constant in all other things
Save in the office and affairs of love :
Therefore, all hearts in love use their own tongues;
Let every eye negotiate for itself,
And trust no agent ; for beauty is a witch;
Against whose charms faith melteth into blood.

Sc iii.

- 43 Happy are they that hear their detractions, and can
put them to mending.

Act. III. Sc. ii.

- 44 He hath a heart as sound as a bell, and his tongue is
the clapper, for what his heart thinks, his tongue
speaks.

OTHELLO.

Act. IV. Sc. II.

- 45 And his unkindness may defeat my life,
But never taint my love.

PERICLES.

Act. II. Sc. III.

- 46 Contend not, sir ; for we are gentlemen
That neither in our hearts nor outward eyes
Envy the great, nor do the low despise.

41 ద్వి॥ .నరశతః వినియును. సాయమానేన ।
 .బోరవోవఁజాలదె. ప్పడునెద్దియైన॥

42 చ॥ .వలపునఁదప్పమైతిఁ పెర. వస్తులనన్నిటనుండునిల్క. డన్ ।
 .నలచినయెల్లఁడెందములు. వాడుటమేల్లమనోళ్లఁ గావురన్ ।
 .దెలుపుతఁదన్నఁ గూచిన్ప్రతి. దృష్టితనంతటన మ్మకన్యన్ ।
 .బొలపొకపఁత్రకఁడతని. బూమేలనెమ్మికరంగుమల్లగాన్ ॥

43 వ॥ తమనిండెందాము వినివానిం దప్పించుకొనఁగలవారు ధన్యులు॥

44 వ॥ వానికిగంటవలె సర్దియైన హృదయమున్నది-దానినాల్కే వానినా
 ల్క-యేలసఁచ-వానిడెందము తలంచునది వానినాల్క-చెప్పివే
 యును॥

45 ద్వి॥ .వానినివఁయతీయ. వచ్చునా యసులు ।
 .కాని-నాప్రేమఁన. గడుపఁచలేదు॥

46 గీ॥ .అయ్యకలహింపఁబోకు-మే. మనఁగ-మేము ।
 .తగుమనుసులము-మాదుహృ. దయములందు ।
 .గాని-మా మాకృతులఁగాని. ఘనులఁకీష్యన్ ।
 .పడఁమలంతుల నవమాన. పఁచ మెప్పుడు॥

 ROMEO AND JULIET. *Act. V. Sc. III.*

- 47 Yea, noise ? —then I'll be brief.— O happy dagger!
 This is thy sheath ; (*stabs herself*) there rust and let
 me die.

TEMPEST.

Act. IV. Sc. I.

- 48 the murkiest den,
 The most oppurtune place, the strong'st suggestion
 Our worser Genius can, shall never melt
 Mine honour into lust, to take away
 The edge of that days' celebration,
 When I shall think, or Phœbus' steeds are foundered,
 Or night kept chained below.

TIMON OF ATHENS · *Act. I Sc. I.*

- 49 When we for recompense have praised the vile,
 It stains the glory in that happy verse,
 Which aptly sings the good.

Sc: ii.

- 50 'T is pity bounty had not eyes behind,
 That man might ne'er be wretched for his mind.

50 ద్వి॥ . వెనుక చూపకటఁగి యిది వికిలేచదున్నఁ
దనఁ వదాన్యతకుఁగుం. దఁడుమానవుడు॥

Act. III. Sc. v.

- 51 You cannot make gross sins look clear :
To revenge is no valour, but to bear.

TITUS ANDRONICUS *Act. I Sc. I.*

- 52 Sweet mercy is nobility's true badge.

- 53 Of noble minds is honourable meed. thanks to men

Act. III. Sc. i.

- 54 That ever death should let life bear his name,
Where life hath no more interest but to breathe!

Act. V. Sc. iii.

- 55 Friends should associate friends in grief and woe

TROILUS AND CRESSIDA *Act. I Sc. II.*

- 56 Do you know what a man is? Is not birth, beauty,
good shape, discourse, manhood, learning, gentleness,
virtue, youth, liberality, and so forth, the spice and salt,
that season a man?

51 గీ॥ అచ్చదోసములన్నీవు. మచ్చలేక।

♦ తోచునట్లు సలుపసమ. ఘటాడవుకావు।

• ఎపుసయిన ♦ సెక్కపు ♦ మగిటి. మిషగదీచుక।

• కొనుటకానేరదుసహించు. కొంటగాని॥

52 ద్వి॥ గొప్పతనంబున. కుద్దుగుతుక।

• చెప్పెద-హాయిని. చెప్పెదయారసము॥

53 ద్వి॥ ఘనమైనమనసులు. గల్గువారలకుఁ।

♦ బ్రణతులుపరువైన. బహుమానమగును॥

54 ద్వి॥ ఊపిరితీయుట. యొకపనియైన।

♦ బాపురే-చావేల. బ్రతుకనరాదు॥

55 ద్వి॥ హితులు ♦ సరస్వర. ♦ మెరయంగవలయు।

♦ సతతమాపదయందు. సంపదపట్ల॥

56 ప॥ మనుష్యుడన నేమోసీ వెలుగుదువా-పుట్టావు-సౌందర్యమ-మంచి

యాకృతి-సంభాషణమా-మగతనము-చదువు-సాధుత్వమా-యో

గ్యత-యావము-దాశ్యశివమా-మొదలగు నెల్లగుణములు పురు

షులకుఁజవిపుట్టించు సంభారుమణియునుష్యను.

Act. II Sc. ii.

57 (1) The wound of peace is surety,
Surety secure; but modest doubt is called
The beacon of the wise, the tent that searches
To the bottom of the worst.

(2) to be wise and love
Exceeds man's might; that dwells with Gods above

Act. V. Sc. iii.

53 Life every man holds dear ; but the brave man
Holds honour far more precious-dear than life.—

59 Let 's leave the hermit pity with our mothers,
And when we have our armours buckled on,
The venom'd vengeance ride upon our swords :
Spur them to ruthless work, rein them from ruth.

TWELFTH NIGHT . . . Act III Sc. VI.

80 (1) In nature there 's no blemish but the mind ;
None can be called deformed but the unkind :
Virtue is beauty ; but the beauteous-evil
Are empty trunks, o'erflourished by the devil.

57 (1) గీ॥ ఎంతయు శంక లేకుంట. యిహ మఁదెచ్చు |
 ♦.వాస వంబుగ నెల్లప్పు. పరిమితమగు |
 .సంశయంబు శములకు లాం. ఛనము కీడఁ |
 .లయెడ నడుగంటఁజొచ్చున. న్నియనఁబడును ||

(2) కం॥ ఎఱుకఁగలిగియుండుటయు |
 .మఱివలపుంజూపుటయును. మనిసిక శక్యం |
 .భరయనటువంటి శక్తియ |
 .మరుచుండెడు బైవెలయు ♦ న. మరులకు నెల్లన్ ||

58 ద్వి॥ .బ్రతుకు ప్రియంబగు. .బ్రతిమానాశ్వురకు |
 .బ్రతుకు కంటె. బ్రియంబు. పరువుశూరునకు ||

59 గీ॥ ♦.ముషిదయస్మన తల్లుల. యెడ చిహుడము |
 .మనముక వచంబులన్తోడ్డు. కొనినయపుడు |
 .మన యసుల కెక్కనీ విష. మత్సరగబు |
 .కూరకృత్యంబులకుఁబురి. కొల్పుదమవి |
 .వెండియుందిష్టదముకృప. నుండివాని ||

60 (1) గీ॥ .నానసుకంఠఁబ్రక్తికృతియందు. మచ్చలేదు |
 .కూరుడొక్కఁడు తప్పఁగు. నూపిలేడు |
 .సుగుణ మంపముకాని. సో. యగపుదుట్ట |
 .వన్నె ♦ దయ్యంబునంగంచు. వట్టి మొద్దు ||

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. II. Sc. VII.*

(2) His words are bonds, his oaths are oracles ;
His love sincere, his thoughts immaculate ;
His tears pure messengers sent from his heart ;
His heart as far from fraud as heaven from earth.

WINTER'S TALE *Act. I. Sc. I.*

61
Avoid what 's grown than question how 't is born.

Act. IV. Sc. iii.

62 If I might die within this hour, I have lived
To die when I desire.

VENUS AND ADONIS.

63 By law of nature thou art bound to breed,
That thine may live, when thou thyself art dead ;
And so in spite of death thou dost survive,
In that thy likeness still is left alive.

64 They that thrive well take counsel of their friends.

(2) ఉ॥ .ఆతనిఁనున్తోడఁబడిక . .లాతనియొట్టులుదేవవాక్కుతా
 .నాతనిప్రేమనిష్కపట- .మాతనియూహలకల్మషంబుతా
 .నాతనిచూడసప్రచలి.తామలమాతలువానియశ్శ్రుతా
 .నాతనియూత్తవంచనకు.నొదవు-స్వగణముభూమికింబలె॥

61 ద్వి॥ .ముదిరినదానిద.ప్రకృతినుటమంచి
 .యదియెట్లుపుట్టెనఁ.చదుగుటకన్న॥

62 ద్వి॥ .నేనితనంబున.నీలైదనేని
 .నేనుగోరినపుడు.నేజూడనుంటి॥

63 గీ॥ .సహజభావంబు నన్నీవు.సంతతిగన
 .వలయు.నీవిష్టలుండ్రివు.పాలయునపుడు
 .అటులగావున- నీవీల్గి.యెనబ్రదికి
 .యున్నవాడవె నీపోల్కి-యుండుగాన॥

64 ద్వి॥ .చెలికాండ్రమాట లఁ.జేకొనుచుందు
 .చెలఁగిమిక్కిలి .స్మృద్ధి.చెందెనువారు॥

- 65 To see his face, the lion walk'd along
Behind some hedge, because he would not fear him;
To recreate himself when he hath sung,
The tiger would be tame, and gently hear him
If he had spoke, the wolf would leave his prey,
And never fright the silly lamb that day.

RAPE OF LUCRECE.

- 66 princes are the glass, the school, the book,
Where subjects' eyes do learn, do read, do look.
- 67 He shall not boast, who did thy stock pollute,
That thou art doting father of his fruit.
Nor shall he smile at thee in secret thought,
Nor laugh with his companions at thy state;
But thou shalt know thy interest was not bought
Basely with gold, but stol'n from forth thy gate.
For me, I am the mistress of my fate,
And with my trespass never will dispense,
Till life to death acquit my forc'd offence.

65 త|| .తనుజూచిజంకడ.తండుగాన-

నతని.మొగముగన్గొనుటకు.బాదవెన్కసింగి|

.మునదువజొచ్చెను-ఁ.బులిమచ్చిక వడి

.యాలించుమెల్లన.నాతండుఁరపణ|

.మునఁబాడినప్పడు- ♦.మొససియతండు

.వలికినదనఁయెర.న్వదిలితోడేలు|

♦.నెనరుఁమైజడిపింప.నేరదుమఱియు

♦.వెంగలిగొట్టియ.పిల్లనాప్రాప్త||

66 ద్వి|| .♦భూమిప్రభువులద్ద .మఃఁ♦బొత్తముబడి|

.గా-♦మొగిఁబ్రజచూడఁ ♦.గఱవఁగఁజదువ||

67 నీ|| .నీదగుసంతతిన్ .జెఱచినవాఁడు

తా♦.ఁబడసినవానికి.భ్రాంతితోడ|

.దండిగినీవుంటఁదలఁచియెండుయు

విజ్ఞ.వీగఁగూడదు-తన.లోగడపని|

.దలపోసినినుజూచి ♦.యెలనగవుంజూపఁ

.జనదు-♦వెండియుదన.జట్టుతోడ|

.నీయున్నిగూరిచి♦.నెగడిహాస్యముసేయ

.వలదునీయాస్తిదొగిలఁబడియెను|

.గాని-కొనఁబడలేదుబం.గారుతోడ|

♦.హీనముగ-నింకనాగతి.కేనుబోదు|

♦.నిష్కృతినొనపఁనొల్లనా.నేరమునకు|

.జావునన్దిబల్మినే.నల్పు♦నెక్కు||

68 My honour I'll bequeath unto the knife
That wounds my body so dishonoured.
'T is honour to deprive dishonour'd life;
The one will live, the other being dead:
So of shame's ashes shall my fame be bred;
For in my death I murder shameful scorn:
My shame so dead, mine honour is new-born.

Dear lord of that dear jewel I have lost,
What legacy shall I bequeath to thee?
My resolution, love shall be thy boast,
By whose example thou reveng'd may'st be.
How Tarquin must be used, read it in me:
Myself, thy friend, will kill myself, thy foe,
And for my sake serve thou false Tarquin so.

69 O ! teach me how to make mine own excuse,
Or, at the least, this refuge let me find:
Though my gross blood be stain'd with this abuse,
Immaculate and spotless is my mind;

68 నీ॥ .సురియకునాదగు. పరువప్పగించెద

♦.బవిసియిట్లుడ్చుగాఁ.బహిసనాదు।

♦.మయినదిచెఱచును-.మర్యాదఁదొఱఁగిన

.బ్రతుకుఁబాయుటగఁ.వంబు-నొకటి।

♦.మనెడుఁదక్కినయది.మడియగ-ఁగావున

♦.బొలివోవునాసిగ్గు.బుగ్గివలన।

.నేపారునాదుపే-.కేలన-నాచావు

.నందునాతలవంపు.మగ్గిందఁజేతు।

.నానొందెయట్టుల.ణఁగినంత నాగొప్ప

.కొక్కపుట్టువుపొంది♦.కొమరుమిగులు।

.నేనుబోఁగొట్టుకొ.నినమానికము

నేలు.వాడ-నీకేమాన్తి.వదలుదాన।

.నానిశ్చయము-పేమ-♦.సలువందు

నీగర్వ.హేతువు-దానికి.నీవుగుతుఁ-।

.గాఁబగసాధింపఁ.గనలయునెట్టులా

♦.యధమునిపనిపట్టు.విధమునెల్ల।

.నీవునాయందుఁజదువునే.నీకుఁ♦జెలిని।

.నీదు♦పగిఁమొన♦నన్నుఁదు.నెత్తెను-నుఱియు।

.నీవునాకెగ్గు♦సలిపిన.నీచుసటఁల।

.ద్వరగానాకయి♦పరిమాచె.వలయుఁజాము॥

69 నీ॥ .అయ్యయోనేరుపు.మానాకునా♦సాగు

.నెటుచెప్పవలయునో.యేను-లేక।

.తుదకునీతన్విఁబొం.దెదనునాకీ

నిందె♦.మొవట్టి నెత్తురు.మచ్చపడియె।

That was not forc'd; that never was inclin'd.
To accessory yieldings, but still pure
Doth in her poison'd closet yet endure

గాని-నామదికిందు. కై సదోసము

కాస. రా-వదిబల్మి. చాబుడ లేది.

కింటియెకా-కద్ది. యెన్నటికింబెడ

సముతోడగు. నొప్పు. దలకుఁజోగు.

పనికిమాలినయలనాటు. పడుటలేదు!

మఱియు-నయ్యదియిప్పటి. వఱకొకింత!

యునుమకిలనంటక-వినంబు. నెనయుతనదు!

నెలపునందోపుతోడుత. నిలిచియుండె||

కాద్రివాస కవితావిశేషాః॥

వీరరసః ॥

రఘువంశే

సర్గః 1

శ్లోకః 21 ॥

- 1 బిగ్గోపాత్మావత్రస్థా భేదేధమవనానురః।
అగ్రస్థురాపధేనాః ధృవసత్స్థువువస్వభుంక్ ॥

శ్లోకః 22 ॥

- 2 జ్ఞానేమాసంక్షమాశక్తౌ త్యాగేన్ద్రాఘావిసర్యయః।
గుణాగుణానుబద్ధితావ్ తస్యసప్రసవాఙ్ ॥

స ॥ 8 శ్లో 31

- 3 బలమాతకభయోపశాంతయే।
వినుమాంసశ్శృతయేబహుశ్రుతమ్।
వసుతస్యవిభోసకకేవలం।
గుణవత్ప్రపరప్రయోజనా ॥

స ॥ 9 శ్లో 7

- 4 సహ్యగమూర్తిరతికేదురోదరం।
సహితేప్రసూభరణమ్మృదుం।
తిముసమూమసవాసమూసనా ।
ప్రియతమాయతమాసమపాహరత్ ॥

కాదానుని కయితయందలి సొగసులు.

బీరము.

- 1 గీ॥ . సందతనఁ మేదితన్నుఁగా. పాడుకొనియెఁ
 . . . దెవులుఁదవులక పున్నెముం. దెచ్చికొనియెఁ
 . . . సొమ్ముఁ బిసినారిగాక పు. చ్చుకొనెతఁడు
 . . . కుడి చెనెంతయుహాయి. త. గులము. లేక॥
- 2 గీ॥ . తెలివియందూరకుండుట. బలిమికోరు
 . . . సాతనికి. సీవియెడఁగొని. చూడుకొనమి
 . . . దొడ్ల. గొనములొండ్లొంటికి. నోడుపొంది
 . . . పాలుపుమీతెడు. దనతోడ. బుట్టులట్లు॥
- 3 గీ॥ . ఇడుమలన్బహువారల. జడు పెడపగఁ
 . . . గడిమి. చదువర్ల మన్నింప. గడిదివిడ్డె
 . . . పుడమి తేనికి. గల్గిన. యొడమిగాక
 . . . గొనములుగూడ. నొరుల మే. లునకు. దగియె॥
- 4 గీ॥ . మిప్పు. బెంపుకొటకు. దివి రెడునాతని
 . . . వేటగాని. జూజ. మాటగాని
 . . . జానిలిపరిమనగ. సారాయియుగ్గాని
 . . . లాగలేదు. ముగ్ధ. లాడిగాని॥

శ్లో॥ 8

- 5 సకృపణాప్రభవత్యపివాసవే।
 నవితథాపరిహాసకథాస్వపి।
 సచసపత్నజనేష్వపితేనవా।
 గపరుషాపరుషాక్షరమీరితా ॥

స ॥ 14 శ్లో॥ 35

- 6 నిశ్చిత్యచానస్యనివృత్తివాచ్యం।
 త్యాగేనపత్యాః పరిమాప్తుమైచ్ఛత్।
 అపిస్వదేహాత్కిముతే ద్విరూథాః।
 ద్యశోధనా నాంహియశోగకీయః॥

స॥ 16 శ్లో॥ 8

- 7 కాత్యంశుభేకస్యపరిగ్రహోనా।
 కింనామధభ్యాగమకారణంతే।
 ఆచక్షుమత్వావశినాంరఘూణాం।
 మనఃపరస్త్రీవిముఖప్రవృత్తి ॥

స 17 శ్లో॥ 43

- 8 వయోహాసవిభూతీనామేకైకమృదకారణమ్।
 తానితస్మిన్సమస్తాని సతస్యోత్సిషిచేమసః॥

శ్లో॥ 47

- 9 కాతర్యం కేవలనీతిః। కౌర్యం శ్వాసదచేష్టితమ్।
 అతస్సిద్ధిం సమేతాభ్యా ముభాభ్యా మ్నోయేషసః॥

5 గీ॥ .♦వేల్పుజేన్దికై న.వెల్లిమాటాడబోఁ|
 .డనఁడునవ్వలాట.కై నఁగల్గ|
 .నలుకఁదొఱగినట్టి.యతఁడు♦పగఱ్ఱనై నఁ|
 .♦బరుసమైన♦వ్రాయఁ.బలుకఁజనఁడు॥

6 గీ॥ .♦మాటు♦వెరవునమళ్లని.మాట-నాలి|
 .విడుచుట♦న్నిచ్చయంబుగఁ.మడువఁగోరె|
 .♦బోగములఁజెప్పనేటికి- .♦బొందికన్న|
 .ఁబేరుసా♦మున్నవారికిఁ.♦జెంపెమేలు॥

7 గీ॥ .ఎవతెవీవు♦చెలువ-.యెవనికి♦ల్లాలవు|
 .నాయెదుటికివచ్చి.న♦కతమేమి|
 .♦యడఁకువఁగల♦రగుల.♦యెడ-పెడమొగమిడుఁ|
 .♦బెఱపడంతులకని-.యెఱిఁగి♦నుడువు॥

8 గీ॥ .పడుచుతనము-సొగసు- .♦నొడమియు-వీనిలోఁ|
 .♦బొగరిడనొకొకటియె.యగుఁ♦గతంబు|
 .అన్నికూడుకొనియ.వాతనియందుండెఁ|
 గాని-♦త్రుళ్లి పడదు.వాని♦యెడఁద॥

9 గీ॥ .పరగునొక్క♦తగవు.♦పందతనమ్ముగఁ|
 .♦బొనఁగునొకమ♦గఁటిమి.పులినడఁతగఁ|
 .గనుక సరిగఁగూడు.కొనినయారెండిఁటి|
 .♦బెడఁగుకల్మినతఁడు.వెదకికొనియె॥

కుమారసంభవే స || 2 శ్లో || 55

10 విమన్యోః[ః] పినంవనః[ః] స్వయంభే[ః] స్తమ సాంప్రకృతః ||

స || 10 శ్లో || 23

11 అహిమా సురసంఘానాం | త్వమేకో[ః] ధనహధానే |
విష్టరపినం[ః] జ్ఞాభ్యో | పకారవ్రతినో[ః] సల ||

మేఘసంజేతే స || 1 శ్లో || 6

12 యాన్తామోఘా వరమగిగుణే నాథమేల్భకామా ||

శ్లో || 57

13 ఆవనర్జితః ప్రశమసఫరాన్సం పదోహవ్యక్తమూనాహ ||

విక్రమేర్వశేయే ||

14 స్వాధాత్పతాం గురురరా ప్రణయిక్రియేన ||

శాకుంతలే ||

15 అసౌశయం త్మత్రపగ్రహజ్జనాం |
యదాన్యచస్యా నాధిరాసి మేమనః |
సతాంహసం క్రియా ప క్షిణానన్తృషా |
ప్రమాణమంతఃకరణ ప్రవృత్తయః ||

10 ద్వి॥ .మునుఁదాను పెంచిన.ముసిఁడి చెట్టైనఁ|
 .దనచేతనటకుట.♦దమ్మముకాదు॥

11 క॥ ఈవేల్పుమొ♦నలకగ్గి|
 .నీవొకడవెక♦జములను.♦నెరపె-దొరులవేల్|
 గావించు♦నోముగలిగిన|
 .సూవారలయిడుమయుఁగొని.సూడంబడెడుక॥

12 ద్వి॥ .తగువానియందు♦వి.తయగుట♦నయమ|
 .దుగుట♦నదునెడమే.ల్పొందుటకన్న॥

13 ద్వి॥ .ఇడుమఁబడినవారి.♦యేఁపుమానుపుట|
 .కడుమంచివారల.♦కలుముల♦పంట॥

14 ద్వి॥ .ఒరులకుమేలుసే.యుటమంచివారి|
 .కరయఁగఁదమపని.కంటెనుమే♦లు॥

15 గీ॥ .♦అరమరిక లేదురాచయా.లగుటకుఁదగు|
 .నీపెయెడనాదుమదితగు.లెనయుఁగాన|
 .నందియంబున్నతావుల.♦సాదులకెద|
 .♦పోకడలు♦దినసులఁగూచి.♦సాకిరికద॥

16 భవతియఃపౌరవేణ రాజ్ఞాధమాన్సికారేనియుక్తః సోఽహమా॥
శ్రమిణామవిఘ్నక్రియోపలం భాయధమాన్రణ్యమిదమామూతః

17 అస్మాన్సాధు విచింత్యసంయ మధనానుచ్ఛేఃకులంచాత్మనః।
ల్యయ్యస్యాఃకథమప్యబాంధవ కృతాంస్నేహ ప్రవృత్తించతామ్।
సామాన్యప్రతిపత్తి పూర్వ కమియం దారేషుదృశ్యాన్వయా।
భాగ్యాత్మ మతఃపరంసఖిలు తద్వాచ్యం వధూబంధుభిః॥

13 శుశూప్స్వగురూన్ కురుత్రియ సభవృత్తిం సవత్సజనే।
భతుర్విప్రకృతాపరోషణ త మూమూన్య ప్రతిపంగమః।
భూయిన్యంభవదక్షిణాపరిజనే భాగ్యేష్వనుత్సేకిసి।
యాన్త్యేవంగృహిణీపదంయువ తయోవామాః కులస్యాధయః ॥

19 అథోహికన్యాపరకీయవన।
తామద్యసంప్రేష్యపరిగ్రహీతుః।
జాతోమమాయంవిశదః ప్రకామం।
ప్రత్యక్షేతన్యానభివాంత గాతామ్॥

16 వ॥ ఎవఁడుకోనిచేదగి నే॥ నేమింపఁబడియెనోయట్టి నేను॥ దపనుల
కట్లదొలఁగింపనీ॥ పున్నెపుంగాన॥ కే తెంచినాడను॥

17 త॥ .కడు॥ దబమేసాము॥ గానున్న మము॥
.బదపడినీగొప్ప॥ పంగడం-బీపె
.తోడరితనంతనీ॥ తోడునెట్లా॥
.సలిపినయాపొందు॥ జాడదలంచి॥
.కడగి కూండ్లొసరి॥ గారాబుతోడ॥
.జూడబడునదియీ॥ జోటినిచేత॥
.నుడువదగినది॥ బం॥ దుగులచే॥
దో॥ చ॥ దెద్ది॥ బా॥ గెంబున॥ కింకలో॥ బడునొ॥

18 త॥ .కొలుపుపెద్దల॥ బాతు॥ గొనుమెల్లతలుల
.నేరుపుతోడుత॥ న్నిదు॥ సవతుల॥
.సలుసకువొడ్డిం॥ బ॥ సడ్డగా॥ జూడ॥
.బడియు॥ బెనిమిటికి॥ బలు॥ కిన్కచేత॥
.మొలగుము॥ మోమోట॥ మిన్బ॥ లంగంబు॥ పట్ల॥
మిక్కిలితుల్లి॥ పడకు॥ బా॥ గెముల॥
.వెలదుల్లిలాండ్రొ॥ శించుకొందిల్లి॥
.కొలమునకుం॥ జెడు॥ గొట్లు॥ తెవుళ్లు॥

19 త॥ .వెల్లిడిగనుగన్నె॥ పెరవానిసొమ్మగా॥
.యాపెమగనిచెంత॥ కంపి॥ యిపుడు॥
.డా॥ చ॥ బెట్టిసట్టి॥ డబ్బప్పగించిన॥
.యట్లనా॥ యెడంద॥ హాయి॥ జెందె॥

20 స్వసుఖనిరభిలాషః ఖద్యసేతోక హేతోః |
 ప్రతిదినమథవాతే వృత్తి రేవంవిధౌ వ |
 అనుభవతిహిమూర్ఖా పాదపస్త్రీవ్రముష్ణం |
 శమయతిపరితాపం ఛాయయాసంశ్రితానామ్ ||

21 వ్యపదేశమావీలయితుం |
 కిమీహ సేజనమిమంచపాతయితుమ్ |
 కూలంకషేవసింధుః |
 ప్రసన్నమర భస్మటరుహంచ ||

22 కుముదాన్యేవశశాంక |
 స్సవితా బోధయతిపంకజాన్యేవ |
 వశినాం హివరపరిగ్రహ |
 సర్వశేష పరాజుక్రమవృత్తిః ||

20 గీ॥ .జగముఁగూచిఁగీను॥నుగములఁగోరక॥
 .॥పొగలె-దిట్టినడఁన॥పోలునీకు॥
 .చెట్టుచుఁబుకుటెండ్ల॥సిరముచేఁగుడిచెడు॥
 .నీడఁగ్రిందివారి॥వేడిఁబాపు॥

21 గీ॥ .పేర్గలంచ-వీనింబడ॥వేయుటకయి॥
 .యేలఁదలఁచెదవిట్టలో॥యిగురుఁబోడి॥
 .యొడ్డుల్గడుఁగొటకుచు॥నున్నయేఱు॥
 .మంచినీటిన్మ్రొక్కియు॥దరి॥ప్రమాఁకుమాడ్కి॥

22 గీ॥ .॥వేలుపులబువ్వ॥తొవలనే॥వేడివేల్పు॥
 .తప్పకెప్పుడుమేల్కొల్పు॥దామరల్లనె॥
 .శమకులోఁకువయా॥నెడఁదఁగలవారి॥
 .నడఁత-యొరునాలికింబెట్టు॥జెడమొగంబు॥

శాంతరసము.

1 గీ॥ .♦పతితుడైన ప్రభువును♦వి.శ్వాసము♦మెయి|
 .ననునరింప♦నోర్వగలిగి.నట్టివాడూ|
 .గెలుచుదన♦యజమానుని.గెల్పువాని|
 మఱియునాజ్ఞించు నొకచోట♦.చరిత్రమందు.

2 సీసమాలిక॥ .ఇప్పుడు- నాడు♦వి.హితులారా-
 మఱిస్వదే.శభ్రష్టుతా తోడి.జనముతార|
 .సాతపరిశయమీ .బ్రతుకును-
 మిక్కిలి.వణింపబడిన దం.భంబుకన్న|
 .హాయిగాజేయలే.దా-
 యీయడవులోపు.లేనట్టియా రాజ.ధానికన్న|
 .నెక్కుడుబాధార.హితమయియుండలే.దా-
 ♦ముతువులమాట- ♦.చాదిసరుని|
 .కగుశిక్షమాత్రమె .యనుభవించెదమిట-
 .మఱి- సీతుగాడుపు.మంచుకోట|
 .యు- నై పరానట్టి-యొటపిడితో-సది-
 .యెంతయుముద్దగా.నేనుముఖుగు|
 .కొనిపోవువటకు-♦ నె.కొన్ని నాడు-
 ♦మేనిపై.వీచుచు గటవ-నే. బిన్ననవ్వు|
 .తనగబల్కెద- నిది .కొనియాటకాదని-
 .నాయథాధస్థితి.న్నాచిసరస|

Wears yet a precious jewel in its head ;
And this our life, exempt from public haunt,
Finds tongues in trees, books in the running brooks,
Sermons in stones, and good in everything.

Sc. iii.

3

I have five hundred crowns,
The thrifty hire I saved under your father,
Which I did store to be my foster-nurse
When service should in my old limbs lie lame,
And unregarded age in corners thrown :
Take that ; and He that doth the ravens feed,
Yea, providently caters for the sparrow,
Be comfort to my age ! Here is the gold ;
All this I give you. Let me be your servant.
Though I look old, yet I am strong and lusty ;
For in my youth I never did apply
Hot and rebellious liquors in my blood ;
Nor did not with unbashful forehead woo
The means of weakness and debility ;
Therefore my age is as a lusty winter,
Frosty, but kindly. Let me go with you :
I'll do the service of a younger man
In all your business and necessities.

.దృష్టితో బోధించు . హితులివి-మతియు-

♦ నా. పశ్చిమ సామాన్యము. భవములు- కడు!

. హాయిగానుండెడు- . నద్ది- ♦ కప్పట్టుల

. సహ్యంబుమతియు ♦ వి. మయుతమయ్యు!

. మణిశిర. మునఁదాల్చు- మనబ్రతుకిదిగాంచు!

. నరుల రాటుఁదొఱఁగి . నాలుకలను!

. ఁజెట్ల- ఁబున కముల . సెలయేళ్ల- . రాలను!

. జ్ఞానబోధ- మంచి . సర్వమందు.

3 నీ . ఉన్న వినాయొద్ద . బన్నెండువందల

. యేబదిగూకలు. నేఁ బాదుపుగ!

. దక్కించుకొన్న జీ. తంబుసీతండిని

. గొలిచి- న్నాఁ ముదిమేనఁ గొలుపుకుంటి!

. యానెడ- సరకు సే. యేబడని యిహ

క. మూలఁ ద్రోయఁబడున. స్వడునుమతియు!

. ననుఁ బెంచుదాదితీ. రుననుంటకె యది

. గూడఁ బెట్టితిదాని . గొనుమునీవు!

. కాకులకు మేఁపు వేల్పుని. క్కముగఁబిచ్చు!

. కలకమచెడుఁ గూడుఁబ. దిలముతోడ!

. సగునుఁ బ్రాపునాముడిమికి- . దిగొపసిండి!

. నేనునీకిచ్చినాడను. నీనినెల్ల!

SONG

Sc. V.

4 Under the green wood tree
Who loves to lie with me,
And tune his merry note
Unto the sweet bird's throat,
Come hither, come hither, come hither:
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather.
Who doth ambition shun,
And loves to live i' the sun,
Seeking the food he eats,
And pleased with what he gets,
Come hither, come hither, come hither:
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather.

నీ! ననునుండనిమ్మనీ. పనినానిగాముదు
 .సలిగదోచియుగట్టి. సత్తువుగల!
 .వాడను- నాచిన్న. నాడెన్నడు. న్వ
 .ట్టి. నీళ్లనానెత్తుట. న్నెఱపలేదు!
 .మఱియుసిగ్గరికన్నా. మనెత్తయి. లాపూడ్చు
 .వెరవుద త్తరమున. బిలువలేదు!
 .కనుక నాముదుసలి. తనముబలియు
 .నీతు. నెఱవెనగుగాని. నెమ్మి కలది!
 .నన్నునీతోడ. బోనిమ్మ - చిన్నవాని!
 .హాసున నేనునీపని. యంతలోను!
 .గ్రమ్మఱన్నీకుగల్గున. క్కరలయందు!
 .గొల్వునొనరించుచుందునీ. కోరినట్లు॥

పాట - బిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

- 4 పల్లవి. ఇవకురానీ- రా. నిమ్మ వలకురానీ!
 అనుపల్లవి. ఇవలనీతుగాడ్పితప్ప. నెదిరివాడు గనడు॥ రానీ॥
- (1) చరణము॥ అడవిచ్చెక్కింకంగున్క. నాసించు నెవడు నాతో!
 .గలుపుదనదువ్వరముతీయ. పులుగుటె. లుగునందునరిగ॥ని॥
- (2) .ఎవడుకురాశదొంగుమఱి. యెండనుండదలచునో!
 .తవిలితిండికె వెదకుచు. దనియుదొరకుదానితోడ॥ ని॥

Act. iii. Sc. ii.

- 5 Sir, I am a true labourer : I earn that I eat, get that I wear ; owe no man hate, envy no man's happiness ; glad of other men's good, content with my harin ; and the greatest of my pride is, to see my ewes graze and my lambs suck.

COMEDY OF ERRORS. *Act II Sc I*

- 6 There's nothing situate under heaven's eye
But hath his bound, in earth, in sea, in sky :
The beasts, the fishes, and the winged fowls,
Are their males' subjects and at their controls.
Men, more divine, the masters of all these,
Lords of the wide world, and wild wat'ry seas,
Indued with intellectual sense and souls,
Of more pre-eminence than fish and fowls,
Are masters to their females, and their lords:
Then, let your will attend on their accords.

5 వ॥ అయ్య నేర్కొముగఁ బాటుమానిసిని- నాతిండినే నాకంచు
కొనెదను- నాయుడుపునే సంపాదించుకొనెద- నొరుసహృదను-
మతియు నెవ్వనిసౌఖ్యమునకైన నీషణ్యపడను- బరులమేలుసకా
నందించెదను-నాయుడుమన్నెచుకొనెదను- మతియునామేటిగవకా
ము నాయాడుగొట్టియలు మేయఁజూచుటయు- నాగొట్టెప్పిలు
పొల్లుడువఁగనుటయును.

6 నీ॥ ఈశ్వరశృష్టిలో .నయ్యెదియు హద్దు
.లేనిదిలేది॥ల.లోనఁగడలి
.యందున విన్నున- .నలమృగంబులు
మీలు. నెగురుపక్షులుతమ.మగలవశము
.లగు- .దివ్యమాశక్తి.నధికులుపురుషులు-
.యజమానులౌదురే .యన్నిటికిని
.బ్రాహ్మపులువారు పృ.పంచమునకునెల్లఁ
.బ్రాహ్మతనాత్రలం .బరఁగుచుందుగ్గి
.తమదుస్త్రీలకుభతలై .తనరుచుందుగ్గి
.జెండియున్వారి విభులయి. జెలయుచుందుగ్గి
.కావునన్నీదుచితంబు.నీవువారి
.యిష్టములనుసరించున. తెంచవలయు॥

CYMBELINE

Act III Sc III.

7 And often, to our comfort, shall we find
The sharded beetle in a safer hold
Than is the full-winged eagle. O, this life
Is nobler than attending for a check;
Richer than doing nothing for a bribe;
Prouder than rustling in unpaid-for silk,—
Such gain the cap of him that makes'em fine
Yet keeps his book uncrossed. No life to ours.

Act IV Sc II,

8 Cowards father cowards, and base things sire base;
Nature hath meal and bran, contempt and grace.

9 If I do lie, and do
No harm by it, though the gods hear, I hope
They 'll pardon it.

7 నీ॥ .మనముకన్గొనెదము.మఱియునుఁ
 దచుకాగ.వేడుకమీఱఁగఁ.జేడపురుగు!
 .సాళువకంఠెదా.మేలుగఁబట్టున
 .నెంతయునిధీకతి.నిరవుకొనుట।
 .భళిరయిబ్రతుకుచీ.వాట్లుతినెడుకొల్వ
 .కన్నమిక్కిలితెస్సయకాను-లంచ।
 మున్మింగియెద్దియుం.బొనరించకుండుట
 .కంఠెనెక్కుడుపల్వ.కలది-కొనని।
 .పట్టుదుపునందుడాబగ.పచుచుంట।
 .కన్నమఱివాసి నెసఁగెడు-వ్యయములేక।
 .సొగసుజూపెడు.టోపికంఠెగడునయము।
 .జగతిమాజీవితమునకు.సాటిలేదు॥

8 నీ॥ .పందలంగాంచుచుందురు.పందలు-మఱి।
 .తనద్రములఁగను.తనద్రవ.స్తలు-నిజముగ॥
 .గట్టిగింజలుపొల్లయుం.గలుగుఁబ్రకృతి।
 .కంపునింపును.గూడజ.గంబునందు॥

9 నీ॥ .నేనుదబ్బుఱంటి.నేనిపదంపడి।
 .జెలుపుదానివలన.జేయనేని।
 .వేల్పుల్లెరదియు.వినిపట్టికినన్ము।
 .మింతురనుచు.విశ్వ.సింతునేను॥

Act V Sc V.

10 it is I

- (1) That all the abhorred things o' the earth amend,
By being worse than they.

HAMLET

Act I Sc II

- (2) all that lives must die,
Passing through nature to eternity.

Act II Sc II.

- 11 there is nothing either good or bad, but thinking
makes it so:

- 12 I have of late—but wherefore I know not—lost all my mirth, foregone all custom of exercises; and, indeed, it goes so heavily with my disposition, that this goodly frame, the earth, seems to me a sterile promontory; this most excellent canopy, the air, look you, this brave o'erhanging firmament, this majestical roof fretted with golden fire, why, it appeareth no other thing to me than a foul and pestilent congregation of vapours. What a piece of work is man! How noble in reason! how infinite in faculty! in form and moving how express and admirable! in action how like an angel! in apprehension how like a god! the beauty of the world the paragon of animals! And yet, to me, what is this quintessence of dust? man delights not me—no, nor woman neither, though by your smiling you seem to say so.

10 (1) ద్వి॥ జగతిఃసహ్యము ల్పలిపెదనొప్పు।
 .లుగ- వానికన్నజెడుగునేనెగనుక.

(2) ద్వి॥ ప్రియకెడునదిచాచ నలయు మతవ్యాప్తి।
 .కృతినుండిపోవు చ మృతపదంబునకు.

11 ప॥ మంచిచెడ్డలు తలంపునందెప్పుటలేవు.

12 ప॥ అదేమోనాకుఁ దెలియమకాని- కొంతకాలమునుండినే నుల్లాస
 ముఁజెడియుంటి- సన్నియభ్యసముల వాడుక మానుకొంటిని- మ
 తీయు- నిక్కముగానామనసు మిక్కిలి వ్యాకులముగానున్న- దీ
 రవ్యమైన నలుచదరపునేల సమద్రములో నొలగియున్నకొం
 డగొడ్డు కొనవలె గనపడుచున్న- దీమిగుల సాగసై నపరిధి
 గాలిచూడు- విచిత్రముగ వేరిలాడునాకన- మీబంగరుటగ్గినలం
 కరింపఁబడినగొడ్డుక- ప్పొద్దిరచుది- చెడురోగములఁబన్నెడి ప
 లుకముల యావిధులగుండు కష్ట వేటుగఁగాన్పించుదు- మను
 బండ్లొప్పని- వివేకము నొగొన్న- శక్తి నెంత యనంతము-
 గూఢముగలిగి నొవ్వేచును- నాకొం యబ్బరము- కార్యము
 సంధి- ద్వి॥ మ- మోగమొదలెంతవేసకృతము- జగదాభర

Act iii Sc i

13 To be, or not to be, that is the question:—
 Whether 't is nobler in the mind to suffer
 The slings and arrows of outrageous fortune,
 Or to take arms against a sea of troubles,
 And by opposing end them? — To die—to sleep,
 No more:— and, by a sleep, to say we end
 The heart ache, and the thousand natural shocks
 That flesh is heir to,— 't is a consummation
 Devoutly to be wished. To die,—to sleep:—
 To sleep! perchance to dream:— ay, there's the rub;
 For in that sleep of death what dreams may come,
 When we have sullied off this mortal coil,
 Must give us pause. There's the respect,
 That makes calamity of so long life:
 • For who would bear the whips and scorns of time,
 The oppressor's wrong, the proud man's contumely,
 The pangs of despised love, the law's delay,
 The insolence of office, and the spurns
 That patient merit of the unworthy takes,
 When he himself might his quietus make
 With a bare bodkin? who would fardels bear,
 To grunt and sweat under a weary life,
 But that the dread of something after death,
 The undiscovered country, from whose bourn
 No traveller returns,— puzzles the will,
 And makes us rather bear those ills we have
 Than fly to others that we know not of?
 Thus conscience does make cowards of us all;
 And thus the native hue of resolution
 Is sicklied o'er with the pale cast of thought;
 And enterprises of great pith and moment,
 With this regard, their currents turn awry,
 And lose the name of a action.

ణము- పాములను- వాము- కాసి-కొఱమాలినదాని సారాం
శ- మిదియేమినాకు- మనుష్యుడునన్నలరింపలేడు- లేదు- స్త్రీ
గూడ నన్నందింపజాలదు- నీరగవుపట్టి నీవాలాగనునట్లు కనుప
డునప్పటికిని.

- 13 నీ॥ .ఉంటయో-చూచుట-యో- యదే-చింత్యము-
.ఘనతరంబెద్ది-నె.మ్మనమునందు!
.దేవసించునట్టదు.న్వసివేయునొడిసె
వే.టులుబాణములుసైచు.టొ-యదిగాక!
.దరిగానరానిబా.ధలపయదండెత్తి
.యెదిరించుటన్వారి.తుదిగినుటయె
.పొలయుట- నిద్రపో.పుట-లేదికేమియు-
.వతియు-నివ్వరచేత.మనసుపీడ!
.నొమిశేహంబుపొందున.నేకసహస!
.కష్టములుమనము ముగింపఁగలిగినయెడ!
.నద్దియేసకలోత్కృష్ట.మైనపదవి!
.మిగులనానక్తితోఁగోరఁదగినదగును॥

- కం॥ మదియుట-నివ్వరపోపుట!
.పడుకొనుట-యొక పుకలనుఁబరఁగుట-యాన!
క్కడనేకష్టం-బేమన!
.నొడలుదొఱఁగిమరణనిద్ర .నొడవుకలలెవో॥

- నీ॥ .మనలనాపగవూసి.న-దటయోజన
.కల-దదియట్టిదీ.నామగుబ్రాహ్మణు!
.కష్టంబునొనరించు-ఁగానిచో-నెవ్వఁడు
కాలతాడనతిర.నక్కరములను!

.నైరింపవచ్చును- .గూరమానసుని
 .దు.మాగము-గవ్యవ.మానము-మఱి
 ♦.ధిక్యతప్రణయూతి.దీఘవేదనలు-
 ♦.న్యాయాలస్య-మధికార.శాల♦మదము।
 .మఱియుఁదుచ్చులచెంగట.మంచివార।
 .లోచుకొనియెడుగద్దెంపు..లోక్కచిన్న।
 ♦.సురియచేదనయంతంబు.సులభముగను।
 .నలుపునట్టులదాజేయఁగలిగినపుడు॥

నీ॥ .ఎవఁడుభారములు♦వ.హించుమూర్ఖుటకుఁ
 జె.మృటవాటివిసువగు♦.మనికిక్రింద।
 .మరణముపిదపనె.వ్యరయినఁదిరిగిరాఁ
 .జాలనివింతదే.శంబుభీతి।
 .యెదనుసంశయపచి.యెయ్యెదియో-
 మఱి- .మనమెఱుంగనియిడు.మలకుమనరి।
 .బరుగిడనీ.కిది.వఱకున్నబాధల

.నోచుకొనట్టులనల్ప.కుండినయెడ।
 .మనసుజంకించునిట్టుల.నన్మనలనంద।
 .అ..మిగుల♦శ్రీరవైజవ.ణంబుమూయు।
 ♦.జంతరునిహీనమౌచాయ.చేతనిట్లు।
 .కనుక♦నాహసోద్యమములు- ♦.పనికి-రావు॥

Act iii Sc iii

- 14 Whereto serves mercy,
But to confront the visage of offence?
And what's in prayer, but this two fold force,—
To be forestalled, ere we come to fall,
Or pardoned being down? Then I'll look up:
My fault is past. But, O, what form of prayer
Can serve my turn? "Forgive me my foul murder"?
That cannot be; since I am still possess'd
Of those effects for which I did the murder,
My crown, mine own ambition, and my queen.
May one be pardoned, and retain the offence?
In the corrupted currents of this world
Offence's gilded hand may shove by justice;
And oft't is seen, the wicked prize itself
Buys out the law: but 't is not so above;
There is no shuffling, there the action lies
In his true nature, and we ourselves compelled,
Even to the teeth and forehead of our faults,
To give in evidence.

14 సీ॥ .కృపయువయోగించు .నెందుకు-

♦ నేరము. మోము నెనుచుట. పొంటెదప్ప.

. నేముందుఁ బ్రాథన. యెడ-నీజ

మిలిశక్తి. తక్కుమనము పాటుతగులకమును.

. సడ్డగింపఁబడుట. యనిగాక - సిమ్మట

. క్షమింపఁబడుటయు. సరియె-నేన.

. రసెదను-నాదునే. రముజ్గ పోయె-స. య్య
యొకాని-యెటువంటి. ప్రాథనము.

. నాకుఁబనికివచ్చు. నాయొనచినఘోర

. హత్యఁగూరిచ్చిసైచు. మానను-నది.

. కానేరదేమన- గలవిదివటకు

నా. కెందుగుఱిచివధ. నేనుసలిపి.

. నాడనోయదిదెల్పు. జాడలు-నా. మాధి-

. నాదురాశయు-మఱి. నాదురాణి.

. సైరింపఁబడవచ్చు. నారేగియెవఁజ్జన-

♦. సేగిమానకకొన, సాగఁజేయ.

. వచ్చునా-మఱి-యీప్ర. పంచపుచెడు

తోవ. లందు-బంగరుపూసినట్టికీడు.

♦. చేయివిసరవచ్చు. జెలఁగినాయముమెయి-

. దజచునాచెడుగొప్ప. ధమముగొను.

. గాని. పరంబునఁ గా. దట్లు మోసము

. పొసఁగదచ్చట. దగ. వెనఁగుదాని.

JULIUS CÆSAR *Act. I. Sc. III.*

- 15 But life, being weary of these wordly bars,
Never lacks power to dismiss itself.
If I know this, know all the world besides,
That part of tyranny that I do bear
I can shake off at pleasure.

HENRY IV PART I. *Act. V. Sc. IV.*

- 16 But thoughts the slaves of life, and life time's fool,
And time that takes survey of all the world,
Must have a stop.

PART II *Act. I. Sc. III.*

- 17 Past and to come, seems best ; things present, worst.

Act. iv. Sc. iv.

- 18 How quickly Nature falls into revolt
When gold becomes her object !
For this the foolish over-careful fathers
Have broke their sleeps with thought,— their brains
with care,
Their bones with industry ; for this they have
Engrossed and piled up the cankered heaps
Of strange-achieved gold : for this they have
Been thoughtful to invest their sons with arts,

.వాస వంబగుస్థితితోడఁ-బల్మి పక్షాః।
 .బడెదమెంతయుసాక్ష్యంబు .వాకోనుటకు।
 .మనముఁ పదపడినాచరిం.చినచేతువుల।
 .మొగములకుఁ గట్టెడుటమన.మోములుంచి॥

15 శీ॥ .జనులులోకబంధంబుల.విసిగింపన్న।
 .గోల్పడుటకెన్నఁడు శక్తిఁగొదవపడదు।
 .ఇదితెలియజగమెల్లయె.దైద-యధేచ్ఛ।
 .దూలఁగొట్టెదనాపైఁచు.దుష్టశాస్తి॥

16 శీ॥ బ్రతుకుదాసులుకలపులు- .బ్రదుకుకాల।
 .మునకగువిదూషకుఁడు-మఱి.యునుసమస్త।
 .జగముఁబరిశీలనముచేసి.నరిగఁగొల్పు।
 .నట్టిసమయంబుకూడని.ల్పందవలయు॥

17 ద్వి॥ .కడచిననస్తువు.ల్కాఁబోవునవియు।
 .గడుమంచి-ఁబవ్వడు.గలయవిచెడ్డ.

18 శీ॥ .తిరుగఁబడెడునెంత.శ్వరగఁస్వభావంబు-
 .బంగరుదానిఁతా.త్పర్యమైన।
 .యవ్వడు-దీనికె.యవివేకులె మితి.మీఱిన
 జాగ్రత్తు.మెయినిదండు॥
 .లొలోచనముచేసి.గోలుపోయెడితమ
 .నిద్దుర-ఁకెంతసం.తేనిబుద్ధి।

And martial exercise : when, like the bee,
Culling from every flower the virtuous sweets,
Our thighs packed with wax, our mouths with honey,
We bring it to the hive; and, like the bees,
Are murdered for our pains. This bitter taste
Yield his engrossments to the ending father.

HENRY V.

Act. III. Sc. VII.

19 We are in God's hand, brother, not in theirs.—

Act. v. Sc. ii.

20 A good leg will fall ; a straight back will stoop ; a
black beard will turn white ; a curled pate will grow
bald ; a fair face will wither ; a full eye will wax hol-
low : but a good heart, is the sun and the moon ; or
rather the sun and not the moon ; for it shines bright
and never changes, but keeps his course truly.

.గవ్వపాటుననెము.కల-బాడునల్లు
 కొ.నిరి-వారలుందీని.గుటిచివింత
 .గడనజేకురినపసిడినంటరాని
 వి.నమటుకుప్పలుపెట్టి.రి-మటి-దీని
 .కొటకు-వారలుతమ.కొడుకులకున్వద్య
 .తెల్లనేర్పటకయి.తల్లడిల్లి
 .రపుడెల్లనననుండి.యచ్చపుతేనెల
 .నేచుచుండెడు.తేనె.టీగలవలె
 .మనతోడత్రేనంబు.మయి-మననోళ్లు
 తే.నియతోడమిక్కిలి.నిండుకొనగ
 .దెచ్చెదము.తెట్టెయొద్దకాతే.ఁట్రబాల్
 .మనమువడినట్టిపాట్లుకు.మాటుగదెగ
 .టాపకబడెదము.మతి-యీ.వి.షానుభవము
 .బటచు.గడముట్టుతండ్రిక.వ్యానిముల్లె

19 ద్వి॥ .దేవునకుమనమ.ధీనంబుగాని
 .భావింపనితరుల.వశమునలేము.

20 వ॥ బలమైన కాలు నీరసితెడు- డిన్ననివీపు వంగెడు- నల్లనిగడ్డము
 తెల్లబడు- దట్టముగ వంగినకురులుగల కలబట్టయగును- సొగసగు
 మొగము వడలిపోవును- నిబ్బరమగు కన్నులుతోతుగ ముడిగెడు-
 గ్గాని- మంచిమనస్సు.సూర్యుడుంజందురుడును- లేక- సూర్యు
 డేచంద్రుడుకాదేమన- నదెల్లపుడుక బ్రకాశించును- మతియు-
 నెన్నడునాత్మజు- కేవలమొక్క సత్యపద్ధతి నగతినుంచెడు
 గనుక.

HENRY VI PART II. *Act. II. Sc. I.*

- 21 Let never day nor night unhallowed pass,
But still remember what the Lord hath done.

Act. iv. Sc. vii.

- 22 Large gifts have I bestowed on learned clerks,
Because my book preferred me to the king;
And seeing ignorance is the curse of God,
Knowledge the wing wherewith we fly to heaven,

PART III

Act. I. Sc. IV.

- 23 Open thy gate of mercy, gracious God!
My soul flies through these wounds to seek out thee.

Act. ii Sc. ii.

- 24 But, Clifford, tell me, didst thou never hear,
That things ill got had ever bad success?
And happy always was it for that son
Whose father for his hoarding went to hell?
I'll leave my son my virtuous deeds behind;
And would my father had left me no more;
For all the rest is held at such a rate
As brings a thousand-fold more care to keep,
Than in possession any jot of pleasure.

21 ద్వి॥ .నడపకుమెన్నఁడై .ననోబవల్లు!
 .చెడుగున-ఁ బ్రభుచేతఁ .జిత్తమందిడక.

22 గీ॥ .పండితులకుగొప్ప .బహుమతులిచ్చితి!
 .విద్యలెస్సభూమి.విభునికన్న!
 .దైవశాపమజ్జ.త-యెఱుకఁతెక్కన్వ!
 .గంగామునకుమనమెగిరె.దమనియరసి॥

23 ప॥ నీదయాద్వారముఁ డెఱుపుమో నెనరైనదేవుఁడా-
 యీగాయములనుండి నిన్వేదకుటకు నాయాత్మయెగురుచున్నది.

24 నీ॥ .చెప్పుమునాతోడ-.నెప్పుడై నన్నీవు
 .వినలేద-కీడుమై.గొనినవస్తు!
 .వులునిచ్చలున్ద్రుప్ట.ఫలమిచ్చునని-మఱి-
 .తండిలోభంబున.ధనముఁబోవో!
 .నరిచినకతమున .నరకమేగిన-వాని
 .కొడుకెల్లపుడు నుఖ.పడునె-నేను!
 .నావృణ్యకార్యము.లాపెన్కవిడిచెద
 .నాపట్టికిన్ - నాకు.నాదుతండి!
 .యంతకెక్కువువదలమి.నెంతు-ఁదక్కు!
 .నంతయుఁదనకుఁజిక్కిన.హాయికంటె!
 .వేయిరెట్లువిచారముక్త.మోయఁజేయు!
 .ఁఫక్కిగఁబదంపడిఁదలంపఁ.బడెడుఁగాన॥

Act. ii. Sc. v.

25 This battle fares like to the morning's war,
 When dying clouds contend with growing light;
 What time the shepherd, blowing of his nails,
 Can neither call it perfect day, nor night,
 Now sways it this way, like a mighty sea,
 Forced by the tide to combat with the wind:
 Now sways it that way, like the selfsame sea,
 Forced to retire by the fury of the wind:
 Now, one the better, then, another best;
 Some time, the flood prevails; and then, the wind:
 Both tugging to be victors, breast to breast,
 Yet neither conqueror, nor conquered:
 So is the equal poise of this fell war.
 Here, on this molehill, will I sit me down.
 To whom God will, there be the victory;
 For Margaret my queen and Clifford too,
 Have chid me from the battle; swearing both,
 They prosper best of all when I am thence.
 'Would I were dead! if God's good will were so;
 For what is in this world but grief and woe?
 O God! methinks, it were a happy life,
 To be no better than a homely swain;
 To sit upon a hill, as I do now,
 To carve out dials quaintly, point by point,
 Thereby to see the minutes how they run,
 How many make the hour full complete;
 How many hours bring about the day;
 How many days will finish up the year;
 How many years a mortal man may live.
 When this is known, then to divide the times:
 So many hours must I tend my flock;
 So many hours must I take my rest;
 So many hours must I contemplate;
 So many hours must I sport myself;
 So many days my ewes have been with young;
 So many weeks ere the poor fools will ean;
 So many years ere I shall shear the fleece:

25 సీ॥ పిల్లనగోవిని .గొల్లఁజూఁదుచు-బగ

.లనికానిరాతిరి.యనుచుఁగాని

.పిలువఁజాలనియట్టి .పెందలకడ-వడి

.విచ్చుమబ్బులుహెచ్చు. వెలుఁగుతోడ ।

.సలుపుపోరట్టు-లీ.జగడంబుచెలఁగెడు-

.నియ్యదియొకసారి.యేపుమీఱు ।

.నీవైపుగాడుపు.నెదిరింపనలచేత

బలిమిపెట్టఁబడుబ.ల్కడలిమాడ్కి ।

.గడఁగునొకమాటిదాజాడ.గాలిదెబ్బ ।

.వలనమల్లనానంద్రంబు.పగిదిఁగొంత ।

.దనుకఁమున్నీరునెగ్గు-బి.దపఁగరువలి ।

.యొకటిపుడులెస్స- వెనుక-వేఱొకటిమేలు॥

గీ॥ .గుండెఱారయగగెల్పనుఁ.గోరిరెండు ।

.నెదిరిపెనఁగెడుఁగాని-యె.యెదియునైన ।

.నోర్వలే-దోడ-దట్టుల.నుండెసరిగ ।

.గరముబెట్టిదమైనయీ.దురముఠాఁగు॥

సీసమాలిక॥ .ఇచ్చోటఁబుట్టపై.నేనుఁగూచుఁకండెద-

.నెవ్వారియెడవేలు.పిచ్చగించు ।

.నటగెలుపుండు-నే.మనఁగనారాణియు

.నాబంటుగూడన.స్థగిలివేసి ।

.రనినుండివారిర్వు.రచటనేలేనిచో

So minutes, hours, days, months, and years,
Passed ever to the end they were created,
Would bring white hairs unto a quiet grave.
Ah, what a life were this ! how sweet ! how lovely !
Gives not the hawthorn-bush a sweeter shade
To shepherds looking on their silly sheep,
Than doth a rich-embroidered canopy
To kings that fear their subjects' treachery ?
O, yes, it doth ; a thousand-fold it doth.
And to conclude,— the shepherd's homely curds,
His cold thin drink out of his leather bottle,
His wonted sleep under a fresh tree's shade,
All which secure and sweetly he enjoys,
Is far beyond a prince's delicates,
His viands sparkling in a golden cup,
His body couched in a curious bed,
When care, mistrust, and treason waits on him.

• వలెదమనియొట్టు. పైచుకొనుచు।

• బ్రదుకుఁజాలింపఁగో. రెదనుదయ్యపు

మంచి. యిచ్చయునట్లుండె. నేని-యేల।

• ననఁగ-నీడగ మందు. నడలుటయును

మఱి. యిదు మయుఁదక్కని. కేమికలదు।

• అయ్యయోదయ్యమా. యచ్చపుగొల్లని

• కంటెలెస్సగనుండ. కుంటమిగుల।

• ఈయియాబ్రతుకని. యనుకొందు-నిపు

దొక. గుట్టపెనావలె. గూరుచుంట।

• పొద్దుజంత్రంబుల. బొలుపుగఁజెక్కుట.

• తగగుతులంబెట్టి. దానివలన।

• బరికించుట-ట్టుల. న్బర్వదునోనిము

• నము-లవియెన్నియై. నమఱినిందు।

• గంటయానో-యెన్ని. గంటలకుంబొద్దు

• ముగియునో-యెన్నాళ్ల. కగునొయేడు।

• మానిసియెన్నెండు. మననచ్చునో-యది

• యెఱుఁగఁబడినవెన్క-ఁ. దఱులఁబంచు।

• టిన్నిగంటలుమంద. నేఁగాచునది-యిన్ని

• గంటలునిద్దర. న్గడుపవలయు।

• నేదలంచవలయు. నికనిన్నిగంటలు-

నే. నాడుకొనవలె. నిన్నిగంట।

• లొగినిన్నినాళ్లచూ. యిందెనాగొట్టెలు-

• నిన్నిపూటలకవి. యీనఁగలుగు।

• నిన్నియెండ్లకునున్న. నేఁగత్తిరించెద-

Act. iii. Sc. i.

- 26 My crown is in my heart, not on my head ;
Not decked with diamonds and Indian stones,
Nor to be seen : my crown is called content ;
A crown it is, that seldom kings enjoy.

.గడకిట్లునిముసము.ల్లంటలుమఱి!

.పొక్కులునెలలేండ్లు.ముగియుచునెరసిన

.కొప్పునందడిలేని.గోతఁబెట్టు||

.నెలయెట్టిబ్రతుకి.వయ్యె-నెంతటితీపి-

.యెంతముచ్చట-పొద.రిండ్లనీడ!

.యైనఁ-గుట్టుపనిసాం.పారుబంగరుపట్టు

.పందిరెన-దనయే.ల్బడినినెగడు!

.వారిమోసమునకు.వడఁకుదొరలకిచ్చు

.హాయికంటెన్-సుంత.యైననెగ్గు!

.చూపనిగొటియల.జూచుటగొల్లల

.కిడుసంతసంబుమే-.లెంతయైన!

.నద్దిరావేయిరె.ట్లదియెక్కు-వొను-ఁగ

.డకుగొల్లవానియిం.టఁగలపెరుగు!

.తోల్బుడ్డినుండిపైఁ.దోఁగడువానిప

.ల్చనితొగుడు-గారు.కొనెడుచెట్ల!

.నీడలనలనడు.నిద్దురయు-గీడు

.వడయక హాయిగ.వాడుగుడుచు!

.నంతకు-మేలుమఱపును-.వంత-మోస!

.మును-దనున్వేచుకొనజేడు.పొందుకలుక్ర!

.లకు-బిడ్డిగిన్నెనలనిత.ళుకగుతిండి!

.కి-దగుస్వేంద్రునతనిమై.కి-ఁగడుదవ్వు||

26 గీ|| .నాకిటమునాదుడెం.దముననుండు!

.నాగెనాదు-వివిధర.ల్లములఁబెక్క-

.బడఁగి-దగ్గయున్గొనఁ.బడఁగఁబోదు!

.తనివినామాళి-దొరలది.కనుటయరుదు||

Act. v. Sc. ii.

- 27 Why, what is pomp, rule, reign, but earth and dust?
And, live we how we can, yet die we must.

HENRY VIII.

Act. II. Sc. III.

- 28 't is better to be lowly born,
And range with humble livers in content,
Than to be perked up in a glistering grief,
And wear a golden sorrow.

Act. iii. Sc. ii.

- 29 Fare well! a long farewell, to all my greatness!
This is the state of man: to-day he puts forth
The tender leaves of hope, to-morrow blossoms,
And bears his blushing honours thick upon him:
The third day comes a frost, a killing frost,
And,—when he thinks, good easy man, full surely
His greatness is a-ripening,—nips his root,
And then he falls, as I do. I have ventured,
Like little wanton boys that swim on bladders,
This many summers in a sea of glory,
But far beyond my depth: my high-blown pride
At length broke under me, and now has left me
Weary, and old with service, to the mercy
Of a rude stream, that must for ever hide me.
Vain pomp and glory of this world, I hate ye:
I feel my heart new opened. O, how wretched
Is that poor man that hangs on princes' favours!
Had I but served my God with half the zeal
I served my King, He would not in mine age
Have left me naked to mine enemies.

27 గీ॥ .ఔరడంబ-మాజ్ఞ-యధికార-మననేమి।

.బొత్తిగాను-మన్ను-బుగ్గి-గాక।

.మఱయు-బ్రతుక నిమ్ము .మనమెట్టులైనను।

.గాని-మనముచావఁ.గావలయును॥

28 గీ॥ .తుచ్చులన్నట్టి పేదలతో.డఁగలసి।

.తనివినుండుటకడుమేలు ♦.తళుకువనట।

.యందుఁ దెగనీల్లుఁబోతుగ.నడరిమఱియు।

.గొప్ప♦బంగారువలవంతఁ.గొనుటకన్న॥

29 నీ॥ .సెలవుపుచ్చుకొనెదఁ .జెల్లరేనాగొప్ప .

.కెల్లఁబెద్దసెలవె .యిదిమనుజుని। స్థితి

యతండున్నేడు.చెలగించునాసచి

.పురుటాకులఁ రేపు.పువులు మఱియు।

.నతఁడువహించుమ.ర్యాదలుమెండుగ

.దనపయ్యమూఁడవ.దినమునందు।

.వచ్చెడుఁజలిగాడ్పు.పరిమాచుమంచున

.నతఁడువెండియునిశ్చ.యముగఁ

దనదు।.గొప్పపండెననుచుఁ♦.గొఱత

యెద్దియులేక.హాయిగఁదానుంటి.ననుచుఁదలఁచు।

.సంతలో♦బొలయించు.నాతనివేరది।

.పదపడిఁగూలునా.వలెనతండు।

.బొత్తిగానాకందఁ.బోవరానట్టి

ప్ర.ఖ్యాతినముద్రించు.నందునిన్ని।

.యేండ్లు తిత్తులనాని.యీఁదులూఁడెడు

పెంకె♦.చిటుతలవలెసాహ.సింఱినాఁడ।

Act. v. Sc. iii.

- 30 Love and meekness lord,
Become a churchman better than ambition.

KING JHON.

Act. III. Sc. IV.

- 31 There 's nothing in this world can make me joy.
Life is as tedious as a twice-told tale
Vexing the dull ear of a drowsy man;
And bitter shame hath spoiled the sweet world's taste,

KING LEAR

Act. II. Sc. IV.

- 32 O, reason not the need ; our basest beggars
Are in the poorest thing superfluous :
Allow not nature more than nature needs
Man's life is cheap as beast's.

.మిక్కటముగ విజృంభించునాగర్వము
 .తుదకునాయంఁదుకు. స్తునియలయ్యె
 .నలనటఁబడియిప్పు. కొలువుచేముదిసిన
 .ననునెప్పటికడుగు. ననిడవలసి
 .నట్టి నీచప్రవా. హదయకువిడిచె
 నీ. జగమునందలివ్యధ. జంభమ
 మతి. యెక్కువమిమ్మునే. నేవగించెదను
 నా. యెడఁదక్రొత్త గవిప్పఁబడెననుకొని. యెద
 నక్కటా రాజుల. దయలవేల్లాడు
 .నలఁడెంత కొఱమాలి. నట్టివాఁడొ.

. టేనిఁగొల్పునపుడునే. నుఁబూనినశ్రద్ధ.
 .లోనినగముతోడ. నై నదేవు
 .నింభజించియుంటి. నేని బోడిగ జర
 . నరులకప్పగించ. డతఁడునన్ను॥

30 ద్వి॥ .తగుఁజేమవినయము. దైవసేవకున।

. కగణితాధిక్రియ .నత్యాశకన్న॥

31 చ॥ .ఇలలోన న్నలరింపఁగల్గునదిలే. జేడ్డెననాజీవనం।

. బలఁతన్ గున్మెదువానిమొద్దు చెవికే. నై యిస్మడిన్ జెప్పఁగా।

. బడువృత్తాంతముపోల్కి. జేదటగఁగ. స్పృహగడుంజెడ్డయా।

. తలవంపింపగులోకమందలిరుచిన్ . ధ్వంసంబుగావించెడు॥

32 గీ॥ ఔరతకించకక్కట. నల్పవస్తు।

. వందుమితిమీఁతెదరధమ. యాచకులును।

. బ్రకృతికిడఁబోకుదానియ. వసరమునకు।

. మిగిలి. పశుజీవనమటుచౌ. కగునరునిది॥

Act. iii. Sc. iv.

- 33 Poor naked wretches, wheresoe'er you are,
That bid the pelting of this pitiless storm,
How shall your houseless heads and unfed sides,
Your looped and windowed raggedness, defend you
From seasons such as these? O, I have ta'en
Too little care of this! Take physic, pomp;
Expose thyself to feel what wretches feel,
That thou may'st shake the superflux to them,
And show the heavens more just.

Act. iv. Sc. i.

- 34 Here, take this purse, thou whom the heavens' plagues
Have humbled to all strokes: that I am wretched
Makes thee the happier:— heavens, deal so still!
Let the superfluous and lust-dieted man
That slaves your ordinance, that will not see
Because he doth not feel, feel your power quickly;
So distribution should undo excess,
And each man have enough:—

33 నీ॥ ♦.అనుకంపకుఁడగుది.గంబర♦దౌభాగ్య

.లార-యిక్కారుణ్య.దూరమైన!

.గాలిపానవినరు.క్షమియించియెందుండి

.రేనియు-మిమ్ము నీ.ఋతులనుండి!

.నెలపులు లేనిమీ.నెత్తు-లాహరమీ.బడని

ప్రక్కలు-చింకి.యుడుపులెట్లు!

.కాపాడు-నకట-జా.గ్రత్తుమిక్కిలికొంచె

.మేలీసికొంటినే.నిందుఁగూచి.

.డంబమాపుచ్చుకొను♦వశాప.ధంబు-బయలు!

.పడుమ♦యనదలుపడుపాట్లు.గుడుచుటకయి!

.♦యదనముకరాల్చెదవువారి-కట్టలైన!

.నగపఱతుదైవమునకునా.యమధికముగ॥

34 నీ॥ .విధివశంబునవచ్చు.♦వివిధాపదలకు

లొం.గినవాడవీసొమ్ము.గొనుమునీవు!

.మిక్కిలినిన్నునా.దిక్కుమాలినయున్ని

యానందపఁచెకడు.గాననిప్పు!

.డోదైవమాపంచుచుండుమాయట్టుల-

.ననురాగబద్ధుడై.పనికిరాక!

.నీ♦నియతికిలోగి.తాననుభవముపొం

.దనికారణంబున.న్దానలేని!

.మానవుడెఱుంగనీనీడు.మహిమవేగ!

.నట్లయిన-బంపకము-♦పెచ్చు.నడచిపుచ్చు!

.బ్రతిమనుష్యుడుతనకుఁగా.వలసినంత!

.కలిగియుండెనునిక్క-ము.గామకీయును॥

Sc. vi.

- 35 They flatter'd me like a dog ; and told me, I had white hairs in my beard, ere the black ones were there. To say 'ay' and 'no' to every thing I said ! 'Ay' and 'no' too was no good divinity. When the rain came to wet me once, and the wind to make me chatter ; when the thunder would not peace at my bidding ; there I found 'em , there I smelt 'em out. Go to, they are not men of their words : they told me I was everything, 't is a lie, I am not ague-proof.

RICHARD II

Act. II. Sc. II.

- 36 Comfort 's in heaven ; and we are on the earth
Where nothing lives but crosses, care, and grief.

Act. v. Sc. vi.

- 37 I 'll make a voyage to the Holy Land,
To wash this blood off from my guilty hand.

RICHARD III.

Act. III. Sc. IV.

- 38 O momentary grace of mortal men;
Which we more hunt for than the grace of God !
Who builds his hopes in air of your fair looks,
Lives like a drunken sailor on a mast,
Ready, with every nod, to tumble down
Into the fatal bowels of the deep.

35 వ॥ వారునన్నుఁ గుక్కలాగు పొగడిరి- నొగడ్డమున నల్లవెండుకలు
 రాకమునుపే తెల్లవెండుకలున్నవని నాతోఁజెప్పిరి- నేఁబల్కు
 దానికెల్ల నొనుఁగాదనుటఁగూచి- జౌనుంగాదుగూడ నొకనిక్క
 పు॥ బ్రహ్మవిద్యనాదు- ఒకసారి వాననంద్రుడవచ్చినపుడు- చలి
 గాలినన్వకఁకించుతఱి- నులుమునామాజ్ఞానుసార మూరకుండని
 సమయమునను- వారలఁబరీక్షించి నాఁడను మఱియు వారినంగతిఁ
 గనిపెట్టినాఁడను- పోపో- వారికి మాటనిల్కుడలేదు- నే॥నర్వశకి
 సని వారునాతోఁజెప్పిరది యబద్ధము- సేశీతజ్వరమునకు లొంగని
 వాఁడనాను.

36 ద్వి॥ .కలదుప్వగణమునను. సును మనమున్న!
 యిలని॥డుమలుకా.కి॥కేమియులేదు॥

37 ద్వి॥ .తటలెదదీధకయా.త్రును-నేరంబు!
 .నెటపునాచేలి యి.నేనురుదుడువ॥

38 శా॥ .జౌరారా॥క్షణికంబ-॥మౌక్త్యకృప-ద్దే.వానుగ్రహంబిట్టు లక॥
 .గోరన్మౌవము.నీకటాక్షములగో.మౌక్త్యకృపనానంద-॥
 .జాన్మౌవిగునోడకంబమునాదా.నాటానుచగాఁచూపు ॥
 ॥.వ రాస్మిన్మౌవము॥నావిగువలె॥.బ్రాహ్మలిజీవించెడున్॥

Act. v. Sc. iii.

39 O Thou, whose captain I account myself,
 Look on my forces with a gracious eye;
 Put in their hands thy bruising irons of wrath,
 That they may crush down with a heavy fall
 The usurping helmets of our adversaries!
 Make us thy ministers of chastisement,
 That we may praise Thee in the victory!
 To Thee I do commend my watchful soul,
 Ere I let fall the windows of mine eyes:
 Sleeping and waking, O, defend me still!

MACBETH.

Act. III. Sc. II.

40 (1) Naught's had, all's spent,
 Where our desire is got without content:
 'Tis safer to be that which we destroy
 Than by destruction dwell in doubtful joy.

MEASURE FOR MEASURE Act. II. Sc. IV.

(2) Let me be ignorant, and in nothing good
 But graciously to know I am no better.

39 ద్వి॥ నీపై న్యపతిగన. న్లక్కించుకొందు॥

.నా సేన పైగరు.ణంజూడుమీవు॥

.హస్తనుమీటియ.న్యాయాక్రమణము॥

.శద్దుసఁజేయుమా.పగతుఱబొమిడి॥

.కలనుగునూచగాఁ.గావింపనీదు॥

.నలుకనుగదనిడు.మామాకు-నీవు॥

.దుష్టశిక్షయెడ మం.తులఁజేయుమమ్ము॥

.నిష్టజయంబంది.యేమునినొప్పగడ॥

.నాకనుతెప్పల.న్వాలృకముందె॥

.నీకునష్టంచెద.నేనునాయాత్ర॥

.నిదురించుచుండిన.న్నేనుమేల్కొన్న॥

.బదపడినన్నుఁగా.పాడుముదేవ॥

40 (1) గీ॥ మిగులఁబోదెద్దియక-ఁద్రనయ.మగునకలము॥

.తృప్తిలేక మనదుకోర్కె.నెనయుచోట॥

.మనముచెఱచునదిగనుండు.టనయముచెఱ॥

.పునననిశ్చితముదమున.మనుటకన్న॥

(2) ద్వి॥ ఎఱిగినదాననం.చెఱుగుటస్తప్ప॥

.నెఱుకమాలెందైన.నేనుండనిమ్ము॥

ACT iii. Sc: i.

41 Be absolute for death ; either death or life
Shall thereby be the sweeter. Reason thus with life:—
If I do lose thee, I do lose a thing
That none but fools would keep ; a breath thou art,
Servile to all skyey influences
That dost this habitation, where thou keep'st,
Hourly inflict : merely, thou art death's fool ;
For him thou labour'st by thy flight to shun,
And yet runn'st toward him still. Thou art not noble ;
For all the accommodations that thou bear'st
Are nursed by baseness. Thou art by no means valiant;
For thou dost fear the soft and tender fork
Of a poor worm. Thy best of rest is sleep,
And that thou oft provok'st, yet grossly fear'st
Thy death, which is no more. Thou 'rt not thyself ;
For thou exist'st on many a thousand grains
That issue out of dust. Happy thou art not ;
For what thou hast not, still thou striv'st to get,
And what thou hast, forgett'st. Thou art not certain ;
For thy complexion shifts to strange affects,
After the moon. If thou art rich, thou 'rt poor ;
For, like an ass whose back with ingots bows,
Thou bear'st thy heavy riches but a journey,
And death unloads thee. Friend hast thou none ;
For thine own bowels, which do call thee sire,
The mere effusion of thy proper loins,
Do curse the gout, serpigo, and the rheum,
For ending thee no sooner. Thou hast nor youth nor age
But, as it were, an after-dinner's sleep,
Dreaming on both ; for all thy blessed youth
Becomes as aged and doth beg the alms
Of palsied old ; and when thou 'rt old and rich,
Thou 'st neither heat, affection, limb, nor beauty,
To make thy riches pleasant. What 's yet in this,
That bears the name of life ? Yet in this life
Lie hid more thousand deaths : yet death we fear,
That makes these cdds all even.

41 సీసమాలిక|| నీవుండుచావుకై నిబ్బరముగ-నందు

.వలనఁజ్ఞావై నను.బ్రతుకయినను।

.హితమగుమణియింత..యీపుతకెంచుము

.బ్రగుకునుఁగూచిఁ యీ.భంగి-నిన్ను।

.నేనుఁబోఁగొట్టుకొ.నిన-ఁ వెంగళుల్ప

◆.నొండుజనములుతా.మంచుకొనని।

.వస్తువుందొఱఁగెద..శ్వాసమునీ-వెల్ల

◆.నింగిశక్తులకుబా.నితనముత్త।

◆.నెఱపుచీయింటిని.◆నిమిఁంచి-యందుండి-

.గడియగడకుబాధ.యిడెదవీవు।

.◆కేవలముగమిత్తి.కీవువిదూషకుం.డవు-

దానివిడిచి◆పో.దివిరి-మఱియు।

.బరుగిడెదవుదాని◆.పజ్జకే-గొప్పదా

.నవుకావు-నీవందు.వివిధభోగ।

.ములునుఁదుచ్చతచేతఁ.బోషింపఁబడుఁ

గాన-.లేదుధైర్యమునీకు.లేశమైన।

.మిగులఁబేదవుగు.మెత్తనిజమిలినా

.ల్కుకుజంకెదవునీవు.కనుక-నిదుర।

.నీముఖ్యవిశ్రాంతి-.నీవుదానింగడుఁ

.బ్రాధిఁంచిపిలిచెద-.వై నమిగుల।

.నీమరణమునకు.న్వేటచెద-వయ్యది

.యింకేమికాదు-కా.వీవునీవు।

.పనికిమాలినదాని.వలనఁగల్గినపెక్కు

.వేలసల్పులనీవు.వెలయుకతన।

.నీకు సౌఖ్యము లేదు..నీకుఁగల్గనిదానిఁ
 ♦.బొరయయత్నిం చెదు..మఱియునీకు!
 .గలదానిమఱచెను.కావున-నిశ్చయ
 .మతిపీపుకావు-నీ.మనసువింత!
 .రసములమాటుఁ♦జం.ద్రగతి నట్టు లఁ
 గాన-.ధనీకుఁడవయ్యుని.ధన్యుఁడవీవు!
 .♦కత మేమనంగ-బం.గారుకట్టిలచే
 .వీపువంగినగాడ్డ.విధముదోఁప!
 .బరువగుసంపద.ల్పయనమైమోసెదు-
 .మఱి-మరణమునీదు.భరమునెడవు!
 .నెవఁడై ననీకువి.హితుఁడులే-డేమన-
 .నీకన్నపిల్లలే.నిన్నువేగ!

.దెగటాచకకుంటకు.దెగడుచుందురు
 పలు.వన్నెల♦తెవుళులన్-♦.బ్రామ్యమైన!
 .గలుగదునీకుము.సలితనంబై ననుఁ-
 గాని-పగటినిద్ర.కరణిఁగలను!
 .గాంచెదువానిపైఁ.గారణంబేమన
 .నీ♦వయసంతయున్.వృద్ధతవలె!
 .బరఁగు-వెండియు-బక్ష.వాతపీడితు
 లగు.వృద్ధులకడబిచ్చ.మెత్తుకొనెడు!
 .ముసలివిమఱిడబ్బు.పసఁగలవాడవీ
 .వైన ప్పు-నీ♦సిరి.ననుభవించు!
 .కొనుటకగిచ్చుమున్-♦.గోప్యము-నడయవ
 .బలము-సొగసునీకుఁ.గలుగింప!

.దున్న జేమిఁకబ్రతుకుపే.కొంచుదీన!
 .నై న-నితరమృతులువేయి.యణఁగియుండు!

MERCHANT OF VENICE *Act. I. Sc. II.*

42 for aught I see, they are as sick, that surfeit with too much as they that starve with nothing. It is no mean happiness, therefore, to be seated in the mean : superfluity comes sooner by white hairs, but competency lives longer.

Act. iv Sc. i.

43 Grieve not that I am fallen to this for you ;
For herein Fortune shows herself more kind
Than is her custom : it is still her use
To let the wretched man outlive his wealth
To view with hollow eye and wrinkled brow
An age of poverty ; from which lingering penance
Of such misery doth she cut me off.

MIDSUMMER NIGHT'S DREAM *Act. I. Sc. I.*

44 To you your father should be as a god ;
One that composed your beauties ;

OTHELLO

Act. I Sc. III.

45 To mourn a mischief that is past and gone
Is the next way to draw new mischief on.
What cannot be preserved when fortune takes,
Patience her injury a mockery makes.
The robbed that smiles steals something from the thief:
He robs himself that spends a bootless grief.

.నీబ్రతుకునందు-మనమింక.మృత్యువునకు!
.వెఱతు-మదియెయిచిక్కులు.వీడఁగొట్టు॥

42 వ॥ ♦ లేమిచేబస్తుండునాదివలెగడుఁగల్గినైగడుపడువారు తెవుల్గొం
దురేమో-కావున-మధ్యమస్థితిలోనుంటయల్పసౌఖ్యముకా-దమిత
మతివేగమునముదిమి తెచ్చు-ఁగాని-మితముచిరముబ్రతుకును.

43 ఉ॥ .కుందకునిన్నుఁగూచిడుమఁ
.గూలితినేనని-చూపుదన్నుదా!
.నిందలవాఁటుకంటెనుమ.ఱింతకృపాధ్యముగానదృష్ట-
మొం!టం♦దుడుకున్స్వలక్ష్మిచనుట
.న్ముదిమిన్గననిచ్చు♦వాళియి. ప్లుందగుదాని-
కట్టిదశఁ.బొందఁగనీకదినన్నుఁదుగ్రించెడు॥

44 ద్వి॥ .నీయందములనుఁబ.న్నిననీమౌళిండి॥
.నీయిలువేల్పుగా.నీకుండవలయు॥

45 ద్వి॥ .కడచినముప్పుకై ♦.కలఁగుటకొత్త!
.యిడుమ♦పైకొనుటకెం.తేచేర్పుతోవ!
.దైవముచేయు♦నొ.త్తడితప్పకున్న!
♦.నేవతోదానినో.పేవెక్కిరించు!
ఁ.గొల్లవోయినవాఁడు.కొలకొలనగిన!
ఁ.దుగ్గముచ్చులనుండి.దొంగిలుగ్గొంత!
.పనికిమాలిన♦వంత.పడుచున్నవాఁడు!
♦.మొనసితనకుఁదానె.మోసంబుచెందు॥

Act. ii. Sc i.

- 46 If it were now to die,
'T were now to be most happy ; for, I fear,
My soul hath her content so absolute,
That not another comfort like to this
Succeeds in unknown fate,

Sc. iii.

- 47 How poor are they that have not patience !
What wound did ever heal but by degrees ?

Act. iv. Sc. iii.

- 48 Heaven me such uses send,
Not to pick bad from bad, but by bad mend !

PERICLES

Act. I. Sc. I.

- 49 For death remembered should be like a mirror
Who tells us life's but breath, to trust it, error.

Act. iii. Sc. iii.

- 50 We cannot but obey
The powers above us.

46 గీ॥ . ఇపుడునీలైదనేనియ.దిష్టడుకడు|
 .హాయి-యేమన-నాయాత్తకలరెనిడు|
 .సంతసము-దీనికింకనఁజ్జాతభాగ్య|
 .మందుసాటిఁసౌఖ్యంబురా.దనిజడిసెద॥

47 ద్వి॥ . తానెంతజనుడుసే.దయగుసైఁపేది|
 .మానెనేపుండుక.మంబునదప్ప॥

48 ద్వి॥ . చెడ్డఁగన్గొనిచెడ్డు.సేయనీకు-నను|
 .నడ్డుముదేవుడాఁ.యఘములనుండి॥

49 గీ॥ . అద్దమటుఁజ్జపిఁగొనఁబడి.నట్టిమరణ|
 .ముండవలసిన-దెంతయో.యుసులుశ్వాస|
 .మాత్రమనియును-మనలోన-మతియుదాని|
 .నమ్ముకొనుటదోసమనియు.న్బల్కుచుండు॥

50 ద్వి॥ . మనముమన్నింపక.మతివీలుపడదు|
 .మనమీదనుండినఁ.మహితశక్తులను॥

THE TAMING OF THE SHREW *Act. IV. Sc. III.*

51 (1) Our purses shall be proud, our garments poor :
For 't is the mind that makes the body rich ;
And as the sun breaks through the darkest clouds,
So honor peereth in the meanest habit.
What, is the jay more precious than the lark,
Because his feathers are more beautiful ?

ACT, v. Sc. ii.

(2) Fie, fie ! unknit that threatening unkind brow,
And dart not scornful glances from those eyes
To wound thy lord, thy king, thy governor :
It blots thy beauty, as frosts do bite the meads,
Confounds thy fame as whirlwinds shake fair buds,
And in no sense is meet or amiable.
A woman moved is like a fountain troubled,
Muddy, ill-seeming, thick, bereft of beauty ;
And, while it is so, none so dry or thirsty
Will deign to sip, or touch one drop of it.
Thy husband is thy lord, thy life, thy keeper,
Thy head, thy sovereign ; one that cares for thee,
And for thy maintenance, commits his body
To painful labour, both by sea and land ;
To watch the night in storms, the day in cold,
Whilst thou liest warm at home, secure and safe ;
And craves no other tribute at thy hands,
But love, fair looks, and true obedience ;
Too little payment for so great a debt.
Such duty as the subject owes the prince,
Even such a woman oweth to her husband ;
And, when she 's froward, peevish, sullen, sour,
And not obedient to his honest will,

51(1) త|| .మనములైలు + పొగరు .మైనుండవలయు- బలు+ పేదలై మనబట్ట
 +లుండునది| .మనమెమే .నికివిల్వ.మై + కొల్పుఁగాన- .వెలువడుఁ
 దక్కువ. వేవంబుమీటి| .ఘనత- సూర్యుండుచే .కటిమబ్బునుండి
 .కన్నట్టునట్లు- తె.క్కలచక్కఁదనముఁ| .గొనుకారణమున నె.క్కు
 వపాలపిట్ట .యేట్రంతకన్ననే .మీవెలఁగనునె||

(2) సీ||.విష్వసీయకూశ. బెడిదపుబొమముడిన్ .

.హేళనదృష్టినో. నేయబోకు|

.నీవిభునీరాజు. నీపరిపాలకు-

.నీవన్నెవాసులన్ జెటచునద్ది|

.పదపడిఁబచ్చిక. బయలుపేర్కొనుమంచు

.కరణి- మొగ్గలనుడి. గాలిమాడ్కి|

.వరుసగయుక్తము. న్నరసమెవ్విధమున

.ఁగాదు- కోపించిన. కాంతకలఁగి|

.మలినమైవికృతమై. మఱిచిక్కనై సొంపు

.తొలఁగుచెలమనకె.. యెలమినద్ది|

.యట్టుండ- నెంతనీ. రవ్విటినోరెండిన

.వారై ననిచ్చగిం. పరొకగుక్క|

.త్రాగుటకేనియ. ద్దానినిజవిఁగొంట

.కేనియునొకచుక్క. యెనఁగాని|

.నీయింటియాతఁడౌ. నీదుప్రభుండు-

నీ. ప్రాణమునిన్నుఁగాపా. డువాఁడు|

What is she, but a foul contending rebel,
And graceless traitor to her loving lord ? —
I am ashamed, that women are so simple
To offer war, where they should kneel for peace ;
Or seek for rule, supremacy, and sway,
When they are bound to serve, love, and obey.
Why are our bodies soft, and weak, and smooth,
Unapt to toil and trouble in the world,
But that our soft conditions, and our hearts,
Should well agree with our external parts.

.నీకు ముఖ్యండును. నీయధిపతియునీ
 .కొఱకు నీరక్షను. గూచి మఱియు |
 .దేవులాడెడువాఁడు. నీవింట వెచ్చఁగ
 .నిభయంబుగను వెం.డియునుఖముగ |
 .నుండఁ-గడలియందు. నుద్వీమిఁదగ్గాలి
 .వానలరాతిరిం. బవలుచలిని |
 .ఁగడుఁగప్టపాటున. కొడలినపిఁంచెడు
 .మఱియునునీనుండి. మక్కువయును |
 .జల్లనిచూపులు. నద్విధేయతతప్ప
 .నడుగఁడేప్రతిఫల. మైనఁగాని |
 .యంతగొప్పప్పున. కదియెంతయున్గొడ్డి
 .చెల్లింపుగద-ప్రజ. క్షితిపతియెడ |
 .ఁగొనవలసినభక్తి. పెనిమిటికడభార్య
 .కనుపఱునది-యట్లు. గాకయాపె |
 .కట్టడియై మొండి. కట్టయై మిక్కిలి
 .పెడసరముగబిట్ట. బిగసియతని |
 .యమలచిత్తంబున. కనుకూలపడదేని
 .ఁదద్దయుంబ్రేమించుతనదుమగని |
 .విషయమై మిగులఁబా. పిష్టాపరాధిని
 .మఱిచెడ్డకయ్యల. మారియెదిరి |
 .కానిచోనింకెద్ది. యశాను-సంధికిమోఁ
 క. రిలివందనముసల్ప. వలసినప్పు |
 .డంగనల్పోరఁదొడంగుట-కటుగాక-
 .భజియించుటకుఁబ్రయం. పడుటకుమఱి |

TEMPEST

Act V Sc I.

- 52 Every man shift for all the rest, and let no man take care for himself, for all is but fortune.

TIMON OF ATHENS

Act I Sc II

- 53 (1) Immortal gods, I crave no pelf
I pray for no man but myself.
Grant I may never prove so fond
To trust man on his oath or bond ;
Or a harlot for her weeping ;
Or a dog that seems a-sleeping ;
Or a keeper with my freedom ;
Or my friends, if I should need 'em.

.యడఁకువఁజూపుట. కవ్వారుబద్ధు రాం

.డైయుండవలసిన. యవసరమున.

.సర్వాధికారంబు. శరుపనుంకించుట

.కిస్సీయిసీయెంత. యెడ్డెవారో.

.మనయొడలులేలమృదువులై. మఱియుమబ్బ.

.లంబులై పాటుపడనన. హంబులగును.

.మనమృదుస్వభావంబులు. మనములుసరి.

.పడకయున్నమనయవయ. వములతోడ.

52 వా ప్రతిమనుష్యుడు పరులకొఱకు సాయపడనీ- యెవ్వఁడున్
దస్కై తావిచారింపఁకుండనిమ్మలనననంతయునదృష్ట వశమే.

53 (1) సీ॥ , అమృతతావేల్వలా. రానేను దుష్టుకై

.వేడఁబోవనునన్ను. విడిచిపరుల.

.మంచికై - దేవునిం. బ్రాధికంపమనుజుని

.వానియొట్టుంబట్టి. కానియతని.

.యొడఁబడికన్గాని. గుడిసెవాటున్దాని

. గోలనువినికాని. కునుకునటుల.

. గనుపడుకుక్కను. గాని. నాస్వేచ్ఛగా

. పాడునట్లుండు. కా. వలినిగాని.

. నేను. గోరవలెసె. నేనినామిత్రుల

. నై నఁగానినమ్ము. నంత తెలివి.

Act iV Sc. ii

(2) Who would not wish to be from wealth exempt,
Since riches point to misery and contempt ?

iii

54 All is oblique ;

There 's nothing level in our cursed natures,
But direct villainy. Therefore, be abhorred
All feasts, societies, and throngs of men !

55 Your greatest want is, you want much of meat.
Why should you want ? Behold, the earth hath roots ;
Within this mile break forth a hundred springs ;
The oaks bear mast, the briars scarlet hips ;
The bounteous housewife, Nature, on each bush
Lays her full mess before you. Want ! why want ?

TWELFTH NIGHT, Act I Sc V.

56 Fate, show thy force : ourselves we do not owe ;
What is decreed must be,—

THE WINTER'S TALE Act IV Sc III.

57 we profess
Ourselves to be the slaves of chance, and flies
Of every wind that blows.

.తక్కు-వందునన్ను. నెక్కాలమునఁజిక్క-|

.సీకమీరఁనుగ్రహింపవలయు||

(2) ద్వి|| .ఎవఁడుఁవిత్తింబున. కెడఁబడఁడు-ధన|

.ముఁవిపత్తులకు నెల్లఁ. మూలముగాన||

54 ద్వి|| .అంతయువిపకీల. మియుండుమనడు|

.రంతస్వభావంబు. లంఢెయైన|

.నరిగలేదుత్తదా. జకన్యంబుతప్ప|

.సరులపోత్తటాకావు. నన్ఁ హేయపడుము||

55 క|| మీకున్నగొప్పకోరిక|

.యాఁకలికిన్దగినయంత. యాహారముగా|

.మీకెందుకీకొఱఁత-యా|

.లోకింపుఁడుకలవుభూమి. లోపలదుంపల్ ||

ఉ|| .ఇంచుకదవ్వులోన నెల. యేలులనేకములున్బిచ్చాఁడెడున్ ||

.మంచిఫలంబులుగలిగి. మార్గిణులు పెక్కు. కంఠంబులోన్వదా

.నెంచినతేనెఁదిండియద. రిండ్లసమచేడుఁబట్టుబోఁతలకా|

.మించినయాలుగాఁబ్రకృతి. మీకుఁగొఱంతయిఁకెందుకుండెడు||

56 ద్వి|| .తెలుపునీశక్తివి. నీ-యనకులము|

.నెలకొనవలయుని. ణీతమైనయది||

57 గీ|| .మనమువిధికిబంట్ల. మనిమనయంతట|

.నొప్పుకొనుచునుందు. మెప్పుడైన|

.బడపడియువినరెడు. ప్రతిఁమారుతమునకు|

.నెగిరిపోవుచుండు. నీఁగలమని||

THE RAPE OF LUCRECY.

- 58 What win I, if I gain the thing I seek ?
A dream, a breath, a froth of fleeting joy,
Who buys a minute's mirth to wail a week,
Or sells eternity to get a toy ?
For one sweet grape who will the vine destroy ?
Or what fond beggar, but to touch the crown,
Would with the sceptre straight be stricken down ?

SONNETS

LXVI.

- 59 Tir'd with all these, for restful death I cry ;—
As, to behold desert a beggar born,
And needy nothing trimm'd in jollity,
And purest faith unhappily forsworn,
And gilded honour shamefully misplac'd,
And maiden virtue rudely strumpeted,
And right perfection wrongfully disgrac'd,
And strength by limping sway disabled,
And art made tongue-tied by authority,
And folly (doctor-like) controlling skill,
And simple truth miscall'd simplicity,
And captive good attending captain ill :

58 త|| ఏమినేగెల్చెద. నేను నెదకిన ♦. దొడఁగూడ-

నొకకలఁ. యొకమాట- ♦ పాటు!

. సోమునులుంగును- సుంత సేపుండు ♦. పొంగుకై

యెవ్వఁడు. పొద్దెల్ల ♦ వనరు!

. దామోక్ష మెవఁడమ్మ. దలఁచును బనికి

. మాలినదానికై - . మఱెవఁడు చెఱుచు!

. గామంచి చెట్టొక. కాయకై - ♦ మాళి

. దాఁకుటకే పేద. తన్నఁగఁబడును||

59 నీ|| ♦. తిరిపఁగాండ్రొంతయు. ♦ సరకుగొనంబడ

. కుండుటయు - సుంత. యునిటు పేద!

. లలరింపఁబడకుంట- . యచ్చపునమ్మిక

. స్వదలుకొనుట- ♦ ముచ్చి. పసిడి పరువు!

. కడుసిగ్గువొడమఁద. గనివారియందుంట-

. పడుచు పెండిలిమాని. పడుచుకొనుట!

. తగుమేలుకీడుగఁ ♦. దెగడఁబడుట ♦ సొట్ట

. యేలుబడిదగవు. మూలఁబడుట!

♦. ముక్కడిదొరతన. మునఁ దెచ్చినోరూత్తసి

. కొనబడుటయు- ♦ వెజ్జ. కొంటెతనము!

. నెఱుక నేరుపునులో. బజుచుకొంటయు- నిజం

. బనుట వెంగలితన. మనఁబడుటయు!

. మఱియునోడినమంచిము. మ్రరపుచెళ్ళ!

. కొలుపునంబడి ♦ నిచ్చలుం. గుందుచుంట!

. వీనితో నెల్ల మిక్కిలి. విసిగిమిగుల!

. నెమ్మది బెట్టుచావుకై. నేవగ చెద||

శాంతరసః

రఘువంశే ||- స || 8 శ్లోకః || 87 ||

1 మరణంప్రకృతిశ్చక్రిణాం । వికృతిక్షణవితముచ్యతేబుధైః ।
క్షణమప్యవత్తిష్ఠతేశ్వస । నృదిజంతునానులాభనానసౌ ॥

శ్లో || 88

2 అవగచ్ఛతిమూఢచేతనః । స్రీయనాశంహృదిశల్యమపి తమ్ ।
స్థిరధీస్తుతదేవమన్యతే । కుశలద్వారతయానముద్ధృతమ్ ॥

స || 10 శ్లో || 23

3 అభ్యాసనిగృహీతేన । మనసాహృదయాశ్రయమ్ ।
జ్యోతిర్త్రయంవిచిన్వన్తి । యోగినస్తాన్విముక్తయే ॥

శ్లో || 24

4 అజన్యగృహ్లాతోజన్త్ర । నికీహస్యహతద్విషః ।
స్వపతోబాగరూకస్య । యాథాధన్యంవేదకస్తవ ॥

స || 14 శ్లో || 66

5 సాహంతవస్సూర్యవిష్టద్వప్తి । రూర్ధ్వంప్రసూతేశ్చరితుంయతిష్యే ।
భూయోయథామేజననాంలరేఽపి । త్వమేవభర్తానచవిప్రయోగః

ఓ ర్వు.

- 1 గీ॥ .చావు-మైతాళుపులకు ♦ సా.జంబు-దాని।
 .మాఱుపనెద డెఱు క గల.వారుబ్రతుకు।
 .ఒక్కసిముసమయిననూ ♦ చు.చుండెనేని।
 .పొందినయదిమేలీ .బూత.మునిజముగను॥
- 2 గీ॥ .తెలివిమాలినవాడు తా.వలచుదాని।
 .పో♦కదలచునె దంజొచ్చు.మేకువలెను।
 .అద్దియేయెఱుకగలుగు. నతడుమేలు।
 .తెరువునంబెర్కబడి నట్టు.లరయుచుండు॥
- 3 గీ॥ .♦లెస్సయలవాటు చేతమ.ల్లింపబడిన।
 .♦మది♦మెయి-డెంద మందున.మరెడు♦జోతి।
 .రూపయిననిన్ను ♦జోగులు .రోయుచుందుగ్రి।
 .పొలుపుగానెప్పుడుద్దమ .♦ముత్తి కొఱకు॥
- 4 గీ॥ .పుట్టుకయెలేక పుట్టెను.పొందువాడ।
 .కోర్కెజెందక పగతుఱిన్గొల్పువాడ।
 .మేలుకొనియుండియు నిదుర.సోలువాడ।
 .యెవడునీదగునిజ ముదా.నెఱుగుచుండు॥
- 5 కం॥ నేనుంగానుపుపిమ్మట।
 .బూనెదనోచుటకుఁజూపు.♦భ్రాన్దననిడినీ।
 .వేనామగఁజూటకు-చ।
 .న్నే నాటికేబాయకుంట.కేపుట్టువున॥

కుమారసంభవే స ॥ 12 శ్లో ॥ 58

6 శాసన్మంపకుపతేన్సకుమారః ।

స్వీచకారశిరసావనతేన ।

సత్వధే వపితృభ క్తిరతానా ।

మేషపవపరమఃఖలుధమః॥

విక్రమార్వశీయే॥

7 వేదాంతేషుయమాహురేకపురుషం వ్యాప్యస్థితంరోదసీ ।

యస్మిన్నీశ్వర ఇత్యసన్యవిషయశ్చ్యో యథాథాక్షరః ।

అంతర్యశ్చ ముముక్షుభినిః యమితప్రాణాదిభిమన్యతే ।

సస్థాణుస్థిరభ క్తియోగసులభోనిశ్చేయసాయాస్తువః॥

8 అపరాధీనూనమహం ప్రసీదరభ్యోరు విరమనంకంభాత్ ।

సేవ్యోజనఃప్రకుపితః కథంనుదాసోనిరపరాధః॥

9 సితాంశుకామంగళమాత్రభూషణా ।

విచిత్రదూర్వాంకురతాంఛితాలక్తా ।

వ్రతోపదేశోద్ధృతగర్వవృత్తినా ।

మమప్రసన్నా వపుషేవదృశ్యతే ।

10 అజ్ఞఉత్తంపుకీకదులకోవివదవిసేసోమపసంశౌచ

నిఓ-తాహుత అండులకోధోసహితదు॥

6 గీ॥ కైకొనియెడలవంచి ♦ ముక్కంటిమాన।
 .♦ వేలుపులమూక పేరిటి . వెలదిమగడు।
 .మిగుల ♦ బితురునిపై ♦ బత్తి . ♦ దగులువాని।
 .కిద్దియే మేటి ♦ దమ్మమై . యెసఁగెడుఁగద॥

7 తరువోజ॥

. పలికెద రెవ్వని. ♦ బ్రాచదువులకొ. నల
 ♦ మిన్ను ♦ మన్ను నిం. డనగునొక్కనిగఁ।
 . గలుగకొండునకుని. క్కముగ నెవ్వని
 . యెడఁ జెల్లుచుండెడు. నేలిక బిరుదు।
 . నెడఁదనుసులుబిగి. యించిముత్తి కయి
 . కడఁగువారల వెదు. కంబడు నెవఁడు।
 . కలిగించుబత్తి ♦ జో. గమునకుసుళువు
 . గాఁజిక్కునట్టి ♦ ము. క్కంటి-మేల్త్ర కు॥

8 గీ॥ . నాదెతప్ప-నిజమ్ముగ. నన్ను సైఁచి।
 . విడువునూ ♦ చిడిముడి-♦ నంటికి. తొడలదాన।
 . యేలిక కునల్క-వొడమిన. యెడ-నదెట్లు।
 . ♦ బానిసీకుఁడు నేరము. ♦ నానకుండు॥

9 గీ॥ . తెలివలువ-♦ యైదువతనంబు. దెలుపుతొడవు।
 . గరికిపోఁచలనలరుముంగురులుగలిగి।
 . నోము కట్టునబింకము. న్దొఱఁగుమేనఁ।
 . గలకఁ జేరినయటునాకు. గానఁబడియె॥

10 వ॥ మిమ్మా ముందుంచుకొని యొకవింతనోము నాచే నలుపఁబడును-
 . గనుక - నిముసమడ్డపాటున కోచుకొనది.

11 ఏనదేవదామిహుణంరోహణీమిహులంఘణంసక్తీకదుల
అజ్ఞఉత్తంప్రసాదేమి-అజ్ఞప్రహుదిఅజ్ఞఉత్తంజం
ఇతిఅకామేరిజాలఅజ్ఞఉత్తంసమాగమస్పణ్యణే।
తాఎనహులప్రలిబంధేణవత్తదవ్వం॥

12 పరస్పరవిరోధిన్యోరేకసంశ్రయదుఃఖం।
సంగతంకీసరస్వత్యోభూయూదున్భూతయేసతాం॥

శాకుంతలే॥

13 యాన్మస్మిన్ప్రస్థు రాద్భావహతివినిహితం నూహవిర్యాచహోత్రే।
యేన్వేకాలంవిసత్తఃసుగ్రవిషయగుణాయాస్థితావ్యాప్యవిశ్వం।
నూనూహుస్సర్వగూర్తప్రకృతినియమసాశిసఃసాణవంతః।
ప్రత్యాక్షాభిప్రపన్నస్తనుభిరవతువస్తాభిరప్తాభిశః॥

14 గాహంతాంమహిమనిహితసమిర్శ్యగైమాహుస్తాడితం।
చాచూబద్ధకదంబకంమృగకులంరోమంధమధ్యస్యతు॥
నిస్సృంధియతాంసరాహతతిభిముస్తాక్షుతిఃపర్వతే।
విశ్రాంతింబధతామిదంచకెళలజ్యబంధవసక్రన్ధనుః॥

11 వ॥ ఇదిగోవేల్పుటాలు మగలజత♦చందురోయినలు ♦సాకిరులుగా
మీ♦పసాదముఁగోరుచున్నాను- నేడుమొదలు- మీరేయువిదన్వ
లచిరో- యెవఁతెమిరాక వేచియున్నదో- దానితోమీరడ్డులేకుం
డవచ్చును.

12 క॥ ఒండొరులన్దమలో♦బడ
•కుండెడు♦లచ్చికిని♦నలువ.యువిదకునొకచో
♦నండఁగొనుటకుసరిపడని
•♦యొండొరుమిక సాదులసిరి.నో♦మెడుఁగాతన్॥

13 నీ॥ •మనెడుప్రాప్తుల♦నొస.శ్లనువ్రాయుదే
♦వర.మొదటి♦పన్నికమగు.నెదియు-నెద్ది
•కడునేమమునవే♦ల్పఁ.బడినట్టి♦యిగిరికం
•దాల్చు-నెయ్యెదియునా.వేల్పుచాఁడు
•నేరెండు♦దఱిజేయు-.నెదిజగముననిండి
•వీనులకొద♦గొన.మై♦నెలకొను
•నెల్ల♦బూతములకు.దల్లియంచెద్దాని
•బలికిరో-దేనిచే.♦బానములను
•వెలయుచుండు♦నుసులు.గలిగినయన్నియు
•మూఁడునాల్గు♦నొండు.గూడునంత
•వచ్చునట్టిలెక్కఁ♦బట్టిచ్చమాబొందు
•♦తెనయునీ♦సరుండు.పె♦నుచుమిమ్ము

14 చ॥ •చెఱువునీరుకొమ్మలను.•ముచ్చుచుబల్మొదున్నలీదనీ
•వితివిగనీడలన్నెమరు.వేయుచులేడులుగుపుకూడనీ
•గుఱిఁగొనితుంగదుబ్బులను.గుంటలనొంటరులేచిత్రవ్వనీ
•♦సఱవలనెక్కఁదింపఁబడి.నాదగుపెల్లిటుసేదఁదేఱనీ॥

15 వల్మీకాధానిమగ్నమూర్తిరురసానందప్రసవాత్త్వచా।
 కంఠేజీణాలతాప్రతానవలయేనాత్యధానంపీడితః।
 అంసన్యాపిశకుంతనీడనిచితంబిభ్రజ్జటామండలః।
 యత్రస్థాణురివాచలోమునిరసావభ్యక్తబంబంస్థితః॥

- 15 గీ॥ .ఒడలుపుట్టబలియ .నెడఁదగుప్పసమునా
 .నలుతఁదీగెకంటె .నొరవిడివడ
 .మూఁపుచెదరుజడల .పుల్లుగూళ్ల - నెచట
 .బొమ్మఁగ నెడుఁదపసి .మొరడటితఁడు॥

MERCY.

—:(o):—

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL *Act. I. Sc. I.*

- 1 Moderate lamentation is the right of the dead,
Excessive grief the enemy to the living.

ANTONY AND CLEOPATRA *Act IV Sc IX*

- 2 O sovereign mistress of true melancholy,
The poisonous damp of night disponge upon me,
'That life, a very febel to my will,
May hang no longer on me : throw my heart
Against the flint and hardness of my fault,
Which, beinig dried with grief, will break to powder,
And finish all foul thoughts.

Sc. xiii.

- 3 Noblest of men, woo't die ?
Hast thou no care of me ? Shall I abide
In this dull world, which in thy absence is
No better than a sty ?—O ! see, my women,
The crown o' the earth doth melt.— My lord ! —
O, withered is the garland of the war,
The soldier's pole is fallen : young boys and girls
Are level now with men ; the odds is gone,
And there is nothing left remarkable
Beneath the visiting moon.

క రు ణ ర స ము .

1 ద్వి॥ .మితమగుమఃఖముక్త .మృతులకుఁసాముక్త ।
 .బ్రతుకువారలఁకతి.పరితాపఁమెదిరి॥

2 గీ॥ .ఁనిక్కమగుఁదుఃఖమేలురా.ణిరొ-పిడుపుము ।
 .ఁచెల్ల రేనాపయిఁనైనయి.చేదుచెమ్మ ।
 .ఇంకనాయచ్చకునిజమా.నెదిరియెన ।
 .ఁయునులునామిఁదవేలక.యుండుఁగాన॥

3 నీ॥ .మనుజులలోనెల్ల.ఘనుడ-యీలెదవ-నే
 .ఁనైతునాయీమొద్దు.జగములోన ।
 .నదిపందుగుడిసె.కననమేల్కాదునీ
 .పుండమిచేత-న.యొకనుడద ।
 .నాచెలికతెలా.రా-చెలిపోయెడుఁ
 .బుడమిజేఁదోనావి.భుండ-యకట ।
 .తగవుగెలుపుపూవు.దండవాడెన్-గూలె
 .బంట్లబెండా-చిన్న.వాండుమరియు ।

ఁ.బడుచుల్లిడైరిపుడుఁమగ.వాండ్రోడ ।
 .ఁదారలెస్యబుతోలగె-నెం.యొదలంప ।
 .నీప్రపంచమునందునె.యెదియునెన ।
 .విడువబడలేదువెండియుం.బేర్వడిసిది॥

AS YOU LIKE IT

Act. I. Sc. II.

- 4 You know, my father hath no child but I, nor none is like to have; and, truly, when he dies, thou shalt be his heir: for what he hath taken away from thy father perforce, I will render thee again in affection: by mine honour I will; and when I break that oath, let me turn monster. Therefore, my sweet Rose, my dear Rose, be merry.
- 5 The little strength that I have, I would it were with you.
- 6 My father loved sir Rowland as his soul,
And all the world was of my father's mind:
Had I before known this young man his son,
I should have given him tears unto entreaties,
Ere he should thus have ventured.
- 7 Wear this for me; one out of suits with fortune,
That could give more, but that her hand lacks means.

Act. ii Sc. vii.

- 8 Thou seest, we are not all alone unhappy:
This wide and universal theatre
Presents more woeful pageants than the scene
Wherein we play in.

4 వ॥ నీవెలుంగుమవు నాకుదప్ప నాతండ్రికి మటిపిల్లలే-దింకఁగలుగఁ
బోదు- మఱియు నిక్క-ముగ నతఁడువోయినపుడు నీవువానికి దా
యామరాల-వేషన-వాడనీ తండ్రినుండి మేదిబలిమిన్లగు కొనెనో
యదినీకుఁదిగి ప్రియమున నేనప్పగించెదను- నా యాసనుమాత్ర-
నేనీయొట్టుదప్పిచయెడనే యిక్క-సిల్లనిముత్ర- కావున నాతల్లినా
తల్లి యుల్లాసముగానుండుము॥

5 వ॥ నాకున్న కొంచెముబలముమాడ నీతోనుండఁగోరెదను॥

6 చ॥ .తనసాక్షింబటువీనికండ్రినెప్పుడు. న్దాఁగాంచునాయయ్య-నా!
.రినిఁబ్రేమింతొకలాగువోకులు-మఱా.వృద్ధాత్తజుండీతఁడం!
.చునెఁగంగల్గదాన నేని-మును-న. సుగ్రేవ్విడుకోల్మాఱుకా!
.చక్షునోయీతనిమోలసాహసమొన. ర్పంబోకముందీతఁడు॥

7 గీ॥ .ఈవుదీనిదాల్చు. మీనన్నఁగూరిచి
.నేనుమిగులభాగ్య. హీనురాల!
.నింతకన్నసగి. మేనిడెదనుఁగాని!
.చిక్కలేదునాదు. చెయికివీలు॥

8 గీ॥ .కనుచునుంటివొక్క. మనముమాత్రమెదుఃఖి!
.తులముకాము-చూపు. వెడఁదభువన!
.రక్కమిద్దమనము. రాజిలుకెరకన్న!
.దెక్కు-కొక పూణక. వేషములను॥

Act. v Sc. ii

- 9 O, how bitter a thing it is to look into happiness
through another man's eyes!

COMEDY OF ERRORS *Act III Sc II*

- 10 Alas, poor women, make us but believe,
Being compact of credit, that you love us;
Though others have the arm, show us the sleeve;
We in your motion turn and you may move us.

CYMBELINE *Act I Sc III*

- 10 *Imo.* Than waved his handkerchief?
Pis. And kissed it, madam.
Imo. Senseless linen, happier therein than I! —
And that was all?

- 11 I would have broke mine eye-strings, cracked them, but
To look upon him, till the diminution
Of space had pointed him sharp as my needle;
Nay, followed him, till he had melted from
The smallness of a gnat to air; and then
Have turned mine eye, and wept.

9 న॥ అయ్యో॥ సైవానిచూపులనుండి సుఖపడఁజూచుటెంతకష్టము॥

10 గీ॥ .నీచ॥యువతులార-నిండునమ్మకమున।
 .మేముతగిలియుంట.మిమ్ము॥విశ్వ।
 .సించునట్లుమమ్ము॥.జేయుచుందురుమీర।
 .లొరులుమీకరంబు.లొందియున్న।
 .జూపుడకటమాకు॥.జొక్కాయచేతిని।
 .మీభ్రమంబుఁబట్టి.మేముతిరుగు।
 .లాడుచుందుమెప్పు.డట్టిట్టు-మఱిమము।
 .నీరుత్రిప్పవచ్చు.నిచ్చకొలఁది॥

10 ద్వి॥ .తరువాత॥నాచెనే.తనచేయమాలు।
 .మఱిముద్దుఁగొనియెస.మూర్తదాని-దెల్పి।
 .లేని॥వల్పందులో॥.తెన్ననాకంటె।
 .నొను-వెండియుఁదెల్పు.మదియంతయేన॥

11 గీ॥ .దూరమునసూదిమొనయంత.తో॥చువఱు।
 .॥నణువుకంటెను॥దగ్గి॥మా.యమగు॥దనుక।
 .నరములుతెగునంతకును॥గ.స్తవనువిప్పి।
 .పాని॥గను॥గొనిపిదపనే.వ॥గచియుందు॥

Sc. vi.

- 12 A father cruel, and a step-dame false ;
A foolish suitor to a wedded lady ,
That hath her husband banished :— O, that husband !
My supreme crown of grief ! and those repeated
Vexations of it ! Had I been thief-stolen,
As my two brothers, happy ! but most miserable
Is the desire that 's glorious : blessed be those,
How mean soe'er, that have their honest wills,
Which seasons comfort,—

Act. iii Sc. iv.

- 13 False to his bed ! what is it to be false ?
To lie in watch there, and to think on him ?
To weep 'twixt clock and clock ? if sleep charge nature,
To break it with a fearful dream of him,
And cry myself awake ? that 's false to 's bed, is it ?

12 సీ॥ .దయలేనితండ్రి-మ.టియుమోసకతైయా
 .సవతితల్లియు-స్వదే.శంబునుండి।
 .♦నెట్టింపబడినపె.న్మిటిగలమగనాలి
 ♦.బడయఁగోరినవెట్టి.వాఁడొకండు।
 ♦.అక్కటా-యామగఁ♦.డౌదలనావంత-
 .కందుచేఁబారిఁబారిం.బొందునొగులు।
 .నాతోడఁబుట్లచం.దాననేఁగూడదొం
 .గిలఁబడునెడహాయి.చెలఁగుఁగాని।
 .యెన్నఁదగుకోర్కెమిక్కిలి.యడుమలఁబడు।
 .నెంతకొంచెపువ్వారైన.నెవరిమంచి।
 .కోరికల♦నదునులువేడ్కఁ.గొల్పాచుండు।
 .సట్టివారలెల్లపుడు♦.బెంపారుచుందు॥

13 త॥ .♦అతనిశయ్యకబద్ధ.మూట-యనశ్య
 .ముగనుండుటననేమి-.♦మొనసి♦యచ్చోట।
 .వెతికిలఁబడుకొని.వేచుట-మఱియుఁ
 .జెలఁగియాతనిఁగూచి.చింతించుచుంట।
 .♦ప్రతిఘటికకుబెంగ.వడియేడ్చుచుంట-
 ♦.యఖలేంద్రియంబుల.న్సావధీనపచుఁ।
 ♦.కొతుకునిద్దురవాని.కొఱకుఁజెడ్డకలఁ
 .గనిలేచు-టతని♦ప్ర.క్కకుఁదప్పటిదియ॥

14 Poor I am stale, a garment out of fashion ;

Act. iv. Sc. ii.

15

Song.

Fear no more the heat o' the sun,
Nor the furious winter's rages ;
Thou thy worldly task hast done,
Home art gone, and ta'en thy wages :
Golden lads and girls all must,
As chimney-sweepers come to dust.
Fear no more the frown o' the great,
Thou art past the tyrant's stroke ;
Care no more to clothe and eat ;
To thee the reed is as the oak :
The sceptre, learning, physic, must
All follow this, and come to dust.
Fear no more the lightning-flash,
Nor the all-dreaded thunder-stone ;
Fear not slander, censure rash ;
Thou hast finished joy and moan :
All lovers young, all lovers must
Consign to thee, and come to dust.
No exorciser harm thee !
Nor no witchcraft charm thee !
Ghost unlaid forbear thee !
Nothing ill come near thee !
Quiet consummation have ;
And renowned be thy grave !

14 ద్వి॥ .కడుఁబ్రాతగావాడు.కర్దప్పిసట్టి
♦యుడుపునై నేనయ్య.యోయుంటినిపుడు

పాట-వరాళి-మిశ్రగతి.

15 నీసమాలిక॥ .నెఱువకుమింక నెండ.వేడికై ననుఁజలి

.నెఱి ♦ బెట్టివపుటయ్య-♦.దాడికై న

.నీవనినిహమందు.నెఱవేచుకొంటివి-

.నీతావుఁగంటివి-నీకునప్ప!

.దీతె-నూడెప్పివాండ్రు.తెఱఁగునబంగారు

.పెరిగియు ♦ బుగ్గి.నంటవలయు!

.భయపడకెక్కువ.వారి ♦ బొమముడికి-

.♦గానియేలికపోటుఁగడచితీవు!

.కుడుచుటకునట్టు.కొనుటకుఁదలఁపకు-

.కొంచెముగ్గొప్పనీ.కున్నరియగు!

.బ్రగుతయువ్వియు.నై మ్యండుమొదలుగ

.భూమియందన్నయ.బొయవలయు!

.మిఱుమిట్లుగొలిపెడు.మెఱపులకడలకు-

.జడుపుచెందకుమల.పిడుగునకును!

.గొండెమునకుజంక.కుండుమన్యాయంపు

.తీరుపునకునీకు.దిగులువలదు!

.నగవునేడుపునీవు.ముగియించుకొంటివి-

.యాననయుతులు ♦ నీ.కడఁగియడఁగి!

.బీవునొక్కయి.భూమిపై న్యుడునన్ను

.నీరతిఁ-దేవుఁడు.నీరతిఁదేవు!

.నీరతిఁదేవుఁడు.నీరతిఁదేవు!

.నీరతిఁదేవుఁడు.నీరతిఁదేవు!

HAMLET

Act. I. Sc II.

- 16 Seems, madam ! nay, it is ; I know not ' seems ' .
'T is not alone my inky cloak, good mother,
Nor customary suits of solemn black,
Nor windy suspiration of forced breath,
No, nor the fruitful river in the eye,
Nor the dejected haviour of the visage,
Together with all forms, moods, shows of grief,
That can denote me truly : these, indeed, seem,
For they are actions that a man might play :
But I have that within, which passeth show ;
These but the trappings and the suits of woe.

Sc. iii.

- 17 The chariest maid is prodigal enough,
If she unmask her beauty to the moon ;
Virtue itself 'scapes not calumnious strokes ;
The canker galls the infants of the spring
Too oft before their buttons be disclosed :
And in the morn and liquid dew of youth
Contagious blastments are most imminent.
Be wary then ; best safety lies in fear :
Youth to itself rebels, though none else near.

.హాయిగాఁ బరిపూర్ణత.నందుమీపు.
.నీనమాధియుఁ బేరంది.నెగడుఁగాత॥

16 నీ॥ .కన్పట్టునమ్మ-ని.క్కముగనదునది-

.కన్పట్టుటేనెఱుం.గఁజుమ-కేవ।
.లమ్మునాకప్పున.ల్లనిదుప్పటియెకాదు-
.♦జనని-యాచారాను.సార♦సూత।
.కశ్యామవేషము.కాదు-నిబంధము
.గావచ్చున్పట్టుపు.కాదు-కాదు।
.కంటఁబొరెడునేఱు.కాదు-నన్సత్యము
.గాఁదెల్పఁజాలుశో.కమ్ముగుఱుతు।
.లన్నిఁటితోఁగూడ♦.నాన్యంబునం♦డిందు
.♦కళకాదివెల్లయు.న్గానిపించు।
.నిజముగ-ఁగతమేమ.నిన-నవిమానపు।
.డగపఱచఁగలిగిన.♦యభినయములు।
.గాని-నాకులోనఁగలది♦నటనమూడ్చు-।
.బొత్తిగానుదుఃఖ.పుటు♦డుపులివి॥

17 నీ॥ .కడు♦జాగరూకతఁ.గలకన్నతనదగు

.సాగసుచంద్రున్మికై నఁజూపెనేని।
.మిగుల♦దూఁబఱదిండి.యగు-సుగుణముతనం
.తనపవాదహతులఁ.దప్పలేదు।
.పురుగుబబ్బలుచుగఁ.గొఱికెడు♦నామని
.మొలకలమొగ్గలు.విడకముందు।

- 18 Give thy thoughts no tongue, —
Nor any unproportioned thought his act.
Be thou familiar, but by no means vulgar ;
The friends thou hast, and their adoption tried,
Grapple them to thy soul with hoops of steel ;
But do not dull thy palm with entertainment
Of each new-hatched, unfledged comrade. Beware
Of entrance to a quarrel : but, being in,
Bear 't that the opposed may beware of thee.
Give every man thine ear, but few thy voice ;
Take each man's censure, but reserve thy judgment.
Costly thy habit, as thy purse can buy,
But not expressed in fancy ; rich, not gaudy :
For the apparel oft proclaims the man ;
Neither a borrower, nor a lender be ;
For loan oft loses both itself and friend,
And borrowing dulls the edge of husbandry.
This above all, — to thine ownself be true ;
Thou canst not then be false to any man.

ఁ.♦వలిరుప్రాన్తఃస.♦నాఁగ.♦నెలజవ్వనపుబిగిఁ
నగునంటు తెవుళులు.దగ్గఱఁబడు।

ఁ.గావున నేత్రలుకొనియుండు.మీవు-గొప్ప।

.సేమముండెడుజంకునఁ.జెలఁగితిరుగు।

.పాటుఁదనకుఁదానేలేతి.వయసొనచున్।

.కొనెడునెవ్వరై న♦దరినెల.కొనకపోని॥

18 ద్వి॥ .నీనాల్కకిడఁబోకు.నీతలంపులను ।

ఁ.గాని♦యోజనఁబట్టి.కార్యంబుఁగొనకు ।

.చనువందు-కాని-♦నై.చ్యంబుఁజూపకుమ।

.♦యనుఁగుమిశ్రులనునీ.మాత్రలోదాఁచు ।
కొత్త గాఁగలసిన.కొంచెపువాండ్రీ।

.పొత్తునివిందులు.పొనరించఁబోకు।

.కయ్యంబునకుముందె.కాలుదువ్వకుము।

.♦చయ్యననీకెగ్గు.సలిపినవాని ।

ఁ.♦జెనకిపోనీకనీ.చేవఁజూపించి ।

.చనుము-వెండియు-నీవు.జనములయొద్ద ।

ఁ.దఱచునీచెవియొగ్గి.తఱలుము-కాని।

.యరుదుగమాట్లాడు.మందఱి♦మోల।

.నొరులయభిప్రాయ.మొగిని-గ్రహించు।

.సరిగనీదానినిఁ.జాటుగనుంచు।

.మున్న సామూహముబట్టి.యుడుప్రనుదాల్చు ।

.వన్నెతోనుండు-దం.భముతగదేల।

Act. iv Sc. iv.

- 19 What is a man,
If his chief good, and market of his time,
Be but to sleep, and feed ? a beast, no more.
Sure, He, that made us with such large discourse,
Looking before and after, gave us not
That capability and godlike reason
To fust in us unused. Now, whether it be
Bestial oblivion, or some craven scruple
Of thinking too precisely on the event,—
A thought which, quartered, hath but one part wisdom,
And ever three parts coward,— I do not know
Why yet I live to say, ‘ This thing ’s to do ; ’
Sith I have cause, and will, and strength, and means,
To do ’t.

.ననఁగ-ఁబై వేష మే .యంతయునెల్ల|
 .జనులకులోఁగల.శక్తిఁగన్నచుఁ|
 .నొరులకుబదులీకు.మొరులచేఁగొనకు|
 .తఱుచునీవిడునప్పు.దానిఁగైకొన్న|
 .సంగడితోదప్పు.చనుచుండెడు-బదు|
 .లుంగొంటపొదపునూ.ఢుప్పంగాన-నీవు|
 .విమలచిత్తుఁడవైన.వేయెలపల్కు-|
 .లుమఱియన్యులకుఁగీ.డున్నల్పలేవు||

19

సీసమాలిక || .♦మనుజుఁడనఁగనేమి-.మఱివానిముఖ్యకా

.ర్యంబు-నాతనిదగు.బ్రతుకువిలువ|
 .కునుకుటకు-ఁదినుట.కునాత్మతమే-విని
 .యోగపడినయెడ-.నొక పసరము|
 .గానిమఱేదియుఁ.గాదునిశ్చయముగ-
 .మనలఁగాలజ్ఞాన.మునస్సృజించు|
 .నట్టిదేవుఁడుమన.కాశక్తియుందివ్య
 .బుద్ధియుఁబనిలేక.బూజువట్టి|
 .పోవుటకిడలేదు.బొత్తిగ-నిప్పుడు
 .కడుఁజెడుమఱ-పది.గాక-మఱియు|
 .సరిగనావిషయము.గుఱిచియేదోయొక
 .పిఱికిసందేహముం.బెట్టుకొనుట|
 .గాని-యెద్దియెసఁబంప.కంబువడిన|
 .తలఁపువంతు తెలివి-♦పంద.తనముమూఁడు|
 .పాళ్లఁగలిగెడు-నేనేల.బ్రతికినాఁడ|

JULIUS CÆSAR

Act. I. Sc. III.

- 20 woe the while ! our fathers' minds are dead,
And we are governed with our mothers' spirits ;
Our yoke and sufferance show us womanish.

Act. ii Sc. ii.

- 21 What can be avoided
Whose end is purposed by the mighty gods ?

Sc. iii.

- 22 My heart laments that virtue cannot live
Out of the teeth of emulation.

Act. iii. Sc. ii.

- 23 Friends, Romans, countrymen, lend me your ears ;
I come to bury Cæsar, not to praise him.
The evil that men do lives after them ;
The good is oft interred with their bones ;
So let it be with Cæsar. The noble Brutus
Hath told you, Cæsar was ambitious :
If it were so, it was a grievous fault ;
And grievously hath Cæsar answered it.
Here, under leave of Brutus and the rest,—
For Brutus is an honourable man,
So are they all, all honourable men,—
Come I to speak in Cæsar's funeral.

.జెప్పటకునింక నీపని. చేయవలసి!

.యున్నదనియిచ్చక తములా.వుండ వెరవు॥

20 గీ॥ .అక్కటా యెంత దుష్కార-ల .నుయ్యెనిపుడు!

.మడి సెగామనతండ్రిల.మానసములు!

.మనముమనయమ్మల ♦ మదుల. జెననబడుచు!

.దాసులమగుటమనయాడు.తనముజూపు॥

21 ద్వి॥ .బలవంతులైనదే.వతలవిధింప!

.బడినట్టి ♦ గతినిద.ప్పదరముకాదు॥

22 ద్వి॥ .నామదిపొక్కెడు.న్దా-మంచి-యోర్వ!

లేమి ♦ బారినన్తన.లేదనియెపుడు॥

23 నీ॥ .ఘనమిత్రులార-రో.మనలార-యోస్వదే

.శీయులారా-కటా.క్షించివినుడి!

.యేసీజరుంబూడ్వ. ♦ నేగుడెంచితి-గాని-

.యిటనాతనింబొగ.డుటకుఁగాదు!

.చెలఁగునుమనుజుల.చెడ్డయవ్వారివె

.స్కను-మంచివారితో.డనెనశించు!

He was my friend, faithful and just to me :
But Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
He hath brought many captives home to Rome,
Whose ransoms did the general coffers fill ;
Did this in Cæsar seem ambitious ?
When that the poor have cried, Cæsar hath wept ;
Ambition should be made of sterner stuff :
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
You all did see, that on the Lupercal
I thrice presented him a kingly crown
Which he did thrice refuse : was this ambition ?
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And, sure, he is an honourable man.
I speak not to disprove what Brutus spoke,
But here I am to speak what I do know.
You all did love him once, — not without cause :
What cause with holds you then to mourn for him ?
O judgment, thou art fled to brutish beasts,
And men have lost their reason !— Bear with me ;
My heart is in the coffin there with Cæsar,
And I must pause till it come back to me.

.నటులసీజరునకు.నగుఁగాక-మితోడ
 .ఘనులైనబూటసు.గారుసీజ|
 .రాసపోతనిచెప్పినా-రట్టులైన|
 .వానియందదిగొప్పత.ప్పొను-వాఁడు|
 .తనదునేరమునకు.నూఁతు.దగినయట్టు|
 .లందఱికిఁదెల్లముగ నిప్పు.డనుభవిం చె||

కం॥ ఆరయఁగా-బూటసుదొర|

.గారు-మిఁదెల్ల-ఘనులు.గావున-నిచటన్|
 దారాజునిడగ-సీజరు|
 .గూరిచిమాటాడ నెట్టు.కొంటి-న్వినఁడీ||

గీ॥ .అతఁడునాకుమిగుల.హితుఁడు-నాయెడలవి|
 .శ్వాసయుతుఁడున్యాయ.వత్తునుండు|
 .కాని-బూటసయ్య.గారతఁడాసపో|
 .తనిరి-ఘనులుబూట.సయ్యగారు||

ద్వీ॥ అందఱజనముల.నతఁడుకోమునకు

.బాదాలుగాఁదేగ.వారియప్పనము|
 .లందఱునిటవంతు.లందిరి-సీజ
 .రందిదిపేరాస.యనఁదగునేమొ||

కం॥ పేదలునేడ్చిననేడ్చెగ|

.దాదయతోఁగరఁగిసీజ-రాసకఠినమా|
 .గా-యనఁడాసపోతని|
 .వాదించినబూటసయ్య.వారుఘనులుగా||

First cittyzen.

Methinks, there is much reason in his sayings.

Sec. cit.

If thou consider rightly of the matter, Cæsar has had great wrong.

Third cit.

That has he, masters?
I fear, there will a worse come in his place.

Fourth cit.

Marked ye his words? He would not take the crown:

Therefore 't is certain he was not ambitious.

గీ॥ .మీరుకనులఁజూచి.నారుగా-నాటియు।

.త్సవమునందుఘూఁడు.సార్లుసీజ।
.రునకురాజు.మకుట.మునునేనిడఁగవద్దు।
.పొమ్మనె-నిదియూస.పోతుతనమె॥

గీ॥ .కాని-బూటసయ్య.గారతఁడాసపో।
.తనిరి-ఘనులుచి-శ్చ.యముగవారు।
.బూటసయ్యగారి.మాటలకెదురుప।
.ల్కుటకుఁగా-దెఱింగి.నటునొడవెద॥

చ॥ .ఘనదయతోడఁజూచితిరి.గాయతనిన్మునుమీ-రకారణం।
.బుననటుకాదుగా-యిపుడు.పొందరుజాలినదేమిహేతువో।
.చనితివెన్యాయమాపసుల.చక్కటి-కొర-వివేకఘూడఁగా।
.జనులకు-ఁగొంచెముండుఁడు-సి.జారుశవంబునసంఁటెనాదునె।
.మ్మన-మదిమ్మి రాఁగలుగు.మట్టునునేమటియూఁగఁగావలె॥

(పౌరులలో మొదటివాఁడు)

సీసమాలిక॥

.వీనిపల్కులనువి.వేకమెంతయుఁగల
.దనినాకుఁదోఁచెడు (రెం) .నెననీవు।
.సరిగనీసంగతిఁ.బరిశీలనముఁజేయు
.నెడసీజరునకెంతొ.యెగ్గుకలదు।

(మూ) .అదివానికున్నదో.యయ్యలారా-వాని
.కంఠెదుర్మాగుఁడు.నతనిస్థాన।

.మండువచ్చుననిభ.యంపడెదను- (నా) వాని
.పల్కులనరయుఁడి.వాఁడుమకుట।

First cit. If it be found'so, some will dear abide it.
 Sec cit. Poorsoul, his eyes are red as fire with
 weeping.
 Third cit. There 's not a nobler man in Rome
 than Antony.
 Fourth cit. Now mark him ; he begins to speak.

Ant. But yesterday the word of Cæsar might
 Have stood against the world : now lies he there,
 And none so poor to do him reverence.
 O masters, if I were disposed to stir
 Your hearts and minds to mutiny and rage,
 I should do Brutus wrong, and Cassius wrong,
 Who, you all know, are honourable men.
 I will not do them wrong ; I rather choose
 To wrong the dead, to wrong myself, and you,
 Than I will wrong such honourable men.
 But here 's a parchment, ye the seal of Cæsar :—
 I found it in his closet,—this is his will.
 Let but the commons hear this testament,—
 Which, pardon me, I do not mean to read,—
 And they would go and kiss dead Cæsar's wounds,
 And dip their napkins in his sacred blood ;
 Yea, beg a hair of him for memory,
 And, dying, mention it within their wills,
 Bequeathing it, as a rich legacy,
 Unto their issue.

.మున్వద్దనియెనిజ.ముగఁగానవాఁడన

.పోతుకా (మొ) ఁడలైన.బుద్ధికల్లి

.♦పోగలి♦ప్రాయశ్చిత్తి.ముగొందుకొందలు

(రెం) .కటకటాయాతని.కన్ను ♦దోయి।

.యేడుపుచేతనం.తేయగ్గివలెనెట్టి

.వడె (మూ) నెవ్వఁడునోము.పట్టణమున।

.ఘనుఁడులేఁడాంటనీ.కంఠె (నా) జూడుమువాని-

.బలుక మొదలెప్పె.వాఁడుతిరిగి।

(ఆం) నీ॥ .నిన్న నేకదసీజ.రన్నమాటకునీజ

.గమునందునెదురెటఁ.గానఁ.దు!

.నేడదెపడియున్న.వాఁడఁ.యొకడుఁ

.దక్కువువానికిఁ.దక్కున మ।

.నయ్యలారామిమ్ము.నలిగించిపగఁదీచు

.కొనరేపుటకుఁబూను.కొంటినేని।

.♦గిన్నతోబూటను.కేసనుగార్లకుఁ

.గీడుచేసినయట్టి.వాఁడనగుదు।

.వారుఘనులనిమీకెల్ల.స్పష్టముకద।

.వారికేనెగ్గుసేతకు.బదులుమృతుని।

.కైననాకైనమీకైన.నాచరింప।

.గరముమేలనితలఁచెదఁ.గాంచుడిపుడు॥

కవిరాజవిరాజితము.

.ఇదియొక ♦ శాసనపత్రిక - సీజరు.డిందుపయిందన ♦ ముద్రయిడెన్।

.గుదురుగ నాతనిలోగదిలోఁగను.ఁగొంటిని-దనత్రుతిశాసనమి।

.య్యది-చదునంబనిలేదిపుడందలు.సందుసుసైఁచుఁడు-చయ్యచమి

రిదివినిరేనియుసీజరుగాయము.లెల్లరునెంతయుముద్దిడరే॥

Fourth Cittizen. We 'll hear the will : read it, Mark
Antony.

All. The will, the will ! we will hear Cæsar's will.
Ant. Have patience, gentle friends, I must not read it ;

It is not meet you know how Cæsar loved you.
You are not wood, you are not stones, but men ;
And, being men, hearing the will of Cæsar,
It will inflame you, it will make you mad.
'T is good you know not that you are his heirs ;
For if you should, O, what would come of it !

Fourth cit. Read the will ! we 'll hear it, Antony ;
• You shall read us the will,— Cæsar's will.

Ant. Will you be patient ? will you stay a while ?
I have o'ershot myself to tell you of it.
I fear, I wrong the honourable men
Whose daggers have stabbed Cæsar ; I do fear it.

గీ॥ .మఱియు[—]సీజరు[—]నెత్తుటఁజిలురుమాళ్లు|
 .ముంచ[—]రే-వాని[—]కేశముల్ .ద్రొంచిజ్జాప|
 .కమునకుందాఁచుకొన[—]రె-ని.క్కముగదర|
 .తరముమీరవ్వసొత్తుగఁదలఁచుకొన[—]రె॥

(నా) .యామృతిశాసనం.బే మెల్లవిందుము
 .చదువుమా[—]యాంతనీ (అం) .శాసనంబు|
 .శాసన[—]మేమునీ.జరుమృతిశాసన॥

ద్వీ॥ .తాళు[—]క్షీజాలితో[—].దగుహితులార|
 .వైశమదిచదువ.వాటముకాదు॥

(ఆం) మ॥ .అకటామీపయునె[—]జాలినదెనో.ను[—]సీజరుంకిప్పుచే|
 .స్వక[—]నేనుంటయెమంచి- స్వమొన[—]జుల్పామోణముల్లరుమీ|
 .గీకననా[—]కపుకాట[—]సీజరుడుని.కేర్నా[—]నిచ్చుప|
 .తి[—]కవిన్నంత[—]నెగ్గి[—]మడిపడివె.ట్టి[—]బొంక[—]వా[—]నిచ్చు|
 సి[—]కిమీ[—]రెల్లరునయదాచులనెనే.దెప్పిం[—]క[—]నిచ్చు॥

.మాలింతు (నా) మాంటనీ.యదిచదువుమ॥
 .మాంటనీపొయిండు.నదితప్పకవది.మా[—]సీజరుంచిన.శాసనంబు॥

(ఆం) కం॥ తాళెదరా-యాగెదరా|
 .యేలాచెప్పితినిమీకు.నేనిష్టదు-బల్|
 ♦వాలు[—]సీజరుగ్రుమ్మ♦ద|
 .యాళు[—]కొనరిచితినేర.మంచుజడిసెదన్॥

-
- Fourth Cit. They were traitors :—honourable men !
 All. The will ! the testament !
 Sec Cit. They were villains, murderers : The will !
 read the will !
 Ant. You will compel me, then, to read the will ?
 Then make a ring about the corse of Cæsar,
 And let me show you him that made the will.
 Shall I descend ? and will you give me leave ?
 All. Come down.
 Sec Cit. Descend.
 Third Cit. You shall have leave. (He comes down)
 Fourth Cit. A ring ; stand round.
 First Cit. Stand from the hearse, stand from the
 body.
 Sec Cit. Room for Antony,—most noble Antony. .
 Ant. Nay, press not so upon me ; stand far off.
 Cittizens. Stand back ! room ! bear back !
 Ant. If you have tears, prepare to shed them
 now.

You all do know this mantle : I remmber
 The first time ever Cæsar put it on ;
 'T was on a summer's evening, in his tent,
 That day he overcame the Nervii :
 Look, in this place ran Cassius' dagger through :
 See, what a rent the envious Casca made :
 Through this, the well belov'd Brutus stabbed ;

- (నా) : వారైరిదోహులు- .గౌరవపాత్రులు (అందలు)
 .శాసనంబామృతి .శాసనంబు ।
- (రెం) .వారైర్లురుంగడు .వంచకుల్ .భూతుకుల్
 .శాసనముచ్చదువు .శాసనంబు ।
- (అం) గీ॥ .మగణశాసనముఁ జెలియం .బలచబల్కి ।
 .పట్టెదరయైన నీజరుచు .ట్టురండు ।
 .పత్రికంజేయువానిఁ గ.నృచానిండు ।
 .దిగుదునా- మీ సెలవయిన .దికదనాకు ।
- (అందలు) .రమ్ముక్రిందికి (రె) దిగు (మూ) .సమ్మతిచందితి
- (నా) .కడియముగానిలఁ బడుఁడు- చుట్టు । నుండుఁడు పీనుఁగు
 .బండికి దప్పుగ- నిలుపుఁడు శవమున .కెడముగాఁగి ।
- (రెం) .చోటాంతనికి- గడు .మేటియాంటని (అం) సశే-
 .పడఁబోకుఁడట్లు నా .పై- నెడముగ ।
 .లిలిచియుండుఁడుమీరు (అం.లు) .తొలఁగుఁడి వెన్న-కు
 .స్థలముకావలయును .జ్ఞనుడవలికి ।
- నీ॥ (అ) .కన్నీరుమీకిప్పు .కలిగినవంచుఁడీ-
 .యీముద్దుటంగి .మీ .రెఱిగినదియె ।
 .తొలిసారియిద్దానిఁ దొడిగెను సీజరుం
 .డత ట్టిజ్జా పక .మయ్యెనాకు ।
 .నెవ్వయుద్ధములోన .నెగ్గిగుడారంబు
 .నందువేసఁగి .సంబ.యపుడుదీని ।
 .గెచేసికొనియె- న.క్కటచూఁడుఁడిచ్చోట
 .నెట్లు కేససుకత్తి .యేగినదియె ।
- .కలినుఁడొకాస్కఁడెంతటి .గాయమిచట ।

And, as he plucked his curse'd steel away,
Mark how the blood of Cæsar followed it,
As rushing out of doors, to be resolved
If Brutus so unkindly knocked, or no;
For Brutus, as you know, was Cæsar's angel:
Judge, O you gods, how dearly Cæsar loved him!
This was the most unkindest cut of all;
For when the noble Cæsar saw him stab,
Ingratitude, more strong than traitors' arms,
Quite vanquished him; then burst his mighty heart;
And, in his mantle muffling up his face,
Even at the base of Pompey's statue,
Which all the while ran blood, great Cæsar fell.
O, what a fall was there, my countrymen!
Then I, and you, and all of us fell down,
Whilst bloody treason flourished over us.—
O, now you weep; and I perceive, you feel
The dint of pity: these are gracious drops.
Kind souls, what, weep you, when you but behold
Our Cæsar's vesture wounded? Look you here.
Here is himself, marred, as you see, with traitors.

ఓ. జేసెనో - కారంచుడితన్ను నీజరుండు!
 బిట్టు నమ్మి నబూర్రును. డెట్టు పొడిచె!
 నయ్యయొయిదికడు ఘోర మైనదికద!

ఉ॥ బూర్రునుడెట్లు పెచ్చరియ. గుమ్మి తటాలున బెకిలాగు స!
 చోట్ల గడంగి నీజరుని చొక్కపు నెత్తురు మట్టుమీటి - యా!
 బూర్రునుడొకొకాదొయిటు కూర్తత జేసిన వాడటంచు బా!
 హట మొనచు తీరున గ. తాచను దెంచుచునుండె గంటిరే!
 కం॥ మీరందఱెఱిగినట్లునీ!

జానునకుంబూర్రునుండు. సగపాల్పాణం!
 బారయుడివేల్పులు - నీ!
 జారాతనితోడ నెంత సఖ్యముగొనెనో॥

నీసమాలిక:-

అన్నిటికం బిది. య్యదికడం బూరినహం. దెచ్చ
 పోమన - వారి. దిక్కు. మిగుల!
 ఘనమై నీజరు. కర్కశ్చయమ
 స్వా. మిద్రోహమున కన్న. మేటియాకృ!
 తఘ్నత కరమునా. తని. నోచె.
 దరువాత. గొబ్బనన వ్యాని. గుండెపగిలె!
 బదపడిన నథుమ. ప్పటితోడ
 దసమోము. వాడమూయుచునంత. వంకునెత్తు!
 నోలుకు. పాం. సలహా. ముచ్చనా నీజరు. పడిరా
 నయ్యయెంత. పాటుకలిగె!
 నవ్వుడోయయ్యలా. రా నేను. మఱిమీర
 లందఱముంబాటు. జెందినాము!

First Cit. O piteous spectacle !
Sec Cit. O noble Cæsar !
Third Cit. O woful day !
Fourth Cit. O traitors ! villains !
First Cit. O most bloody sight !
Sec Cit. We will be revenged,
Cittizens. Revenge ! about, — seek, — burn, — fire,
kill, — slay, — let not a traitor live !
Ant. Stay, countrymen.
First Cit. Peace, there ! Hear the noble Antony.
Sec Cit. We 'll hear him, we 'll follow him, we 'll
die with him.

Ant. Good friends, sweet friends, let me not
stir you up
To such a sudden flood of mutiny.
They that have done this deed are honorable:—
Whate private griefs they have, alas, I know not.

.మనలనోచుచునుండె.మఱికూళఁగంపగం

.బక్కటామిరిపుపా.ఁక్కుచుందు!

.రేఁబరికించితి.నీరునెనరుమయి

.గరఁగుటయిదెతగు.కంటిసీలు!

.లేడ్చదరదేమికరుణాద్రఁహృదయులార!

.మీరు-మనసేరుదున.మీదఁగిష్ట!

.కోన్నమప్పఁబోలుక.న్నయంతి!

.వంచకులచేఁనిహతుఁడన.వాడెయిదిగె!

(తొ) .అబ్బబ్బగుండనీ.రయ్యెమనిదిచూడ

(రె) .నక్కటక్కటఘనుడౌ.సిజారు!

(మూ) .డయ్యెమోదుదీన(నా).పాపాపాన్వయి
దోపా.లాతెతాయు(తొ)కటా.యోకకనెపు

.పనియిది(రె)మనమెల్ల.బగఁగిచుకొండము

(లొ) .కసిదీచుకొండుచు.క్క-ననెదికుడు!

.కాల్చివేయుండగ్గి.కూల్చుడుచంపుడు

.బ్రతుకనీకుడొకడు.మాగుకనైన॥

(లొ) .ఆంగుడోయయ్యలా.రా(తొ)నద్దమానుడి

.ఘనుడై నయాంటని.న్వినుడుమీరు!

(రె) .పానినివిందుము.పానివెంబడిపోదు

.మవ్వానితోఁజత్తు.మండటమును॥

నీసమాళిక:-

(ఆం) .తగినన్నహితులార.దయగలహితులార

.యంతఁయాకస్మిక.మొనరిరుగు!

.పాటునకున్మిముక్త.వడినన్నబ్రోతాహ

That made them do 't:—they 're wise and honourable,
And will, no doubt, with reasons answer you.
I come not, friends, to steal away your hearts :
I am no orator as Brutus is ;
But, as you know me all, a plain blunt man,
That love my friend ; and that they know full well
That gave me public leave to speak of him.
For I have neither wit, nor words, nor worth,
Action, nor utterance, nor the power of speech,
To stir men's blood : I only speak right on ;
I tell you that which you yourselves do know ;
Show you sweet Cæsar's wounds, poor poor dumb mouths
And bid them speak for me : but were I Brutus,

.వచనీకుఁడియిట్టి.పనినొనచుకా।
 .సవ్వారుసును-లక్క.టా-వారి కేమన.స్తా
 పమున్నదియొయి.ద్దానిసల్ప।
 .నేనెఱుఁగను-వార.లెంతయుబుద్ధిమం
 .తులు-తలఁపగమఱెం.తోమహితులు।
 .నిశ్చయంబిద్ది-కుం.డియు-మీకునవ్వార
 .లిడెదరుస్తరముఁస.హేతుకముగ।

.నిచ్చటనేనున్న.హితులారరా లేదు
 .తొడరిమిహృదయము.ల్లొంగలింప।
 .బూటనుఁజలెనేను.మాటికారినాను
 .మిత్రులగుదురునే.మిగులమొరటు।
 .గాఁబల్కువాడ-ని.మ్మ.పటుడ-నామిత్రు
 .బేమించువాడ-మ.టియును-వాని।
 .గూచిమాటాడనా.కుసెలవొసంగిన
 .వారికదియెఱుక-బాగుమీఱ।
 .బాండిత్యముంగాని-వాక్ష్పమల్కొతి.గాని
 .యభినయధోరణు.లైనఁగాని।
 .నరులమనంబులఁ.బురికొల్పుటకునాకు
 .బలుకుశక్తియుఁగాని.కలుగలేదు।
 .నాకుఁదోచినదితి.న్నఁగబల్కువాడను
 .మిరెఱింగినదియె.మీకుదెల్పు।

.చున్నవాడను-ఁగనుపచు-చుంటి నేను।

.మతియుఁగడుగొన్న.లె సనీజ.చుచిట్ట।

.లక్కటా-మూగనోళ్లవి.యన్ని-వాని।

.నడిగెదన్నాకుబదులుఁప.న్యాసమడఁగ।

And Brutus Antony, there were an Antony
 Would ruffle up your spirits, and put a tongue
 In every wound of Cæsar, that should move
 The stones of Rome to rise and mutiny.

Cittizens.

We 'll mutiny!

First Cit.

We 'll burn the house of Brutus!

Third Cit.

Away, then! come, seek the conspirators

Ant.

Yet hear me, countrymen; yet hear me
 speak.

Cittizens.

Peace, ho! Hear Antony,—most noble

Antony.

Ant.

Why, friends, you go to do you know not
 what.

Wherein hath Cæsar thus deserved your loves?

Alas, you know not,—I must tell you, then:—

You have forgot the will I told you of.

Cittizens.

Most true;—the will:—let's stay and
 hear the will.

Ant.

Hear is the will, and under Cæsar's seal:—

To every Roman Citizen he gives,

To every several man, seventy-five drachmas.

See Cit.

Most noble Cæsar!—we 'll revenge his
 death.

Third Cit.

O royal Cæsar!

Ant.

Hear me with patience.

Cittizens.

Peace ho!

కం॥ బూటగుండెనే.నయినని

.వ్వాటమమము.పశ్చిమమునచిక్.బలు.పోమునరాలి.

పోటాడునట్లుసీజరు

.పోటులమాటాడఁజేసిపోకుండుదునే॥

(అం) .తిరుగఁబడెద మేము (రె) .నరిగబూటగు

కొంపఁ.గాల్పెద (మూ) .మరుగుండు-కాని-రండు

.వెళ్ళుచుదొడ్చిపాలు

(అం) .వినుకొంకమిచ్చిపో.ప్రజలారనేజెప్ప.వలయుగొంత॥

(అం) .శాంతమోహోవిను.డాంతని

మీర-లెం.నేనునుడాంటని (అం) .మేమిమేతు

.లార-మియెఱుగని.తీరుచేయుట

.నేను.నున్నాక-లెండు.క.హుండునీచి

.కన్నుపోమిచ్చిమ.కయ్యయోమిరె-లెం

.గరు-చేప్పవలయునే.గనుకమీకు

.నేముందు.నొడవిన.మృతిశాసనముగూచిక్

.మఱచితిరి (అం) నిజము-మరణశాసన

.నము-మనమాగుద.ము-మఱి

యునాలింత.మామృతిశాసనం.జేమొనరిగ

(అం) కం॥ ఇదిగోమృతిశాసన-మి

.య్యదిసీజరుముద్రనలరు-నతడొసకెండె

బృదిమాకలుప్రతిమనుజున

.కుదయ.నొప్పుపురినినెల.కొనునాతనికిన్

(రెం) .బౌరస్త్వీరుండు.దారుండు-మిక్కిలి

.పగడిచుకొనెదము.వానిమృతికి

(మూ) .చాగురేపునుడసిజారుడ (అం) విను

దుశాం.తంబుగమిరు (అం) శాం.తంబూహోహా

(అ) ఉ॥ . ఇంద్రయోకాక-శ్రీమదనున్న విహారభూమిలకు ।
 . శ్రీమదనున్న విహారభూమిలకు ।
 . శ్రీమదనున్న విహారభూమిలకు ।
 నింతటనుండి-నీసరిదే . యీశనిసాటియై కెప్పువచ్చెడుకా॥

(అ) . ఎన్నటికినాఁ-డి . కెన్నటికినాఁ-డు ।
 . రండుమీరుఁ పవప. దండుఁ- యెనునా ।
 . నాని వేహాదుఁ నకుఁ శ్రీ. బావసస్థలమున
 . కన్నీ శనిసా-రంబు . నాచరించి ।
 . నానొకప్పుతోనె . కూదోసరయి ।
 . ముందుకాల్పేదము- తె- . తెన్నెమిదవ ।
 . నుదును- వచ్చెదండు . శనిగున (మూ) బల్లెల ।
 . ముందుచివేయు- (నా) . ముందుచివేయు ।
 . నున్నది నొకటి . నన్నునుచుండులు ।
 . ముందునుచుమరికిది . కిలైనన ॥

(అ) క్వి " ఇప్పుడునున్నది - నడిచెదవు ।
 . ముందునుచుమరికిది . కిలైనన ॥

నీసరిదే . యీశనిసాటియై కెప్పువచ్చెడుకా॥
 . నున్నది నొకటి . నన్నునుచుండులు ।
 . ముందుచివేయు- (నా) . ముందుచివేయు ।
 . నున్నది నొకటి . నన్నునుచుండులు ।
 . ముందుచివేయు- (నా) . ముందుచివేయు ।
 . నున్నది నొకటి . నన్నునుచుండులు ।
 . ముందుచివేయు- (నా) . ముందుచివేయు ।
 . నున్నది నొకటి . నన్నునుచుండులు ।
 . ముందుచివేయు- (నా) . ముందుచివేయు ।

Under the canopies of costly state
And lulled with sounds of sweetest melody?
O thou dull god, why liest thou with the vile
In loathsome beds, and leav'st the kingly couch
A watch—case or a common 'larum bell?
Wilt thou upon the high and giddy mast
Seal up the ship—boy's eyes, and rock his brains
In cradle of the rude imperious surge,
And in the visitation of the winds
Who take the ruffian billows by the top,
Curling their monstrous heads and hanging them
With deafening clamours in the slippery clouds
That with the hurly death itself awakes,—
Canst thou, O partial sleep! give thy repose
To the wet sea boy in an hour so rude;
And in the calmest and most stillest night,
With all appliances and means to boot,
Deny it to a king? Then, happy low, lie down!
Uneasy lies the head that wears a crown.

చప్పుడు-కుక్కి-మంచము-పొగ వాతిన
గుడి సెలలో నెల కొండనీవు ।
చేరయో మొద్దు వేల్పా - యుపహాసముగ
ప్రక్కలనీవేల పడుకొనియెడు ।

నీచులతోడ సెం.డియు. రాచ స్వేదన
గావలివా నీదా గడి వితాన ।
మఱియు మేల్కొనుటకల్లరి చేయుగడియార
మటులేలవిడిచెద హాపాదవుగ ।
నుండినిల్కడలేని యోడకంబముమీద
గలపిల్ల యోడంగి కన్ను దోయి ।
మూసెడుగట్టిగ మోటదుడుకుటలు
యుయ్యెలలోమఱి యునుముకరడ ।

ములచివరంబట్టి మామృతముగఁగొను
కొన మొఱలిడువాని గొప్పతలల ।

మెలివట్టిదిగజాళు నళమలుగావాని
చిట్టాఁపియొక గంట పిలుకుమారి ।
మేలుకొనెడుకల గాలి విమళలో
నూఁచెదవాతని యూహలీవు ।
కడునంతగడబడ గలకాలమందున
దడిసినయోడంగి బుడుతకీవు ।

పెట్టగలదెదవనీ విశ్రాంతి యోపక్ష
పాతినిదురయెల్లప్రాధానములు ।

ఫలముపొందగఁజేయును పాయములును ।
రితగానద్దదొటఁగిన రేయితేని ।
కిషవ-శన్ముక్తిండివా పాదుక నెకరు ।
తలడిల్లుకీటంబు దాల్చుకీరము ।

HENRY V.— *Act IV. Sec. I.*

25 Even as men wrecked upon a sand, that look to be
washed off the next tide.

HENRY VI.— *Part II. Act III. Sc. I.*

26 And as the butcher takes away the calf,
And binds the wretch, and beats it when it strays,
Bearing it to the bloody slaughter—house;
Even so, remorseless, have they borne him hence;
And as the dam runs lowing up and down,
Looking the way her harmless young one went,
And can do nought but wail her darling's loss;

PART III.— *Act. ii. Sc. i.*

27 Now, my soul's palace is become a prison:
Ah, would she break from hence, that this my body
Might in the ground be close'd up in rest!
For never henceforth shall I joy again

KING JOHN. *Act. IV. Sc. I.*

Young lad, come forth. I have to say with you.

28 Arth. Good morrow, Hubert.

Hub. Good morrow, little prince.

Arth. As little prince—having so great a title
To be more prince—as may be—you are sad.

ద్వి॥ .♦ దెబ్బనమలియల. నైగనున్నయసుక ।

.దిబ్బపైబజలు♦బం.దింబడునట్లు ।

త॥ .♦ తొడరికటికవాడు. దూడనుబట్టి

.దాఁదప్పినదాని. దాఁగట్టికొట్టి

.కడు♦బెడిదంపుటం. గడికిఁగొంపోవు

.నా లేఁగతిల్లియు. నట్టిట్లు పర్వు ।

.లిడుచాచుడు న్నే ర. మెద్దియులేని

.తనపిల్లయేగిన. దాఁకన్గొంచు ।

.దడఁబడియెద్దియుం. దాఁజేయలేదు

.బుడుతఁగోల్పోకకై. పొగలెడుగాని॥

ఉ॥ . ఈయెడ♦బందిగంబయిన . దెంతయునాగగు♦జీవసౌధము ।

.యోయది♦యూడనుండిపడి. యుదిన-నల్లరిలేక నాద్యుయై ।

.చూయబడంగవచ్చునది . భూమిని కేనుసుఖింపఁగా-నహా ।

.హాయిని నేదుతెప్పటికి. న ననుభూషగజ్జోపవెండియు॥

(28) నీనమాలిక :— (హేమ్యబటూ)

.వైకిరమాఱుచిన్న . వాడనీతోడుత. స్వల్ప-వలయునేను

(ఆతరు) .♦ వందనంబ ।

.యాహ్యబటూ (హ్య) దండ. మయ్య♦చిటుత♦డేద

Hub. Indeed, I have been merrier.

Arth. Mercy on me,

Methinks no body should be sad but I:
Yet I remember, when I was in Franc,
Young gentlemen would be as sad as night,
Only for wantonness. By my christendom,
So I were out of prison, and kept sheep,
I should be as merry as the day is long;
And so I would be here, but that I doubt
My uncle practises more harm to me:
He is a fraid of me, and I of him.
Is it my fault that I was Geffrey's son ?
No, indeed, is 't not; and I would to Heaven.
I were your son, so you would love me, Hubert.

Hub. (aside) If I talk to him, with his innocent prate.
He will awake my mercy, which lies dead:
Therefore I will be sudden, and despatch.

(అ) .పిన్న గాళా- యంత. పెద్ద బిరుదు!

.కలిమి నెట్టుకుంటేడు .గావచ్చు- నుంటివి.చారంబుతోడ

(హ్య) .నీ శ్చయము నేను! .గడుహయగానుంటి

(అ) .గడుహయగానుంటి-

.వలదు దింతి న .వచ్చు లె న!

.నాకు పడిడి- కాని- ప్త పతంబయ్యెను-

.చొచ్చి లో నేనున్న .పట్ల-చిన్ని!

.నీను మనుష్యులు .కుండె.దరున ప్త లాటకై-

.బలు! ప్త చరాంబుగా.బలు-నాడ!

.నీ చెఱలో నుండి. నేడ వ్త కొనిగొటి

.యలకా పరిగ నుండి.యె సమిగుల!

.నీ ముగానుండెద- .నట్టు లేయిచ్చట

.నుండెదగాని- నా.కొదవుశంక!

.నాదగు పిఠిండ్రి .నాకు మఱింత బా

.భవ్యులైన- నాక.తండు- నేను!

.నానిక కోవ్యంబు .భయపడెదము.

.చిచ్చి .త.ముడనోటనా .తప్ప. కాదు!

.నిడముగ నదికాదు- .నేమటి-దేవుని

.గొల్పెదవ్వుకు నే.గొడుకగుటకు!

.నీవట్టులే నన.న్రేమింతువు హ్యబటక

(హ్య) .యేవీనితో.బల్కు. నెడనితండు!

.తనదుముద్దవల్కు.ల. .నిహత స్వహారి!

.వచ్చిలునాదువయను.మేలుకొల్పా!

.వెండి.యేను.గాన .వేగిరవడియెద!

.నీక్షణంబె .నివ.హింతుబనిని!

Arth. Are you sick, Hubert? You look pale to-day.
 In sooth, I would you were a little sick,
 That I might sit all night and watch with you:
 I warrant, I love you more than you do me.

Hub. (aside) His words do take possession of my bosom.—
 Read here, young Arthur. (showing a paper (aside))
 How now, foolish rheum,
 Turning spiteous torture out of door
 I must be brief, lest resolution drop
 Out at mine eyes in tender womanish tears,—
 Can you not read it? is it not fair writ?

Arth. Too fairly, Hubert, for so foul effect.
 Must you with hot irons burn out both mine eyes?

Hub. Young boy, I must.

Arth. And will you?

Hub. And I will.

Arth. Have you the heart? when your head did but ache,
 I knit my hand-kerchief about your brows,—
 The best I had, a princess wrought it me,—
 And I did never ask it you again;
 And with my hand at midnight held your head,
 And, like the watchful minutes to the hour,
 Still and anon cheered up the heavy time,
 Saying, 'What lack you?' and, 'Where lies your grief,
 Or, 'What good love may I perform for you?'
 Many a poor man's son would have lain still
 And ne'er have spoke a loving word to you,
 But you at your sick-service had a prince.

(ఆ) చ॥ .తనువునుఖంబుగాఁజెలఁగ.దా-తెలఁగోయితివోహ్యబటుక-నే!

.దెలివముగాఁగనీవునుఁగ.సింహ స్వరగాయకగాఁగనెఱుఁగ.గూ!

.మిఁదినినురాతిరంభియను .మేల్కా-నిసేఁగివెళ్ళుచున్నాను!

.పున- సవనీపునెమ్మఁగనఁ జూచివెళివేరెను.

(హ్యబటుక తనలో) నీ॥

.ఈతనినుడులునా.యెదగుస్వాధీనము.సల్పకొన్నాను.

.యాత్త (హ్య)నుఁజూపెదలలో. రేమియిప్పు .దెవవేళదాచుదును!

.తత మిదునివకయ.స్థ-వనలికి!

.స్వరపడియెదనేను.వల్పుననానిశ్చ.యముజూతునా.

.గావు- నిద్దానినీవు.చకించలే.నా- యదిసాగి.నుగి.

(ఆ) గీ॥ .అంశ.వమ్మా.వ్యము.అంత.యంశము.

.బటుక- నా,రెండుకన్నలు.త. ప్తమగునినుము!

.వలసనీవుతగులఁజెట్ట.వలయునె (హ్య) యపు!

.అంత (ఆ) నీవట్టచేసెదే (హ్య) .చేయుదు.

నీసమాలిక (ఆ):—

.అటువంటిగుండెక.నీపు- నీపు.నెఱిగిం-నొప్పిగ.నున్న.

.గట్టిగనేసిదు.కన్నులొవలఁగిట్ట.నావనునాచేదు.బూలు-చా.

.రాచుక యుకాక.వనియించెనకము. నేకకరదరి.

.సడిరేయినీకల.న్నాచే.బట్టి.గాననియసము.

.నుల్లసపటికతి. .నొగిబయవగు.బయలుచునామో.

.నీచింహయెటును.నేనెమియుపచార.చున్న.

.నెటువంటినోపేద.యేరియు.రకపడు.కొనెను.

.యెన- నీవాక్క-రా.జాత్ర.జ్ఞ.కొంటి.నీదుసంకటసేవ.నెలుపుటకును.

.గాని-నా.మ.క.పటమనుచున్న.తలఁపవచ్చున-దాని.బిలు.

Nay, you may think my love was crafty love,
 And call it cunning: do, an if you will.
 If heavend be pleased that you will use me ill,
 Why, then you must.—Will you put out mine eyes?
 These eyes that never did, nor never shall,
 So much as frown on you?

Hub. I have sworn to do it,
 And with hot irons must I burn them out.

Arth. Ah! none but in this iron age would do it.
 The iron of itself, though heat red-hot,
 Approaching near these eyes would drink my tears,
 And quench his fiery indignation
 Even in the matter of mine innocence;
 Nay, after that, consume away in rust
 But for containing fire to harm mine eye.
 Are you more stubborn—hard than hammered iron?
 And if an angel should have come to me
 And told me, Hubert should put out mine eyes,
 I would not have believed him: no tongue but Hubert's
 Hub. Come forth. (stamps)

Re-enter Attendants, with cords, irons, etc.
 Do as I bid you do.

Arth. O, save me, Hubert, save me! my eyes are out,
 Even with the fierce looks of these bloody men.

Hub. Give me the iron, I say, and bind him here.

● 第 二 卷 ●

శ్రీమంత్రి • పద - ౧ నియమము • మొదటి భాగము

౯. గానం యేక ముందుగాని - నిష్కంజంబువు ।

అనునది (అయ్య) పదం సామాన్యముగా వుండును.

౯. గాఢ సయనములో వీరి గాల్పుట కయి ॥

సీసమాళి క (ఆక్షరము).—

.అయ్య మోము కల్-లి. మురళీపుం పునె .వృకయు సగేపని . నొలిపిరిచివ.

• 2ನು ಪದವಿ ಪಾತ್ರವೆಂಬ, ಯು. ಗ. ಗ. ಶಿ. • 184-ನಂ. 1 ಪದ. 2ನೇ 10ನೇ

•నా కంటి సీమలు చూచేదెడ - మణియు - నా వింక పరాధిం బ్రాలు నెత్తిరి - తనదు

♦ సగ్గి కోట పంతులు, గారు, లో నన-దరు. వాతనాశి ను. ౦౫. వరకెచ్చెను.

• పలువంటా లెడు సగ్గిరి గా పోయియుండును గూడి చచ్చునా శిలలందుఁ ద్రుఱ్ఱు వట్టి

•కాశ్యపస్థాయి నామా. కన్నడ భాషలో ఉన్నది. వైదికా-వేదాంగ-వైదిక వాచి.

• కాలము నానెప్పుడు • నే పుట్టుట. నీకాదును జెప్పి.

• సం. సేనమ్మ రో. ప. గ. సే. కే. ధర్మం.

[illegible]

• లక్ష్మీనాథుకదప్ప (హయబటుకాల్ లక్ష్మీనాథుల) మీ. గురువేదము.

(తా) స్థానాల్ని నయముపొందిబట్టి కొన్ని భటములతో పర్యాటకుల వచ్చును)

చేయును ననుమితాకాగమము.

(౮) ద్వి । తానాదుహల్యబిరు- . తానాదునాదు ।

చూపులేకుండులు . చూడ్కులనెడియె.

సీసమాలిక (హ్యూ)

• ఇనమునాదగుచేతి • శిండు • గోరెప్పద • బుడవశిరి • త్తూచి • పానినిచ్చట

Arth. Alas ! what need you be so boisterous-rough ?
 I will not struggle ; I will stand stone-still.
 For Heaven's sake, Hubert, let me not be bound,
 Nay, hear me, Hubert ; drive these men away,
 And I will sit as quiet as a lamb ;
 I will not stir, nor wince, nor speak a word,
 Nor look upon the iron, angrily.
 Thrust but these men away, and I'll forgive you,
 Whatever torment you do put me to,

Hub. Go, stand within : let me alone with him.
 First Atten. I am best pleased to be from such a deed.
 [Exeunt Attendants.

Arth. Alas, I then have chid away my friend :
 He hath a stern look, but a gentle heart.—
 Let him come back, that his compassion may
 Give life to yours.

Hub. Come, boy prepare yourself.
 Arth. Is there no remedy ?

Hub. None but to lose your eyes.

Arth. O Heaven,—that there were but a mote in yours,
 A grain, a dust, a gnat, a wandering hair,
 Any annoyance in that precious sense !
 Then, feeling what small things are boisterous there,
 Your vile intent must needs seem horrible.

Hub. Is this your promise ? go to, hold your tongue.

Arth. Hubert, the utterance of a brace of tongues.
 Must needs want pleading for a pair of eyes :
 Let me not hold my tongue ; let me not, Hubert :

(ఆ) . అక్కటా నీ నెందు కట్లు ప్రసాదించు . వేరైన గాఢ బో . నిందు కైన .
 . నిలువ బడెద తాతి . చెలువున . నేపుని . వె పైన జూచి హ్య . బటు - నన్ను .
 . బంధింప బడనీకు . వద్దు . వినుమ హ్య . బ . టిక టనుండ నీకుమా . యి . మృను
 . గూర్చుందు నూరక . గొట్టెట్లు ల . గదలను మెదల నే . నదిరిపడను . (జల)
 . నోరె కుందు . ని . నముపయ సల్కుతో . ది . లకింప . నీకును . ప్పులన పలికి .

. దతిమి వేయుము . నిన్ను నే . మటిక్షమింతు .

. నెట్టి భాధ యుస నాకు . బెట్టుమీవు .

(హ్య) . పొందు పన్నొంటిగానుండ . నిందుమీర .

(సేవకుడు) . లిట్టి పని నెడయుటకు నా . కిష్టము కడు ॥

(ఆ) మ॥ . అక్కటా . నా హితుఁ బారదోలి గదా . యవ్వానికి న్నూళ . చూ .
 . డికిగల్గున్ . మతిమె నె యల రెడు . న్దెందంబ . రానిమ్ము లో .
 . నికివాడు . గడు నాని నెమ్మి మట . ల . జీవింపఁగా . జేయునీ .
 . దుక్కపన్నావున . (హ్య) గుఱ్ఱ . సిద్ధపడు (ఆ) లే . దో . సాధనం
 బెద్దియున్ ॥

సీసమాలిక (హ్య)

. లేదెద్దియె నను . నీదుచూపుల . గోలు . పోవుటతప్ప (ఆ) నో . జేవజేవ .

యొక . యనువాక గింజ . యొక యను మొక నలు . సొక గాలినెగరు వెం . దుక
 యెడైన .

. బాధనీకనులకు . బ్రాపింప నెడ . నెట్టి . యల్పవస్తువులైన . నచటనెంత .

. యిక్కట్టు సేయునో . యెఱిగినసిమ్మట . నీకూళతల పెంత . భీకరంబా .

. తెలియవలయునీ (హ్య) . కి . దియనీప్రమాణం - బి . కాచు నీనాల్కర
 మూ (ఆ) హ్యబటు .

. కావలయునునాలు . కలజోడు వాదింప . జూడికదోయిగా . పాడుటకయి .

. నన్నా . పనీకునా . నాల్క . వద్దు హ్యబటు . కానినో . నాదునా . లేననీవు !

Or, Hubert, if you will, cut out my tongue,
So I may keep mine eyes. O, spare mine eyes;
Though to no use, but still to look on you.
Lo, by my troth, the instrument is cold,
And would not harm me.

Hub. I can heat it, boy.
Arth. No, in good sooth: the fire is dead with grief,

Being create for comfort, to be used.
In undeserved extremes: see else yourself;
There is no malice in this burning coal;

The breath of heaven hath bown his spirit out.
And strowed repentant ashes on his head.

Hub. But with my breath I can revive it, boy.
Arth. An if you do, you will but make it blush.

And glow with shame of your proceedings, Hubert:
Nay, it, perchance, will sparkle in your eyes:
And like a dog that is compelled to fight.

Snatch at his master that doth tarre him on,
All things that you should use to do me wrong,
Deny their office. only you do lack
That mercy which, fierce fire and iron extends,
Creatures of note for mercy lacking uses.

.కోసినయెడనిల్వకొనవచ్చునాకనల్ - .గనుకమిగుల్చునా.కన్నలయ్యె

.కాదుమఱెందుకు .గానినింజూచుట.కొట్టికి న- సీవుక.నొను- 'నిజముగ

.జల్లారెబనిముట్టు- .నలుపదనాకింకి .హాని (హయ్య) నాయ.బృయి- నేను
దిరిగి

.కాగింపగల (ఆ) నటుకాదు- వాస్తవముగి .హయ్యకి నాయగి
.చేయఁబడియు ।

.దగనివో గడుఁగూర్చి .ముగినుపయోగింప .బడుటకై మిక్కిలి
.వనటతోడ ।

.♦బొలసను- గానివో- .దిలికించు మీ వెయ్యి .మండుబద్ధున లేదు
.దుండగంబు ।

.నద్దానియగ్గిజ .ల్లంపి ♦ దేవునియూప- .♦వనిపుని గుఱుదా
.పైఁబటచెను ।

(హయ్య) .బ్రతికింతు నద్దాని .గ్రమ్మట నాయు పు. చేతఁ బ్లిడ
(ఆ) యట్లు.చేసెదేని ।

.యదిచిన్నఁబుచ్చి చె.న్నారఁ జేసెదవు-సీ.పూకి కి కి దిస్సి.పొందమోయు
.నటుసల్పదు హయ్యబట- .యంశియ కాక క .పిడినీదు కిన్నల
.యందునమిమఁ ।

.గుఱురాలఁజేయును- .మఱియు- బోట్లు .టకు .బలిమివనసికొల్ప
.బడినకుక్క- ।

.తనయజమాను ♦ .కొనునట్లు- నాకుఁ జె .మిపుఁజేయుటకి యి
.పుపచరించు ।

.నన్నువుల్లెన .నావకావ్యము .నిరసింపడ- న్గాని- సీపుమాత్ర
.ము- నెరుమాటెన.ఎనుటఁ జేర్చెడు.కి రాన్ని యునినా .నిప్తం
.దయ- ♦మాలినావు

Hub. well, see to live, I will not touch thine eyes
 For all the treasure that thine uncle owes:-
 Yet am I sworn, and I did purpose, boy,
 With this same very iron to burn them out.

Arth. O, now you look like Hubert: all this while
 You were disguised.

Hub. Peace! no more. Adieu.

Your uncle must not know but you are dead:
 I'll fill these dogg'd spies with false reports.
 And, pretty child, sleep doubtless, and secure
 That Hubert, for the wealth of all the world,
 will not offend thee.

Arth. O Heaven! I thank you, Hubert.

Hub. Silence! no more. Go closely in with me;
 Much danger do I undergo for thee.

KING LEAR

Act. IV. Sc. III.

29 Patience and sorrow strove
 Who should express her goodliest. You have seen
 Sunshine and rain at once; her smiles and tears
 Were like a better May: those happy smilets
 That played on her ripe lip, seemed not to know
 What guests were in her eyes, which parted thence
 As pearls from diamonds dropped. — In brief,
 Sorrow would be a rarity most beloved,
 If all could so become it.

(హ్య) స.రియె- బ్రహ్మకంఠాదు- నీసిన్న తండ్రియెం. లేదనంబు ।
 -నాకిడిసంగాని -నీకన్నులంట- నీ-యన్ను తోఁగాల్పుట- కేఁబ్రమాణ ।
 మొనరించిపనియూని.-యన్నప్పకే ♦బుడు.తా (ఆ) సూరసిష్ట
 -డగపడితివి ।

-హ్యబటువలె.గాని- -యెందితేమాటువే.సంబించివలె (హ్య)
 కేక-సద్దవద్దు ।

నిన్ను దేవుడుగాచు-నీసితండ్రివు ♦ తగటారినట్లు లె.దలియవలయు ।
 నీకూర ♦చారు. నేనబద్ధములగు. వాతల ♦వాకుచ్చి.పంపివేతు ।
 పెండియునోముద్దు.పిల్లడని ♦శ్శక.చిహ్నించుమా-వఱి.నీపునమ్ము
 ♦మఖిలజగతిగల. ♦యద్ధంబునకు నె.న.నీనుచహ్యబటు- ♦హ.నినలుపడని

(ఆ) భళిరదైవమా-హ్యబటుదండమునీకు ।

(హ్య) శాంతమింకవద్దు.సద్దు-నీవు ।

కడురహస్యముగను.గలియుచుండుమునను ।
 నేనునీకయిబలు.హనిగందు ॥

(29) త॥ ఓరుపువంత-యొం.డొంటితో ♦వాదు
 .లోపరించెదమలోన. ♦నుగ్మలినెద్ది ।
 ♦సౌరుమీటింపగ.జాలునం
 చొక్క.సారియెండయువాన.జతపడుటీవు ।
 ♦నారసినాడ-వా. ♦యతినచిలుకగ
 ♦వలముకన్నీ రేల్లి. ♦యామనింబోలె ।
 ♦గారు ♦మించినయాపె. ♦కావి ♦మోవిపయ
 .గడునాడునాసో ♦య.గవు ♦మొల్కనగులు ।
 ♦సారెకు ♦మగతాలజా.టుముత్యల

RICHARD II.

Act. III. Sc. II.

- 30 As a long parted mother with her child
Plays fondly with her tears and smiles in meeting,
So, weeping, smiling, greet I thee, my earth
And do thee favour with my royal hands.

Act. IV. Sc. I.

- 31 Give me the crown.—Here cousin, sieze the crown;
Here, cousin,
On this side my hand, and on that side thine.
Now is this golden crown like a deep well
That owes two buckets filling one another:
The emptier ever dancing in the air,
The other down, unseen, and full of water:
That bucket down, and full of tears, am I,
Drinking my griefs, whilst you mount up on high

• హా • ద్వుననాముద్దు • చానకన్ • జంట ।
 • బేరుచు చెటువంటి • విందులున్నాఁ
 • వీనమైనంగాను • పించ వెగిన్ సటు ।
 • లారాచము • వలయు • నపురూపమంత
 • యశానేనియద్దాని • కమరి వెయ్యెల ॥

(30) గీ॥ పిల్లతో • జర మె • ఉసిస • తల్లి - దాని ।

• గలసి - కన్నీళ్ళ • జిలునగ • వులదనచున్ ।
 • వనతుచు • నగుచు - నినునట్లు • పల్కరింతు ।
 నాదుదేశంబ - నీకుమ • న్న సనానతున్ ॥

(31) నీ॥ ఇమ్మనాకుఁగిరిట - మిదె • తి • కొను -

దీని • చెఱివె పునన్మన • చేతులుండె ।
 నీ • హంగిరిటనా • ముదనున్న • దొండొంటి

• ముంచుచుండెడు రెండు • మోటబాన ।

లుంగలిగినగొప్ప • లోతునూయిపగిది

• నీ రెప్పలు సదియూడు • నింగినెప్పుడు ।

తక్కినయదియుఁగిరి • దలవట్టికన్బడ

• • కప్పలతో నీండి • యణఁగియుండు ॥

నడుగుపట్టివట్టి • యాబాన - మఱియును ।

• గనులనీళ్ళనిండు • కొవిననేను ।

కలఁగినాదుదుఃఖ • ములద్రావుచుండెద ।

• నెలమినీవుమీ • కెక్కచుండ ॥

32. You may my glories and my state depose,
But not my griefs; still am I king of those.

33. Give me that glass, and therein will I read—
No deeper wrinkles yet? hath sorrow struck
So many blows upon this face of mine,
And made no deeper wounds? O flattering glass,
Like to my followers in prosperity,
Thou dost beguile me. Was this face the face
That everyday under his household roof
Did keep ten thousand men? Was this the face
That like the sun did make beholders wink?
Was this the face that faced so many follies
And was at last out faced by Bolingbroke?
A brittle glory shineth in this face:
As brittle as the glory is the face.

Act. V. Sc. V.

34. I have been studying how I may compare
This prison where I live unto the world:
And for because the world is populous,
And here is not a creature but myself,
I cannot do it; yet I 'll hammer 't out.
My brain I 'll prove the female to my soul;
My soul the father: and these two beget
A generation of still breeding thoughts.
And these same thoughts people this little world,
In humours like the people of this world,
For no thought is contented. The better sort,—

(32) గీ॥ ఈవునాకుఁగల్గు . నెల్లమర్యాదలు ।
మఱియునా॥ యెసంగు . దొరతనంబు ।

బాఱునట్లుచేయ . వచ్చువాదుఃఖముల్ ।
తప్ప- వానికే॥ల్క . నిప్పటికిని ॥

(33) నీసమాలిక :-

తెమ్మనాకామ్య- మోహముదామోహ- పది నవ సం॥న.లునముడుతలు ।
నింకనుబహుతన- మోహముగిరియున . ప॥లనామెన్ని దె.బ్బునుగొల్ప ।

రదీయ లేదాలోగు. గా.చుగిరి. నామ- . మోహముభస్మని.నాచరించు ।

నర్దనూ-రంపన.యంనునాహావా.మ.ప.లెనన్ననోత్ర స॥బుచ్చినావె ।

యూ ముగినినాతన.యంనునాహావా.మ.ప.లెనన్ననోత్ర స॥బుచ్చినావె ।

ఈమొగింబ-సాను. నెల్లమర్యాదలు.యంనునాహావా.మ.ప.లెనన్ననోత్ర స॥బుచ్చినావె ।

ఈమొగిమ-యన్ని చెట్టల.కెదిరినిల్చె ।

గడకు నెదిరించ॥బడియెనా.జ్ఞాతిచేత ।

నెలయునీమోమునందున॥.జెళ్ళుచుగొప్ప ।

ముఖమునాభంగంబునంబుబ.లోర్పరమము ।

(34) నీసమాలిక :-

♦♦వనరయుచునుగిరి. నెల్లమర్యాదలు.యంనునాహావా.మ.ప.లెనన్ననోత్ర స॥బుచ్చినావె ।

జనులతో నిండుగ.జగమున్నయది-కాని-యేదిన్నచెట్టమ.జెనరులేరు ।

కాక-ననటుచేయలే.-రక-కట్టలో.♦♦రంబులుకదియద.దానికొలుకు ।

నాల్గవోర్పును.నానూత్రా.♦లుగ-నీరండు-తలంపులె.నెన్నోనీనడు ।

ఈరింపలేనల్లు.నీచిన్ని జగమున.జనులచేనిండుగ.జగతియంచు ।

గొలుకుముక్తా॥ప్రకృ.తులకెల్లనెల్లును-నీరంబున్నకెన॥♦♦నీనడు ।

కనక-వారికిచ్చి.మునునూర్చి.లుపుతలపులునంజేహాబు.♦♦నీనడు ।

గొనియె ।

As thoughts of things divine,— are intermixed
With scruples,
As thus “Come, little ones:” and then again,
“It is as hard to come, as for a camel
To thread the postern of a needle’s eye.”
Thoughts tending to ambition, they do plot
Unlikely wonders: how these vain weak nails
May tear a passage through the flinty ribs
Of this hard world, my ragged prison walls;
And, for they cannot, die in their own pride.
Thoughts tending to content flatter themselves
That they are not the first of fortune’s slaves,
Nor shall not be the last; like silly beggars,
Who, sitting in the stocks, refuge their shame,
That many have, and others must sit there:
And in this thought they find a kind of ease,
Bearing their own misfortune on the back
Of such as have before endured the like.
Thus play I, in one person, many people,
And none contented: sometimes am I king;
Then treason makes me wish myself a beggar,
And so I am: then crushing penury
Persuades me I was better when a king;
Then am I kinged again, and by-and-by,
Think that I am unkinged by Bolingbroke,
And straight am nothing. But whate’er I am,
Nor I, nor any man, that but man is,
With nothing shall be pleased till he be eased
With being nothing.— (Music) Music do I hear?
Ha, ha! keep time:— How sour sweet music is
When time is broke, and no proportion kept!
So is it in the music of men’s lives.
And here have I the daintiness of ear
To check time broke in a disordered string;
But, for the concord of my state and time,
Had not an ear to hear my true time broke.
I wasted time; and now doth time waste me,
For now hath time made me his numbering clock:
My thoughts are minutes, and with sighs they jar

జొప్పించునట్లువ. చ్చుటయనాధ్యంబగు- (బేరాస సెంతయుం. బెంచునూహ
పన్నుగుట్రులననం. భావితాద్భుతములిం. కెట్టులశక్తి వి. హీనమైన
కొఱమాలికట్టియీ. గోల కత్తినలోక. ముదగుటా ప్రక్కయె. ముకలనాంగ.

యడమర్రోచి-రిం. కేంద్రోయిటు

వడలేదు- కిర్రాళి- స్వమిదొంగ- నిద్రపన

నెనుకకడంగద్రొక్క. బేవటికము ।

♦ కొడేబచూక రాజుగి. నున్య ప్తే మేలుగ

౧. బరగెలినంచు-నా. పెనితోడు।

Their watches to mine eyes, the outward watch,
Whereto my finger, like a dial's point,
Is pointing still, in cleansing them from tears.
Now for the sound that tells what hour it is
Are clamorous groans that strike upon my heart,
Which is the bell: so sighs, and tears, and groans,
Show minutes, times, and hours: but my time
Runs posting on in Bolingbroke's proud joy.
While I stand fooling here, his Jack o' the clock.—
This music mads me; let it sound no more;
For though it hath help madmen to their wits,
In me it seems it will make wise men mad.
Yet blessing on his heart that gives it me!
For 't is a sign of love, and love to Richard
Is a strange brooch in this all hating world.

మటలఁగాఁబడినాఁడ-మఱియునొక్కొంతలో
 .దాయానుచేదొర.తనమునుండి
 యేదోయఁగాఁబడు.తెంచెద-వెండియు-
 .నేనుదోడ్తోడనె.య్యెదియుఁగాను
 గాని-నేనేమైన-.నేనకాదెవఁడును
 .మానవుండగువాఁడు.దేనిచేత
 నై ననంతోపితుఁడై యుండ నేరఁడు
 .కడకుఁదా నెద్దియుం.గానియున్ని
 .వలసనుఖంపడు.వలకు-(పాట,నాలింతునా
 .పాట-హాహా!లయ.వదలఁగోకు
 సంగీతమెంతయ.సహ్యంబుగానుండు
 .దాళంబుతప్పి సం.దభాముచెడి.
 యాతీరుగానుండు.సదిమనుష్యులబ్రతు
 .కులయొద్దిక-మఱి.యలవరుసగ
 .దప్పుతేగెనిచట.దాళంబుచెడెనని
 .చెప్పఁగల్గెదఁజెవి.చేతఁగాని
 నాయవస్థయుమఱి.నాదుజీవితమును
 .గూరిచి-నాదుని.క్కువపుబ్రతుకు
 .కాలముఁదప్పట.యాలించు చెవిలేక
 .పోయె-ఁగాలమువ్యధ.పుచ్చినాఁడ
 .గావుననిప్పున.న్గాలమువ్యధచేసె-
 .గారణమేమన-ఁ.గాలమిప్పుడు
 .నలిపెదన్లెక్కొంచు.గడియారముగనన్ను-
 .మొనయునాదుతలంపు.లునిముసములు
 వెండియునవిచెప్ప.వేడినిట్టూర్పు.తో
 .దమునీళ్లను.దుడిచిబాగు

సలుపేనిదివటకు.ములుపోల్కినావేల్లు

•నగపచుక్ పెగడి.యూరమైన

నాచుకన్దోయికి.నావలిహద్దుల-

నిప్పుడేగంటయో.చెప్పుధ్వనులు!

నొకఘంటతీరుచ.నున్ననాడెందము.పై

గొట్టుమూల్గులె.పరగుచుండు!

నిట్టూర్పులున్ గంటి.నీళ్లునుమూలుగు

•లిటునిముసంబు.లా.వృక్షాలుమణి!

కిన్నచుక్ హోరలు.గాని-నాకాలము

•నాజ్ఞాతిగర్వము.నన్నిలచుచు!

•బరుగిడుచున్నది.వానిగంటలుకొట్టు

•వాడనై నేబిచ్చి.పనులుసలుప!

నన్ను వెత్తిగజేయు.చు.న్నదీ.గానము-

•మతివద్దు-తెల్వి.శెం.బలులకద్ది!

♦సాడమిం.చుటకు.♦దోషు.వశిశప్పటికి-నాకు

•గన్నట్టుచున్నది.జ్ఞా.నులకుచు!

ముమ్మరముగి వెత్తి.బుట్టిం.చుకని-యైన-

•నదినాకువినించు.నతనిమదికి!

నిచ్చుడేవంబుసంతోష..మేమనంగ!

గుఱుమెగానుండుచదివేమ.కు-శ్చక్రియును!

నాశయింజూపునీమదిం.తయగు.తోడవు!

సర్వముససహ్యమైనయి.జ్ఞగమునందు!

RICHARD III.

Act. IV. Sc. IV.

- 35 Ah, my young princes! ah, my tender babes!
 My unblown flowers, new-appearing sweets!
 If yet your gentle souls fly in the air
 And be not fixed in doom perpetual
 Hover about me with your airy wings
 And hear your mother's lamentation.

MACBETH

Act. IV. Sc. III.

- 36 Give sorrow words: the grief that does not speak
 Whispers the o'er-fraught heart and bids it break

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM

Act. III. Sc. II.

- 36 We, Hermia, like two artificial gods,
 Have with our needles created both one flower,
 Both on one sampler, sitting on one cushion,
 Both warbling of one song, both in one key,
 As if our hands, our sides, voices, and minds,
 Had been incorporate. So we grew together
 Like to a double cherry, seeming parted,
 But at an union in partition;
 Two lovely berries moulded on one stem;
 So, with two seeming bodies, but one heart;

(35) ద్వి॥ ♦ తొడగిరాయకటనన్దొరబిడ్డలారా!
 ♦ పరువడి-నాముద్దు-పసికూనలారా!
 నావిడకుండిన-ననలా-రక్తాశ్రుత!
 గావెలసినమంచి-గదముక్తారా!
 సంకెళ్ళవడబోకజ-మునిచేగాలి!
 నింకమీ-యాతుమలె-గురుచునున్న!
 మీగాడ్పుతెక్క-ల-నెత్తదలినామీద!
 మూగుచుమీరల్లి-మొజ్జనువినుడు!

(36) (1) ద్వి॥ పలుకులీవంతకు. బలుకలేనివగ!
 బళువుమీఱినయెద-చ్చగులఁబ్రేరేపు!

(2) తీ॥ మనము-నెచ్చెలి-స్పష్టి-నొనరుచువేల్పుల
 .వరె-నిర్వరమునొక్క-ప్రక్కమీద!
 గూచుండి-యొక-తాయ-జేచి జోడుగనొక
 .చాటబాడుచు-మన-పాశ్వామలును
 గరములుగొంతులు .వఱియువనంబులు
 .నొక్కఁజుయున్నట్టి-లొక్కపూవు!
 నెలకొల్పినాముసూ.దురదోడనాలాగు-
 .నెడబడినట్లుగ-స్పృడియుఁగలిసి!
 యుండుపంతగుదొంతర-పండుపోల్కి!
 రెండుపండ్లొక్కతోడిమెకు-నుండుకరణి!

MUCH ADO ABOUT NOTHING *Act. IV. Sec. I*

37 Being that I flow in grief,
The smallest twine may lead me.

OTHELLO *Act. III. Sec. III.*

38 O curse of marriage !
That we can call these delicate creatures ours,
And not their appetites. I had rather be a toad,
And live upon the vapour of a dungeon,
Than keep a corner in the thing I love
For others' uses. Yet, 't is the plague of great ones:
Prerogativ'd are they less than the base ;
'T is destiny unshunnable, like death:
Even then this forked plague is fated to us
When we do quicken.

Act. IV Sec. II.

39 What shall I do to win my lord again ?
Good friend, go to him ; for, by this light of heaven,

• బొందుగొప్పరు రెండుచూ. పునకుమాత్ర ।
మనకువే ర్వేఁగాని • సె. మ్మ న మొకటియె ।

(37) ద్వి । వనటలోనే జేలు . వాడఁగాఁబట్టి ।
ననునన్న దాన మొచ్చు డ్దవచ్చు ।

(38) సీ । అక్కటక్కట పెండ్లి . చూపద-యీముచ్చ
• తెనజంతులుమన. వనుచుఁ బెట్టి ।
వచ్చును- మణియున. వ్వారల • వాంఛలు
• కాపుమనవి- యొక్క- కప్పనగుచు ।
నేలయడుగుచేట. సాళుగాలింబీల్చి
• బ్రతికెడఁగానినా. వలచినట్టి
వస్తువులోనాక. భాగమువరులభా
• గంబునకిడనొల్లఁ- గాని- గొప్ప ।
వారికున్న యిటుమ కొద్ది. వారికన్న ।
• గేవలముభాగ్యహీనత- చావటులది ।
వదలవీల్పడనిగతి- యా. • పంగమారి ।
బ్రతుకుతో పి నెడఁగియుండు . • తెనుమనకు ।

(39) సీ । తిరిగినా విధునిస్వా. ధీనపచుకొనుట
• కే నేమి చేయుచు- హితుడ- పాని ।

I know not how I lost him. Here I kneel :—
If e'er my will did trespass 'gainst his love,
Either in discourse of thought, or actual deed ;
Or that mine eyes, mine ears, or any sense ;
Delighted them in any other form ;
Or that I do not yet, and ever did,
And ever will—though he do shake me off
To beggarly divorcement—love him dearly,
Comfort forswear me.

ROMEO & JULIET. *Act. I. Sec. II.*

- 40 My child is yet a stranger in the world ;
She hath not seen the change of fourteen years :
Let two more summers wither in their pride,
Ere we may think her ripe to be a bride.

Act. V. Sec. III.

- 41 How oft, when men are at the point of death,
Have they been merry ! which their keepers call
A lightening before death : O, how may I
Call this a lightening ? O my love ! my wife !
Death, that hath sucked the honey of thy breath,
Hath had no power yet upon thy beauty :

•యందకీవేగుమే.మన- నేనెఱుంగనే

•నెట్టులనతనిబోగొట్టుకొంటి ।

నో-సాక్షియూ •వియజ్యోతి-మోకరిలెడ-

•వానియిష్టమునకుఁ •బ్రతిఘటించు ।

నేనినా •యుల్లము.మానసవ్యాపార

•మునఁగానినిక్కమా •పనినిఁగాని ।

గాక- నాకన్నులు. •కణముల్ - లేక- మ

•తేయిందిరియములై న.నితరరూప ।

మందువేడుక పడనేని.యతఁడునన్ను ।

•దుచ్చమెనట్టివిడుదల.న్దూలైనేని ।

వానినెట్టెననేబిట్టు.వలవనియెడ ।

•గల్గయగుఁగాతనాకు సా.ఖ్యంబుమిగుల ।

(40) కం॥ నాపిల్లయింకలోకము ।

లోపలఁగడుఁగొల్పి - యేడు.లోపదునాల్గ్గా ।

•దాపు- మఱి రెండు •పంటల ।

కీపైజతఁగూపఁదగిన •యీహాస నెలయున్ ।

(41) సీ । మనుజులు •ప్రాణోత్క్ర.మణవేశసగుమొగం

•బులనెంతతఁచుగ.నలరుచుందు ।

•రదిచావుతెల్వందు.రక్కటాయద్దాని

•నెటు •ప్రకాశంబని.యేబిలచెడ ।

•నోసినాప్రియురాల.యోనాదునిల్లాల

•నీయూపుతేనియ.నీల్చినట్టి ।

Thou art not dead, beauty's ensign yet
 Is crimson in thy lips and in thy cheeks,
 And death's pale flag is not advanced there.

- 42 What's here ? a cup closed in my true love's hand ?
 Poison, I see, hath been his timeless end.
 O churl ! drunk all, and left no friendly drop,
 To help me after ?—I will kiss thy lips ;
 Haply, some poison yet doth hang on them,
 To make me die with a restorative.

TEMPEST.

Act. V. Sec. I.

- 43 His tears run down his beard, like winter's drops
 From eaves of reeds.

Troilus and Cressida

Act. IV. Sec. IV.

- 44 O heart heavy heart,
 Why sigh'st thou without breaking ?
 Because thou canst ease thy smart,
 By friendship nor by speaking,

మృత్యువిప్పటికినీ. మేటిసాందర్యము
 బోగొట్టగలశక్తి. బాందకుండె.
 నోవ్. బహుతేదునిపు. నీ. యొప్పిదమ్ము.
 టెక్కి. యంబింతవటకునీ. చెక్కులందు.
 మఱియునీ. మోవి నెట్టగ. బరగుచుండె.
 నచ్చటికిమి. వెలి. సిద. మరుగలేదు.

(42) గీ. ఏమిదిచోట. నొకగిన్నె. నామనోహ.
 రకరసంలగ్నమైన. దా. రా. విషంబు.
 వాని. కపమృత్యుకరమయ్యె. బరమలుబ్ధ.
 కోరిలితివయంతయు. మఱిమి. గుల్చలేద.
 ప్రణయబిందువు. నాకు. దో. డ్పడుటకింక.
 ముద్దు. బెట్టెదనేనునీ. మోవినిప్పు.
 డంటుకొనియుండవచ్చునే. మైనగొంత.
 విసము. సన్నదిచంపు. ని. ర్వృతి. చెలంగ.

(43) ద్వి. కాటుగన్నీ. ర్వాని. గడ్డముతుదను.
 జేరితెల్లునమంచు. చిన్ను. మాడ్కి.

♦ (44) గీ. అక్కటాడెందమాబరు. వగుహృదయమ.
 ముక్కలైపోకనిట్టూపు. పుచ్చెదేల.
 చెలిమిచేగానిపలుకుట. వలనగాని.
 నీవునీ. నొప్పి. దప్పించ. లేవుకనుక.

Act V. Sec. II.

45 (1) Ah, poor our sex ! this fault in us I find,
 The error of our eye directs our mind :
 What error leads, must err. O, then conclude,
 Minds swayed by eyes are full of turpitude.

WINTERS TALE.

Act. V. Sec. III.

(2) I an old turtle,
 Will wing me to some withered bough, and there
 My mate. that's never to be found again,
 Lament till I am lost.

VENUS AND ADONIS.

46 (1) Hard-favour'd tyrant, ugly, meagre, lean,
 Hateful divorce of love, (thus chids she Death,) [mean.
 "Grim-grinning ghost, earth's worm, what dost thou
 To stifle beauty, and to steel his breath,
 Who when he liv'd, his breath and beauty set
 Gloss on the rose, smell to the violet ?
 If he be dead, — O no ! it cannot be,
 Seeing his beauty, thou shouldst strike at it ;—
 O yes ! it may, thou hast no eyes to see,
 But hatefully at random dost thou hit.
 Thy mark is feeble age : but thy false dart
 Mistakes that aim, and cleaves an infant's heart.

• (45) 1 గీ॥ జౌరమాపాపపుంజాతి. నేరమిద్ది ।

కిన్నునియెదమాలోన- మా.మరసునడుపు ।

మాకనుంగవతప్పు- వే.మాటుదోస ।

మునడిపించెడునదిపోర. పోవవలయు ।

భళిరయట్లులె నన్నీ వి.టులముగించు ।

నేనములనేలబడుమదు.ల్ని చములని ।

2 గీ॥ ఏనోకముసలిపాపురా.యి- నెగిరెదను ।

•గొండ్లొకెండినకొమ్మకు- .వెండియునట ।

•బొగలుచుండెద నెన్నడు.నొందరాని ।

నామగనిగూచి నేను •న.ంతమగువటకు ।

(46) 1 సీసమాలిక :—

పాడుమొగముకూళ.జేడ- •వికృతరూప-

కడుననహ్యముగఁబేరి•.ముడినెడపెడు ।

•బక్కచిక్కి-నపంద- .•పండ్లిగిల్చెడుఘోర

.భూతమ- •మృత్యువుం. •బూవుబోడి ।

నిందించునిట్టల- నే. •లపుర్వా-యెవ

.డున్నపునానిదొ.నూపుకసాగసు ।

పా•రిజాతమునకుఁ .•బరిమళమున్ -•గులా

.బునకుఁదక్కున్ స్థిర.ముగనొనచున్ ।

నటువంటివానిసో.యగమడంచుటకు-

నం.తో-నానియూచిరి.దొంగిలించి ।

పోదలించితి-వాడ. పొలసివయెడ-

(2) If he did see his face, why then, I know,
He thought to kiss him, and hath kill'd him so.

47 "Wonder of time," quoth she, "this is my spite,
That, thou being dead, the day should yet be light.

RAPE OF LUCRECY.

48 O happiness enjoy'd but of a few !
And, if possess'd, as soon decay'd and done.
As is the morning's silver-melting dew
Against the golden splendour of the sun ;
An expir'd date, cancell'd ere well begun ;
Honour and beauty, in the owner's arms,
Are weakly fortress'd from a world of harms.

సారాయదా దాసు , ప్రజ్ఞాదాదిపట్ట

సేవేశస త్రరంగిణి

విద్యునగళము

విద్యుదాదా విలాస ముద్రాలయం

1922

A

557 + పే

ಸಿವರಸ ಅರಂಗಿಚಿ

ನಾರಾಯಣ ದಾಸ , ಭಿಕ್ಷುಡಾದಿಬಟ್ಟ

ವಿಜಯನಗರಮು , ವಿಜಯರಾಮ ವಿಲಾಸ

ಮುದ್ರಾಲಯ ಸಂಪು ಮುದ್ರಿತ . 1922

ಇದು ಹೊನ್ನಿ , ಕೃಷ್ಣಾರ , ಕರನ , ಬೇರ , ವರ ಕೂಲ

ಅವಧಿಮು .

557 +.ಪ

S

నయ్య. యోకాదదుట్టల సుంహబోదు ।

చూచిచూచియువాని సాగసునీవుబాడు

సలుపుట-యా-నటు. జరుగవచ్చు ।

కనుగొనుటకునీకు. గన్నలులే. వైన-

నెట్టులోచీ. నల్ల. నొట్టినావు।

వెలయునీగు కిలావలు. పెద్దతనము ।

కాని-యా-లక్ష్యమునకునీ. కడిదిమాయ ।

కోల పెడబడియొక పసి. కుట్టవాని ।

గుండె నెండియు బ్రవ్రలు. గొట్టుచుండె ॥

2 గీ॥ వాడువానిమోము. బకిరి చెనేనియు ।

నేలవేయిమాట. లేనెటుగుదు।

వాడుతలచినాడు. వానిముద్దాడగ ।

ననగ-వానిజంపె. నత్తెలుగున ।

(47) కం॥ కాలముదగుచోద్యం. బిటు ।

లా-లలనయుబల్కె-విద్దియా. నాయుదుమీ ।

వీలోక మెడిసిచనగా ।

నేలా వెల్లడిగనుండె. నింక న్నవలున్ ॥

(48) త॥ కడుగొట్టిమందిచే. గటకటా-కుడువ

బడుహాయిసీవొక. పట్లజేకూర ।

వడితో. జెడెడుప్రాప్త. బంగరుటండ

గాయవేళువ వెండి. కరగుమంచువలె ।

మడిసెను. తేది. కమ్మముదలిడక

49 My husband is thy friend, for his sake spare me ;
Thyself art mighty, for thine own sake leave me ;
Myself a weakling, do not then ensnare me;
Thou look'st not like deceit, do not deceive me:
My sighs, like whirlwinds, labour hence to heave thee,

50 Why should the worm intrude the maiden bud ?
Or hateful cuckoos hatch in sparrow's nests ?
Or toads infect fair fountains with venom mud ?
Or tyrant folly lurk in gentle breasts ?
Or kings be breakers of their own behests ?
But no perfection is so absolute,
That some impurity doth not pollute.
Unruly blasts wait on the tender spring;
Unwholesome weeds take root with precious flowers ;
The adder hisses where the sweet birds sing ;
What virtue breeds, iniquity devours :
We have no good that we can say is hours ;
But ill-annexed Opportunity
Or kills his life, or else his quality.

.మునుముం బెతాఁడుడుపు.నొప్పొచ్చి-బరువు|

.నొడలిసాగసుమటి.యుం జెందువారు

.కావజాలరువానిఁ.గడగండ్లనుండి||

(49) ఉ|| .నాదుమగండునీకుఁ జెలి-

.నన్నుమిగుల్చుమువానిఁగూచి-నీ|

.వాదటగొప్పవాడవది.యైనఁ

దలంచుము-విద్యునన్ను నెం|

.తోదయ-మోసకానినలె

దోచవు-నన్నిటుమోసపుచ్చ-కే|

.బేదను-బల్మిబట్ట-కొక పెట్టున

నావలియూపుణిన్నునె|

.గాఁదెగఁదీయదాయె-నిటు

.కాటియపెట్టకుమాఁడుదానినిన్||

(50) ఉ|| .కన్నయమొగ్గ నేలచొనఁ.గావలయు బరు-గేలవిచ్చకల్|

వన్నిసగుల్లగుడ్డపొడ .వంబడుచట్టలఁజేయుఁగోయిల్|

.కన్నననీటిబుగ్గలను .గప్పలచేల వినంబుఁగల్పెడున్|

నప్పగిమంచిదెందముల .సక్కెడుఁగొంతునంబజేల-తే|

.దెన్నకతప్పనేలతన .యిచ్చిన యానతిఁ-గాని-దేనికిన్|

దిన్నగినుండదంతయుగఁగింపఁగ-గొండ్లకలోపమంతుడున్||

ఉ|| ఎంతయులేని మొక్కలప.యింబడఁ .దుంటరిగాడ్చుపొంచు-ఁబై|

.మొసగుగాబుమొల్పు-బుస.కొట్టెడు నిట్టలుపాడఁజిల్వయా|

నొంతనె-పేమున్గడరి.పుణ్యముఁగాఁచినదానిమింగు-దా|

నింతకుమంచిలేదు దుర.దృష్టముచెప్పఁగ రానిదేనికిన్||

-
- 51 The patient dies while the physician sleeps ;
The orphan pines while the oppressor feeds ;
Justice is feasting while the widow weeps ;
Advice is sporting while infection breeds :
Thou grant'st no time for charitable deeds :
Wrath, envy, treason, rape, and murder's rages,
Thy heinous hours wait on them as their pages.
- 52 O, hear me then, injurious, shifting Time :
Be guilty of my death, since of my crime.
- 53 Poor hand, why quiver'st thou at this decree ?
Honour thyself to rid me of this shame ;
For if I die, my honour lives in thee,
But if I live, thou liv'st in my defame ;
Since thou couldst not defend thy loyal dame,
And was, afraid to scratch her wicked foe,
Kill both thyself and her for yielding so.
- 54 At last he takes her by the bloodless hand,
And thus begins " What uncouth ill event
Hath thee befall'n, that thou dost trembling stand ?
Sweet love, what spite hath thy fair colour spent ?
Why art thou thus attir'd in discontent ?
Unmask, dear dear, this moody heaviness,
And tell thy grief, that we may give redress,

(51) త॥ .♦బలయునురోగివైద్యుడు నిదురింప--♦సనదయెండెడుఁ గూళ
 .హాయిగ మెక్క-

.♦నలివిందుఁగుడిచెడు .న్యాయాధికారి .యల♦వితరతువునేడ్వ-
 .♦నాలోచనయును।

.♦గలిగియాటాడురే .గఁగనంటుతెవులు- .మంచిపనులకు
 స.మయమునీ♦వీవు।

.కొలుచునీగంటలు .కోపమునుబుప్ప- .మోసము- జెలును-
 జం.పుటను- బంట్లవలె ॥

(52) ద్వి॥ వినుమనిల్కడలేక.పీడించువేళ।

♦పొనరుచునానేర.మువలెనాచావు॥

(53) త॥ .ఏలనేచేయి-నీ.విట్టితిర్వనకు.వడఁకెడ-వీసిగ్గు.వలసనిన్నిప్పు।
 .తేలించిపరువున.♦దివ్వురుమునేన.♦దఱలిననాగొప్ప.దక్కునునీకు।

.♦వాలాయ- మటుకాని.పట్ల-నా ♦అవ్వ.నీతోడనిల్చును-
 .నీ♦చెలి♦న్బగతు।

.జీలిచికావకి .♦చ్చెల్వునలొంగి .యుండుటచే ♦బొల.యుము
 దానితోడ॥

(54) నీ॥ .వా ♦డెట్టకేలకు.♦బాలినచేతితో .నాపెనుబట్టి
 యి.ట్లనఁగఁ♦దొడఁగె ।

.నేవించకీడునీ .కెనఁగెను- నీవిట్లు .వడకుచునుంటివో
 .వాలుఁగంటి ।

.నీసాగపై నవ .న్నెజెలుచేనేవంత- .యెందు విటులుంటి
 .వింపుదొఱగి ।

.వెల్లడియొనరించ .వేయక్క-టకటనీ .పసలు. దానిం
 దీవ.వచ్చునేము ।

Three times with sighs she gives her sorrow fire
Ere once she can discharge one word of woe :
At length address'd to answer his desire,
She modestly prepares to let them know
Her honour is ta'en prisoner by the foe :

- 55 As through an arch the violent roaring tide
Out runs the eye that doth behold his haste,
Yet in the eddy boundeth in his pride
Back to the strait that forc'd him on so fast,
In rage sent out, recall'd in rage, being past :
Even so his sighs, his sorrows, make a saw,
To push grief on, and back the same grief draw.

SUNNETS.

- 56 When most I wink, then do mine eyes best see,
For all the day they view things unrespected ;
But when I sleep, in dreams they look on thee,

.అనగముమృతముదనఃపొక్కు.టగ్గియూరు।
 .పులనురగిలిం చెనొకజాలి.పలుకనుటకు।
 .దొన్నిమిక్కిలి యణకువ.తోడఁదెల్పె।
 .మగనికిన్-దుట్టతుడకున.మృగువలనదు।
 .పరువుపగ వానిచేదీయఁ.బడెనటంచు॥

(55) సీ॥ .తెలుకుఁజూముగఁగిడు.నుఱుమచుంజెడనల
 .తనవడిఁగాంచుమా.పునకుమించి।

.పరువిడు. నింక నె.గురుచుండునుడివడి-
 .యెంతయుంబొడవుగ.నెదిగి. వెనుక।
 .దన్నంతదబ్బనఁ.దతిమినయానీటి
 .పాయకెంతబితానఁ.బంపఁబడెన్।
 .యంతకంఠెనెక్కి.యల్కముమృతమునఁ
 .గ్రమ్మటనదిపిల్వఁ.గాఁబడియెడు।
 .నారహిసరిగనవ్యాని.యూరుపులును।
 .వానివంతలునలుపుఱం.షంబుచెలుపు।
 .మొనసిముందుకు వెతనున్.బృటకుమతియు।
 .దానీనేలాగుటకు. వెను.చట్టుమఱల॥

(56) కం॥ కనుతెప్పఘోసినప్పుడె।
 .కనెడున్న కన్ను దోయి.కరమేమన-బొగ్గి।
 .ప్రసంగించువానికకు।
 .సంకపినుమోమనీను.ఁగొన్ని-పంగిలలోన్॥

- 1 స్రగియంయది జీవితాపహా హృదయేకిం నిహితానహన్తిమామ్ |
విషమప్యమృతంక్వచిద్భవే | దమృతంవా విషమీశ్వరేచ్ఛయా ||
రఘువంశేసర్గః 8 శ్లోకః 46
- 2 ధృతిరస్తమితారతిశ్చ్యుతా | విరతంగేయమృతుర్నిరుత్సవః |
గతమాభరణప్రయోజనం | పరిశూన్యంశయనీయమద్యమే || శ్లో 66
- 3 కామంజీవతిమేనాథ | ఇతిసావిజహాశుచమ్ |
ప్రాశ్చ తావసత్యమస్యాత్తం | జీవితాస్తీతిల్బజ్జితా || స 12 శ్లో 75
- 4 ఉపమానమభూన్విలాసినాం | కరణంయస్తవకాంతిమస్తయా |
తదిదంగతమీదృశీందశాం | నవిదీర్యేకఠినాఃఖలు స్త్రీయః || కుమార
సంభవే స 4 శ్లో 5
- 5 అహమేత్యవతంగవత్కృతా | పునరంకాశ్రయణీభవామితే |
చతురైస్సరకామినీజనైః | ప్రియయావన్నవిలోక్యసేదివి || శ్లో 20
- 6 తమవేక్ష్యుర్రోదసాభృతం | స్తనసంబాధమ్రోజఘానచ |
న్వజనస్యహేదుఃఖమగ్రితో | వివృతద్వారమ్రోపజాయతే || శ్లో 26 ||

వంశం

- 1 గీ॥ . ఈపువ్వులదండయునుకెడఁ బాపినయెడ ।
 . నాయెడఁదనిడగాననుఁ జంపదేల ।
 . యగువినముబ్రాకించుమౌ . మగి నొకపు ।
 . కాచునదివేల్పుటిచ్చునొకటవినమవు॥
- 2 గీ॥ . చనియెదిట్టితనము . జాతెనుఁదగులము । పాటఁచెల్లెను . దక్షిణ .
 పండువుడిగె ।
 . దొడవుపనియిపుడు . కడముట్టె . నాదగు । మెత్తపానుపెల్లి ।
 . రితవోయె॥
- 3 గీ॥ . నాదుమగఁడుబ్రాకి . నాడని మిక్కిలి । చూపెతనదు . వంత . నవల
 దోసె ।
 . నతనిపిలుకుమారుట . రసియుందొల్లి ।
 . బ్రాకియుంటిననుచు . బడసెసిగ్గు॥
- 4 గీ॥ . సోకుక . తనహాయి . నాకెల్లి ।
 . నీదునె . మ్మనుపొల్లియె . నెగడుచుండె ।
 . నట్టిదిదిగోయిపుడుపొందె . నిట్టిపాటు ।
 . వ్రాయుఁబడకుంటి . గడుగట్టె . వారతినలు॥
- 5 గీ॥ . ఏనుముడుక . జాడ . విష్వక్సేయమదిచి . ముల
 నీయొడియెడ . నిరవుకొందు ।
 . నేర్కొడనీన . నెఱజాణలొవేల్పు ।
 . చెయిలచేతజూడ . బడకముందె॥
- 6 గీ॥ . అతనిజూదియె . నొక . ద్వేషమిక్కిలి ।
 . గుబ్బులక . నాదు . కొనియెగురి ।
 . తలుపుతెలుత . బడిన . చెయిపునదనవారి ।
 . యెదుటను . నొక . ముద . గద

7 గీ॥ .♦ వేలుపులబువ్వోడనే వెన్నెలచు॥

.♦ మొగిలితోడుతఁగూడన.డఁగెడుమెఱపు॥

.♦ పొలఁతుకలు పెనిమిటిజాడఁబోవుదురని॥

. తెల్విలేకున్న వానిచేఁడెలియఁబడియె॥

8 చ॥ .♦ పొరిఁబొరినేడ్చుచుంటఁగడు॥

. బొంగినకన్గవ-నూర్పువేడిచే॥

.♦ బరిసినవన్నియగ్గులుగు.♦ వాఁతెఱతోడుక-నీవుగప్ప-♦ డల్॥

.♦ పొలుచుచుండమామ♦ వగ-♦ వేలెడుముంగురులదపంగి-నా॥

.♦ వురి పెనుముస్తరాలిచెయి. బొందుమొగంబునిజంబుతాల్చెడున్

9 గీ॥ . మోపిచివురుఁగిందించునూ. పుణమెయి-♦ నచ్చ॥

.♦ తాసమునబిరుస్తె చెక్కు. నానివేలు॥

. కుసులేగచుదారిఁగిన్నీటఁ♦ డెరులునిదుర॥

. గోరికలనై నఁగల్గునా. కూటమిఘని॥

10 ద్వి॥ . తరచు మెక్కనిగుండె. దగుస్లనాడు॥

. ఫరఁగుచుండు నెనరు.♦ పైకొనునడత॥

11 గీ॥ . తొలి♦ యెవయిక♦ పన రెడనీ. చెలియన్బొ॥

.♦ లూరడించి-తిరిగివచ్చి.♦ యునిద♦ సేమ॥

.♦ మనుపుపల్కుల♦ నానవా. లలర-బొమ్మ॥

. న♦ నడ తెడు మెల్ల వంటినా. ముసుమునిలుపు॥

12 గీ॥ . నీలికల్వచూపు. నీటిచుక్కలదడ్ప॥

. బడినదొండమోవి.♦ బెడఁగుచివురు॥

. గలిగిమగలనె♦ డయు.♦ గరితలు-సింగార॥

. ముడిగిఁచాసదొ♦ టఁగి. యున్నవారు॥

13 హృదయమిషాభిః కామస్యాంతస్సశల్యమిదంతతః ।
 కథముపలభేనిద్రాంస్వన్న సమాగమకాణిమే ।
 నచసువదనామా లేభ్యో - పిప్రిమాంగమవాప్యతాం ।
 మమసయనయోరుద్బాష్పత్వంసఖేనభవిష్యతి ॥ విక్రమోర్వశీయే ॥

14 మధుకరమదిరాక్ష్యాశ్చంసతస్యాఃప్రవృత్తిం ।
 వరతనురథవాసానై వదృష్టాత్వయామే ।
 యదిసురభిమవాప్స్యస్తన్మత్రభోభావసగంధం ।
 తవరతిరభవిష్య త్పుండరీకే కిమస్మిన్ ॥

15 సర్వక్షితిభృతాంనాథ! దృష్టాసర్వాంగసుందరీ!
 రామారమ్యవనోద్దేశే । త్వయావిరహితామయా ॥

16 రతిభేదసుస్తమవిమాం! శయనేయామన్యసేప్రవానగతమ్ ।
 సాత్వమిహైతదవస్థం! కథంసహేభాశ్చైరవియోగం ॥

17 రత్నమితి నమేశస్మిన్ । మనోప్రమాసోవిహంగమాక్షి నే ।
 ప్రియయాతేనాస్మి నఖే! సంగమనీయేనసంగమితః ॥

18 యస్సుప్తవాస్నదంకే! శిఖండకంఢాయనోపలబ్ధస్థుభిః ।
 తంమేజాతకలంపం! ప్రేషయశితికంఠకంకిభసవ ॥

13 చ॥ .♦మది♦ననవిల్లు♦తూపులను♦నూటికిగాయములందుచుండఁగా।
 .నిదురెటువోవఁగాఁగలను♦నెచ్చెలినింగలనై నఁబొందఁజా।
 .లుదునన-బోసి-చిత్త రవు.లోనయినస్సరివ్రాసిచూడఁగ।
 లుదునననీరునాకనుల.లోనెటునిండకమానః♦సంగడి॥

14 గీ॥ .♦మంపుకనులదాని.మాటఁదెల్పుమతే♦టి।
 .లేక-చె♦లువజూడ.లేదోనీవు।
 .దానిమోక్షమృ♦తావినానితివేని।
 .♦తగులుకలుగుటెట్లు♦.తమ్మనీకు।

15 ద్వి॥ .♦పుడమితాలుపుమిన్న-♦ముద్దులగుమృ
 .♦బాడఁగంటివేయంద.పుం♦గానలోన॥

16 గీ॥ .♦కూటమిబడలికనిదుఁ♦గొన్ననన్ను।
 .బానుపందెన♦దప్పున్న.పగిడిదలఁతు।
 .వట్టినీవెట్టులిచ్చట.నిట్టియిడుమ।
 .బెంచు♦నిదునెడఁబాటుసై.రించుచుందు॥

17 గీ॥ .♦పక్కి-చేతనుగొంపోవఁ.బడినయట్టి।
 .♦మానికమునందు♦రతనమం♦బాదలేదు।
 .నాకు-నద్దానినా♦యెలఁ.నాగతోడ।
 .గూడసంగడికాడనేఁ.గూచఁబడితి॥

18 గీ॥ .జుట్టుగోకుటచేబుట్టి♦సుకముతోడ।
 .నేదినిద్దురఁజెందెనో.నాదుతోడను।
 .♦బాడమియున్న♦పురియునల్పు.మడనుగల్గు।
 .♦నట్టి♦నట్టువపిట్టను.నాకుబంపు॥

19 చర్మక ల్యవయసియతే ధోమ మథాన్మకాంఠే ।
 సాచ్చక్షుతే గ్రుహపాతభయఃకల్పతేవిశ్రాంతయ ।
 అన్మ కంతఃప్రతిదిశమిదంసావయ స్మిగ్ధేష్టాం ।
 సేవాకాకుఃపరిణలిరభూత్ స్త్రీషు కష్టోఽగ్రకారః ॥

20 అవిణామపుణవిఉలరిణం ఏదంపేక్షిస్సం ॥

21 సహ- జనోపహుదిమహానం సజహంగదోనోవణ । నిష్ఠిదారా ఏసి
 తతోఆరహాలత్తదేణ ఆహిభానణ ఏనలవృష్టుసంపుత్తా ॥ అభిష్టాన
 శాకుంతలే ॥

22 తంజదిగోలగామదగతహాన్యై హజహతస్సరాఏసిగోలః । అంవణిజ్ఞా
 హోమిల్లపాసిరంచహ మేఉవలం ॥

23 సఖలుచఖలునాస్సన్ని సాత్యోయమస్మిక్ ॥
 మృదునిమ్మగ శరీరేపుష్పరాశావివాగ్నిః ।
 క్వబతహరిణకానాంజీనితంచాతిలోలం ।
 క్వచనిశితనిపాతావజ్రసారాశ్శరాస్తే ॥

24 కింశిముక్తం నాను ఉమానతో విశనోవణగమణ సరిస్సమస్స అత్తా
 పదం ఉవణీవో ॥

25 ధిలలమా ఉత్తమ్మ - ఏసాతు ఏచింతదాఇంతిమూ ఆహవేది ॥

26 కింవీలల స్తిమంసహీఢ ॥

- 19 గీ॥ .♦ పాయచుస గే॥ న్నుగమువ్వ పంచుగోడగు॥
 .నూరకుండుగోడుకుల. బర్వుంచిపిష్టప॥
 .ముద్దిమినా పద్వతీసియే. పొన్నగొలుపు॥
 .వెటపుగొను-ఁ జెలులంబని. పి॥ కులాట॥
- 20 వ॥ మేల్సేయునితనిదితిగిచూడఁగల్గుదునా॥
- 21 వ॥ చెల్లెలపసికాని యొక్క చూడకునినాకంటఁబడినప్పటినుంకియువాని
 యందలితోర్కెచే నాకి॥ దెసకలిగెను.
- 22 వ॥ కినుకమి-కిచ్చవచ్చెనని యపువెల్ల రాచరుకినే గనికరింపఁబడఁ
 దగుదాన నీమచ్చ యున్న సర్వుడు- కున్ననాకుస్థి దారవిడుపుడు॥
- 23 గీ॥ .♦ వలదవలదయ్యయాయటి॥ తలిరు మేన॥
 .బూవు పోవున॥ కిచ్చట్లు. ము॥ లికివడుట॥
 లేడిపిల్లలనిలుకడ. లేనిబ్రతుకు॥
 లకటయెచ్చటనీవాడి.♦ యలుగులెచట॥
- 24 వ॥ ♦ నడక ముకి లవారయ్యుదా మేలత పసికానం॥ బడిల్పడఁ దేబడిరి॥
- 25 వ॥ జెందనరా॥ యు॥ లవలకు-నీ॥ తలచి॥ దివు కీయ నసూయ
 యడుగుచున్నది॥
- 26 వ॥ నకియలారానాకెందుకుపేన. రెదరు॥

27 యాన్యత్యద్యశకుంతలేతిహృదయం సంస్పృష్టముత్కంఠయా |
 కంఠస్తంభితబాష్పవృత్తికలుష శ్చింతాజడందశనమ |
 వైక్లబ్యంనుమతానదీదృశమహా స్నేహాదనన్యోకనః |
 వీర్యంశేగ్మహిణఃకథంనుతనయావిశ్లేషదుఃఖనకన్దై : ||

28 పాతంసప్రసమంవ్యవస్యతి జలంయుష్మాన్వపితేషుయా |
 నాదశ్చిప్రియమండనాయ భవతాంస్నేహేన కూషల్లవమ్ |
 ఆద్యేషఃకుసుమప్రసూతి సమయేకూన్యాభవస్యశ్శవః |
 సేయంకూతిశకుంతలా పతిగృహంపద్వైరమృణ్మయతామ్ ||

29 వచ్చ-కింసహవాసపరిచా ఇణంమంత్రునసరసి- అచిరఘ్నసూదా ఎజణ
 ణీ ఏవిణావిక్లిరో ఏన్వ- దాణింవితుసుంమ ఏవిశహిదంతాదోచింత ఇ
 స్సదిశివశ్చైహిదావ ||

30 ఉగ్గలితదబ్బకబలా మిళపరిచ్చశ్చిణచ్చణామోరా |
 ఓసరితిపడ్డపత్తా ములింతిలస్సూవిలలదాఓ ||

31 శమమేష్యతిమమకోకః కథంనువత్సేన్వమాచరితపూర్వమ్ |
 ఉటజద్వారనిసూఢం నీవారబలింవిలోకయతిః ||

27 తా . ఎడబాటునెఁబ్బగఁ . నెవతాఁకింబడియె

నరుగుశకుంతల. యనుచిప్పు-ఁడెల్లు

. కడునాఁపబడితట్టి . కిన్నెటఁగిలిన

ఁ-బరిదొఁబడిగఁగొన్వొ. పొత్తి . ఁబడి-

. యడవినుండెడినాకె. మాఁరాఁవితాకు

. కూరిమినిట్టిది . కూఁతులనుండి

. విడికొల్పి . వనటల . వేగింపబడుచు

. నెట్లుండునారలో. యెల్ల . గేస్తులును

28 డా . ఎవ్వఁడొమొందుమహాత్మా . యింపకతాగిగడవీరు-ఁదాన్వొ

. దెవ్వఁడొమొందుమహాత్మా . యింపకతాగిగడవీరు-ఁదాన్వొ

. పువ్వఁసహతె యెవ్వ . కుంబి నెమలి . గమలు . పండుటాకు

. దెవ్వనియొశకుంతల . యెవ్వనియొశకుంతల . యెవ్వనియొశకుంతల

29 పా . కుంబి నెమలి . గమలు . పండుటాకు

. లో . నీళ్లుడు . నెమలి . గమలు . పండుటాకు

. తండి . పెంచెడ్డునుకమళ్లుము

30 గీ . నొళ్ల తెల్లుజాచి . లేళ్లు నాటలనాడ

. కుంబి నెమలి . గమలు . పండుటాకు

. లేళ్ల రాల్పుకొనుచు . నెల్లెడఁదీగెలున్

. గంటిసేరుగాచు . కరణిసయ్యె

31 కం . పట్టియెటునా . వగకడ

. ముట్టు . నాయుంటిగుమ్మమునఁదొలినీచే

. బెట్టంబడియిప్పటికి

. బుట్టిసటులఁదెదరకున్న . ముగ్గున్న

32 ఇవమనిశ్చితైర్గంధస్తాపాద్వివర్ణానణీకృతం ।
 నినికిభుజ్యన్తాపాంగి ప్రసరితభిరశ్రుభిః ।
 అనితిలులితిజ్యఘాతాంకం ముహుర్నణిబంధనా ।
 త్కలకపయంస్త్రింస్త్రింమయాప్రతిసార్యతే ।

33 ఇతఃప్రత్యాజేశాత్స్విజసమనుగింతంవ్యవసితా ।
 తతస్త్రిత్యుదైన్వితగురుశిష్యేగురుసమే ।
 పునర్ద్యుష్టేంబాష్పప్రసవకలుషామనితావతే ।
 మయిహాగ్రేమత్తత్సవిషమివశ్యంవహతిమామే ।

34 ఆలక్ష్మ్యదంతముకుళానిమిత్తమహస్థే ।
 రశ్యక్తవర్ణారమణీయవచఃప్రవృత్తే ।
 అంకాశ్రమప్రణయినస్స నయాన్వహంతో ।
 ధన్యాస్తదంగరజసామలినీభవన్తి ॥

35 వసనేపరిధూసరేవసానా నియమక్వామముఖిధృతై కవేశీ ।
 అనిమ్యురుణస్యశుద్ధశీలా మమదీక్షుంవిరహావ్రతంబిభర్తే ।

32 గీ॥ .చేయితలగడగా రేయి. రేయిగంటి:
 .వేడినీగారుటనంగు. వెలియుమాని.
 .కములతో-నారికాయల. గడువక-మని
 .కట్టజాటుకడియమెగ. బెట్టచుందు॥

33 గీ॥ .ఇటజెనకదనవారిలో. నేగదలచె
 .నాగుమనియటదనయయ్య. యల్కబల్క-
 .గూళనొనన్నుదిరిగి. న్నిళులలమ.
 .గనినది-విసపుములికియై. కాల్చునన్ను॥

34 గీ॥ .కతములేనినవ్వు. కతనగొంచెముతోదు
 .పూగడలముద్దు. పలుకులదొడ.
 .విడియగూర్మిగొనెడి. కొడుకునెఱుకొనిన.
 .ముఱికినంటువాడె. పునెముసల్పె॥

35 గీ॥ .మకిలదుస్తుల-కట్టి. నే. మముసవాడు.
 .నెమ్మగంబునజడగట్టు. నెఱులతోడ.
 .సుద్దమౌనడవడిగల్గి. పెద్దతడవు.
 .తాలుచునెనరుదుగునా. వి. రాళిలోము॥

 LOVE.

AS YOU LIKE IT— *Act II Sec IV.*

- 1 If thou remember'st not the slightest folly
That ever love did make thee run into,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not sat, as I do now,
Wearing thy hearer in thy mistress' praise,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not broke from company
Abruptly, as my passion now makes me,
Thou hast not loved.—

Act iii Sec. ii.

- 2 Heaven would that she these gifts should have,
And I to live and die her slave.

- 3 Alas the day ! What shall I do with my doublet
and hose ? What did he when thou saw'st him ?
What said he ? How look'd he ? Wherein went he ?
What makes he here ? Did he ask for me ? Where
remains he ? How parted he with thee, and when
shalt thou see him again ? Answer me in one word.

శృంగారరసము.

1 నీ॥ . ఉరునడి ననవిల్లు. దుసిల్లుగానీవు. నెఱపినయోహటి. నేర్పమైన ।
 . మఱచిపోయిలివేని. మూనీవువలదియిం. డగ లేదు. నీవిష్ట . నాతె
 టగున ।

. గూచుకొండినీచెలి. స్థూరిచిపోగడుచు . వినువానలకునెల్ల . విసుకు
 కలుగ ।

. నలుపనివోసేవు. నలచియుండగ లేదు. కొం కెక్కెచం బరికి.ంచిమాడ ।
 . చెలఁగినా . మరులిపుడునం. జేసినట్లు ।
 . కతముచెప్పకనీచెలి. కాండ్రనుండ్లి ।
 . యీవుదబ్బునవిడబడి. యేగ వేని ।
 . వెండియున్నీవును వలచి. యుండ లేదు॥

2 ద్వి॥ . ఆపెకీసుగుణంబు. లజఁడు వినించె ।
 . నాపెదాసునిగన. న్నతఁడు సృజించె ।

3 వచనము॥ సేవయ్యో వామగతీన తనమి చేయుదును. నీవు
 వారింజూచినపుడు వాఁడేమిచే = మపల్కె - వాఁడెట్లు కా
 న్నించె - వాఁడెట్లునున్నదాల్కె - వాఁడే నచ్చేను - వాఁడు
 స్థూరిచిపోయెడిగెనా - వాఁడెక్కడనుండును - వాఁడులిన్నెక్కడబా
 సెను - నుదాత్తఁడునీవువానిందిగిచుంచెదవు నాకోక్క - మాటలొ
 ఁదెల్పుమా॥

- 4 A lean cheek, which you have not ; a blue eye, and sunken, which you have not ; an unquestionable spirit, which you have not ; a beard neglected, which you have not :— but I pardon you for that, for simply, your having in beard is a younger brother's revenue.— Then your hose should be ungartered, your bonnet unbanded, your sleeve unbuttoned your shoe untied, and everything about you demonstrating a careless desolation. But you are no such man : you are rather point-device in your accoutrements, as loving yourself, than seeming the lover of any other.

Sc. v.

- 5 Think not I love him, though I ask for him.
 'T is but a peevish boy :—yet he talks well :—
 But what care I for words ? yet words do well,
 When he that speaks them pleases those that hear.
 It is a pretty youth :— not very pretty :—
 But, sure, he 's proud ; and yet his pride becomes him.
 He 'll make a proper man : the best thing in him.
 Is his complexion : and faster than his tongue
 Did make offence, his eye did heal it up.
 He is not very tall ; yet for his years he 's tall.
 His leg is but so so ; and yet 't is well.
 There was a pretty redness in his lip ;
 A little riper, and more lusty red [rence
 Than that mixed in his cheek : 't was just the difference
 Betwixt the constant red and mingled damask.

4 వ॥ చొక్కుచాడ- నీకదిలేదు- గుంటవడినక- చ్చదినీకులేదు- మా
ట్లాడుటకుతాపాములేనిమా- సదినీకులేదు- సేగ్గింపబడినగడ్డ-
మదినీకులే- దండుకున్న టమించెద నేమన జనివచ్చిరానిదికనుక-
గాని- నీచల్లడము దిగింపబడరాదు- నీబామిడికముకట్టబడ
గూడదు- నీచక్కాయచేయిగుండలు తెగిలింపబడఁ జనదు- నీ
బోడుబంధింపబడదగదు- మణియు- నీయెడనున్న శ్రీతివస్తువుం
గూడఁ నీచల్లడముబడిన వాడుకతిని నిరూపించవలయుగాని నీచ
ట్టివాడవుకావు- పరులనువలచినట్లు కనిపించుటకన్న నిన్నే నీవువల
చినట్లు నీయుడువునందు నాగానుటదీవి

5 వీసమాలిక:—

.తెలుపకునేనాని.నాచినిసంచునే .నడిగినప్పటికె .నతినిగూర్చి।
.నోకాని-వాడుము.సురుముతిచిన్న వాఁ-. నీసనింపలరమా.ట్లా
దువాడు।
.కానిమ్మ-మాట.తోనాకుబనియేమి-.వినువారిసంతన. పెట్టవాని।
.పలుకులెంగిడు బాగుడు-చలెడుపో.యగ్గమైనపడ్చువాఁ-.డం
తయంద।
.గాడుకాఁ-న-నిక్క-ము- కావరముకల.వాడు- వానిపొగరు
వానికేదగు।
.వాడుచక్క-ని మగ.వాడుగు- వానియం .మన్న యెక్కునవాని
వన్నె- మణియు-
సతినినాలుకనేరి.మాచరించుటకన్న .నడిగిదానిగుడుమక .వాని
చూడ్కి।

Act v. Sc. ii.

- 6 Your brother and my sister no sooner met, but they looked ; no sooner looked, but they loved ; no sooner loved, but they sighed ; no sooner sighed, but they asked one another the reason ; no sooner knew the reason, but they sought the remedy : and in these degrees have they made a pair of stairs to marriage, which they will climb incontinent, or else be incontinent before marriage.

HENRY VI PART III— *Act II Sec. I*

- 7 See, how the morning opes her golden gates,
And takes her farewell of the glorious sun :
How well resembles it the prime of youth,
Trimmed like a younker, prancing to his love !

యలఁడంత పొడవుకాఁ - డైన - నీదునకుఁద .గినయంతయెత్తునఁ
దనరువాఁడు|

వానిదౌ కాలొక .పాశముగానుండు - గాని - యాయది సరి.గా
నెసఁగెడు|

నాతనివా లేఱ.సల రెనెట్టదనముక్తచక్కగ-నదివాని.చెక్కులందు|
గలుపఁబడినదాని .కన్నదళమృగు|
.పండుకావి-మఱియు-.నిండుకొప్పు|
.నకువెలితిగులాబు.నకునెట్టులుండునో|
.వానిలోననట్టి.వాసి నెగడు||

6 వ| నీయన్నయు నాతోఁబుట్టువున్దారసిల్లినతోడనే యొండురుం బరికిం
చిరి- చూచుకొన్న వెంటనే యొకరినొకరు వలచిరి- మోహించిన
తన్నమ నిట్టూపుక నిగుడించి- గూపుకపుచ్చినంతనే యన్యోన్య
ముంగారణ మడుగుకొనిరి- కతము తెలిసిన వెంటడి నేయుపాయము
వెతకుకొనిరి- మఱియు నీవరుసనృంగికి మెట్లుకట్టి- రవివెంటనే వా
రెక్కెదరు- లేక- వివాహమునకు ముందుగానే కట్టెత్తికవఁ
గూడెదరు||

7 మ|| .కనుమావేకువయెట్టులైనదుబం.గొంగుమృముల్దీసి . వె|
.ల్లుననొప్పారుచుచున్న పొన్న సొపున్దొన్నున్నదో- వల్లక |
.తెనుఁగూడ .గ్గయి చేసికొంచువడినెం.తేతున్దొన్నున్నదోవుసి|
.ల్లని లేజవ్వన పే.వితానసరిపో.ల్లదొలెనో- వెండియున్ ||

LOVE'S LABOUR'S LOST— *Act. IV, Sec. III.*

8 So sweet a kiss the golden sun gives not
To those fresh morning drops upon the rose,
As thy eyebeams, when their fresh rays have smote
The night of dew that on my cheeks down flows:
Nor shines the silver moon one half so bright
Through the transparent bosom of the deep,
As doth thy face through tears of mine give light;
Thou shin'st in every tear that I do weep:
No drop but as a coach doth carry thee,
So ridest thou triumphing in my woe.
Do but behold the tears that swell in me,
And they thy glory through my grief will show:
But do not love thyself; them thou wilt keep
My tears for glasses, and still make me weep.
O queen of queens, how far thou dost excel,
No thought can think, nor tongue of mortal tell.

Act v. Sec. ii.

9 (1) Fair ladies masked, are roses in their bud:
Dismasked, their damask sweet commixture shown,
Are angels vailing clouds, or roses blown.

8. నీ. మిగులనాచెక్కిళ్ల. దిగజాతువలవంత. నెలయునీనిడువాలు. గనుల
చూపు!
.పోల్కి-నంతటితీయ. ముచ్చడగాలేదు. తెలవారినగులాబు. నలరు
నబడు!
.కొమ్మచుచిన్నుల. కుండ్లిలేబొద్దు. నిండునాకన్నీళ్ల. నుం
డినీడు!
.మోము వెలురొసగు. పోడిమిగా. నీడ. నెఱపెడులోతుము. నీటి
యెదను!
.వెండిచందురుడట్లు వెలుగుడునగమెన. నేనేడ్చునెల్లక. నీటియందు!
.మెఱయుమనీవు-ని. సక్రతియుగుట్టపుబడి. కరణిమోయనిబట్టొ. క
టియులేదు!
.నాదు వటయందు. నన్నెలుకందుమ. దిన్నగఁగూచుండి. తిరి
గెదట్లు!
.నాలోనబొంగు క. నీళ్లలఁగొంచెము. చూడుము- మఱి- యవి
చూపునీకు!
.నావంతనుండినీ. కావన్నియన్ - సరి. కాని-యుబ్బకుమనీ. లోననీవు!
.నునిచెదపుడద్దములటనా. కనులనీళ్లు!
.వెండియున్ - నన్ను నింక నే. డ్పింతువీవు!
.రాజులకురాణి- నీదువి. న్నాణము- మది!
.తలపజాలదు- నాలుక. తెలుపలేదు॥

9 (1) గీ. .కొమరుగఁజ్రీలు మాటుము. ఖములచాల్చు. .
.నపుడు మొగతాగులాబుల. యట్టివారు!
.వేసములవిప్పి. తమవన్నె. వెల్లడించు.

MERCHANT OF VENICE— *Act III. Sec. II.*

- (2) Like one of two contending in a prise,
 That thinks he hath done well in people's eys,
 Hearing applause, and universal shout,
 Giddy in spirit, still gazing in a doubt,
 Whether those peals of praise be his or no;
 So, thrice fair lady, stand I, even so,
 As doubtful whether what I see be true,
 Until confirmed, signed, ratified by you.

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM— *Act V. Sec. I.*

- 10 The iron tongue of midnight hath told twelve.
 Lovers, to bed: 't is almost fairy time.

PERICLES— *Act IV. Sec. VI.*

- 11 Here comes that which grows to the stalk;— never
 plucked yet, I can assure you.—Is she not a fair
 creature?

.రతీనిమబ్బులదిగెడు న.చ్చరలు- మతీయు ।

.నందముగవికసించుగు.లాబుపువులు ।

(2) గీ॥ .పందెమునబోరునిద్దఱన్. బసస్మృతిమాతీ ।

.యందతీయెలుంగువినుచుదా.నబుజనుల ।

.కనుమెడబాగొనచిత్తి.ననుచుమిగుల ।

.జపచిత్తింబుతోడనా.సన్నతిభవ ।

.నులుతనయవియొకావొయ.స్మృతికనంశ ।

.యంబునంబరికించెడి.యతనిమాడ్కి ।

.నేనుజగదేకసుందరి.నిలు- నిచట ।

.జూచునదినిక్కమోయను.చునరమరిక ।

.బెనచి- నీనలనన్నిచూ.పింపబడుచు ।

.బలవరచబడినమ్మరిం.పబడువఱకు॥

10 క॥ నడిరేయియనుపనాలుక ।

.నుడివెంబన్నెందు- వలపు.నూల్కొనుమీరత్ ।

.పడుకొందుసెడలంది ।

.వృదుగదుగంధర్వవేశ.పొనరుచునుండెన్ ।

11 ప॥ తొడిమెన్బెలుగునదిచటికివచ్చుచున్నదెవుడుం గోయబడలేదు-
నీకురూఢిగాజెప్పెద నాపెసాగనైనదికాదా ।

 ROMEO AND JULIET— *Act I. Sec. I.*

- 12 Love is a smoke made with the fume of sighs;
 Being purged, a fire sparkling in lovers' eyes;
 Being vexed, a sea nourished with lovers' tears:
 What is it else? a madness most discreet,
 A choking gall, and a preserving sweet.

Sec. v.

- 13 If I profane with my unworthiest hand;
 This holy shrine, the gentle sin is this,
 My lips, two blushing pilgrims, ready stand
 To smooth that rough touch with a tender kiss.

Act ii. Sec. ii.

- 14 See, how she leans her cheek upon her hand!
 O! that I were a glove upon that hand,
 That I might touch that cheek!

THE TAMING OF THE SHREW— *Act I. Sec. I.*

- 15 I saw her coral lips to move,
 And with her breath she did perfume the air:

TEMPEST— *Act III. Sec. I.*

- 16 Full many a lady
 I have eyed with best regard, and many a time
 The harmony of their tongues hath into bondage
 Brought my too diligent ear; for several virtues
 Have I liked several women; never any

12 గీ॥ .వలపనఁగఁ వెచ్చనూర్వలఁగలిగినపొగ।
 .కాముకులకన్నులందునఁగ్రాలునగ్గి।
 .నాయికాఁనాయకాఁశ్రులన్ .బ్రబలుకడలి।
 .వేటియున్ - జంపఁ - బెంపగ - విషమమృతము॥

13 గీ॥ .నారగనిచేతఁనీపావ.నమగుగుడిని।
 .నేనుశుచిఁగావించితి.నేనిఁదగిన।
 .దండనంబిదినాదుపె.దవులురెండు।
 .సిగ్గుగలఁతైథిఁకులిపుండె.సిద్ధముగను।
 .దలిరుముద్దుననాకర్కుతాఁకుదువ్వ॥

13 ద్వి॥ .చేతఁజెక్కిలిఁజేచున్ .చెల్వముచూడు।
 .చేతఁడవైననా .చెక్కిలంటుదును॥

14 ద్వి॥ .వెలఁదిపగడపుఁమో.వి- కదలఁగంటి।
 .గలికి- యూర్వలగాలిఁగమ్మననల్ప॥

15 సీ॥ .పలువులుఁ బొలఁతుల.బాగుగనేనార .సినవాడ- నావాడి
 .వినికెవారి।
 .మాటతేనియ .పెక్కు .మార్లుదాసింజేసె .నానావిధస్త్రీల .కేను
 .వివిధ।
 .గుణములఁబట్టి .మ.క్కువపడినాడను- .గాని- యెవ్వతెకైనఁ
 .గలిగిట్టి

With so full soul, but some defect in her
 Did quarrel with the noblest grace she owed,
 And put it to the foil: but you, O you,
 So perfect, and so peerless, are created
 Of every creature's best.

TROILUS AND CRESSIDA— *Act. I Sc. I*

17 O, that ; her hand!
 In whose comparison all whites are ink
 Writing their own reproach : to whose soft seizure
 The cygnet's down is harsh.

TWELFTH-NIGHT— *Act. I Sc. I*

18 Love- thoughts lie rich when canopied with bowers.

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. I Sc. I*

19 His little speaking shows his love but small.
 Fire that 's kept closest burns most of all.
 They do not love that do not show their love.
 O, they love least, that let men know their love.

.చెలువులో జగడము .చేసిదానినాబ్బడు .చేయులోపంబెద్ది .యూ
♦యొనరెడు♦

.గనుక - నామనసారనే.కల్కినై న ।

.నేనుమోహించలేదెన్నఁ .క్షేన-(గాని)

.నీవెపరిపూర్ణురాలవు .♦సిరుపమముగ ।

.సలుపఁబడితివెల్లరి♦మొలుఁగుల♦మొనవయి॥

17 గీ॥ .దానిపోల్కికెల్ల.♦ధవళిమ♦లక్ష్మ సీయగు।

.వానిసిగ్గుపాటు.వాసికొనుచు।

.♦అంచప్పిఱ్ఱెక్కి-.యదితాఁకుటకు♦నిలు।

.సద్దిరయ్యయద్ది .యాపెచేయి।

18 ద్వి॥ .నలపులంపులు .ప్రిబలునునందు।

.నలరుపొదలచాటు .సందున్నయపుడు॥

19 ఉ॥ .తక్కు-వెవానివల్పునిమి.తరిబగునాతనిమాటతెల్పెడు॥

.మిక్కిలిమూయఁగాఁబడిన .నిప్పడియెంతయుమందుచుండెడు॥

.మక్కు-వచెందలరుణమ.మర్గగపచఁగఁబోనివార- ౨।

.మృక్క-యొకింతయేవలకు .స్వలకుమప్రిమఁజూపువార్ ౩॥

20 Nay, would I were so angered with the same !
O hateful hands ! to tear such loving words :
Injurious wasps, to feed on such sweet honey,
And kill the bees that yield it with your stings ?
I'll kiss each several paper for amends.
Look, here is writ, —“ kind Julia.” — unkind Julia
As in revenge of thy ingratitude,
I throw thy name against the bruising stones,
Trampling contemptuously on thy disdain.
And here is writ —“ love-wounded Proteus.” —
Poor wounded name ! my bosom, as a bed,
Shall lodge thee, till thy wound be thoroughly healed ;
And thus I search it with a sovereign kiss.
But twice or thrice was Proteus written down :
Be calm, good wind, blow not a word away,
Till I have found each letter in the letter,
Except mine own name : that some whirl wind bear
Unto a ragged, fearful-hanging rock,
And throw it thence into the raging sea !
Lo, here in one line is his name twice writ, —
“ Poor forlorn Proteus ; passionate Proteus
To the sweet Julia : ” that I 'll tear away : —
And yet I will not, sith so prettily
He couples it to his complaining names.
Thus will I fold them one upon another :
Now kiss, embrace, contend, do what you will.

- 20 సీసమాలిక :— సరికాని- దానిపైఁ. ♦ గినుక నాకట్టులం. బాడమె- నంతటి
ముద్దు. ♦ నుదులఁబట్టి
. చించినా రేపాడు. నేతులారా- హాని. కరమగుకందినీ. గ-లటువంటి
. తీయతేనెన్ గోలి. . తెంపున- నద్దానిఁ గూచిన తేంటలను. సుట్టి
కుట్టి
. ♦ పొలయించునటు- నేను. ముద్దుఁ బెట్టెదబదు. ల్లాఁగఁ ♦ బ్రత్యేకం
బు. కాగిదంబు
. ముక్కలకున్ - జూడు- . మిక్కడ వాయఁబడియె .. దయఁగల్గు
జూ.లియ .. దయాపి
. హీనజూలియ. ♦ తావ. కీన ♦ కృతఘ్నత. కున్ - బగదీరుచు. కొనుట. కేను
. ♦ హేయతతోడుత. నీయు. పీక్షన్ - గాల. ప్రొక్కుచునీపేరు. తోటదంతు
. నిటవాయఁగాఁబడి. యె .. ♦ సత్తరకరవిద్ధ. ప్రోటియన్ .. పా-పము
. పోటుపడిన
. పేర-నామెదనిన్ను. . శేరుచుకొను సెజ్జ. యెనీమగాయము. ల్లాను ♦ దనుక
. వెండియు-నిట్లు నే. వేటాడెదదీని. ♦ మొనసియెన్ని కఁగల. ముద్దుతోడ
. గాని- రెండో- యటు . గాకమూడో . సారు . లీయెడం బోటియన్
. వాయఁబడియె
. నూరక నీవుండు. మోమంచిగాలి. నే. నా ♦ కమ్మలోని ♦ ప్రత్యక్షరంబు
. బరికించు వజ్రకొత్త . ♦ పదమైన- నాదు ♦ నా. మముతప్ప- నెగురఁజ
. మ్మ కుమ్మపైకి
. నుడిగాలి-యద్దాని. ♦ నొడసి- జంకుననూఁగు. క ♦ క్కులుగల ♦ బండ
డ. కెక్కజేసి
. మటియటనుండిభీ. కరనముద్రంబున . దిగదోయు- చూడు ♦ మద్ది
ర. యిచట. ను

Act iii. Sec. i.

- 21 That man that hath a tongue, I say, is no man,
If with his tongue he cannot win a woman.

Act v. Sc. iv

- 22 O, 't is the curse in love, and still approved,
When women cannot love where they, 're beloved.

VENUS & ADONIS

- 23 Even as an empty eagle, sharp by fast,
Tires with her beak on feathers, flesh and bone,
Shaking her wings, devouring all in haste,
Till either gorge be stuff'd, or prey be gone,
Even so she kiss'd his brow, his cheek, his chin,
And where she ends she doth anew begin.

.వానిపేరొకపజ్జి.లోనవ్రాయంబడె- .రెండుమార్లు .. కనిక.రిం
చేదగిన।

.♦దీనుడు (ప్రోటియన్- .నెగ నేడ్చు) ప్రోటియన్- .సాగ్నై నముద్దల
.జూలియాకు " ।

.దానినే.రించెద- .నై న-మీ నెవ-సంత-చక్క గానద్దాని.జతపటచెను।

.వాడుపొ♦గ లెడుతనపేర్ల.తోడఁగాన।

.వానినితీరుగానొక.దానిమీద।

.నొకటిజేచెద-నిపుడుము.ద్దంచు-కొగి।

.లించు-♦కలహించు-♦మిచ్చఁగా.పించుమీపు॥

21 ద్వి॥ .మాటాడువాడెల్ల.మగ వాడుకాడు।

.మాటలచేతఁజా.మలఁగెల్వకున్న॥

22 ద్వి॥ నలచినవారిజె.ల్వలువల్వకుంట।

వలపునకదితల.వంపునిక్కముగ।

23 గీ॥ .ఎట్టు♦లాకటడగవె.తెల్లి-ముక్కు।

.చేత-మాంసముక్త♦నెమ్ములు.చించిపైచి।

.తెక్కలాడించుకొను♦చెట .మిగిగు-నటది।

.♦యతిముతిన ముద్దిడియెవాని.♦యవయవములు।

- 24 What seest thou in the ground ? hold up thy head :
Look in mine eyeballs, there thy beauty liës
Then why not lips on lips, since eyes in eyes ?
- 25 The tender spring upon thy tempting lip
Shows thee unripe, yet may'st thou well be tasted.
Make use of time, let not advantage slip ;
Beauty within itself should not be wasted :
Fair flowers that are not gather'd in their prime,
Rot and consume themselves in little time.
- 26 " Ah me ! " — quoth Venus. " young, and so unkind ?
What bare excuses mak'st thou to be gone !
I 'll sigh celestial breath, whose gentle wind
Shall cool the heat of this descending sun
I 'll make a shadow for thee of my hairs ;
If they burn too I 'll quench them with my tears.
- 27 What am I, that thou shouldst condemn me this ?
Or what great danger dwells upon my suit ?
What were thy lips the worse for one poor kiss ?
Speak, fair ; but speak fair words, or else be mute :
Give me one kiss, I 'll give it thee again,
And one for interest, if thou wilt have twain.
- 28 Sometimes he scuds far off, and there he stares ;
Anon he starts at stirring of a feather :
To bid the wind a base he now prepares,
And whe'r he run or fly, they know not whether ;
For through his mane and tail the high wind sings,

24 గీ॥ ఎందుకటుక్రిందుజూచెద. వెతుకిరము।

.చూడునాకంటిపాప-లచ్చొటనునీదు।

.సొగనునెలకొను-జూపులజూపులుండ।

.నేలపెదవులుపెదవుల. నెనయరాదు॥

25/మ॥ .మరులున్తోల్పెడునీదు॥ వాతెజ-డలం. వన్నీదులేయి. డెగ।

.నృతిచున్గాని-చవిన్గొనంబడుటకు. నృతంబుగానుంటి-వి।

.స్త్రీజోగొట్టకు-మొంటి॥ మదొరికినం. తజాతిపోనీకుమేల్
ముఱుగనాదుతనంతసోయగముపూ. బోల్కివ్వడినిత్తగా

26 మ॥ .అకటా-పిల్లడవంతి॥ మొక్కలుడవా-యాగా॥ నెపంబేలయూ।

.రకకావించెమదాటిపోవుటకు- వే॥ డ్రింపైనయ్యెండ-నే।

.నికడల్లాచేదనూర్పు॥ గాడుపుల-నం. తేనా॥ నెఱుల్విప్పినీ।

.డకునిన్దాచెద-వానికీర్ణనులనీ. టా॥ డప్పిపోదీచెద॥

27 చ॥ .ఎవతెనుదూలనాడెదవ. యిట్టలన-న్నటుగాకీకేమిగా।

.ప్ప॥ వగచెలంగుగామనవి. పట్ల-దియెల-కసింగమున్ద పె।

.ట్టవలదెనీదు॥ నాతెజ-క. టా-పలుకందగుహంచియందగా॥

.డవినుము-ముద్దునీమాకటి. డన్-గానెది॥ న్మదివ్విత్తోడుత॥

28 నీసమాలిక:— .పారిపోవుకొకపు. దూరముగా-మఱి. యటదేటిచూచె
దు-నదిఁబడును।

.॥ జిమచీటాకుమనన్-సిస్థిపడును॥ జెచ్చె. రన్గలిపడిచేది. రన్గరింప।

.నెఱుపర్విజెడునొలే. కెగురునోయెవ్వార. లెరుగరు-దానికే. నరములయెడ।

.మఱితొకనుండి-ము. వ్మరమగుగాడ్పు- తె. క్కలటులాడెడుపెండ్రి. క

లనువిసరి।

Fanning the hairs, who wave like feather'd wings
 He looks upon his love and neighs unto her ;
 She answers him, as if she knew his mind
 Being proud, as females are, to see him woo her,
 She puts an outward strangeness, seems unkind ;
 Spurns at his love, and scorns the heat he feels,
 Beating his kind embracement with her heels.
 Then, like a melancholy malcontent,
 He vails his tail, that, like a falling plume,
 Cool shadow to his melting buttock lent :
 He stamps, and bites the poor flies in his fume.
 His love, perceiving how he is enrag'd,
 Grew kinder, and his fury was assuag'd.

29 Hot, faint and weary with her hard embracing,
 Like a wild bird being tamed with too much handling,
 Or as the fleet-foot roe that's tir'd with chasing,
 Or like the froward infant still'd with dandling
 He now obeys, and now no more resisteth,
 While she takes all she can, not all she listeth.

30 When he did frown, O ! had she then gave over
 Such nectar from his lips she had not suck'd
 Foul words and frowns must not repel a lover,
 What though the rose have prickles, yet 't is pluck'd
 Were beauty under twenty locks kept fast,
 Yet love breaks through, and picks them all at last.

.పాడెడు-సదిరసజోడునుఁబరికించి- వెండియు-సకలించు-ఁ.బెంటికూడ
 .నెఱిగిసట్టులదాని.యెద-బడులంచుక- (దా.వలచినందువకుగ.శ్వంబు
 తోడ
 .దావింతసట్టట్టు-దయమాలినట్టుల- .నెగిరితన్నుక-దమి.నీసడించు
 .నేలికపద్ధతి.నీనగించివగచు.ప్రజపలెబోరుగు.జ్వంబుతోక
 .ముడుచుకొనెడు-సద్ది-పడుచున్న కలికిరు.రాయి.పోల్కిఁబెమట.వో
 యుపిఱుదు
 .లకునుజలువనీడ.లకొనఁగఁదన్న నే.లను-జలముననీగ.లనుగఁటచె
 దు

.నెట్టులద్దియలుక.నెనయుచున్నదో
 .కాంచిదానిగోడి.గయునువిదప
 .నెనరుతోడముగులఁ.దనరాఁజెల్లాకె
 .గోపమంతయుమగ.గుఱ్ఱముచకు॥

[వ్యాడు]

29 త॥ .లేమదానికొగి.నింపుచేసేడి .సోమయ్యచులసటలఁజొక్కియ
 .వేమలుఁజేతరా.విడిచే ముచ్చ.కంబడుసెట్టలు.కడువెంటఁదఱుమ
 .నేమటిడస్సిస.యిట్టిరేలికను .బుచ్చగించినపెంకె.బుడుతని
 మాడ్కి
 .నామెచేకొనుచాని.కంతగురొప్పు.కొనెనామెకోరిన.కోల్కెకుఁదప్ప॥

30 త॥ .చెలువుఁజాతనిమోము. .బట్టించుకొన్న .జెలిరసనవిడి.చిన
 యెద-నకట
 .పొలఁతియతనిపెద.పులసుండి కోలి.యుండదమ్ర యిఁకేన.కొ
 క్కింతమైన

- 31 When he beheld his shadow in the brook,
The fishes spread on it their golden gills;
When he was by, the birds such pleasure took,
That some would sing, some other in their bills
Would bring him mulberries and ripe-red cherries

RAPE OF LUCRECY.

- 32 Then childish fear, avaunt ! debating, die !
Respect and reason, wait on wrinkled age ?
My heart shall never counter-mand mine eye ;
Sad pause and deep regard beseech the sage ;
My part is youth, and beats these from the stage.
Desire my pilot is, beauty my prize ;
Then, who fears sinking, where such treasure lies ?

.పెళుచగుమాటలు-వెండియు-పూతి.ముడుపులాఁవగ లేవు.♦పో-వ
 ల్పువాని!
 .నలరుముండ్లున్నఁగో.యఁబడెడు-♦సొగసు.దాఁగవలపుదా.నితాళ
 ములైఱచు॥

31 గీ॥ .వాఁడు నేటఁదనదు.నీడఁజూడ-రమ♦పు!
 .వారదానిమీఁదఁ♦బఱచుమీఁలు!
 .వాఁడుతొరసిల్ల.వేడుకన్బిట్టలు!
 .కొన్ని పాడుఁబండ్లు.కొన్ని యిచ్చు॥

32 సీ॥ .సరియె-తెలివిమాలు.జంక -♦.నీలేచిపో -♦తక్కించుకొనుచుచం
 .తంబుచెడు!
 .ముడుశలువడునీడు.కడవే♦చియుందు-న్యాయమువఱియున్వినా.
 రముచునాదు!
 .♦మది నెన్నటికినైన.మళ్ళింపరాదనా.కన్ను-పో♦గలుగిలు.కడయు
 లోతు!
 .తలఁపునుమా♦నికొదగు-నాదువంతుజ. వ్వన-మిదివానినిఁ.బొజ్జఁ
 దోలు!

.వడిగ♦రచ్చనుండి.నడిపించుననుఁగోర్కె-
 .నాకుఁజేళఁకిక్కి-నయదియంద!
 .మిట్టిసమయమందు.నెవఁడుభయంపడు!
 జూరుటకట్టిసాము♦పరగుచోట॥

-
- 33 Her lily hand her rosy cheek lies under,
Cozening the pillow of a lawful kiss ;
Who, therefore angry, seems to part in sunder,
Swelling on either side, to want his bliss :
Between whose hills her head entombed is :
Where, like a virtuous monument, she lies,
To be admir'd of lewd unhallow'd eyes.
- 34 Without the bed her other fair hand was,
On the green coverlet ; whose perfect white
Show'd like an April daisy on the grass,
With pearly sweat, resembling dew of night.
Her eyes, like mari-golds, had sheath'd their light,
And canopied in darkness sweetly lay
- 35 Her breasts, like ivory globes circled with blue,
A pair of maiden worlds unconquered,
Save of their lord no bearing yoke they knew,
And him by oath they truly honoured.
These worlds in Tarquin new ambition bred ;
Who, like a foul usurper, went about
From this fair throne to heave the owner out.
- 36 The fault is thine,
For those thine eyes betray thee unto mine.

33 ల॥ .తనకుముట్టడనీక.. టలెరుకె.. టేమ. చెక్కిటికళ్లంబు. చేరుటకలిగి
 . టకొనకొని టయరుకెలం. కులమీటిపొంగె. దలగడ-పొందగె. దన
 కోర్కె-ననగె।
 .దనరునా టమట్టల. దగఁబూడ్వఁబడియె. బూపుబోడిశిరంబు. పొ
 లపుగ-చచట।
 . టబొసరెడు- టనతిగుండ. మువలెనా టకల్కి - ట. పోకిరికనులస. బృత
 మువడంగ॥

34 ఉ॥ .ప్రక్కకుమించివచ్చునితి. వాసిపయింబెలువారుకల్కి-దా।
 .నక్కెనదేయి-ముక్తియపు. రక్కెనదేమట్టగిమిత్తచ్చికన్।
 . టనెక్కొ-నిరేయి వంచు టవయి. నిండినదేమిత్తువట్టలొప్పెడున్।
 .మిక్కిలిచీకటిన్ముడిగె. నెచ్చెలికన్నులు ముత్తొయనన్।

35 త॥ .సీంపులిదా.. నెగియదంతము. కాయబట్టండుచ. గ్గవ-గెల్వెలు
 డక।
 . టక్రాలెడు టకన్నెలో. కిలయలబోడు.. టలాఁతినాజంటకొ. ల్వెగలేదు
 తనదు।
 .నేలికడ్డప్ప-నెం. తేగారవింపఁ-బడువానిచేతను. బొసనుబొంది।
 .చాలక్రొత్తాసను. నలుపగనది టయె. డసెటేడు. దాని టయె. డయవె
 లినేయ॥

36 ద్వి॥ .ఈయెడదప్పనీ-నేమన-నాకు।
 .నీయలచూపులే. నిన్నప్పగించె॥

శృంగారరసః.

రఘునంశే స 6 శ్లో 81 ॥

- 1 సాయూనితస్త్రిన్నభిలాషబంధం । శశాకశాలీనతయాననకుమ్ ।
రోమాంచలక్ష్యణనగాత్రయస్త్రిమ్ । భిత్వానిరాకామదరాలకేశ్యాః ॥

శ్లో 82 ॥

- 2 తథాగతాచూంఘిహాసపూర్వం । సఖ్యాంసభవేత్ప్రిభృదాబభాషే ।
ఆర్యేనబ్రాహ్మణ్యవిశిష్టతై నాం । వహూరసూయకుటిలందదళాః ॥

స 18 శ్లో 52 ॥

- 3 అధమధువనితానాంనేత్రనిర్వేశనీయం । మనసిజతరుషస్పంరాగబం
భప్రవాంఘమ్ ।
అకృతకవిధిసర్వాంగీణమాకల్పజాతం । విలసితపదమూర్ధ్వంయాననం
సప్రపేదే ॥

కుమారసంభవే స 3 శ్లో 66 ॥

- 4 హరస్తుకించిత్పరిలుప్తధైర్యం । శృంగ్రోదకుమారంభగవాంబురాశిః ।
ఉమాముఖేదింబభలంభకోష్ఠే । వ్యాపారమూమానవిలోచనాని ॥

స 5 శ్లో 8 ॥

- 5 తంవీక్ష్యవేపధుమతీ సరసాంగయస్త్రిమ్ । నిక్షేపణాయ పదమూర్ధ్వత
ముద్వహన్తీ ।
మాగ్గాచలవృత్తికరాకులితేవసింఘు । శైలాధిరాజతనయానయయా
నతథా ॥

సిం గా ర ము

- 1 గీ|| .ఉవిదయాఃకోడెకానియం.కున్నవలపు|
 .దెలుపఁజాలకయుండెను.దిటవులేమి|
 .బయులువడెగగుర్పాటుఁ నె.పంబుతోడ|
 .నొక్కునెఱులుగలాపెన్మె.నుండియదియు||
- 2 గీ|| .వెలదియట్లగుమక బల్కె-. వెండిబెత్త|
 .మూనుచెలి-యహ్మనోవున.మొండెడకని|
 .నవ్వలాటకు-లొదపనా.పువ్వుబోడి|
 .కోటచూపుల-దానిగ.నొనియెనల్లి||
- 3 గీ|| .అంతఁజెలువలకర్గవ.లానుకల్లు|
 .చిగురువిల్లుడఁ మూర్కిఁనున్ను-. గులునెలిరు|
 .తొడవొడలికె-చవకుదా.నోఁనుగడన|
 .హోయలుఁతొలిపెంకి-జవ్వన-.మొండెనతఁడు||
- 4 గీ|| .విసపుమేతరికూడ-జా.బిల్లిఁపొడుచు|
 .తటిగడలివలెనొక్కొంత.యుటిదిశగ్గి|
 .వర పెదనచూపులనొండ.వండుఁమోవి|
 .నెగడుఁపలిమిడిమలకూఁకు.మొగననుండు||
- 5 గీ|| .వానిజూచి-చెమట.వట్టి-వడఁకుపుట్టి|
 .యదుగుపెట్టలేక-.యాగలేక|
 .దారినడుకొండ.తాఁకుననుడివడు|
 .వంకవలెఁవలిమలఃపట్టియుండె||

స 6 శ్లో 83 ॥

6 ఏవంచాదివిదేవషోకాః । సాశ్చేక్షాపితురసోముఖః ।
 లీలాకమలపత్రాశ్చి । గణమామససారవతి ॥

స 7 శ్లో 74 ।

7 తయోస్సమాపన్నాకాతనాశి । కించిద్వ్యవస్థాపితసంహృతాని ।
 హ్రీయంత్రణాశ్చామనన్వభావ । న్ననోమ్యశ్యలోలానివిలోచనాని ॥

స 8 శ్లో 2 ॥

8 వ్యాహృతాప్రతివచోనసందధే । గంతుమైచ్ఛనవలంబితాంశుకా ।
 సేవతేరక్తశయనంపరాగుక్తుభి । సాతథాపిరతమేపినాశిరః ॥

స 9 శ్లో 30 ॥

9 నేపథ్యలక్ష్మీంకంఠోపక్లవ్యం । సస్మేతగమాదశకతలే విలోక్య ।
 అవంత్యనాభాగ్యవతీషఃధుర్య । మాతాత్రసముద్భూతవిలక్త్యభావా

మేఘసందేశే స 2 శ్లో 21 ॥

10 తస్వీశ్యామాశిఖరదశనా వక్త్రసింహాధరోష్ఠీ ।
 మధ్యేక్షామాచకితహరిణీ ప్రేక్షణానిమ్బనాభిః ।
 శ్రోణీభౌరాదలసగమనాశ్చోకచమూర్తినాభ్యాం ।
 యాచితాస్త్రీయువతిపిషయేన్మన్మథాశ్చేషధాతుః ॥

శృంగారతిలకే ॥

6 గీ॥ .చెస్పచుండనిట్లు.♦జేజేలరుసిమిన్న।
 .తండిచెంత వాంచి.తనమొగంబు।
 .కేలఁబట్టుకొన్న.కెదమ్మిరేకుల।
 .♦జగముత్తల్లిలెక్క.నలుపుచుండె॥

7 గీ॥ .కూడుకొనుటయందు.♦గొంకునంపుచు-సుంత।
 .నిల్వఁబడుచు-మఱిమఱిల్పఁబడుచు।
 .నొరచూపులప్పు.కొండునటఁదపులుచు।
 .♦నానకట్టుచేన.ణంగబొచ్చె॥

8 గీ॥ .పల్కరించఁగఁబడి .బదులుమాటాడదు।
 .♦పొదువఁబడెనపైటఁ.నోవనెంచు।
 .♦మెత్త నూకొమ్మగమున.♦నత్తమిల్లెడునైన।
 .నాపెమ్మి గొంగ.♦హళికయ్యె॥

9 గీ॥ .పెరిమిటియొనచుక సింగారముఁజేయునగు।
 .తనరుచుండగసద్దమం దునఁగనఁగొని।
 .♦యైదుపల♦మేలుబంతి తా .నంచుమిగుల।
 .♦సిబ్బితినంబునందలఁ .చెమదిలోన॥

10 గీ॥ .పల్పనిమ్మెదీగఁ బరగెడునేలనాఁగ
 .నడునవ్వనిండ్రి.♦మోచాము।
 .నూదిపల్పలుర నానకునొద్దియు
 .నింజారఁబండున.♦కొండునండు॥

11' పాశేశవిష్ణుస్థిరియమ్మదీనా । తత్రైవనేయాదివసాకియన్తః ।
సంప్రకృత్యమోగ్యస్థితిశేషవేదః । కరాహిమాంశోరపితాపయన్తి ॥

(1) దూతైర్వనూకృతమహా నిజులమ్మదుక్తం ।
సత్వాదృశేపరహితప్రవణాస్థిలోకే ।
శ్రాన్తాసిహస్తమ్మదులాంగిగతామదర్శం ।
సిన్ధున్తికుత్రసుకృతానివినాశమేణ ।

(2) దష్టంబింబధియాధరాగ్రమరుణం పర్యాకులోధావనా ।
ధమ్మిల్లస్థిలకంశ్రమాంబుగలితంభిన్నాతనుఃకంటకైః ।
అకణజ్వరకాకంకణరుణతాకరంకరాధూన్వతి ।
కింభ్రాన్యస్యటవీశుకాయకుసుమాన్యేమాననాన్దాగ్రహీత్ ॥

(3) మాసమ్మానమనామనాగపితం నాలోకతేవల్లభమ్ ।
నిర్యాతేదయితే నిరస్తగమయంబాలావరంతప్యతే ।
అనీతేరమణేబలాత్పరిష్కృతమౌకనంసమాబంబతే ।
ధత్తేకంతగతానసూనోప్రియశమమ్ నిగంతాకాష్మమపునః ॥

.నగెదువాతెఱఁగల.♦ననబోడి
 సన్నని.♦కొన్నకులెడు♦మచ్చ.కంటిజెదురు।
 .లేడిచూపులవన్నె.లాడి-లోతై నపా
 క్కిలిఁగల్గు♦చిలుకల.కొలికి-పిఱుదు।
 .బరువుమైనదచ్చుమెల్ల న.నంగుసుంత ।
 .చన్నఁగవ♦పేఁగుతోడఁ నే.♦యన్నమిన్న।
 .యలరుచుండెడు-జెలువల.నలుపఁదలఁచి।
 .నలువయొసరించుతో♦లిమచ్చు.♦నాఁగనచట॥

11 గీ॥ .ఇదిగొనావిన్న పంబునూ.జేలువాడ।
 .గడపునడికొన్ని పూటల.క్కడ నెనీవు।
 .ఇప్పుడిత్తావుసరిపడ దించుకయును।
 .బొనరుచున్నాఁక-♦చలివెల్లు.♦మినుకులెన॥

1 గీ॥ ఏనుచెప్పినదెల్ల చెలీనలిపితి।
 వార.నీలాగుమేల్సేయు-వారులేరు।
 కోమలీడస్పితకటనా-కొఱకుఁబోయి।
 పాటుపడకున్నఁబున్నెము-ల్వచ్చునెచట॥

2 గీ॥ దొండపండవికొఱి కెనీ.తొగరుమోవి।
 చెమ్మటంబొట్టుపరుగునం-జెనఁజెగొప్ప।
 ఒడలుఱక్కువడెన్ముండ్ల-ఁగడెములసడి।
 నడరకడవిచిల్కకిదెపూ-ల్వడ సెవదినె॥

3 చ॥ చెలువుఁడుమొక్కినన్గనదు-చిన్నదిసుంతయునై ననెంతయు॥
 బొలయలుకన్ మగండెడయ-బొక్కుచునుండెడునీమెయెవ్వడు॥
 బలిమిఁజెల్వసింజెలులు-పజ్జకుఁడెచ్చిననూరకుండునా।
 తడరుగనిచ్చగింపమఱితాల్చెడుఁగుత్తుకనంటుపానముల్॥

- (4) కణాదుంతుదమీవకోకిలరుతం తస్యాశుభ్రేభాషితే ।
 చంద్రేలోకరుచిస్తదాననరుచేఃసాగ్రేవసందశకనాత్ ।
 చక్షుర్మీలనమేవతన్నయనయోరగ్రేహ్మగ్గణాంవరం ।
 హైమివల్యపితావజేవలలితా యావన్నసాలక్ష్యతే ॥

విక్రమార్వశీయే ॥

- 12 తుల్యానురాగపిశునంలకోతాథకబంధం ।
 పత్రేనివేశితముదాహరణంప్రియాయాః ।
 ఉత్పక్షులంమమనభేమదిరేక్షణాయా ।
 స్తస్యాస్సమాగతమివాననమాననేన ॥
- 13 స్థూధంసూపురశబ్దమూర్తిమపి మేకాంతంశుభ్రోపాతయేత్ ।
 వశ్యాదైత్యశనైఃకరోత్పలవృక్షేకున్వితవాలోచన ।
 హరేత్ర్యసిక్తన్నవతీర్యసాధ్వసపశాన్త్రందాయమానాబలా ।
 దానీయేతపదార్పణంచతురయాసఖ్యమయోహాసికమ్ ॥
- 14 అనధిగతిమనోరథశ్యూరార్వం । శతగుణితేనగతామయాత్రిగామా ।
 యదితుతవసమాగమేతదైవ । ప్రసరతిసుభ్రుకఃకృత్భవేయమ్ ॥
- 15 ఇదంరుణ్ధ్రమాంవదత్ర । మంత్రఃకవ్వనిరవట్పదమ్ ।
 మయాదష్టాధరంతస్యా । స్పృశీత్కారమివాననమ్ ॥

4 గీ॥ ముగుదవల్క-ఁగోయిలనుడి-యగును నెగటు।
 చానమొగమగవడుదాఁక-చందురుపన।
 కన్నుమూయమేల్లేళ్లాపె-కనులయెదుట।
 చేడఁగనకున్న వఱకింపు-పైడితీఁగ॥

12 గీ॥ .తెలుపుచునరివలపఁనుఁగు.తలఁపుఁగల్గు ।
 .నాచెలువమాటయియాకు.నందఁమరెడు।
 .నెఱయుకనెఱిస్పలుగలనా.ఁయింతిమోము।
 .నాదుమొగఁజూతొఁగూడిన.ఁమాదిఁజెలి॥

13 త॥ .పడుతనావీనులం.బరఁగ ఁమంతనము .నందందెచప్పుడావంతయు
 నై న।
 .ఁచడిలేక నెనుపెన్న.ఁ.నందెచిహ్నముఁ గాతనాక్కవఁ.ఁగైదా
 మరలను।
 .పడుపున్నసీమీద.ఁచచ్చిటికిడిగి .నడియంతయుంక్క.బలిమిపై నాదు।
 .కడకునేర్పగుచెలి.కల్తేచేరవీరబ .డెడునడుగి.దుగున,ద్వింపఁబడు
 చు॥

14 గీ॥ .నాచుగోరికతీరకు.న్నతటిమునుపు।
 .రేయినాకబృడున్నాటు.రెట్టిలగుచు।
 .నీదుకూటమియదట్లు.నెగడునేని।
 .పునెమునాదె-చక్కనికను.బొమలదాన॥

15 గీ॥ .లోనఁజమిలిముక్కా-లియె.లుంగుఁగలిగి!
 .నట్టియీఁతమిమ్రనన్నరి.కట్టుచుండె।
 .నడిగినాచేతఁగజవగఁ.బడినపెనవి।
 .ఁమొరయునెగయూపుకఁగలదాని.మోహువలెను॥

16 యద్యచ్ఛూయశ్చక్షురదృశ్యవంధ్యయోః । పథిస్థితాసుందరియస్యనేత్ర
యోః ।

త్వయావినాసోఽపి సముత్సుకోభవేత్ । నభజనస్తేకిమయాథసాహృదః॥

17 అమ్మా-లదావిడ వేపిఆవలీవై బలంతి ఆమేలగా-సహిమో ఆవేహిదా ।
వణమ్ । సుమరేసిన్ధుపదంతి త్తణోవలిణమ్ ॥

18 ప్రియమాచరితంలతేష్వయామేగమనేఽస్యాఃక్షణవిఘ్నమాచరన్త్యాః ।
యనియపునరవ్యరాశనేతాః । పరివృత్తార్థముభిమయాద్యద్యప్తాః॥

19 కిదవలహుహిలతక్కులహం- అనుణలంకగేణ హామికిన్తుదక్షిణస్సదేకిద
పచ్చాత్తావస్యభాతమి ॥

20 కార్యాంతరితోత్కంఠం । దినంమయానీతమనతికుచేఽపి ।
ఆవినోదదీఘయామా । కథంనురాత్రిగ్గమయితవ్యా ॥

21 కుసుమశయనంనప్రత్యగ్గ్రానచంద్రమరీచయో ।
నచమలయజగసర్వాంగీణంనవామణియస్తయః ।
మనసిజరుసంసావాదివ్యామమాలమపోహితుం ।
రహసిలఘుయోదారభౌవాతదాశ్రియణీకథా ॥

22 ఉదంతయారథక్షోభా । దంగేనాంగంనిపీడితమ్ ।
ఏకంకృతీశతీరేఽస్మిన్ । కేషమంగంభువోభరః ॥

- 16 గీ॥ . ఏకతముననయ్యు. నీమౌకమారెన।
 . నెవనికంటఁబడెదొ. యగురుబోడి।
 . బాళిఁజెందునీవి. రాళివాఁడున్మాడ।
 . చెలులమాటవేరె. చెప్పనేల॥
- 17 వ॥ అమ్మా నాపేరుతేగెదిపురుషులగులుకొన్నది- చెలిదీఁవిడిపించు-
 నెచ్చెలియినామాటఁ దలంచుచుందువుగదా.
- 18 గీ॥ . ఆపెఁబోకకొకనిముస. మడ్డుసొచ్చి।
 . తీవమేలొడఁగూచి. తీవనాకు।
 . గ్రమ్మఱన్వాలుఁగఁటిని. కశననిపుడు।
 . కన్పడెనగముదిఁపొమ్మె. గంబుతోడ॥
- 19 వ॥ మోసగాఁడ- చుల్క-నిడెందముఁగలదానఁగదానేను- వేడికొలెకొ
 సకున్నాను- గాని- పలుపురనువిడల్పాడివగచ నీకుఁజడిసెదను.
- 20 గీ॥ . పనిపడుటచేసడంగిన. బాళిఁగల్గు।
 . పనలునడుపఁబడెఁగదుని. బృందవేక।
 . పొడవుజాములవేడుక. లెడయురేయి।
 . యెటులనాచేఁగడుపఁబడు. రికమీఁద॥
- 21 గీ॥ . అలరుపానుపుగానివె. న్నెలయుఁగాని।
 . గందమున్నానికపుశ్చేర్లు. గానినాదు।
 . మరునివెతఁదీప్తఁజాలివ. చ్చరయుఁగాని।
 . దానికతగానితప్ప. మం. తనమునందు॥
- 22 గీ॥ . అరదమొరగఁగనాపెమై. నొరయఁబడియె।
 . నిచొటునామేనియందున- నిద్రియొకటి।
 . పునెముఁపొసఁగించె-నాయెడ. లునమిగిలిన।
 . తావునంతయుఁబుడమికె. తయునురువు॥

23 అనేకల్యాణిమృగాలలోమలం । వ్రతేనగాత్రంస్థపయస్వకారణమ్ ।
ప్రసాదమాకాంక్షతియస్తవోత్సవకః । సకింత్యమాదాసజఃప్రసాద్యతే॥

అభిజ్ఞానశాకుంతలము

24 ఇదిమంచిఆశ్రితభవరేహిం । సుడిమూరకేరకసిహాసం ।
ఓదంసయంతిదలమాణా । పమదాఓసిలినపసుమాణం ॥

25 అధరఃకిసలయరాగః । కోమలవిటపానశానినాబాహూ ।
కుసుమమివలోభనీయం । మానసమంగేషసన్నతమ్ ॥

26 హాసానకిందళే- ఇతింసలంవరపహూబాశసహ అరస్సకువికిదణామహే
హానణజోసిశి- యోమాశిశిభుశంవినునుదిదాసి- తహానణాత్తాణావివి
సుమానస్సం- హాశాననణీయేభానాతే ఇహస్సలదాహ అవమిహాణాన్సవ
ఇతిరోపయోత్త- ణవసుమవదోవ్వణానణజోశిశి సిశిద్ధపల్లవదాప ఉవ
భోత్తమోహానరే- హాశాననహానో అనిజాణానికింణిమిత్తంస ఉం
దళానశిజోశిశి అనిజాణానికింణిమిత్తం- ఇహస్సలదాహ అవమిహాణాన్సవ
జోశిశి అనిజాణానికింణిమిత్తం- యెవ్వణామలహం విహాత్త
ణో అనిజాణానికింణిమిత్తం- యెవ్వణామలహం విహాత్త
ణోరహా ॥

23 గీ॥ .♦కతములేక-తూడు.♦కరణిమెత నిమేను|
 .నొంచుచుంటివిట్టి.నోముచేత|
 .నెనఁడునీకనికర.మువలచునబ్బంటి|
 .కనుఁగొనఁబడునేమొ.♦నెనరునఁజెలి॥

పాట — బేగడ — జంపె.

24 " ఎత్తుగడ " .♦కొదమతుమ్మెదలొకింతగోలు ♦నూఁగుజడలతు
 దలుగలదిరిసెపువులు|
 " తీరుగడ " .విదలుకనికరంబలరారందమ.♦వీనులఁగై నేయుచు
 నుండు॥

25 కం॥ తలరు♦జగిమించువాతెట|
 .పొలుపగులేఁగొమ్మతోడుఁబోలినచేతుల్|
 ♦చెలువముగ మేనియంతట|
 .♦నలరువలె జవ్వనంబు.♦నలరుచునుండె॥

26 ప॥ సకియ- శకుంతలా- తీయమావి గున్నంబెండ్లాడఁ గోరుకొన్నదీ
 విరజా- నీచేదోటవెన్నెలయనుపేర్వడసె- దీనిమఱచితివికదా అ
 టైననన్నే నే మఱచితిరమాత్రమంచితఱిసీ తీఁగెమ్మాఁకు జంటకుఁ
 బొందుకలిగె- ♦గొర్చిన్న సపాఁగుమునఁ ♦గొమరారునీతోటవెన్నె
 లం ♦బొడము చిపురునీతీయమావిగున్న ♦కుడువఁజెల్లు- సమాత్ర
 యససూయా- శకుంతలయెందుకుఁ దోటవెన్నెల సంతఁగాఁజూ
 చుచున్నదో నీ వెఱుఁగుదువా- నాకుఁదోచలేదు నీవుచెప్పుము-
 ఎట్లుతోటవెన్నెల తగినమ్మానితోఁ గూడెనోయట్లు తాఁగూడఁ
 దగుమగని బొందుకునని- (శ) ఇదినిక్కముగ నీతోనితోచ్చె.

- 27 యతోయతఃపట్నస్త్వరహో-భిషక్తేః | తతస్తతఃప్రేరితలోలలోచనా |
వివరితభూరియమద్యజిక్షితే | భయాదకామాపహవృష్టివిశ్రమమ్ ||
- 28 చలాపాంగందృష్టఃస్పృశసిబహుశోవేషఘమణీం |
తహస్యాఖ్యామీవచ్ఛఃసిమ్మమకణాకాంతికచరిః |
కరంవ్యాధూన్వల్యాపిబసితీసర్వస్వమధరం |
వయంతత్యాన్వేషాస్మక్కుకరమంతస్తస్త్వంఖలుకృతీ ||
- 29 తదోవసందోదారసమవితా ఏడమాద్రిత్యంత్ర ఆంగూవం పెక్కి— అణ
నూపగమిస్సందావలహ- ఇమంఃసంబద్ధపరావణీం విఅననం అజ్ఞాపగో
దమీవణివేదేదుం ||
- 30 స్రస్తాంసావతిమాశ్రలోహితత తాబాహూఘటోగ్నేపణా |
దద్యాపిస్తనవేషఘంసదహతిశ్వాసాః ప్రమాణానికాః |
బద్ధంకణశిరీషరోధివదనే ఘమాకంభనాంజాలకం |
బంధేన్రంసినిచైకహస్తయమితాః పర్యాకులాసూధాజాః ||

27 గీ॥ ఎచ్చటెచ్చటఁ దుమ్మెద .యెదురుకగులు ।
 .నామెడనదురుచుండుక .నొయ్యగొలిపి ।
 .యీమె- తిరిగెడుబామలతో .నిపుడునేపుక ।
 .వలపులేకయుఁజూపుఁహో.యలు. వెఱపున ॥

28 త॥ .కనియదరెడు కడకన్ను - బల్కాఱు
 .ధడఁబాటుఁగలదానిఁ .దాఁకుచునుందు ।
 .♦వొనరుతుమ్లన ♦నులిపు- ♦మంతనము
 .చెప్పెడుతీరునఁ .జెవియొద్దఁజేరు ।
 .కొని- త్రావుచుందువు .♦కూటమియనల
 .యిన♦మోవి- నాపెచే .యివిదల్చుచుండ ।
 .♦బునెముకల్గినదాన .వుగదలేఁ♦టి- నిజ
 .మువెదకుటన్నెమె .మోసపోయితిమి ॥

29 పా విదవ ♦నామని ♦తటి వెళ్లెచ్చించు ♦సోయగమఁజూచి (శ)నేపెల్లి
 పోయిన- పొసఁగినా- యిట్లు తూడనిచూటలించున్న ప్రియంవ
 దన్మూచిక గౌతమితోఁజెప్పటకు ॥

30 త॥ .పొలపుగవంగిన .మూఁపులు- మిగుల
 .నెఱ్ఱనియఱచేతు .లెనఁగుబుజములు ।
 .కడ వెత్తుటన్నుఁ .గవవడంకెడయఁ
 .బోవదిప్పటి- కూరు.పులుమేరమీఱు ।
 .గులుగుప్పువంటుపో .గులఁగిమించు
 .మోమునఁజెమ్మట .ముత్తెముల్లు ।
 .ముడివీడనొక కేల .ముడువగఁబడెడు
 .విరియఁబారినతల.వెండుకల్లె ॥

31 వాచంసమిశ్రయతియద్యపిమేవచోభిః ।

కణ్డందదాత్యభిముఖం మయిభాషమాణే ।

కామంసత్థితిమదా ననసమ్ముఖీసా ।

భూమిష్టమన్యవిషయా నతుదృష్టిరస్యాః ॥

32 అనాఘాశంపుష్పంకిసలయమలూసంకరమృహై ।

రనావిధ్యంగత్నమ్మధునవమనా స్వాదితరసమ్ ।

అఖండంపుణ్యానాంఫలమిపచక్షమాప్రపమనఘం ।

నజానేభోక్తారంకమిహసముపస్థాన్యతివిధిః ॥

33 అభిముఖేమయిసంహృతమీక్షితం । హసితమన్యనిమిత్తకృతోదయమ్ ।

వినయవారితవృత్తిరితస్తయా । నవివృతోమదనోసచసంస్కృతః ॥

34 దర్భాంకురేణచరణఃక్షతత్యకాండేతస్త్విహితాకతిచిదేవపదానిగర్వా

ఆసీద్వివృత్తపదనాచవిమోచయన్తి । శాఖాసువల్కులమసక్తమనిమి

మాణమ్ ॥

35 ఊమఊమకపోలమాననమురః కాశిన్యముక్తస్తనం ।

మధ్యేక్షాంతతరఃప్రకామవిసతా వంశౌఛవిఃపాండురా ।

శోచ్యాచప్రియదశనాచమదనక్లిష్టేయమాలత్యుతే ।

పత్రాణామివశోషణేనమరుతాస్పృష్టాలతాపూశవీ ॥

31 గీ॥ .మాటఁగలపదు- కాని- నే .మాటలాడు ।

.చుండఁజెవియొగ్గియూలించు .చుండు- నాడు ।

.మోమునకెదురుగాఁ దన .మొగమునిడదు ।

.కాని- మిక్కిలివేర్గాదు .దానిచూపు ।

32 ఉ॥ .♦కోరినిన్ కోర్చి న్నతేనె-♦మొనఁగ్రుచ్చని♦మానికె-గోరునాటులన్ ।

.దాలచనట్టిలేజిపురు .తావిగొనంబడనట్టిపూవునుం ।

.బోలినదానిసోయగమ-మందిటినోమలవేటిపంటగా ।

.బోలును-దానినేలుటకుఁబుట్టినయూతనిదెంతపున్నెమో.

33 గీ॥ .చూపువఱలింపఁబడుమోము.జూడనేను ।

.♦నొండుతలఁపుననగఁబడు.♦హొయలుమీఱ ।

.నడఁకువ♦మొయినడ్డఁబడిననడతఁగల్గి ।

.పడఁతిచేదాఁగఁడు-బయల్బడఁడు♦మరుండు.

34 గీ॥ .♦కతములేకకాలు,గొయమువడె♦దబ్బ ।

.మొలకననుచుఁగొన్ని.యడుగులరిగి ।

.♦చెలువమోముద్రిప్ప.నిలిచెవిప్పుచునార ।

.చీరఁదగలకున్నఁ.జెట్ల♦కొమల.

35 త॥ .కడువాడుచెక్కిళ్లల్.గలమోము-గట్టి

తగ్గినచన్దోయఁదనరెడునక్కు ।

.బడలిస♦లేగొను-వంగినమూఁపు-

.లెంతయువెల్లన.యినమేనిచాయ ।

.♦వెడవిల్తుచేగుంది.♦వెలదుకకనిక

.రింపఁబడఁదగు-మ.టి-సొగసుమీఱు ।

.వడగాలిచేదాకఁ .బడునాకులుగల

.తీయమావిడితీగె .తీరునదోచు ॥

36 హాళామలనాలేహానకనీతము- తంగుమహానోవిదం- కరిత దేవదాపనా
దవ్యవదే శ్చేణతస్సరంగోహృద్ధంసావణస్సం—

37 తుష్టణాతణేహితలం | హపంశణచులనోదివానిరత్తివి |
నిగిణతవేదబళిలం | తుర్జజంత్తమనోరహణలం గాణ—

38 కింశీతలైక్లమవిరోదిభిరాద్రణాతాన్ |
సంచారయామిచలినీదలతాలవృంతమ్ |
అంకేనిధాయకరభోరుయధాగుఖంతే |
సంవాహయామిచరణాపుతపద్మతామామ్ ||

39 లదావళలసందావహారతమందేమిభూ ఓపరిభోతల.

40 ముహూరంగునిసంవృతాధరోష్ఠం | క్రితిషేధాక్షరవిక్లబాభిరామమ్ |
ముఖమంసవివర్తిపత్మలాత్మ్యాః | కథనాప్యన్నమితంసచుంచితంతు ||

41 తస్యాప్రస్పృహయాశరీరలులితా శశ్యాశిలామూమయం |
క్లాంతేమస్మధలేఖపవనలినీ పతేన్దైరవణః |
హస్తాద్భ్రష్టమిదంలిరాభరణమిత్యాసజ్యమాదేహిన్ |
నిగళంతుంసహసానవేతసగృహా చ్యున్నమిశాగ్యాదపి ||

36 వ॥ ఏమో- వలపుబాబువ్రాయుము- దాని బుచ్చులొడఁచి- వేల్పు
పసాదమను నెపంబున- తేనిచేతఁ బెట్టెదను॥

37 గీ॥ నీదుడెందమొకింతయు . నేనెఱుంగ ।
.మాపుబవలును నీపయి . న్నరులుకొన్న ।
.నాదునెమ్మనుమిక్కిలి . ననవిలుతుఁడు ।
.కనికరముఁ దొటఁగినవాడ- కాచుచుండ ।

38 గీ॥ నీదుబడలికవాయగ . నీటిగాలి ।
.వీతునాతమ్మిరేకుల . వీవనలను ।
.దొడనుఁగూచుకొండఁ బెట్టెను . న్నొడలదాన ।
.యదుగులొత్తుదునానీకు . పలుకఁగలుగు॥

39 వ॥ కాకయోగియైన . కలహినియైన . నీ . కుటమైకైల్పెదను॥

40 గీ॥ .పలుమఱున్వేళ్లతోమూయఁ . బడినపెదవి ।
.వలదనెడివ్రాని- పుచ్చు- పాలు- పోరు ।
.కాళిలుఁగంటి మొక్కగఁ మట్టి . కలకెట్టి ।
.బడియె- నేనను- ముద్దిడఁ . బడఁగలేదు॥

41 తరువోజ :— . ఇది సూపేమే . ని చేనంబియురాలి .
పైనలింగనపూల . సానుపు-గోళ్ల ।
.పదనులవ్రాయంగఁ . బడు . మరు . కమ్మ
.తగునిదెవాడిన . తామరాకుపయి ।
.నిదెకూడుగవవడ్తి . యెన్నెనుండి .
యంతటనేనిట్టి . లిక్కిట్టఁబడుక ।
.నుదుగతోదబ్బున . న్నబోజాల . రిత్త
.వారినప్పటికి . బ్రబ్బలియిల్లువిడిచి॥

42 తపతనగాత్రీమదః । స్త్వమరిశంమాంపురదః హత్యేవ ।
 గ్లిపయతియథాశశాంకం । సతథాహిసముద్వతీందినః ॥

మాలవికాగ్నిమిత్రే ॥

43 విపులంనితంబచింబే । మధ్యేక్షామంసమున్నతంస్తనయోః ।
 అత్యాయతంసయనయో । మామజీవనక్షేతదాయూతి ।

42 క॥ చెలిమాననవిల్తుడునిను ।

.♦గలఁచె- నయిన- నన్ను నెపుడు .గాల్చుచునున్నా ।
డలపవలు చందమామన్ ।

.♦జెలువడఁచినయట్లు .♦తొవలఁ .జేయదుసుమీత్ర॥

43 క॥ .నెడలపుపిలుదులయెడ- నె ।

.న్నడుమున ♦నకనకలు- విగిత.నము ♦గుబ్బల- బల్ ।
నిడుపున్ జూపులయందున ।

.♦నడ తెంచుచునుండె నిపుడునా ♦యుసుళిదిగో॥

MERREMENT.

ALL'S WELL THAT ENDS WELL *Act I Sc. I*

- 1 Full oft we see
Cold wisdom waiting on superfluous folly.

Sc. iii.

- 2 I have been, madam, a wicked creature, as you and
all flesh and blood are ; and, indeed, I do marry that
I may repent.

Act. iii. Sc. ii.

- 3 Why, he will look upon his boot, and sing ; mend
the ruff, and sing ; ask questions, and sing ; pick
his teeth, and sing. I know a man, that had this
trick of melancholy, sold a goodly manor for a song.

AS YOU LIKE IT *Act I Sc II.*

- 4 The more pity, that fools may not speak wisely,
what wise men do foolishly.

Act. ii Sc. vii.

- 5 Call me not fool, till Heaven hath sent me fortune.

హాస్య రసము.

1. ద్వి|| .కడువెట్టిబానిస.గామొద్దుబుద్ధి!

.కడచుటతటచుగఁ.గందుముమనము||

2 వ|| ఆహాస్యనీవలె- మఱియు- సంవత్సరము- నేనుగడవొక తెల్వి-మా
లికజంతువును- గాని- నిశ్చయముగాఁజెండ్లాడవ- సందుచేబెల్ల
తాపపడవచ్చుగనుక.

3 వ|| ఎందుకు- వాడుతనజోడునైపు చూచుకబాడును- మఱియుఁగు
చెప్పెట్టి కుట్టినతనమెడ గుడ్డనవరించుకొనుంబాడును- బ్రశ్నము
లడుగున్నామను- వెండియుంబల్లుకుట్టుకొనుంబాడును- ఈతగుపిచ్చిగ
లయొకఁడొకపాటకై తనమేలైనమాన్యమముక్త కొనుటనేనెఱు
గుదును.

4 వ|| బుద్ధిమంతుల వివేకముగాఁజేయుదానికె వెట్టులువివేకముగ వివ
రింపరాదనుట మఱింతఘోరము.

5 ద్వి|| .పిలువకునన్నవి.వేకియంచీవు!

.కలిమిదేవుడున్నాకుఁ.గలిచుచువలెకు||

Act iii Sc ii.

- 6 Love is merely a madness ; and, I tell you, deserves as well a dark house and a whip as madmen do; and the reason why they are not so punished and cured is, that the lunacy is so ordinary that the whippers are in love too. Yet I profess curing it by counsel.

Yes, one ; and in this manner. He was to imagine me his love, his mistress, and I set him every day to woo me ; at which time would I, being but a moonish youth, grieve, be effeminate, changeable, longing, and liking ; proud, fantastical, apish, shallow, inconstant, full of tears, full of smiles ; for every passion something, and for no passion truly anything, as boys and women are, for the most part, cattle of this colour : would now like him, now loathe him ; then entertain him, then forswear him ; now weep for him, then spit at him ; that I drave my suitor from his mad humour of love, to a living humour of madness, which was, to forswear the full stream of the world and to live in a nook merely monastic.

Act. iv Sc. i.

- 7 Very good orators, when they are out, they will spit; and for lovers, lacking (God warn us) matter, the cleanliest shift is to kiss.

6 వ॥ వలపుబొత్తిగజ్జెట్టి- మఱియు- నీకుఁజెప్పెద- బిచ్చివానివలెఁజే
 కటిగదికిఁ ♦జబుకునకుందగును-వలపునఁబొగలువారట్లు శిక్షింప
 బడి కుదఁచఁబడకుంటకు గారణమేమన- జిగిత్సకులుగూడ వ
 లపుననుండు సంతసామాన్యముగా నాపిచ్చియున్న- దైనను- నే
 నుపదేశమున సదికుదఁచఁగలననిచెప్పెద- నాను- నేనీలాగొకని
 కాపిచ్చికుదిచిఁతిని- వాఁడుననుదనవలపుకత్తెగా బ్రాణనాయి
 కగా భావించవలయును- మఱియు- వాఁడునన్ను బ్రతిదినము బ
 తిమాలుకొనునట్లు లేఁకఁరచెదను- ♦చాపల్యముఁగల పడుచున్న
 నేనాసమయమున కేడ్చెదను- మెత్తఁబడి- ♦చాంచల్యముకలిగి- భ్రాం
 తిఁగొని- ♦వాలకమువేయుచు- గర్వపడి- లేనిపోనియూహలతోఁ
 గోఁతిచేష్టలుసంఘించు-దడఁబడి- నిలుకడలేక- కన్నీళ్లనిండి- చిలు
 సగవు- ♦మెండుకొని యుండెదను. బ్రతిదుఃఖమునకుఁగొంతయు-
 నేమనో ♦వ్యభయలేకున్న నేమాత్రమైనను- మొత్తమునై- బిల్లకా
 యలుక్ శ్రీలునిట్టిజాతి ♦పశువులు- ♦గాన- వానినపుడే ప్రేమించెద-
 నప్పుడే యసహ్యించెదను, నెఁటనేవానిస్సంతోషపెట్టెద- దోడ
 నేప్రమాణముచేసి వానిని రాకరించెద- నప్పుడేవానిఁ గూచి
 ♦విలపించెద- దక్షిణమెవానిపైనుమిసెద- నన్వలచినవానిన్ వాని
 సిచ్చివలపునుండి ♦త్రోవోన్నాదప్రకృతికిఁ బాఱదటిమెద- ననఁగా-
 వాఁడొట్టొనై చిక్కిని- యీమనుష్యసంఘమున్విడనాడి- ♦మునియై
 యొకమూల బ్రతుకు నట్లొనఁచెదను.

7 వ॥ మంచిమాటకార్లు ♦తడఁబడినభాషమియుదురు- వలపుకాంక్షో-వ
 సలేనప్పు-డనరాదుకాని-మిగులనేపుక సఁజేయుటకు-ముద్దాడుట.

8 Men are April when they woo, December when they wed ; maids are May when they are maids, but the sky changes when they are wives. I will be more jealous of thee than a Barbary cock-pigeon over his hen ; more clamorous than a parrot against rain ; more new-fangled than an ape ; more giddy in my desires than a monkey : I will weep for nothing, like Diana in the fountain, and I will do that when you are disposed to be merry ; I will laugh like a hyen, and that when thou art inclined to sleep.

9 O, that woman that cannot make her fault her husband's occasion, let her never nurse her child herself, for she will breed it like a fool.

Act v Sc iii.

10 Shall we clap into 't roundly, without hawking, or spitting, or saying we are hoarse, which are the only prologues to a bad voice.

CORIOLANUS—

Act IV Sc III.

11 I have heard it said, the fittest time to corrupt a man's wife is wher she's fallen out with her husband.

CYMBALINE—

Act V Sec. V

12 By medicine life may be prolonged, yet death Will sieze the doctor too.

8 వ॥ మగవాండు త్రముఁ బెండ్లాడని కన్నియలబతిమాలు కొనునప్పుడు
 చెత్రమాసమువంటివారు-కాని- పెట్టియైనపిదపఁ శూన్య మాస
 మువలెనుందురు-కన్నియలుతమఁకన్యత్వమందు వైశాఖముంబో
 లేదరు-కాని- వారిల్లాండ్లై పిమ్మట నాకాలముమాలును- మగ
 పావురముతన పెట్టక శంకించుటకన్న నెక్కు-ప్రగనిను నేననుమా
 నించెదను- వానకటమచిలుకకంటె మిక్కిలిరొద పెట్టెద- (దిమ
 నికన్న మిగులఁజపలముగానుండెదను- నాకోర్కులయెడఁగోఁతికన్న
 గొఱమాలియుందును- శోకదేవతకరణినే నూరకేడ్చెదను- మఱి
 యనీవుల్లాసముగ నుండనిచ్చగించినపుడే నేనట్లచేసెదను- దుముత్ర
 లగొండ్రిలాగునవ్వెదను- వెండియనీవునిదురింపఁదలఁచినపుడే నేన
 ట్లానర్చెదను.

9 వ॥ భళి- తనతస్వతనమగనిపై మోషనియాఁడుది- తనంతనాపెతన
 బిడ్డంబెంచ నీకుమేమననాపెఁ వెంగలివలె దానికినడతమప్పును.

10 వ॥ చెడుకంఠమునకుఁబీకలై నఁకేకరింతగాని-యుమియుటగాని- గొం
 తుకు వెల్గురాసినదని చెప్పటగాని- మాని- వెంటనేసిద్ధపడుదుమా.

11 వ॥ ఒకనిభార్యంజెఱచుటకు మిక్కిలితగినసమయమది యాపెపెనిమి
 టిలోనరిపడకున్న పుడనివింటిని.

12 ద్వి॥ .బ్రతుకు పొక్కిరిపగఁబడుమంచే॥
 .మృతివైద్యునింగూడ.మింగెడుఁగాని॥

HAMLET—

Ac. I. Sec. V.

- 13 But virtue, as it never will be moved
Though lewdness court it in a shape of heaven,
So lust, though to a radiant angel linked,
Will sate itself in a celestial bed
And pray on garbage.

Act ii. Sec. ii.

- 14 Fare you well, my lord.
These tedious old fools !

Act iii Sec. i.

- 15 If thou dost marry, I'll give thee this plague for
thy dowry : be thou as chaste as ice, as pure as
snow, thou shalt not escape calumny. Get thee to
a nunnery. Go, farewell. Or, if thou wilt needs
marry, marry a fool ; for wise men know well
enough what monsters you make of them.

Sec. ii.

- 16 None wed the second, but who killed the first.
- 17 The instances that second marriage move
Are base respects of thrift, but none of love :
A second time I kill my husband dead
When second husband kisses me in bed.

18 గీ॥ .అలమిపోకిరితనముఁస్వ.గాఢకృతిఁగొని।

.కోరికఁజలంపఁబడదును.గుణమొకప్పు।

.దివ్యపూతికనిఁగలిసియున్.దృష్టిపడక।

.గుహ్యచాపల్యమెంగిలి.కూర్చుకుడుచు॥

14 ద్వి॥ .ఎసఁగుముహూయిగా.నీవునాప్రభువ।

.విసిగించునీముదిఁ వెంగలివారు॥

15 వ॥ నీవు పెద్దాడైనయెడ నీకీ॥ వ్యాధి నేనరణమిచ్చెదను- మంచుగడ్డవలె

మచ్చలేకుండు- మంచువలెనిమకలముగినుండు- మైననిశ్చయము

గా- నిందెందప్పుకొననేరవు-నన్యాసినులమతమునకుఁబోపొమ్ము-ను

ఖముండు-మటుగాక- నీవు పెద్దాడఁగోరినచో నెట్టివానింబెండ్లాడు-

మేమన- యెలివిఁగలవారు- నీవువారి నెట్లుపాడొనఁచెదవో తెలిసి

కొందురు.

16 ద్వి॥ .తొలివానిఁజంపిన.తొయ్యలితప్ప।

.మలివానిఁబెండ్లాడి.మనదెవతైన॥

17 గీ॥ .సంపదన్ పృథ్విపగచునీ.చపుతలంపు।

.గాని-రెండవ పెండ్లికి.గతమువలపు।

.కాదు-మలిసారినాదుమ.గని.గెడ పెద।

.మననన్మార్పెనిమిటి.మంచుచునున్నపుడు॥

18 (1) I do believe you think what row you speak :
 But what we do determine oft we break.
 Purpose is but the slave to memory ;
 Of violent birth, but poor validity ;
 Which now, like fruit unripe, sticks on the tree,
 But fall unshaken, when they mellow be.
 Most necessary 't is, that we forget
 To pay ourselves what to ourselves is debt :
 What to ourselves in passion we propose,
 The passion ending, doth the purpose lose :
 The violence of either grief or joy
 Their own enacters with themselves destroy :
 Where joy most revels, grief doth most lament ;
 Grief joys, joy grieves, on slender accident.
 This world is not for aye ; nor 't is not strange
 That even our loves should with our fortunes change :
 For 't is a question left us yet to prove,
 Whether love lead fortune, or else fortune love.
 The great man down, you mark his favourite lies ;
 The poor advanced makes friends of enemies.
 And hitherto doth love on fortune tend :
 For who not needs shall never lack a friend ;
 And who in want a hollow friend doth try,
 Directly seasons him his enemy.
 But, orderly to end, where I begun,—
 Our wills and fates do so contrary run,
 That our devices still are overthrown :
 Our thoughts are ours, their ends none of our own ;
 So think thou wilt no second husband wed ;
 But die thy thoughts when thy first lord is dead.

18 (1) పీఠాశ్చ లు-వా. పరిగః నర సేవ. వనితలంచెన-గాన- మన

ముతలచ్చా

.నిశ్చయం విడిచిపూ. నెవరూ-బల్మికో బవి. కమల గొంచెమువిలువ.

గలుగునశ్శ్రుతికి

.బొగ్గిగిన్నుగి. మున్నా నియగు-నది. చెట్టానా వోరగా. యట్టి లుంకు

.నిరాదీ వలం-గానె. మురళి నారి ముగ్ధి నం బడి యెడుగొదిలించె. బహు

క-మిళుల

.సుఖ్యముగా-మన. ముందీ చహుట దెవ. మెయ్యదిమన కగు. బుణ

ముదాని

.దుఃఖసమయముం. దుసమనమనుకొనె.. దావంతము గియగా.

ర్యంబుతప్ప

.కోకంబునకుగాని. కేకకుగానియుం. శివశక్తి యవ్వని. నిశ్చయ

ముల

.కోవానిబోలయింమ-నే. వాకమర్శియే. నానందముగ్ధుడు నాచట

వంత

.దురతిల్లు-వశటనం. కోషియే. మోదము. నరలెడునన్న

య. పాయషందె

.జగమిదికాదు. శా. స్వయంభూతాక-మ. నయవృష్టములతోమ. నవ

లపులును

.మారుట. బ్రతుకాదు. కారణమేమన. నడుపునోపిసెను. నక్క ధు

డు-లేక

.కాముని నడుపునో. కడుభాగ్య నీవల-నీయంబుంబెను బరితేసెయ

నింక

.మనకువీరచరణి. యెను-గొప్పవాడు. కుగ్గి. గిలిసెపున బరి. కింతు

వతని

.ప్రియ. డుపకునెట్టె-ం. బేద పెచ్చినయెడ. సలిపెడుశత్రుల

.నంగడులుగ

(2) Why, let the stricken deer go weep,
The hart ungalled play ;
For some must watch, while some must sleep :
Thus runs the world away.

Act. iv. Sec. iii.

19 We fat all creatures else to fat us, and we fat ourselves
for maggots : your fat king and your lean beggar is but
variable service, two dishes, but to one table : that's
the end.

.నిదివటకుమఱియ.ద్వప్తముగ్గొలిచెడఁ. బెరిమయేమనఁ గోర్కె.

దొఱఁగువాఁడు।

.హితునిఁగొఱఁతనపఁ. పొన్నటికొనఁ- తెం. డియునుఁ- గావలసియు.ండి

ననతండు।

.కపటియయిననేర. గానిననుభవించు-. స్వప్తముగా- వానిఁబగతుఁ

జేయు।

.గాని-వరునగ. కక్క ప మొదలిడితిని. యెడముగియగ-మన.యిచ్చ

లుమఱి।

.మనఁచూపలింకి. భవం. సంబు కాఁబడునంత. ప్రితిహాలముగ వడిం

.బరుగువెట్టు।

.మనదుచింతలుండు. మనవిగ-ఁగావువా।

.నిఫలితములుమనవి. నీవుతలఁతు।

.కనుక-మాఱుమనువుఁ. గొనమి-నీతొలిభతఁ।

.చెల్లు నపుడె. నీదు. చింతలు కెగు॥

(2) గీ॥ పోటుతెన్నఁకపొగలుచుంబోనిముత్ర

యక్షతమగునిట్టి. చూడనిముత్ర।

కొందఱునిదురింపఁ. గొందఱుమేల్కొన।

విలువ-నట్లు-జగమునరుగువెట్టు॥

19 వ॥ మనకొల్పవ్వక జయపులనెల్ల మనముకొల్పింతుము-పురుగులకొ

ట్టకె మసంత డి మనముకొల్పవ్వమము-నీబలిసిన రాజును- మఱియు నీ

బక్కచిక్కిన బిచ్చగొడునుంగేవలముమాఱుచుండెడు కంచములు

రెండుమాట్లొక భోక్త కే-యది-ఫలితాధకము.

HENRY IV.—PART I.—*Act III Sec. I.*

20 Mincing poetry:—

'T is like the forced gait of a shuffling nag.

PART II:—

Act I Sec. II.

21 Have you not a moist eye? a dry land? a yellow cheek? a white beard? a decreasing leg? an increasing belly? Is not your voice broken? your wind short? your chin double? your wit single? and every part about you blasted with antiquity? and will you yet call yourself young? fie, fie.

22 But it was always yet the trick of our English nation if they have a good thing, to make it too common.

Act. iv. Sec. i.

23 Like an offensive wife
That hath enraged him on to offer strokes,
As he is striking holds his infant up
And hangs resolved correction in the arm
That was upreared to execution.

Sec. iii.

24 If I had a thousand sons, the first human principle I would teach them should be—to forswear thin potations, and to addict themselves to sack.

20 ద్వి॥ .♦కొత్తికి-యూడుపుకాళ్ళ-గుఱిపుశ్శట్టెఁ
 .గతి-బల్లియెనీ కవనముండెను॥

21 ప॥ .♦శిశువు-నీళ్లనిమోగము-పచ్చనియిగ్గ-తెల్లనిగడ్డము-నెండుచున్న
 కాలు-బలిసియొకమనసేసేదా-నీకంతముచేడలేదా-నీశ్వాస
 ముత్తలేదా-నీగడ్డము-తెల్లనిపలేదా-నీమధ్యనీసిల్లలేదా-నీసితియం
 లయియున్నచుచేగ్గరిమొకామింకబడెను నీవింకనుబడుచువాడెవ
 నెవవు-చీఛీ॥

22 ప॥ మా మాండ్లముల♦ప్రకృతి-వాచిత్యయైన నొకమంచివస్తువు♦లభిం
 చినచో దానింబాడునల్పుట॥

23 గీ॥ .తన్నుఁగొట్టునట్లు.తన పెనిమిటికల్గి-
 .బుట్టఁజేసి-తన్ను .మొక్కునతని
 .చేలికడ్డనా .దయ నీవే)౦౦౦
 .బట్టిదుష్టభార్య.పగిదినుండె॥

24 ప॥ నాకునేగియునుకులున్నప్రకృతివాంఛికునేగుమొదటమప్పుమా
 ♦నానీగడ్డనీ ♦ నామాలుచూచుకుం బ్రయాణముచేయుటయు
 సారాయి♦కలవడుటయును॥

HENRY VI.—PART I—*Act II Sec. III*

25 And I have heard it said, unbidden guests
Are often welcomest when they are gone.

PART II.— *Act IV Sec IV.*

26 How now, madam ?
Still lamenting, and mourning for Suffolk's death ?
I fear me, love, if that I had been dead,
Thou wouldst not have mourned so much for me.

PART III.— *Act III. Sec. I.*

27 Look, as I blow this feather from my face,
And as the air blows it to me again,
Obeying with my wind when I do blow,
And yielding to another when it blows,
Commanded always by the greater gust :
Such is the lightness of you common men.

Sec. ii.

28 Like one that stands upon a promontory,
And spies a far-off shore where he would tread,
Wishing his foot were equal with his eye ;
And chides the sea that sunders him from thence,
Saying—he'll lade it dry to have his way :
So do I wish the crown, being so far off,
And so I chide the means that keep me from it ;

25 ద్వి॥ .విలువనివిందులు. వెళ్లి స వెళ్ళి.
 .నలమినింపొదురం. చేవిన్నవాడ॥

26 గీ॥ .ఓసియంక నేడ్చు. చుం టెనీయిమ్మఁజౌ.
 .వానికొఱకు మైలఁ బట్టుచుంటె.
 .యేనెమడసియున్న. నింతగాఁబ్రేయురాలి.
 .శోక మందవంచు. నాకుఁదోచు॥

[.నూకెడునాదె]

27 తి॥ .కనుగోను-మే-వెండు) .కన్నామొగంటు. నండియూద-గాడ్పు
 .న-నదిమఱియునేవి. న్నవె చినంత. లొంగు-నాగాలి. బోలుడు-వెండి
 .యును-లొచ్చి కయ్యది. యునెగయునప్పు. డురవు కర్వలిదెబ్బ. కొ
 డబడుచుండు.

.ననయంబు-టువంటి. దొజ్జియిందనవు. .నలతొలారామీకు
 .నలవడుచుండు॥

28 తి॥ .వారినిచేపకగు. పర్వశిఖర .మందుండి-దవ్వుల. కగవడునవల
 .తీరముగని-దానఁదిరుగనాశించి- .తనదృష్టి నేగునం. తవడిద
 నగతి.
 .మీఁగోరుచు-నడ్డ. మించి కడలి .నెండించితనతోవ. ననయ
 గొంతెమ్మ
 .గోరికబడువాని. కొమకున-మూలి. గోరియడ్డగువానిగొత్తి
 తునేను॥

Act. iv Sec. i.

- 29 And you shall have your will, because our king ;
Yet hasty marriage seldom proveth well.

Sec. vii.

- 30 But when the fox hath once got in his nose,
He ll soon find means to make the body follow.

Act. v Sec. vi.

- 31 The owl shrieked at thy birth, an evil sign ;
The night-crow cried, aboding luckless time ;
Dogs howled, and hideous tempest shook down trees ;
The raven rooked her on the chimney's top,
And chattering pies in dismal discords sung.
Thy mother felt more than a mothers pain,
And yet brought forth less than a mother's hope ;
To wit, an indigest and deformed lump,
Not like the fruit of such a goodly tree.
Teeth hadst thou in thy head, when thou wast born,
To signify, thou can'st to bite the world.

29 ద్వి॥ .పొందు స్వేచ్ఛ బ్రభు.వువుగాన-గాని।
 .తోందర పెండ్లియ.ద్దుగ ♦ నచ్చినచ్చు॥

30 ద్వి॥ .తనమూతిదూరిన.తరువాతనక్క।
 .తనువెల్లదూచు ♦ సా.ధనమందువేగ॥

31 నీ॥ .పులుగుపట్టచెనీ.పుట్టక-నొక చెడు
 .గుతుక- ♦ తితువయంక ♦ గుటిలమైన।
 .సమయమ ♦ బుచ్చననిసూ.చన సేయుచా.చెక-గు
 .క్కలుకూసె-బెకలిచెం.గాలిచెట్ల।
 .గుంచుకండెబొగగుంటి.కొనబొంబొకాకి-య
 .పస్వరముగ బాడె.పదరుబోతు।
 .పిట్టలుపదపడి.భీకరముగ- ♦ నసా.
 .ధారణముగనీడు.తల్లి ♦ ప్రిసవ।
 .వేదకంఠిందియు-పెండ్లియు-గోరిన
 .దానికన్నగ్గడు.దక్కువుగనె।
 .ననగ బాగుగ నేర్పడ.నట్టిముద్ద।
 .యంశమంచిమాన్రికిదగ.నట్టిపండు।
 .నీవుమునిపండ్లతో.బుట్టి,నావు-దగము।
 .గటచుటకునీవువచ్చితం.చెఱుక వడగ॥

KING JOHN—

Act IV Sec II

- 32 To gild refined gold, to paint the lily,
To throw a perfume on the violet,
To smooth the ice, or add another hue
Unto the rainbow, or with taper-light
To seek the beauteous eye of heaven to garnish,
Is wasteful and ridiculous excess.

KING LEAR—

Act I Sec IV

- 33 Not so young, sir, to love a woman for singing ; nor so
old, to dote on her for anything ; I have years on my
back forty-eight.

RICHARD III

Act I Sec III

- 34 But then I sigh ; and, with a piece of scripture,
Tell them that God bids us do good for evil :
And thus I clothe my naked villany
With old odd ends stolen out of holy writ ;
And seem a saint, when most I play the devil.

32 ద్వి॥ .బంగరుపూత మేఘంగారమునకు ।
 .జెంగలువకురంగు. నేత-నెత్తావి ।
 .సురపొన్న కెరవు తెచ్చుట-మంచుగడ్డ ।
 .మఱినున్న సేయుట-మఱియొక రంగు ।
 .నగవైరివింటనొ. నచుకట-పట్ట ।
 .వగలు వెలింగెడు. భానునికాంతి ।
 .హెచ్చింపజేవ. నెత్త పట్టుటయు ।
 .నచ్చపు. నగు బాటు-నధికము-వృథయు॥

33 వ । అంతపడుచువాడెన్గ నయ్య సాటకొట్టకే స్త్రీనివలచుటకు- మ
 అంతముసలివాడెగా నెమ్మకైనాపెసెంతగా భ్రాంతిపడుట
 కు- నానెక్కినలువదెనిమిదెన్గ వచ్చివె.

34 గీ॥ .వెచ్చనూతుకృత్రిజదిని. వేల్పుమనకు ।
 .నాజ్ఞయిడెజెడ్డునకుమంచి. యాచరింప ।
 .ననెదదొంగిలిశ్రుతిఫలి. తాధములను ।
 .గప్పినాకీడుమునివలె. గానిపింతు॥

Sec. iv.

- 35 I'll not meddle with it: it is a dangerous thing: it makes a man a coward: a man cannot steal, but it accuseth him, a man cannot swear, but it checks him; a man cannot lie with his neighbour's wife, but it detects him: 't is a blushing shamefast spirit that mutinies in a man's bosom; it fills one full of obstacles: it made me once restore a purse of gold that by chance I found; it beggars any man that keeps it: it is turned out of all towns and cities for a dangerous thing; and every man that means to live well endeavours to trust to himself and to live without it.

MEASURE FOR MEASURE— *Act II Sec IV*

- 36 So play the foolish throngs with one that swoons;
Come all to help him, and so stop the air
By which he should revive.

Act. iv. Sec. i.

- 37 Shame to him whose cruel striking
Kills for faults of his own liking?

35 వ॥ దానిజోలినాకన్తిటలే-నదియు.శద్రః కర్మమైన-నదిమనుష్యనిఁబిటికి
 గాఁజేయును-మనుషుడు దొంగిలినేరఁజదివానినిందించును-మానవు
 డొట్టుఁబట్టుకొననేరఁజదివానినట్లును-మచ్చుఁచుతనపొరుగు వా
 నిభార్యతోఁబడుకొనలేఁజదివానిఁబొత్తి గాఁజేటఁబెట్టు - నదొక వెల
 వెఁదొకపురిస్సెమొగి ముదయ్య- నదిః పునిష్కావయములోఁ దిరుగు
 బాటొసఁచుక-నదిజనునాటఁకములతోనించును-నాకొక స్వదుతనం
 తదొకకేసయొక బంగిరుమూటనిచ్చివేయునట్లుదిశజేసె- నదితెన్నుం
 చుకొనుప్రతిమనుష్యనింబిచ్చఁగానినల్పు- నది రూపశ్కరమైనదని
 యెల్లపట్టణములనుండిశక్తిమివేయఁబడెను-హోయిగాబ్రతుకఁగోరిన
 ప్రతిజగుండున్నుఁదానముక్తకొనియదిలేకజేపించును.

36 ర్॥ .మూఁఛకనున్న వానిఁ.గోపి.ంపఁగోరి-వి।
 .వేకహీనులెల్లఁ.బిండుగట్టి।
 .వానిచుట్టు మూఁగి..న నిఁదేవకఁగలిగి।
 .నట్టి.గాడుపునరి.కట్టుదురటు॥

37 ర్॥ .తామిప్పు.నొ.వపువా.హింస।
 .చేసిన వాని.మనసాయు॥

Sec. ii.

38 O place and greatness, millions of false eyes
Are stuck upon thee ? volumes of report
Run with these false and most contrarious quests
Upon thy doings ! thousand escapes of wit
Make thee the father of their idle dreams,
And rack thee in their fancies.

39 Silence is only commendable
In neat's tongue dried, and a maid not vendible

MERCHANT OF VANICE— *Act I Sec I*

40 (1) His reasons are as two grains of wheat hid in two
bushels of chaff : you shall seek all day ere you find
them ; and when you have them, they are not worth
the search.

Act. iii. Sec. v.

(2) This making of Christians will raise the price of
hogs if we grow all to be pork-eaters. we shall not
shortly have a rasher on the coals for money.

38 ద్వి॥ ఓయనికారమా యో. గొప్ప శసమ।
 .నీయందుఁదగి లెడు. న్బెక్కు-లన్యాయ
 దృష్టలు-వారణ లెంతే. ♦ సంపుటముల।
 .పుష్టిగ నీమ చె♦. యుల్లమిఁదికీన♦।
 .యము లేనిప్రతికూల. మైన ♦ యన్వేష।
 .ణములతోఁబర్చిడున్.-బలు నేర్పుమీఱు।
 .కొంటెచేష్టలుతమకు. ♦ నూత్నమనుచు।
 .♦ బంటింపకే♦కుని. న్బత్రములందు॥

39 వ॥ రెండుగింపలయూఁకలోదాఁగిన రెండుగోదుమగింజలవలె- వానిత
 లంపులున్నవి- వానినీవుకనుగొనుముందు సొదైలు నెదకెద-వవినీకు
 దొరకినపుడు- వెదుకఁదగినవికావు॥

40 ద్వి॥ .వరుగుబోసినయట్టి. పకువునాలుకకు।
 .♦ నెఱిఁజెల్లఁగోనిక న్నెను ♦ మూస మొప్పు॥

40 వ॥ భీష్మ మత్స్యలసంఖ్య హెచ్చించుట పండు♦ క్రియమూల్యమును
 హెచ్చించును-మనమందఱమును♦ సూకరమాంసాశనుల మైనచో
 బొగ్గులకంటె రొక పంపిసూంసపుముక్క యైనగొంపెపుకాలములో
 వెలకుమనకుఁజిక్కదు॥

MUCH ADO ABOUT NOTHING.

Act iii.. Sc i.

- 41 I never yet saw man,
How wise, how noble, young, how rarely featured,
But she would spell him backward ; if fair-faced,
She would swear the gentleman should be her sister ;
If black, why, Nature, drawing of an antick,
Made a foul blot ; if tall, a lance ill-headed ;
If low, an agate very vilely cut ;
If speaking, why, a vane blown with all winds ;
If silent, why, a block moved with none.
So turns she every man the wrong side out,
And never gives to truth and virtue that
Which simpleness and merit purchaseth.

Act. v. Sec. i.

- 42 't is all men's office to speak patience
To those that wring under the load of sorrow,
But no man's virtue nor sufficiency
To be so moral when he shall endure
The like himself.
- 43 There was never yet philosopher
That could endure the toothache patiently,

41 నీ॥ .ఎంతటి॥ మతిమంతుఁ.డెంతయు॥ దారుండు

.పడుచువాఁడెంత॥ య.బ్రమగునంద।

.గాడై నఁగానిముక్త.॥ కాన-నిప్పటికాపె

.హాస్యముచేయఁబో.నట్టినరుని।

.దెల్లగనున్నచో.జెల్లెలుగాఁదన

.కతఁడున్న బాగుండు.న నెడునాపె।

.నల్లుపైన నె-డ-భళి.భళి-విదూషకునకుఁ

.॥ బి.తిగాఁజెడుగుమచ్చ.॥ బ్రకృతిసల్పె।

.॥ బొడవైన-నిచ్చెన.గడ-పొట్టిగానున్న

.యెడఁగురూపిగఁజెక్క.బడినగుజ్జ।

.॥ వక్త యానేనియు.॥ బాపురేనలుదట్ల

.॥ గరువలినెగిరెడు.గాలిపడగ।

.యూరకుండినయెడ-.నార-యేరికి

.జలిం.పఁబడ రాకున్నట్టి.వట్టిమొద్దు।

.ప్రతిజనునకిట్టులాపెలో పంబునెంచు।

.గరము॥ సరళత-మణియుయో॥ గృత చెలంగి।

.యెద్దికొనియెడు-దాని-నొ.క్కి-తయైన।

.మంచిగానామెయెన్నఁడునెంచఁబోదు।

42 కం॥ జనములకెల్ల న్వాడుక । .వనటబరువుక్రింద బాధ.పడువారలకో।

పుకను॥ గొప్పట-కాని-యెవం । .ఘనోచుకొనలేదుతాను.నొ

చ్చినపట్ల॥

43 ద్వి॥ .పలునొప్పికిన్బాధ.బడఁబోకపైఁపె।

.గలిగిన॥ వేదాంతి.కలుగఁడిప్పటికి॥

OTHELLO—

Act II Sec I

- 44 Base men being in love have then a nobility in their natures more than is native to them.

Sec. iii.

- 45 O thou invisible spirit of wine, if thou hast no name to be known by, let us call thee devil.

- 46 Men should put an enemy in their mouths to steal away their brains? that we should with joy, pleasure, revel, and applause, transform ourselves into beasts!

Act. iv. Sc. i.

- 47 't is the strumpet's plague
To beguile many and be beguiled by one.

Sc. iii.

- 48 I do think it is their husbands' faults
If wives do fall. Say, that they slack their duties
And pour our treasures into foreign laps;
Or else break out in peevish jealousies,
Throwing restraint upon us; or, say, they strike us,
Or scant our former having in despite:
Why, we have galls; and, though we have some grace,
Yet have we some revenge, let husbands know,
Their wives have sense like them: they see and smell
And have their palates both for sweet and sour,

44 వ॥ నీచులు వలపుననుంటచేడమకు॥ నిక్కముగనున్న ధానికంటె-॥ బె
చ్చుగనొకగొప్పదనముంద మస్వభావములంగ లిగియుందురు॥

45 వ॥ ఓకనుపడనికల్లుజీవుడ-ని నైలుపు పేరు లేనిచో-
దయ్యమనినిన్నిలుపనిముక్త॥

46 వ॥ నరులుతమనోళ్ళకొద్ద మెల్విదొంగలించు శత్రువులనునుచుకొనుట-
యానందముల్లాసముత్పత్తింత పొగడ్తతో బసులుగా మనము
మాటవలసియుంటయు॥

47 ప్రి॥ .॥ కులటకుఁగలుగుతెగు॥ లోత్రసనేత॥
.పలువుట-కొకనిచే.వంచింపఁబడుట॥

48 సీసమాలిక:—

- .నాయూహ-భార్యలు.నాయమఁదొఱగిన
- .యెడవారిభతల.యెగ్గులవ్వి
- .వారుపేక్షింతురు.వారికతకవ్యము
- .అకవేశ-మనసాముక్తలొరులయొడుల
- .మతిపోసెదరు-కిన్క.మైనందియంబులన్
- .మనలనిబంధము.లనుఁగదించి
- .తామువిరోధించెదరు-లేక-మనలఁద
- .న్నెదరొకప్పుడు-లేక-కొదువనల్ప

As husbands have. What is it that they do :
When they change us for others ? Is it sport ?
I think it is. And doth affection breed it ?
I think it doth. Is't frailty that thus errs ?
It is so too. And have not we affections,
Desires for sport, and frailty, as men have ?
Then, let them use us well ; else let them know ;
The ills we do, their ills instruct us so,

PERICLES

Act. II Sc. I

49 Here 's a fish hangs in the net, like a poor man's right
in the law ; 't will hardly come out.

Act iv. Sc. vi.

50 What would you have me do ? go to the wars, would
you ? where a man may serve seven years for the
loss of a leg, and have not enough money in the end
to buy him a wooden one ?

.దరుమనకిచ్చెడు.ధనమనహ్యముతోడ
 -బాపురే.మనమును.గోపగుణము।
 .గలవారము-దయనా.కష్టించుచెలువము
 .గాఁచియు.మనకుఁబ.గయును.గొంత।
 .కలదు-తెలియనీమ,గలువారి.యూండుగు
 .స్తమ.కరణిద్వైతనరుననుచు।
 .వారుకన్గొనెదరు..వాసఁగందురు
 .చేదుతీపులెఱుంగు.జిహ్వలుండు।
 .వారలకుఁగూడఁ.బతులఁజెఱుంగున
 .మగవారికిన్మన.మూర్ఖుఁగోరు।
 .నూహయేమో-వేడ్క.యో-యద్దియనుచు.ద
 .లంచెద-వలపది.కాంచునొక్కొక్క।
 .యకా.నదియటునల్పుననియెంతు.జాపల్య
 .మూయు.విధానఁద.స్వాచార్యులచు।
 .వాస్తవంబది-మనకును.భ్రమలు-వేడ్క।
 .లందుగోర్కెలు-చపలత-యుండఁబోవె।
 .మనయెడన్దీక్షగాలేని.మగలు-వారి।
 .యెగ్గు-మనతప్పుసేర్పునం.చెఱుంగనిమూర్ఖ॥

49 వ॥ ♦తగవునందున్న పేదయాసి వలె నాచేపవలఁగిక్కినది-పైకివచ్చుచు
 టకప్తము.

50 వ॥ నీవునన్నేమిచేయుమనెదవు- జగడములకుఁబొమ్మందువా- మచట
 నొక్కఁడేఁజేండ్లు కాల్పొగొట్టకొనుటకుఁగొల్పవచ్చును-వఱియుం
 దుదకొక ♦మరగాలైనఁగొనఁజ్హలినంత డబ్బతనికుండదు.

ROMEO AND JULIET *Act. II. Sc. III.*

51 Women may fall when ther's, no strength in men.

THE TAMING OF THE SHREW *Act. II. Sc. I.*

52 Say, that she rail ; why, then I'll tell her plain,
She sings as sweetly as a nightingale :
Say, that she frown ; I'll say, she looks as clear
As morning roses newly washed with dew :
Say, she be mute, and will not speak a word ;
'Then I'll commend her volubility,
And say, she uttereth piercing eloquence :
If she do bid me pack, I'll give her thanks,
As though she bid me stay by her a week ;
If she deny to wed, I'll crave the day
When I shall ask the banns, and when be married ;

TEMPEST

Act. II. Sc. II.

53 Were I in England now (as once I was) and had but
this fish painted, not a holiday fool there but would
give a piece of silver : there would this monster
make a man, any strange beast there make a man.
When they, do not give a doit to relieve a
lame beggar, they will lay out ten to see a dead
Indian.

51 ద్వి॥ పురుషులలో బలం. బులలో గినపుడు।

.॥ రెటవహాకకపునీ. తిప్పవచ్చు॥

52 నీ॥ ఆపెత్తి నయెడ. నందుకిప్పుడు నేను

. గోయినలెనాపె. గూయునంచు।

. నాపెతో జెప్పెద- నాపెమొగంబుచి

. ట్లుంచుకొనుననుకో- మంచువలన।

. నప్పుడే॥ క్షాళిత. మై॥ యుదయంబున

. నలరుగులానిపు. వట్టులాపె।

. స్వచ్ఛముగానున్న. దనియెద- నాపెప

. లొక్కటెనననబోక. యూరకున్న।

. చోనాపె॥ వాగ్వి. నేనుమెచ్చెద- మఱి

. యూపెచుర్కుగనుప. న్యాసమిచ్చె।

. ననెద- నన్నాపెపొన్నున. నాపెకేను।

. వందనములిస్తానన్నాపె. వారముతన।

. వండనుండుమనుసటు- న. న్నెట్టియాడ।

. నొప్పుకున్న॥ బ్రధానమింకె. ప్పడనెద॥

53 వ॥ మునుపటివలె నేనాండ్లయకేళమందుండి యీచే॥ పత్రిదీయించి

సయెడ- నుల్లాసముగలప్రణయవివేకియు సచటహాకమాక యిడక

మానడు- మఱి. యక్కడసికరాగజంతువుమానవుడుగా- ॥ బ

రిగనించంబుడు- నెట్టివింకనకువై సచటమనుష్యుడగు- నొకకుం

టిత్తిరిపగాని బోనుటకు వాహకకాసనబెట్టరుగాని యొకచచ్చి

న యింద్యవేదీయునిజూడబడియెన నెచ్చెట్టదురు.

TIMON OF ATHENS *Act. III. Sc. IV.*

54 Who can speak broader than he that has no house to
put his head in? such may rail against great
buildings.

TROILUS AND CRESSIDA *Act. II. Sc. II.*

55 'Tis mad idolatry
To make the service greater than the god

56 Full merrily the humble bee doth sing,
Till he hath lost his honey and his sting;

54 వ॥ తనతలదాచుకొనుట కిల్లులేనివానికన్న నెక్కువగర్వముగా నెవఁడు
మాట్లాడఁగలఁ-డట్టివాఁడు గొప్పయిండ్లన్దాపించును.

55 ద్వి॥ .♦దేవునికంటెన.ధికముతతేస్సెవ।
ఁ.గావించుటయవివే.కంటగుభక్తి॥

56 ద్వి॥ .పాడుచుండెడు♦నమ్రి.♦భ్రమరమువేడ్క।
.తోడఁదేనెయుఁ♦గొండిఁ.దొఱఁగెడువఱకు॥

హాస్య రస :

కుమారసంభవే ॥

- 1 గృహ్యోన్మేషేహారవాహసస్య । స్పృశన్నమాకేసరిణంసలీలమ్ ।
సభృంగిణస్సూక్ష్మతరంశిఖాగ్రం । కషణన్ బభూవప్రమదాయత్రోః ॥

వికృమోర్వశీయే ॥

- 2 ఆంలఙ్గదధంఘ్రిగ్ధా - ససక్కణో మిమోలివిదుం ॥
ఆందుమ్మా ఆవిలిమే పడిహాది - తథావిమో ఆవిస్సందావ ॥

శాకుంతలే ॥

- 3 కావలం పరితాదుం - దుస్సందం అక్కంద - రాలరక్తి ఆయిత
వోవణాళణామః ॥

- 4 కింపుణ వివత్తుకా మోవిలలజ్జో ॥

- 5 శహపకిశజే వినిందిప । గహుశేకమ్మ వివజ్జేలప ।
పశుమాశణకమ్మ దాళుణే । అణులంపామిదు ఎవ్వకోత్తిప ॥

న వ్య లా ట

- 1 గీ॥ .కొనుచుమక్కంటి ♦యెక్కుడు .కొమ్మదోయి ।
 .జగముతల్లి సింగంబు ♦నో.జం♦బుడుకుచు ।
 .♦బంగికడుసన్న మౌజుట్టు .పిలుకలాగు ।
 .చాతఁడుస్థలిదండ్రుల హా.♦లికయ్యె ॥
- 2 వ॥ ♦ఆ- యోసీ గట్టిగాఁ దగులుకొన్నది గదా- విడిపింపనేరను- సరే
 వీడిపింపవీలుకాదని నాకుఁదోచుచున్నది- కాని- యందాఁక విడి
 పించెదను ॥
- 3 వ॥ మేమెవరము కాపాడుటకు- దుస్సంతునిఁగూచి మొఱు బెట్టుకొ
 నుము- తవసికానలు రాచ♦ప్రాపుగలవికదా ॥
- 4 వ॥ అయ్యామీరు మఱేమో పల్కఁగోరినట్టున్నారు ॥
- 5 గీ॥ .♦తెగడఁబడియును సాజమై .నెగడునెద్ది ।
 .యట్టిపనినెంతయు విడిచి .పెట్టరాదు ।
 .కడు ♦బసరములఁజంపెడు .♦బడిదుడయ్యు ।
 .జాలిగుండియవాడెవో .♦జన్నగట్టు ॥

శృంగారతిలకే ॥

6 ఏనంపయోధరయుగం పతితంనిరోక్ష్య ।
 ఖేదంవృధావహసికింహరిణాయతాక్షి ।
 స్థోవివేకరహితో జనతాపకారీ ।
 యోఽత్యున్నతః ప్రపతితీతికిమత్రచిత్రమ్ ॥

7 అజ్ఞాత్వా వనితోపమంత్రణ మవిజ్ఞా యాంధ కాగేగతిం ।
 భీమంయూమికమప్ర తార్యమహతీం భి త్తీమనుల్లంఘ్యచ ।
 అప్రాప్యపిశిఖానికృంతనమనా రుహ్యసికం సాహశం ।
 కఃప్రాప్నోతిపరస్త్రియోనిధువనం మాగోఽవిటానామయమ్ ॥
 ప్రహసనే ॥

6 గీ॥ .పడినగుబ్బనోయి .బరికించియిద్దాని
 .వాలుగంటియూర .కేలపొగల
 .తెలివిలేనిమొద్దు .బలుదుండగీడయి
 .యెదుగువాడుకూలు .టేమివంత॥

7 గీ॥ .♦చెలియ ♦మంతనమొలుగక - ♦చీకటినడ
 .గొనక - బెడిదుడగుతలారి.గనుమొలుగక
 .గొప్పగోడదాటక - జట్టు.కోతవడక
 .♦పెరచెలింగూడు నెవడు - ♦పో.కిరి♦తెరువిని॥

MARVEL.

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL *Act. I. Sc. I.*

- 1 Our remedies oft in ourselves do lie,
Which we ascribe to heaven: the fated sky
Gives us free scope ; only doth backward pull
Our slow designs when we ourselves are dull.

Act. ii. Sec. iii.

- 2 From lowest place when virtuous things proceed,
The place is dignified by the doer's deed :
Where great additions swell't, and virtue none.
It is a dropsied honor.

Sec. iv.

- 3 A young man married is a man that's marred

Act. iv. Sec. iii.

- 4 The web of our life is of a mingled yarn, good and
ill together: our virtues would be proud if our
faults whipped them not; and our crimes would
despair if they were not cherished by our virtues.

అద్భుత రసము.

1 గీ || .మనకు పలయుతోడు .మనయగదెతలుచుగ |

.నలగు- దాని ధైవ .మందిడెదము |

.మనముబద్ధకింప- మనయత్నములవెన్క |

.కీడ్చెదన పకాశ .మిచ్చియు విని ||

2 గీ || .నుక్కనము లావవచ్చెదకు ను .వోలునుండి |

.కలకృత్యతిచేతన తాపు .ఘనతకెక్కు |

.పెద్దబిరుదులు దాని ను.బ్బింపమఱియు |

.మంచిలేకున్న నడివాపు .మించుపరువు |

3 ద్వి || .లేజవ్వనంబున .లేమనుగూడు |

.నాజనుడన్ని చా.యలఁజెడిపోవు ||

4 న || మంచి తెట్టెల్ల లినిన కలగిలున నూలెతో మనబ్రతుకు నేతయగు

చున్నది- మనదోషములు తెమ్ము చూపింపకున్నచో మనసు

గుణములు గివ్వించును- మరకయు- మనసుగుణములు పోషించు

యెడ మనదోషములు నిరాశ చెందును ||

ANTONY-AND CLEOPATRA Act. I Sec. III.

- 5 Our separation so abides and flies,
That thou, residing here, go'st yet with me,
And I hence fleeting, here remain with thee.

Act..ii Sec. i.

- 6 (1) We, ignorant of ourselves,
Beg often our own harms, which the wise powers
Deny us for our good ; so find we profit
By losing of our prayers.

- (2) The barge she sat in, like a burnished throne,
Burned on the water : the poop was beaten gold ;
Purple the sails, and so perfumed that [silver,
The winds were love-sick with them ; the oars were
Which to the tune of flutes kept stroke, and made
The water which they beat to follow faster,
As amorous of their strokes.

5 గీ || -మనవిరహమట్లునిలువఁ గ.మ్మటఁబరువిడు |
 .నిచటనుండియునాతోడ .నేగెదీవు |
 మఱియునిచ్చోటనుండినే .బరుగుఁగొనుచు |
 .నింనునీతోడు తన్నిల్చి .యుందుఁగాన |

6 (1) గీ || .మనలనెఱుగలేక .మనకీడులస్థల |
 .చడుగుచుందుము మన .మద్దియడరు |
 బుద్దిగలుగువేల్పులు మనమంచికై |
 .కనుక - (ఁగోరికల చెడిన నయంబు |

(2) నీ || .ఆపెకూచున్ శ్న .విహారనాకప్పులఁ
 .ఁగ్రాలెనుమెఱుగిడ్డగద్దియవలె |
 .తల్కుబంగిరురేకు .తాపినతండెలు
 .గదికెంపుచాపలు .గాడ్వతమ్ము |
 .వలచునంతటికమ్మ .వలపులజిమ్మెడు-
 .దండుగోటలునచ్చ .వెండివయ్యె |
 .లయవేయునవిష్టపిల్లంగోల్ల పాటపఁ
 .గాలముతూచిన .కరణి- మఱియు |

.దాముగొట్టునీరు .తమసూటిదెబ్బలు |
 .చవినిమరగివిడువఁ .జాలకకడు |
 .ముందుకంఠెవేగ .మునమాటిమాటికి |

.మఱిలివేచ్చునట్లు .నరుచుచుండె ||

- 7 Age cannot wither her, nor custom stale
Her infinite variety. Other women cloy
The appetites they feed; but she makes hungry
Where most she satisfies; for vilest things
Become themselves in her: that the holy priests
Bless her when she is riggish.

Act. iii. Sec. vii.

- 8 Celerity is never more admired
Than by the negligent.

Sec. x.

- 9 Women are not
In their best fortunes strong, but want will perjure
The ne'er-touched vestal.

Sec. xi.

- 10 I see, men's judgments are
A parcel of their fortunes, and things outward
Do draw the inward quality after them,
To suffer all alike.

- 11 Wisdom and fortune combating together,
If that the former dare but what it can,
No chance may shake it.

7 తరువోజ :— .వడలింపజాలదు .వాధాకృత్యమాపె-
 .బాతగిలదు .దాని .వైచిత్ర్య- మొందు ।
 .వెలదులుతాముమే .పెడుకోరికలను
 .విసిగింతు- కాని- యా .విడతన్ననెచట ।
 .గడునట .నంగద .గలిగించుచుండు-
 .గతమేమనగ- నింపు .గాదోచునామె ।
 .యెడవస్తువులవెంతహే .యములయ్యు-
 .మునులు .దీవింతాపె .పోకిరితనము॥

8 ద్వి॥ .జాగరాకతలేని .జనములచేత ।
 .వేగమొత్తయును .ని .వ్వెటపొందబడును॥

9 ద్వి॥ .గరితవెల్లింబడు .గడుగల్గి .గూడ ।
 .నెటపేదటికముక .న్నియనై నజెటచు॥

10 గీ॥ .జరుగుచుండువిధివ .శంబునమానవు ।
 .లాచరించునెల్ల .యత్నములును ।
 .లాగబడెవరొక్క .లాగందఱుద్దమ ।
 .సరసనున్నవస్తు .సమితిచేత॥

11 ద్వి॥ .తెలివి .దైవము .పోర- .దెగబడునపుడు ।
 .తొలిదాని .గడువలే .దువిధిసుంతైన ।

- 12 When we in our viciousness grow hard,—
 O misery on't!— the wise gods seel our eyes;
 In our own filth drop our clear judgments; make us
 Adore our errors; laugh at's, while we strut
 To our confusion.

Act. iv. Sec. iv.

- 13 This morning, like the spirit of a youth
 That means to be of note, begins betimes.

Sc. xi.

- 14 The soul and body rive not more in parting,
 Than greatness going off.

Sc. xii.

- 15 Sometime, we see a cloud that's dragonsih,
 A vapour, sometime like a bear, or lion,
 A towered citadel, a pendant rock,
 A forked mountain, or blue promontory
 With trees upon 't, that nod unto the world, [signs;
 And mock our eyes with air; thou hast seen these
 They are black vesper's pageants.

12 గీ || .మనము ♦ పెనుపడమనపాప .మువ- నెఱిగిన ।
 .♦ సురలు- మనకన్నులనమ్మన .ముఱికియందె ।
 .మూయుదుర్ - మా పెదరు మన .నాయములను ।
 .బూజసలిపింతుమనదుత .ప్పలనుమనల ।
 .నగెదరు ♦ గొడవలోపల .నగులుమనకు ॥

13 ద్వి || .♦ ఖ్యాతిఁగొను ♦ నెలఁ బ్రా.యపువానిబుద్ధి ।
 .♦ భాతివేగమెయి ♦ ప్రి.భాతము ♦ తొడఁగు ॥

14 ద్వి || .♦ ఘనతలొలఁగిపోవు .కాలమందువలె ।
 .♦ దను ♦ వాతక్రయంతబ్ర .ద్దలుకావెడయుచు ॥

15 నీ || .మనముక ప్పడుకనుఁగొ నెదము మబ్బును
 .రెక్కలుండినపాము. ♦ రీతి-నింకొ ।
 .కప్పడెలుఁగుబంటి ♦ చొప్పన-లేక-సిం
 .గముచె ♦ ల్వునక-గోపు.రములకోట ।
 .♦ రహిని-వేలాడెడు.రాతి ♦ కొప్పెరవలె-
 .♦ బంగలుగలకొండ.పగిది-లేక ।

.నాలుకకరణి ♦ సం.ద్రంబునఁజొరఁబాటి
 .చెట్లనిండినకోస.నీమపోల్కి ।

.జగముఁగూరిచి-గుడి-తలఁ.జక్కనూఁచి ।

.వెండియున్నచూపుల.నెక్కిరించు ।

.♦ వికృతగూపులఁజూచితి.వికద-యిట్టి ।

.♦ నన్న-లవి-నల్ల ♦ సంభవే.నములసరిగ ॥

Sc .xiii

- 16 All, 's but naught ;
Patience is sottish, and impatience does
Become a dog that 's mad : then is it sin,
To rush into the secret house of death,
Ere death dare come to us ?

AS YOU LIKE IT

Act I Sc II

- 17 'T is true, for those that she makes fair she scarce
makes honest ; and those that she makes
honest she makes very ill-favouredly
- 18 Can I not say, I thank you ? My better parts
Are all thrown down, and that which here stands up
Is but a quintain, a mere lifeless block.
- 19 He calls us back. My pride fell with my fortunes ;
I 'll ask him what he would. - Did you call, sir ?—
Sir, you have wrestled well, and overthrown
More than your enemies
- 20 What passion hangs these weights upon my tongue ?
I cannot speak to her, yet she urged conference.

16 గీ॥ .అంతయున్నన్ని-మాలిన-దరయ-నోపుణ్ ।
 .తెలివితక్కువ-♦సైరణఁగలుగమితగు ।
 .బిచ్చికుక్క-కు-మఱి-చావు-వచ్చువరకు ।
 .మఱుఁగువడియున్న ♦మిత్తియిల్-చోరుటకీడె ॥

17 ప॥ అదినిజ-మేలన- న-దైవమెవరిసందముగఁజేయునో వారిసరుదుగ
 మంచివారిసోచుకొను- మఱియు- నెవ్వరినోగ్యులుగా నల్పు
 నో- వారిన్దురూపులఁగావించును.

18 గీ॥ .మీకువందనమనుచునే-♦వాకొనంగ ।
 .జాలనా-నాగుణములన్ని-నీలఁగలిసె ।
 .నక్కటాజీవమెడలిన-యొక్క-మొద్దు ।
 .నిక్కముగ మఱియునిచట-నిలువఁబడియె ॥

19 గీ॥ .తిరిగిపిల్చినతఁడ-దృష్టముతోడుత ।
 .నడఁగెనాదుగర్వ-మతనితోర్కె ।
 .దెలిసికొందు-బిలిచి-తే-♦పోతిసరిగ ।
 .♦బగటకన్న నెక్కు-వఁగెలిచితివి ॥

20 గీ॥ .ఈబరుప్పురింత-యెన్ననాల్క-నె ।
 .మోపినదియొ-కాని-యాపెతోడ ।
 .బలుక నేరకుంటి- ♦బలుమఱు-♦బోత్సాహ ।
 .పచేనన్నమాటు-వల్కనామె ॥

Act ii Sc iii

- 21 Know you not, master, to some kind of men
Their graces serve them but as enemies?
No more do yours: your virtues, gentle master,
Are sanctified and holy traitors to you.
O, what a world is this, when what is comely
Envenoms him that bears it!

Sc. vii.

- 22 All the world's a stage,
And all the men and women merely players:
They have their exits and their entrances;
And one man in his time plays many parts,
His acts being seven ages. At first, the infant,
Mewling and pucking in the nurse's arms.
And then, the whining school-boy, with his satchel,
And shining morning face, creeping like snail
Unwillingly to school. And then, the lover,
Sighing like furnace, with a woful ballad
Made to his mistress' eyebrow. Then, a soldier,
Full of strange oaths, and bearded like the pard,
Jealous in honour, sudden and quick in quarrel,
Seeking the bubble reputation
Even in the cannon's mouth. And then, the justice.
In fair round belly with good capon lined,
With eyes severe and beard of formal cut,
Full of wise saws and modern instances;
And so he plays his part. The sixth age shifts
Into the lean and slipper'd pantaloon,
With spectacles on nose and pouch on side;
His youthful hose well saved, a world too wide
For his shrunk shank; and his big manly voice,
Turning again toward childish treble, pipes
And whistles in his sound. Last scene of all,
That ends this strange eventful history,
Is second childishness and mere oblivion,
Sans teeth, sans eyes, sans taste, sans everything.

21 చ || .ఎఱుగవయయ్య- కొండలు పహించి గొప్పయెనాగతువా |
 .నరయగ-నీకుఁగూడనటు.లయ్యెను సీనుగుణంబులెగ్గనీ |
 .♦కురువడిఁజేసె- నేమిజగి.మోచుది-యెవ్వనికేదియంద-మ |
 .ద్దిర-యతివానికిన్విషము. తెన్నున నెంతయు బాధ పెట్టెడున్ |

22 చంపక మాలికా మాలిక :—

.అరయగనాట్యశాల జగి.మంతయు- నందలినాటకుల్నురుల్ |
 .పొరిఁబారివారికిన్గొలుగు.బోకలురాకలు- నొక్కఁడొక్కఁడి |
 .♦తైగఁగుననేడువేషములఁ .దెప్పెడునాతనికాలమందు- గ |
 .నైఱవక ♦దాదిచోతులఁ ♦గదించిన నేర్చిడు ♦కందు ♦ముందు-ఁ ♦తై |
 ♦.మురియుచు లేతయెండఁబడి.మోమునఁ జెన్నలరారఁజంకలు |
 .జరుపుచుఁ బుస్తకంబులిడి- .సాగనిదెందముతోడ- ♦నక్కా |
 .య ♦రహినిఁ బ్రాకుచు బడికి.నగ్గడుకుట్టెడు- వెస్క-ఁ ♦గొల్మిత్తపై |
 .♦నొరసినమాడ్కి ♦వేండమగు .నూపులుపుచ్చుచు- (జొక్కి-
 చొక్కియె |
 .త్తటి- యనలేమక నొప్పమఁబ.నంబునఁ బాడెడువన్నె కాడు-పై |
 .♦దురమునఁ గోరమీసమెగ.దువ్వుచు- ♦బల్బిగు ♦దంద ♦బాసలు |
 .♦న్నెఱపుచు- నీటిబుగ్గవలె .♦నెగ్గడుకీతిఁ బిరంగినోటిలో |
 .నతిముటిదేవులాడు ♦మగఁ- .చాపము- (గుండ్రనిబొజ్జయందమై |
 .నఱచుగఁ గొల్వచ్చుచూపుమాడు .నల్వడ- దిద్దినగడ్డమొప్పగా |
 .♦విటివిగఁగన్నులందున .గ ♦భీరత ♦మించగ మంచిపద్ధతి |

Song.

- 23 Blow, blow, thou winter wind
Thou art not so unkind
As man's ingratitude;
Thy tooth is not so keen,
Because thou art not seen,
Although thy breath be rude.
Heigh, ho! sing, heigh, ho! unto the green holly:
Most friendship is feigning, most loving mere folly
Then, heigh, ho! the holly!
This life is most jolly.
Freeze, freeze, thou bitter sky,
That dost not bite so nigh
As benefits forgot:
Though thou the waters warp,
Thy sting is not so sharp,
As friend remembered not.
Heigh, ho! sing, etc.

.♦గలపుచు ♦లక్ష్యములైలుపు .న్యాయవిచారణకత- యంత-
♦బెం ।

.♦పటిపదలై నవ్వ తొడు.గట్టు వేల్గ- ముక్కునందుడ ।
♦బు.రలుసులో చసంబులిర నొందగ-బ్రక్కననంచియుండ-♦న ।
.క్క-అమెయి జిన్న నాటొడు.కాల్తొడుగొక్కడ రొవ్వమీఱ-♦జె
.చ్చెరమగ గొంతునన్న గిలి.చిన్న తసంబుననుండు పోలికన్ ।

.మ-మ-చు-చనుచు.మాటగ నాటన నేప మేగు-నం ।
,త-♦రయముతోడుతన్-బసిత.సంబుపదంఁదివచ్చె♦నా-మయన్
.దొరగిరకన్ను-నల్లు-చవి.తోడుద కెన్నయులే-కేవెయున్ ।
గుఱుతులెఱుంగి నీ-కలమిగొ.♦బ్బన నేడన జేవ.మిట్టాటం ।
.దఱుగడువింతగాడనక.థల్లు డువంగ ముగింపుబొందెడున్ ॥

దరువు- ధన్యా సిరాగము- త్రిపుటతాళము.

23 పల్లవి ॥ .వీచువీచుచలిగాలి- నీ- .విధమగ పడదంత దయమాలి ।

అనుపల్లవి ॥ .నీచలియూర్వకూరమైన- .నీవగ పడమి ♦గృతఘ్నుని
వలె- .నీదుకోట వాడికానేర ॥

మిత్రము ॥ .దోహోపచ్చిక బయల్తుపై - మీ - .దుస్సవంబున
బాడుడి । .మాహ- యలిన్న హమసహ్యం.బా- వలపవివేకమా ॥
నోహో ॥

1 చరణము ॥ .కూరమైన యాకసమా - మంచున .జేరుకొనుమ -
పేర్కొనుమా । ♦సారెకీపట్టు- కఱవబో- వ్రప.కారములు మఱ
వబడులేరున । .నొర- హితుడుపరాకుగొనబడు .నంతచుఱుగు
గాదునీదుకా ॥ టోహో ॥

Act. iii. Sec. ii.

24 Time travels in divers paces with divers persons.
I'll tell you, who Time ambles withal, who Time trots withal, who Time gallops withal, and who he stands still withal.

Orl. I pry thee, who doth he trot withal?

Ros. Marry, he trots hard with a young maid, between the contract of her marriage and the day it is solemnised: if the interim be but a se'nnight, Time's pace is so hard that it seems the length of seven years.

Orl. Who ambles Time withal?

Ros. With a priest that lacks Latin, and a rich man that hath not the gout; for the one sleeps easily, because he cannot study; and the other lives merrily because he feels no pain: the one lacking the burden of lean and wasteful learning; the other knowing no burden of heavy tedious penury. These Time ambles withal.

Orl. Who doth he gallop withal?

Ros. With a thief to the gallows; for though he go as softly as foot can fall, he thinks himself too soon there.

Orl. Who stays it still withal?

Ros. With lawyers in the vacation; for they sleep between term and term, and then they perceive not how Time moves.

Act. iv. Sec. i

25 I have neither the scholar's melancholy, which is emulation; nor the musician's, which is fantastical; nor the courtier's, which is proud; nor the soldier's, which is ambitious, nor the lawyer's, which is politic; nor the lady's, which is nice; nor the lover's, which is all these.

24 వ || కాలము • వివిధజనులతో • నానాగతులనడుచు- నెవరితో నడు

గును • కంచెలుగొనునో- యెవరితో • గునగుననడుచునో- యెవరి
తో నాల్గు కాళ్లు నెగుర్నవై చిపరుగిడునో- యెవరితో • గదలకుండు
నో తెల్పెనను- (•బ్ర)ధానమైనది మొదలుకొని పెండ్లి • లగ్న
మువలకు న్గొలము చిన్ని కన్నియతో నడుగడుగన కంచెలు

గొను- • నవనెయైన యేడుదినము లేజేండ్లయి తోచును- సం
స్కృత భాషాపాఠశాలము కొలువకు గురువుతోడ- మాతీయుఁ
బోలుకొమ్మరి వారిములేని • శ్రీమతునితోడుత నదిగునగున
నడుచు- నేమన- యెదువలేడు కనుక మొదటివాఁడు హాయిగ

నిదురించును- బాధఁదెలియఁడుగాన రెండవవాఁడుల్లాసముగాఁ

బ్రతికెడు- (బ)చిమాళిన వ్యథకమగు చదువుబరువుతోలువాని
కి మిగులతగ్గును- మలువానికి • బ్ర)మాసకరమగు • దారిద్ర్య భా
రముతెలియ- దద్ది- యురికొయ్యకు నడువఁబడు దొంగతో నా
ల్గుకాళ్లునెగుర్నవై చి ప్పొడు- నేమన- వాఁడెంత మెల్లగనడచిన- న

తివేగముగా నచ్చోటుఁజేరితినని తలంచు- నద్ది- న్యాయవాదుల
తో- విచారణలేనిదినముల న్గదలకుండు- నేమన- వారలుగడువు
గిడుచునకు నడుమఁబడుకొందరు- కావున- గొలమెట్లు పోవునో
కనిపెట్టరు ||

25 వ || • విద్యాధికి • మాత్సర్యము- • గాయకునకు • విపరీతకల్పన- రా
జసభా సదునకు గర్వము- • యోధున • కత్యాశ- • న్యాయవాది
• కెత్తుగిడు- స్త్రీకి • గొటగామితనము- • కాముకునకి వన్నియు
• నివ్వకారము- లివెవ్వియు నాకులేవు ||

26 A woman's thought runs before her actions.

27 Make the doors upon a woman's wit, and it will out
at the casement ; shut that, and 't will out at the
key-hole ; stop that, and 't will fly with the smoke
out of the chimney.

Act. v. Sec. i.

28 The fool doth think he is wise, but the wise man
knows himself to be a fool.

COMEDY OF ERRORS— *Act II Sec I*

29 Why should their liberty than ours be more ?
Because their business still lie out o'door.

30 A wretched soul, bruised with adversity,
We bid be quiet, when we hear it cry ;
But were we burdened with like weight of pain,
As much or more we should ourselves complain ;

31 the jewel best enamell'd
Will lose his beauty : and though gold bides still
That others touch, yet often touching will
Wear gold ; and so no man, that hath a name,
But falsehood and corruption doth it shame.

Act iii. Sec. i.

32 Slander lives upon succession ;
For ever housed where it gets possession.

26 వ॥ ఆడుదానితలంపాపె చేయుపనికన్న ముందెపర్చిడును.

27 వ॥ ఆడుదానిచమత్కారము స్వల్పపులమూయు- డది- కిటికిదూరిపో
వు- నాకిటికిమూసినచో- నది- తాళముకన్న మునుండి బైలువెడ
లు- నాకన్న ముక్కుప్పినయెడ- నది- పొగతోఁగలిసి- పొగవెలు
పునందునుండి పైకివచ్చును.

28 వ॥ అవివేకితాపివేకి సనితలంచుఁగాని- వివేకితానవివేకి సనితెలిసికొ
నును.

29 ద్వి॥ .మనకంటె ♦ మఱి స్వేచ్ఛ. మగిలకు నేల।
.పనివారిక్కుడు ని.ల్పైటనుగనుక ॥

30 గీ॥ .దిక్కుమాలిన నారి డడ్డ♦. కొమ్మ-డ వడి ।
.యేడ్వ-విని-♦ యూ అడిలుడని.యెదముకాని ।
.యట్టి♦ నొగులుబరువు మన.కబ్బినయెడ ।
.మనము-మఱియింత మొత్తపెట్టి.కొనవలయును ॥

31 గీ॥ .మిగుల మొలుఁగిడ-నగ-దాని. పొగనుఁ♦దఱుఁగు ।
.♦కనకము♦ పెరరా ♦పోచేడుఁ.గాని-♦తాపు ।
.నకదిగూడఁదచోర్గు- గా.న-మఱిలేడు ।
.♦కల్లసిగ్గునచానిపేరు .గలమనుజుఁడు ॥

32 ద్వి॥ .అంచెలబ్రతికెడు .నపనింద-నెలవు ।
.గాంచునెన్నఁటికి-నొ .క్కటఁజూరుచోట ॥

Act. v. Sec. i.

- 33 The venom clamours of a jealous woman
Poison more deadly than a mad dog's tooth.

CORIOLANUS—

Act I Sec I

- 34 Your affections are
A sick man's appetite, who desires most that
Which would increase his evil.

Act. ii. Sec. i.

- 35 All tongues speak of him and the bleared sights
Are spectacled to see him. Your prattling nurse
Into a rapture lets her baby cry
While she chats him: the kitchen malkin pins
Her richest lockram 'bout her reechy neck,
Clambering the walls to eye him: stalls, bulks, windows
Are smothered up, leads filled, and ridges horsed
With variable complexions, all agreeing
In earnestness to see him: seld-shown flamens
Do press among the popular throngs, and puff
To win a vulgar station; our veiled dames
Commit the war of white and damask in
Their nicely-gawded cheeks to the wanton spoil
Of Phoebus', burning kisses: such a pother
As if what what so ever god who leads him
Were slyly crept into his human powers,
And gave him graceful posture.

33 ద్వి॥ .అలి-వెట్టికుక్క ♦ప.ల్క-న్న మచ్చరము ।
 .గలచెలిచెడుమొట్ట .ల్క-డువిషమించు ॥

34 గీ ॥ .అరయనీకుఁగల్గి, నట్టికోర్కె-లు- రోగ ।
 .వంతునాఁకలివలె .బరఁగుచుండు ।
 .వాఁడువానివ్యాధిఁ .బ్రబలింపజేసెడు ।
 .వస్తువునకుమిగుల .వాంఛసడును ॥

35 సీసమాలిక :— .వానిఁగూరిచి ♦యెల్లభాషలుపలికెడు-
 .మఱి- వానిఁగనుటకు- ♦.మందదృష్టు ।
 .లుంబెట్టుకొనిరిను .లోచనంబుల- వానిఁ
 .గనుచునీ ♦పేర్లుడు.గాయదాది ।
 .యేడ్పించెబిడ్డని ♦.సక్రమిఁదప్పి- యవ్వనిఁ
 .బరికించుటకువంట .బానిసయును ।
 .వడితోడగోడలఁ .బ్రాకుచుఁదనదగు
 .ముతుకగుడ్డనన .ముఱికిమెడకు ।
 .బిగియించుకొనెడు- నూ.పిరివెల్పనీకయం
 .గల్గరుంగులు ♦గవా.క్షుక్తు లింటి ।
 .కొప్పులువానిఁగ .న్గనుటకు వేడ్కతోఁ
 .బలుతెఱంగులగు- ♦చూ .పలులువెంత ।

Act. iii. Sec. i.

- 36 My soul aches
To know, when two authorities are up,
Neither supreme, how soon confusion
May enter 'twixt the gap of both, and take
The one by the other.

Act. iv. Sec. i.

- 37 extremity was the trier of spirits;
That common chances common men could bear;
That, when the sea was calm, all boats alike
Showed mastership in floating.

Sec. iv.

- 38 O world, thy slippery turns! Friends now fast sworn,
Whose double bosoms seem to wear one heart,
Whose hours, whose bed, whose meal, and exercise,

.పడిక్రిక్కిరిసి యుండి- .కడుసరుదుగఁ గనఁ
.బడుపురోహితులు .ముక్తికొడిదనముల ।

.గుంపులఁజొచ్చిరి .తెంపునఁ సర్వసా
.ధారణమగుతావు .జేరుకొనఁగ ।

.మొగములఁ తెరలూడ్చి .సొగసగురంగుల
.నల నెడుతమ చెక్కి .ఘటఁదగుపువు ।

.బోండ్లు- మండుపొద్దు .ముద్దులకెంతయు ।

.నప్పగించి- రట్టి .దాగలిబిలి ।

.పొడమె- నెట్టి నాలి .ముచ్చవేలుపు- వాని ।

.యందుఁదూటివాని .కాపాలుపిడె ।

36 గీ॥ .నామదిపొగలెడు- దొరతనములురెండు ।

.సరిగలేచినయడ్డెంత .త్వరగరెంటి ।

.మధ్యభేదముపుట్టెడు- మణియునొక్క ।

.దానిఁబాడునలుపునొక .దానిచేత ॥

37 గీ॥ .ధైర్యమిడుమకోధించు- సా.ధారణాప ।

.దలఁదమంతసామాన్యజ .నులుభరింప ।

.గలరు-సంద్రము నెమ్మది .గాఁదనచుక ।

.నెడసరిగఁదేలఁజాలెడుం .బడవలెల్ల ॥

38 నీ॥ .చాగురేజగమనీ .జ్ఞానమయము-లె

.వ్వరిజోడుగుండెలే .డైవువహించు ।

Are still together, who twin, as 't were, in love
 Unseparable, shall within this hour,
 On a dessension of a doit, break out
 To bitterest enmity : so, fellest foes,
 Whose passions and whose plots have broke their sleep
 To take the one the other, by some chance,
 Some trick not worth an egg, shall grow dear friends
 And interjoin their issues.

CYMEALINE— *Act II/Sec III*

39 't is gold
 Which makes the true man killed and saves the thief ;
 Nay, sometime, hangs both thief and true man. What
 Can it not do, and undo ?

40 I do think
 I saw 't this morning : confident I am,
 Last night 't was on mine arm ; I kissed it.
 I hope, it be not gone to tell my lord.
 That I kiss aught but he.

Sec. iv.

41 Let there be no honour
 Where there's beauty ; truth, where semblance ; love,
 Where there's another man : the vows of women
 Of no more bondage be to where they are made
 Than they are to their virtues, which is nothing.

.♦ నేకమానసము- నిం. కెవ్వరిగంట-లె
 .వరిపాన్పు- లెవరి♦సా.పాటు-లెవరి ।
 .యలవాటు- ♦లింజాకఁ గలిసియున్న వొ-మఱి-
 .♦కవలినానెవరు ♦మ.క్కువ నెడపఁగ ।
 .బడఁజాలకుందురో- .వారలెగడియలోఁ
 .గలహింతురల్పసం .గతిఁగురించి ।
 .యలులఁబగతుఁడొందొరుఁగెల్వ ♦.నదునువేచి ।
 .పనికిమాలినతలఁపులఁ .బన్ని-కిన్క ।
 .గుట్రిలఁ దమనిదురఁబోఁ .గొట్టుకొనిరి ।
 .సలుపుదుచుఁట్టటికము- వా.రలెచెలులయి ॥

39 గీ ॥ .మంచివాని- బంగారుచం .పఁబడఁజేయు ।
 .గాచెడువొంగ- నింతియె.కాకొప్పు ।
 .డిద్దటన్గాడ నురిఁదీయు- .నెద్దిబాగు ।
 .నేయఁజాలదదిమఱియుఁ .జెఱుపలేదు ॥

40 గీ ॥ .తలఁతునదిగంటినేనీ ♦యు.దయమునందు ।
 .నిన్నరాతిరినాచేత .నున్నదద్ది ।
 .నమ్మెద-నదిముద్దిడి.నాను- నామగనికి ।
 .♦నుడువనేగెనొ ♦లాఁతిము .ద్దిడితినంచు ॥

41 గీ ॥ .పరువు లేకుండెడు .స్వస్థ పరఁగుఁట ।
 .సత్యవేషముకలచో ని.జంబులేదు ।
 .వలపుబోనిమ్ము పెరమగఁ .డలరుపట్ట ।
 .స్త్రీలయొట్లు విభులయెడ .♦రిత్తవోవు ।
 .దమకడ్డమ ♦పతివ్రతా.త్వంబుకంటె ॥

Act. iii. Sec. iv.

- 42 't is slander,
 Whose edge is sharper than the sword; whose tongue
 Outvenours all the worms of Nile; whose breath
 Rides on the posting winds, and doth belie
 All corners of the world: kings, queens, and states,
 Maids, matrons, nay, the secrets of the grave
 This viperous slander enters.

Sec. vi.

- 43 I see, a man's life is a tedious one:

- 44 To lapse in fulness
 Is sorer than to lie for need; and falsehood
 Is worse in kings than beggars.

- 45 weariness
 Can snore upon the flint, when rest, sloth
 Finds the down pillow hard.

Act. iv. Sec. ii.

- 46 I have heard you say
 Love's reason's without reason:

42 ప || ♦. కీరుమఁజెప్ప ♦. పీఠకాఁసుఁయ. కంఠెను
 .వాఁడియా- .నద్దానినాల్క- ।
 .మీఱువిపంబుల .మేటిసవఁముల-
 .వడిజొరఁబడుగాలి. పేదానియూర్ప ।
 ♦. స్వాఁగినలుపు- నెల్ల .జగముమూలలను
 .దువుఁగల్గ- బుడమిఁజేఁడుల- రాఁబుల-జొఱ ।
 .బాఱు- సభలనది- .పడుచులఁ బెద్ద
 ♦. మగువల- ♦. గుప్త ♦. స. మాధులన్మఱియు ॥

43 ద్వి || ♦. తగఁగనిపెట్టిన .దాననునేను ।
 .నుగి వానిబ్రహ్మశ్రీ .నుపఁనాటఁట్ట ॥

44 గీ || .జరుగుఁబడినినీతిఁ .దొఱగుట ♦. కడుఁజెట్ట ।
 .యానులేమిఁగల్గ .ననుటకన్న ।
 .బుడమిఁజేఁడులయెడ .బొంకు తెంతయుఁజెడ్డ ।
 .యానులిచ్చగాఁడ్ర. యందుఁగన్న ॥

45 ద్వి || ♦. అలసటరాత్రిపై. నై న ♦. గుఱ్ఱెన్న్ ।
 .బలుసోమరికిమాది. పరుషగుగట్ట ।

46 ద్వి || .నేమఱివిన్నాఁడ .నీవువాఁ సఁగ ।
 .♦. గామమూలమునకుఁ .గతములేదనుచు ॥

47 Our courtiers say all 's savage but at court :
Experience, O, thou disprov'st report.
The imperious seas breed monsters ; for the dish,
Poor tributary rivers as sweet fish.

48 Being scarce inade-up,
I mean, to man, he had not apprehension
Of roaring terrors ; for the effect of judgment
Is oft the cause of fear.

49 O thou goddess,
Then divine nature, how thyself thou blazon'st
In these two princely boys ! They are as gentle
As zephyrs blowing below the violet,
Not wagging his sweet head ; and yet as rough,
Their royal blood enchaſed, as the rud'st wind,
That by the top doth take the mountain pine
And make him stoop to the vale. 'T is wonder,
That an invisible instinct should frame them
To royalty unlearned, honour untaught,
Civility not seen from other, valour
That wildly grows in them, but yeilds a crop
As if it had been sowed !.

50 Notes of sorrow, out of tune, are worse
Than priests and fanes that lie.

51 Our very eyes
Are sometimes like our judgments, blind.

47 చ || ♦.నగరునఁదప్పఁజైగలజ.సంబులు♦ముక్కడులంఁమకోటలో|
♦.నిగిడెడివార-లానుడువు.నిక్కముకావను ♦స్వానుభూతి-గొ |
.ప్పగు ♦కడ ♦లీను♦రక్కెసల.♦నర్దిరతిండికిఁదీయనై న ♦మీ |
.లఁగనుచునుండు నెంకయుఁజె.లగి♦పొరింబొరిఁగొండకాలువల్ ||

48 ద్వి || .అవివేకమున వెల .పందఁడుమనుజుఁ |
.డవుఁదచుఁబుద్ధిభ .యమునకుఁ ♦గతము ||

49 నీ || .భళిభళిదేవి ♦.వివ్యవ్రక్తతీయెట్టు .తీరాచవిడ్డల.నీవలరెడు |
♦.తమ్మి క్రిందనైని .చలనూఁపబోని ♦తె .మొరవలె వారలు
.మొత్తనయ్యు |
.వారి రాజన్వభా .నము కొండతుదినున్న .వృక్షమున్గొనఁబట్టి
.క్రిందవినరు |
.సుడిగాలిఁబూడ్కిలేఁగెడు- నద్దిగూళ్ళర్చ- .మొకయగపడ
కుండుప్రకృతి-మప్ప |

.బడని ♦ప్రభుతయ- నేరుపఁ .బడనిపరు- వొ |

.యకడఁజూడఁబోవని♦నాగ.రకత- ♦విత్త |

.బడినతీరునఫలమిచ్చి .వారియందు |

.♦నై జముగ బెర్గు ♦శౌర్యము .♦నృన్న చుంట |

50 ద్వి || .ఎల్లెడన్ ♦శ్రుతిఁదప్పనే.ద్దు♦రాగములు |
.కల్లాడుగురువులకన్న ♦హేయములు ||

51 ద్వి || .♦లలి-మనకనుఁగన-లక్ష్మన♦యభిశ్రీయ |
.ముల తెటంగుననొక.ప్పడుగుడ్డివోను ||

52 Some falls are means the happier to arise.

53 Where in I am false, I am honest; not true, to be true.

Act. v. Sce. iv.

54 Poor wretches that depend
On greatness' favour dream as I have done, —
Wake, and find nothing.

55 What an infinite mock is this, that a man should have
the best use of eyes to see the way of blindness!

Sce. v.

56 O most delicate fiend !
Who is 't can read a woman ?

HAMLET

Act. I. Sce. I.

57 I have heard,
The cock, that is the trumpet to the morn,
Doth with his lofty and shrill sounding throat
Awake the god of day ;

52 ద్వి || . కొన్ని పాటరయన. గున్నాధనముక్తి !
 .♦ తెన్ని క నెత్త న. దృష్టవంతులను ||

53 ద్వి || .♦ దబ్బట్టెనో చోట. దగుమనఃస్థానము |
 .♦ నిబ్బద్దినుంటకై ♦. నిజమతిన్గాను ||

54 గీ || .♦ తవిలిగొప్పతనము. దయకులోబడియున్న |
 .కనికరించదగిన.♦యనదల్లె |
 .కలనునన్ను బోలి. క నెవరు-మేల్కొందు |
 .మతియు నెద్దియైన.♦బొటయకుందు ||

55 వ || గుక్తితనము-తెనుపుజూచుటకత్యంతో పయోగములగు |
 చూపులనన్మనుష్యాడు కలిగియుండుటదంతమితిమీరిననగుబాటు

56 ద్వి || . బౌరచమత్కార. మైన♦దయ్యంబ |
 .♦యేరు తెలియగలరె♦లనాగమనసు ||

57 ద్వి || . నేడునిక్కంబుగ. నేవినినాడ |
 .♦గోడి-నయ్యదియేవే. కుడజాటుపాడు |
 .♦ఖంగనితనగొప్ప, కంఠంబుతోడ |
 .♦బొంగుచులేపెడు-నొప్పి♦ద్దవేలుపును ||

- 58 But, look, the morn, in russet mantle clad,
Walks o'er the dew of yon high eastern hill,

See. ii.

- 59 Foul deeds will rise,
Though all the earth o'erwhelm them, to men's eyes.

See. iv.

- 60 The drain of eale
Doth all the noble substance often dōut
To his own scandal.

See. v.

- 61 There are more things in heaven and earth,—
Than are dreamt of in your philosophy.

Act. ii. See. i.

- 62 By heaven, it is as proper to our age
To cast beyond ourselves in our opinions
As it is common for the younger sort
To lack discretion.

Act. iii. See. i.

- 63 To the noble mind,
Rich gifts wax poor when givers prove unkind.

58 గీ॥ కాని-కనుమనీవు--♦కావిపచ్చడచును
 .గప్పకొని♦ప్రభాత.మొప్పుమీట ।
 .నదిగొతూర్పుదిక్కు.నందలిపొడవగు
 .పర్వతంబు.మంచుపైఁదిరిగెడు॥

59 ద్వి॥ .మనుజులకనుగుం.బాపపువనులు।
 .కనుపడు♦మన్నె.గప్పిననాన్వని॥

60 ద్వి॥ సుంతయయ్యు.బాపమ.నొప్పకము
 .నంతయునిందె♦మైన.వగునామెపుడు।

61 ద్వి॥ .కలవు-శాస్త్రములసే.కలఁగన్నవస్తు
 .పులకన్న♦సధికము♦పుడమిని♦మింట॥

62 గీ॥ .దేవమానమాముదురలి.తనము♦నెజ
 .ము-తలఁపులయెడసంశయ.ముగొనునట్టు ।
 .తెల్లసాధారణంబుగా.నెల్ల♦పిన్న
 .వయసు♦రకము♦వివేకంబు.వడయకుండు॥

63 ద్వి॥ .ఇడువారుకూర్చుతా.నెడగొప్పమదికి
 .గడు♦మేటియీవులుం.గరముఁబేదలగు॥

Sce. i.

64 (1) Madness in great ones must not unwatched go.

Sce. ii.

(2) Where love is great, the little doubts are fear :
Where little fears grow great, great love grows there.

Sce. iii.

65 Words without thoughts never to heaven go.

Act. iv. Sce. v.

66 When sorrows come, they come not single spies,
But in battalions.

Act. v. Sce. ii.

67 Our indiscretion sometimes serves us well,
When our dear plots do pall ; and that should teach us,
'There 's a divinity that shapes our ends,
Rough-hew them how we will.

64 (1) ద్వి॥ .♦సును లైన సారలన్ .గలిగిన వెట్టి
..♦జెను ♦తో థఁ జేయ ♦కు .పే యొ ప రాదు॥

(2) గీ॥ .♦అక్క-జగపు చేను .యెక్క-డనుండునో ।
..యచటఁగొద్ది ♦శంక .లగుభయంబు ।
..ఎచటఁజిన్న ♦వెటపు .లెదుగుచునుండునో ।
..పెరుగుచుండుగొప్ప .ప్రేమయచట॥

65 ద్వి॥ .♦వంశిలఁ ♦దొలఁగిన .♦పల్కు-లు నేల్పు ।
..చెంతకుఁబో లేవు .♦చెలఁగియెన్నఁటికి॥

66 ద్వి॥ .ఇడుమలువే ♦గులట్లే ♦తేరవొంటి ।
..నడ తెంచుఁగాని ♦కృష్ణ .న .♦జట్టుగట్టి॥

67 చ॥ .మనయుపవేక మొక్కపుడు .మంచియగునక్రవాఁడికుట్రలు ।
..♦బనుపడఁజ్జు-వెండియును- .బాగుగ నేవు చునుండునద్దియు ।
..మఁ కొక ప మేయెదియు .♦మానుగదిగ్దు పునుగడుమాటికిన్ ।
..మానపనులెంత ♦మొక్కగనొ .నచకఁగ నీచుగ-మంచు నెంతయున్ ॥

68 'T is dangerous, when the baser nature comes
Between the pass, and fell-incensed points,
Of mighty opposites.

69 to know a man well, were to know himself.

JULIUS CÆSAR—

Act I. Scē. II.

70 He reads much ;
He is a great observer, and he looks
Quite through the deeds of men ; he loves no plays,
As thou dost, Antony ; he hears no music ;
Seldom he smiles, and smiles in such a sort,
As if he mocked himself, and scorned his spirit
That could be moved to smile at anything—
Such men as he be never at heart's ease
Whiles they behold a greater than themselves ;
And therefore are they very dangerous.

Act. ii. Scē. i.

71 But 't is a common proof,
That lowliness is young ambition's ladder,
Whereto the climber-upward turns his face ;
But when he once attains the upmost round,
He then unto the ladder turns his back,
Looks in the clouds, scorning the base degrees
By which he did ascend.

63 ద్వి॥ .కడుబలపంతులు.♦కలహింపనడుమ!

.బడిననీ♦రసులకు.బాధలువచ్చు॥

69 వ॥ తనుదానెనుగుటనోదెరుగుటదెలియుట - వానినేతేసికొన్నచో
నొకమగవానింబాగుగదెలిసికొనుటయగు.

70 నీ॥ .చదువునాతడు♦విశేషముగ-గొప్ప

♦ప.గీక్షకు-♦డరయు♦.నెందేనిజనుల!

.కార్యములంబట్టి-♦కాంక్షింపఁజాటలు

-నీపోల్కిగానము.న్వినఁడతండు!

.నరుదుగనవ్వెడు-మఱి-తన్నుదావెక్కి-

.డించుకొనునటు-మా.తియును-వాడు!

.దేనివైపెననెం.తేనినన్వగఁబురి

.కొలుపఁబడినతన.♦యెడఁద♦నీన!

.డించునటులనవ్వు-♦నెంచగ-నటువంటి!

.వాచితముమీఁట.వారిఁగాంచి!

.మనసునందుసుఖము.♦నెనయరుకావున!

.♦వాస్తవముగఁగడు♦న.పాయకరులు॥

71 త॥ .♦అదినర్వసాధార.ణానుభవంబె!

.♦యడఁకువలేతాస.కగునిచ్చెన-యట!

.నెమరెక్కువాడుపె.కెత్తుమొగంబు!

.కానిచివరమెట్టి.కడముట్టనతఁడు॥

- 72 Between the acting of a dreadful thing
And the first motion, all the interim is
Like a phantasma or a hideous dream :
The genius and the mortal instruments
Are then in council ; and the state of a man,
Like to a little kingdom, suffers then
The nature of an insurrection.

See. ii.

- 73 When beggars die there are no comets seen ;
The heavens themselves blaze forth the death of
princes.

.పిదపఁ నిశ్చేదికిఁ బృష్ఠముద్రిప్పఁ
 .బొడఁగాంచుచుండు .నంబుదముల
 ఁదుట్టతుదకు .నారోహించి. తొఱఁగినయట్టి
 .నీచసోపానముల్ .నిరసించుచుండు॥

72 నీ॥ .క్షడుభీకరంబగు. కార్యము సేయుట
 .శంతకుఁడున్న. యట్టితలఁపు।
 .నకు .నడిఁగల్గు .నం. తరమంతయున్ మాయ
 .ఫోల్కి .ఘోరస్వప్న. మువలెనుండు ।
 .దేహమందుండి .యెంతే. శక్తులన్నియు
 .బొలపుగ నడుపుజీవుండు-పదప ।
 .డియు .నిందియంబులా. పయిసభఁగూడి
 .కార్యా.లోచనంబున. నమరియుండు ।
 .మతియుమానవునకు. దరువాతఁగల్గిన ।
 .యట్టిస్థితియుమిగుల. ననుభవమున ।
 .దివిరితిరుగుఁబోటు. తెన్నున నేపారు ।
 .నొక్కచిన్నరాష్ట్ర. మోయనంగ ।

73 కం॥ కనుపడవుతో కచుక్కలు ।
 .మినుచక్కిన్బిచ్చగాండు .మృతులై నయెడన్ ।
 .పనివడిరాజులచావున్ ।
 .జనములకుఁదనంత .బయలు. చాటుచునుండున్॥

- 74 Of all the wonders that I yet have heard,
It seems to me most strange that men should fear ;
Seeing that death, a necessary end,
Will come when it will come.

Act. iii. Sce. i.

- 75 As fire drives out fire, so pity pity—

Act. iv. Sce. iii.

- 76 Ever note,
When love begins to sicken and decay
It useth an enforced ceremony.
There are no tricks in plain and simple faith ;
But hollow men, like horses hot at hand,
Make gallant show and promise of their mettle;
But when they should endure the bloody spur,
They fall their crests, and, like deceitful jades,
Sink in the trial.

- 77 There is a tide in the affairs of men,
Which, taken at the flood, leads on to fortune ;
Omitted, all the voyage of their life
Is bound in shallows and in miseries.
On such a full sea are we now afloat ;
And we must take the current when it serves ;
Or lose our ventures.

74 గీ॥ . ఏనువిన్న • యబ్బుగముల. నిరతవటకు।

. నాకుఁగనుపడుగొప్పవి. త-తనయిచ్చు।

. గలుగుఁదప్పని • గతిచావు. కనియదెల్ల।

. వారల్కుడు వెఱపున. డఁకుచుంట॥

75 ద్వి॥ . • మొనసివేడినివేడి. పో దోలునట్లు।

కనికరిమున్నని. కరమెడఁబాపు

76 త॥ . అరయుమునీవెన్నె. డై నను

బ్రేమ కృశించి చెడిపోవు. నెడనదివెంత।

మరియాదజూపు- (జ. మత్కృతులుండఁ

• బోవచ్చనమ్మకం. బున-ఁ గాన-వెల్లి।

. నరులు-పనిపడనం. తకుఁ జాల్ముకై న

. గుఱ్ఱములటు తమ. గోఁటుఁగన్నతుఁ।

. • రొరగెదరు పక్ష. నోర్వకపోట్లు-

. తలలువాలించి దొంగ. తట్టువలవలె॥

77 త॥ . నరులకార్యంబుల. న్ద నరునొక్కయల-

. పోటునదానిని. బొందిననడుపు।

. నిరికి సద్దానిని. పోన రేని. యవ్వాదాజీవ. యాత్రంతలోతు।

. తటిగినయెడ నాప. దలఁగట్టబడు-

ని. పుడుతేలుచుంటి మా. పూణ్ వార్నిధిని।

. మఱియునా • వెల్లువ. న్మ న మందనలయు-ఁ

. దప్పినచోనోడె. దము. పన్నిదముల ।

Act. v. Sce. iii.

- 78 O hateful error, melancholy's child,
 Why dost thou show to the apt thoughts of men
 The things that are not? O error, soon conceived,
 Thou never com'st unto a happy birth,
 But killst the mother that engendered thee.

HENRY IV—PART I.— *Act I Sce II.*

- 79 If all the year were playing holidays,
 To sport would be as tedious as to work;
 But when they seldom come, they wished- for come
 And nothing pleaseth but rare accidents.

Act. iii. Sce. ii.

- 80 when he had occasion to be seen,
 He was but as the cuckoo is in June,
 Heard, not regarded;

PART II.— *Induction.*

- 81 Open your ears; for which of you will stop
 The vent of hearing when loud Rumour speaks?
 I, from the orient to the drooping west,
 Making the wind my post-horse, still unfold
 The acts commenced on this ball of earth;
 Upon my tongues continual slanders ride,
 The which in every language I pronounce,

78 మ|| . అకటామిక్కిలి హేయమైన పొరపాటా-

చింతదొప్పి - యెం ।

. దుకుఁగన్బచ్చెదులేని వస్తువుల

నెంతోయహాహామానపో ।

. హకు-ఁ దప్పా సులభప్రసూత-

సుఖిజ. నాథ్ఁకంబురాబోవు-మా ।

. సకనీవుంబరిమూచి పోయెదురినున్ . గనట్టి మాతల్లినిన్ ॥

79 సీ|| . తలపనేర్చి నుటాడు . నెలపుపోర్ప ।

. లయిన-ఁ బలి చేయునటలాడు . టయును విసుగు ।

. సలుపు-నవియరుదైన- మి . క్కిలిహితమగు ।

. ♦ సంతసముఁగొల్పు దెద్దియున్ ♦ వింతమాడ్కి ॥

80 ద్వి|| . కనబడుతడు ♦ అత్యున్నతయబడడు ।

వినఁబడియతఁడు ♦ కో. వెలటుజ్యేష్ఠమున ॥

81 సీ|| . ♦ ఈరువీనువిప్పు . ♦ డీ యేమన - ♦

పదంతి. ♦ బిగ్గరమాట్లాడ . ♦ విన్ని-మూఁయు ।

. నెవ్వఁడుమీలోన- . నేఁదుర్పునుండి

వేరి. లావెడు పడమర ♦ కననరక్షము ।

Stuffing the ears of men with false reports.
I speak of peace. while covert enmity,
Under the smile of safety, wounds the world.

Act. i. Sce. i.

- 82 contention, like a herse
Full of high feeding, madly hath broke loose,
And bears down all before him,
- 83 See, what a ready tongue suspicion hath !
He that but fears the thing he would not know
Hath, by instinct, knowledge from others' eyes
That what he feared is chanced.

Act iv Sce iv.

- 84 She either gives a stomach and no food,—
Such are the poor, in health; or else a feast,
And takes away the stomach, such are the rich
That have abundance, and enjoy it not.

- . నాటపాగుజ్జమః స్థా ♦ దుపుగాఁజేసి
- ♦ భూకందుకంబునం ♦ బుట్టుపనుల।
- . దెఱచుచుండెద- నెడ. దెగనట్టినిందలు
- . స్వారినానాల్క- ల. న్నలుపుచుండు।
- . ♦ కల్ల వాతల్లుజనముల. కణములకు ।
- ♦ జొనిపియెల్ల భాషల. నవి. యనుచునుందు।
- . ♦ గావలిచిటునగవు క్రింద. గడునడంగి।
- . జగమునొప్పించెడి పగనం. నిగఁబలికెద ॥

82 ద్వి॥ . ముంగటిదెల్ల ♦ దొ. యుచ్చునగొన్వనడిచె।
 . ♦ లంగఁబన్నిడు తే. లాగుమచ్చరము॥

83 గీ॥ . సంశయమునకెంత . ♦ సన్నద్ధమానాల్క।
 . కలదొ. చూడు తనకు. దెలియనట్టి।
 . దానికడలు వాడి. తరులచూపులనెర్దు।
 . సదియసంభవించె. నని నిజముగ॥

84 గీ॥ . ఆ. కలెంతోగొలిపి దై వ. మన్నమిడదు।
 . వెలయునారోగ్యమునఁ గడు. బేదవాడు।
 . కదిసిబువ్వనొసంగి యం. గదఁజెఱిచెడు।
 . ♦ గుడువజాలడు భాగ్యవం. తుడు- కలిగియు॥

HENRY V.—

Act. I. Sce. II.

85 For government, though high, and low, and lower
Put into parts, doth keep in one concent,
Congreeing in a full and natural close,
Like music.

86 so work the honey- bees,
Creatures that by a rule in nature teach
The act of order to a peopled kingdom.
They have a king and officers of sorts ;
Where some, like magistrates, correct at home,
Others, like merchants, venture trade abroad,
Others, like soldiers, armed in their stings,
Make boot uppon the summer's velvet buds,
Which pillage they with merry march bring home
To the tent- royal of their emperor:
Who, busied in his majesty, surveys
The singing masons building roofs of gold,
The civil citizens kneading up the honey,
The poor mechanic porters crowding in
Their heavy burdens at his narrow gate,
The sad-eyed justice, with his surely hum,
Delivering o'er to executors pale
The lazy yawning drone.

85 గీ॥ . ♦ క్రమతః క్రమ మధ్యమా ♦ శమవిభాగః ।

. ♦ ములయెడ ర్దౌరతనము సంః ♦ పూర్ణసహజ ।

. కాలవిచారమున కను ♦ కూలముగను ।

గా ♦ సమర్థ కమూఢాన ♦ స్థదలుసుండు ॥

86 నీ॥ . ♦ పట్టున కై పాటు. పడుచున్న తేనెటీ. గలుసహజంబుగా . డెలు
పురాజ్య ।

. పాలసపద్ధతి. వానిలో రాజగు. నొకటి- తక్కినవియు. ద్వోగి
జనము ।

. లం-దు-ఁ దండనవిని. నా చరించునుగొన్ని. వాతజ్యమున గొ
న్ని. పైకిబోవు ।

. మఱి కొన్ని యోగుల. మాడ్కి. సంతపు. మొగ్గ దోచి స
మ్మాద లీల ।

. సరిగి రాజునకు స. మహిమ - నాలెడు. రాజ్యవైభవమున. దే
జరిల్లి ।

. కనుగొను- బాటల. దనరి బంగ. రుకళ్లు. లల్లు. శిల్పులను- ర. వంత
యైన ।

. గుడునెబోవక తేనె. విడి చెడి పోయి. బరువులతో వంగి. ద్వార
మందు ।

. గుంపుల. గూడెడు. కూలివాండ్రను- గొంచె. మైన బాటొనరించ
కావులించు ।

. కొనుచు మైతెల్ల. డియున్న. పనికిరాని ।

. నిండు సోమరిపోతు పై. మండిపడుచు ।

. వాని నెంతయు సురీతీయు. వాండోచేతి ।

. కప్పగించెడు గొప్ప న్యాయాధిపతిని ।

- 87 't is ever common
That men are merriest when they are from home.

Act. ii. Sce. i.

- 88 O England,—model to thy inward greatness,
Like little body with a mighty heart,—

Act. iv. Sce. i.

- 89 There is some soul of goodness in things evil,
Would men observingly distil it out;
For our bad neighbour makes us early stirrers,
Which is both healthful and good husbandry:
Besides, they are our outward consciences,
And preachers to us all; admonishing
That we should dress us fairly for our end.

Act. v. Sce. ii.

- 90 Haply a woman's voice may do some good,
When articles too nicely urged be stood on.

HENRY VI.—PART I— *Act. I, Sce. II.*

- 91 Glory is like a circle in the water,
Which never ceaseth to enlarge itself
Till by broad spreading it disperse to nought.

Act. v. Sce. ii.

- 92 Of all base passions, fear is most accursed.

87 ద్వి॥ .♦తలఁగి జనంబులు.తమయుస్కి-పట్టు!

.♦మెలఁగుచునుందురు.మిగులవేడుకను॥

88 ద్వి॥ .♦మేలిఁబట్టిగలచి.శ్రేణయిండ్లాడ!

.నీలోనిగొప్పకు.నీవైతి♦వచ్చు॥

89 చ॥ .పరఁగెడుఁగొంతమంచిచెడు.వస్త్రపులందునసారమెన్నఁగా!

.బొరుగుననున్న♦ద్వై ♦కను.పునశ్రుతలడ్డఁ♦బెండలాడ-య!

.శ్రేయఃశరీరసౌఖ్యముఁగ.దించు-♦ప్రసి-నశ్రుతకోర్కె-లెల్లఁజే!

.కురుఁడువాఁడుమేలిదొడ్డి.గుర్గునై కనుపచుఁ వెండియున్॥

90 ద్వి॥ .సరియానొడఁబడికల్.జతపడకున్న!

.నెరపుమేల్కొంతవ.నితపయ్యొకప్పు॥

91 ద్వి॥ .నీలో♦గిరినలె.నెగఁబెడుగొక్క!

.సూటిగఁజివరకు.♦నున్నయావఱకు॥

92 ద్వి॥ .అన్నిదస్త్రగుణంబు.లందునభయము!

.కన్నఁబాఠై నది.కన్యన-లేదు॥

Scē. iii.

- 93 beauty's princely majesty is such,
Confounds the tongue and makes the senses rough.

Scē. v.

- 94 The chief perfections of that lovely dame,
Had I sufficient skill to utter them,
Would make a volume of enticing lines,
Able to ravish any dull conceit :
- 95 So worthless peasants bargain for their wives,
As market-men for oxen, sheep, or horse.
Marriage is a matter of more worth
Than to be dealt in by attorneyship.
- 96 For what is wedlock forced, but a hell,
An age of discord and continual strife ?
Whereas that the contr'ary bringeth bliss,
And is a pattern of celestial peace.

PART II—

Act. II. Scē. IV. .

- 97 Thus, sometimes hath the brightest day a cloud ;
And after summer evermore succeeds
Barren winter, with his wrathful nipping cold :
So cares and joys abound, as seasons fleet.

93 ద్వి॥ . అంపపుంకొరకన. మట్టిది-నాల్క-
 . గిరిందికిలాగునిం. ద్రియములఁగలఁచు॥

94 గీ॥ . సోయాగంబైనయామమ్మ. సుగుణములను।
 . దెలుపఁగలనేవునాకును. గలిగెనేని।
 . నెట్టివెనుక్కుదినినె న. నీవ్వెఱాలు।
 . పసహగుమమ్మ గిరింపము. లరచియింతు॥

95 గీ॥ . భోగమాంజనమ్మోయి. పూజిముకొ।
 . అంబులకలునానె. పూజుమాడ్కి।
 . మధ్యమంబులతగిపుం. బడుటకన్న।
 . గిరిండ్లికమున నెమ్మ. విలువగలది॥

96 గీ॥ . బలియింపఁగలఁదలెను. బలికొరకమది।
 . అకలంబుగొనెను-నానె. అకలంబుగొనెను।
 . నాలుక నిలువ. రము. బరిగిన-నది।
 . మంబులము-అకలంబుగొనెను. అకలంబుగొనెను॥

97 గీ॥ . ఇట్టియెవ్వరికి మృత్యుది. నెవ్వరికినిలు।
 . మృత్యుకొరకము-నెవ్వరికినిలు-నెవ్వరికినిలు।
 . చంద్రుని. ఇట్టియెవ్వరికి మృత్యుది. నెవ్వరికినిలు।
 . అకలంబుగొనెను-నానె. అకలంబుగొనెను॥

Act. iii. Sce. i.

98 Smooth runs the water where the brook is deep,
And in his simple show he harbours treason.

99 what 's more miserable than discontent.

Act. iv. Sce. ii.

100 O miserable age ! Virtue is not regarded in hand-
craftsmen.

PART III—

Act. I. Sce. IV.

101 ' T is beauty that doth oft make women proud ;
' T is virtue that doth make them most admired ;
' T is government that makes them seem divine ;

Act. ii. Sce. i.

102 To weep is to make less the depth of grief :

Act. iv. Sce. viii.

103 when the lion fawns upon the lamb,
The lamb will never cease to follow him.

98 ద్వి || .నునుపుగాఁబాతెడు .న్లోతై ననీరు |
 .♦మునిరూపునఁ ♦దోహ.ముద్దఁచువాఁడు ||

99 ద్వి || .♦బందిలి- తనివిలే.కుండుటకన్న |
 .నెందై నమఱియుండు .నే- యెంచిచూడ ||

100 వ || ఆహా దుష్కా-లము- ♦శిల్పల♦యోగ్యత సరకు సేయఁబడలేదు||

101 గీ || .స్త్రీలఁదఱచుగగర్వింపఁ .జేసెడునది |
 .సాగసు-వారలమిక్కిలి .పొగడఁబడఁగ |
 .సలుపునదిసద్దణంబు- వే.ల్పులుగవారు |
 .తెలియఁబడఁజేయునది ♦జితేం♦.ద్రియతమఱియు ||

102 ద్వి || .♦వాతెఱచుచు దుఃఖ.పడుట- శోకంబు |
 .లోతుఁతగ్గించుటా .లోచించిచూడ ||

103 ద్వి || .సింగమిచ్చకముచే.సిన- గొట్టెప్పిల్ల |
 .♦పంగఱదానివె .బడఁబోకపోదు ||

Act. v. Sce. vi.

- 104 Suspicion always haunts the guilty mind :
The thief doth fear each bush an officer.

HENRY VIII.—

Act. I. Sce. I.

- 105 anger is like
A full-hot horse, who being allowed his way,
Self-mettle tires him.

Sce. iii.

- 106 New customs
Though they be never so ridiculous,
Nay, let'em be unmanly, yet are followed.

Act. iii. Sce. i.

- 107 Orphens with his lute made trees,
And the mountain-taps that freeze,
Bow themselves, when he did sing :
To his music plants, and flowers
Ever sprung ; as sun and showers
There had made a lasting spring.
Everything that heard him play,
Even the willows of the sea,
Hung their heads, and then lay by.
In sweet music is such art,
Killing care and grief of heart
Fall asleep, or, hearing, die.

104 ద్వి || .♦ద్భుతరసం గలమది .♦ద్భుతరసం ♦సందియము ।

.♦బరి-యెల్లసాద- రాజ భటుని సేవించు ॥

105 ద్వి || .చెలురేగుగుజ్జము .చెలువగునల్క ।

.యలయుదనంతట .నాఁపనియెడల ॥

106 ద్వి || .♦అనుననింపబడు ♦చూ.త్నాచార ♦వశహ ।

.సకలనయ్య- ♦నీ.చెంబగునేని ॥

107 నీ || .వీణవాయించుచా .♦ద్భియసుపాటంబాడి

.వృక్షంబులనక్రంచు .వేరుకొనిన ।

.♦నగళిఖరంబుల .♦న్నమ్రములుగజేసె-

.నతనిపాటకుమొక్క.లలరులోదవె ।

.జగముకన్ను న్నాన .జల్లులుగావింటె

శాశ్వతంబైనవ.సంకలుతువు ।

.వానినాద్యమువిన్న .ప్రతిపక్షము

సమ.ప్రకారంగములు ♦ద్భు.తిమ్మవారి ।

తలలువాలెచ్చ- మఱియు.దాపునబండెడు ।

.బంగళులట్టి మహిమ.పాటయందు ।

.గెడపువంత-మఱియు. నెడదమఃఖమును ।

.గునుకు-నదియఁగాక - .వినుచునమయు ।

Sce. ii.

108 (1) The hearts of princes kiss obedience,
So much they love it ; but to stubborn spirits
They swell and grow as terrible as storms.

(2) My lord, we have
Stood here observing him. Some strange commotion
Is in his brain : he bites his lip, and starts ;
Stops on a sudden, looks upon the ground,
Then lays his finger on his temple ; straight,
Springs cut into fast gait ; then stops again,
Strikes his breast hard ; and anon, he casts
His eye against the moon ; in most strange postures
We have seen him set himself.

Act. iv. Sce. ii.

109 Men's evil manners live in brass ; their virtues
We write in water.

Act. v. Sce. iii.

110 Men that make
Envy and crooked malice nourishment
Dare bite the best.

108 (1) ద్వి || .♦అరుసులయెదలు ము .ద్దాడునడఁకువ ।
♦మొరటులయెడఁగోప.మున రేఁగునవియు ॥

(2) నీ || .♦విభుఁడ- వానింగని.పెట్టుచు మేమిట
.నున్నార-మెద్దియో .యొక్క వింత ।
♦తిరుగుఁబాటతనిబు .ద్ది♦న్నెలకొనియె-
నా.తం♦డౌడుగఱచెడు- .కెం♦డి- యులికి ।
.పడెడు- దబ్బుననాఁగు- .బడికించునేలను-
.బిమ్మట- నాతని .వేల్చునతని ।
.♦కణఁతై పైఁజేచుక- ♦నొ.క్క-టఁద్రుళ్లు పాటున
.వడిసడచున్దరు .వాతనిలుచు ।
దనదు గుండెబాఁచు .కొనెడుగట్టిగ- మఱి ।
.యునొక తఱిసిఁ జందు.రునిదెసఁదన ।
.కన్నువైచుచుండు- .గడువిచిత్రములగు ।
♦గతులనాతఁడుంటఁ .గంటిమేము ॥

109 ద్వి || .జనులచెడుగు ♦శిలా.క్షరమయు ♦మనెడు ।
.మనమునీటన్వారి .మంచివ్రాసెదము ॥

110 ద్వి || .పైఁపలేనట్టి దు.జ్జనములుమిగుల ।
గాపాడువారినే .కఱవఁదెగింతు ॥

111 't is a cruelty,
To load a falling man.

KING JOHN—

Act. I. Sc. I

112 For new-made honour doth forget men's names.

Act. iii. Sc. iv.

113 Before the curing of a strong disease,
Even in the instant of repair and health,
The fit is strongest: evils that take leave,
On their departure most of all show evil.

114 A sceptre, snatched with an unruly hand,
Must be as hoisterously maintained as gained;
And he that stands upon a slippery place
Makes nice of no vile hold to stay him up.

Act. iv. Sc. iii.

115 Trust not those cunning waters of his eyes,
For villany is not without such rheum;
And he, long-traded in it, makes it seem
Like rivers of remorse and innocency.

111 ద్వి || పడిపోవుచుండివ .వానిమతింత ।

.యడఁగఁదొక్కుచునుంట .యది ♦కూశతనము ॥

112 ద్వి || కొంత గానబ్బిన .నిష్పదముక్త ।

.♦మత్తిలిమఱచెడు .మనుజులసేగు ॥

113 గీ || కఠినమాసంకటంబు చ.క్కఁబడకవచ్చు ।

.ముందు- నాచోగ్యమబ్బిన.మాసముకందు ।

.గూడవడియగు- నెడఁబాయు.కీడుల్లు ।

.వానిమల్లదలన్గిడె .♦కానిసించు ॥

114 గీ || స్వాయముఁ దొలుగుచేయిచే .♦నపహరింప ।

.బడిన♦స్వపదండ మెటుపొందఁ.బడెనొయట్లు ।

.♦నిర్వహింపఁబడునది- వెం :షియును- జూతు ।

.నట్టిచోనున్నతఁడుదేని. నెసఁబట్టు ॥

115 గీ || .వానిమోసపుచ్చు .♦బాష్పముల్ సమృక్తు !

.♦దుడుకునూడనట్టి .తడిఁజెలంగు ।

.మందు♦ఁగిరమలపడు .సతఁడు నేరములేమి ।

.నెరులెల్లగనది .కనుపఱచెడు ॥

KING LEAR—

Act. I Sc. I

- 116 Time shall unfold what pleated cunning hides ;
Who cover faults, at last shame them derides.

Act. ii. Sc. iv.

- 117 All 's not offence that indiscretion finds
And dotage terms so.

Sc. v.

- 118 O, sir, to wilful men,
The injuries that they themselves procure
Must be their school master.

Act. iii. Sc. iv.

- 119 Thou, 'dst shun a bear ;
But if thy flight lay toward the roaring sea,
Thou 'dst meet the bear i' the mouth.

Sc. vi.

- 120 He 's mad that trusts in the tameness of a wolf, a
horse's health, a boy's love, or a whore's oath.

116 ద్వి || .♦తఱివిష్వమోసము .దాఁచిన- దెగు |
 .♦మఱుఁగిడువారివే .మఱుసిగ్గు♦తెగడు ||

117 ద్వి || .అవివేకమరసిన-దట్టలవృద్ధ |
 .♦తవివరించినదెల్లఁదప్పగాఁబోదు ||

118 ద్వి || .♦ములుచలకుఁదమంతఁ♦బొరయు♦సిక్కట్లు |
 .బడి♦యొజ్జలుగనుండ.వలయునోయయ్య ||

119 గీ || .♦భల్లుకమునుఁజూచి.పరుగిడుచుందువు |
 .దానిఁదప్పుకొనఁగ-ఁగాని-♦ఘోష |
 మీఱు♦కడలిసీదు.పాతిపోవుటకడ్డ |
 .పడిననెల్లునెదురఁబాతెదీవు |

120 ప || తోఁడేటిమచ్చికయు-గుట్టపుటాకోగ్యము-
 బిల్లకాయవలపును-లంజెయొట్టును
 నమ్ముకొనువాఁడువెంగలి ||

- 121 When we our betters see bearing our woes,
We scarcely think our miseries our foes.
Who alone suffers, suffers most i' the mind,
Leaving free things and happy shows behind;
But then the mind much sufferance doth o'erskip,
When grief hath mates, and bearing-fellowship.
How light and portable my pain seems now,
When that which makes me bend makes the king bow.

Act. iv. Sce. i.

- 122 Our means secure us, and our mere defects
Prove our commodities.
- 123 As flies to wanton boys, are we to the gods,—
They kill us for their sport.

Sce. iii.

- 124 The stars above us, govern our conditions;
Else oneself mate and mate could not beget
Such different issues.

121 సీ॥ . మనకన్న నెక్కుడు . మనుజులయెడ
 మన.శోకములుండుట. జూచునపుడు।
 .మనకున్న యాపద.లమ్ర . శత్రులుగ
 మన.మెంచెద మరుదుగ. నెవ్వఁడొంటి।
 . దురటిల్లునాతఁడెంతో కుందుమనమందె
 .కాని-దఃఖముకట్టు.లోననున్న।
 .సమయమునన్. పైచు సహనాసమగ్నిన.తఱి-
 .నిడుమనన్మది.దాటు-మఱియు।
 . నెంతచులకన- మఱి.యెంతయల్పముగనా।
 . భాధయిప్పుడు కన.పడుచునుండె।
 .నన్ను నెపుడు వంచు.చున్నయయ్యదిజేని॥
 . గూడనరిగఁబట్టి. కుంగఁదీయ।

122 ద్వి॥ . మనసాధనంబు లే.మఱియించుమావల।
 .మనలోఁజ్ఞెమనకు మే.లమ్ర టినిచూపించు।

123 ద్వి॥ . వేలుపులుమనల. నిల్లలీగలను।
 . గూలుచునటులాట.కొఱకుఁజంపెదరు॥

124 గీ॥ . మనస్వభావమేలు . మనమెంతయు నెఱుంగ।
 .రానిదై వ-మట్లుకానియెడల।
 .మాటకుండునాలి .మగలంతభేదమున్।
 .గలుగుపిల్లలనిటు .కాంచుపెట్లు॥

See. vi.

125 Come on, sir, here 's the place: stand still.—
How fearful
And dizzy 't is, to cast one's eyes so low!
The crows, and choughs, that wing the midway air
Show scarce so gross as beetles: half way down
Hangs one that gathers samphire,—dreadful trade:
Methinks, he seems no bigger than his head.
The fishermen that walk upon the beach
Appear like mice, and yond tall anchoring bark
Diminished to her cock,—her cock, a buoy
Almost too small for sight. The murmuring surge,
That on the unnumbered idle pebbles chafes,
Cannot be heard so high.—I 'll look no more;
Lest my brain turn, and the deficient sight
Topple down headlong.

125 నీనమాలిక || .అయ్యరమిత్రి ద్వి యె.యచ్చోటు- కవలక

.నిలుచుండు- మంతకిరింది .కినిజూపు|

.బట. చుటయెంత శీ.కరమెంత

తలత్రిప్ప.గానుండు- నశమనె.గయుచునున్న|

.కాకులు-మఱినీటి.కాకులు బొడైంక.లట్టు

చిన్నవిగగ.చుట్టుచుండె|

.నూరుగాయలకటు .లుపయోగపడు

నొక.విధమగు మొక్కల.బెలుగువాడు|

.క్రింసకమ.తోవ .వేలాడెడున్.

ఘోర.చుట్ట - నేననుకొని.యెడలెందు|

.తనతలకంపె.బె .ద్దగగానిపించెడు-

.మున్నటియొక్క.బోవుచున్|

.చుంచువిధముననో.తెంచెడు-

.లంగరు.వేయుచుండిన యల్ల.పెద్దయోడ|

.దానిదోనె.వితాన.దక్కువకాబడె-

.నదియులంగరు గుఱు.తట్టుకంటి|

.కందకకడుకిన్న.దయ్యె- నట్లాడెడు

.గులక రాబునొరసి .ఘోషబెట్టు|

.కరడమంత పెద్ద .గావిరబడజాల|

.కుండె-నింకజూడ .నొల్లనేను|

.మిగులనాకుదల తి.గెడు-గొఱతవడు|

.దృష్టిదోహదల్ల .క్రిందుగాన ||

126 When we are born, we cry that we are come
To this great stage of fools.

Act. v. Sec. iii.

127 The gods are just, and of our pleasant vices
Make instruments to plague us.

128 Her voice was ever soft,
Gentle, and low, — an excellent thing in woman.

129 The weight of this sad time we must obey;
Speak what we feel, not what we ought to say.
The oldest hath borne most; we, that are young
Shall never see so much, nor live so long.

RICHARD II

(Act I Sc I

130 The purest treasure mortal times afford
Is spotless reputation; that away,
Men are but gilded loam or painted clay.

Sec. ii.

131 That which in mean men we entitle patience
Is pale cold cowardice in noble breasts:

126 ద్వి॥ .చనుదెంచితిమిపిచ్చి.జనులరంగమున ।
 .కనియేడ్చెదముపుట్టి.నప్పడుమనము॥

127 ద్వి॥ .మనచెడుగులనుండి.మనలశిక్షించు ।
 .ననువునన్నెదరునా.యమగుదేపతలు ॥

128 ద్వి॥ .మెత్తనచల్లన.మెల్లనయాపె ।
 .కుత్తుక-స్త్రీకది.గొప్పగుణంబు॥

129 గీ॥ .మనముకడనావసరభర.మనకుత్రాంగి ।
 .పల్కునదితోచినదిచెప్ప.వలయుదాని ।
 .నెడసి-పెద్దలుకడుభరి.యించినారు ।
 .మనముపిన్నలమంతగాఁగనముమనము ।

130 గీ॥ .మత్తకాకాలంబుతాసఁగుని.మఱలధనంబు ।
 .తనరుచుండెడుమచ్చపొం.దనియశంబు ।
 .జనములదిబొత్తిగాఁబోవు.సమయమందు ।
 .పసిడిపూసినబంకమ.న్నుసరివారు॥

131 ద్వి॥ .అథముల్లోమన.మనుకొనునోమి ।
 .యనికులయెడభయ.మనిసిండుకొనెడు ॥

Sce. iii

132 Teach thy necessity to reason thus;
There is no virtue like necessity.

133 gnarling sorrow hath less power to bite
The man that mocks at it and sets it light.

134 O, who can hold a fire in his hand
By thinking on the frosty Caucasus?
Or cloy the hungry edge of appetite
By bare imagination of a feast?
Or wallow naked in December snow
By thinking on fantastic summer's heat?
O, no: the apprehension of the good
Gives but the greater feeling to the worse:
Fell sorrow's tooth doth never rankle more
Than when it bites but lanceth not the sore.

Act. ii. Sce. i.

135 the tongues of dying men
Enforce attention like deep harmony:
Where words are scarce they are seldom spent in vain,
For the truth that breathe their words in
He that no more must say is listend more.

132 ద్వి॥ చక్కనినీయవి సరముతలంచు ।

.♦మక్కటకం టెయో♦.గృతమఱి లేదు॥

133 ద్వి॥ .కటవఁజాలమగుఱు.గావించు♦వంత ।

.♦నరకుసలుపక హా.శృము సేయునరుని॥

134 సీ॥ .మంచుకొండ నెవండు♦.మదిగోన♦దలపోసి.

.యాశారశనచేత.నగిదాని॥

.నాకలి♦యంగద.నంటునరచునకు

♦మొ.గంబుమొత్తంచు-లే.క-బలువిందు ।

.కూరివియూహించు.కొనుమాత్రమున ।

.లేక-మండువేసవివేడి.మనసుననిడి ।

.♦మాగకీషకంబు♦హి.మంబునదిన మొలం

.బొగ్గాడు-నటుకాడు.పొమ్ముమంచి ।

.నెన్నుకొనుటచెడ్డ.నెంపించెడుమఱింత ।

.కూర్గమైనవంత.కోటబాధ ।

.గటచునప్పటివలె.గావింపనేరదు ।

.పుండుబల్లెముమొయిబొడుచునపుడు॥

135 ఉ॥ చచ్చెడువారినాటకలు♦.శ్రద్ధ♦సుగానముపోల్కిలాగు-♦వ ।

.కుచ్చుట♦శక్తిగల్గనెడ.గొంచెము♦రిశ్తగఁజెల్లు-బాధ♦ను

.ళ్లు♦చ్చరియించువారుజ.మూ♦తురు-శప్పటకెద్దిలేనివాఁ ।

.దెచ్చటై న♦చుచ్చికను.జింతవికంగదాచుండుఁగావుననె॥

136 The setting sun, and music at the close,
As the last taste of sweets, is sweetest last,
Writ in remembrance more than things long past.

137 Small showers last long, but sudden storms are short.

138 Should dying men flatter with those that live ?
No, no, men living flatter those that die.

Act. iii. Sce. ii.

139 know'st thou not
That when the searching eye of Heaven is hid
Behind the globe, and lights the lower world,
Then thieves and robbers range abroad unseen,
In murders and in outrage bloody here ;
But when from under this terrestrial ball
He fires the proud tops of the eastern pines,
And darts his light through every guilty hole,
Then murders, treasons, and detested sins,
The cloak of night being plucked from off their backs,
Stand bare and naked, trembling at themselves ?

136 గీ॥ .కుంకుచున్న పొక్కు. కొనముట్టుపాటయు ।

.వెనుకకుఁజవిఁగొనెడు.పిండివంట ।

.కరణిమిగులనింపు.గాఁమనుఁగడునెదన్ ।

.వ్రాయఁబడుఁగడిచిన.వానికన్న॥

137 ద్వి॥ .చిన్నముసురుఁమన్నుఁ.జిరము-కాని-వడి ।

.బన్నినట్టితుపాను.త్వరఁగడతేలు॥

138 ద్వి॥ .ప్రసరింపబ్రతుకువా.రలఁజచ్చువార ।

.లు-నహి-బ్రతుకువార.లునుతింతుఁమృతుల॥

139 సీ॥ .ఎఱుఁగవాడేవుఁబ్రీక్షించుచూఁదికి

.భూగోళమువెనుక.డాఁగిమఱియు ।

.గిరిందిజగమువెలిఁగించుచున్నప్పుడు

.దొంగలున్వెండియుం.దోచువాండు) ।

.కన్నడకఠికముఁ.గాఁజెరలాడెదన్

.హత్యలన్గూర్తులై .హఠములనిట ।

.గాని-యీతొక్కకందు.కముకిందూ

నుండివాఁడెప్పుడు ప్రాచీన.వృక్షదృప్త ।

.శిఖరములక బ్రకా.శింపించి ప్రతిదుష్ట

.వివరమునన్తన .వెల్లుఁబొడుచు ।

.జంపుటల్ దోహము లపుడ.సహృదయ ।

.కంబులుదమఁజృష్ట భా.గములనుండి ।

.మాపునచ్చడము తొలఁగిం.పఁబడనిలుచు ।

.వడఁకుచుఁదమంత బోడిగ.బట్టలేక ।

Act. v. Sce. i

- 140 The love of wicked friends converts to fear ;
That fear to hate ; and hate turns one or both
To worthy danger and deserved death.

RICHARD III.—

Act. I. Sce. III.

- 141 the world is grown so bad,
That wrens make prey where eagles dare not perch :
Since every Jack became a gentleman,
There's many a gentle person made a Jack.

Sce. iv.

- 142 Sorrow breaks seasons and reposing hours,
Makes the night morning, and the moon-tide night.

Act. ii. Sce. ii.

- 143 that deceit should steal such gentle shapes.
And with a virtuous vizor hide foul guile !

Act v. Sce. ii.

- 144 True hope is swift, and flies with swallow's wings,
Kings it makes gods, and meaner creatures kings.

140 గీ॥ .♦ చెనఁజెలికాంఁగి ♦ నెమ్మిమా.ఱును నెఱపున ।
 .కాభయమనహృమున కనఁహ్లాం కనికి ।
 .గానిలేకి♦ద్వరకుఁగాని .కట్టకనికి ।
 .మఱియు♦హానికిఁగనుచట్లు .♦వాని ముఱకు ॥

141 గీ॥ .జగముచెచె- జగవారని .న హానిని ।
 .కున్న వో♦చునుయిదితి.నన్నుచె- నెల్లు ।
 .నీచుఁడొన్ ఘనుఁడౌటచే.♦చెరువఁబడిరి ।
 .♦తక్కువారుగఁబల్వురు.తగుమనుసులు ॥

142 ద్వి॥ .♦ఋతువులమాచుకాని .ద్రించుగంటలను ।
 .♦వెత రేబవల్లఁగా .వించు♦నట్టిట్లు ॥

143 ద్వి॥ .♦వంచనసాధునూ .పంబులనుండు ।
 .మంచివేషమున దు .మాకగఁముందాచు ॥

144 ద్వి॥ .♦ఋతువేంకటేశ .జ.విముతాహనాన ।
 .దొరలవేల్పుల ♦నలం.తులఁజేంద్లజేయు ॥

See. iii.

- 145 Conscience is but a word that cowards use,
— Devised at first to keep the strong in awe :

LOVES LABOUR'S LOST.— *Act. I. Sec. I.*

- 146 Why, all delights are vain ; but that most vain,
Which, with pain purchased, doth inherit pain.

- 147 Study is like the heaven's glorious sun,
That will not be deep-searched with saucy looks :
Small have continual plodders ever won,
Save base authority from others' books.
These earthly godfathers of heaven's lights
That give a name to every fixed star,
Have no more profit of their shining nights
Than those that walk and wot not what they are.
Too much to know is to know nought but fame ;
And every godfather can give a name.

145 ద్వి || .♦భీరులువాడుల ♦.పితమెథమ౯ంబు |
♦భీరులనాఁప ♦వి.నింపఁబడెదొలి ||

146 గీ || .శౌర♦వితలువేడ్క♦.లన్నియు-నాఁగాని |
.యెద్దియిడుమతోఁగ్ర.యింపఁబడుచు |
.♦నెగులుకలుగఁజేయు ♦నిశ్చలునద్దియె |
.మిగులవ్యథాముగఁబ.ఱఁగుచునుండు ||

147 సీ || .మిగులవెల్లుచునుండు.♦జగముకన్నుంబోలుఁ
.జదువదిలోతుగ.వెదుకఁబడదు |
.♦దుడుకైనచూపుల.తోడ- నొరులపుస్త.కముల
దప్పనిదశాన.ములదప్ప |
.♦పడసిరియెంతయుం .బాటుబడిన
యట్టి.వారలున్వల్పు లా.భంబుతాము |
.కదలనియెల్లుచు.క్కకుఁ బేరొసంగు
జ్యో.తిషికులుమెఱయు .రాతిరులనుండి |

.♦కాంచరెక్కుడు మేలున.క్షత్రములను |
.జూచుచవ్వి తెలియని య.జ్ఞలకుమించి |
.♦పెచ్చెఱుంగుట తెలియమి.పేరుతప్ప |
.మఱియునున్నా ♦మ౯కరణమొ.నరుచునెల్ల |
.గురువునేదె సఁ జేరి జత.పకచఁగలఁడు |

- 148 (1) Fat paunches have lean pates ; and dainty bits
make rich the ribs, but bank'rount quite the wits.

Act. ii. Sec. i.

- (2) Beauty is bought by judgment of the eye,
Not uttered by base sale of chapmen's tongues.

Act. iv. Sec. iii.

- 149 Never durst poet touch a pen to write,
Until his ink were tempered with Love's sighs ;
O, then his lines would ravish savage ears,
And plant in tyrants mild humility.

Act. v. Sec. ii.

- 150 (1) The blood of youth burns not with such excess.
As gravity's revolt to wantonness,

- (2) Folly in fools bears not so strong a note
As foolery in the wise, when wit doth dote ;
Since all the power thereof it doth apply,
To prove by wit, worth in simplicity.

148 (1) కం || .కడుపులు బలిసిరవారికి |

.గడుగొంచెపు మెదడులుండు - ఘనరుచ్యములా |

కడులుబలిపించు బ్రక్కల |

.ఎడి - నె సన్ - బుద్ధిపాట. నముఁ జెప్పగొట్టన్ ||

(2) ద్వి || .♦కనువి♦మహా♦ ♦సోధు.గమకొనబడెడు |

.♦ననదపతకకునాల్క .ననబడబోదు ||

149 గీ || .కలముముట్టడెగించెడు .♦కంబయెప్పుడును |

.వ్రాయుటకు - వల్పునిట్టూపు.లాయనతన |

.మసిగలుప-కొర - పిదపర.క్కెనచెవులను |

.లాగువానిపద్యములు - కూ.శరగరించు ||

150 (1) ద్వి || .చిలుతపాయముకన్న .సింగారమునకు |

.మరగుగభీరత .స్మరించువలపు ||

(2) గీ || .తెల్విమితిమీటి విచ్చియెత్తి నటువంటి |

.స్థానందలి యవివేక.మహానగు |

.చెట్టకంటెను మతియొక.మెట్టమీటు |

.పెంగలితనంబు నంగూడ.వెలకలవని |

.జ్ఞానశక్తి నిరూపించు .గలదుకనుక ||

(3) The tongues of mocking wenches are as keen
 As is the razor's edge invisible,
 Cutting a smaller hair than may be seen;
 Above the sense of sense; so sensible
 Seemeth their conference; their conceits have wings
 Fleeter than arrows, bullets, wind, thought, swifter
 [things.

(4) Your wit makes wise things foolish:
 With eyes best seeing heaven's fiery eye,
 By light we lose light: your capacity
 Is of that nature, that to your huge store
 Wise things seem foolish, and rich things but poor.

MACBETH

Act II Scene II

151 (1) the innocent sleep:
 Sleep, that knits up the ravelled sleeve of care,
 The death of each day's life, sore labour's bath,
 Calm of hurt minds, great nature's second course,
 Chief nourisher in life's feast.

(3) గీ॥ .కంటిక గపడనంతనూ .క్షుంబువెండు॥
 .కయునుదెగవేయమంగలి .కత్తిమొనకు॥
 .మించివాడియగునెక్కి .ఓంచుపడుచు॥
 .చెలులనాల్కలు- వారల .పలుకులుమటి॥
 .తెలిసికొనుటకసాధ్యముల్- .కలవువారి॥
 .తలపులకుతెక్క- లవ్విము.ల్కులదుపాకి॥
 .రవలగాలిమనసుమించు .రయముచేత॥

(4) గీ॥ .అజ్ఞలంజేయుఁబ్రాజ్ఞుల .నెననీదు
 .తెల్వి-బాగుగఁగన్నుల .దెఱచిమనము॥
 .కగముకన్నులనుంగొన్న .సమయమందు॥
 .పల్తురుంగోలుపోదుము .పెలురుమెయి॥
 .సల్పి జమసిశక్తి .కవరియుండె॥
 .పలివిమాలిన విగఁదెల్వి.గలయవిమతి॥
 .కానివించుఁబేదవిగ శ్రీ॥.గల్గునవియు
 .నెననీమహాజ్ఞానస .మృధికిట్లు॥

151 (1) గీ॥ .నీగినెఱుఁగనినిద్దర- .చిక్కువడిన॥
 .జాలివడుకనినూలిని. సరిగనల్లు॥
 .ప్రతిదివసజీవి తంపుమర.ణము-పెద్ద॥
 .బడలుపాటున్నా సమ-గంటు.వడునెదలకు॥
 .మందు.బ్రతుకువిందునపెటి. మనుష్యుఁగూడు॥
 .ప్రకృతిగుణములరెండవ .పథముమతియు॥

Act. v. Sce. vi.

(2) Life's but a walking shadow ; a poor player,
 That struts and frets his hour upon the stage,
 And then is heard no more : it is a tale
 Told by an idiot, full of sound and fury,
 Signifyng nothing.

MEASURE FOR MEASURE— *Act I Sce I*

152 Heaven doth with us, as we with torches do;
 Not light them for themselves ; for if our virtues
 Did not go forth of us, 't were all alike
 As if we had them not. Spirits are not finely touched,
 But to fine issues : nor Nature never lends
 The smallest scruple of her excellence
 But, like a thrifty goddess, she determines
 Herself the glory of a creditor,
 But thanks and use.

Sce. v.

153 Our doubts are traitors,
 And make us lose the good we oft might win,
 By fearing to attempt.

(2) గీ॥ బ్రతుకునడుచును - . . . నంగమునంగింబు ।
 .కొనితనగడువుమఱి : వినగఁబడని ।
 .పాదుపాత్రము - గడ.బడమెండుకాన్పుత ।
 .కువుగవెడగుచేను .దువఁబడుకత ॥

152 నీ॥ .బసరుచుదై నము .మనయెడఁ -
 దివిటీల.గుఱిచి మనముసేయు.కరణి-వాని ।
 .కై వానివెలిగింపఁగడగము-
 మనసన్గు.ణములు బగ్గుల్వడ.క-మనలోన ।
 .నడఁగుటయును-మన .కవియులేకుంటయు-
 .నొక్కఁజే.బ్రతుకులు .నొప్పమీట ।
 .జేయంగఁబడవుమం.చి .ప) నొడనము.కు.నక్క-
 .బ్రకృతియు న.ద్దానిమహిమ ।

.వందనంబులు మఱియులా.భంబుఁగొనుచు ।
 .బొందువుఁగలదేవత వితాన.నదియునప్పు ।
 .లిడెడు-గొప్పందుటకు నిశ్చ.యించి.యెరపు ।
 .పెట్టబోవదు తానొక్క.పీసమైన ।

153 ద్వి॥ . . . తేక్కశిర్లుమానం .దియములు మరకు ।
 .నెక్కొలుపవుమేలు .నివ్వెఱబన్ని ॥

Act. ii. Sce. i.

- 154 Mercy is not itself, that oft looks so ;
Pardon is still the nurse of second woe.

Sce. ii.

- 155 Great men may jest with saints ; 't is wit in them,
But in the less foul profanation.
Lucio [to Isab]. Thou'rt in the right, girl ; more o' that
Isab. That in the captain's but a choleric word,
Which in the soldier is flat blasphemy.

- 156 Thieves for their robbery have authority
When judges steal themselves.

Sce. iv.

- 157 wisdom wishes to appear most bright
When it doth tax itself.

Act. iii. Sce. i.

- 158 The miserable have no other medicine
But only hope.

- 159 And the poor beetle that we tread upon,
In corporal sufferance finds a pang as great
As when a giant dies.

154 ద్వి || .కూమి=లాగున్నది .కూమి=కాబోవ |
 .దోమి=రెండవవంత .నొదవించుచుండు ||

155 మధ్యాక్క-అ :- .పరిహాసమాడవచ్చుముని- .వరులనై నఁబ్రభువు
 .♦సరసంబువారిలో- గాని- .స్వల్పలనెంతయోతప్త |
 .♦పరుసంబుమాత్రమౌనెది .♦వాహినీనాథులపట్ల |
 .బరఁగుపత్ర హాపవాదమయి.♦భటులగు వారియందడియె ||

156 ద్వి || .న్యాయాధికార్లు ♦చౌ.ర్యముసల్పనపుడు |
 .నాయమౌదొంగత .సము♦తస్కరులకు ||

157 ద్వి || .ఎపుడుతెలివిగోరు .నెంతయుజెలుగ |
 .నపుడు తనుందానె .యది♦దూఱుకొనెడు ||

158 ద్వి || .♦వసటపొందినయట్టి .వారలకెందు |
 .ననులేదుసుంతయు .నత్తందానతప్ప ||

159 ద్వి || .తొక్కినఁబేడపు.రువునొప్పిఁజెందు |
 .♦నక్కజముగఁజచ్చు .నపు♦డనురవతె |

Sce. ii.

- 160 No might nor greatness in mortality
Can censure scape ; back-wounding calumny
The whitest virtue strikes. What king so strong
Can tie the gall up in the slanderous tongue ?

MERCHANT OF VENICE *Act. I. Sce. I.*

- 161 You have too much respect upon the world :
They lose it that do buy it with much care.

Sce. ii.

- 162 If to do were as easy as to know what were good to
do, chapels had been churches, and poor men's
cottages princes' palaces. It is a good divine that
follows his own instructions : I can easier teach
twenty what were good to be done, than be one of
the twenty to follow mine own teaching. The brain
may devise laws for the blood ; but a hot temper
leaps o'er a cold decree.

Sce. iii.

- 163 An evil soul, producing holy witness
Is like a villain with a smiling cheek,
A goodly apple rotten at the heart.
O, what a goodly outside falsehood hath !

160 గీ || .♦కడిమిగానిగొప్ప.గానిమానవులందు.।

.దాటలేదునిండే.జాటునుండి ।

.♦చాడికొట్టజూచు.స్వచ్ఛమానీతిని ।

.♦దూఱునాల్కగట్టు.దొరకలగడె ॥

161 ద్వి || .♦రాగమునీకుగౌ.రవమున.మెందు ।

.♦జాగ్రత్తగొనునది.జారవిచ్చెదకు ॥

162 ప || చేయుటకు మంచియెద్దియో తెలిసికొనుటవలె చేయుట సులభ

మైనచో- గుళ్లుగోపురములగు- మఱి- పేదల గుడిసెలు రాజుల
మేడలగును- చెప్పునట్లుచేయువాడే మంచిగురువు- చేయబడు

టకు మంచియేదియో యరువనుగురకునే సుళువుగా బోధించ

గలనుగాని నాబోధననుసరించుపట్ల వారిలో నేనొక్కతెగానె న

నుండజాలను- మనుజునియింద్రియ ♦ప్రవృత్తి వివేకముచే నక్షణ

దుఃగాని- ♦కామము వివేకము నోచుకను ॥

163 గీ || .పరమపావనస్యాత్మ్యంబు.బల్కుదుష్టు ।

.చిటునగవుమోముగల్గు.♦ట.క్కరికిసాటి ।

.లోనగుల్లియూ.బైకంద.మైనపండు ।

.కిల్లబయటికినెంతసా.గసుగనుండు ॥

Act. ii. See. vi.

164 All things that are,
 Are with more spirit chased than enjoyed.
 How like a younker or a prodigal
 The scarfed lark part from her native bay,
 Hugged and embraced by the strumpet wind !
 How, like the prodigal doth she return,
 With over-weathered ribs and ragged sails,
 Lean, rent, and beggared by the strumpet wind !

See. ix.

165 Who shall go about
 To cozen fortune and be honourable
 Without the stamp of merit ? Let none presume
 To wear an undeserved dignity :
 O ! that estates, degrees, and offices,
 Were not derived corruptly, and that clear honour
 Were purchased by the merit of the wearer !
 How many then should cover that stand bare ;
 How many be commended that condemn ;
 How much low fawning would then be gleaned
 From the trait and honest ; and how much honour
 Picked from the chaff and rain of the times,
 To be new-varnished !

164 త || .అశుభవింశతగణపదవాన్యతాన్యే.
 వస్తువులేటాడఁబడెడునోయట్లు |
 .తనతావునుండిక.దలువన్నెమీఱు.నావ-
 .దూఁబడిఁబిండి.నాఁగోఁడెకాని |
 .యనువుననెటుబిగి.యన్ గాఁగిలింపఁ.
 బడెడునోలంజెక.రవ్విచేత-మఱు |
 .జనుదెంచునెటులెల్లచా.యలమిగుల
 .ధ్వంసంబుగావింపఁబడుచునయ్యదియు ||

165 సీసమాలిక. || .ఎనరుయత్నించుర.ధ్వంసమున్వచ్చింప.
 .నహతలేకమ.ర్యావఁబొంద |
 .దగనిగౌరవమునొందఁగనెవ్వరైన
 .స్వ.తంత్రింపఁజనదు-స్వాస్థ్యములు-పర్వు |
 .లు-మఱియుద్యోగముల్-దుష్కారము
 గనందఁబడనియ్యె-వెండియు.నన్వచ్చుమైన |
 .వాసి-యోగ్యతఁగల.వానిచేఁగొనబడెనేని.
 .విగంబరు.లెనయెంద |
 .తాచ్చాదితులవుదు-రాజ్యకులోబడి
 యుందురెందఱొయ్యాజ్ఞ.నొసఁగువారు |
 .నత్ప్రతిష్ఠాద్భవఃస్థానంబులోనుండి
 యెందఱుధములులే.కేఱఁబడుచు ||
 .నుందొ-కావులు-మఱి.యునుగొప్పతనమొత్త |
 తఱులొనచినట్టి.చెఱువుచెత్త |
 .ప్రేవునందునుండి.కొక్తగావన్నియ |
 .నింకఁజెట్టఁబడుట.కెన్నఁబడుచో ||

166 The ancient saying is no heresy,
Hanging and wiving goes by destiny.

Act. iii. Sce. ii.

167 (1) And yet a maiden hath no tongue but thought.

Song.

(2) Tell me where is fancy bred,
Or in the heart, or in the head?
How begot, how nourished?

Reply, reply.

It is engendered in the eyes.
With gazing fed, and fancy dies
In the cradle where it lies.

Act. v. Sce. i.

168 soft stillness and the night.
Become the touches of sweet harmony.

166 ద్వి || .సౌరపాటుకాలోను .ఃపూర్వపుమాట |
 .ఃపరిణయంబురియునా .ఃభాగ్యముకతన |

167 (1) ద్వి | .ఇప్పటికిన్న్ .కేంద్రనిదలపు |
 .దప్పఃజావట్ట దెంతయునైన బాస |

♦ ఖరహరప్రియా రాగము- రూపకతాళము | ♦

(2) వల్లవి | సస-గామపథని- రినిధాపమగరీ | సస |

.అను-రాగ మెచట. బొడము నెల్పుమానా | కను |

అనువల్లవి | సనిధసీన- గమపమగరీ || సస |

.మనమునంద- మొగమునందా || యను |

చరణము 1 పామపపప- సీసరినిధప- పథనిధాప మగారి మగారి |

.కాంచబడియె- నెట్లులెట్లుల- .బెంచబడియెఁజెప్పుచెప్పు |

2 గగగగామాపమా గమపదని దాపమగరీగరి |

.కనులబుట్టింపఁగాబడియె నదిమేపఁబడఁజూపున |

ససనీధనిసారీగమా- సానిధాపమగరిసా | సస |

.సనురాగముతానుండును .య్యాలయందుబాలసెడఁ | అ |

168 ద్వి | .తగుజఁజ్జులేమి- ప.దంబడిలేయి |
 .మిగులఁదీయనిపాట .మేలందములకు |

169 do but note a wild and wanton herd,
Or race of youthful and unhandled colts,
Fetching mad bounds, bellowing and neighing loud,
Which is the hot condition of their blood ;
If they but hear perchance a trumpet sound,
Or any air of music touch their ears,
You shall perceive them make a mutual stand,
Their savage eyes turned to a modest gaze
By the sweet power of music : therefore the poet
Did feign that Orpheus drew trees, stones, and floods ;
Since nought so stockish, hard, and full of rage,
But music for the time doth change his nature.
The man that hath no music in himself ;
Nor is not moved with concord of sweet sounds,
Is fit for treasons, stratagems, and spoils :
The motions of his spirit are dull as night,
And his affections dark as Erebus ;
Let no such man be trusted.

170 How far that little candle throws his beams !
So shines a good deed in a naughty world.

169 నీసమాలిక || .అరయుముచెరలాడు .సడవిపసు లమంద.నై న-

వెట్టిగదాఁటు చఱచుచున్న ।

.పనికిమప్పనియట్టి పడుచుగుట్టపు

పిల్ల. కదుపునుఁగాని. బాఁకా. రొదనవి ।

.వినిన-లేక వ్యాని .వీనుల కెపాట.యైన

దబ్బునఁదాఁకి.నంతనీవు ।

.పరికించెదాపాట .వలననయ్యవి

నిలు.బడుటయు- నవ్వాని.వాఁడిచూడ్కి ।

.కడుమెత్త.బడుటయు-- .గనుక నే-

కవి.వన్నె. మోళ్లుచిగిచెడు .రాళ్లుగరఁగు ।

.సం-చెటువంటి మొదైన- నెంతటికూళ.యైన-

మఱియునెట్టి.యలుకువఁగల ।

వాఁడైన-బాటయ.ప్పటికి మాచకపోదు

.వానిస్వభావంబు. గానవిద్య ।

.నెఱుఁగకుంఁచినవాఁడు- మఱిదానితీయని

.యందంబులఁగరంగ .నట్టివాఁడు ।

.దోఁపుదులు- .గుట్టిలును- స్పృహ.వోహములును ।

.సల్పఁదగు-వాని.భావము .ల్పపుమాడ్కి ।

.బ్రాణగొడ్డంబులు- మఱియు- .నతనిమనసు ।

.నరకమటుఁఘోర- మాతని.నమ్మరాదు ।

170 గీ|| .ఎంతదూరమాచిటత మ.యినపువర్తి ।

.పఱపుచుండెడు.దనదగు .కిరణములను ।

.మంచిపనియట్టలన్ బ్రకాశించుచుండు ।

.మిగులదుమాఁగఁ మయినట్టి.దగిమునందు ।

171 The crow doth sing as sweetly as the lark
 When neither is attended ; and, I think,
 The nightingale, if she should sing by day,
 When every goose is cackling, would be thought
 No better a musician than the wren.
 How many things by season seasoned are
 To their right praise, and true perfection !

172 This night, methinks, is but the daylight sick ;
 It looks a little paler ; 't is a day,
 Such as the day is when the sun is hid.

MERRY WIVES OF WINDSOR— *Act. II. Sce. II.*

173 (1) Love like a shadow flies when substance love
 pursues;

Act. iv. Sce. ii.

(2) Wives may be merry, and yet honest too:

Sce. v.

174 Money buys lands, and wives are sold by fate.

171 త|| .కడుదీయగాఁబాడుఁ .గాకియేటింత
 .♦వెరవున-రెండును .విసకున్నయపుడు |
 తలఁతు♦వెన్నెలపుల్లు .తాబాతులాచుక
 పగలుపాడిన- ♦జేను.వకుమించిపాడ |
 గలవానిలోపల .గణుతికెక్కదని-
 .♦తరుణంబునకుఁదాము. తగియుండెనేని |
 దిలకింపనెన్నియో ♦దినుసులు
 వాని.నిండుపొగడ్తుకు .నిజముగఁజెల్లు ||

172 గీ|| .అనుకొనియెదనీ కేయి-♦జ.బృయిరపగలు|
 .బొత్తి గానద్దియుంగొంచె.ముమఱి-పాలి|
 నట్టులగ పడుచున్నది-.యదొకప్రాద్దు|
 .తనరుదిన మటుసూర్యుండు.దాఁగునపుడు||

173 (1) ద్వి|| .వలపు ప్పొపనీడ.వలెనిక్క-మయిన|
 .వలపుతందటమివెఱి.బడినకొలంది||

(2) ద్వి|| .♦అండుప్రేడుక కత్తె.లై యుండవచ్చు|
 .వెండియుమంచిగ.వెలయగవచ్చు|

174 ద్వి|| .సాముభూములఁగొనుం.జోద్యముగవఱి|
 .యమ్మబడియెదరి.ల్లాండు♦దై వమున||

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM— *Act. I. Sc. I.*

175 Ay me! for aught that ever I could read,
Could ever hear by tale or history,
The course of true love never did run smooth.
But, either it was different in blood,
O cross! too high to be enthrall'd to low!—
Or else misgraffed in respect of years,
O spite! too old to be engaged to young!—
Or else it stood upon the choice of friends,
O hell! to choose love by another's eyes!

176 (1) Phoebe doth behold
Her silver visage in the watery glass,
Decking with liquid pearl the bladed grass.

(2) Things base and vile, holding no quantity
Love can transpose to form and dignity:
Love looks not with the eyes, but with the mind.

175 త|| .అయ్యయ్య నేజదివి నయంతటన్గాని
 - నావిన్న కతలలో నంగాని-చిక్క||
 .మయినవలపుతోవ.యంతయునునుపు
 .గానుండఁగో-దది-కమనేలుజాతి||
 .మయినాండెబెలగెడు-మాయురెయిడుమ
 .గొప్పచిక్కొదవుట.కొద్దివారల-క||
 .దియునుగాకీడుకు.దిరికలే-మకట
 .విపరీతము-ఘుసిలి.నిన్నతోగూచు||
 .టయు-లేక-మిత్తులో.డంబచుట
 -నానా.నరక-మొరులచూపు.నవరించుకొనుట||

176 (1) శీ|| .ప్రాప్తవేల్పుతనదు.వెండిమొగంబుదా||
 .నరయుచుండెనీటియద్దమందు||
 .వెండియుంగయిసేయు.చుండెముతైపునీటి
 తోడమిగులగడ్డి.కాడలెల్ల||

(2) కం|| కొఱమానినట్టిదినుసుల||
 .గరమరుదుగవలపుమాచఁగలిగెడు-సాగసున్||
 మఱివరువుగలుగువానిగ||
 .మరులుకనులగమకాని.మదితోజూచు||

Act. iv. Sce. i.

- 177 that same dew, which sometime on the buds
Was wont to swell like round and orient pearls,
Stood now within the pretty flowerets' eyes,
Like tears that did their own disgrace bewail.

Act. v. Sce. i.

- 178 The lunatic, the lover and the poet,
Are of imagination all compact:
One sees more devils than vast hell can hold;
That is the mad man: the lover, all as frantic,
Sees Helen's beauty in a brow of Egypt:
The poet's eye, in a fine frenzy rolling
Doth glance from heaven to earth, from earth to
heaven;
And, as imagination bodies forth
The forms of things unknown, the poet's pen
Turns them to shapes, and gives to airy nothing
A local habitation and a name.

- 179 Where I have come, great clerks have purposed
To greet me with premeditated welcomes;
Where I have seen them shiver and look pale,
Make periods in the midst of sentences,
Throttle their practised accent in their fears,
And, in conclusion, dumbly have broke off,

177 గీ॥ మొగ్గలందొక్కతటి నాణి ముత్తి యముల

.తెన్ను నంబొంగ నలవడి యున్న మంచు

.నిలిచెనిప్పుడు సాగసగు నలకుకనుల

.స్వావమానంబునకు నేడ్చు సశులవలె

178 మ॥ .వెడఁగు న్నాముకుఁడుంగవీంచుఁడు

.మనో విభ్రాంతిమూతుల్లదా

.వెడఁగెందుంగ నరానిదయ్యములఁ

గ. న్నెట్టుక - గురూపిన్దగుత్

.వడిఁరంభన్నిరసించుఁగాముకుఁ

.డహఁ. స్వగఁంబునందుండియి

.క్కడికిందుండికవీంచునృప్తిదివికి

.న్దాంచుక - యధేచ్ఛముక్తనా

.తఁదుఁచింతించునవీనవస్తువుల

కంత. న్వానిగంటముక్తసే

.లిడియాకారములున్ని పట్లొసగు

నెం. జేమైన లేకుండనీ

179 నీ॥ .వనువచ్చినచోట నొకయుఁ బండితుల్

.నన్నెదుర్కొనిస్తుతి. న్సల్పటకయి

.తలఁచియున్నాడు సి. ధపటచుకొన్న

.స. త్కృతినాక్యములఁగాని యేనువాతి

Not paying me a welcome. Trust me, sweet
Out of this silence yet I picked a welcome ;

MUCH ADO ABOUT NOTHING.— *Act. I. Sc. I.*

180 How much better is it to weep at joy than to joy at
weeping !

Act. iii. Sc. i.

181 And bid her steal into the pleached bower,
Where honeysuckles, ripened by the sun,
Forbid the sun to enter ; like favourites,
Made proud by princes, that advance their pride
Against that power that bred it.—

Sc. ii.

182 Well, every one can master a grief, but he that has it.

.వణఁగుటయుఁ వెల్లఁబాటుటయుఁ

.నవ.ముఁవాఘ్యమున నాఁగి.పేపుట-తమ ।

.అరుఁబుకుననలవడు.అనఁబూరణముఁబి

.మకుటయుండు నకునా.కొకటియును ।

.బల్కఁచోదకపాఠ్యం .పల్క-- మూఁగ ।

.బల్కలుఁబాఠ్యం నుటఁగి.ఒకటి-- కొకటియును ।

.మందుఁగూడ నేనొకమరి.యాద నేచుఁ ।

.కొంటి- ననునమృతముఁబాఠ్యం.గుహాస్త్రీవు ।

..

180 వ । ఏదప్పనంతసించుటకన్న సంతోషముననేదప్పఁజుంతనయము ।

181 ద్వి ॥ .అదిదాఁగుకొనఁజేయు.మల్లిఁకీరఁగి ।

.పొదరింట-నట-నొక .పోలికపూలు ।

.దొరలచేబాగు పో.తులుచేయఁబడిన ।

.నరవరప్రియులొత్త .నాకులమీఁద ।

.దిరుగుఁబాటొనరించు .తీరున-ఁదమ్ము ।

.బెరిగించు నెండనే.వెలిపుచ్చుచుండు ।

182 వ ॥ సంతోష-తనకున్నది తప్పఁబ్రోవఁగలదయ్యెడు

నొకదుఃఖముంజయింపఁగలదెడు ।

Act. iv. Sce. i.

183 That what we have we prize not to the worth
Whiles we enjoy it, but being lacked and lost,
Why, then we rack the value, then we find
The virtue, that possession would not show us
Whiles it was ours.

OTHELLO—

Act. II. Sce. III.

184 Pleasure and action make the hours seem short.

Act. iii. Sce. iii.

185 Good name in man and woman, dear my lord,
Is the immediate jewel of their souls :
Who steals my purse, steals trash ; 't is something,
nothing :
'T was mine, 't is his, and has been slave to thousands;
But he that filches from me my good name
Robs me of that which not enriches him,
And makes me poor indeed. . .

183 క | .మనకుఁగలదానివిలువను |

.మనమున్గొనియాడ- మద్ది.మన చెయిజాఱన్ |

మనకదికావలసినచో |

.ఁగనఁబడునద్దానికున్న.ఘనసుగుణంబుల్ ||

184 ద్వి | .కడువడి-వేడ్క- మి.క్కటమగుపనియు |

.గడియలఁగుఱుచఁగఁగన్నట్టఁజేయు |

185 నీ | .మగవానియందున- .మఱియునుస్త్రీమెడ-

.మంచిపేర్వారియా.తల్లకు వెలయు |

.ఘావణం-బెవఁడునా.ముల్లెను దొంగిలు-

.ఁబనికిమాలినదాని.వాఁడు.ముచ్చి |

.లిం చెడు-నదియే మొ.కొంచె-మేమియు

నుఁగా-.దదినాది-యదివాని-దంతెకాక |

.వెండియు-నదిపెక్కు.వేలజనంబుల

.బానిసగానుండు-ఁగాని-నాదు |

.మంచిపేరుదొంగ.లించినయాతఁడు |

.తానుదోచుకొన్న.దానిచేత |

.నుంతయైనభాగ్య.వంతుఁడుకాఁడు-ని |

.జముగ-నన్నుఁబేద.నల్పునింక |

186 O, what damned minutes tells he o'er
Who detes, yet doubts ; suspects, yet soundly loves !

187 trifles, light as air
Are to the jealous confirmations strong
As proofs of holy writ.

188 Dangerous conceits are in their natures poisons
Which at the first are serace found to distaste ;
But, with a little act upon the blood,
Burn like the mines of sulphur.

189 He that is robbed, not wanting what is stolen,
Let him not know it and he's not robbed at all.

190 Take note, take note, O world,
To be direct and honest is not safe.

Act. iv. Sce. i.

191 Hang her ! I do but say what she is.— So delicate
with her needle !—An admirable musician ! O, he will
sing the savageness out of a bear.— Of so high and
plenteous wit and invention !

186 గీ || .మమమునొనెదామి ను సంతయముజెందు |

.మిగులమోహించు ననుమాన.ముగలిగియును |

.చోర-యలువంటి చచ్చివ్యాఖ్యాములను |

.బెన్నుచుండెడు నట్టులనున్నవాడు |

187 ద్వీ || .శవచ్చరుగు శుభ.మహిమానము |

.మచ్చగాడ్పట్టి శూ.క్షుప్తసంగతులగు ||

188 గీ || .హాకరమగునూహలు .వానిగుణము |

.లండువిషములవి తొలుత.నరుడుగాన |

.సహ్యములు-కాని. ప్రకృతిపై.జరపుకొద్ది |

.పనిమొయిగ్గండకపుగన్ల .వలెనుమండు |

189 గీ || .దోచబడినవాడు- దొంగిలబడినట్టి |

.దానికొఱతవాను .గానకున్న |

.మొనసియద్దిలెలియ .బోకుండనీ-వాడు |

.కొల్లబోవలేదు .కొంచెమైన ||

190 ద్వీ || .అడుగెట్లునకెలుగు .మాయోజగంబు |

.కడుయథాథత నుంట.కాదుసేమంబు |

191 ప || దానికేమిగాని- ను ప మధ్యమితిచెప్పెన-

సంతయగ్గుత. వచ్చియనబడినట్టి- నూప-

బట్టి- ప మచ్చికడపియు- మంత్రభా-

పొందును.

Act. v. Sce. ii.

192 But, O vain boast!
Who can control his fate?

PERICLES.— Act. I Sce. I.

193 Few love to hear the sins they love to act.

194 One sin, I know, another doth provoke;
Murder's as near to lust as flame to smoke:
Poison and treason are the hands of sin,
Ay, and the targets, to put off the shame.

Sce. ii.

195 They do abuse the king that flatter him,
For flattery is the bellows blows up sin;
The thing the which is flattered, but a spark,
To which that blast gives heat and stronger glowing;
Whereas reproof, obedient and in order,
Fits kings; as they are men, for they may err.

196 'T is time to fear when tyrants seem to kiss.

192 ద్వి । .కవనేలనూరక .గవనమయ్యయ్య ।
.తనవిధినవ్వఁడు .తప్పఁగలిగెడు ।

193 ద్వి । .తమరాచరింపఁగ. దలఁచినఁజిల్చి ।
.వమునాలకింప నా.నఁగొనునర్లర్దు ।

194 గీ । .ఒక్కఁపాతకమింకొక .యోగురేచు ।
.బొగకుమంటట్లు హత్యవ.ల్పునకుఁజేపుక ।
.దోహముమఱి విషముచే.తులఘమునకు ।
.నాను- వండియుదాఱు సిగ్గ.డ్డగించ ॥

195 త । .అరుసునెదుటఁగొని.యాడెడువార.లతని
నగ్గించెద-.రదియేలవవఁగ ।
.దురితమున్గొల్పితి.తులమాడ్కినూఁడు
.బొగడిక-మినుఁగులు.పొగడఁజడినది ।
.కరువలిదానికిఁ.గాఁకనొసంగి-
.మఱి నెలిఁగించుము.మృతముగఁ-గాని ।
.మరియాద-నడఁకువ.మైమందలింపు-
.తగుదొరలకు-దారి.తప్పెదరేని ।

196 ద్వి । .ముద్దిడునటుకూర.భూపతిలోప ।
.నద్దియేభయపడ.నవనరమగును ।

Sce. iv.

197 This Tarsus, o'er which I've the government,
 A city, on whom plenty held full hand,
 For Riches strewed herself even in the street:
 Whose towers bore heads so high: they kissed the
 clouds,
 And strangers ne'er beheld, but wondered at:
 Whose men and dames so jettied and adorned,
 Like one another's glass to trim them by:
 Their tables were stored full to glad the sight,
 And not so much to feed on as delight;
 All poverty was scorned, and pride so great,
 The name of help grew odious to repeat.

198 Who makes the fairest show means most deceit.

Act. iii. Sce. ii.

199 Opinion's but a fool, that makes us scan
 The outward habit for the inward man.

200 who hat's honour hate: the gods above.

197 స్తీ॥ .♦ ఈపురివీధుల. నెల్లెడల. గల్గి
 . వేలుపుతనయంత. విసరిలు.
 . దానిగోపురముల. తలలంతయెక్తయి
 .♦ మొయిళులకుందాము. ముద్దువెట్టు.
 . గావున. జూపలు. గనుగొనలేదెనఁ
 . బల్మ్రునబుచ్చర. పడుచునుందుగ్గి.
 . మగవారలచ్చట. ♦ న్మగువ్రాండొరులద్ద
 . మెసరిగా. ♦ గయి. జేసికొందుగ్గి.

. వారిభోజనశాలక. న్నందువగుచు.
 . గాంచినంత నెమొంతయు. న్నదుపునిండు.
 .♦ లేమి. డీరికి. గొనఁబడలే. మ-♦ పొగరు.
 . సాయమనుమాట రెట్టింప. సై పకుండు.

198 ద్వి॥ . అతిమర్యాదపై. కగపచు. వాడ.
 . మితవంచన నేయ. మేకొనుచుండు.

199 ద్వి॥ . వెడఁగగు. నంచన. వేసముంబట్టి.
 .♦ గడన. జేయించు. లో. గలనరుమనల.

200 ద్వి॥ . ఏవాడుమరి సూచ. శీసడపడును.
 . బై వేలుపుల. గూడ. వాడేవగించు.

- 201 Time 's the king of men ;
 He 's both their parent, and he is their grave,
 And gives them what he will not what they crave.

Act. iii. Scè. i.

- 202 O you gods !
 Why do you make us love your goodly gifts,
 And snatch them straight away ? We here below
 Recall not what we give, and therein may
 Vie honour with you.

Act. v. Scè. i.

- 203 truth can never be confirmed enough,
 Though doubts did ever sleep.

ROMEO AND JULIET Act. I. Scè. III.

- 204 I was your mother much upon these years
 That you are now a maid.

Scè. v.

- 205 O, she doth teach the torches to burn bright !
 It seems she hangs upon the cheek of night
 Like a rich jewel in an Ethiop's ear ;
 Beauty too rich for use, for earth too dear !
 So shows a snowy dove trooping with crows,
 As yonder lady o'er her fellows shows.

201 గీ॥ .శాలదేవుడు మనుజుల కేలి-క తడు
 .వారలకుఁదల్లియుండండి-వారలకుఁస
 .మానియు-వ రు, సానికొంచు. నద్దిగాక
 .యిచ్చు వారికాతడుతన. యిచ్చుకొలఁది॥

202 గీ॥ .ఔ రమీరలోదేనత. లారయేల
 .మమ్ముమీమంచియీవుల-మరగనిచ్చె
 .దరు-మఱియవిలాగుకొనియె. ద-రిటఁగ్రింద
 .నమలుకొన్న దిమేము. రా. బట్టబోము
 .మిము. దిరస్కరించుముగౌర. వముననందు॥

203 ద్వి॥ .చాలినంతస్థిరన. చక్కబడదునిజము
 .ఁతూలిన నెఱుఁగుని. స్థిరసంశయములు॥

204 ద్వి॥ .నీయీడునకు నేను .నిగ్గంటిఁగ న్నే
 .వై యుంటివింకనీ .వారసిచూడ॥

205 గీ॥ .చిలుకలకొనిదివిటేల. ఎలుగ నేఘం
 .గలికినబ్రంగుపగిడినది. కటిని మోయు
 .నంద ముద్రానెకంబు.. నననికరుడు
 .కాకులం దంచయదితోడి. గరిర లండు॥

Act. ii. Sce. ii.

- 206 Love goes toward love, as school-boys from their [books;
But love from love, toward school with heavy looks;

Sce. iii.

- 207 Virtue itself turns vice, being misapplied,
And vice sometime's by action dignified.

- 208 Care keeps his watch in every old man's eye,
And where care lodges, sleep will never lie:
But where unbruised youth with unstuffed brain
Doth couch his limbs, there golden sleep doth reign.

- 209 Young mens' love, then, lies
Not truly in their hearts, but in their eyes.

Sce. vi.

- 210 These violent delights have violent ends,
And in their triumph die, like fire and powder,
Which, as they kiss, consume.

206 గీ॥ .వలపువంకఁబోవు.వలపుపొత్త మూర్తి
 .విడిచియరిగెడుబడి.పిల్లలవలె
 .కాని-దానినుండి.శదిలెడునదిబడి
 .కేడుతోడవార.లేగునట్లు॥

207 గీ॥ గుణమెవోపంబుగామాటు.గొన్నిచోట్ల
 .కరమపప్రియుక్తంబగు.కారణమున
 .విరచనాకౌశలంబున.మఱియునొక్క
 .కాలమందున దోషమే.గణుతికెక్కు॥

208 ద్వి॥ .చింతకాపుండునృప్తిన్ముద్రునలికి
 .వారకిరవగుచో.బట్టదునిద్ర
 .కాని-యెచ్చటనటు.గసిజవ్వనంబు
 .తానిండుకొననిమె.దడుతోడదనరు
 .నంగకంబులనెల్ల.నత్తమిల్లించు
 బంగరునిదురట.బాలించుచుండు॥

209 ద్వి॥ .పదుచుపారలదగు.వలపునిక్కముగ
 .నెడదలనుండదు.దృష్టులద్దప్ప॥

210 గీ॥ .బలిమివొద వెడుభోగముల్.చెడుఫలముల
 .గలిగియుండెడు-నవ్వని.గెలుపుగోటు
 .నందునశియించు-మఱి-యగ్గి.మంచుమాడ్కి
 .నవిముముద్దిహసంతలో.నంజమందు॥

Act. iv. Sce. v.

211 All things that we ordained festival
 Turn from their office to black funeral:
 Our instruments to melancholy bells:
 Our wedding cheer to a sad burial feast:
 Our solemn hymns to sullen dirges change;
 Our bridal flowers serve for a buried corse,
 And all things change them to the contrary.

212 (1) When griping grief the heart doth wound,
 And doleful dumps the mind oppress,
 Then music with her silver sound
 With speedy help doth lend redress.

TEMPEST. Act. II. Sce. I.

(2) This is a strange repose, to be asleep
 With eyes wide open; standing, speaking, moving,
 And yet so fast asleep.

Act. iii. Sce. i.

213 There be some sperts are painful, and their labour
 Delight in them sets off; some kinds of baseness
 Are nobly undergone; and most peor matters
 Point to rich ends.

211 త || .మనమున్నవమునకుం.బిన్న నయ్యి
 .వస్త్రలుమాటు.న.పరక మకమునకు
 .మన వాద్యములువంత.మనగుగంటలకు-
 .నగు-బెండ్లి విందుశా.ధా శసమునకు
 .మనంగభీరశుభసం.ప్రసంగిత
 .ములుమూతిముద్దుటే.ద్దులకుబదుగు
 .మనయుద్వహనుమముం.బసమముగీర్ణ
 .భూషింప.విపరీత.మునకలమాను||

212 (1) గీ || ఎప్పుడుకుట్టువం.యదకుగాయముదేయు
 .మతియుఘోరచింత.మదెవగొల్పు
 .తెయ్యినులిప్రతోడ.దెబ్బపగేయంబు
 .సాయపడుచుశాంతి.నల్పునధుకు||

(2) గీ || వింతయైనయొక్క.వింతయియ్యది
 .పండుకొనుట తెలువ.బడినకనుల
 .నిలువబడుచు మతియుం.బసుకుచుదిరుగుచు
 .నై సగాధనిద్ర.నానియుంట||

213 చ || .సరగెడుగొన్ని వేడుకలు
 .భాధలు.మతి.కాని.కష్టము
 .దతిమెడునానిలోగలుగు
 .తన్వికొకప్పుడు.కొన్ని కొంచెపు||

216 గీ || .వారిపులవెంబడింపబడు
 .మతియువ.గడుపేదసంగతు
 .వేళ.నించెడు
 .బురదమీతియ.జూపుచుండెడు||

Act. iv. Sce. i.

214 These are actors,
As I foretold you, were all spirits, and
Are melted into air, into thin air:
And, like the baseless fabric of this vision,
The cloud- capped towers, the gorgeous palaces,
The solemn temples, the great globe itself,
Yea, all which it inherit, shall dissolve,
And like this unsubstantial pageant faded,
Leave not a rack behind. We are such stuff
As dreams are made of, and our little life,
Is rounded with a sleep.

Act. v. Sce. i.

215 As the morning steals upon the night,
Melting the darkness, so their rising senses
Begin to chase the ignorant fumes that mantle
Their clearer reason.

216 Their understanding
Begins to swell, and the approaching tide
Will shortly fill the reasonable shores,
That now lie foul and muddy.

214 నీ॥ . సమనపాత్రము. లేకు నీకన్నట్లు
 . లన్నియుభూతిము- . అన్వేగాలీ ।
 . గానంకన్న సూ. ఉత్తరీవిగామూతి
 . పోమెనిరాధార . మాయస్పష్టి ।
 . గీతినీయంబుదా. వృత్తమైన కోటలు
 . దివ్యసౌధంబులు. దేవళములు ।
 . నిమ్మహాభూగోళ . మిదినిశ్చయంబిందు
 . గలయంతయుఁగరంగ. వలయుమఱియు ।
 పొలసిపోయినయమాత్రయ . బొమ్మపోల్కి ।
 . నవలసుంతయుఁదనజూడ . నగపటచదు ।
 . మనముగలలోని వస్త్రులు. మాడ్కి-నాఁటి ।
 . మెల్ల మనజీవితము నిద్ర. నిమిషియుండె ॥

215 నీ॥ . మఱిఁ ప్రభాతంబు శీతకఠి. . స్వేదియఁబుచ్చి ।
 . రేయిపైవన్నగావచ్చు . గీతివోడవ ।
 . వారిఁ యుదితేంద్రియంబు ల. వారిబుద్ధి ।
 . నలముఁ మోహధూమముల వే. టాడఁదొచ్చె ॥

216 నీ॥ . వారితెల్విపొంగె. . బ్రాచంభ మొకరించు ।
 . మఱియువచ్చుచున్న . కరడఁ మల్పు ।
 . వేళఁ నించెడుఁ స్వ. వేక తీరము-లవి ।
 . బురదమీఱియిప్పు . దొఱఁగెనిప్పుడు ॥

TIMON OF ATHENS. *Act. I. Sc. I.*

217 The painting is almost the natural man ;
 For since dishonor traffies with man's nature,
 He's but outside : these pencilled figures are
 Even such as they give out.

Sc. ii.

218 We make ourselves fools to disport ourselves ;
 And spend our fortresses to drink those men
 Upon whose age we void it up again
 With poisonous spite and envy,

219 Happier is he that has no friend to feed
 Than such as do even enemies exceed.

220 O, that men's ears should be
 To counsel deaf, but not to flattery !

Act. iv. Sec. ii.

221 As we do turn our backs
 From our companion thrown into his grave,
 So his familiars from his buried fortunes
 Snatch all away : leave their false vows with him,
 Like empty purses picked ; and his poor self,
 A dedicated beggar to the air,
 With his disease of all-shunned poverty,
 Walks, like contempt, alone.

217 గీ || ఎసగుణిత్రమునరుడు .♦గానించుమించు |

.♦వ్యవహరించుమనుష్యుని .ప్రకృతితో♦న |

.శౌరవము-కావునఁ బయి♦భా.గంబెవాడు |

.పైకిఁగాన్పించునట్టులీ .పటమునందు ||

218 గీ || .నెల్లి పడిమనము మనంబు .♦పెంబలులను |

.నలుపుకొందుము- మఱిమన♦నంస్తవముల |

.వ్రయముచేయుచునెవరి♦ని.భాగ్యవేళ |

.♦గినియుదుము వాఁ♦లోఁ.గొనుటకొఱకు ||

219 ద్వి || .ఎచ్చఁ♦బడిమించు .హిరుడున్నవాని |

.కన్నముక్తిఁజులేని .యాతండెమేలు ||

220 ద్వి || .♦స్తవములవికసించు .జనములచెప్పుట

.చెవిట్టవైయుండు♦ను .చిత్రభోధములకు ||

221 త || మనమేదిధమునన .మాన్యోద్రయఁబడు

.మనహాచరున్ముడి .మనతల్లిద్రవ్వు |

.కొనెదమో- పానివె.న్యో-నువారువాని

.కూలినసిగినుండి .♦గునికెదరట్ల |

.తనితోవిడిచెనరె .♦శుభములైవలె

.దమయొట్లు .మఱియు |

Sec. iii.

222 This yellow slave
Will knit and break religions ; bless the accursed ,
Make the hoar leprosy adored ; place thieves ,
And give them title, knee, and approbation
With senators on the bench : this, this is it,
That makes the wappered widow wed again ;

223 I am Misanthropos, and hate mankind,
For thy part, I do wish thou wert a dog,
That I might love thee something.

.జనునొంటిగాఁదిక. స్కారగూపమున
 .నక్కలై హృదారిద్రవ్యసంకటంబుమెయి ।
 .బొవడియలవాఁటు .పడుచిచ్చఁగాని
 .పడుపురఁగనికరిం. పడగునాతండు ॥

222 నీ . అయ్యయో వేల్పులా.రా. యదిమిప్రకృ

.నురిడిమిపూజార్త .ను. మఱి- నేన ।
 .కులదిగఁబీకును. బలవంతులతలల
 .క్రొనున్నతలగడ .లందిలాగు ।
 .నీచ్చబానిస- .యెంతయుముడివెట్టి
 .జెఱచుమతముల- శ్చిక్షితులఁగో)ను ।
 .బాడలుతేలిసకుఁగ .బూరింపబడఁజేయు-
 .దొంగలకుఁచ్చి .తింగుదుడు ॥

.నారకువెడియుంబరి. పాలనాధి ।
 .పతులతోపాటుసాష్టాంగ .వందనములు ।
 .నిచ్చు- బిరుదులు- పత్రిక- .లిద్దియదియె ।
 .మదురుకెంపకి మావత్తవ్వ .పదురుపదు ॥

223 ద్వి . ఎంతయు క్షేపింతు .నే. మత్తకాబా ।
 .గొంకనిచ్చేనియె. గుక్కవీవైచ ॥

224 O thou sweet king-killer, and dear divorce
'Twixt natural son and sire ! thou bright defiler
Of Hymen's purest bed ! thou valiant Mars !
Thou ever young, fresh, loved, and delicate we
Whose blush doth thaw the consecrated snow
That lies on Dian's lap ! thou visible god,
That solder'st close impossibilities,
And mak'st them kiss ! that speak'st with ev
tong.
To every purpose ! O thou touch of hearts !
Think, thy slave man rebels ; and by thy virtue
Set them into confounding odds, that beasts
May have the world in empire !

225 I 'll example you with thievery:
The sun 's a thief, and with his great attention
Robs the vast sea ; the moon 's an arrant thief,
And her pale fire she snatches from the sun ;
The sea 's a thief, whose liquid surge resolves
The moon into salt tears ; the earth 's a thief,
That feeds and breeds by a composture stolen
From general excrement ; each thing 's a thief ;
The laws, your curb and whip, in their rough power
Have unchecked theft.

224 నీ || .♦ ఓ రాజఘాతుక - .♦ యోపితాభుత్రవి
 .♦ ద్వేషకారణ - ♦ కుల. స్త్రీలనైన |
 .♦ జెఱుపఁగ లెదవీవు - .♦ దురమువే వీవు -
 ♦ నిత్య. యావనబలశాలి - .వీవుకన్ను |
 .నన్న సేయగ రాసి .కన్నియ లేదు -
 ♦ ప్ర.త్యక్ష దేవతవు - నీ.వంటఁగలువ |
 .♦ జాలెద వెట్టియ. సంభవంబులనైన -
 .♦ బ్రతివాడులంబర. స్పృహముఁగలియఁ |
 .గూచిఁ యొప్పింతు - ♦ మఁ. కోశసక |
 .యరయునీదాసమతుల్య. తిరుగుపాటు |
 .పారి నొండొరుఁబొందనీ. వదైపుడును |
 .నీమశక్తినిఁబనులేల .నీజగంబు || ౧

225 నీ || .అగపతుఁమి - ♦ స్వ. ప్రాంతములన్దొంగ
 .తనమున - నాసూర్యుఁడు నొకదొంగ |
 .♦ కడలి నీరతఁడుదో. చెడు - జంధ్రుఁడుంగూడఁ
 .గడుఁజెడ్డదొంగ - యా.తఁడునుదనదు |
 .♦ పాలిన వెల్లును. ♦ బవత్త బాంధవునుండి
 .♦ గొబ్బుచందాఁదీసి. కొను - సముద్రుఁ |
 .దును - మఱిదొంగ య. తనిఁద్రవరూపమా
 .నలచందునిపుప్పని. ♦ యశువులుగ |
 .గరఁగఁగాఁజేయు. నెంతయుధరణిదొంగ |
 .♦ భూత సామాన్యములముల. ♦ నుక్రచ్చిలింప |
 .బడిఁ ♦ యెరువునుదిలికను - .బ్రలిహదాధక |
 .మునొకదొంగ - మీకున్మిత. పొనరుచువిధు |
 .లాపలేకుండు చాన్యము. సపశములయి ||

226 there is no time so miserable
but a man may be true.

227 What vilder thing upon the earth than friends
Who can bring noblest minds to basest ends?

Act. v. Sec. i.

228 Promising is the very air o' the time: it opens the
eyes of expectation: performance is ever the duller
for his act; and, but in the plainer and simpler kind
of people, the deed of saying is quite out of use.
To promise is most courtly and fashionable: perfor-
mance is a kind of will, or testament, which argues
a great sickness in his judgment that makes it.

TRICLIUS AND CRESSIDA Act. i. Sc. ii.

229 there is no man hath a virtue that he hath not a
glaps of; nor any man an attaint but he carries
some stain of it.

Sec. iii.

230 Princes,
What grief hath set the jaundice on your cheeks?
The ample proposition that hope makes
In all designs begun on earth below
Fails in the promised largeness, checks and disasters
Grow in the veins of actions highest reared;
As knots, by the conflux of meeting sap,
Infect the sound pine and divert his grain
Tortive and errant from his course of growth.

226 వ || ఎట్టిమాపదలో నున్నట్టిప్పటికి యనుభవము యథాభావముగా
నుండవచ్చును ||

227 ద్వి || .ఎక్కువమనముల .హీనమౌర్థికీ |
.దొక్కునఖులకన్న .దుట్టలికేతి ||

228 వ || మాటయిచ్చుట యవసరమునకు ముఖ్యపాఠము- ♦ప్రతీక్షా
♦నేత్రములనది తెలుచును- ♦ఆచరణమెన్నఁజెలి వానిక్రియకు
మిగులమొద్దు- కాని- ♦యమాయికుల యెడ మాట యిచ్చుట
బొత్తిగావాడుకలోలేదు- వాగ్దానముచేయుట మిగులసరసమును
నాగరికమును- మాట చొప్పన నడుచుట మాట యిచ్చినవాని
కతనిమనోవిచారమున నొకసంకటము ||

229 ప || వ్రతమనుష్యున కున్న సుగుణములో ♦నలుమూత్రమైన వీనికిఁగ
ల- దెవనికేదుగుణమున్న దోదానిలో ♦లేశమైన వీనికున్నది ||

230 నీ || .♦నృపులార♦వంతయె. యెదిమీనుచెక్కి-ళ్ల
.పైవెలవెలపాటుఁ బా♦దుకోల్పె |
.బూనుకొన్న ప్రయత్నములనన్నిటఁ గోర్కె
.నెఱపునిణయమువినిశ్చలముగ |
.గొప్పతనంబునం.దప్పును- ఘనకార్య
.ముల మెడనడ్లిడు.ముళ్లుపెరుగు |
.గడుగట్టిదె నవృ.క్షంబునుఁ జరుగుట
.నుండితప్పించియె. తోమెలియిడి |

231 Take but degree away, untune that string,
And, hark, what discord follows, ! each thing meets
In mere oppugnancy : the bounded waters
Should lift their bosoms higher than the shores,
And make a sop of all this solid globe :
Strength should be lord of imbecility,
And the rude son should strike his father dead :
Force should be right ; or, rather, right and wrong—
Between whose endless jar justice resides—
Should lose their names, and so should justice too.
Then everything includes itself in power,
Power into will, will into appetite ;
And appetite, an universal wolf,
So doubly seconded with will and power,
Must make perforce an universal prey,
And last eat up himself.

.మఱియునన్దానిమేటివం.కరగెనల్పి ।
 .దానిబీజస్వేభావముం.దప్పతోవ ।
 .బోవఁగాఁజేసి- మిగులత.జీవనంపు ।
 .మూలశక్తిఁజెఱచుగుంపు.బొట్టలవలె ॥

231 సీసమాలిక:— .తప్పించు •క్రమము మా.త్రము- శ్రుతిడించుమా

.తంత్రకి- మఱివిను .మెంత వెలితి ।

.వచ్చునో- బొట్టగా •.బ్రతిబంధముగూడు

.బ్రతివస్తువున్- హద్దు.వరఁగునీళ్లు ।

.బొట్టులకంటె • న.త్యున్నతముగ నెత్తి.వలయును

.దమయురం.బుల్లను- మఱియు ।

.నీగట్టియైనట్టి భూగోళము •న్నాన

.బ్రాహ్మేయ హయను- బలముచేరి ।

.దుబళి లోమునకు •దొరగనుండవలయు-

.గూళకొడుకుచావఁగొట్టవలయు ।

.దసశంఢిని- మఱియు •ధర్మముకాపల

.యున్ •బల్మ- లేక- త.ప్పొప్పుగలిసి ।

.తమమితిలేనియు.ద్ధమ్మనఁజిక్కిన

.న్యాయముతో నెడఁ.బాయవలయు ।

.దమపేర్లుగూడ- (బ.దంపడిఁగావున-

.బ్రతివస్తువుముగియు.బలమునందు ।

.బలముతలఁపునందు- (దలఁపాసయందున ।

.దలఁపుబలములమెయి.బలపడాన ।

.బలిమిజగముమిగిగ .వలయును- వెండియు ।

.గొనకుఁదన్నఁదానె .తినవలయును ॥

Act ii. Sc ii.

232 pleasure and revenge
Have ears more deaf than adders to the voice
Of any true decision.

233 What nearer debt in all humanity
Than wife is to the husband?

Act iii. Sc iii.

234 pride hath no other glass
To show itself, but pride: for supple knees
Feed arrogance, and are the proud man's fees.

235 Nature, what things there are,
Most abject in regard, and dear in use !
What things, again, most dear in the esteem,
And poor in worth!

236 they passed by me
As misers do by beggars, neither gave to me
Good word nor look .

232 ద్వి || .అపుఁజెవిటివిఁతుట్టి .కన్ననుల్లాస !
 .ముఁ .వగెట్టినిజముతీ.ర్హఁ సడికినె న ||

233 ద్వి || మానవులందెల్ల .మగనికిఁజేరు !
 .వైనఁ బుణంబెద్ది .యూలికిమించి ||

234 శ్లో || .గర్వమునకులేదు !గర్వంబుతప్పవే !
 .అర్థమెదియుఁనన్న .నగిషాఁచెనె !
 .గోతరమునుఁవంగు .మోఁకాళ్లుఁతనిపడు !
 .సవియుఁ బ్రతిఫలముఁ ల.హంయపునకు ||

235 శ్లో || .సహజ .మేషములువాదకి .సహ్యాములగు !
 .జెలఁగునవివాదుక యెడముక్తిలిఁపియఁజును !
 .ఏక్రియలులక్ష్యమందున .నింపగుమతి !
 .పనికిరావవిసుంతయుఁ .సనుభవమున ||

236 శ్లో || చనిరవ్వారలునాదా !

.పునర్ద్విరిపగాండ్రప్రజ్ఞఁబోవుఁపిసినిగొ !
 ట్లన- మంచిమాటనాతో !
 .నసలే- దొక్కొంతచూడ .రెరి మతిపనున్ ||

237 time is like a fashionable host,
That slightly shakes his parting guest by the hand,
And with his arms outstretched, as he would fly,
Grasps in the comer: Welcome ever smiles,
And Farewell goes out sighing. O. let not virtue
seek !
Remuneration for the thing it was ;
For beauty, wit,
High birth, vigour of bone, desert in service,
Love, friendship, charity, are subjects all
To envious and calumniating time.

238 O, then beware :
Those wounds heal ill that men do give themselves :
Omission to do what is necessary
Seals a commission to a blank of danger ;
And danger, like an ague, subtly taints
Even then when we sit idly in the sun.

237 సీ || .తినిపోవువానిచే .తినన్మన్న నకొకింత

.తనకరముననూఁచి- .తినగవచ్చు !

.వానికై పర్విడు .వానిచందమునఁజా

.చినచేతులంబట్టి .కొనెడునిపుఁజు !

.డౌపూటకూళ్ల వాఁడనఁడగుఁగాలంబు-

.పదపడిఁగొత్త గా.వచ్చువాని !

.యెడఁజేయునత్యంతి.యెలనఁవ్వనవ్వెడు

.నన్నఁడున్నెలవుగై .కొన్నయతని !

.వట్లనొనచెడు .వందనంబరిగెడు

♦.నూచుచు- నద్దిరా .♦యోగ్యతనన !

.యున్నట్టిసితికిఁబ్ర) .స్మృతకాఁమునదుక

.కుండనీ- యేమన- .నొప్పు- నేపు !

.గొప్పపుట్టుక - కడిమియు- .గొల్వసందు !

.నెరపు ♦నహత- ప్రేమము - స్నేహ- వివా !

.యంతయున్లొంగియుండుని .వెల్ల - ♦మచ్చ !

.తమున నపవాదమొనరించు ♦.సమయమునకు ||

238 శా || .ఔరా- మిక్కిలి జాగరూకతగనీ .వట్లనచోనుండుఁ చే !

.యారన్దాము తమంతఁజేసిను గా.యంబుల్వడిన్మానునే !

.చేరంబిల్చుటకీడ ♦వశ్యకృతాదా .వేయంగఁబోకుంట- వే !

.సారుల్లో సముచేసివచ్చుఁజలియు.ష్టంబట్టు లాకష్టమున్ ||

Act iv. Sc iv.

- 239 sometimes we are devils to ourselves,
 When we will tempt the frailty of our powers,
 Presuming on their changeful potency.

Act v. Sc iii.

- 240 The gods are deaf to hot and peevish vows:
 They are polluted offerings, more abhorred
 Than spotted livers in the sacrifice.

TWELFTH NIGHT

Act I Sc III.

- 241 I am a great eater of beef, and I believe that does
 harm to my wit.

Sc v.

- 242 one draught above heat makes him a fool, the second
 mads him: and a third drowns him:

Act ii. Sc iv.

- 243 (1) For women are as roses, whose fair flower,
 Being once displayed, doth fall that very hour.

239 గీ || .మనయెడల మోసగాండ్రమై .మనమొకప్పు |
 .చెలఁగెదముమనఁ నామధన్ .ములఁచపలత |
 .మనముశోధించుచున్నాని .మాముచుండు |
 .బలముఁగూరిచి నిశ్చయ .పచుకొనుచు ||

240 గీ || .వాఁడి నెట్టిమొక్కు- .బడులకు వేల్పులు |
 .బధిరులౌదురప్ప .భ్రష్టమాని |
 .వేదనములు- యజ్ఞ వేదికఁబొడలఁకా |
 .జఁములకన్నఁగడు న.నహ్యములగు

241 ప || మిగులగోమాంస భక్షకుఁడెచట నాబుద్ధిసది చెఱుచుచున్నద
 నినాసమృక్తము ||

242 ద్వి || .మతివోవు-వెట్టెను- .మొకఁనిగ్రహుత |
 .మితిమీఱు .మద్యము.నీబల్చినకొలది ||

243 (1) ద్వి || .నెలఁతఁగులాయువంఁ .టడిదానికొమరు |
 .టట్రొక్క-మార్దోచి.సంతనెపడెడు ||

TWO GENTLEMEN OF VERONA— Act I. Sc. II.

243 (2) maids, in modesty, say, "No" to that
 Which they would have the profferer construe, 'Ay'.
 Fie, fie, how wayward is this foolish love,
 That, like a testy babe, will crush the lamb,
 And presently, all humbled, kiss the rod.

Sc. iii.

244 He cannot be a perfect man,
 Not being tried and tutored in the world:
 Experience is by industry achieved,
 And perfected by the swift course of time.

Act iii. Sc. i.

245 Dumb jewels often, in their silent kind,
 More than quick words do move a woman's mind.

Sc. ii.

246 falshood, cowardice, and poor descent;
 Three things that women highly hold in hat.

Act v. Sc. ii.

247 Black men are pearls in beauties' ladies' eyes.

Sc. iv.

In love
 Who respects friend?

248 'Mongst all foes that a friend should be the worst.
 (54)

(2) గీ. నన్ని యలు స్వర్గ పుష్పనం. నాదనయన ।
 .కౌన నెఱుగఁ థక-మి సువారం. లరయఁ బల్లించి ।
 .యూదె. గొండల స్వర్గ. యెంత యంత ।
 .గోదె. వాడి-చేమి నమఁ గన్. గోమయమరయ ॥

244 శ్లో॥ ప్రపంచబలం నరబుద్ధిఁ పరబుద్ధక - నేపకఁ ।
 • బుద్ధక కానేరఁడతఁడు ॥ లో॥ పరహితుండు ।
 • హితు చేసఁ బుద్ధ వ మొందఁబడెడు - ॥ బూణకః ।
 • మూగ పలు పలుకుచు శీఘ్రకా॥ గతిచేత ॥

213 ద్వి॥ మూంగనగలులాగుఁ బొలఁతులవనసు
చాగుగనరసప్రంబలుమలకన్న ॥

246 ౬౬॥ .శివశివ సమా-క-వేదపూర్ణకయు I
 .గరిత్రలీమూ-డిటి. సమ నేవగింతు ॥

21) ఇది సామంతమునకు వ్రాయవలసిన వాంఛము ।
• • పునరాత్మయ్యెదోహిత్య మేర్పడుచుండును ॥

243 ౧౬౬॥ . విజయనగరమును. మేటియేమియు
 . యోగయ శత్రువు. లందఱిలోన॥

249 were man
But constant, he were perfect, then one error
Fills him with faults;

250 Who by repentance is not satisfied
Is nor of Heaven, nor earth;

WINTERS TALE—

Act II. Sc. II.

251 The silence often of pure innocence
Persuades, when speaking fails

Act III. Sc. II.

252 Innocence shall make
False accusation blush and tyranny
Tremble at patience.

Act IV. Sc. I.

253 Kings are no less unhappy, their crowns not
Glorious, than they are in losing them when they have
Approved their virtues.

Sc. III.

254 Prosperity is the very friend of love,
Whose fresh complexion and whose heart together
Affliction alters.

VINUS AND ADONIS—

255 Round-boof'd, short-jointed, fetlocks shag and long,
Broad breast, full eye, small head, and nostrill wide,
High crest, short ears straight legs, and passing
strong

.పలుకకను ద-చిన్న .తల-దెడలక ముక్కు.కన్న పులును-కొక్క.

యున్న జట్టు ।

.పన్న పోట చుట్టు-కన్న నెత్తకను-మిగులజేవ గలము-మెడను

బలుచ ।

.నెత్త నెత్తులు-దళ.మగుతోత-విడివియక.పిలుదులు-

మెత్త నీ.మెలుగుతోలు ।

.కన్నమును మునుకు.గా నున్నసొగ నంతదానియందె.యమరి

యుండె ।

.కాన యాదుకొత్త.దానికెబ గున్న.గ్రాలువేపు నెక్కు.రెత్తుతప్ప

253 గీ॥ .అనకు ముక్కుమలంబు-మెలు.నావబడియు ।

.ముక్కుమలంబు ముక్కుమలంబు-మెలుగునదిగ ।

.అనకు అనకు ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత ।

.అనకు అనకు ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత ।

.అనకు అనకు ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత ।

.అనకు అనకు ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత ।

.మిగులనమ్ముకొనినవాది-తగవులోజ ।

.అనకు అనకు ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత ॥

254 గీ॥ .పలుకకను ద-చిన్న .తల-దెడలక ముక్కు.కన్న పులును-కొక్క.

.ముక్కుమలంబు ముక్కుమలంబు-మెలుగునదిగ ।

.అనకు అనకు ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత ।

.నెదుగుట నెడిపనికి రా.వెండుకై న.

255! .మనిగమును ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత

.అనకు అనకు ముక్కు ముక్కు-దెబబడిననంత

258 Look, the world's comforter, with weary gait,
His day's hot task hath ended in the west:
The owl, night's herald, shrieks, 't is very late;
The sheep are gone to fold, birds to their nest,
And coal-black clouds, that shadow heaven's light,
Do summon us to part, and bid goodnight.

259 What wax so frozen but dissolves with tempering,
And yields at last to every light impression? [ing.
Things out of hope are compassed oft with venture,
Chiefly in love, whose leave exceeds commission.
Affection faints not like a pale-faced coward
But then woos best, when most his choice is forward

260 But like a stormy day, now wind, now rain,
sighs dry her cheeks, tears make them wet again.

261 O thou clear god, and patron of all light,
From whom each lamp and shining star doth borrow
The beauteous influence that makes him bright,
There lives a son, that suck'd an earthly mother,
May lend thee light, as thou dost lend to other,

259 తా|| .కనుజగదానంద.కరుడలసిన

•క.డందనవగటివేం.ధ్రంబగుపనిని ।
 .గొనకొనిపడమట.నొసముట్టజేసె-
 .కాత్రివేగులవాడ.అచేగ్రుడ్లగూబ ।
 .చనియెగొట్టెలుదొడ్డి.చక్కెక్కి-వజ్జియు
 .గూళ్లలోవలజేరు.కొనియెబిట్టలును ।
 .మినువెన్నునీడగ.మిశ్రపొగసల్పు
 .భుబ్బులొండొరుబాయ.మనకాసతిచ్చు

260 తా|| .కరుడంతగట్టిన.గానిమైవంబు

•కరుగదా•వెచ్చచే.గడకులోబడద ।
 .చిలుకొక్కునకునెన.జే•కూరుఘటియు
 .నానకున్నుచిన.యభివో•రవమెయి ।
 .వజ్రకుగవలపున.దానిదొసలపు
 .హస్తనమీలు-డ.య్యదువెల్లమోము ।
 .విజ్ఞాపిలిక •వర్షు.లెంట్లాడుగాని
 .తానెంచుకొన్నదెం.తయుమొండిదెన.

260 తా|| .అప్పుడెగాలిమ.అప్పుడెవాన ।

•కొప్పుగాడుపువాన.ప్రాస్తచంధాన ।
 .బడతిచెక్కిళులెండు.బదపడిదడియు ।
 .గడువెచ్చనూర్పుల.స్థన్నీళ్లచేత.

261 గీ|| .బొరనిశ్మలదైవత.మా- సమస్త ।

•తేజమున్నంచుమద్యోగి.దీపములును ।
 .దారలున్నవలన•శవ్య.దశనుబొందు ।
 .గాని-కలదునివ్వలిగించు.మానవుండు ॥

262 Fie, fie, fond love ! then art so full of fear,
 As one with treasure laden hemm'd with thieves:
 Trifles, unattested with eye or ear
 Thy coward heart with false bethinking grieves

263 For oft the eye mistakes, the brain being troubled

264 They that love best, their loves shall not enjoy.

PARA OF LUCRECE.

265 Now letten slumber with life's strength doth fight,
 And every one to rest themselves betake,
 Save thieves and cares, and troubled minds, that
 wake.

266 The aim of all is but to nurse the life
 With honour, wealth, and ease, in waning age ;
 And in this aim there is such thwarting strife,
 That one for all, or all for one we gage :
 As life for honour in fell battles' rage ;
 Honour for wealth ; and oft that wealth doth cost
 The death of all, and all together lost.

267 I see what crosses my attempt will bring ; —
 I know what thorns the growing rose defends
 I think the honey guarded with a sting :

202 శీ|| శివశాసనములు... కెంబెమకము

... గలమం... శివశాసనము

... నీజంకు... తలంపుతోడ

... ననిమనని... గుటింబి

203 శీ|| శివశాసనములు... నల్పసరించు

... నల్పసరించు... నల్పసరించు

204 శీ|| శివశాసనములు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

205 శీ|| శివశాసనములు... చెడించుకుబ

... చెడించుకుబ... చెడించుకుబ

... చెడించుకుబ... చెడించుకుబ

... చెడించుకుబ... చెడించుకుబ

206 శీ|| శివశాసనములు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

207 శీ|| శివశాసనములు... గడివారు

... గడివారు... గడివారు

All this, before hand, counsel comprehends
But will is deaf, and hears no heedful friends
Only he hath an eye to gaze on beauty,
And dotes on what he looks, 'gainst law or duty.

268 I have debated, even in my soul,
What wrong, what shame, what sorrow I shall breed;
But nothing can affection's course controul,
Or stop the headlong fury of his speed.
I know repentant tears ensue the deed,
Reproach, disdain, and deadly enmity;
Yet strive I, to embrace mine infame.

269 But if thou yield, I rest thy secret friend;
The fault unknown is as a thought unacted;
A little harm, done to a great good end,
For lawful policy remains enacted.
The poisons simple some times is compacted
In a pure compound; being so applied,
His venom in effect is purified.

270 Then for thy husband thy children's sake,
Tender my suit: bequeath not to their lot
The shame that from them no device can take,
The blemish that will never be for got:
More than slavish wipe, or birth hour's blot.
For marks described in men's nativity
Are nature's faults, not their own infamy.

ననగా మునుడునో నా కెక్క-
 శకుటానం కీ నెదాఁచుకో. నఁబడుటఁదలఁతు ।
 మునుమొందెడిమంత. బుద్ధి యెఱుంగు
 బొలి గాఁగోర్క చె. పుడు చెందుఁగాని ।
 వినదది-మంచిక. న్వలయుదానికిని
 విన్నాణమొంగని. వేళ్ళియూనదియు ॥

268 త॥ .తలపోసినాఁడ నెం. నెయు నెట్టెయెగ్గు
 .తగులునోసిగ్గుపం. తయునాకు-నై న ।
 .వలపుతోవకునడ్డ. పడఁజాలదెదియు-
 .బరువడినదాని. వడినాఁపలేదు ।
 .సలిపిన చెట్టుకె. సాఁగుకన్నీటి
 .జాడనాఘనినాకు. జరుగునం చెఱుక ।
 కలుగునిం దెయసడ్డ. కడుఁజెట్టెవగయు-
 .గానినా చెడునేర. కాఁగిలిం చెవను ॥

269 మంజరి॥ .నీవో వ్యభున్న చో .నీకు నేఁజాటు. నెఁ చెల్లినయ్యెదఁ-
 .దెలియంగఁబడని । .తప్పుపనికిరాని .తలఁపట్టులుండు-
 .గొప్పమంచి ఫలము .కొఱకుఁజేయంగ । .బడుచిన్న నేరము
 .పరఁగునీరిగనుఁ .విషమూలిక యెయొక్క. వేళలోనరిగ ।
 .గొన్ని యాఁపేధముల. కూడికట్టి. తుండ్ది సేయఁగఁబడి
 .నుగుఁబుచ్చు.

270 త॥ కనుకనీపిలిచి. పన్న పిల్లలను. గనియెనసోకోర. కేర
 దీచుకామిపుఁకొనకొని పొలసిమి. గుల్చుకు
 వారిఁకొఱకు .బానిసనాఁత. కుంబుట్టుమచ్చ ।
 కు. నుమించి తుడుచుట. కుఁవర్వఁబడుట. కున్వీలు
 కాక .నె. కొనునట్టి మఱక । మనకుఁ బుట్టుకతోన. మ
 రుజాడతప్పు. మన. దికాదదిమన .మన్నిదికని.

271 And wilt thou be the school where Lust shall learn?
 Must he in thee read lectures of such shame?
 Wilt thou be glass, wherein it shall discern
 Authority for sin, warrant for blame,
 To privilege dishonor in thy name?
 Thou back'st reproach against long living laud,
 And mak'st fair reputation but a bawd

272 Think but how vile a spectacle it were.
 To view they present trespass in another.
 Men's faults do seldom to themselves appear.
 Their own transgressions partially they smother.
 This guilt would seem death worthy in thy brother
 O, how are they wrapp'd in with infamies,
 That from their own misdeeds askance their eyes.

273 Alas, how many bear such shameful blows,
 Which not themselves; but he that gives knows.

274 O Opportunity! thy guilt is great.
 'T is thou that execut'st the traitors treason:
 Thou sett'st the wolf where he the lamb may get;
 Whoever plots the sin, thou point'st the season:
 'T is thou that spurn'st at right, at law, at reason:
 And in thy shady cell, where none may spy him,
 Sits Sin to seize the souls that wander by him.

271 త|| . బడిగనుందువసీపు. ప్రజయటందుఁచు. కామ
 చేష్టలు సేర్వఁగడిసినీయందుఁ. బెడఁత్రాపాత
 ముతఁచేఁడ్పఁజపవ. నలయున - నీవుద. ర్పణము
 సనుందె. వడిఁచుటఁ బ్రభు. స్వాముపాత
 కంబు. గాఁతాననమునిందె. గాఁగినీసేర।
 గడిఁగుసమర్యాద. కడుధర్మముగను. ముగి
 జనుల్విపరీతి. ముగిఁజూచుకొనఁగె.

272 చ|| . ఆరయుమునీమనేర మొను. సందుసనుండుటదెంత
 ఁ చెట్టయో! . తలుచుగ నెల్ల వారుతమ. సెవ్వలఁ
 గాఁరు-వానిమా పేదరొ! . సరువడిఁబక్షపాత
 మును. . పాఠశాలముయొద్ద పునీవహా! .
 .దరు-జనుఁడెంత ఁదుఁజువడు. దాదనయె
 గులుపేక్షచేసినక.

273 గీ|| . కటకటాయత్తఁయవమాన. కరములైస!
 . నన్ను లెందర్కు సరించు. చున్నవారొ!
 . తెలియఁగాఁజాల రెవ్వారి. తీరుతాము!
 . వానినొనఁగెడునట్టియ. వాఁడుతప్ప.

274 త|| . ఓవేళనీవగు. నోఁగుగనంబు. దోహమునీవొన
 తుంఁ-పు. గొట్టెపిల్ల! . కేవలమొదొడెలుం. గె
 డపెదపీపు. పాపమువ. న్నెడు. వారలకదును!
 . నీపుకన్బతువు. నిజమునాయంబు. నీతివివేకంబు
 . నీటఁగల్పెదవు. పోవువారిలఁబట్ట. బొంచికూ
 ర్చుండు. దొడఁగినీచాటునం. మరితభూతంబు.

275. When Truth and Virtue have to do with thee.
A thousand crosses keep them from thy aid.
'They buy thy help, but Sin ne'er gives a fee:
The gratis comes and thou art well appay'd.
As well to hear as grant what he hath said.
My Collatine would else have come to me,
When Tarquin did, but he was stay'd by thee.

276. The baser is he, coming from a king,
To shame his hope with deeds degenerate:
The mightier man the mightier is the thing
That makes him honour'd or he gets him hate:
For greatest scandal waits on greatest state.
The moon being clouded presently is miss'd,
But little stars may hide them when they list

|| ౧౭౭ || . తిలకమును • బా. తివ్రతమున్ను • సంబంధమున నెప్పుడ

రుగఁదలఁచు!

. నల్లకన్నమున • హయ్యమునుండి వే. రేయునువానిని. వేయియడ్డ
. లపకొనునీచునా. యము-కాని- పాపమె. యెదియును నీకుఁగూలీ. ||

దుమతెయు!

. నదితనయిచ్చగా . నరుదెంచు మఱిసీపు. నెంతయు న్సంతుష్టి. నె

నసినమ్మ!

. తింతునయ్యది చెప్పన. దివినుటకును!

. నెంకియునదియడుగుదాని. బట్టుటకును!

. గానివో- తేనితో నామ. గండువచ్చు!

. నైవ-నాతఁడుసీచేత. నావఁబడియె.

|| ౧౭౮ || . దొంగ నుండియుఁగడఁ . పుచ్చకార్యములన్. దన కోర్కెసిగు

మా. లినెఱవేర్చు!

. కోర్కెచేవాఁడెంత . యునునీచుఁడగు- నెంత. గొప్పనాఁడోయంత

గొప్పదగును!

. హనుజునగునాని . మర్యాదయైన లే. కవమాన మ్మె-న. మ

నఁగమిగుల!

. బెద్దదొడ్డితినిగ. నెట్టి యుండునుదాని. కిన్నరిపడునప. కీర్తి గూడ!

. చందుఁడుకప్పబడినపుడు, జనులకెల్ల!

. గడు • విశదముగఁ దెలియగఁబడును- (గాని)

. మిక్కిలియుఁజిన్న వే మిన్ను. మిన్ను నునెడు!

. చుక్క-లకుఁగిల్ల చూచుచు. నూడె నెప్పుడు.

277. The crow may bathe his coal black wings in mire,
And unperceiv'd fly with the filth away,
But if the like the snow-whiteswan desire,
The stain upon his silver down will stay.
Poor groins are sightless night, kings glorious day,
Gnats are unnoted whereso e'er they fly,
But eagles gaz'd up on with every eye.

278. Sad souls are slain in merry company;
Grief best is pleas'd with grief's society.

279. 'Tis double death to drown in ken of shore;
He ten times pines that pines beholding food;
To see the salve doth make the wound ache more;
Great grief grieves most at that would do it good;
Deep woes roll forward like a gentle flood;
Who, being stopp'd, the bounding banks o'er flows;
Grief dallied with nor law nor limit knows.

277 నీ॥ బుర్రలలో నలగఁగాకి బొగ్గు నల్లనితనఁ జెక్కల ముంచుచు. కితె

తెలియ॥

ఁ. బడిసీకయిగిరి పి. వచ్చునుగాని. యా. లెన్ను గొరినవంచు. లెన్

యంచ॥

మిగిలెడునాఁ వెంకి. మియిమిఁదనానుచ్చ. నెఱవేవలై నబా. ని

లుగుగ్రీడి॥

ఁ. రాతిరి-మఱియును. రాజులు నన్నియుం. గడువెల్ల డియెనునవ

ఁ. గలుగువగల॥

ఁ. ఇచ్చకున్వచ్చినట్లు తా. మెచటనేని. ఁ. బరుగులిపించున్న నలును

లే. పాటియెన॥

ఁ. గానరాక చెలంగడు. గాని. చెగ. చూడ. బడు. దెల్లముగ నెల్ల

చూడ్కిచేరె॥

278 ద్వి॥ వంతఁజెందినవారు. బ్రతుకఁగి లేరు॥

నంతసిల్లుదును. నహనానమునను॥

ఁ. దుఃఖంబుమిగులనంతఁ మించుచుండు॥

ఁ. దుఃఖముపొందునఁదొడరినయపుడు॥

279 నీ॥ బిడ్డచేత నేతఁచు. చుండఁగఁమృత్యువుపుట

ఁ. యినుమడిచాపు. బుష్పగనుచు॥

ఁ. బన్నుపడెడువాడు. పదిరెట్లు లేండెడు

మఱియుఁదెలిపిడుబుండు. మందుఁగాంచి॥

ఁ. వనటయుమిక్కిలి. వగచెడువనకుమే

ఁ. లే సెడునవ్వని. చేత మెల్ల॥

ఁ. గాఁబాటు సెలయెట్టి. కె నడిలోఁదగు

ఁ. నెలవంతఁ లెల్లనఁ. బరగుదుండు॥

280 Though men can cover crimes with bold stern looks;
Poor women's faces are their own faults books;

281 Deep sounds make lesser noise than shallow fords,
And sorrow ebbs, being blown with wind of words.

282 they whose guilt within their bosoms lie
Imagine every eye beholds their blame :

283 sorrow, like a heavy-hanging bell,
Once set on ringing, with his own weight goes ;
Then little strength rings out the doleful knell.

284 Thus ebbs and flows the current of her sorrow,
And time doth weary time with her complaining.
She looks for night and then she longs for morrow
And both she thinks too long with her remaining :
Short time seems long in sorrow's sharp sustaining ;
Though woe be heavy, yet it seldom sleeps :
And they that watch see time how slow it creeps.

శ్రీకృష్ణ-నా రెండు, దేవతలం-మీద.

285 It easeth some, though none it ever cur'd,
To think their dolour others have endur'd:

286 Which when her sad-beholding husband saw,
Amazedly in her sad face he stares:
Her eyes, though sod in tears, look'd red; and raw
Her lively colour kill'd with deadly cares.
He hath no power to ask her how she fares;
Both stood like old acquaintance in a trance,
Met far from home, wondering each other's chance.

SONNETS —

287 Who is it that says most? which can say more
Than this rich praise; that you alone are you?
In whose confine immured is the store,
Which should example where your equal grew.

.వసయున్కి-తే నిను.వలన్గుముమిగుల।

.మూడికివాడియి.డ్రనె చుసపుడు

.కనుపట్టెడుబొడవు.గాంగోద్దీపిపు॥

♦.మేటిబర్వుననంతఁమించినఁగాని

.కడునరుమగనది.కనూత్రవెట్టు।

285 గీ॥ ♦.తనువలెఃఖభారము.తరులుగూడ

.నెంతనిభరించినారని.యెఱిగికొనుట।

.యెవరినై నఁగుదుచోలే.దెచ్చఁటికినిఁ

.గాని.కొందఱిలోదాచఁగలుగునదియు॥

286 పీ॥ ♦.విన్ననాచెలిమోము.♦ నెఱుగునఁగనుఁగొనె

.నపుకలతవడి.యాపెనుగఁకు।

.కన్నీటనుడికిన.కలికివాల్చాపులు.కడుఁ

.బచ్చిపుండ్లుగాఁ.గానఁబడియె।

.♦.బడఁతుక మెఱుఁగుమై.వన్నియయెంతయు

.జంపవంతెలల.యింపఁబడియె।

.నాయతివనుసేమ.మడుగుటకతసికి

.నత్తునబొత్తిగాఁ.జాలదయ్యె॥

.ఇరువురున్నిల్చియుండితె.తేసియున్కి।

.తావునకుదన్వసందు♦వి.తాకుమెయినిఁ

.దారసిలిపాత్రెయెఱుకను.దనరువార।

.లోండ్లరులఁగనియచ్చెరు.నొందినట్లు॥

ద్వీ॥ .పరికింతుగ్గేచెడు.వారలుమఱియు

.దఱియెంతమెల్లగ.దాఁబ్రాకునదియె॥

287 గీ॥ .తపోగడ్డకన్న.నెచ్చఁదెచ్చు-నఁదెచ్చు।

.దీక్షము-నీవునీనె.పురుషునీమ।

288 They that have power to hurt, and will do none
That do not do the thing they most do ~~slow~~,
Who, moving others, are themselves as stone,
Unmoved, cold, and to temptation slow;
They rightly do inherit heaven's graces,
And husband nature's riches from expence:
They are the lords and owners of their faces,
Others but stewards of their excellence.
The summer's flower is to the summer sweet,
Though to itself it only live and die;
But if that flower with base infection meet,
The basest weed out braves his dignity
For sweetest things turn sourest by their deeds
Lillies that fester smell far worse than weeds.

289 As on the finger of a throned queen
The basest jewel will be well esteem'd,
So are those errors that in thee are seen
To truths translated, and for true things deem'd.

290 Fair, kind, and true, have often liv'd alone,
Which three, till now, never kept seat in one.

. పోల్కి-జూప-చాలు. పోడిమినీయందే.

. ముగుల-బందియగుచు. నెగడుచుండు.

288. నీ సమాలిక —

. చెల్లియుండియుగ్గిడు. సేయనివారలు-

. ననినల్పనల్లక. నబ్బెడువార!

. లోరులనుగదిసితా. మొక్కి-ంతయుంబిక్కు-

. చెనకక తాపోల్కి-ం. నెలగువారు!

. చెడుగుమాటలకులోకి. బడకుండువారలు-

. తగియుండు. రెంతయు. దేవక్కిపకు!

. తమమంతఃస్పృహ. గ్యములనన్వారలు-

. ప్రియమందనీక కా. పాడుచుండు!

. నా రెడ్డిల్లు-తక్కు. వారువారలగొప్ప

. తమగున్నతీరున. దారువారు!

. కోయువారలకింపు. గూచుకమల్లియతన

. పోలపెరుంగక పుట్టి. పొలయుగాని.

. యదియు దెవులంటుపట్లగా. బెనలెస్స!

. దానికంటెను-ంజేదగు. దమ చెయుపులు!

. దీయసివి. ముగ్గిపోయిన. తెల్లకలువ!

. కన్న నేచెత్త పూనెన. నన్నెకెక్కు.

289. కం॥ దొరసానిచేతికుంచిన। గరమరుదుగగాజమాని. కంటనఁజెల్లుక!

మఱినీయెడఁగలతిప్పలు। పరఁగెడునొప్పులుగనిన్ను. పలచిననాకు

290. ద్వి॥ . నీటు-నెనరుమాతి. నిజమొక్కనియెడ!

. నేటివటకు గూడి. నిలుచుటలేదు.

291 O. cunning Love! with tears thou keep'st me blind,
Lest eyes well-seeing thy foul faults should find

PASSIONATE PILGRIM.—

292 O! love's best habit is a soothing tongue,
Add age, in love, loves not to have years told.

293 What fool is not so wise.
To break an oath to win a paradise.

294 Crabbed age and youth cannot live together;
Youth is full of pleasance, age is full of care;
Youth like summer morn, age like winter weather;
Youth like summer brave, age like winter bare
Youth is full of sport, age's breath is short;
Youth is nimble, age is lame:
Youth is hot and bold, age is weak and cold;
Youth is wild, and age is tame.
Age, I do abhor thee, youth, I do adore thee;

291 ద్వి॥ కన్నీటననుగ్రహిణి. గావింతువలప!

.కన్నులు సీతత్వం. గననీకంకాంతు॥

292 ద్వి॥ అలవడబ్బు. కబ్బబ్బవలపు!

.పలుకరీడు విరాళి. పడి ముదివారు॥

293 ద్వి॥ ఎట్టివెంగలియెన. నటుతప్పకుండు!

.నొట్టస్వగళగుభంబు. నొండుటకొలుకు॥

294 నీలమాలిక

.మూలిముడుచుకోన్న. ఘుదిమజవ్వనమునూ॥

.గూడిమనగలేవు. కోడెయీడు॥

.నిండునంతసమున. నెగడుమునలితన

.మెంతయువంతితో. నేనసియుండు!

.నయనువేనవివేకు. వసుసాటి-

పెద్దటి. కముముదిరిన నీతుం. గాలిపోల్కి-

. యెలఁబ్రాయమామని. పలెనింపు-

.నృధ్ధత్వ. ముంబట్టు చలికాల. మునలెబోడు!

.మూననమునువేడ్క. నలరారు. వాధకకవ్యా

. యూమముగ్గొంచె. మూనుమతియు॥

. యెరుగాత్వముమలుకు. జరకుంటి-

.తొరుకుణ్య. ముశ్వాడియుం యుందిట్లు. ముజరతతయూ॥

. జబ్బు-వెండియు-నతివిర. సము-తరుణత!

. పంకె-వాధకక్యమెంతేని. పెంపుడు-నిను

. నృధ్ధతాయేవగించెద. నేను-యూప!

. సంజనిగూమితోడుతం. దలచుచుండూ॥

295 Inconstancy

More in women than in men remain.

296 The wiles and guiles that women work,
Dissembled wit an outward show,
The tricks and toys that in them lurk.
The cock that threads them shall not know.

297 Every one that flatters thee.
Is no friend in misery,
Words are easy, like the wind;
Faithful friends are hard to find.
Every man will be thy friend.
Whilst thou hast where with to spend;
But if store of crowns be scant,
No man will supply thy want.
If that one be prodigal,
Bountiful they will him call,
And with such like flatter-ring,
"Pity but he were a king."
If he be addict to vice,
Quickly him they will entice.
If to women he be bent,
They have him at commandment;
But if Fortune once do frown,
Then, fare well his great renown;
They that fawn'd on him before,
Use his company no more.
He that is thy friend indeed,
He will help thee in thy need;
If thou sorrow, he will weep;
If thou wake, he cannot sleep;
Thus of every grief in heart,
He with thee does bear a part.
These are certain signs to know
Faithful friend from flattering foe.

295 స్తోత్ర మగవాణిచ్చును . మగునలయందు

. నెగడుకుక్కటముగ . నిల్చు . పైవేమి

296 స్తోత్ర . మగువయినదేమి . మాయనమములు

. మగి . పై పనురాయుం . బరికించలేదు

297 కం॥ నిజుగ నిమూడెడువాడే . అనీకు

. మితుగి . కాదు . పునటయడ .

. లు . నెగడునుటవాగిగిచ్చుట

. కనుటయెక్కవ్వంబునమ్మ . క్కలహితులు

ఉ॥ . ఎంతయునీమమితుగి . నెల్లరునుందునునీకడస్పను

. న్నంతుకు . గాని . యద్దించన . సక్క . అగ్గ . వచ్చె ననీకునా

. క్క . రం . యు . నీపుదా . పను . చెంతురుదూ . బలదిండివెన . దూ

. మింతురునిన్న భూపతిగ . కేయనిదేపుని . డెక్కు . భంగులు

స్తో॥ . చెడుగునకీవల . నడినచోనిస్వలం . బడ

. దోయుదురువారు . భిక్షులు . ల్లి

. వాలు . గంటలసిచ్చ . వలచినచ్చును

. చెప్పచే . లోన . దిగి . కొంద

. కాని . నీసిగి . నేని . నీకుండినవాసి

. యెంతయునుచ్చ . మాసిపోవు

. నీకడ . దొల్లి . నెంత . సక్క . చెచ్చును

. నేయువార్ని . స్మరి . చేర . వోదు

. నీకునెవ్వ . నిక్క . పున్న . హితుండు

. వాడు . దగునీకు . గా . పలసింప

. పును . భం . మనవుదాల . పేదు

నీవు. తెలిసియుండిన సత్యము ని.దింపబోడు।

గీ॥ ఇట్లు సీయెదలోనున్న యెల్ల వంతు।

వాడు నీతోడు తస్వంతు పంచుకొనును।

మంచి విహితని-మాయగా వించు పగతు।

నైతిగి కొనుటకు నివికొన్ని గుఱుతులగును॥

—(*)—

WRATH.

(*)

AS YOU LIKE IT. Act I. Sc. I.

1 Now will I stir this gamester. I hope I shall see an end of him; for my soul, yet I know not why, hates nothing more than he: yet he's gentle: never schooled; and yet learned; full of noble device; of all sorts enchantingly beloved, and indeed, so much in the heart of the world, and, especially of my own people, who best know him, that I am altogether misprised. But it shall not be so long; this wrestler shall clear all: nothing remains but that I kindle the boy thither, which now I'll go about.

CYMBELINE. Act II. Sc. V.

2 Is there no way for men to be, but women must be half-workers? We are all bastards; And that most venerable man, which I did call my father, was I know not where When I was stamped; some coiner with his tools Made me a counterfeit: yet my mother seemed The Dain of that time; so doth my wife. The nonpareil of this.—O, vengeance, vengeance! Me of my lawful pleasure she restrained, And prayed me oft for bearance; did it with A pudency so rosy, the sweet view on't Might well have warmed old Saturn; that I thought her

రౌద్రభీరసమున క రసములు.

రౌద్రభీరసము.

1 ప|| నేనిప్పుడివికేరిం బుకొల్పదను-వాని యంతముగజూడఁగోరెద
 నేమన-నేమోకాని నామన సువానికన్న నెక్కువజేన్పిల్చె స సవ్యాంచుకొ
 సమ-కాని- వాడుమర్యాదకలవాడు వాణియు నెన్నఁడు జమనకొనలే
 దై నంబడితుఁడు- గొప్పతనమానించువాడు- సహచరులకం నుకెరెన
 యొప్పుడు- కావునలోకులండఱిలో ముఖ్యముగవాని నెఱింగిననావ
 గెకమందుఁగుడు విక్క-ముగా నేనలక్ష్యము. నేయఁబడితిని-గాని- యదెం
 లోకామరుడు- దీఁజెల్లయగతముంభక్త-పరుడు- నెక్కియొక్కఁడు-న
 రియే- యాపిల్ల కాయన్నెక్క-పిచ్చుకొల్పెద- సిప్పుడొకట్రొన్పె నను.

2 సీసములిక-

.చానలగో-చవ.చక మెద్దెయు నేక
 పురుషులొదవమఱి. కెరువులేదె
 .చీకటితవ్వన-కేకన్దినారము-
 .నాకొండ్రెయిలొచ్చి-నాడెనదె
 .మిగులమర్యాదగల-నయమొక్కసెడఁదె
 .ముద్రింపఁబడిన య.వృద్ధులనురదె
 .సేన్ద్ర-పెండ్ల-నా.నామోదేయునా.కెన్ద్ర-
 నానెవరిముల్ల. పోనెదె ను

As chaste as unsunned snow;—
Could I find out
The woman's part in me! For there's no motion
That tends to vice in man but I affirm
It is the woman's part: be it lying, note it
'The woman's; flattering, hers; deceiving, hers;
Lust and rank thoughts, hers, hers, revenges, hers;
Ambitions, covetings, change of prides, disdain,
Nice longing, slanders, mutability,
All faults that may be named, nay, that hell
knows,
Why hers, in part or all: but rather, all;
For even to vice
They are not constant, but are changing still
One vice but of a minute old for one
Not half so old as that. I'll write against them,
Detest them, curse them:— Yet 't is greater skill
In a true hate, to pray they have their will:
The very devils cannot plague them better.

•ననుక్తిగా-గాని-యాకాలమందు
నా.యమ్మహారతిగఁబ్రభాతిసందే
నెనలేనిగుణవతి.యపుడు నాయల్లాల
హహయెంతదుమాఁగె.మావెలంది।

•నన్నుదప్పించెనా•నాయభోగమునుండి-
•నన్నుచమకొనియుండు మనుచుదటుచు।
•బ్రాహ్మణంచెడఁడియు- సంతటియడఁకువ-
•నాసొంపుగనిదయ్యమనఁగెదగు।

•మఱుగుపడినమంచు •తెఱుగున

మచ్చపొం.దనిదాపెయంచునే.దలఁచినాడ।
•నాలోనఁగల్గిన•నానీస్వభావమే
•నొదవిన సంతభా.గుండునొక్కొ

•మగవానియందు.మూఁగె గుణములేదు-
•నానిచ్చయం-బాఁడ.దానిదడి।

•దబ్బరయేనచో.దానిది-చ్చకమును
•దానిది-మోసంబు.దాని-దెక్కు।

•నేన•కామంబును.దాని దత్యాశయు
•దానిది-పగఁగొంట.దానిది-మఱి।

•గొంఁపమ్మోర్కులు.కుత్సితవాంఛలు-
•మిగులనిల్కడలేని.పొగఁరసడ్డ।

•కొనవెట్టి-భ్రాతృయు- గొంఁజెముల్పపర-
•పేర్కొనఁబడిన•కిల్బిషములెల్ల।

•మఱియునింతేకాక.సరకమఱుగునవి
•దానివి-కొంఁజ-యం.తయును-గాని।

•కాకేమి-యంతయుం.గట్టడికీడగున-

HAMLET—

Act. I. Sc. II

3 O, that this too too solid flesh would melt,
Thaw, and resolve itself into a dew;
Or that the Everlasting had not fixed
His canon 'gainst self slaughter! O God! O God!
How weary, stale, flat, and unprofitable
Seem to me all the uses of this world!
Fie on't! Ah fie! 't is an unweeded garden
That grows to seed; things rank and gross in nature
Possess it merely. That it should come to this!
But two months dead;—nay, not so much, not two!
So excellent a king; that was, to, this,
Hyperion to a satyr; so loving to my mother
That he might not between the winds of heaven
Visit her face too roughly Heaven and earth!
Must I remember? why, she would hang on him
As if increase of appetite had grown
By what it fed on; and yet, within a month,—
Let me not think on't,—Frailty they name is
Woman!—
A little month; or e'er those shoes were old
With which she followed my poor father's body,
Like Niobe, all tears;—why she, even she—
O God! a beast, that wants discourse of reason,
Would have mourn'd longer—married with my uncle

.జెడుగున్న తంబుమా. ఆడున పయము
 .ప్రణామమును బాగ్గించి. వాడువాత కం-
 బందు. సగముగా. సెనియన్. సంబుగాంగ.
 .నాకివిరోధముగ నేను. పాశు. పాడి.
 .దిట్టదః. గాని. వానిని. దించు నేపు.
 .నారు స్వేచ్ఛగనుంట కె. కోరుకొనుట.
 .వా. దయ్యంబులు జెనక. నేరమిక.

3 సీసమాళిక —

కటకటా యాబోది. కడముట్ట దబ్బున.
 .జెడిమంచుమాడ్కిన. కెంచుటకయి.
 మిక్కిలిగోరెన. నక్కటతనశాన
 .సంబాత్తపాత్యక. నశ్వరుండు.
 .ప్రతిమా. ముగనున. ల్పకయున్న సెరిమేల్.
 .దేవుడా. యాజగ. తిగిలిగిన.
 .యెల్ల సడతలునా. కెంత. చేదటగ.
 .జ. ద్విత చర్వణముగ. మ. తికడుజప్ప.
 .గానిప్పులంబుగా. గనుపడె. నీ
 యన. కట. గు. యచ. కలుపుతయ.
 .బడనట్టి. ట్టె. స్వగ. ముగా. జెడున్
 బనికిమాలిన చెడు. వస్తునమితి.
 .సయ్యదినింపియు. న్నది కేనుమొత్త.
 కార్యముపుట్టెనుగట్టకడకు.
 .మడి సెను. రెండునె. లుమా. క్రమే.

My father's brother, but no more like my father
Than I to Hercules ; within a month
Ere yet the salt of most unrighteous tears,
Had left the flushing in her gall'd eyes,
She married :—O most wicked speed, to post
With such dexterity to incestuous sheets !
It is not, nor it cannot come to, good :
But break, my heart, for I must hold my tongue !

యలు. కను-కాతదంత. కాపురంబు.

.సంతతిగొప్పరా-జ. తలమూడెడికి-

♦. గంధపకావనెక్కి-♦. తలమూడెడికి-

.సంతతిమోహించునా. యుక్తమంత-

దాపె. ప్రవాహిగాలియుం. బాటనిడు.

.అక్కటా-♦. తలమూడెడికి-

.మిక్కిలిమూడెడికి. తలమూడెడికి-

.దాపె. ప్రవాహిగాలియుం. బాటనిడు.

.నానినిమూడెడికి. తలమూడెడికి-

.సరిగాని-యొక్కమ్మ. సరిగాని-

నాకాత. లంపునల. దుఃఖాప. లంబ. నీకు.

.తలమూడెడికి. తలమూడెడికి-

.నల. లేకమగులగ. నీటమూడెడికి-

.శోకజేవతనలె. నాకాత. నాతండి. పా-

మునెదబడించెడు. సమూహిడిగె.

.కొసెదబడించెడు. సమూహిడిగె.

.దాపె. ప్రవాహిగాలియుం. బాటనిడు.

.తలమూడెడికి. తలమూడెడికి-

.సరిగాని-యొక్కమ్మ. సరిగాని-

.మునెదబడించెడు. సమూహిడిగె.

వివా. హం. యె-నాతండి. ♦. కనుజుడతడు.

.కాని-నాతండి. ♦. వే. భరిలేడు-నేను

♦. మునిపోయి గానెట్ల. ♦. మునిపోయిక్క-

.నెలలో పెయుబ్బక. నులయందుదస్తా

♦. శు. పులకార మేలున్న. మిలుక మును.

Act. ii. Sc. ii.

4 O, what a rogue and peasant slave am I !
Is it not monstrous, that this player here,
But in a fiction in a dream of passion,
Could force his soul so to his own conceit,
That, from her working, all his visage wann'd ;
Tears in his eyes, distraction in 's aspect,
A broken voice, and his whole function suiting
With forms to his conceit ? and all for nothing !
For Heecuba !
What 's Heecuba to him, or he to Heecuba,
That he should weep for her ? what would he do
Had he the motive and the cue for passion
That I have ! He would drown the stage with tears,
And cleave the general ear with horrid speech ;
Make mad the guilty and appal the free,
Confound the ignorant ; and amaze, indeed,
The very faculties of eyes and ears.
Yet I, dull and muddy-mettled rascal, peak,
Like John-a-dreams, unpregnant of my cause,
And can say nothing : no, not for a king,
Upon whose property and most dear life
A damued defeat was made. Am I a coward ?
Who calls me villain ? Breaks my pate across ?
Plucks off my beard, and blows it in my face ?
Tweaks me by the nose ? gives me the lie i' the
throat ;

.మున్నుఁ బెండ్లొడఁగ. పొల్లలఁజి. గూఁహఁ-
కఁకుఁ బాపపువేగము. . వావికాని.

. . కూటములకంత నేవుఁతో. జాటుటకయి।
.యయ్యడియుఁగాను. కానేర. దద్దిమేలు।
.కాని. పగులుమనాగుండె. కాయనీవు।
.ముందునానోరు నెఱుఁపి. కొండుఁగాన॥

4 నీసమాలిక॥

. . బాపురే నేనెట్టి. . వంధకుండనికెంత
.మోటయడిమెనటే. నాటకుండు।
.బొత్తి గఁగల్పనం. బొగలుకలనిచటఁ
.ననశక్తి. దనయూహ. . కనగుముగ।
.బల్లి. . బ్రవర్తింప. . బహు. వానిమోమెల్లి
.కళత పెప్ప. బాపులు. గంటిసేరు।
.వాసి. . మాకృతి. . గల. సరము. . డగ్గుత్తిక-
.మఱివానిదేహ. . ధ. మంబదంత।
.యునువానితలపున. . కనుసూపముగనంట
. . యబ్రముకాదె. . స. మన మిద్ది।
.లేనిదానిఁగుఱించి. . లేముకె. వానితో
.నా. పెకునా. పెతో. సతనికేమి।
.వాడ. మెకొటకేడ్వ. పలసినపని. వాడు
.నాడు. చింతాకార. ఇంబుతనకు।
.నుంకిననేమిసే. యుకొ. . రంగమున
.కన్నీళ్ల. వడును. . కనవనము।
.సల. న్ని. వసు. గల. . నామె

As deep as to the lungs ? Who does me this ?

He !

'swounds ! I should take it : for it cannot be
But I am pigeon-livered, and lack gall
To make oppression bitter, or, ere this,
I should have fatted all the region kites
With this slave's offal. Bloody, bawdy villain.
Remorseless, treacherous, lecherous kindless villain !
O, vengeance !

Why, what an ass am I ! This is most brave ;
That I, the son of a dear father murdered,
Prompted to my revenge by heaven and hell;
Must, like a whore, unpack my heart with words,
And fall a-cursing, like a very drab,
A scullion !

Fie upon't ! foh ! About, my brain ! — I have heard
That guilty creatures, sitting at a play,
Have by the very cunning of the scene
Been struck so to the soul that presently
They have proclaimed their malefactions !
For murder, though it have no tongue, will speak
With most miraculous organ. I'll have these players
Play something like the murder of my father
Before mine uncle : I'll observe his looks ;
I'll tent him to the quick : if he but blench
I know my course. The spirit that I have seen
May be the devil : and the devil hath power
To assume a pleasing shape ; yea, and, perhaps,
Out of my weakness, and my melancholy,
As he is very potent with such spirits,
Abuses me to damn me. I'll have grounds
More relative than this : — the play's the thing,
Wherein I'll catch the conscience of the king.

• చిచ్చివచ్చును - జడ్చిచ్చును - నిరప

• రాఘవ - దాఱుమా - ర్పలుపునానులు -

• నిడముగజూపువి - స్కీ - దొలగించు

• గలగలుగుసోమరి - వలెనునేనొక మొట్టు

• పందతుంటరినినా - పనిని - సరకు

• గొనగొక్కడబడి - యసజాలనెదియునె

• వనియథాపాగ్రామ - ల్పాడ - నచా

• బడియెన - యటువంటి - ప్రిభునిగూర్చియైన

• లే - దేనుపిటికినా - లెంకయనుచు

• బిలుచునన్నవడు - నా - తలబగులంగొట్టి

• నాగడ్డముంటికి - నా మొగమున

• బొంబ - వెడు - ముక్కు - బొంబు - బొంబు

• సను - మిగులవబ్బితాయంచు - దగడజొచ్చు

• నిటునాకెవడొనచు - గటకటాయెందుకే

• నడ్డినె - పవలసిన - దహహనేను

• లేశమున - పృతి - లేనట్టి నాడను -

• గానియెడనీని - కంటెముందె

• యీనీచుప్పిచ్చుచే - నేనెన్నింగిగి -

• లను - గొప్పింగి - చొనియుగడు

• కూళ - సిగిడిదొంగ - గొడ్డు - కట్టజిహ్వకిరి

• కటికితుంటరి - యకటచ - లము

• భలిభళినేనెట్టి - పనికిమాలినగాడ్డ

• నిదిమేటిశూరత్వ - మేనుజంప

బడుమంచితండికి. గొడుగును-
 బడిచీమ. కొన. దయ్యమునఁబురి. కొల్పఁబడితి.
 మాటలనా. యభి. మానములంజె
 మ. దిరి. దెప్పవలయునా. మఱియు. దొత్తు
 నటునిట్టవలయునా. యంతఁదో మెడువాడు
 సీదానికయియిసీ. నాదుబుద్ధి.
 తేము. వంగంబునం. గుమ్మరు. రోషులు
 పిన్న. నాట్యప. వీణాత. మయి.
 యను. పాము. బ్రచు. రము. సేయునంతతే.
 కంబడి. రంతరం. గముననంచు.
 గత. మిమన. హత్య. కడునాల్క. లేకయు
 బహు. లం. తానయ. వమునఁబల్కు.
 నాపిసతండిముం. దట్టనేనునాడింతు
 నేనాటకు. చే. నెన్నియన.
 నా. ం. డి. వ. సూచ. నము. సేయునట్ల-
 నే. నరయుదువాని. వై. ఖరులు. శోధ.
 సేయుదునాతని. చిత్ర. మాతఁడుజంకు
 సేని. నామా. గ. ము. నేనెఱుఁగుదు.
 సేను. జూచిన. మూతి. కానో. పుదయ్యము-
 దయ్యమింపగుహ. పు. దాల్ప. గల్లు.
 సరియె. పండియు. నొక్క. తఱినాతఁడుగ్గడు
 నటువంటిశక్తుల. నలరియుంట.
 నాయక. మఱియు. నావిచారము. బట్టి.
 నన్ను. జెఱుపమాయ. వన్ను. చుండు.
 నింతకన్న. దగిన. వే. గాంతు. గతములీ.
 యాటమిషనుజేని. యుఘము. గం. దు.

HENRY V.—

Act III Sc I.

5 In peace there 's nothing so becomes a man
As modest stillness and humility :
But when the blast of war blows in our years,
Then imitate the action of the tiger ;
Stiffen the sinews, summon up the blood,
Disguise fair nature with hard-favoured rage ;
Then lend the eye a terrible aspect ;
Let it pry through the portage of the head
Like the brass cannon ; let the brow o'erwhelm it
As fearfully as doth galled rock
O'erhang and jutting his confounded base,
Swilled with the wild and wasteful ocean.

HENRY VI—PART III—

Act II Sc II

6 To whom do lions cast their gentle looks ?
Not to the beasts that would usurp their den,
Whose hand is that the forest bear doth lick ?
Not his that spoils her young before her face.
Who scapes the lurking serpent's mortal sting ?
Not he that sets his foot upon her back.
The smallest worm will turn, being trodden on ;
And doves will peck in safeguard of their brood.

6 నీ॥ వేన్మిఁజెసింగము. లెన్దఁజల్లుఁజల్లుని
 చూపులు. దెనలో పఁచి పుచ్చునుల।
 పైఁగా. దెనలిచేయి. వట్టియడవి
 యెల్లు. నాకెడు. దెనదుకూ. నలదెనముగ।
 ముక్కకుఁగ కేదురుగ్గ. బొలయంచు
 వానిని. గా. దెనలడుందప్ప. గలుగుబొంచు।
 త్రొక్కుకా. టడుగున. దానివీపుం
 దొక్కు. నామొకా. పుచ్చునుల।

KING JOHN Act II Sc I

7 What cracker is this same that deafs our ears
With this abundance of superfluous breath ?—

THE MERCHANT OF VENICE Act III Sc I

8 if it will feed nothing else
it will feed my revenge. He hath disgraced me,
and hindered me half a million, laughed at my losses
mocked at my gains, scorned my nation, thwarted
my bargains, cooled my friends, heated mine ene-
mies ; and what 's his reason ? I am a Jew. Hath
not a Jew eyes ? hath not a Jew hands, organs,
dimensions, senses, affections, passions ? fed with
the same food, hurt with the same weapons, subject
to the same diseases, healed by the same means,
warmed and cooled by the same winter and summer
as a Christian is ? If you prick us, do we not bleed ?
if you tickle us, do we not laugh ? if you poison us
do we not die ? and if you wrong us, shall we not
revenge ? If we are like you in the rest, we will
resemble you in that. If a Jew wrong a Christian,
what is his humility ? revenge. If a Christian
wrong a Jew, what should his sufferance be by Chri-
stian example ? why, revenge. The villainy you
teach me, I will execute ; and it shall go hard but
I will better the instruction.

.తిరుగుఁ బాటానఁచునెం. తేనిమట్ట!

.బడినయప్పడు - వెండియుం. బావురాలు!

.కడువడిగఁదమపిల్లలం. గాచుకొనఁగ!

.చాడుచుముక్కులతోడద. బుచ్చ నెచ్చి||

అదినుట నీనిన్మ్రోపకున్ నాపగన్మ్రోపును - వాడునన్న నమానప

7 ద్వి|| నీవఁగి వికళనోన్మ్రోపుఁడుమాచెవుల!

.చెపుడునచెడును చచ్చి. నితమమితముగ!

8 వ|| అదినుట నీనిన్మ్రోపకున్ నాపగన్మ్రోపును - వాడునన్న నమానప
చెను. నాకైదులక్షుండ్లను - నానష్టములయెడనన్వెను నాలాభ
లనెక్కిరించెను - నాజాతిస్థిరస్కరించెను - నాబేరమాలుచెడఁగొట్టె
ను - నామిత్రులనడఁచెను - నాతత్తులరేపెను - నానిప్రయోజన
మేమి - నేనుయాదిమాదేశస్థుడను - యాహూనియునకు నేత్ర
ములుండనా - యాహూనియునకు హస్తములవయవమాలు కొలతి
లిదియములనొర్కులు కామకౌఠాదులుండనా - శ్రిస్తుమస్థు
నినలెనాయన్నమునపేసఁబడియె - నామాయుధములచేతనే హిం
సింపఁబడియె - నాకొగిమాలకేలఁబడియె - నామండలుచేతనేకు
డుచేకఁబడియె - నానీతానేసఁగిచేతనే చల్వెక్కింపఁబడితపించఁబ
డియె - నీవునుమురక్తిచో మాకునెత్తిరుకాటదా - నీవుమాకుఁజ
క్కిలిసిరితలిడిన మేమునన్వమా - నీవుమాకువిసమిడిన మేనుచాని
మా - మామియు నీవుమానన్వయముచేసిన మేమునగదీర్చుకొని
మా - నీనలెమిగిలినదానిలో మేమున్నయెడల నంకులంబునా
లుదుమా - యాహూనియుఁడు శ్రిస్తుమస్థునకు హస్తచేసినేని

TIMON OF ATHENS .. *Act IV Sc III.*

9 Consumptions sow

In hollow bones of man ! strike their sharp shins,
And mar men's spurring. Crack the lawyer's voice.
That he may never more false title plead,
Nor sound his quillets shrilly : hoar the flamen,
That scolds against the quality of flesh,
And not believes himself : down with the nose,
Down with it flat ; take the bridge quite away
Of him that, his particular to foresee,
Smells from the general weal : make curled-pate
ruffians bald ;
And let the unscarred braggarts of the war
Derive some pain from you. Plague all,
That your activity may defeat and quell
The source of all erection. —

10 Ensear thy fertile and conceptionous womb,
Let it no more bring out ingrateful man ?

వాడగపచామసిన దయయేమిప్రస్తుమశ్శేషం జహావీయు
న కపకారమొనచిఁనయెడ శ్రీస్తుమశ్శేషనినిదశశామున వాని
కెట్టియుంపుకండవలయు. నేమి-పగ- నీవునాకునేపుడు మాగఁ
మునెఱవేచెదను. మఱియది కఠినముగానుండుగాని నేనామ
ప్రబడినట్టింత నృద్ధిచేసెదను.

9 నీ॥ .నరులయెముక లెల్ల. నులుము సేయుడు
వారి. మోఁకాల్లనలుకు. డి. ప్పడెమడిమెలి

.నరములద్రొంగుడు. .నామవాదికి
గొంతు. బ్రహ్మలు సేయుడు. వాడబద్ధ

.పత్రములంబట్టి .వాదించనీక

సూ. శ్రావణములకికెన్న. డలువనీక

.మతగురువుంబట్టి .మొచమమొలచుడు

.వాడందఱికిదప్ప. వట్టుగాని

.తానుదిన్న గనుండఁడెం. తయునువాని

.ముక్కు-గోయుడు మఱి-వాని. డొక్కజేల్చు

.దెవ్వడందఱిజనముల .కెగుసలిపి

.మొనమిక్కి. లితనలాభ. మరయుచుండు

ద్వి॥ .వంగినకురులున్న. వన్నె కాండ్రినఁగ

.దంగిబోడిగజేయు. టకుఁదలకొనుడు

కం॥ అవిలోన దెబ్బలకుఁద

.స్పృశ కతనకబొగడుకొనెడు .నిగుడు మగలజే

తనయనయిదుమలఁ బెట్టుడు

.జనములందుదముట్ట బాదు. నలుపుడుమీరల్

10 ద్వి॥ పుడమి-ఫలించు. నీ. బొడ్డనెండించు

పో. డమనీక చటన. పుక. గృతఘ్ను నరు

11 Nor on the beasts themselves, the birds and fishes
You must eat men. Yet thanks I must you con,
That you are thieves professed, that you work not
In holier shape ; for there is boundless theft
In limited professions. Rascal thieves,
Here 's gold. Go, suck the subtle blood to froth,
And so scape hanging. Trust not the physician :
His anti dotes are poison, and he slays
More than you rob. Take wealth and lives together
Do villainy, do, since you protest to do 't,
Like workmen

Act. v. Sc. iv.

12 now breathless wrong
Shall sit and pant in your great chairs of ease ;
And palsy insolence shall break his wind
With fear and horrid flight.

11 స్త్రీ॥ మృగములఁబ్రతుల.మీలనెకాదు న.రులనుభక్తిఁచఁగ .వలయు

.లింగియెకాక-మీ.కేను వందనములు .నేయగ వలయు-బ్ర.సి

.దొంగలుగార- లెంతో పూజ్యవేషంబు.అంది చేయదువని

.హద్దులేని

.దొంగతనంబు చె.లంగెడుదగునట్లు .లేపాటుకాబడు.వృత్తి

.లందు

బంగరిదెకొండుతుంటిదొంగలార

పొండు-దా॥ తూనవంబుమీపొట్టులుబ్బ

దా॥ శ్రు-దాజ్యంముననుమీ.గక ముడికి

.నుయగకాండు-తప్పకొండు.ఁకినటుల.

కం॥ సమృద్ధిఁజెన్-మీ

వెంబడినాడిన్పునట్టి వి.రుగుడువిషమా

ముమృతముగఁజరిపునతఁడు

దొమ్మిగమా॥ నెనులమీరు.దోచుటకన్నన్.

గీ॥ ధ.నముచా॥ గంబునన్ దొంగొనుడుకలిపి

చేయుఁజీకీడు చేయుడు-చే.యుటకయి

బెట్టిదంబుగమీదొట్టుబెట్టుకొన్న

వారుకావునఁబనివాండ్రవ.లెగఁడంగి..

12. గీ॥ మీ.సుఖాననములనిప్పుడా.నరేగి

యా.పిరందనిశవ్వగుచు.కండవలయు

.నో॥ యగువర్వమెమువలకి.భీతితోడ

.డినిబలనినట్టిగన్బివే॥ ప్రిపడవలయు.

TITUS ANDRONICUS

Act I. Sc. I.

13 As kill a man, or else devise his death ;
Ravish a maid, or plot the way to do it ;
Accuse some innocent, and forswear myself ;
Set deadly enmity between two friends ;
Make poor men's cattle stray and break their necks :
Set fire on barns and hay-stacks in the night,
And bid the owners quench them with their tears.
Oft have I digged up dead men from their graves,
And set them upright at their dear friends' doors,
Even when their sorrows almost were forgot ;
And on their skins, as on the bark of trees,
Have with my knife carved in Roman letters,
'Let not your sorrow die, though I am dead ?
Tut ! I have done a thousand dreadful things
As willingly as one would kill a fly ;
And nothing grieves me heartily, indeed,
But that I cannot do ten thousand more.

13. సీసమాలిక:—

మ.నుబంధంపుట-లేక-తనిజంపుటకు గుట్ర.చేయుట-

కన్నియంబెంచుట-యది.

కా.దేవియట్టులగా.వించుటకు నెన్నుట-కీడులే.కున్ననొకని

నెగ్గించుటయు-మఱి-నేమాటచెప్పట-

ఘోరవైకంచిరు.గుఱుహితులకు!

గల్పించుటయు-అట్లే.కామల పశువులదోవ

దప్పించిగో.తులువించుట.

.యథా రాత్రీమున ధా.స్వప్న కొట్టకుం

గడ్డి.కుప్పలకునత్రి.నిస్వప్నెట్టి.

.అమదుకన్నీళ్ల నెం.తయువానినాడగ.సాతు

దారులనిల.చుటయు-దఱుచు.

.నేనుసమూహుల.లోనండి వృ.మాన.పుల

ద్రవిత్వీని వా.రలవిహితుల.

.తలుపులపవా.రల కోకములుమఱ్య

.బడునంతట ని.ల్వబడలేసి.

.చచ్చిపప్పుకికేము.చాననీవద్దమీ

.ననటలననివారి.అనువులందు.

.అట్లువట్టునలె.చెక్కి-నాడన్నాడు.కదా చే

బ్ర.స్ఫుట.క్షరము-లాగు.

.మొక్క.గనెట్ట.లుక్క-పంచుకోనేడ్య.

.నేనువేయఘోర.కృత్యములటు.

.జరిపినాడ-గాని-మఱిపదివేల్వెయ.

.లేమితిన్ను.బ్రా.మఱియు.

RAPE OF LUCRECY.

14 "Lucrece, quoth he," this night I must enjoy thee:
If thou deny, then force must work my way,
For in thy bed I purpose to destroy thee:
That done, some worthless slave of thine I'll slay,
To kill thine honour with thy life's decay;
And in thy dead arms do I mean to place him,
Swearing I slew him, seeing thee embrace him.

15 Let him have time to see his friends his foes
And merry fools to mock at him's resort;
Let him have time to mark how slow time goes
In time of sorrow, and how swift and short
His time of folly, and his time of sport:
And ever let his unrecalling crime
Have time to wail the abusing of his time.

16 Out, idle words! servants to shallow fools,
Unprofitable sounds, weak arbitrators!
Busy yourselves in skill-contending schools;
Debate where leisure serves with dull debaters;
To trembling clients be you mediators:
For me, I force not argument a straw,
Since that my case is past the help of law.

14 త|| . ననువిను-వాడెట్లు. పదోదగ- నే నన్న. నని నేటి

నూపున.ందనియగు సాయు|

. ననుబల్కిగొండె- నీ పొన్నుకున్న-

. నిద్రగటారిచి. సీబంటునొకరి|

. దునిమిసీయు. సుకుల. తోడెసెదర్వు

. తొలగినటాల వాని. తోడెసెదర్వు|

. తోడెసెదర్వు. తోడెసెదర్వు. లున్న

. తోడెసెదర్వు. తోడెసెదర్వు. లున్న

15 త|| . తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

. తనచేలులెల్లరుం.దనపగవారు.గా

16 నీ|| . సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

. సోసొండు పాపం. పోయి మాటలు- పోయి. లేని వారలకెల్ల. బాని.

కావ్యసము.

1 నరసింహస్వామి కలహాసాత్ కీర్తితః ।

వృక్షాంతర్యామి కేళి భుజిమహాద్విజాద్భిః ।

తనూరగాంధర్వైశ్చ కృష్ణకంఠః ।

హుకంకారగిర్భాదైశ్చ తాంకరభిః ॥ రఘూపాదే సర్వో 58

2 గాంధర్వవర్ణనా అపరాహిత్యం వై స్థితమ్ ।

రథాబాసతి శుభ్రవననాధిపతి అగ్రాధనామి ।

నిశ్చలైశ్చ రోషమా ॥ కిరీమార్వతీ ॥

3 అగ్రా- అగ్రాశోహిత అగ్రామాగ్రాశో

క్షిప్తా-క్షిప్తాశోహిత అగ్రాధమ్మకంఠాపసవేసి

హోతాచ్చక్రకూర్వపమస్సప అగ్రాది

పథివద్విస్సది ॥ శాకుంతలే ॥

కీనుక .

- 1 గీ|| .♦కీనుక♦మృగార్థబుడి కడుం. గెంపుమిగులు|
 .♦పలుదేలు-విగాది రేకలం. దెలుపుమము|
 .దులు-♦ములుకులం. దెగినకులు . కలును-♦బొబ్బ|
 .లోపు♦పగఱతలలనేలం. గప్పెనతండు||
- 2 వ|| ఏలిసవారితప్పుగాను- మీకుగిట్టని నేనుమీయెదుటనుంటచే నా
 దేనేరమిటురావేనిపుణికా.
- 3 వ|| దోపకాకీ-నీతలంపువోపునజూచెదవు-♦దమ్మపుం♦దొడవుననుం
 డి గిగ్గింపాగిననూతిన్పొలు నీ♦వాలకమిపుడింకెవండు దెలువగ
 లుదెం.

AUSTERITY.

KING HENRY IV PART I *Act III Sc.*

- 1 He's as tedious
 As is a tired horse, a railing wife ;
 Worse than a smoky house.

HENRY VI PART II *Act III Sc. I.*

- 2 Virtue is choked with foul ambition.
 And charity chased hence by rancour's hand ;
 Foul subornation is predominant,
 And equity exiled your highness' land.

RICHARD III. *Act V Sc III.*

- 3 Give me another horse,—bind up my wounds,—
 Have mercy, Jesu !—Soft I did but dream.—
 O coward conscience, how dost thou afflict me !—
 The lights burn blue.—It is now dead midnight.
 Cold fearful drops stand on my trembling flesh.
 What do I fear ? Myself ? There's none else by :
 Richard loves Richard ; that is, I am I.
 Is there a murderer here ? No ;—Yes ; I am,
 Then fly. What, from myself ? Great reason why,—
 Lest I revenge myself upon myself.
 Alack, I love myself. Wherefore ? for any good
 That I myself have done unto myself.
 O, no ! alas, I rather hate myself
 For hateful deeds committed by myself !
 I am a villain : yet I lie, I am not.
 Fool, of thyself speak well :...fool, do not flatter.
 My conscience hath a thousand several tongues,
 And every tongue brings in a several tale,

భీమ తస్య రసము .

1 ద్వి॥ పొగఁగిముక్తినిలునె.పుండిట్టినాలి .

♦ జెగ.దుగుట్టమువలె.విసిగించువచ్చెడు॥

2 గీ॥ ♦ బీరమత్యాశచేగొంగు .పిసుకఁబడియె।

♦ గుఱుమఱు.జెగ.జుగుఱు.వొంది.తెనెము-మఱియు।

♦ దగిలిదుఱొడనంబు ♦ ప్రధానమయ్యె।

♦ న్యాయమేలినపారి రా.జ్యమునువిడిచె॥

3 సినచూలిక—

♦ ఇంకొకగుట్టము.నీవునాకుందెఱుఱ

♦ కట్టమునాదగు.గాయములను।

♦ దయచూడుచూసన్పు. ♦ దె.వమా-

యాగుము- ♦ కలఁగంటి-నింకెద్ది.కాదుగాని।

♦ పిటికిబుద్ధియెట్లు.పీడించితివినన్న -

♦ వెలవెలబొలు ♦ ది.వెన్నుపుడు- ♦ డి।

♦ రేయి-వడంకునా.మెయెడనిలిచెను

♦ జడు ♦ వుగ్గడించెడు. ♦ చలువబొల్లు।

♦ దేనికివెలుచెద- ♦ నానిమిత్రము-

మఱి.నాచెంతనెవ్వరు.న్గనరారు।

♦ ననునేనుఁబ్రేమితు- ♦ ననఁగ ♦ నేనేనేను-

And every tale condemns me for a villain.
Perjury, perjury, in the high'st degree ;
Murder, stern murder in the dir'st degree ;
All several sins, all used in each degree,
Throng to the bar, crying all.— " Guilty ! guilty ! "
I shall despair. There is no creature loves me ;
And if I die, no soul shall pity me :
Nay, wherefore should they, since that I myself
Find in myself no pity to myself ?

.కల్పవృక్ష-హారేక-మంజుశ్రవణం.

.లేడ-హనుసే.

.మేమి-సన్నుంజియే.

.నేనెన్కా-వైభవం.

.నే.మోయని-సన్నయ్య.

.నేకారణంబున.

.మేలునొసరించి.

.నోహోయట్లుకాద.

.సహ్యించుకొనెదగుత్తి.

.నాడెగావునమోన.

.కల్పవృక్ష-చునుంటి.

.సవివేకినీయించి.

.నాడెగావునమోన.

.నావివేకమువేయి.

.యెల్లనాల్క-యుజెప్పు.

.పానానానానానా.

.దశ్య.

.సూనానానానానా.

.రాని.

.మేమి.

.నానానానానా.

.

.

.

.

PERICLES—

Act I Sc IV.

4 But see what heaven can do ! By this our change,
These mouths whom but of late, earth, sea, and air
Were all too little to content and please.
Although they gave their creatures in abundance,
As houses are defiled for want of use,
They are now starved for want of exercise :
Those palates, who, not yet two summers younger,
Must have inventions to delight the taste,
Would now be glad of bread, and beg for it :
Those mothers, who, to nourse up their babes,
Thought nought too curious, are ready now
To eat those little darlings whom they loved
So sharp are hunger's teeth, that man and wife
Draw lots, who first shall die to lengthen life.
Here stands a lord, and there a lady weeping :
Here many sink, yet those which see them fall,
Have scarce strength left to give them burial.
Is not this true ?

4 నీసమాలిక —

అ.యినను బరికించు. మూడవ మేమి సేయగలఁడు - మామూలు
 .వగుటవలన!

నీకోళ్లు - నీనినెం. తేనిన్న మొన్నటి. దాక భూమియు సముద్రంబు
 నాలి!

.వానిజంతువులను .వాడుక లేమిచే .నిండ్లములుగుసంత హెచ్చు
 గనిడి!

.యైనచనుపఁ గొంచెమయ్యెనో - యిప్పుడ. భ్యాసంబులే కివి. ప
 స్తుపడియె.

.గ్రొజచ్చుల్పింపఁ. గోరిన నాల్కలి. ప్పడు కొట్టకై కడు. ము
 దముపొందు!

.మఱిదాని. సూచించు - .బిఱుతలఁ బెంచుట . కెంతయో. శ్ర
 ధవ. హించినట్టి!

.తల్లులేత మకన్న. పిల్లలందికసిద్ధ. పడెద - రాకలిపలు. నరుసయెంత
 .వాఁడిగనుండెను. భార్యయుం బెనిమిది .తమలోన నెవరు తొ. బు
 దెగటారి!

.బ్రతుకును. పొడిగింప .వలయునోయని చీట్లు. తీయఁ దొడంగి-
 రి. తెన్నుననొక!
 .దొరయును మఱియొక .దొరసాని యవ్వోట .నిలఁబడి రేడ్చుచు
 .నీరసిల్లి!

.కూలుచున్నార పెక్కండు. సోలియచట!

.గాని-వానిలపాటును. గొంచునట్టి!

వారువారలఁబూడ్చెడు. బలములేక!

.నిలిచియుండెడివంతయు. నిజముకాదే.

WINTER'S TALE—

Act III Sc. II.

5. But, O thou tyrant!

Do not repent these things, for they are heavier
 Than all thy woes can stir; therefore, betake thee
 To nothing but despair. A thousand' knees
 Ten thousand years together, naked, fasting
 Upon a barren mountain, and still winter,
 In storm perpetual, could not move the gods
 To look that way thou wert.

RAPE OF LUCRECE

6. He, like a thievish dog, creeps sadly thence;
 She, like a wearied lamb' lies panting there:
 He scowls, and hates himself for his offence:
 She desperate with her nails her flesh doth tear:
 He faintly flies, sweating with guilty fear;
 She stays, exclaiming on the direful night:
 He runs, and chides his vanish'd loath'd delight.
 He thence departs a heavy convertite,
 She there remains a hopeless cast—away.
 He in his speed looks for the morning light;
 She prays she never may behold the day;
 "For day," quoth she, "night's" scrapes doth open
 lay,
 And my true eyes have never practis'd how
 To cloak offences with a cunning brow.

5. సీ॥ . సరియె - యోకూర్కరా. జానీవునీయంశ. ముంకు
 బళ్ళాత్తాపము. ఎడబోకు।
 . కతిమేమనంగ - నిగ్గలచెడు నుఃఖము. లన్నిటి
 కవిభార. మగుచునుండు।

. గాసనీపెద్దియున్గావించుటకు • నెట్టి. కొనకు
 మానందోఁజు. గుటకుఁదప్ప।
 . భక్తితోనొకవేయి. • సర్యాయములునీవు
 . సా • ప్తాంగమెరఁగుట. యెన. లేక।
 . యొక్క పెట్టునఁబదివేల • యుగములీవు।
 . దినములకొండ్ల • కొండ్లపైఁ. దె • జపిలేని।
 . బలుతుపానునసీతునం. బ • స్తుపడిన।
 . గానినీకీడువేల్పుల. • స్థరఁచలేదు.

6. సీ॥ ఆతఁడుదొంగకు. క్కట్టులక్కడనుండి
 . యలజడింబ్రాకెడు. నాపెరుచట।
 . గడు • రోజుచుండెను. బడలికంబడుగొట్టె
 . ప్పి. కైవడి - వాఁడు • చిట్టునొచ్చు।
 . కొన్నుదన్నుందిట్టు. కొంచుండె
 డనతప్ప. గుఱిచి - యాకెయుదస. గోళ్లతోడ।
 . మెఁజల్చుకొనుచుండె. మఱియునానఁదొంగి.
 . నేరముజంకు. నెమటపట్టి।
 . యతఁడుస్వీడుప్పొన. నామెనాటి।

- 7 As the poor frightened deer, that stands at gaze,
Wildly determining which way to fly,
Or one encompass'd with a winding maze,
That cannot tread the way out readily;
So with herself is she in mutiny
To live or die which of the twain were better,
When life is sham'd, and death reproach's debtor.

• బడిదమా రేయి కై మొజ్జె బెట్టచుండె

• వాడొకరు గొట్టచు నొకరితో బడునుచుండె

• సుందరిలోన • మునియును • సుఖమగుచుండె

ఉ॥ • చేసినదాని • వగవు • బెందుచు నొకరితో రాజువి

• చెప్పెననిరాక నొందియట • కేడియయుండెను • భక్తి రాలుగా

• వేసిన పాపము • బడిదమా రేయి • పెట్టునొకరును • ఎట్లడించురే

• దోసములు చెప్పెనల్ • వాడొకరు • దురుట • వచ్చెనగు • లుక్కునుంగురన్

• దొంగిలెడు నేపానాదునను • దొంగిలెడు • నలెదటం

• చాననికొరుచుండు • నన • యరలు • దినంబును • జూడకుండుటన్

7. నీ॥ • తావేటకానికి • దారసమైయెటు

• పారిపోవుచునంచు • వలనుమగులు

• జరికునజూచెడు • కిరక కై • వడి • లేక

• కడుగుకు • తావు • బడిని

• దొంగిలెడు • దొంగిలెడు • లేకుండిన

• దానిపోలిక • దారలోన • దానె

• గురజలాడుచు • దన్ను • కినుచుండెనెచ్చెలి

• బ్రతుకు సిగ్గునకులో • బడినయపు

• వాణియునెరియు • పునం • బడినవాని

• దెల్లముగజావువేలుపు • తెగడునపుడు

• బ్రతికియుంటయె • యటుకాని • పట్లజావ

• దివ్వరుటయె • లెస్సయి • రెండ • పట్లగునని

భీ బ త్స ర న :

1 తృషామహత్యాపాతవికృతమోక్షమః।
 శ్వసక్తుమహామూల విసారితాననః।
 నహంత్యిదాదేహి జాత్యశ్వరో।
 విలోపిహ్వశ్చలిశాగ్ర కేసరః॥ ఋతుసంహారేన।

శ్లో 14

2 సముత్థతా శేషముగాఽజాలసిం।
 విచన్నమీసం ద్రుతభీషసారవనం।
 పరస్పరోత్పిడన సంహతే గజజైః।
 కృతంసకంబంద్ర విమదకదమమ్॥

శ్లో 19

3 సఫేసలోలాయతవక్త్రసంపుటం।
 విరిస్సతాలోహిత జిహ్వమున్ముఖమ్।
 తృషాకులంః సృతమద్రిగహ్వరా।
 దవేక్ష్యమాణంమహీక్షీకులంజలమ్॥

శ్లో 27

శా కుం త తే .

4 రమ్యందేష్టియథాపురం ప్రకృతిభిన్దప్రత్యహంసేవ్యతే।
 శయ్యాప్రాంతవివతనైర్విగమయత్యున్నద్ర ఏవక్షపాః।
 దాక్షిణ్యేనదదాతివాచముచితా మంతఃపురేభ్యయదా।
 గోత్రేషుశ్చలిదాభవతి చవీడావిలక్షిరమ్॥

వి

1 గీ॥ .కడియొడగఁదుశ్శాసనము .కడిమియోజి
 .నూరుచుచుమాటికిఁడు .నోరుదెలిచి
 .నాల్కయల్లాడుచుండు-గొ.ననవకడల
 .సిరిగి మేన్మఁజంపదు.చేరువయ్యు॥

2 గీ॥ .మొండుగాఁబెర్కఁ బాడు సముద్రముగాఁబెడుమ
 .బడినమీలు-వెలుచిసాక్షు .తెలివైగుండు
 .కలిసియొడఁబడఁదాగు .చే.గలమెకముల
 .పోరుచేదట్టముగి .కొంపి.మీలువడుగు॥

3 గీ॥ .నురుగుకఁగెదలుపొడవను .నొకొడొప్ప
 .లెంకియుంకిజొసెచి.యెల్లనాల్క
 .లెంసి-కడుపెప్పగుండ- నీ.కొనివనుచు
 .గొండపల్లముగాదుకన్న .విగడువెడలె॥

చ॥ .సొగసులనేవగించు.దొలి.చొప్పన .వంతురులకొండ-కే
 .లుగిడుపుఁగూర్క-పెక-పొర.లు-కగిల్కల.నొటనొడ
 .మొగిమొగిమోటుమనోబులుక .మొపునెప్పొడబొటలజెందిన
 .ప్పగిననిప్పొట్టిచ్చివడి .పొందుమఱింకెడుస్సెనెత్తయు॥

TIMIDITY.

AS YOU LIKE IT Act. I Sc. III

- 1 Alas, what danger will it be to us.
Maids as we are to travel forth so far,
Beauty provoketh thieves sooner than gold.

CORIOLANNS Act I Sc. III.

- 2 But had he died in the business,
madam, — how then?

HENRY VI PART II Act III Sc. II

- 3 Upon the eye-balls murderous tyranny
Sits in grim majesty to fright the world.

KING JOHN Act III Sc. III

- 4 I had a thing to say. — but let it go:
The sun is in the heaven, and the proud day,
Attended with the pleasures of the world
Is all too wanton and too full of gawds,
To give me audience; if the midnight bell
Did, with his iron tongue and brayen mouth,
Sound on into the drowsy ear of night;
If this same were a churchyard where we stand,
And thou possessed with a thousand wrongs; —
Or if that surly spirit, melancholy,
Had beked thy blood, and made it heavy thick;
Which, else, runs tickling up and down the veins
Making that idiot, laughter, keep men's eyes.

భ యా న క ర స ము .

1 గీ॥ .అకటమసకేకేమి . చూడకల్లునో!

.యర్థతదవ్యసడుచు.నపుడు- మనము!

.పడుచుకన్నీయలము- బంగారుకన్నదొం!

.గలనురేచు*సోచు.గంబువడిగ.

2 వ॥ కాని-యతఁడొకనితో నుడిసినదోకమ్మామప్పవేలు

3 ది॥ .నీకనుపావల:నెలకొనుమృత్యు!

.భీకరకౌర్యము.ద్వం*బెగడింప.

4 సీతమాళిక—

.వేజెప్పవలయును. నీకొక్క*సంగతి-

.యెనబోనిమ్మది- .చూకసమున!

.బ్రోద్దపెలయుమగడె- .నొప్పినట్టి

పగలు.కూడుకొనిజగము.వేడుకలను!

.మిగులభోగంబున .మిక్కిలిడాబున

మించెనునన్నా ల.కించుట.కయి!

.యలనడిచేగడి .చూరములేనయిప్ప

.నాలుకతోడుక .నక్కయి*కనదు!

.And strain their cheeks to idle merriment,
.A passion hateful, to my purposes—;
Or if that thou couldst see me without eyes;
.Hear me without thine ears, and make reply,
.Without a tongue, using conceit alone,
Without eyes, ears, and harmful sound of words,—
.Then, in despite of brooded-watchful day,
.I would into thy bosom pour my thoughts.—
But ah, I will not:—

MEASURE FOR MEASURE, *Act III Sec. I.*

5 Ay, but to die, and go we know not where;
To lie in cold obstruction, and to rot;
This sensible warm motion to become

.నిత్య దీనోజ్జితో . నెంతయుంగుమ్మ-

రా.తిరిచెవిలోపల. మొర సెనేని.

.మనమున్న చోటు . స.మాధియా సేనియు

.నీకుఁదప్పులు వేయ. నెగడెనేని.

.యటుగానియెడ - చాదు. రాగ్రహభూతము-

.పిన్న జ్వరము నీదు. నెట్లుదుక.

.చెట్టిచిక్క-నెనేని. స.న- నెనిచో-

.గిలిగింత . నాశకు . సలిసియద్ది.

.వర్షిదు నెగదిగ. బ్రజల నేత గ్రంబుల.

.విప్పెడు నట్టులా వెట్టి-నగవు.

.నొసరించుచున్ - మఱి.యును-

వార్షిలగ్నిన్ . నొమర్చేడ్కకు. బొన్న-నట్టి.

.గుణమునా . పూన్ముల. కుంగిట్ట-

దదిగాక . కన్నలు లేకీవు . నన్ను జూచె.

.దేని-యాలించెద. వేని వీనులు లేక-

.నాల్క లేక . బదులు. పల్కె-దేని.

.యూ.హ.హ.త.గ్రహ యువ. రెగాగ పనులచు-

గనుల్ . నెన్నుకుడిప్పల్పు. ను.డువులనద్దు.

.నెత్తసియుండెద వేని నీ.య.డదలోన.

.బోయుదున్నె మ నాతల.పుల. సకలము.

.మిగులగని పెట్టుచుండునీ. పగటియందు.

.నె న-గాని-యటుల్సేయ . నహహ నేను.

5 సీసమాలిక -

.సకల విచచ్చుట. మఱియు బోవుటయెట. కో-

తెలియగ నేర. ముంట-పేరు.

A kneaded cold; and the delighted spirit
To bathe in fiery floods, or to reside
In thrilling regions of thick-ribbed ice;
To be imprisoned in the viewless winds.
And blown with restless violence round about
The pendant world; or to be worse than worst
Of those that lawless and uncertain thoughts
Imagine howling;— it is too horrible.
The weariest and most loathed worldly life,
That age, ache, penury and imprisonment
Can lay on nature is a paradise
To what we fear of death.

కొనిన చలువ నెత్తి . తను-మఱి మఱుగుట-

.మొలకువ గల్గి వెచ్చ . మొలక పడిచిన ।

.ముద్దయగుట - మోద . ముద్ద బొందియెంతయు-

.ననవరతమునున్న . యట్టి జీవు ।

.డగియెల్లం దాన . మాడుట కొల్లెడు

పా . తీంచెడుదళసరి . మంచుదబ్బ ।

.పై నెలకొనుటయు - . గానిపించని

గాడ్పు . లంజెటవోయి నిల్క-డగలుగక ।

.వడితోడ మాగులా . డెడుజగమునకు

జుట్టు నెగురగొట్టుబ . డుటయు - లేక ।

.హామోలు ను నుతి . మోలు నురతితిని

.తలపులన కొనెడు . దానికన్న ।

.నెక్కువయిడుమల . జొక్కుట - యదికడు

.గోరము - ముడిమిన్ . గులునులేమి ।

.బందిమఱియుమనల . నందించిబడలిక ।

.చీడలునుమిగులజేయునట్టి ।

.యూబ్రెయిలెయరయగ . నొకయవేలగు ।

.డచ్చిపొందెను . నగ . చాట్లకన్న ।

22 22 22 22 22

- [illegible]

అనుభవము

- 1 మనమును విడిచి వేరొనగ నున్న మున్నగు సమస్తమును
 ప్రాంతముల నుండి మోచుకొని వచ్చిన వారలను గూర్చి వ్రాసినది || పాదము 3

- 2
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

- 3 కేసిననాదా వసమంగళిభూషణాః
 ముఖేన నామస్య తోత్ర శాంతానాః
 లక్ష్మప్రకాశేన విచక్షితాశ్చరణాః
 ప్రభావతీ లక్ష్మణీ నేపథ్యధిపతిః॥

- 4 దినేశనగచ్ఛస్సుచిత్రాంతపీఠరం।
 తదీయమానీమముఖం స్వస్వద్యయమ్।
 తదన్యకారభ్రమమనీయమ్।
 స్సుజాతయోః పంకజకోశయోశ్చయమ్॥

- 5 వ
 సమంతమాహాశ్వ శక్తి ముఖ్యం ।
 స్మృత్యుచితమునను మిథావ్యతంత్ర్యచి ।
 ఉచితమునను మిథావ్యతంత్ర్యచి ।
 శ్చిరాత్పుత్రస్వశక్తిరసజ్జతాంయయుః॥

అ బృ ర ము

1 కం॥ ♦ వేడగున్-గ♦యి పె♦ంపన్న్ | ♦ బడియంగా

♦ గోరినవ్వ♦ బడియెద-నానన్ |

♦ బొడవగునతనికె♦ బొందం|బడునందునకు

♦ గయిచ♦మ♦మ♦బుగ్గువలెన్ |

2 గీ॥ ♦ సొగసునకుదగునట్టి తె.ల్వెగలవాడను |

♦ తెలివికిందగుచదువుల ♦ వెలయువాడు |

♦ చదువులకుదగినపనిని ♦ నల్పువాడు |

♦ పనికిరగినట్టి ♦ పెంపున ♦ ద♦నరువాడు.

3 గీ॥ ♦ పదిలుచిక్కుట-గొంచెము ♦ ప♦డవు♦మెయి |

♦ నామెనొక్కగఘా♦బెల్పు♦మోము♦డ |

♦ నేకువన్వెల్లు తగ్గు♦జా♦విలినరుదగు |

♦ చుక్కలుగలుగుమాపటు ♦ చూడ♦బడియె.

4 గీ॥ ♦ పొద్దులున్ని♦డబలిన ♦ నో♦టిసల్ల |

♦ ముక్కులచనంగనము ♦ కే♦ట్ల ♦ ఘగి♦బడిన |

♦ పొ♦ల్పుమీతెడు తామర ♦ మొగ్గదోయి |

♦ దగుసి♦నీన్మీ♦దుమిక్కిలి ♦ దెగడుచుండె.

5 కం॥ ♦ కడు ♦ పిల్లు ♦ నిమిషాడమి ♦ వి | ♦ గుడుహోయిం

♦ పొలవాక ♦ గురియిం చెడునా |

♦ బుడుత ♦ దొడనిడికోమకుతా | ♦ కుడుచవి

♦ వడవో ♦ దొర ♦ ము ♦ గుడుకందోయి.

6 గీ॥ ఎడఁదనగ్దానిచేఁ గొట్టఁ బడిరగుండు।
 .మొ॥ నకనులనీతితోడుత.న్పు॥ డమిఁబడియె।
 .నరకుఁగొనకా॥ నొ॥ నులునిము॥ నరబులోనె।
 .హా॥ లింగను॥ దళములరొద.తోడతేనె.

7 గీ॥ కొలఱుచేవన్న చేతను॥ గొన్నయాడు।
 .న॥ ఁడఁకునముదలగునానొ॥ నము॥ చేత।
 .నీకునరియగునాతినిన్. బెండ్లియాడు।
 .రతసము॥ పసిడితోడుత.చతపదు॥ నడి.

8 గీ॥ తురితముగఁగిటిదారి॥ కరుగుచున్న।
 .మొకతెచేఁజేయిచేతబట్టుకొనఁబడియు।
 .బట్టనవిడిపులుకాలెడు॥ నట్టిబట్టి।
 .న॥ రకుఁగొనఁబడదంతలో॥ దు॥ అమఁబడఁగ!

9 గీ॥ కాటుకింకొకరితనుడి.కంటఁబెట్టి।
 .యెడమచూపునకగ్దానినిధుటమాని।
 .కమవడిగ॥ బాలకట్టచెం.గటికిమిగుల।
 .జొ॥ కమైసగుడెంచె॥ న.లాక॥ బట్టి.

10 గీ॥ రా॥ గవుందమకన్నుల॥ దాపుదెలులు।
 .నలువలేకుండి॥ కొండు ప.నులెవియైన।
 .వినికిమొదలగువారిత.క్కిన॥ చెయదము।
 .లెల్లఁజూపునఁజొర॥ బడి.యెన్ని పముగ.

11 గీ॥ తేనికేదితగదొ॥ దానినామె॥ కిమి॥ డు।
 .చెల॥ గిహ్మమి॥ జి.సలిపినా॥ డు।

- 12 ఇహోష్యద్వస్త్యతనయం స పవత్రోభే | [న9శ్లో॥ 74
 సానుగ్రహోభగవతామయిపాతితోయమ్ |
 కృష్యాంనమాన్నపిఖలుక్షీర్తిమింధనేన్దో |
 నీడప్రహోహజరనీం జ్వలనఃకరోతి॥ శ్లో॥ 80
- 13 సమమాపన్నసత్వాస్తా రేజురాపాండురద్విషః |
 అంతగతతఫలాంభా స్సస్యానామివసంపదః॥ న10శ్లో॥ 59
- 14 సుతౌలక్ష్యాశతుర్హ్నా సుమిత్రాసుషువేయమా |
 సమ్యగారానితావిద్యా ప్రభోధవినయావివ॥ శ్లో॥ 71
- 15 తావుభావపిపరస్పరస్థితౌ |
 వధకమానపరిహీనతేజసా॥
 వశ్యతిస్మజనతాదినాత్యయే |
 పార్వణౌశశిదివాకరావివ॥ స॥ శ్లో॥ 82
- 16 సాసీతాపన్నిధావేవ తంపవేకధితాన్వయా |
 అత్యాశూఢోహినారీణా మకాలజ్ఞోమనోభవః॥ స12 శ్లో॥ 33

.తప్పదానినడుగుఁ జొప్పించుచు పరుల
.లయ్యును నామనమున నడఁగి నారకు.

12 గీ॥ .కనుపడనికొడుకు మొగముఁ దమ్మిసిరిగల
.నాకు మేఁదొడ్డి నొరుమీరు
.నెఱయునగ్గి దుక్కి నెలఁగాల్చుచుదాని
.విన్ననంబుల మొల పించునట్లు.

13 గీ॥ .ఒక్కమాటెచూలు. నొందినయవ్వార
.లించుకంత లెల్లు. మించులలర
.ఁ బొట్టకల్లతోడఁ బలునారుచుండెను
.పైఁదుసిరులమాడ్కిఁ బరసించుచును

14 గీ॥ .కనియెలచ్చునతరుగ్గు. లనుకొడుకుల
.ఁ గవలవారలనుమించు. మివలఁ బొట్ట
.తోడ నేర్చినవిద్వయ. దొడ్డ యెలుక
.మేటియడఁకువఁగాంచిన. సాటిమీఱ.

15 గీ॥ .ఒకరువుల నెదిరి. యుండినవారల
.ఁ గనుగొనియెనిరువుర- మనిసిగుంపు
.హెచ్చుతగునెలుగు. తెనసి సంజయ
.పున్న మతిలువదొర. జొన్నలనలె.

16 గీ॥ .ఆపెనీతదాపు. నందెయవ్వారి
.గోరుకొనియెననదు . కొలమునెప్పి
.మిగులఁ గొంఘఁ జెంది . మెలఁతలఁ జూరరాజు
.తలులమంచిచెడ్డ . లెలుగకుండు.

17 ఇతర శక్త్యవేదేహీ మద్యైర్భిక్షాచోదితాః॥
కపయశ్చేరురారణ్యే నామస్యేవమనోరథాః॥

శ్లో॥ 59

18 ప్రవృత్తావృత్తాభ్యామూం తస్మాదసంపాదశీలనాత్॥
మూఢతస్మాదంతర్జితం తస్మాదసారమివనిమిషమః॥

శ్లో॥ 60

19 దృష్టావిదిష్టతాతేన లంకామూరతాత్ప్రవృత్తాః॥
జానకీవిషవల్లభిః పరీతేవమహాపథిః॥

శ్లో॥ 61

20 ప్రత్యభిజ్ఞాసరత్నంచ కామూహాదరణయత్కృతీ॥
హృదయంస్వయమాయాతం జై నేతృశ్చైవమూర్తికమత్॥ శ్లో॥ 64

21 మైత్థ్యాభీయతగ్రీవాదిష్టతాత్వార్గా॥
భ్రష్టంమగుఃసూక్ష్మం మేదమువాక్యామ॥
అదృశ్యతత్త్వచ్చరణారవింద॥
విశేషదుఃఖాదివబద్ధమానమ॥

స 13 శ్లో॥ 28

22 పతద్గిరేర్మాత్రవతఃపురస్తా॥
దావిభావత్యంబరతేభశ్యంగిశా॥

17 గీ॥ .॥ బడియచేతనుబంపగాఁ బడియఁజేత॥

.॥ లెచటనచలునువైదేయి॥ నెమకుటకయి॥

.॥ త్రిస్పృహస్పృహమృగిడిరెం॥ తేలియగుమఁ॥

.॥ గుంఘమంఢినసీ॥ రామ॥ .॥ క్కెలనోగి॥

18 గీ॥ .॥ హనుమ మాపెదయిన॥ యుగికియు॥ సగపాతి॥

.॥ దరిసెనంబువలన॥ నెఱుగఁబడఁగె॥

.॥ దాటిపోయెనొకట॥ మేటిమఁన్నీటిని॥

.॥ దగులుబాటువాడు॥ .॥ ఇగులుమువలె॥

19 గీ॥ .॥ చూడఁబడియెనక్క॥ నలం॥ .॥ రుహిణి॥

.॥ నట్టి॥ జానకి॥ లెను॥ .॥ రయుమన్న॥

.॥ వానిచోలె॥ విసము॥ బరఁగొఱుతఁగె॥

.॥ గలసియున్న॥ జీన॥ .॥ గట్టమాడ్కి॥

20 గీ॥ .॥ హరియునసదుపనినె॥ నెఱిగియు॥ తొనిగియు॥

.॥ దాపివాలురతన॥ మప్పగించె॥

.॥ ద॥ విలిరామునకును॥ దనయరతదూపును॥

.॥ బొందివచ్చునీత॥ డె॥ దమునలె॥

21 గీ॥ .॥ ఇదియొక్కొక్కటని॥ నెవ్వరెడనొకంబు॥

.॥ బడియె॥ నీమడుగుంద॥

.॥ మేఘదో॥ టగు॥ కతననవ్వనటగు॥ బొ॥ దమనటుల॥

.॥ నొక్క॥ యొక్క॥ .॥ మూ॥ గెతెనమున॥

22 గీ॥ .॥ ముందు॥ దో॥ చుచుండె॥ ము॥ మునుతొరయుచునె॥

.॥ మా॥ లెమంతి॥ మనెడు॥ మ॥ లగ్గులకొన॥

నవంపయోమత్రస్మిన్ శతకాయాచ |
స్వద్విశ్రాంత్యాగాహనం సమ్యక్ |

శ్లో || 26

23 స్వయంగాప్యనామనామచితోయాః |
సోయంపటశ్చావ్యమగ్నైవశ్రీతః |
రాజిమణినామినగామదానాం |
సపద్మగాగఃఫలితోవిభాతి |

శ్లో || 53

24 అసంతతత్వప్రభవస్యయాన్య |
హిమంససాభాగ్యవిలోపజాతమ్ |
ఏకోహిదోహాగుణసన్నిపాతే |
నిమగ్నతందోఃకిరణస్త్వవాంకః |

కుమారసంభవేన || శ్లో || 3

25 తామ్రానమూర్త్యాశ్చరేనగంగాం |
మహాపాదీంనక్తమితాత్మభాసః |
స్వయంజ్యోతిఃముపదేనవాతే |
ప్రేక్షదీరేప్రాక్తనజస్మవిద్యాః |

శ్లో || 30

26 శుష్పంప్రవాళోపహింయదిస్యా |
స్మృతకథలంనాస్థురీకరమృతమ్ |
సతీనుకార్యాద్విశేషస్యసన్యా |
స్తామోగ్నిశ్చయేమితేపుత్రతన్యః |

శ్లో || 44

27 స్వరేణతస్యామమృతసుతేవ |
ప్రేక్షల్పితాయామభిజాతవాచి |
అప్యప్యప్యప్యాప్రకరాలశ్చ |
ప్రేక్షత్వంప్రేక్షింసతాప్యహానాం |

శ్లో || 44

• కొత్త నీరచట • కా. కొటమర్బుల-న్నిన్ను ।
• నెడమునాదుకముు. విడువబడియె.

23 గీ॥ .మునుపు సచేత వేదంబు. నెనెదియదిది।
 .చా॥ మయనుకట్ట॥ వాడిక॥ నెనెదియదిది।
 .పండులన్నిండ్లి కెంపులు. మ॥ మండుకొన్న
 .గిరుడొక చ్చుల పోవలెను. మో॥ మునుచుండె.

24 గా. శోలఃదిక్స్మైఃసతతః. ముగ్ధవియగుః
 • దేసికిన్ద్రుచుసాగసుఃగు. దింపలేదు.
 • వోసమొక్కటైసఃగునముల. రాసిలోస.
 • ముగ్ధుగు-మచ్చ • దేన్నలకాని. మినుమలపలే.

25 గీ॥ .వే॥ ట్టు॥ కే॥ గొ॥ పు॥ వ॥ చ॥ చ॥ ట్టు॥ లవ॥ లె॥
 .రే॥ మ॥ జే॥ న॥ ద్రు॥ న॥ ద్రు॥ ని॥ చ॥ య॥ ల॥ ట్టు॥
 .మి॥ గు॥ బ॥ జు॥ ట్టు॥ న॥ ద్రు॥ ద్రు॥ లి॥ గి॥ న॥ మ॥ ట్టు॥
 .ని॥ ట్టు॥ కే॥ గొ॥ పు॥ వ॥ చ॥ చ॥ ట్టు॥ లవ॥ లె॥

26 శ్రీ. శ్యామసుందరీ శతనామ సంహిత. సేవితవ్య! -
 . సకలదేవతాసమగ్నియమలౌకిక. విశేషయోగిని
 . శక్త్యాశాపైకేమోక్షానియం. వలరునచ్చె!
 . చి-రునగివునకుంబోలికం. పరదన-హుచ్చె.

27 గీ. తేయవల్కు-లుగిల్లునా. తీర గిల్వోజి।
 .యెంతయుంబాతుకెయెలు. గెగెచప్పుప।
 .వినెడువారికినుత చెడు. వీణెయనలే।
 .వెలుగుచున్నదివెలుగును. కిదెనెరుగును.

28 ప్రవాతవీలత్పలనిర్వశేషః
 ముఖేరవిప్రీక్షితమామగతాత్మ్యాః
 తయాగ్మహేతంనున్మగ్నాంగనాభ్య
 ప్రతోగ్మహేతంనున్మగ్నాంగనాభిః॥

శ్లో॥ 46॥

29 సర్వోపమాద్రవ్యసముచ్ఛయేన
 యథాప్రదేశకంవిలవేళితేన
 సానిమితావిశ్వస్యహస్రయత్నా
 దేకస్థసాండక్యదిక్పరేషేన॥

శ్లో॥ 19

30 కావ్యేత్తత్తత్పరకారేణ
 నోపకారేణదజ్జవాః॥

శ్లో॥ 40

31 తస్మిన్నపారాగమ్యేనః క్రూరేప్రకృహితక్రియాః
 వీర్యకంత్యోపధారీపవిత్రారే సాన్నిహితకే॥

శ్లో॥ 48

32 ప్రయోజనాపేక్షితయాప్రభుకాం
 ప్రియశ్చలంకారవమాశ్రితేషు॥

శ్లో॥ 1

33 వరాహప్రకృతేనసత్కణితకారం
 ధునిశీతిగణాంధరయూస్మచేతే
 హ్రియేణనామగ్రన్యవేదాదుకానాం
 పరామృతవిశ్వరూప్రస్థాని॥

శ్లో॥ 28

34 అలోకనామగ్రన్యవేదాదుకానాం

28 గీ . బలుకఁ దవలియదలియన్ . కలువనూర్చి-
 . వెలయుచుండెను వాఱ్ఱంటి . తదురుమాడ్చి-
 . మాఁడులింకలనుండి మా . చేతఁ గొనినా-
 . మా పవలన నెచుకొనినా . మాఁడు తేల్చు.

29 గీ . సువ్యఁగాఁదగుతావుల . నుండఁబడినా-
 . నాటిదినుసరిగింప బలు . పఁతపమునొయి-
 . నలువఁబడియెనా వెలఁదుకనఁబడిచేర-
 . నాఁకటఁగలసొంతఁజూయి . నికరదంగ.

30 ద్వి . కడుచుండఁగిడుచ . క్కఁబడఁచుకుంట-
 . గొడఁగూచుకటన్మాట . కీడునఁగాని.

31 గీ . వీనరములయ్యెమా చేయఁదెంకపుకెల్ల-
 . పైఁతఁకెంతయుఁగూలేయా . వానియెడల-
 . సాకసారెకుఁదెలరేగు . దన్నియందు-
 . నుంచినత్తువుఁగలిగిన . నుంచుండఁతె.

32 ద్వి . పరికాశలనీవట్టు . వంజలకుగాఁత-
 . మనుగులయెడఁగంద . తాడుదఱచుగ.

33 గీ . సంజవన్నియఁగల్గియు . గొండగోఁన-
 . తావిరేకున్కిచేతఁడెం . దమునొగిల్చె-
 . తచుకగగొంతుములన్నియు . గూచుకపట్ల-
 . పెడఁజెబగంచిదుజేలుపు . పిదనడత.

34 ద్వి . కంఠముతెలియఁబడ . కజగములొన-

ద్వివంశిమందాశ్చరితమృహత్కనః

స 5 శ్లో || 74

35 అపమేఘోదయంవషణ్ మదృష్టకుసుమంఫలమ్ |
అతికితోపపన్నం వశన్వంతిభాతిమే ||

స 6 శ్లో || 53

36 సూచంబుద్ధమివాత్మానం హృదిభూతమివాన్యసమ్ |
భూమేదివమివాన్యథం మన్యేభవదనుగ్రహన్

శ్లో || 54

37 అగస్త్యేభివ కేశసంచయం |

నన్నిగృహ్యతిమిరంహరీచిభిః |

కుష్మలీకృతసరోజలోచనం |

చుంబతీసరజనీముఖంశశీ ||

స 8 శ్లో || 63

38 రక్షణావృషహాయచంద్రమా |

భారవిషపరశుద్ధమండలః |

విక్రీమానిఖలుకాలదోషజా |

నిమలప్రకృతిస్ఫుష్టిరోదయా ||

శ్లో || 65

39 ఉన్నతేషాశశిసఃప్రభాస్థితా |

నిమ్నసంశ్రయపరంనిశాలమః |

నాసమాత్రసదృశీప్రకల్పితా |

వేదసాహగుణదోషయోగతి ||

శ్లో || 66

.వతులేని పెళ్ళన. ద్వీశీదున్వీశీశు.

35 గీ|| .కారునుబ్బగి మ్మకయెగరినదువాన।
 .పుణ్యకానరాక. పొడమపండు।
 .తలతువారిలిటు. దరి సెనమిచ్చుట।
 .మోర-నానెనొర. నల్లొక్కె-

36 గీ|| .నట్టిమొద్దుతెల్వి. బడసినచందాన।
 .నోర-యనుముబంగ. రెనకరణి।
 .బువినివిడచినను. దివికెక్కినపంతు।
 .సనుగురించిమీదు. నెనరువలను.

37 గీ|| .గురులగుంపువేళ్ళ. వెరవున-మిస్సు-ల।
 .జెలుపుమీటనియల. దొలగదోసి।
 .మొగడుకమ్మమూడ్కి. నెగడురేయిమొగంబు।
 .కడలిసెన్నమాడ్డు. లిడెడుమాడ్కి.

38 గీ|| .తమ్మిగతుడెట్టి. ననమునువిడసాడి।
 .కరమునుద్దయావు. గలిగెడుదటి।
 .సేగినదపుమాడ్డు. చెరిగెదుతిరముగి।
 .నచ్చమోగొనంబు. నందాపజలు.

39 గీ|| .చందురునెలుంగుమిట్టలు. మందునుంచె।
 .మాపుచీకటిపల్లంబు. పొళ్ళనడలె।
 .దమకుదగిసెట్టిగొనమువో. సముననడితె।
 .నిక్కముగదమ్మనూలిచే. నెరవబడియె.

40 సుకాంతకారితావనితాసుకారం |
 కూజాతమాఘాశితరక్తవేళిమే |
 వ్రిన్నారితోన్న మృమిర మృకంఠ |
 ముహుమహాహం శృంగిణిచామృత్యుశ్చే |
 విశ్వంజులంకరీతియగ్మయోమ |
 ద్దధానమాంకంవగ్మయశ్చేన |
 తుహ్నింశువనాంకంబలీలాగ్గిరాన |
 మిశ్రం తోమంజులశ్చేత్యరంశమే |
 రణిద్విరయేన మనోధవేన |
 హృదాత్పుణామాప్రతిగాహ్యమానాత్ |
 తంపీక్ష్యసేనన్యచయంనవోన్ |
 మినాభ్యనందతేయమిందహమోన్ ||

స 9 శ్లో 2-3-4

41 అహేతుశానచ్ఛురితాననేందూ |
 గణ్యహరిగణకీర్తనధూరిహూమి |
 ముహువనదాకించదలక్షితాభాం |
 ముదంతయోరంకగతప్రతాన |

స 9 శ్లో 43

42 భవన్తివాచోజపితప్రయమిక్తా |
 భువంశలావిష్టమహాదక్షిణయ |

స 12 శ్లో 43

43 వీచీక్షోభర్త నితవిహగ్రతేజ కాంచీగుణాయా |
 న్నంనపకంశ్యాఃస్థలితసుభగం దక్షిణానానాభే ||
 నిర్వింధ్యామావనిధవరసాభ్యంతరన్సన్ని పత్య |
 స్త్రీణామృత్యుంప్రణయవచనం |
 విభ్రమోహాప్రియోమః శుభంశరీరే ||

స 1 శ్లో 29

40 శీ|| .నాటమిన్మానిసి .కుక్కనోద పాప
 .నులివటుయుగంబులపదాని
 .నెంతయుఁదిరిగెడు. నెట్టికన్నులదాని
 .బొలపుగఁగిండుమీఁదులకుఁజాప
 .బడుగొంతుఁగలదాని- .మడిచెడుతొక్క
 గ.ల్లినదాని- సంకెల. లేదాని
 .నుంఁజెక్క- మొదల. నోడుపేరుదాని-
 .మత్తునహాయిగ .మలయుదాని
 .చంపనది. బాలలదాని- .పడలుగట్టి
 .నోడుమగుదాని- .బు. . . నెడుదాని
 .ద్రచ్చ. బడుపాలనున్న. ప. . . మగుదాని
 .గని. దిటికి సంకెసిలే. . . నెలతొల్పు.

41 గీ|| .క.లములేనిపగుము. గంబుఁజానిర్చి- నింట్టి
 .ముంగిటాటనంటు. మగ్గిచాయ
 .నూరికింపుకల. నూరికింపుకల
 .వారి. హరి. బెంబె. బెంబె. బెంబె.

42 ద్వి|| .తగిన. యునును. . . తగిలించుమాట
 .లగుని. కు. . . పమాగ. మే. . . పునకు.

43 గీ|| .న.రలురలమాయుట్టి. . . తి. . . హాయినిరాలు
 .న.రుపడునుడి. . . హాయినిరాలు
 .వంక. . . నుమా. . . బ. . . లతోలి
 .నలుపు. నలుకు. . . వ. . . హాయినిరాలు.

44 జ్ఞాతా శ్వాసో వివృతజఘనాం కోవిహతుంసమధః॥

శ్లో 45

45 కేవానస్యఃపరిభవపవం నిష్ఫలారంభయత్నాః॥

శ్లో 58

46 కాంశోదంతస్సహృదుపసతః॥

సంగమాత్రి-ంచిదూసః॥

స 2 శ్లో 39

47 సన్వాత్కరంబహవిగణయన్నాత్మనై వానంగభే॥

శత్య-ల్యాశేష్వమపిచిశరాంఘాగిను కాశరశ్వాసే॥

కస్యాశ్శృంతంసుఖముపనతం దుఃఖమకాంతతోవా॥

నీచైగ-చ్ఛత్యుపరిచదశా చక్రనేమిక్రమేణ॥

శ్లో 49

48 ప్రత్యుక్తంహప్రశియిషుసతామీప్సితాధఃక్రియైస॥

శ్లో 54

సాక్షాత్కారంబహవిగణయన్నాత్మనై వానంగభే॥

49 కేవానస్యఃపరిభవపవం నిష్ఫలారంభయత్నాః॥

శ్లో 65

50 పరిభవపవం నిష్ఫలారంభయత్నాః॥

కస్యాశ్శృంతంసుఖముపనతం దుఃఖమకాంతతోవా॥

నీచైగ-చ్ఛత్యుపరిచదశా చక్రనేమిక్రమేణ॥

సాక్షాత్కారంబహవిగణయన్నాత్మనై వానంగభే॥

ములంపంహాశేక 1 శ్లో 22

51 సన్వాత్కరంబహవిగణయన్నాత్మనై వానంగభే॥

44 ద్వి॥ .కురయేకీం న వాః శ. వః ఘవః స్వః గి లుగం
.దిసములతో నున్న. తీగియబోడి.

45 ద్వి॥ .కొఱగాని పనిబూన. కొన్న పనివారి.
.వరునిక్కముగి న వ్య. పాలుగానుందు.

46 ద్వి॥ .చెలివలనఁ జేలియ. జేలువుచెనుంటి.
.కలయికకంఠెను. గడమయొక్కెంత.

47 గీ॥ .చిట్టతలన సినా. మంత. దట్టనెత్తి.
.ఁ. మన్నె. మముకలదానగీ. పున్నెకవసు.
.నతమ-నుక - మనసకయిన - .వెత - దెన - కలు.
.కమ్మవలెగిరిమమి. మన్న. కడమఁగాని.

48 ద్వి॥ .బలుమరిచివారలు. బదులువాకొన్నట.
.యమనుచాకిరి. క్క. యరిది. ముట్కద.

49 ద్వి॥ .పవారికోరిక. లేచేటనుండు.
.వావిరిమేలెన. వాకలయందు.

50 గీ॥ కరుచిచ్చనఁగ్రాగి. కరుముక్తి.
.లెక్కు. మోగాలికెగ. రకు. నెడుటాకు.
.లెండకిరికెనీకు. లెడలఁగిల్లి.
.యదెపు. లెక్కు. గెన్న. దడువ. లుఖ.

51 గీ॥ .మెట్టపల్లెంబులన్గలి. మోతమందు.
(67).

స్వరూపిణి నామ నివాసైః శుభ్రా పంశశ్చరణాః ।
 ప్రసక్తిర్మనోధ్యేయైర్వృద్ధిః శుభ్రాః ॥
 నిప రుతిమ్మగి వగి ॥ వాంఛితం గోద వాన్తి ॥

34 5

52 నితాంతసీలోర్పుల పత్రకాంతిభిః ।
 క్వచిత్తస్థినింజరరాశిసన్నిభైః ।
 క్వచిత్తస్థినిభిః ప్రమదాపనాశ్చ ॥
 సమాదితి పవ్యమమస్తాత్మమంతః ॥

వ 2 34

53 ప్రభిష్టా నూర్యసభ్యైర్వృద్ధాంకురైః ॥
 సమాదితాప్రభృతైర్వృద్ధాంకురైః ॥
 విభాతీశు కేతరరగ్నభూషితాః ।
 వరాంగిణీవక్షితిరిందోగోపకైః ॥

34 1

54 పయోధ్వజైర్వృద్ధాంకురైర్వృద్ధైః ॥
 సద్విద్భూతైర్వృద్ధాంకురైర్వృద్ధైః ॥
 క్వతాపరాధానవిమోక్షిణిః ప్రియతా ॥
 హృద్వజంతే శయననిరంతరమ్ ॥

34 1

55 విజయపుష్పం నలినీ సమత్పరా ।
 విహాయః ధృంగాః క్రితహానిస్వానాః ॥
 పరింతమూఢాః శిఖనాః ప్రవృత్తతాం ।
 కలాపద కేరీణాం వృద్ధిలంకరణాః ॥

34 1

56 కాశాంబుకావిక చమత్కరమనోహరమ్ ॥
 సోన్నాపహంసరవనాపురసాదరమ్యాః ।
 అపరిమితమపి రానియమాని గాన్తాః ॥

॥ బెనుకొదలఁ గాఁగి యునెడిన. పెదురుపోదల
॥ గడ్డిదిరుగుకొంకు ముక్తి. స్థితిమనంగి
॥ కడఁదలికాదుచిచ్చు. మెగిమాలఁ గలఁచు.

52 గీ॥ .చిరవుఁకటిక ల్వయాకుఁడ. లోకట-మిన్ను
॥ ముక్క-మామసికువ్వరం. గొక్క-చోట
॥ నొంకొటనిండుచూలలుచు. తిలొనచామి
॥ గలుగుమబ్బులనిందందు. గ్రమ్మబడియె.

53 గీ॥ .కువలొంపిల్లకన్నుర. నవమువంటి
॥ గణిక మొలకల-చెలువడు. నరటియంకు
॥ మమయి-నాకద్రవురుగుల. నవరుబుడమి
॥ తెలుపుకానితోండ్లులకొవ్వు. చెలువనలెను.

54 గీ॥ .అడలుగొల్పుచుబిట్టటి. మెకుమొయిశుల
॥ మెఱపులఁవోయ్యలులుకడు. వెఱపుఁజెంది
॥ నేరమొనరించినట్టిపె. నిత్రులనైన
॥ కలివింతుకొండకులిసి. గాఁబఱపుర.

55 గీ॥ .తమనలకుఁజేకుఁదలఁసె. తమ్మిశివసి
॥ చెవులకుఁహాయిగాకొద. జేయుతేలు
॥ లాడునెమఱులపురికన్ను. లందుఁబడెడు
॥ గొత్తకల్వానచేదెల్పె. గోలుపోయి.

56 గీ॥ .తెల్లువలువ. నగవి. రియుతమ్మిమోము-మ
॥ త్తిలు. తెలిపులుగుకొద. నులియునందె
॥ వండినవరిజెడగు. మచ్చనిమొదీగె

ప్రాశస్త్యశరన్న వహూనివహూ పరమ్యా॥

న 3 శ్లో॥ 1

57 క్షాతై మహాసూశిశిరదీప్తినినారజశ్యో॥
హృన్మజ్జకలానినరితాంకుముద్రాసరాఽసి॥
సప్తచక్రైఃకుసుమభౌరనాస్తైర్వనాంతాః॥
శుక్లకృతాన్మృషవనానిచమాలతీభిః॥

శ్లో॥ 2

58 చంచనశ్రవోజ్జ్వలశరీరసనాకలాపాః॥
పర్యంతసంస్థితసి తాండజపంక్తిహారాః॥
నద్యోవిశాలపులినాంతనితంబచింబా॥
మందంప్రమాంతినమదాః ప్రమదాణచాద్య॥

శ్లో॥ 3

59 వ్యోమకవచిద్రోణిశంఖమృణాలగౌరై॥
స్వక్తాంబుభిస్సముతయాశతశఃప్రమాతైః॥
సంలక్ష్మ్యతేజవసవేగచక్రైః పయోదైః॥
రావేవచామనవర్తైరుపవీద్యమానః॥

శ్లో॥ 4

60 మందానిలాకులితచారుతరాగ్రీశాఖః॥
పుష్పిష్ఠమప్రిచయశోమలప్లవాగ్రీః॥
మృద్ధ్వరేఫపరిపీతమశుప్రసేక॥
శ్చైవంవిదారయతికస్యసకోవిదారః॥

శ్లో॥ 5

61 తారాగణప్రవరభూషణముద్వహనీ॥
మేఘావరోధపరిముక్తశశాంకవక్త్రా॥
శ్యోతాన్నదుసూలమమలంరజసీదధానా॥
వృద్ధింప్రమాత్వనదిశంప్రమేజేనబాలా॥

.నూడెఁగారు-కొక్క-కోడలువలె.

57 గీ|| .నేలతెల్ల-రేయి.నెల-యేళ్ళింతుల
 .దెలిపులుగులు-కొలఁకు.వెలికలువలు|
 .వీఁటితోట-గిమ్ము.విరజాబ-లేహాకు|
 .పొన్నలడవు-దెలు.పునినొనచెక్.

58 గీ|| .అందమగనెగురు-పనిగి.యమొనూళ్ళ|
 .దండనుండినయంచమ.తాల్పిపేళ్ళ|
 .వెడలుపయనయసుకదిన్నె.పిలుచులుగల|
 .యేళ్ళిమరిలుచెలుల్లె.మెల్లనజను.

59 గీ|| .వెండిసంకుఁగూడు.వెలిచాయతో-నీరు|
 .దొంగి-పిన్నలగును-గంగదులినడి|
 .నూళ్ళకొలదిగదలి.తల్లమబ్బుల-మిన్న|
 సురటులవిసరబడు.దొరయటుండె.

60 గీ|| .పిల్లగాలిగదలు.బెడగుముంగొమ్మలు|
 .పువ్వులదొంగులేత.చివురుతుడలు|
 .శేంట్లగోలబడిన.తేనె.యాటలుగల్గి|
 .కొట్టదెవనియెడద.గోవిదారి.

గీ|| .మేలికిక్క-తొడవు.దాలిచినుబ్బుల|
 .దొంగుజాగిలిమొగ.మలరుచుండ|
 .నలిపెవెన్నెలవలు.వల్లట్లకొవిరేయి|
 .పూటబూటబడుమ.పోల్కి-నెనుగు.

62 వచందనచంద్ర ముచేచితలం
 సహమన్యస్యప్రశంశరదిందునివళలమ్
 నవాయవఃసాంద్రతఃసాకశితలా
 జనస్యచిత్తంరమయంతి చాచితమ్

ప 5 శ్లో 3

63 దుగ్రమాస్సపుష్పాః సలిలంజనమ్
 ప్రేయస్సకామాః పవకస్సుగభాః
 సుఖాః ప్రోమాదివసాశ్చరమాభాః
 వర్వంప్రియేచాయ సరంవసాత్

ప 6 శ్లో

64 ఆకంఠయన్ము సుమితాః సహకారభాగా
 విస్తారయన్పరభృశస్యవచాంసిద్ధిమ్
 వాయువృణాతిహృదయానివారన్న కాణాం
 నీహారకారవిగమాత్పుభగోవసంతే

శ్లో 22

65 ఇంద్రవజ్రేణసయశం ముఖమరియజేన
 కుంజేనదంతమధరంనవప్లవేన
 అంగానిచంపకదల్లెన్సవిధాయవేత్సాః
 కాంతేకభంఘటితవానుపభేనచేతః శృంగారలిలకే

శ్లో 3

66 సమామాతేకాంతేక భమపిచకాలేనబహునా
 కథాభిజ్ఞానాంనఖరజనిరథకంగతవతే
 రతోయవలీలా కలహకుపితాస్త్రిప్రియతమే
 నవత్నీనవోదీగియమథవత్తావదరుగా

శ్లో 9

67 శృంగారసీరసకాష్ఠతాడనశతం శ్లాఘ్యఃప్రిచంపాతనః
 కేళిశృంగారశంకునంకనిచయైశ్చశృంగారతిజాహానలే

62 గీ॥ చందరూమ మినును చల్వగింపవలగాని

.యచ్చమేకపాల గచ్చగాని

.చలువతుంపరువెద చల్లుగాడులుగాని

.యివును పజలకెంపలసివుగావు

63 గీ॥ తరకులపులుజెల్ల తామరచిన్నగు

.కంతుతోడ నువిడ కమ్మతావి

.గాలి నుకవల సంజ నుకొయి నాచికి

.లం దమంతయనగు నామన జెలి

64 గీ॥ మంచుసాలుమచ్చ మాచుగి నామన

.గొం వరుగాలిమావి కొన్నులూపు

.సలుపు నొయిలువలు నులెంపు నులెంపు

.నీచు నెల్ల రివదు లాచికింను

65 గీ॥ నల్లగులువచూచి సగుమోమ దమ్మచే

.మొల్ల చేతబల్లు నావిసుకు

.గం దమ మేనుసం పెగిల జేరి మాచుమ్మ

.చెలువజాని నల్లు సలిపెనెదర

66 గీ॥ ఎంతయుంబొద్దుసకుమగి తెల్లరాని

.గం దెంత రేయి సకి నాళ్ల కంతుతోడ

.నాచి లయలుకం జిల్లు స నేడు తెల్లవరతి

.నీలి లిడెనువరివ లె నెట్లయ్యె

67 గీ॥ ఎడితెజల్లులునూరుమేల్ నాసియెంప

.కం దు సయన మనుల నల్ల కాల్పులెన్న

యత్యా-ంతాకుచాశ్చైకబోహుభూకా హంతోచిలీలాసుఖం।
 లబ్ధంశుభానోచ్యమాన హసుఖందుఃశ్చైవనాభ్యతే॥ శ్లో॥ 1

68 తిక్కామోరేసి రాః ప్రియస్థైరవాసి రాః।
 త్తొజ్జ్వలభిరేకరా జగత్సుఖాన్వీక రాః॥ నలోదయే చ2శ్లో॥ 5

(9 మధుక్రియచాభవ స్మ తానతానతానతాః
 రమారమారమారమా కులేజనేహిహారమా॥ శ్లో॥ 55

70 స్వయోనిభక్ష్యజసంభవానాం।
 శుత్యానినాధంగిరిగప్వరభః।
 తమోఽచింబప్రితినింబధాతీ।
 వికాతికాంతేననాశనాశః॥ రాక్షసకావ్యే శ్లో॥ 9

విక్రమోద్భవశీయే.

71 అపిచా శేకలిని మనో చ్యమానేనచాత్రి।
 స్మశ్చైకహంకారభూత ఇవచ్ఛిన్న భూయిష్టగ్రహమాం।
 మో సేనాంతర్ద్వితకనుయం లక్ష్మీతేనుచ్యమానా।
 గంగారోధఃపాక కలుషం గచ్ఛతీవప్రచాదమ॥

72 ఏమామరోమేప్రసభంశరేరాః।
 త్పితఃపదంవ శ్యమమృత్పితే॥
 సురాంగనాకషతిఖండితాగ్రా।
 త్పూత్రీమృగాలందివరాజహంసీ॥

.నాఁ తిచనుకడబుజములీ. గూఁతహయి.
 .వడయుదేనికడవ-లేదు-.వడక-సుగము.

68 గీ॥ .తొరగుచుండెడుమంచుతుం. పరలెగిల్లి.

.మిగులఁగల్వలఁ తొగలను. మేలుకొల్పి.

.తొగలరాఁయచేతులు జగములందు.

.నేపమొలుచునుండెడు. నాపిదపను.

69 గీ॥ .పొట్టనెఱుంగునాఁమాఁయు. వివలుదావి.

.చిందివంగక తాఁరాఁము. వడకపోరు.

.కల్లుకతమునమిగులఁజే. కాకువడిన.

.వారల-మరుకలిమి-వింత. వన్నెమించె.

70 గీ॥ .నాఁలిమేపరిపగ-తన. కతిముడింగి.

.వడగచూల్లియుదురు-ఁగొంహ. పరియానుండి

.చూలకించి-చేకటిగొంగి. యమ్మమగుచ్చి

.దాడియోముద్దుగుమ్మకొ. దస్సలిపెడు.

71 గీ॥ .చిందికొఁకుమ-చిందికొఁకుమ. చిందికొఁకుమ.

.చూపుకొఁగొదొంగి. పొంగి. మంచిమొంగి.

.నాఁకునాఁమాఁమమ్మ. బియ్యము. చిందికొఁకుమ.

.నాఁకునాఁమాఁమమ్మ. గొంగి. గొంగి. గొంగి.

72 గీ॥ .చిందికొఁకుమ. చిందికొఁకుమ. చిందికొఁకుమ.

.చెందమునాఁగుబల్లి. మొదటిరుంది.

73 అగ్రనాశణబద్ధంబునా అసలిబంధంబునా
అరహస్సంబిరంచిత్యోన్మదితి తక్కేమి

74 ఆకశానాత్ప్రవిష్టా నామేనురలోకసంగతీహృదయమ్ |
బాహీరమకర కేతోః క్షణమాగతామవంశ్యసాతే |

75 అథరణస్యభరణం ప్రసాధంవిధేఃప్రసాధనవిశేషః |
ఉపమాంస్యాకషణే హిమ్యపమానంనపుస్తస్యాః |

76 ప్రియవచకృతోఽమోషితాం |

దయితజనానుచయోరసాదృతే |

ప్రవిశతిహృదయంనతద్విధాం |

మణివక్త్రమరాగయోఃతః |

77 ఉష్ణాల్పశ్చిశిరేసమీదతితరోన్మూలంబావలేశ్చ |

శిఖిణ్యోషణకణికాకారముగులాన్యాలీయతేపట్నః |

తప్తంవావిహాయతీరసలిసం కారండవశ్చేనతే |

క్రీడావేశక్రొవై పపంజరకుకః క్లాంతోజలం హతే |

78 అవధానంప్రకీర్తతాః పుష్పస్సంభవ్యమూసమనసోహ |

.త్రాంచబడినట్టికొనఁగలు.శూఁడునుంజి।
 .శూఁడురాయంచదారము.నోమనట్లు.

73 వ॥ అట్లుకానిచోగడ్డిపోచందగులుకొన్న మంచునీరువలె
 వానియందు రాచమంతసముతడవుండదనితలంచెదను.

74 గీ॥ .పచ్చపిల్లునితప్పిపో.వకతగిలిక।
 .శూపుచేజేయబడినట్టి.త్రాంచఁగల్గు।
 .నాదుడందంబులోపల.నప్పదుకొనియె।
 .గన్నయంబనె యూవేల్పు-ట.ఁనుమిన్న.

75 కం॥ తొడవులకుఁదొడవువేసం।
 .బులచందంబునకువేస.ములచందంబో।
 .చెలికాడ-దానియందం।
 .బురా రెడుశూపు-పోల్కి.యశాఃబోలికకు॥.

76 గీ॥ .మగలవేడుకొలు.మక్కు-వకలుగక।
 .మంచినుడులనె న.మగువలమది।
 .కెక్కఁబోవదు-గుఱు.తెఱిగినవారికి।
 .గల్గరంగుమాని.కంబుమాడ్కి.

77 చ॥ .ఉడుగుసఁకొడిజుట్టువులు.గుండెడుజల్లనిచెట్టుపామనం।
 .బెడఁబడఁజేసిగోగుమొగ.లెంతయులోననణంగుఁదేటి-బి
 .ట్టుడికిననీటిఁబాసించను.కొడునఁగల్గినదమ్మకంచ.ఁనీ।
 .నడిగెడుగుఱిచిల్కఁదగ.నల్లలనాడుచునాటపట్టునన్.

78 గీ॥ .చుంచియెడఁదఁగల్గు.మఁగువలు-మొక్కుల।

వివిధ రసతత్వస్థి దయితానుచయైవమకానస్విర్యః॥

79 వాదా... సనశశేనస్సుభియంతిగాత్రం।
 పూజా... ఏవమవనస్యమనోనుకూలాః।
 సంరంధకా క్షమివ సురదరియద్యదాసీ।
 స్త్రిస్త్రింగి మేనమమతత్తి దివానుసీతమ్॥

80 యజ్ఞోపవీతమఃఖం సుఖాతద్ధరసాంతరమ్।
 నివాణాణాయతరుచ్ఛా గూ తస్మిన్మహివిశేషతః॥

81 అరక్ష... తుభిరియం కుసుమైశ్శవకందలీమలిసగభైశ్శాః
 కోపాదంతబాణేష్వ స్మరయతిమాంలోచనేతస్యా॥

82 పద్భ్యంస్పృశేద్వసుమతీం యదినాసుగాత్రీ।
 మేఘాభివృష్టసికతాసువనస్థలీషు।
 పశ్చాత్త తాగురుచితంబశయాశతోస్యాః।
 దృశ్యేతచారుపదపంక్తిరంక కాంకా॥

83 హృతోష్ఠరాగైశ్శయనోదవిదుభి।
 నిశామగ్నసాభేనైవతద్భిరంకితమ్।
 చ్యూతంపాభిన్నగతేరసంశయం।

.నరకుగొనరు. కాని. చాలనొచ్చు!
 .కొనుమబలు శతగుల. గు పెనిమిటుల వేడు!
 .కోశ ద్వి చిడప. వల్లడింతు).

79 గీ|| .సలుపుకొడలికి హాయి నా. నెలమిడుకు ల!
 .యెదకునావ రు గూపు లే. యంభులొలుపు!
 .శిడిద మ్మె. శరాకుడు. జలువ. మెక్కి!
 .మె. బడియెడునీ. కూట. మిగిలినాకు.

80 గీ|| .కదియుచుడు నెచ్చి. కడుజ లగా-వడే!
 .సూ. కెడుచ్చుక మా గి. వ. తొకలాగు!
 .హాయినిడెడు సూ. ని. చాయ. మె డుగ నెడ!
 .తీండ్ర మెన దెబ్బ. తిన్న తసికి.

81 గీ|| .కడుపు నెడను ల్పు. గడు న్నంచులందుచ!
 .నెలుపు గెలుగుపువుల. నీయచరి!
 .యలుక చేతలోన. న. పులనిండిన!
 .దాసికన్న దోయి. దల. పడేయ.

82 గీ|| .ఆ. యతివ నేలనడగు. నంటు నేని!
 .వాన. దడియు. సుక చోట్ల. గా. నలోన!
 .బరువుపిఱు. డుల వెన్క. కు. వంగి. యా. పె!
 .ల. తుకంబొల్పు. న్న. జా. డక న. బడును.

83 గీ|| .మోవియొ. పానుక స్నీ. టి. తొట్ల. కలుగు!
 .నీచిలుక కడ్పువచ్చు. నెన. గుచంటి!
 .నలువజా. తేను. విచ్చయం. బలుకతోడ!

శుభోదరశ్యామమిదం నామకమ్॥

84 ఆలోకయతియోదాః పరిభ్రమ్య రోవాతనతికరిశిఖండః।
కేతాగభేదాభిధూరోన్నమితేన కంఠేన॥

85 ప్రభుతారమణేషుయోషితాం।
సహిభావస్థలితాన్యచేషుదే॥

86 తద్వియోగభరచండి మఖిలమసిమృజతా।
దిప్త్యాప్రశ్మ్యసలభ్యాసి చేతనోదగతాసునా।

87 అసౌముఖాలంభిత హేమసూత్రం।
విభ్రంశ్రేణిమండల శీఘ్రచారః।
అలాతచక్రప్రతిమంవిహంగః।
స్తదాగ్రతేభావలయంతనోతి॥

88 ఆభాతిమణివిశేషాదూరమిదానం పతత్రిణానీకః।
నక్తమివలోహితాంగః। పరుషగుణచ్ఛేదసంప్రక్తః॥

89 ఇయంతేజననీకాస్తాశ్వదాలోకనతిత్పరా।
న్నేహాప్రసరిననిభిన్నముద్యహస్తిస్తనాంకుకమ్॥

దడబడుచులోతుపొక్కిలిగిల్లచెలిదన.

84 గీ॥ ప్రబులు నడుగు గాలి. నలున నాడడుపులి.
నవరి-నగేక పండు. పానిక గలం.

నెత్తెదవుగమిది. కెంతయునట్టివ.
పులుగునూచుచుండె. మొలకలదెన.

85 ద్వి॥ మగలయంమగలయు. స్థలు నేలుబడి.
నెగులనోగుండుడె. ననునామహుం.

86 గీ॥ మిగులనీయెడబాటున. నెగిరినీరుభి.
మంచబడినాడెనో. ముల్ల. వోలి నేను.
నుసులువోయినవానిచే. నుసులుమాడ్కి.
బదవడియుహోయగొబొంద. బడితివీవు.

87 గీ॥ శోటవేల్లాడుబంగరు. చాలు.
మారక ముబట్టి-చుట్టుగు. పొడి-దిక్కాన.
నెగిరివిడిచివలెనద్దాని. మొల్ల. పుక.
నడియవిగాళ్లుగుక్కిలి. గాకొచుక.

88 గీ॥ పులుగుచేతనుద. ప్పకొం. పోన. బడిన.
వింతనూనికమిప్పుడు. వెలయుచుండు.
రాతిరికదట్టమోమబ్బ. స్రోయ్యలోన.
గప్పబడియున్నయట్ల కెం. గానువలెను.

89 గీ॥ ఏగుడెంచెనుసీతల్లి. మిడినోయూమె.
కన్నులారంగనిన్నుదా. గొంతుడోడి.

90 శమయతి బాసన్యం ధన్వితః కల్పాదపి నన్ |
 ప్రభవతి కాంక్షేనోదగ్ధం భావంగీభోగ్యమన్ |
 భావమగ్నివర్జితం బాహ్యం వ్యవహరః శుం |
 నభిలువయన బాత్వేవాయం నృకాన్యరహోనణః ||

91 న ద్యాత్యపశ్రీనాహో | విషమశిలానం కట్టుబిత్తనేగః |
 విఘ్నైః సమంగమనుభో | మనసికయశ్యైః సుహోభవతి ||

92 సుధగినలిలాహాహో | పాటలనంబిం సుశోభనాతాః |
 ప్రచ్ఛాదయసులభవిద్రా | దిసనాః పరిణామవిహితీనాః ||

93 ముక్తే ర్భరశ్మిషునిరాయం పూర్వకామః |
 నిష్కంపచామరశిఖానిభృత్ శీర్షకాతిభాకః |
 ఆత్మోద్ధృతైరనిరబాధితభుజునీమః |
 భావన్యనిమగ్నదనాత్మమహానరభ్యాః ||

.కూమియూటలచేనిండు.కొన్నయట్టి.
.చన్నుగవమిదికొంగును.నమకొంచు.

90 త|| మహాళించుచ్చియ్యు.మదపుటనంగు మిగిలిన

•యెక్కుడు.మొకములనెల్ల.

.క •నువలిమేతడి.కం •దువిసంబు

.వడివె •క్కసంబుగ •.బ్రబలుచునుండు.

.నరు •నుపిన్న తనంబు.నందుండియెస

•.బ •ంటవలంతిగా.పాడగజాలు.

•.గ •రముదనపనిద.క్కంబెట్టు

•బుట్టు.కన్గానియూడున •.గాదిట్టిగొ •నము.

91 గీ|| .ఇటుక రాతిచోట •.దొట్టగినవడిగల.

.వా •గుపొ •క్కికవలె.నా •గిబడిన.

.పొందుహోయకలుగు •.వ్యయితుడనుమాలు.

.రెట్టలెనియుజె •.రేగుచుండు.

92 కం|| చల్లనినీ •రాటములక.

.మొగ •బాదిగులతావి.మొగదగాలుల్.

•మొల్లవనీడలవడకలు.

.నెలెడముగిసికొల్పింది.సింహగుషణుల్.

93 గీ|| .విహవబడబద్ధములు.కడు.సింహులమెలులు

.ని •చ్చలప •సుర •పిసిగలు-.విక్కు-పీను.

.లోనక-లేడివడికినె •.చ.కున్నకర •.

•.ద •.దులుతమదు •.ముచక •.వక-పరువిహు.

- 94 యదాలోకేనాత్మప్రభాసహసాతద్విషయతాం
యదగోచరీచ్ఛిన్నంభసకృతకంధానమివతత్ ।
ప్రకృత్యావ్యవస్థితగోచరమరేణంజయనయో ।
నకమేదూరేకించిత్సాగమవిసహశేవ్యరథజవాత్ ॥
- 95 నీవాగాశ్చ కగభాకటరముఖభ్రష్టానూణామధః ।
ప్రసిద్ధాక్షేచిదింగుడిభుభేదఃసూర్యంతవివేకలాః ।
విశ్వాసోపగమావభిన్నగతయాశ్చైవంసమస్తేష్వగా ।
స్తోయాధారపథాశ్చవల్కలశ్శోనిష్యంబరేణాంకితాః ॥
- 96 శాంతిమిదమాశ్రయపదం స్థూరచాపాహఃకుఃఫలమిహస్య ।
అథనాభవితవ్యానాం ద్వారాభవస్తపస్వశ్రీ ॥
- 97 శుద్ధాంతదుర్లభమిదం వపురాశ్రమవాసినోయదిజనస్య ।
మాతృకృతాఃఖలుగుర్భురుద్యానలతావనలతాభిః ॥
- 98 సరసిజమనువిద్ధతైవలేనాపిరన్యం ।
మలినమపిహిమాంశోల్కాత్మకృత్ప్రసాదానోతి ।
ఇహమథికమనోజ్ఞావల్కలేనాపితస్త్వి ।
కిమవహిమధురాణామృతసంనికృతీనావే ॥
- 99 ఏసోవానేదపల్లవగుళిహింతానరేదవి
అమంకేసరయత్పటావణసంభావేమి

94 కం॥ చిన్నది పెద్దదిగా-విడి.

.యున్నది కలసి పట్టు-వంక. నురుగుదినదిగా.

.జెన్నారు-దప్పున జేగట.

.గన్నుల బడ దెడ్డి. తేరు. కడువడి బోవ.

95 ఉ॥ .కిందకిరాలు చుండునది. గింజలు చెట్టుల చిల్క తొట్టబన్.

.మందట గారపండ్లు చిదు. మర్ గ మనున్న గనుండురాలు-బల్.

.సందడి కోచు మచ్చికల. సాగుచు నిచ్చు కొలంది విట్టలు.

.చొందెడు నీటి పట్టు శిశువు. డికో కల చిన్న జాడలన్.

96 గీ॥ .ఈత పసి పల్లె నెమ్మది. నెలయు-బుజము.

.నదురు-నీనికి చట న్నట్ట. చొకొమలు.

.అటులు గాకున్న మెడల-నం. తటనముందు.

.గాదగి పవాని తరువులు. కలుగుచుండు.

97 గీ॥ .అంతపురమున కందని. యంద మిద్ది.

.తపసి పల్లి యమనిసికి. దనరు నేని.

.కాన యందలి తీగల. స్వగు గొనముల.

.నగరు పూర్వోట తీవలు. చగ బకుగద.

98 గీ॥ తమ్మి పోలు కారునాచున. దగిల్చియెన.

.మోగుగువిమలలు నయ్యు. జం. మునిమచ్చ.

.నారచీరె ననీమెచె. న్నారు-నంద.

.మెసరాపులకు దొడవు. కానిదెడ్డి.

99 ప॥ గాలింగదు పబడు చివురు వేళ్లి న్నందర పెట్టు చున్నట్లున్న దీప.

.న్నగున్న-కావున మన్నించెదను.

- 100 కదమో శివో రావశివంసో అశంక నిలది. కదమోవా
విరహ మజ్జా నలజ్జో క్షోదేసో.
హాళానడోదో విష్ణో విష్వదావము హుతం చిట్టజావతు.
విశేషగదా శదాననా హో విత్తలలం కేసరయూటర.
- 101 భగవాన్మా శ్యావశ్యాశ్వతేబ్రహ్మ శ్చిత్త ఇతి ప్రకాశః.
ఇయంచ వస్పతదాత్మ జీతిక ధ మేతత్ ||
- 102 మాన పీషక ధం నాన్యాదస్య హావస్య సంభవః।
నప్రభాతతతశంక్యో యతేతి వసుధాతలాత్ ||
- 103 భవహృదయ సాభిలాషం సంప్రీతి సంక్షేపాని గణయోజాతః।
అశంక నేయదన్వంతరినం స్పర్శ మంరత్నమ్ ||
- 104 అను యాస్య నుత్తరతయాం సహ సా వినయేన వారిత ప్రసరః।
స్థానాదనుచ్ఛలన్న విగత్యేవపునః ప్రతినివృత్తః ||
- 105 గచ్ఛతి పురశ్చక్రం ధావతి వశ్చాద సంస్తుతంచేతః।
చీనాంశుకమివ కేతోః ప్రతివాతం నీయమానస్య।
- 106 స్నిగ్ధోన్మీత మన్యతో వినయ నేయ శ్చైరయంత్యాతయా।

100 వ॥ తమచేసేరాచవంగడిము తోడునబడియె- నేనీకు- ననయె
దేబాటుననంగులువనక- ది గాననచకబడియె- గోమోనకుం
తల(•)యచ్చటనేయుక్కి-ంత సేవం- నటకుండుమొలతలో- గుండ్డి
కన్నొందనినీతోడదీ- గెన్నాడునకులీపొన్నయెప్పవో

101 వ॥ కాన్సపుడనుతపసి- పెళ్లిమాని- ముల్లై కడగనతోగికదా- యీ
మీచెలియాతనికూతురెట్లగును.

102 ద్వి॥ .అగుటెల్లమానిను.లందిట్టిచూపు।
.నగడబోవదు•జోతి.నేలలోనుండి.

103 గీ॥ .వెంపమానీకుతోరిక నందుకొను-మ।
.దేవుకగ-చందియము వాసె- నిపుడునేని।
.నీవువిప్పనియనుకొని.నావోయదియె।
.కైకొనంబాలురతనము.గాజెలంగు.

104 గీ॥ .వెంబడిగచితపసి.నిల్ల- నేవదితోహ।
నడకువమెయినాదు.నడకనడ్డి।
.యున్నచోటుకదల.కుండిమొస నెవ్వి।
.మల్లినచ్చినట్టి.మాడ్కినెతి.

105 -కం॥ .బొందియునునడుచుచున్నది।
.దెందమెలుక లేక పారె.డిన్వెనునెక్క-
దొందరగ-నెమరుగాలిన్।
.జెంది•నడగనున్న పట్టు.చీర•పెరమానక ॥

106 త॥ .కనుగొనె•నిష్టము.గా-నాపె-

యోగోంమద్వేనితంబు పోగాను కరుణ గుం మందంబిలాసాదివ
 మాం గాఢస్వేన రుద్రయా యదపినానానగాయముకానభి
 స్వోంకవియమస్సగాయకమహాకామీన్వతాంజిత్యవి॥

107 కృత్య సాధితాన్న శేషత్వా క్షేన్విధివతిమేమనః
 పునఃప్రతిహంకంశైతే సప్రాప్నోతి వహంయథా॥

108 తవకుసుమనాభాన్వం కేశరక్ష్మిన్వైమింకో
 దన్వయమిదమయథాభకం వ్యభృతేమద్విధేషః
 నిస్సృతహిమగ్ధభోగిన్ని మింహిమయూఘ
 స్త్వమపికుసంమహానాన్వజ్రినాంకరకోపి॥

109 స్మరపితృతాపహేతు నిఁవాఁపయితానపివమేజాతః
 దినసత్రవాభ్రామ స్తపాత్యయేతీనలోకస్య॥

110 మాన్యేకతా క్షిప్తం పతేరోషధీనా
 మోషస్త్వేనోమంపునస్సనోకరకోకః
 శేషోద్వయస్యయుగసద్వ్యసనోదమాన్యం
 లోలోనియన్యోగవాన్త్ర దశాంతకేయ॥

తనదు చూచికిరిగవ వేళు. చోట బ్రహ్మపియు |

• జనె గురువు వ్రాసెను. జంతుల హవన

• నోయన నెంకయు. నోయన నెంకయు |

• దను బోకు మనియడు. తన చెలిక తెలుసు |

• గాంచెనలుక నిట్టి కతిముల బట్టి |

• నను గూచి యెయిదం. తయ నితిలంతు |

• దగులవందిన నవాడ. తను జూచు హాహా ||

107 గీ॥ పనుల వేళు పాటు. మన నాడెందంబు |

• రెండ తెలుగులగు ను. నుండె నిశ్చయ |

• తనకు నదుటనడు. సగిలిన కొండ చే |

• పుణ నెగిడెడు నేటి. పూసలెను ||

108 ఉ॥ పూవులయ మూర్తింగిలును. పోవెనెడల చల్ల నెనవా |

• హరిత మూర్తింగియట. చుట్టెనుచు నుబోలు పట్టివా |

• నీనెడ మాటన మూర్తింగిల. యురే దొరచెల్లని స్వలక్ష |

• నీవును బూలకు లును. నింతువుగా వదిదూసి పోవగన్ ||

109 క॥ వలరాజెకాక కతమా |

• తనెనాకు ను. నిమాన్య. దలచుచు ను - మ |

• బుద్ధిగాను క్రమిక్రపట్టిప |

• గిలుచు పున నేరగిలె. కడ మూర్తి నెక |

10 నీ॥ ఒక్క వైపునుండు. చుండుచు బలిలి |

• నెగడునొక్క పక్క. జగముకన్ను |

• మించు జంటకిడు. మేలుల చేబజ |

• తెలుపబడు నటుతన. దెసలమార్పు ||

- 111 అంతఃపాతే శశినిన్ద్రే వసుమ ద్వితీమే |
 దృష్టిం నవదయతి సంస్మరణీయశోభా |
 ఇష్టప్రవాసజనితాన్య బలాదనన్య |
 దుఃఖాననూనమతిమాత్రస్యదుస్సహాని ||
- 112 ఏసావిషిషణవిణాగమే ఇరతణీవిసావదీహాఅరం |
 గరుజంవివిరహాదుమం ఆసాబంధోనహావేది |
- 113 రమ్యాణోపేత్యమగుచాంశ్చపితమ్యశబ్దా |
 పమ్యశ్చుభవతియశ్చుభాతోపిజాంతాః |
 తచ్చేతనాస్మరతిమాన మభోధపూర్వం |
 భావస్థిరాజేజననాంతరసాహృదాని ||
- 114 అభేదసవతోభవత్తాః శ్చేష్టాస్థితాగ్నిహోషణే |
 విభవగుహభిః క్షయైర్వైష్ణవ్య ప్రతిక్షణమూగులా |
 తసయమచిరాత్పాదేవా కళం ప్రసూయచహాననం |
 మమవిరహజాన్వోపశ్చేషుచంగణయమ్యసి ||
- 115 బౌత్సుక్యమాత్రమవసాదయతిప్రతిష్ఠా |
 క్షిప్తాతిల్బాపరిపాలన వృత్తిరేవహా |
 నాతిశ్రమోపాయనాయచచశ్రమాయ |
 రాజ్యంస్వహస్తధృతదండమివాతపతిశ్రమే ||
- 116 కింకృతకార్యశ్చేషోధవత్తాంప్రతివిముఖతాకృతావహా |
 మూఢత్వోమివికారాః ప్రాప్తాన్తే శ్వర్యమజ్ఞేషా ||

111 గీ॥ .కడలి నెచ్చగుంక.గా- నాకలునయెనా!
 .మాడ్కికింపుగాదు.సాంపుదొఱగి!
 .వలచినట్టివారి.యెడఁ బాటునంబుట్టు
 .జాలినదీ గెఱబొండు. నెఱవరాదు॥

112 గీ॥ .ఇదియుఁ గూడ మగని నెకఁబాసి.వలవంత!
 .బొడవుసాగు రేయి.గడుపుమండె!
 .నెంత పెద్దదైన.నెకఁ బాటునెవ్వగ!
 .నెకఁచిపుచ్చుఁగాదె.మానవొడిమి॥

113 గీ॥ .అంద ములఁజూచి.తీయసద్దాలకించి
 .వశకుసుకమున్న వజదేని.నలన-నాక!
 .తిరుబుచేదొలిపుట్టులం.వలియింకముల
 .దెలియకెదనాటినవి మదిం.దలఁచుచుండు॥

114 గీ॥ .మొదటిలమఁగల్గు.మగనిచే మిప్పంది
 .పలుమఱతనకలిమి.పనులఁదగిలి.
 .దొడ్డుకొడుగుబ్రష్ట.దూర్పువలెంగని
 .బుడుతినన్ను.బాయు.నడలుకనవు.

115 గీ॥ .నోరై.నొకటియెనకవేచు.నొప్పిదొరము!
 .కిలిగినదుకానుకొను తన్ను.కిలఁచుదీరి!
 .కడునిడుమఁదూర్పుతుగుఁగాదు..కాదువె.తకు!
 .నేలుబడి-తనచేఁగొని.యెడునొడుగిడి.

116 గీ॥ .ఏమి.తీటినననిమిఁద.నే.నెగింపు.
 .నెఱ ముగి పు.నెఱ ముగి పు.నెఱ ముగి పు.
 (70)

.క లిమిక తమ సమిగులమ. శ్రి. లినవారి.
.కేట్ మాగులు తిలమిగా. బుట్ట చుండు.

117 కం॥ చెలులకు మప్పని నేరుపు.
.వలన గుమానిసులు కాని. వానిక. - నెటజా.
ణలఁ జెప్ప నేల-తమపి.
.లులఁ గోయిలఁ త్రొండుపిట్ట. లం బెఱపించుక.

118 గీ॥ .కలరెయి-గారడియో-యటయి. గాక బమరెయి.
.పున్నె మా మేలుతోడ నే. ముగిసినదియె.
.మల్లి వచ్చుట కయ్యది. వెళ్ళేగాదె.
.మెల్ల లుండవు. లె-ల. వెల్లువలకు.

119 గీ॥ అగ్గినగులుకో నెడుఁగట్టి. యలుకదల్చి.
.నెడుచునంతట విసదారి. పడగ నెత్తు.
.మనిసొన పుగెల్లిన గొప్ప. దనముత లుచు.
.కలఁగొ పట్టఁబడిన యపు. కనఁబట చెడు.

120 గీ॥ .శే॥ లుకొండలకు దనుండి. నేలది గెడు.
.నాకు నందులుతో చక. మాగ్గులుండు.
.నీళ్ళ కల్మితొలఁగునట్లు. లేళ్ళ గపడు.
.జగమునా వెంట నగి రెడు. జాడఁజూడు.

121 గీ॥ .వనఁగెట్టు లిప్పువుతరు. వాతఁబండు.
.మొ॥ యిల్లిప్పుకొల్ల నా. పయినినీరు.
.క॥ తము॥ క జకంబులకు నిల్లు. కలుగువరుస.
.నీరు నెచుచు కుమునుమం. దే॥ కలుములు.

మూలవికాగ్నిమిత్రే.

122 పాత్రవిశేషేష్యైశ్చ గుణాంతగతవిశిష్టమాధాతుః।
జలమివసముద్రశుక్లా ముక్తాఫలతాంబయోదనమ్॥

123 అచిరాస్థితరాజ్యః శత్రుఃప్రకృతిష్వరూఢమూలత్వాత్।
సవసంరోపణశిథిల స్తరుణివసుకరస్సముష్ణతః॥

124 సప్రతిబంధంకత్యం ప్రభురనిగతుంసహాయవానేవ।
దృశ్యంతమసిసపశ్యతి నేపేనవినానచక్షురపి॥

125 ప్రయోగప్రధానంహినాట్యశాస్త్రం కిమత్రీవాగ్వివహారేణ॥

126 మందోష్యమందశామేలి సంసగేణవిపశ్చితః।
పంకచ్ఛిదఃఫలస్యేవ నికషేణావిలంబయః॥

127 అవ్యాజసుందరీంతాం విజ్ఞానేనలలితేరయోజయితా।
ఉపకల్పితోవిధాతా బాణఃకామవ్యవిషదీప్తిః॥

122 గీ॥ .పాతకలబద్ధిపనివాని. పనితనంబు।
 .శనదుచుండెడుకొకవింత. గొనముపొంది।
 .కడలిముత్తైపురిప్పలో. బడిచమమ్మ।
 .నీచునుప్పానియాచుదా. మాకునట్లు.

123 గీ॥ .కొత్తగాదొరతనముచే. కొనీనసగాడు।
 .రాచటికమునసరిగవే. ర్నాటకురికి।
 .నప్పుడేసాతుటకడ. లాడుచెట్టు।
 .నెఱుగునంబెకలించుట. కొటకునుళపు.

124 గీ॥ .అడుగలకడకముబు. పై నగని।
 .సాయమున్నప్పుడేచక్క. జేయగలడు।
 .కన్నులుండియుజేకటి. కలుగుదినుసు।
 .చూడలేదెవ్వడువ్వె. తోడులేక.

126 గీ॥ చదువుకొన్నవాని. సావాసమునంబు।
 .నెఱుకబొందుదెల్వి. దొఱగువాడు।
 .కేజనూడుచిల్ల. గింజరాపిడిచేత।
 .దేటమీఱునూబి. నీటివలెను.

125 ప॥ అటపాటనాయదము లకట్టబాటా. పరిచేయుట చేత నేబయ్య
 దుగని-వాదాడుటవలన దెలియబడిదు.

127 గీ॥ .నెపములేనిసాగను. చెగడునాయుంకిని।
 .హయ్యెనవిదె. నలరజేసి।

128 భక్తిరహితాంశాశ్చ కృతాంతాని సమస్తాః
 భవేత్తాన్మృతాంతాః సమస్తాః సమస్తాః సమస్తాః
 తి న్మునానాం కాత్యాయనమపి సకదాచిద్విరహితః ।
 వ్రజేత్తేనాన్వజేత్తే హృదయసతతానం వ్రజసికిమ్ ॥

129 అమోఘభక్తిశ్చైవ కామ్యైః పరిహరణీ సూచంద్రికా ॥

భక్తిరమోఘభక్తిశ్చైవ కామ్యైః పరిహరణీ సూచంద్రికా ॥

భక్తిరమోఘభక్తిశ్చైవ కామ్యైః పరిహరణీ సూచంద్రికా ॥

• నలునచే విసము. శంఖాయః బడునట్టి.

..లలితువీలుతుములికి:నలువజడియె.

123 శ్రీ. చెయ్యకొనిపోయి. క. చిరు, మును.

నైతికంగా కేకన్నులు.గీరునిఁచు!

౯. గాని సురతయుఁ బాయవు. నిధి కలికితిని.

శైవమనానీవువునానం. నీదేవత.

[illegible]

షేకిస్వయరుని కనిత్వమందలి సాగసుల వివరము.

వీరరసమున

- 1 1 నాటకములో మేరీనాడయానాకుపదేశించుట
- 2 బ్రతుకమున నేరములకు శాస్త్రపుష్టతనుక్షమించుమన రాజునుట
- 3 2 నాటకములో ఈనాటకము ఆంటనీశౌర్యముందలంచుకొనియనుకొనుట
- 4 ఆంటనీస్వయమున సపదపక్షి యెఱుఁగి పేట్రానీజారునకులోబడ నొక్కనుకొంటు
- 5 యెఱుఁగి పేట్రానీజారునకులోబడ నొక్కనుకొంటు ఆంటనీవీరత్వముంబొగడిచెప్పుట
- 6 నీజారునకులోబడ నొక్కనుకొంటు యెఱుఁగి ఈరాసుతోననుట
- 7 3 లో॥ ఆంటనీస్వయమునకుఁ గోడగదమోక్షిండుసిలియాలకునుట
- 8 4 లో॥ కొరియొలేనస్సు ఆఫీడియస్సుంగూచి ప్రిహప్రితినిధులతోననుట
- 9 వలమ్మియావళిలియానోదాచుట
- 10 అగ్రిప్పాకొరియొలేనస్సుని స్వభావముకనికెడల్పుట
- 11 కలమ్మియాకొరియొలేనస్సుని బ్రజలతోక్షమాపణము చెప్పుకొమ్మనిబోధించుట
- 12 ఆఫీడియసుని సేవకుఁడింకొక సేవకునితోననుట
- 13 అగ్రిప్పాకొరియొలేనస్సు మొదలగు ప్రిహప్రితినిధులతోకొరియొలేనస్సు భోజనముచేసినపిమ్మటఁ దానలనిగలిసికొందుననిచెప్పుట
- 14 అగ్రిప్పాకొరియొలేనస్సునితో కొరియొలేనస్సుతనమాట వివరముగాఁబోయినప్పుడనుట

- 15 6 లో॥ అ మాచిమోతమోజెనుతో నా పెభవకంగూచిక చెప్పట
- 16 7 లో॥ హే ముట్ట హేనిమియోతో దశాంశ్చిస్వతే = మట
- 17 తనతంజి సూపమున దనకగడడిసవయ్యమునున్న రమ్యు చేసన్న
జేసినప్పడు తన్ను నారిచెడు హేనియోకు హే ముట్టలుకుట
- 18 పోలోనియస్సురాణియొద్ద బిళీలిమాకు హే ముట్ట వాసివలపు
జాబునందు జదివినవ్యము
- 19 వ్యావానిసలెదనతో మాట్లాడిన హే ముట్ట గూచిక బిళీలావలం
చుట
- 20 నాటకమందలి రాణితనభవతో దానూర్మనువాడని యొట్ట
పెట్టుకొనుట
- 21 8 లో॥ నీజారునిగొప్ప పోర్వక తన్ని వైరముతో పాపనాచి కేషి
యసునితో బ్రూటస్సునుట
- 22 కాలిస్తూనికయాశకునములు బాగులేవి బయలు జేయవద్ద నీజా
రనుట
- 23 నీజారునిజంపినపిచ్చుట బ్రూటస్సుపురజనులతో దా జేసినపని నా
యమనిపల్కుట
- 24 యుద్ధరంగమునబ్రూటస్సునిన్ను దాచుచుకొనిచచ్చి పడియుం
డగానతనిగూచిక యాంటనీపల్కుట
- 25 11 లో॥ అయదన హేనిమహారాజు రణరంగమున వెప్ప మోరేం
డుప్రభుతో బల్కుట
- 26 12 లో॥ రణరంగమునటాల్పట్టునకు మతియతనికొడుకునకయిన
సంవాదము
- 27 13 లో॥ హేనిమహారాజు సఫల్కు-నావ్వుకు ప్రభులవైరము
తలపోయుట
- 28 సఫల్కు-ప్రభువుమాట్టేరాణితో దావిదేశగమనశిక్ష విధింపబ
డినపుడనుట
- 29 హేనిమహారాజుట్ట తప్పికొమ్మన్నప్పడు సేలిస్పక్రభుడనుట
- 30 రణరంగమున జిన్నకిప్పుడనుకొంట

- 31 14లో మా గౌరవార్థం రాశియుద్ధమందొడిగితనజోదులతో బల్కుట
- 32 16లో ఆరణ్యచేటసాలగోడపై కెక్కి యులుకలతోపుచనుకొంట
- 33 18లో రెండవచాడుక మహానాజశత్రువులకు జెక్కిదుఃఖించున
పుడు గురువోదాచుట
- 34 ఒకతోటమా లెతన సేవకులతో బల్కుట
- 35 20లో రాజువిద్యాప్రశంసచేయుచు దనచెలికాండ్రకనుట
- 36 21లో రాజునుజంపిరాజ్యము వేగమాకృమించుకొమ్మని తన
భార్యతన్ను దొందరపెట్టునపుడు మేకబృహ్మపలుకుట
- 37 22లో ఇస్మిల్లాతనసోదరుని రక్షించుమనుచు ఆంజీలోనునికనుట
- 38 ఆంజీలోయిస్మిల్లాతోననుట
- 39 ఇస్మిల్లామాంజీలోతో దగనిపొందునకొప్పక పల్కుట
- 40 ఇస్మిల్లామాంజీలోతోననుట
- 41 25లో నాటకంగాచూడగోరిన ధీనస్సుతనయువ్యోగికనుట
- 42 26లో క్లాడియోయనుకొనుట
- 43 బెనిడిక్కునుకొంట
- 44 పెడో బెనిడిక్కుంగూచిక క్లాడియోతోననుట
- 45 27లో డిస్టెమోలీమా తనభతకందన్నగలుపుమని యయాచోక్ర
నుబ్రాన్కించుచనుట
- 46 28లో సమనిడిసురాజుచెంగట నొకశూరుడు పెరిక్లిసుతోననుట
- 47 29లో జూలియట్టుమృతుడైన రోమియోయొద్దబాడుచుకొని మృ
తిచెందుచుంబల్కుట
- 48 31లో పక్షిసండుపోస్పిరోతో నతనికూతున్నియమిత దినంబు
సందప్పగవగూడనని ప్రమాణమొసచుట
- 49 32లో కవియనుకొంట
- 50 క్లేవియస్సు తనయజమానుని యమితదాతృత్వముంగలచియను
కొంట
- 51 అల్ఫిబయాడీసుతో దొలినభ్యుడనుట
- 52 33లో తామోరాటీట సాండోనికస్సుతోదన పుత్రునిరక్షించు

మనవియ్యము

- 53 బెస్సి ధూనస్సుటీటస్సాండోక్కికస్సుతో నడడుతనకు లెవీనాను
బెడ్లిచేసెదననియన్న ప్పడనుట
- 54 లూసియున్న మొండిచేయబడిన లెవీనానుజూచియనుకొంట
- 55 లూసియస్సుమాట
- 56 34లో పండాఠస్సుకక్కిస్సిడాతోననుట
- 57 హెక్టరు ప్రిమాముతోననుట
- 58 హెక్టరు కస్సాత్రోకనుట
- 59 టోయిలస్సు హెక్టరుతోననుట
- 60 36లో లూసెట్టాతోజూలియా పోక్కియస్సుంగూచియనుట
- 61 37లో పోలిక్కినీసుతో కేమిల్లాయనుట
- 62 గొల్లడు పెరిడిట్టానుజూచి యా పెరాచకొడుక్కులనినందుకుఁ ది
ట్టుచుఁబల్కుట
- వీనస్సుమతియెడోనిస్సను కావ్యములో
- 63 వీనస్సెడోనిస్సుతో దగ్గవఁ గూడుటభవామనిబోధించుట
- 64 ఆ పెవానితోఁబందివేటుకుఁ బోవద్దనిచెప్పుట
- 65 ఆ పెవానిశౌర్యము మొదలగుగుణములవణింపుట
- ల్యూకక్కినీ చెఱయనుకావ్యములో
- 66 ల్యూకక్కినీరాజుండనుఁ జెఱపట్టరాదనిబోధించుట
- 67 రాజుచేఁజెఱపట్టఁబడిన పిమ్మటల్యూకక్కినీ తనభతఁడలంచుకొ
ని తలపోయుట
- 68 ఆ పెచింతించుట
- 69 ఆ పెతనభతఁతోఁదనభంగపాటు చెప్పుట

శాంతరసముందు

- 1 2లో క్కియోపేట్రాను నీజారులోఁబచుకొనుటకు రాయబౌరమం
పినపుడా ప్పెయందు నకుత్రాంగునట్లగపడఁగా నీరోబబసనుకొంట

- 2 రిలో నావ్యభిక్తి నానా వివరణి నానితో బిల్కుట
- 3 ఆడముఠా లెండుతో నడవికి జనుచనుట
- 4 ఆమెయన్న జాన్వీసులు పాట
- 5 కారినుటచో న్నానతో బిల్కుట
- 6 4లో పురుషులకు స్త్రీలకన్న స్వాతంత్ర్యమేల యధికముగానుండవలయునను సడి మానాతో యాసి మానా పలుకుట
- 7 6లో బెలారియస్సు గిహేయస్సాన్వీలియస్సుతో బిల్కుట
- 8 ఇమోనిను లూసియస్సుకొండన పేరుమాచుకొన నెంచియనుకొంట
- 9 రణరంగమున నిమోనినునోన మొలుగదని రాజతో నయాచోత్రచెప్పుచుండగా పోన మనస్సుబయల్పడి తానిమోనినుజంపించినట్లు బాహటముగా నొప్పుకొనిచనుట
- 10 7లో హేమెట్టుతనతో యతనితండ్రిచావునకుదుఃఖింపనతనినోదాచుచుంబలుకుట
- 11 హేమెట్టుతో జేకాన్వీలితో సీలోక మంతయు జెటనాలయే యని చెప్పుచుంబిల్కుట
- 12 గిల్వెన్ టెర్నుతో హేమెట్టుతనకు లోక మందభిరుచిపోయెనని పలుకుట
- 13 హేమెట్టు పిలువబడి తనపినతండ్రియొద్ద కేగుచనుకొంట
- 14 హేమెట్టుపినతండ్రిపశ్చాత్తపుడగుట
- 15 రిలో కేషియాస్సు సీజారుంబోడువనిశ్చయించుకొని తలపోయుట
- 16 9లో హాల్పురురణమున దెబ్బతినియొరగుచనుకొంట
- 17 10లో ముఖ్యగురువు హేప్టింగ్సు మొదలగు ప్రభువులతో ననుట
- 18 నాల్గవ హేసీమహారాజు తనవ్యాధిలోదామూఢిలినపుడు తన పెద్దకొడుకు తొందరపడి తనకిరీటముండ్సికొనగా దనకొడుకులతో ననుట
- 19 11లో రణరంగమున శత్రులచేతిలో మనమున్నామను గ్లాసెస్టరుతో నైదవ హేసీమహారాజునుట

- 20 అనునహేన్ద్రమహారాజు రణరంగమున కేనకమునో సంధానిం
చుట
- 21 12లో సన్మంగళమున నా సేవభక్తి వలన దృష్టిసంపాదించితిని క
లండువారిమిక్కి నానితో నాణవదాని మహారాజునుట
- 22 చంపబడుటకు గొంపీవంబడుచున్న సేనాధిపతి కేడుతో ననుట
- 23 13లో మానో రత్నరాజుచే రణరంగమున బాడువంబడియ్యుచు
యాముక్తసభుడనుట
- 24 యాముక్తచాపు శుభింపించుచునా తన హేన్ద్రమహారాజు తనరాణి
మొనగువానితో ననుట
- 25 14లో ఆణవహేన్ద్రమహారాజుకు గుట్టపై గూచుకొండి యుద్ధ
మున బరికించుచుండలపోయుట
- 26 ఆణవహేన్ద్రమహారాజు చేతిసాలలోనుండి యచటకావలివాడునీ
కిరీట మేదనియడుగఁగా బల్కుట
- 27 వాక్యమున సేనాధిపతి యుద్ధరంగమున ఎడ్వడుక రాజుచే బాడువంబడి
మడియుచునుట
- 28 15లో ఏనీయెన్మీదన హేన్ద్రమహారాజు చేవిడనాడఁబడిన కేనక
సన్మహారాజుండలఁచి యొకమునుసలిదానితో బల్కుట
- 29 పుల్కిగురువు చేతిసాలకుఁజూపు చనుకొంట
- 30 గాడికనరుకన్దూషించునపుడు క్రాంత్రనుట
- 31 16లో ఆరణ్యరణరంగమున జాన్ మహారాజుచే బిక్కుట కేడ్పుకా
వైస్సునోదాపకం జాలకరణమందోడినలూయూ పరితపించుట
- 32 17లో తనకూతురై సగన్రీగన్లు తనకుభృత్యులుజరుగుదులేదన్న
వ్పడు లియర్మహారాజుపల్కుట
- 33 లియర్మహారాజుగాలివాసదెబ్బతిని కెంటుగృహముఁజేలుచు దల
పోయుట
- 34 గోస్వరుసేనాధిపతి వెడ్డారునకు బల్కుట
- 35 లియర్మహారాజువెడ్డై గోస్వరెడ్డార చేతవాపోవుట
- 36 18లో రాజయ్యుద్ధమున కేనక కేగఁగా సంతక లహములురే

గంగాతాత త్రిమనానకలనుకుపుమాయన్న ప్పడు యారుప్రభువ
నుట

37 నీ మానానుసారముతోడోరి చాడుకంజంపినానని యెక్స్సరనఁ
గా బాలింగ్రుప్పకుపల్కుట

38 19లో నోరుని మానానుసారముతన్ను జంపుటకుఁ గొంపోవురే
టిప్పతో హేస్తింగ్సునుట

39 రిచక్రండుదిద్దంపడోపుచు శివరమునదై వశాఫకనముచేయుట

40 22లో ఆంజీలోత్తనకూడు మనునథకమిచ్చునట్లు పల్కుచున్న
పుడు ఇట్టెల్లయనుట

41 ప్రిచ్చన్న వేషముననున్న గాజు క్లాడియోకుపనేశించుట

42 23లో నొన్నాపోషికమాతోఁబల్కుట

43 ఏర్దియుంజేయలేక తనవనచు జెస్సానియోతో ఆంబోనియో
న్యాయస్థానమునఁబల్కుట

44 25లో హెర్మిమాత సమాటవినక లె జాండరుసెలుచుట కొప్పక
ధీనస్సుతో ఈజస్సుచెప్పకొనఁగా ధీనస్సుహెర్మిమాతోఁబల్కుట

45 27లో రాజతో బ్రాబ్సయోతన కూతునొడ్డు కిచ్చినానని
యంగీకరించి నపుడు రాజునుట

46 పై ప్రసువ్వేషమునకుఁదనకంటె ముందుగావచ్చియున్న డిప్టెమో
నానుజూచిన సంతోషముచే ఓ థ్ల్యోయా పెతోఁబల్కుట

47 డిప్టెమోనానునలచి మా పెకడ కేగుచు నియాచోక్కుట్రవలన కే
షిమోచేలదాపులుతిని వగచురెడ్డిగోతో నియాచోక్కుయనుట

48 ఎమిలి మారనకు వ్యభిచారముతప్పుకావని దుర్గోధవేయఁగా డి
ప్టెమోనాయనుట

49 28లో పెర్సిస్సు ఆంటిమోక సిచ్చిన ప్రశ్నమునకథము చె
ప్పటకు సిద్ధపడియనుకొంట

50 పెర్సిస్సు క్లయోమనితో ననుట

51 (1) 30లో పెట్రోషిమో కేధరినాతోఁ బల్కుట] చుట

(2) కేధరి నా పాతివ్రత్యముంగూర్చి తనసోదరిలతో నుపన్యసిం

- 52 . 31లో భూకముచే దానివలనబడు ప్రాచీనోమనుకొంటు
 53 32లో విందున్ను 33 యజమానాన దపవికేగిగా సేనకులకు
 దన,ధనము కొంత పంచియిచ్చియనుట
 54 ఆతెన్నెమనున కవవిలో దనగుహ చెంతనుండి యనుకొనుట
 55 తైమను దొంగ కనుట
 56 35లో మగ వేసమున రాజుపిన రాయ బొరముందనకు దెప్పినవ
 యోలాను ఒలివిమావలచి యనుకొంటు
 47 37 స్థితిజల్లు తనభార్యతో దన్ను తనతండ్రికందక దూర కేశ
 మునకు బొమ్మలి యుప కేశించు కేమిగ్గోకనుట
 ల్యూకెసీ చెరలో.
 58 టాకిక్వను ల్యూకెసీని జెటపట్టుటకు దేశించి తనలోననుకొంటు
 59 చాటుడద్యములు

కరుణారసము.

—:(o):—

- 1 1లో తండ్రమ్మతికొంటునగచు పట్ల కవడు హెలినాతో హాపీవ్కుట
 2 2లో ఈరోబబున్ను అంటనీపటుముమాని శత్రుపై స్యములతోజే
 రినందుకై పశ్చాత్తున్న పొడుచుకొనిమడిముద్రబుట్టుట
 3 చచ్చితోపుదున్న అంటనీయూచిల్ల యోనేట్రామేడ్కుట
 4 3లో తనతండ్రిరాజ్యపదవినుండి బలగింపబడి దేశమానుండి వె
 డల గొట్టబడినందుకై దుఃఖించుకోకుండు నిలిమాయోదా
 చుకట
 5 ఆరెండ్లోమల్లయుద్ధమున కరుగుదున్న ప్రపతనితో గొల్లొండనుట
 6 ఆరెండ్లోలోలెడుకొనుకని తెలిసినవిదప గొల్లొండుసిలిమాతో బ
 ల్కుట
 7 ఆరెండ్లోమల్లయుద్ధమున జయమందినతరువాత సతనితోగొల్లొండు
 తనమెడలోని బంగారుగొలుసిచ్చుచుబుట్టుట

- 8 రాజ్యభక్తి యుక్త రాజవీరో ఆరెంజోనుగలిసికొన్న విమర్శజాన్వితములగుట
- 9 ఆలినయసిలియాలపెండ్లి రేవగునిచెప్పిన రోగిండుతో ఆరెంజోయెనుట
- 10 6లో ఇమోజనులియోనాటన్ను దేశమునుండి వెటలిపోవుచింకేమి చేసిననిపె సానియోనడు గుటయు నతడు చెప్పుటయును
- 11 ఇమోజినుపె సానియోతో దననాధునిపోక తానెక్కుచూచునో గూఢంగతి చెప్పుట
- 12 ఇమోజినుతనభతలాదేశమునుండి వెడలగొట్టబడినపుడు చింతించుట
- 13 తాజారయనియు దన్నుజంపుమనియు దనభతలాపె సానియోకు వ్రాసిన యుత్తరము ఇమోజిను చదువుకొని పెగచుట
- 14 ఇమోజిను తనభతలావ్రాసిన యుత్తరము చదివికొని పరితిపించుట
- 15 పెసానియో తనకిచ్చినవిసముగ్గోలిమూఢిల్లిన మగవేనమున నున్న ఇమోజనునిబూలనమాఢినుంచి గైదీరియస్సావైరాగన్నులుపాడుట
- 16 నేనామెట్లు తనతండ్రి మృత్యువలనవిదవ దనతల్లి తన్ను నీయం దంగ దుఃఖము కన్నట్టునెలసని యడిగినప్పుడుత్తరమిచ్చుట
- 17 లాల్మీను పిఠీలొకొనచు నుపదేశము
- 18 విదేశమేగెడు లాల్మీనుతో పొల్లోనియన్నుపదేశించుట
- 19 తనవిదవండ్రి పగిడిచుకొనక తావృథా కాలుషేపము నేయచుంటున్న నేనామెట్లు తలపోయుట
- 20 6లో నీబాచుని గొప్పకొప్పక కేరియన్ను కాన్కాతోననుట
- 21 కాన్కానికాయాదుశ్శకుసములకు జడియుచున్నానన్నప్పుడు నీబారన్నుట
- 22 లాల్మీనుమరిగెన్నో బాచునితో గుట్రసంగతి చెప్పుటకై యతడువచ్చుదానితో నిలువబడియనుకొంటు

- 23 అంటనీ నీజారుడు చంపబడిన విమక్తః బ్రజలనునీజారుని శత్రు
లై యురికొల్పుట కిచ్చిన యుపన్యాసము
- 24 10లో న్నాగవ హానీమహారాజు నడిరేయిలేచి యనుకొనుట
- 25 11లో హానీమహారాజు మాటువేసముతో బేల్కు-కోటు-విలి
మును తస్మానికులతో వారలు రాజెట్లున్నాడనఁ బల్కుట
- 26 13లో స్తోత్రము ప్రభువు చేతనాల కంఠబడినపుడతని హానీ
మహారాజు వగముట
- 27 14లో న్నాగవ యెడ్వడు రాజుకాబోవు ఎడ్వడు యాకురణ
మునఁ గూలిన విదప దుఃఖించుట
- 28 16లో హూబలు ఆశ్రయజేతనాల లోఁడంపసిద్ధపడినపుడు
వారలకుభయము కయినసరివాదము
- 29 17లో కెంటు తనయ్యైరముకాడిలిగూ చదువుకొన్న విమక్తునె
ట్లన్నదనియడుగఁగా నొకతగుమనుష్యుడగుట
- 30 18లో రెండవరిచాడు మహారాజింగ్లాడునకు వచ్చియనుట
- 31 బాలింగుబూకు కిరీటముందనకిమ్మన్నప్పుడు రెండవరిచాడు మ
హారాజనుట
- 32 రెండవరిచాడు మహారాజు బాలింగ్బూకుతోననుట
- 33 రాజపదవినుండితొలఁగింపఁబడి రెండవరిచాడు మహారాజద్దము
చూచుకొనుచునుకొంటు
- 34 చెఱలోనున్న రెండవరిచాడు మహారాజుతలపోయుట
- 35 19లో ఎలిబెత్తురాణి తనకొడుకులుమూడవరిచాడు మహారా
జుచేఁడంపఁబడఁగా దుఃఖించుట
- 36 20లో గంధర్వమాయచే దన్నెడిసినలె సాండుకునకు హిమ్మిమా
ప్రోత్సాహవచనముకొని యాపెతోనా పెహిరురాలగు హాలీనా
పల్కుట
- 37 26లో సన్యాసితనపన్ని క కంగీకరించుమన్నపుడులి యోనాంటో
పల్కుట
- 38 27లో అయోగోకేషియాతో డిప్టెమోనాకుఁ దగులాటమున్నదని

- 39 స్థిరపచి నపుడు పిఠెల్లోపించుచుట
తన్ను శంకించి తనభతకొరపించుటకు శోకించుచు నయాగోత్రో డి
స్సెమోనాపల్కుట
- 40 29లో కెప్పులెట్టు తనకూతురగు జూలియట్టుంగూచి పేరిసు
తోజెప్పట
- 41 సమాధిలోవిషముద్రావి మూర్ఖిల్లియుంచబడిన జూలియట్టు
మృతిచెందినదాని గాదలంచిరోమియోయనుకొంట
- 42 జూలియట్టు మూర్ఖుడేటిన పిదపవిషముగొలి' మృతిచెందినరో
మియోనుంజూచియనుట
- 43 31లో ఆరియలుప్రోస్పెరేతోనాతని మంత్రమహిమచే గోండ్రిలో
నునిస్థితివణించుట
- 44 37లో పౌలీనాతనభతక మృతుడౌటకు వగచుట
వీనన్నమతిఎడోనిస్సను కావ్యములో
- 45 అడవిపందిచేడంపబడిన ఎడోనిసునివెదకుచు నడవిలోవీనన్ను
మృత్యుదేవతన్నిందించుట
- 46 ఆపెపందిచేడంపబడిన ఎడోనిస్సుంజూచియనుకొంట
- 47 ఆపెఎడోనిస్సుందలంచుకొని దుఃఖించుట
- ల్యూక్రేసీ చెటలో
- 48 ల్యూక్రేసీకిగాబోవు దశందలచిక వియనుట
- 49 ల్యూక్రేసీతనుబల్మిబట్టిన టాక్వినుతోననుట
- 50 ల్యూక్రేసీరాజుచేజెలుపబడిన పిదపబలవించుట
- 51 ల్యూక్రేసీ దుఃఖించుట
- 52 ల్యూక్రేసీ దుఃఖించుట
- 53 ల్యూక్రేసీ పొడుచుకొనుటకు కైజారుపట్టుకొని తనచేతితోబ
ల్కుట
- 54 ల్యూక్రేసీభతక యాపెవతకమానముపైవచ్చి యాపెతోబ
ల్కుట [స్నతీరు
- 55 ల్యూక్రేసీ రాజుచేదాజెలుపట్టబడితిననిచెప్పి నపుడాపెభతకయు

56 చాటుపద్యములలో
వినహితన ప్రియురాలిగుఱచిక్షలు

శృంగార పద్యము.

—:(0):—

- 1 :లో సిల్వీయస్సు కారితోఁబలుకుట.
- 2 ఆరెండువ్రాసిన కారితమునందు సీలికూచదివినవాక్యము.
- 3 ఆరెండో నడవిలోఁ జూచితినని సిలికూచెప్పినపు రోండ్లనుట
- 4 ఆరెండో రోండువలచియున్నానని చెప్పినపుడుమగవేరమున నున్న రోండ్లనుట.
- 5 ఫీభీతారోండు న్వలవలేదని సిల్వీయస్సుతోఁ జెప్పుట
- 6 ఆరెండుతో రోండుతాఁబయల్పడి చెప్పుట
- 7 14లో రణరంగమున రిచాడుఁ ఎడ్వడుతోననుట
- 8 20లో రాజుపెంచిరాజు కూతునకు వ్రాసిన వలపుపద్యము
- 9 25లో తీసనునాటకమాడించి లైసాండరు డెమిట్రీయసు హెరిక్రియా హెలీనామొదలగువారిని నిదురించుమనిచెప్పుట
- 10 23లో జెస్సాయో పోపియానుఁ బెండ్లాడఁగలిగిన సీనపుపెట్టె నెంచుకొని యందులోనిజయపత్రికం జదివికొని యావెనుముద్దిడి యాపెతోననుట
- 11 23లో లిసిమేకస్సుతో మెనీనానుఁజూపి యొకకుంటినకాదు తా పుకగుల్లయనుట
- 12 29లో రోమియోబెని వొల్గోతోననుట
- 13 రోమియో తోటలోఁగాఁగి కిటికీలోనున్న జూలియట్టుంజూచియ నుకొంటు
- 14 30లో ట్రానియో తోలుసెంటియో తనప్రియురాలిం గూచిక్ష యనుట
- 15 31లో పడినందు మిరేడాను వణింపుట

- 16 243. తో) మున్ను క్రీస్తును వ కించుట
 17 254. రాజుల విమలములను వలెంతుననుట [చుకొనుట
 18 265. జూలి గూలూ సెట్టలు ఏకమనునాచిక మాటలా
 19 జూలి చూపుటయను వ్రాసెముగము దాసయెగుటఁ జించి
 నె చినందుకునగచుట [జేశించుట
 20 రాజుతో పలెంతును క్రీస్తుని స్వాధీనము చేసికొనుమాగఁ ముప
 వీనస్సుమటి ఎడోనిస్సును కావ్యములో.
 21 వీనస్సు ఎడోనిస్సును గొనుట
 22 ఆపెవానితోఁ బలుకుట
 23 ఆపెవానితోఁ బలుకుట
 24 ఆపెవానియుటకు వాడొప్పనప్పుడనుట
 25 ఆపెవానింబలిమాలుట
 26 పెంట్టివయలోను గుఱుమునవ్వణించుట
 27 వాడొప్పన లొంగుట
 28 ఆపెవానినవ్వధేచ్చ ననుభవించుట
 29 నానిసాగను నాపెవణించుట
 ల్యూకె 21:12 లో
 30 టాకియను ల్యూకె 21:12 జెటపట్ట నెంచియనుకొనుట
 31 32 ల్యూకె 21:12 నినుదించువిధము
 33 ల్యూకె 21:12 టాకియను చెటపట్టుట [ననుట
 34 ఏమీతప్పెందు కొనచెడవని ల్యూకె 21:12 యడిగినప్పుడు టాకియ

హాస్యర సమునందు.

—:(0):—

- 1 1లో బటక్రము ఫ్రామ్మన కేగినవిదప హెలీనా చింతించుచు పె
 రోలినుజూచి యనుకొంటు
 2 బటక్రముని తల్లితో విదూషకుండనుట

- 3 విమోచకుడు బట్టానునితల్లితో వల్కుట
 4 3లో టచస్తాను రోజ్లండుతోననుట
 5 జాక్వీను ఆవివేకయని టచస్తానుని బిలుచునపుడతడిచ్చిన ప
 త్సుత్తరము
 6 ఆరెండోతో నడవిలో మగవేసముననున్న రోజ్లండునుట
 7 నేనెసిరోజ్లండునచో నీవేమిసేయుదువని మగవేసముననున్న రో
 జ్లండు అడవిలోఆరెండో నడిగినప్పుడతండు మాటాడకమునుపా
 పెక్కుద్రిడుకొనెనని మాటసగానాపెయనుట
 8.9 రోజ్లండునుక్కిలి వచ్చియున్నానను ఆరెండోతోమగవేసమున
 నున్న రోజ్లండారెండోతోబల్కుట
 10 ఒకసేవకుడు టచస్తానుతోననుట
 11 5లో ఒకరోమను వేళియుడు వొలీసుదేళియునితోననుట
 12 6లో రాణిమృతిచెందెనని కాన్నీలియస్సు చెప్పగా సింబల్లె ననుట
 13 7లో హేమెట్టునకని తండ్రియాప్తననగవడిన దయ్యమనుట
 14 హేమెట్టు పొలోనియస్సునంవాదము
 15 వెట్టవానివలెనటించుచున్న హేమెట్టుటఫీలాతోననుట
 16 17నాటకములోని రాణి నాటకములోని రాజునకనుట
 18 నాటకములోనిరాజు నాటకములోనిరాణితోననుట
 19 భోజనముసేయుచున్న రాజుతోహేమెట్టునుట [రనుట
 20 9లో గ్లండోవరు తాకవిత్వము చెప్పగల నన్నప్పుడు హాట్సు
 21 10లో తానింకబడుచువాడనను పాల్టాస్సుతోముఖ్య న్యాయా
 ధికారియనుట
 22 ఫాల్టాస్సు ముఖ్యన్యాయాధికారితోననుట
 23 యూదుగరుని మాబ్రేతోనింగ్లాండుంగూచియనుట
 24 ఫాల్టాస్సుపల్కుట
 25 12లో బెడ్ఫూడు టాల్బట్టుతోననుట
 26 13లో సఫల్కునిమృతికై యెడ్చుతనభార్యతో నాటవహెనీమ
 హారాజునుట

- 27 14లో ఆటవ హెనీమహారాజు లోకుల యభిప్రాయముఁ గూ
చిత్త యనుట.
- 28 గ్లోష్టరురాజుకొగోరియనుకొనుట.
- 29 గ్లోష్టరుఎడ్వడు మహారాజుచేసికొన్న పెండ్లివలన పెరించిరాజత
నిపై దండెత్తుచున్నాడను సందర్భమున నతనితోననుట
- 30 ఎడ్వడు మహారాజు తనకుఁరాజు కాకున్నపుడు న్నయధికారము
చాలునన్నప్పుడు గ్లోష్టరనుట.
- 31 ఆటవహెనీమహారాజు తనకొడుకుంజంపిన గ్లోష్టరుతోననుట
- 32 1 లో బాన్మహారాజు పాన్సులోయుద్ధమున జయమందియింగ్లా
ండునకు వచ్చిసింహాసనాపూర్ణుడై తిరిగిసింహాసనవండుఁ గూ
చుకన్నాడ- దిగిమకుటముంధరించి నాడనఁగా సేలిస్పరీయనుట
- 33 17లో మారువేనముతోనున్న కెంటులివరుతోననుట
- 34 19లో గ్లోష్టరనుకొంటు
- 35 మొదటిహంతకునితో రెండవహంతకుండు సత్యమానుఁ గుఱిం
చినెప్పుట
- 36 22లో ఆంజీలో తనయొద్దకు ఇస్మెల్లానచ్చెనని సేవకుఁడుచెప్పిన
పుడనుకొంటు
- 37 రాజఆంజీలోననుట
- 38 రాజరాత్రి మెరియానాను ఆంజీలోనుం గవఁగూడుట కరించు
చుండనలోననుకొనుట.
- 39 23లో బెస్సానియో ఆంట్ నిమాతోననుట
- 40 కాన్సెల్ట్రబ్జస్సీకాలోననుట
- 41 24లో ఉరుసులాలతో హీరోయనుట
- 42 43లోయూనెటో అంట్ నియోతోననుట
- 44 27లో కొక్కిగోతో అమాగోయనుట
- 45 46 కేషియోతా ద్రాగినందునకుఁ దన్ను నిందించుకొనుట
- 47 బ.నూంకొనుఁగుఱించి కేషియోనడిగి మాసంభాషణముఁ సిఫ
ల్లోను మోసపుచ్చెనని అమాగోయనుకొనుట

- 48 ఏమిలాపిష్టమోనాతోననుట
 49 28వో మిలునాడునలలోపెచ్చిన కవచమును జూచియనుకొంట
 50 పోల్లతనస్పర్శిన్నిదిగచు మోతతోననుట
 51 29వో రోమిమోతతోననాసియనుట
 52 30వో పెట్టుగిషయోకేతకి నానుగూచిక యనుకొనట
 53 31వో ట్రింకూలోకట్టల మోపుతోబడు కొన్నకాలిబన్నుంజూ
 చియనుకొంట
 54 31వో ఒక నేవకుడింకొక నేవకనుకనుట
 55 34వో పోట్టరుట్లోయిలస్సు తోననుట

ఆధ్యుతర సమంధు.

—:(0):—

- 1 1వో పెరోలీనుతో పెరోలీనాయనుట
 2 రాజుపెరోలీనాను పెండ్లడుమని బట్కముతోచెప్పట
 3 బట్కముతో పెరోలీననుట
 4 ఒక ప్రించిమునుడింకొక ప్రించిమునునితో బట్కముంగూచిక
 మాట్లాడుచునుట
 5 2వో తారోమన కేగుచు అంటనీకి యో పోట్టాతోననుట
 6 మినాను పాంసేత్తోననుట
 7 తనోబకను మనీగనలలో క్లియోపేట్రాను నడికంచెప్పట
 8 అంటన్నికకి నీజారు ననకంపించినపుడు క్లియోపేట్రా అంటనీతో
 బుల్లుట
 9 నీజారుధేరియనుతో క్లియోపేట్రాను తోబచకమని చెప్పట
 10 నీజారునిదిరస్కరించి అంటనీయెదిరింప నిశ్చయించినపుడు తనో
 బబకసనుకొంట
 11 క్లియోపేట్రా నీజారుచకు దాలోంగిరినని చెప్పిపుడపెతో
 థైశియన్సనుట

- 12 క్లియోపాత్రా నీజారువశమనదని శంకించియూపెతో ఆంటనీ
యనుట
- 13 ఆంటనీయుద్ధసన్నద్ధుడై తన్నునికులతో ననుట
- 14 ఆంటనీనీజారునకు క్లియోపాత్రాబంధులు కాపెట్టెగోపించిపో
వగా నాపెతో బాక్రియననుట
- 15 ఆంటనీ ఈరానుతో ననుట
- 16 ఆంటనీమృతిచెందినపిదప క్లియోపాత్రా హరిహరించుట
- 17 పిలో గోండుతో సిలిక్యూయదృష్టవేషాన్వితా బల్కుట
- 18 గోండుతనకు గొలుపిచ్చిచేసిమ్మట ఆరెండోయనకొనుట
- 19 గోండుతో ఆరెండోతో ననుట [కొనుట
- 20 గోండుతనకు గొలుపిచ్చి పెల్లిపీయిన తరువాత ఆరెండోయ
- 21 రాజు చేయుకుట్రకు జడిసి యురువిడిచి పోదలంచిన ఆరెండో
తో ఆడమనుముసలి సేవకుడనుట
- 22 అడవిలో రాజ్యభిక్ష ప్రభువుతో జాక్విస్సనుట
- 23 రాజ్యభిక్ష రాజనంద్ర ఆమెయన్నురాడుట
- 24 మగ వేసముననున్న గోండు ఆరెండోతో జెప్పట
- 25 మగ వేసముననున్న గోండుతో జాక్విస్సనుట
- 26 27 మగ వేసముననున్న గోండు ఆరెండోతో ననుట
- 28 టుచిస్టాను విలియముతో ననుట
- 29 ఎడిగ్రూనాలూసి గూనాలనంభాషణము
- 30 ఎడిగ్రూనాలూసి గూనాలతో ననుట
- 31 ఎడిగ్రూనాలూసి గూనాకనుట
- 32 బుజు ఆంటనీలన్న సున్నతో ననుట
- 33 ఎడిగ్రూనాలనభాషకు విచ్చెన్నన యోగియనుట
- 34 పిలో ధాన్యము చవకగానమ్మిచుమని యల్లరిచేయుతోలిపొరుని
తోకోరిమొలేనన్ననుట
- 35 యుద్ధమున మించినట్టి క్లియోపాత్ర సున్నకు గోరులుచేసినగా
ప్పరివ్విక బ్రతుకన్నపిసీయియన్నతో బల్కుట

- 36 కొరియోలేనస్సుతన్ను దేవ్వింతుప్రజాప్రతినిధులతోననుట
- 37 విశేషగమనమువిధింపబడిన కొరియోలేనస్సు తన్విడనాడ లేకయే
డు సావనల్లితోననుట
- 38 ఆఫీడియస్సుతో మైత్రిచేయుట కెగురుకొరియోలేనస్సునుకొంట
- 39 గ్రోట్లోటిను ఇమోనినున్నయింటికిబోవుచు నాపెదానీలస్వాగీన
ముచేసికొనెదననియనుకొంట
- 40 ఇమోనినుతనపోచీపోయినప్రదానముట
- 41 పోచీనును ఇమోనినుందాగుడితినని యాపెపోచీచూపి అను
వోచేప్పగదాననుట
- 42 పైసానియోయిమోనినుండపుచులి తనకుపోన మనునాసినయు
తిరము నా పికుజూసయనుకొంట
- 43-44-45 ప్లివానివేసమునతో మిల్కుడకానకుబోవుచుగవి ఇమోనినుతిల
పోయుట
- 46 ఆర్విరాగసుతనకు మగవేసముననున్న ఇమోనినుపైమిక్కిలి ప్రేమ
పుట్టుటగూచికయనుకొంట
- 47 ఇమోనిను ఆర్విరాగసున్నగడిరియస్సులు తనకురేసినయాదరణ
ముందలచియనుకొంట
- 48 ఆర్విరాగసుతో బెల్లియస్సు వేటకేగిరాకాలస్యముచేయుటకుఁగిం
తించియనుట
- 49 ప్లోటనునితలన ఆకేకితచ్చిన గెడిరియసునిమఱియునందుకు సంతసిం
చు ఆర్విరాగసునిదలంచి బెల్లియస్సునుకొంట
- 50 విషమూఢకానందిన పైబెల్లిమృతిచెందెననుకొనివానిబూడ్చునమ
యమున ఆర్విరాగసున్నగడిరియస్సునుట
- 51 ఇమోనినుమూఢకానెఱియనుకొంట
- 52 ప్లివానివేసముననున్న ఇమోనినుందనవేవకునిగాదీసికొనవి లూ
సియస్సు తనయజమానునికై పొగలునతనినోదాచుట
- 53 పైసానియోనినయజమానునినుండియు ఇమోనినునుండియు వతక
మానమెద్దయులేకుండుటకు ప్లోటనుగతిమేమయ్యెనో తెలియకుం

టకు శంకించుచుదనలోననుకొంటు

54 పోన మనస్సు చెఱసాబలో నిద్దుర మేల్కొనియనుకొంటు

55 కారాగ్నిహానికాని పోన మనుతోననుట

56 తనభార్యపిసమిడి ఇమోనుండంపించి పట్టి ప్పకొనెననికానీలియ
స్సుచెప్పగా పింబెలె ననుకొంటు [నుట

57-58 హోరేషియోదయ్యముంజూచిన వేకువనుబనాఁడోతోన

59 హోరేషియోబనాఁడో మాన్లెస్సులు తనతండ్రిదయ్యము త
మకగపడెననినమ్మించి చెప్పినపుడు హేమెట్టు అనుకొంటు

60 హోరిషియోమొసెల్ల స్సులతో దనతండ్రిదయ్యమునకై రాత్రిని
క్షించుచున్న హేమెట్టుతనపినతండ్రిబయలుదేఱెడు చప్పుడువిని
యతనిదుమాఁగఁ ముంగూఁచియనుట

61 తనతండ్రిదయ్యముకాన్పించి తనతో మాట్లాడుచున్న వ్రుడు హోరే
షియోతోఁబల్కుట

62 పోలోనియస్సుబిఘీలతో హేమెట్టుంగూఁచి వెలుపుచుంబల్కుట

63 రాజు సోమెట్టువెట్టింగూఁచి పోలోనియస్సుతోననుట

64 నాటక ములోనిరాని తనభతతోననుట

65 రాజుదైవిప్రాధఃనముచేసి లేచిపోవుచనుకొంటు

66 పోలోనియస్సు హేమెట్టుచేదంపఁబడగా ఒఘీలాకువెట్టియెత్తుటఁ
గనిపెట్టి రాజుజట్రాఁడుతోననుట

67 హేమెట్టుఒఘీలాసమాధిచెంత లాటీకసుతోబోరాడినపిదప హోరే
షియోరాజు తనపైఁజేసినకుట్రఁజెప్పబోవుచనుట

68 గిల్లెస్సున్న రోసెన్మాట్టులను దంపించుటకుఁదావన్నినకుట్రహే
రేషియోతో హేమెట్టు తెల్పుచువారిన్గూఁచియనుట

69 లాటీసెట్టవాడోనీకుబాగుగఁ దెలిసినట్లుకాన్పించుధను ఆసిక్కు
తోహేమెట్టునుట

70 గిలో కేషియస్సుగూఁచి నీజారుఆరిటనీతోననుట

71 నీజారుమకుటముగఁగించియెడల నెట్లుండవచ్చునోయని బూట
సుతలపోయుట

- 108 8లో నీమహారాజుతో వున్నప్పుడుగాచీకానాక్కాల్లు-చెప్పట
- 109 పున్నమ్మతిననుటవిని యతనిదౌజకశ్యమునగ్గించు కేత్తనతో
గిప్పింనుట
- 110 రాజశక్తితుండయికామ్మెల్ల సఫల్లుప్రభువుతోననుట
- 111 గాడెనరుతోకామ్మెల్లనుట
- 112 16లో ఒకబారపుత్తుడు జానుమహారాజుచేరిచాడు అనుపేరున
ప్రభువుగావింపబడి తనలోననుకొనుట
- 114 పాండల్పులూయూతో జానుమహారాజుతనచేజిక్కిన ఆతనినిని
శ్చయముగా బొలమించుననిచెప్పట
- 113 పాండల్పుపరావతుడో లూయూతోననుట
- 115 సేలిస్సరీఆతనియొద్దే మముగానున్నాడు నేనుపాపమొగుననిహూన్య
బట్టువగువగాననుట
- 116 17లో కాశీలియాపెంచి రాజునకుభార్యయై ఫాన్సుకుబోవు
చుగన్రీగనులను తనసోదరీలతో లియరునిసంరక్షణము బాగుగ
జేయుడనవారలు నీదారినిపుపొమ్మమేమొగుమాయని ప్రత్యు
త్తరమిగావారితోననుట
- 117 నన్నుదిరస్కరించిన గన్రీలుచేయిపట్టుకొని నీవునెమ్మినగపచరా
దను లియరుతోగననుట
- 118 దన్నుదిరస్కరించికూతులపై మండిపడినెట్టెట్టి గాలివాసలో బో
వులియరునిదిరిగి పిలువమనిగోస్తరనగాగననుట
- 119 తనయంటజొచ్చిగాలివాస తాకుదప్పించుకొమ్మను కెంటుతో
గాలివాసబాధకన్న నెక్కువుబాధపొందు నేనుగాలివాసకుజడియు
యనాయనిలియరనుట
- 120 దయ్యముపట్టిసట్ల నటించు ఎడ్లారుతోవిదూషకుడనుట [కొంట
- 121 లియరునికెంటుశత్రులనుండి తప్పించుకొంపోయినపుడు ఎడ్లారను
- 122-123 గుడ్డిగావింపబడిన గోస్తరొకముదసలివానితోననుట
- 125 ఎడ్లారుగోస్తరుతోనతనికోరికవొప్పున నతనిడోనరుమెట్ట యెక్కిం
చితిసనిచెప్పట

- [illegible]

- 72 బూగ్గులు కేసియన్ను వే నీరు జంపుటకు శోక్తమున బడి నడురే
య్యదివ్వకో తన తలుపు విలువఁగాననుకొంట

73 కొట్టి పాశునములు బంగున్నవి కావుకాబట్టి సభకుఁజోపద
ని నీజారుతోఁబల్కుట

74 చివురకు జంకరాచని కట్టిన మాతో నీజారనుట

75 నీజుండంకిన మమ్మల బ్రజులందరిక నితరమున నీజారు నెడఁగ
నితరముమాచితినని బూగ్గులు యందు ఆంటునీతోఁబల్కుట

76 లులియును అతిసము చేరి బూగ్గులు కేసియన్ను గూచిక ప
ల్కుట

77 రంగమున నకళమున్నప్పుడే శత్రువుల జయింపవలెనని కోషి
యన్నతో బూగ్గులు యెడనుట

78 ఒక ఘనఁడనుట [కొంట

79 9లో యువరాజగు హెన్రీ మహారాజు సహవాసముఁగూచిక యను

80 నార్థవ హెన్రీ మహారాజు యువరాజుఁగూచిక పల్కుట

81 10లో ప్రవాదయనుట

82 నాతాఁబల్లేండు బాడుకల్పుకోననుట

83 నాతాఁబల్లేండు మాటునుతోఁబల్కుట

84 నార్థవ హెన్రీ మహారాజు తన శత్రువులు జయింపఁబడిరని విని తన
కువచ్చిన జబ్బుందలఁచుకొని యనుకొనుట

85 11లో అయిదవ హెన్రీ మహారాజుతో ఫ్రాన్సులోఁగొందఱిస్సె నికుల
స్వర్ణమునకంపి స్కొంట్లేండు భయమునుండి రక్షించుకొనుటకుఁ
గొందఱితో మానమిచట నుండవలయుననియు పదేశించుట

86 కాంటబరీగురునే దవ హెన్రీ మహారాజునకు రాజ్యపాలన క్రమముం
దెల్పుట

87 కొంత యిడిచియుద్ధమునకై ఫ్రాన్సునకు వచ్చుటమే తనకానం
దమని ఎత్తురుచేపొన్న రాజునకై దవ హెన్రీ మహారాజునందేశ
మంపుట

88 పల్లవిపల్కుట

- 126 వాడొక పరియరు స్వయం తో ననుట
- 127 రణమునఁ నచేగులిన పిష్టండు తన పిరడిని స్వయం ఎక్కిరనుట
- 128 తనకొగిట మృతిచెందిన కాక్షలి గూఢుఁగురించి వియరనుట
- 129 ఎడ్లరుతల్పను కెంటులతో ననుట
- 130 18లో బాలింగుబ్రూకుతో స్వధాఁబూనిన నాతఁడబ్బేండు ప్రభు
పురెండివరిచాడుఁ మహారాజుతో ననుట
- 131 స్వయం పక్షిగాంటుక తని పోదరుంజంపినవానిఁ బగఁ దీచుకొ
మ్మనిచెప్పట
- 132-133 గాంటువి దేశవాసనితో గు బాలింగుబ్రూకుతో ననుట
- 134 విదేశవాసనితో నందిన బాలింగు బ్రూకుగాంటుతో ననుట
- 135-136-137 న్యాసగ్రస్తంజన గాంటుచూర్ముతో ననుట
- 138 కెండివరిచాడుఁ మహారాజును గాంటునుసంపాదనూడుట
- 139 ఆమనీతో కెండివరిచాడుఁ మహారాజు బాలింగు బ్రూకుంగూ
చిక్ యనుట
- 140 సింహాసనమునుండి తొలగింపఁబడిన కెండివరిచాడుఁ మహారా
జంనునకుఁ గౌరవమగునాతాఁడబ్బేండు తో ననుట
- 141 19లో ఎలిజబెత్తురాని స్వయం తో నీవున్న నాసంపాది ద్వేషిం
చుట రాజునకుఁ గిట్టిననిచెప్పగానతఁడౌవతో ననుట
- 143 స్వయంకుందలఁచుకొని యతనితల్లి యనుకొంట
- 145 రిచ్చండు తన స్వయం నకులతో ననుట
- 145 మూడవరిచాడుఁ మహారాజురణరంగమునఁ దన్ననికులకనుట
- 146-147 20లో రాజుతో రనువల్కుట
- 148 తనసొందర్యముం గొనిమామజోయెట్టితో రాణియనుట [ల్పుట
- 149 క్రీతోతో బొందాచేయుట చదువుకంటె మేలని పైరనురాజుకుఁదె
- 150 21లో మేక్బత్తుతనభార్యతో దానిదురంగూడఁ జంపుననిరెంక
ధ్వని తనకువినబడినట్లుచెప్పట
- 151 మేక్బత్తుతనభార్య వ్యాధిచేజచ్చెనని వినియనుట
- 152 22లో రాజుతావిదేశమేగెదనని తనస్థానమున నియోగింపందలం

- 175 25లో కేజాండురు హామియాలువివాహముంగూచిణవల్కుట
- 176 హాలినాయనుకొంట
- 177 ఓబీకనురానినుతోననుట
- 178-179 తీరియన్నుహిస్సోటూనో ముప్పుగలవారింగూచిణయనుట
- 180 2 లో వియూంట్ సంతోషనాతకవిని యానందబాష్పము లో
ల్కించుట గూచిణయనుట
- 181 హీనోమాగేక రద్దీ తోననుట
- 182 చెనిడిక్కు లియూంట్ తోననుట
- 183 నన్యసిలియోనటోలో హీనోమృతిజెందినట్లు చాటుమనికెల్పుచ
నుట [చిణయనుట
- 184 27లో కేపి. మాచేదిబ్బలులిన్న రోడరిగోను అయాగోయోదా
- 185 ఆయాగోయోదా కు డి. మోనాపై ననుమానముపుట్టించిచనుట
- 187-88 అయాగోయనుకొంట
- 189 ఒకెల్లో అయాగోతోననుట
- 190 అయాగోతాన్యానువంతుడనని ఒకెల్లోతోచెప్పుట
- 191 ఒకెల్లోతనభార్యయొక్క జెల్వితేటలెన్నుట
- 192 తనభార్యగజ వియాపె మోన్యకాలని నిమాలాచెప్పినపదవ ఒకె
ల్లోతా జావ శ్శయింనుకొనియనుకొంట
- 193 23లో ఆంటియోకస్సుతో పెరిక్లిస్సునుట
- 194 ఆంటియోకస్సును డి హాతిపోదలంచి పెరిక్లిస్సునుకొంట
- 195 హాలికానను పెరిక్లిస్సుతోబుల్కుట
- 196 పెరిక్లిస్సు హాలికాననుతో ఆంటియోకస్సుంగూచిణ చెప్పుట
- 197 క్లియోమోనిడియోజాతోననుట
- 198 క్లియోమోనిడియోజావచ్చివని యొకప్రభువరగాక్లియోననుట
- 199 క్లియోమోనిడిను యోదవప్రభుతోబుల్కుట
- 200 క్లియోమోనిడిను శూరులకనుట
- 201 క్లియోమోనిడిను పెరిక్లిస్సుకొంట
- 202 తనభార్యమృతి జెందిననుకొని యాపెనోక పెల్టోలోనిడి ననువ

మునవిడిదిపట్టె గూడకన్దె 20 నొకొని పెక్కి సుసముద్రమునవ
గిలికయోడనొనుడి యనుకొంటు

203 పెక్కి సుమోనానులొల్పి హెలికే స్సతోననుట

204 29 నొకొని మట్టతోనా పెక్కియనుట

205 రోమి మోచూమి చేసపు టాటలో మొట్ట మొదటజూలియట్టాజూచి
వడికొందుట

206 జూలియట్టతో మూట్టా పోవుకు రోమియోనుకొంటు

207 సన్యాసివ్రాణివణి నము సేయచుంబల్కుట

208 తెల్లవారక మునుపే తిరియ్యెదొ వచ్చిన రోమి మోతో సన్యాసియ
నుట [లుకుట

209 రోమి నునందు వలపుమూనిన వాయని రోమి మోతో సన్యాసి వ

210 జూలియట్ట నాథార్యమున నుకొనుటచాలును నాథా పెన్వ ట
నే పెక్కి చేయుమను 'మి మోతో సన్యాసియనుట

211 సన్యాసి పుష్పమి తిరి పూర్తి జూలియ న నృపాచారి
దా గాథా విచి గూ పెక్కి మూర్తి దుగునా పెత్తరిడిగి ఖాచుట

212 31లో ఆంటోనియోతో సెబాస్థియనుపల్కుట

213 ఫడికా సందు ప్రోస్పెరో మూర్జాను సారము కట్టిలుపోగు చేయుచును
ట [కొంటు

214 ఫడికా సందుతో ప్రోస్పెరోయనుట

215 ప్రోస్పెరో మూర్జా కేటెడు నొంజలో మొకలగునానింగని యను

217 32లో టైమూ చిక్కిన ను జూచి యగుకొంటు

218 టైమూ చెరితన్యాయము చేయవచ్చిన స్త్రీలు జూచి సేపిమాంటును
కొనుట

219 క్షేవి గుస్సు టైమూని యనేక సేపిజూచియనుకొంటు

220 రసనదువ కేశము బెడ చెవిడిన టైమూనుందలచి ఎపిమూంసను
కొంటు

221 క్షేవియనుని రెండవ సేవకుడు చెడిపోన న టైమూనుదలచియనుట

222 బెడవిలో బంగారుజూచి టైమూనుపల్కుట

- 22 : పైమ: దవి: నహ: దరచ్చిన ఆల్పిల మాడినతోననుట
- 224 పైమ: బంగ: రంజా: వియనుట
- 225 పైమ: బంగ: రాసి: చినచ్చిన దొంగలకనుట
- 226 ఒకదొంగ మరొకదొంగతోననుట
- 227-23 స్త్రీవి గునడవిలోనున్న పైమ: గంజా: దనేగుచుకొంట
- 229 34లో ఆల్పిలండరు క్రీస్తుతో జాన్సంగునాచిక చెప్పట
- 230 ఆగి మెమ్మ: నువ్వగు మొక: ... వా: తో: బలు: ట
- 231 కలిసిన్నుఆగి మెమ్మ: ను నె: రుమొక: గువా: తో: నుట
- 232-233 పేరిన్నుయ్య: మీచెయ: పయ: గాని హె: లె: మరలనప్పగించరాద
నగా: హె: గనుట
- 234 కలిసిన్ను పెటో: నతో: ననుట
- 235 అచీలన్నుతో కలిసన్నునుట
- 236 అచీలన్ను కలిసిన్నుతో నన్ను గ్రీకుపై నికులాచుల్క: నపదికరనుట
- 237 అచీలన్నుతో కలిసన్నునుట
- 238 అజాన్స: హె: దా: తో: ... మటచే: నకు: ... తనము: వచ్చునని
మొక: అచీలన్నుతో: పెటో: ననుట
- 239 హె: ... నన్ను: స్త్రీ: దా: తో: ... నతో: ... క: మ: భో: ని: నుట
- 240 హె: క్కరు: తా: ... యు: క్కము: కేగి: క: తి: నుట ... ము: వ: మా: గ: ము: చే: సి:)
నగా: కె: నా:ం: దా:) కు: నుట
- 241 ... ఆం: మా:) నతో: ననుట
- 242 ఏదూ: వ: కు: ద: నుట
- 243 34లో: దా:) గు: ప్రో: టి: మ: ను: వా:) సి: న: యు: ... ర: ము:ం: దె: చ్చిన: యా: పె: ట్టా:
ను: పి: గి: గు: యు: ... ర: మ: క: చి: చ్చి: న్నే: యు: మ: ని: యా: పె: సి: పా: వ: మ్మ: ని: పి:
ద: వ: న: న: తో: పి: గి: మ: ట:
- 244 ఆం: దో:) యా: పె: రి: నో: తో: ... క: మ: క: గు: పో: టి: య: ను:ం: గు: డ్చి: య:
నుట
- 245 రాజ: కు: చె:)ం: దె: ను: కు: స్త్రీ: వ: క: వ: చు: క: కొ: ను: ను: పా: య: ము: చె: వ్వు: ట
- 246 పో: టి: మ: న్ను: రాజ: తో: న: ని: పు:) క: తో: వె:)ం: దె: న్ను: (గొ:ం: దె: ము:

కావ్యములు

- 247 ప్రాచీనమైన నామములు చల్లద గురూయోలో నటయు నాటి
యస్వి గూడు దానం గాదియుకొనుట పేల్చుచున్న త్రిదూల
గొట్టెదనని మనుకొనుటయును
248 అడవిలో సిల్వి గూడ బల్లిగ్న డేవంకించు ప్రోటియస్సుతో పోల్చె
ననుట [ట
249 ప్రోటి నున్నడవిలో దనుకు లుండి జూలి మట్టితో సిగ్గుపడియ
250 తన నేరమునకై పశ్చాత్తుడగు ప్రోటియస్సుతో పోల్చెననుట
251 37లో పాలీనా హ్యోయోనీసుగారు జూచి రాజేమనుకొననోయని
ఎముల్లాతో ననుట
252 హ్యోయోనీ న వృభిచారకోషను మోసెన త భాన తో ననుట
253 పాలిక్సినిసు కేముల్లాతో పోడిలు గూడికాయ ననుట
254 కేముగోభోడిలు పెడిట్టలతో సిసిలి సూకుబో మ్మని యపదేశిం
చుచునుట

కావ్యములను

వీనస్సుమటి ఎడో నిస్సును కావ్య.లో 19ము

- 255 అశ్వవగానము
256 కవివాక్యము
257 ఎడో నిస్సువీనస్సుతో ననుట
259 కవివాక్యములు
261 వీనసుద మించిన సూర్య జూచియునుట
262 వీనసు ఎడో నిస్సుమృతి చెందెనుకొని తలపోసికొనుట
263 అడవిపాదిచే జగసంబడిన ఎడో నిస్సుంజూచినపుడు వీనసుదృష్టి క
విచేవణికంపంబునుట
264 వీనసు మృతిచెందెన ఎడో నిస్సు గని విలకించుట
265 కవివాక్యములు ల్యూకెక్రీసి చెబుచున కావ్యమునందు
267 ల్యూకెక్రీసింబట్టి కొని గూంపెతోటాక్షాన్యనుట
271-272 తన్ను బల్లికొబట్టి సిగ్గుపడిన టాకిక్వోతో ల్యూకెక్రీసి యనుట

- 273 చాటు పద్యములు
 276 కవివాక్యములు
 287 విరహవాక్యములు.
 దీ విరహావేశా వాసియును కావ్యమునందు.
 292 విరహవాక్యము.

రాధరసము పేర్కెయ్య నాటకములందు.

- 1 11లో ఆలినకు నవ నూత్న గు అల్లెండ్ల పుట్టినందుకొంట.
 - 2 6లో పో మనూన పుట్టిన బారయన పుట్టిన దప ననుకొంట.
 - 3 7లో హేమిట్టాన న డిగ్గి నన డిగ్గి ననచి తనతల్లిక వెం
 టన పుట్టినందుకొని యనుకొనుట.
 - 4 నాటకు యభిరయవిశేషముంగని పెట్టె హేమిట్టనుకొంట.
 - 5 11లో అయినవ హేమిట్టాన పాగ్గు కేళములోని యొకకో
 టకు పుట్టెను. గుంకం నేనానామకుతో బిల్లుట.
 - 6 14లో యుద్ధమండు ముత్తాబాబు పగు నాటవ హేమిట్ట వహారాజ
 తో కన్నడకునుట.
 - 7 16లో కలకం నానవకు బాగమకు గాచి అప్పి మాయనుట.
 - 8 21లో ముంక అంటో మోగుండె నెత్తితీయించి వానింబంపిం
 చెవననుకొనుట.
 - 9 22లో పిర్మియా ముమాండ్రితో మమనుపట్టుట
 - 10 లాగమకైవచ్చిన దొంగతో మమనుట.
 - 11 మమను దూపాలత గిన్నెకొని తినుచు భూమింగూర్చి పలుకుట.
 - 12 అల్పిల గూడిను ఆతెనుపురమున దండె వచ్చుచాటెనుట.
 - 13 36లో ఆరనుకన పల్లెటం దెలుపుట.
- కావ్యములందు లూకెనే చెటయను కావ్యములో.

- 14 టాక్రిస్ లూక్రిసియోననుట.
- 15 చెజుషుడినపిమ్మట లూక్రిసియనుకొనుట,

భీ భ త్స ము.

* షేక్స్పియరుని నాటకములయందు.

- 1 9లో హట్స్బరు యేటికవడుని తండ్రింగూడక మాటికవరు తోననుట.
- 2 13లో గ్లోస్టరు ఆటనహెనీ)మహారాజుతోననుట.
- 3 19లో మూడవరిచాడుక మహారాజుకంగని వ విండునులేచియ నుకోనుట.
- 4 23లో కి యోను డయోజాకెల్పుట
- 5 37లో పోనీనాభార్యమ్మ కై విగను లియోని శినుతోననుట.
- 6 లూక్రిసిచెటయనుకావ్యములోబలి చెజుషుడి నివట్టటాక్రిస్ నుయొక్క యలూక్రిసియొక్క యహాకము.
- 7 లూక్రిసిచెటవట్టబడిన పిదపనున్నస్థితి.

భ యా న క ర న ము.

* షేక్స్పియరుని నాటకములందు

- 1 3లో తనకండి) యన్నయడంకేగడంబంచి రోండిలిను.కనుట
- 2 5లో కొరియోలేసుని భార్యనయ తోననుట.
- 3 13లో ఆటనహెనీ)మహారాజు గ్లోస్టరుచచ్చెననిచ్చెన వధల్కు తోననుట.
- 4 16లో జాన్మహారాజు హమ్బట్టుతో ఆరకరుంబంపుమని చెప్ప నుంకించుట.

5 22లో క్లాడియావరణముగూడెక యనుకొనుట.

సాగసుల వివరణము

వీరరసము.

కాలిదాన కావ్యములలో దఘవంశమున

1.2 దీనినమహారాజు వణకనము.

3.4.5 దశరథమహారాజు వణకనము

6 శ్రీరాముడు జనాపచాదమున నోలొట్టుకొనుటకు నీతనువిడువని శ్మశ్రుంనుట.

7 శ్రీరామునిలో టిగఁ దనస్వేకడఁజేరిన యయోధ్యానగరాని కేవలతో శ్రీరామునికొమకను కుశమహారాజునుట.

8.9 అత్తిమహారాజు వణకనము.

కుమారసంధనములో

10 బ్రహ్మ ప్రహస్నమున డికోనివచ్చిన యింద్రాదికేవలలంఁదా రకానుగుగూచిక యనుట.

11 ఈశ్వర తేజమును వహించు మని యగ్ని కేపు నిందుడుహాగ్నికొ చుట.

మేఘసంకేతమున

12 మేఘమునుయ క్షుడు తనభార్యలో తనవరణము చెప్పబడిన తిసూలుట.

13 హిమాయముందలి దావాగ్నింజల్లాచుకమని మేఘముతో త్తుండనుట.

కాలిదాననాటకముగలో విక్రమార్వశీకుము

14 పుసూరపుండు విరహోన్మాదమున సడవిలోహంసతోననుట.

శాకుంతలమున

15 దున్యంత్రుడు శకుంతలంజూచినతోడనే యనుకొనుట.

- 16 దుష్టాదులు శకుంతలచరిత్ర తెలిసిననుట.
- 17 దుష్టాదుల కంపనం చేశము.
- 18 కన్యలు శకుంతలకు వేసింనుట.
- 19 శకుంతలను దుష్టాదులు కడకంపి కన్యలనుకొంటు.
- 20 తెలుచాటున మేలుకొలుపుచాడ గనుట.
- 21 దుష్టాదులు తన్నేలుకొమ్మని వచ్చిన గభా వతియగు శకుంతల
తెలిసిననుట.
- 22 శకుంతలతో వచ్చిన తావనమును దుష్టాదులకుడుట.

శాంత రసము

కాళిదాసకావ్యములో రసమునందే ముగింపు

- 1-2 ఇందుమాత్రం వృత్తికి ముఖంను జమహారాజుతో వనితని స్వరదనుట.
- 3-4 రావణాసుర బాధకు గానాదేశక వేనయలుపైకు రమున కేగి నారా
యనుని స్తోత్రము చేయుట.
- 5 శ్రీ గాంధీ దేవుడు డెలలోడిదిని లక్ష్యముతో శ్రీ గాంధీ మునకి
జ్ఞు చెప్పమని నీతయనట.
- 6 కుమార న భవమునందు
- 7 తారకాసురు వంధునిని వ్రుడిచ్చి ముగించునాస్వము శిర
సావహించుట.
- నాటకములలో పిక మోర్యోయమునందు
- 7 నాదీశ్వరము.
- 8 రాజుతామార్యని గూడి యు కలిగిన సభార్యతో గనుట.
- 9 చంద్ర కిపుని గూడి నోచు మన్న తనభార్య రాజవనికం
చుట.
- 10-11 రాజుతో నతనిభార్యయనుట.
- 12 ముంగి శక్తికము.

కాశీవాస కావ్యములలో రఘుశంకరమునందు

13 నాందీశ్వరము.

14 రాజకణ్వాశ్రమమున సారథితో ననుట.

15 మరీచిముని వర్ణనము.

కరుణారసము

కాశీవాస కావ్యములలో రఘుశంకరమునందు

1 అడమహారాజు పూదండపాటునమృతచెందిన తనభార్యకై పొగలుట.

2 మృతభార్యుడగు నడమహారాజు వర్ణనము.

3 యుద్ధమున శ్రీరాముడు మడిసినని రాక్షసులు చెప్పినపుడు మణి
వారిమాటదబ్బరయని తనకుఁ దెలిసినపుడును లంకలోనున్న సీత
యనుకొంట.

కుమారసంభవములో

4-5 రతీదేవిమన్మథుడు శివునిఫాలనేత్రాగ్నిచే దగ్ధుండయిన పిమ్మట
నేడ్చుట.

6-7 వాయుదేవుడు తనయొద్దకు రాగారతీదేవి యేడ్చియనుట.

మేఘనందేశమున

8-9-10-11 యక్షుడు మేఘునితోఁ దనభార్యపిఠింజెప్పుట.

ఋతుసంహారమునందు

12 వక్షాతులవర్ణనము.

విక్రమార్జునశ్రీయమునందు

13 ఊర్వశీవిరహమున రాజవిదూషకుతో ననుట.

14-15 రాజార్జునశ్రీవిరహమున నడవిలోఁడుమృదతో ననుట.

16 సంగమముశిశ్పశకమున వాసాకాకృతిఁదొలుఁగిని జహానమునిన
యూర్వశితోఁ గాజనుట.

17 సంగమమణిచోకగిర్ద యపహరింపఁగా రాజవిదూషకుని కనుట.

- 18 ఖరతఁడు మరీచిమునితోఁబలుకుట.
 19 కంచుకీయనుకొనుట.
 20 ఊర్వశిదివికేగుచు రాజంజూచుచునుకొంటు.

శకుంతలమునందు

- 21 22 శకుంతలచరిత్ర తెలతో ననుట.
 23 లేడినొట్టుటకు బాణమువేయుచున్న రాజతోఁ గాశ్యపశిష్యులనుట.
 24 అనసూయరాజతోఁబలుకుట.
 25 అనసూయరాజునతనిస్థితి గతులడుగుచుండఁగా శకుంతలయనుకొ
 నుట.
 26 వికవాభాధనొందుశకుంతల నఖిలకనుట.
 27 రాజుకడకు శకుంతల నంపఁదలచి కాశ్యపుఁడనుట.
 28 కాశ్యపుఁడు శకుంతలరాజసముఖమున కరుగుచుండఁగా పూల
 మొక్కలతో ననుట.
 29 రాజునొద్దకేగుచు శకుంతలతాఁజెంచిన లేడితోఁబలుకుట.
 30 రాజునొద్దకేగెడు శకుంతలతోఁబ్రിയంవదయనుట.
 31 అర్థవారింటికేగెడు శకుంతలతోఁగాశ్యపుఁడనుట.
 32 రాజుశకుంతలతనకువలపుజాబువ్రాయునపుడా పెకుఁ జాటుగానుం
 దియనుకొంటు.
 33 శకుంతలందా నెఱుఁగనని తిరస్కరింపఁగా నా పెపురోహితునివేం
 టంబోవుచున్న పుటి స్థితిఁడలంచుకొని రాజనుకొంటు.
 34 మరీచ్యాశ్రమముననున్న శకుంతలంజూచి రాజనుకొంటు.
 35 మరీచ్యాశ్రమముననున్న శకుంతలంజూచి రాజనుకొంటు.

శృంగారరసమునందు

కాలిదాసకావ్యములలో రఘువంశమున

- 1 అనఁజూచు రాజువల్లచిన యందుమతిస్థితి.

- 2 అజకుహారాజంజాచి యా గినయందుమతితో హాపెచెటయనుట,
3 మదళనమహారాజ వణకనము.

కుమారసంభవముతో

- 4 శివుడు పార్వతినవలచుట.
5 తనకుబ్రత్యక్షమైన శివునిగల్గొన్న పార్వతిస్థితి.
6 నారదుడు శివుడు పార్వతింగోరియున్న వాడని హేమవంతుని
తోఁజెప్పుకుండఁగాఁబార్వతిచేయుచేష్ట.
7 పెండ్లిపీటపైనున్న పార్వతీపరిమేశ్వరుల దృగ్దవణకనము.
8 శివునితోలికూటమింబార్వతియున్న తీరు.
9 పార్వతిశివునిగూడినపిదవ నొందినవంతోవము.

మేఘసందేశమున

- 10 యక్షుడు మేఘునితోఁదనభార్యన్వహించిచెప్పుట.

శృంగారతిలకమునందు

- 11 ఒకవిరహిణి తనభర్తకుజాబువ్రాయుట.

విక్రమార్వశీయమున

- 12-13 రాజార్వశివ్రాసిన జాబుచదువుచు విదూషకునికనుట.

- 14 రాజార్వశికనుట.

- 15 ఊర్వశి వియోగమున రాక్షడవిలోననుకొనుట.

- 16 రాజార్వశికనుట.

- 17 ఊర్వశిదివికేగుచు రాజనందుచూపించి చెలితోననుట.

- 18 రాజార్వశి దివికేగుచుండననుకొనుట.

- 19 తనతవ్వమన్నించుమని తనభార్యపాదములంబడు రాశంగాంచి
యూర్వశియనుకొంటు.

- 20-21-22 ఊర్వశిందలంచుకొని రాజనుకొంటు.

- 23 రాజతనభార్యతోననుట.

- 24 నటిపాట.

- 25 రాజశకుంతలం దొలిసారిజూచివణికంచుట. [టించుట.

- 26 పూదోటలో నననూయా ప్రియంపదలు శకుంతలతో ముచ్చ

27-28 తుమ్మెదకు జెడుకు శకుంతలంగాంచి రాజనుకొనుట.

29 రాజుతో ననుసూయ శకుంతలాప్తతాంతము చెప్పచుండుగా
శకుంతలయనుట. [నుట.

30-31-32-33-34-35 రాజవిధావళుందున్న శకుంతలంజూచి యనుకొ

36 శకుంతలతో ననుసూయయనుట.

37 శకుంతల రాజునకు వ్రాసినవలపుబాబు.

38 శకుంతలతో రాజనుట.

39 రాజు పైదృష్టిచిత్తి శకుంతలరాజు తనవఁగూడినపిమ్మట పొడరిం
టితోననుట.

40-41 రాజుతనవెసిన శకుంతలపొందుదలంచుకొనుట.

42 వలపుబాబువ్రాసి చదువుచున్న శకుంతలతో రాజనుట.

మాలవికాగ్ని మిత్రము

48 రాజమాలవిక సాగ ననుట.

హాస్య ర స ము నందు.

కాళిదాస! కావ్యములలో కుమారసంభవమున

1 కుమారస్వామిబాల్యాభివర్ణనము.

విక్రమోర్వశీయమున

2 ఊర్వశీచర చెంగునకుఁ దీరె నెగులుకొన్న దనంగాఁజిత్రలేఖయనుట

శకుంతలయనుట

3 తుమ్మెదకు జడియు శకుంతలక ననుసూయయనుట.

4 అననుసూయశకుంతలం జూచి రాజుతోననుట.

5 జాలరి రాజసభలోననుట.

శృంగారతిలకములో

6 కవిహాస్యము.

7 శృహసము

రాద్రీభత్సభయానకరసములు.

శా.జ. రసములు.

కాళిదాస కావ్యములలో రఘువంశమున

- 1 లజమహారాజుచే రణరంగమునఁ దెను వీరులవర్ణనము.
విక్రమార్పణీయమున
- 2 రాజార్పణియైచుటచే నతనిభార్యయూతనితో ననుట.
- 3 శకుంతలతన్నెటుంగనను రాజునకనుట.

భీభత్సరసము.

కాళిదాస కావ్యములలో భూతిసంహరమున

- 1-2-3 గ్రీష్మత్సవర్ణనము.
శాకుంతలమున.

- 4 రాజశకుంతల జన్మ కిరాగా నామందలంచుకొనితలడ్చిలుట.

భయానకరసము.

కాళిదాసనాటకములలో శాకుంతలమున

- 1 రాజుచే వెంటఁదలుమఁబడు లేడియొక్కవర్ణనము.
- 2 తుమ్మెదకుజడిసి శకుంతలచెలికత్తెలతోఁబల్కుట.
- 3 రాజుతో నడవిలో నతనికొడుకనుట.

అద్భుతరసమునందు.

కాళిదాస కావ్యములలో రఘువంశమున.

- 1 శివనాటకము

- 2 దిలీపమహారాజవర్ణనము
- 3-4 దిలీపమహారాజభార్యయై గభిరాజేనహానుదక్ష్మిగావర్ణనము
- 5 దిలీపుఁడతనకొడుకగు రఘువునత్తుకొనిమూర్ధ్వాదుట
- 6 యుద్ధముచేయురఘుమహారాజ వర్ణనము
- 7 సునందముందుమతితోననుట
- 8-9-10 భార్యవహితుఁడొ నజమహారాజ నిద్రభావపుజనులుచూచుట
- 11 కవిచాక్యము
- 12 దశరథమహారాజ తన్న శపించినతావసులకనుట
- 13 గభిరాజులగు దశరథమహారాజ భార్యలవర్ణనము
- 14 లక్ష్మణశత్రుఁనిన్నులంగన్న సుమిత్రావర్ణనము
- 15 ఎదుర్కొన్న శ్రీరామవరకురాములవర్ణనము
- 16 చువ్వనాతి శ్రీరామునిమోహించుట
- 17 నీతను పెదకుతోతులస్థితి
- 18 అంజనేయుఁడు నముద్రమున్దాటుట
- 19 రాక్షసీపరివృతయాశ్శీతావర్ణనము
- 20 నీతచూడామణిని హనుమంతుఁడు శ్రీరామునకిచ్చుట
- 21-22-23 శ్రీరాముఁడు రావణునినంహించి నీతతోఁగూడియయోధ్యకుఁ
బుచ్చకముపైనచ్చుచు నాపెతోననుట
- 24 కుమారసంభవమున
- 25 హిమాలయవర్ణనము
- 26 భార్యతీవిద్యావైధవము
- 26-27-28-29 భార్యతీసౌందర్యవర్ణనము
- 30-31 ఇంద్రాదిదేవతలతోఁగూడిన బృహన్నతిబ్రహ్మతోఁదారకాసురు
విగూఢికచెప్పుట
- 32 ఇంద్రుఁడుశివునికడకు మర్కఢుననువుట
- 33 శివునితపోవనమందలి కొండగోగువర్ణనము
- 34 బ్రహ్మచారివేదముతోఁ దనయెదుటశివనిండచేయు శివునితోఁజా
ర్యలియనుట

36-38 సప్తవిధాలతో హిమవంతాః ఉన్మతు

37-38-39 చంద్రోదయవర్ణానము

40 శివునిచేరిత సావురాయి వేసముననున్న యగ్నిదేవతావర్ణానము

41 కుమారస్వామి దేవతావర్ణానము

42 తారకాసుతుబాలయంతనను శివునితో నిండ్రు. గుప్తబుక్కుననున్న
ఉన్మ కవివాక్యము

మేను సందేశమున

43-44-45-46-47-48-49 యక్షుడు మేఘునితో బుద్ధులు

యుతునందోకమున.

50-51 గీష్మతులవర్ణానము

52-53-54-55 వషాతులవర్ణానము

56-57-59 శరత్కాలవర్ణానము

60-62 శిశిరతులవర్ణానము

63-64 వసంతతులవర్ణానము

శృంగారతిలక పుష్పబాగాకావ్య విశేషములందు నాముకానాయక మూర్తి
వాక్యములు

65-66-67 కవివాక్యములు

సత్యోదయమునందే

68 చంద్రోదయవర్ణానము

69 మద్భూతానవర్ణానము

రాజునకావ్యమందు

70 కారుమబ్బుంజూచిన యాదునిమలివర్ణానము

విక్రమాంశశీయమున

71 రాజమూఢక (జేతెడు నూర్వశిస్వనేకండుట

72 నివికేగునూర్వశింగాంచి రాజనుకొంట

73 రాణియొక్కదాని విదూషకుంగూచికాయనుకొంట

74-75 రాజూర్వశిందలంచి విదూషకునితో బుద్ధులు

76 రాజూర్వశిందలంచినందు కలిగితనభార్యందలంచి విదూషకు

- నితో బ్రలుకుట.
- 77 మధ్యాహ్న సర్వాసము.
- 78 రాజ్యం శాసనార్థం దలంచుకొని యనుకొనుట.
- 79-80 రాజ్యార్థశితో ననుట.
- 81-82-83-84-85 రాజ్యార్థశీ విగ్రహమున నడవి యందనుకొంటు.
- 86 సంగమమున తాము బ్రహ్మసూపము విడచి నిజసూపమందిత యూర్వశితో రాజనుట.
- 87-88-89-90 తనకూర్వ శి యందు బుట్టినట్లు నితో రాజనుట.
- 91 రాజు విదూషకునితో బ్రలుకుట.
- శకుంతలమున.
- 92 పసంతతు నర్ణానము.
- 93 గుట్టముల వర్ణానము.
- 94 రథవేగ వర్ణానము.
- 95 తపోవన వర్ణానము.
- 96 తపోవనమున జొచ్చుచు రాజనుకొనుట.
- 97-98 రాజునకిరళితో విహరించు శకుంతలను జూచి యనుకొంటు.
- 99 శకుంతల చెలులతో ననుట (♦) చెలిశకుంతలకొనుట.
- 100 తననూయ రాజునదుగుట.
- 101 రాజుననూయనిదుగుట.
- 102-103 శకుంతల మెనకకూర్చుకొని తెలిసికవికవ రాజనుకొంటు.
- 104 శకుంతల తన చెంగటినుండి మోగిన పద రాజనుకొంటు.
- 105 రాజు శకుంతల చెంగటినుండి మల్లి పోవచనుకొంటు.
- 106 రాజు శకుంతలందలంచి యనుకొనుట.
- 107 రాజు నిదూషకునితో బ్రలుకుట.
- 108 రాజు చంద్రమస్మముల నెగ్గించుట.
- 109 తనయందలి మోహము శకుంతల చెలులతో బ్రలుకుచుండగా రాజు జనుకొనుట.
- 110-111 కాశ్యపశిష్యుడు ప్రభాతవర్ణానము చేయుట.

- 112 అర్చనానింటికొనకము పట్టు ననసూయ శకుంతలలో ననుట.
- 113 రాజు నగింతమువినియనుకొంటు.
- 114 అర్చనానింటికేగు శకుంతలలో గాశ్యపుడనుట.
- 115 రాజుగ్నిహోత్రగృహమునకరుగుచు సధికార భేదముంధరించుకొనియనుకొనుట.
- 116 శకుంతల నేమి జెండ్ల దీతినాయనినంతయించు రాజుతో గాశ్యపతి వ్యూడనుట.
- 117 తపోవనముల విధిసేయ దగదను గాతమితో రాజనుట.
- 118 రాజు తాశకుంతల కిచ్చిన ముద్రికంజూచినంతనే శకుంతలజ్ఞప్తికిరాగో బలవించుట.
- 119 ఇంద్రుడిరథమున నిన్నురమ్మనాడసమాతలతో రాజనుట.
- 120 వియద్గమన వణానము.
- 121 మచచమునితో రాజనుట.
- మాలవికాగ్ని మిత్రమున.
- 122 రాజుతో మాలవిక కుపంగీతము నేర్పిన వాడనుట.
- 123-124 అగ్నిమిత్రునితో నతనిమంత్రి యనుట.
- 125-126
- 127 సృత్యము చేయుమాలపిక సగ్నిమిత్రుడు పణింపుట.
- 128 అగ్నిమిత్రుడుమాలవి కావిరహమును దలంచుకొని యువుకొనుట.
- 129 చంద్రి కావణానము.

పే క్వియరుని నాటకముల సంగ్రహము.

(1) బాగుగముగియుఁ దంశయు బాగునాటకమునందలివేషములు.

- 1 ఫాగ్నానేశపు రాజు
- 2 ప్లాగిన్సు వ్రభువు
- 3 బర్హిమును కాసిల్లన్ద్రామాధిపతి
- 4 లాపేయనుముది సేనాని
- 5 పెరోలియస్సును బర్హిము వంటనుండునాడు
- 6 కాసిల్లన్ద్రామ యజమానురాలి సేవకుడు. విదూషకుడు మ
ద్యోగియు
- 7 బర్హిమునితల్లియూ కాసిల్లన్ద్రామ యజమానురాలు
- 8 బర్హిముతల్లి చేతలంచుడు హాలీనాయననొక చిన్నది
- 9 ప్లాగిన్సు వితంతువు
- 10 హమానాయను ప్లాగిన్సు వితంతువుకొక
- 11 వయోతెంటా ముది మానలను నియ్యరు ప్లాగిన్సు వితంతువు యొక్క
స్నేహితురాండు ఫాగ్నాన్ద్రామముల సేనాధిపతు లుద్యోగులు థ
టులు మొదలగువారు

ఫాగ్నాన్ద్రామ మొత్తమునా నీయోను రంగిల్లమున— కథ

ఫాగ్నానేశపురాజునొద్ద బర్హిముసభాసమైనట్లుచే హాలీనాతానలచిన
యాబర్హిముని వివేకగమనముకే చింతించి యజమానురాలి సేనాని
పై ఫాగ్నానేశపురాజునొద్దకుఁ బోయి తాగొప్పవైద్యుని కూతురగుటచే
యతనికడనురోగమువృద్ధి యతని సభసదులతో దాగోరిన వానించన
కుఁ బెండ్లిగావించ నమర్పనందుట-బర్హిము పెరోలియను లాపేయముప్రదు
హాలీనారాజు రోగమువృద్ధిలమన కాశ్వర్థపడుట- రాజు హాలీనాతో

నాతోగ్యమునంది సభకువచ్చి పెండ్లికాని తనసభ్యులనెల్ల రావించి నీయిష్ట
 మువచ్చినవానినెంచుకొమ్మనుట హెలీనాబర్తమునెంచుకొనగా తనకు
 తొలినెంతమాత్రము సంగీకరించక తుదకురాజునా కుజడిసి యా పెద్దన
 భార్యగార్చెకొని మరెగురువుచే నా పెకుఁజెండ్లి గావించబడి యా పెతోఁ
 గావురము సేయవొల్ల కా పెద్దోలందిదనములతో గలిపికొనెదననిచ్చెన
 పల్లె యొద్దకుఁపివేయుట- ఇఁకఁదిగియింటికి నేరాజోవ నాకు హెలీనా
 పెండ్లిగావించబడెగాని యా పెద్దనా కెంతమాత్రముష్టములేదని తనయ
 త్తకును మఱియునా చేతియుంగరము న్న పాదిచుకొని నాకునీవుకన్న కొడు
 కునగవచ్చిఁగాని నిద్దిగిక్కుండవొల్ల నని తనకునుజూబులంపిన తనభర్తంప
 లంచిపొగలుచునతఁడుఘోరిన్లు దొరయొద్దనేనానిగోఁ బ్రేరేపించి తత్ఫల
 తోయొద్దమాడుటకుఁజింతించి హెలీనాతనయత్తకుఁదాఁచిద్దయాత్రకుఁద
 నుమన్నానని యత్తరమువ్రాసియాద్యశ్యమాట- యత్తమావృత్తాంత
 ముతనకొడుకునకువ్రాసిపంపుట- హెలీనాతీర్థనాసినీ చేషముతోయొద్దము
 నుదయించివచ్చుచున్న బర్తమును జూచుటకచ్చెరువున నితీక్షించుచు
 న్నడయానా వయోలెంటా మెరియానాబయ్యోకువచ్చి బర్తముంజూచి
 వారిచేసత్కరింపఁబడుట- డయానానుబర్తమునాచి ప్రతిదివమామెన్వల
 పించుటకై పాటలుపాడుచుఁదారుచుంటయెఱిగి నితంతువునకుఁగొంతసా
 మ్మిచ్చి యా పెకూతుచేనా గాత్రబర్తము వేలియుంగరమునందుకొను
 నట్లొడఁబర్చి యా పెకుమాటుగాఁజేకటిగదిలోఁ దన్నుంబ్రవేశ పెట్టుమ
 నిచ్చెన తానతనిభార్యనని నెఱిఁగించెను- హెలీనాతనభర్త వఁగూడిఘో
 న్నురాజుచే డయానానువిడిచినితఁడొక బందకవింపఁ బడినతనభర్తనొ
 డిపించుటకు డయానాపేరితో రాజునప్రహర్యమగఁ దనకుఁదర్పనమిమ్మాని
 కోరుట- బర్తముతనతల్లివలన హెలీనావృతి చెందినట్లునని హెలీనాకు
 ఘోరస్మరాఁజ్చినయుంగ్రము తనచేతనుంటకాశ్చర్యపడుట- హెలీనాకుఁ
 దానిచ్చినయుంగ్రమెట్లువచ్చెనో చెప్పలేనందునకుబర్తమును మఱియుడ
 యానాను రాజు కారాగృహమందుంచుట- హెలీనా తనభర్తయొక్క
 యుంగ్రమతనికగవచ్చి యతఁడుతనకువ్రాసినయత్తరముజూపించి రాజ
 వధలోమెప్పుంది తనభర్తతోనుఖముండుటయును-

(2) అంబనీ. మఱికి యో పేట్రాయను నాటకమునందలి భూమికలు.

మార్కంబనీ. సీతారు. లెపిదన్ను. పాంపియన్ను రోమను రాజ్యమేలు
నధికారు
ఏనాబరన్ను. వెంటిడియన్ను. ఈరన్ను. సార్కరన్ను. డెబ్బెటన్ను. డెమె
ట్రీయన్ను. ఫైలోయును అంబనీకి మిత్రులు
మెసీనన్ను. అగ్గిష్ట. డోలాబెల్లా. ప్రాఖ్యాలియన్ను. డైరియన్ను.
గాల్లన్ను. సీతారుని మిత్రులు
మివానన్ను. మెనికేటిన్ను. వరియన్ను పాంపియొక్క మిత్రులు
బారన్ను. కనీడియన్ను అంబనీచే క్రింది యధికారు
సిరియన్ను. వెంటిడియన్ను క్రింది యధికారి
యూఫ్రోనియన్ను. సీతారునొద్ద కాంబినీచే నంపబడిన దూత
అలకన్ను. మ్డియను. శెల్యూకన్ను. డయామిడన్నులు. క్రియోపేట్రా
కు భృత్యులు
క్రియోపేట్రా యాజ్ఞాప్తచేశవురాణి
ఆక్సేవియా. సీతారునకు సోదరి అంబనీ భార్యయు
క్రియోపేట్రాకు భృత్యులు
అధికారు. భటులు. దూతలు. మఱియు దక్కిన భృత్యులును రోమను రా
జ్యములో

బలుచోట్లు రంగవ్రజేశములు కథ

డెమెట్రీయన్ను ఫైలోలు వాద్ధక్యమున నాంబనీ వీరకర్తములమారి
క్రియోపేట్రా వలన జక్కుటకై చింతించుట. అంబనీ రోమునుండి తన
యొద్దకు వచ్చిన రాయబారులవార నెద్దియు వివరక క్రియోపేట్రాలో వే
డ్కలంజొక్కుట. దూతలవల్ల నాంబనీ తన భార్యయూ పుల్వీయామృతి
చెందుటయు పాంపెనీ జారునకు వ్యతిరేకముగా మఱికొంత రాజ్యమాత్ర
మించుకొనుటయు విని యాజ్ఞాప్తచేశమున వచ్చి రోమున కరుగ నిశ్చయించి
వ్రతిక్షణము పుల్వీయామృతి నసూయగ నకర్చుచు దన్ను వలపించుచున్న

క్లియోపేట్రాతో సంతఃకలహములు వారించుటకై తారోమునకు వెళ్ళి
 తిరుదనియు పుల్వీయూ మృతి చెందినదనియుంజెప్పి వెళ్లిపోవుట- సీజారుతో
 నొక తెగని మైత్రిసండుటకై యూంటనీ సీజారునితోఁ బుట్టువగు నాకేవి
 యానుఁజెండ్లియాడియుం దనవలపు క్లియోపేట్రాయందుంటచే నీవునే
 శమునకుఁ తరిగి వెళ్ళనిశ్చయించుట- క్లియోపేట్రాయూంటనీ యాకేవి
 యాను సీజారునకున్దనకుఁగల వైషమ్యానులఁ జక్కపప్పుమని మిషపెట్టి
 యాశెన్నవ్రతుండి తిరిగిరోమునకు బంపివైచితా నీవునకేగి యథేష్ట
 ముగాఁ గియోపేట్రానుఁ గవఁగూడియుంట- సీజారుతో నావికాయుద్ధ
 మున నడిపిపోయి యూంటనీ క్లియోపేట్రాలోడిపోయిపారిపోవుట- అలక్షాగ
 డ్రినూయొద్ద నాంటనీ సీజారుని సైన్యమునబాటదటిమి క్లియోపేట్రాతో
 నంతోషముఁగూడుట- అంటనీవిడిదవి సీజారుజేరిన తనోబర్బస్సు త
 నకృతఘ్నశందలఁచి శోకించుచుమృత్యుఁజూట- సీజారునకు లొనైన క్లి
 యోపేట్రా నాంటనీగడ్డించుట- క్లియోపేట్రా తానాశ్రమాశ్రయఁగావించు
 కొన్నట్లాంటనీకి వర్తమానమంపుట- అంటనీ తనపేరు మాటిమాటికు
 చ్చొచ్చుచుచుఁ గ్లియోపేట్రా మృతిచెందినదని విరుటకెంతయుఁగుందుచు
 నిరుసుప్తనుకొక్కసఱకుచఁదంపుమని మిక్కిలిప్రార్థించఁగా సతఁడాంటనీని
 మొగముఁద్రిప్పకొన్న యెడల సఱకెదననిచెప్పి యూంటనీ మొగముఁ ద్రి
 వ్వికొన్నప్పుడు తనుఁదాఁబొడచుకొనిచచ్చుట- అంటనీ యారాసాఱుగు
 టఁబడికించితాఁ దనకత్తిపైఁ బడిప్రొణావశిష్టఁజై చెంగటనున్న భృత్యు
 నిఁదన్ను సంపూర్ణముగఁ దంపుమని ప్రార్థించుట- క్లియోపేట్రాఁ భృ
 త్యుఁడాంటనీయొద్దకువచ్చి యాపెబ్బరికియున్నదనియు సతనికోపము చ
 ల్లచ్చుటకుఁ దామడిసినట్లు వర్తమానముఁ బంపినదనియు నిప్పటియతని
 స్థితిఁదెలిసికొనఁ దన్నంపినదనియుఁ జెప్పగా నాంటనీ క్లియోపేట్రానఁ
 జూడనేగియూపేతోఁ గొంతతడవు సంభాషించి యీడ్గుట- సీజారు తన
 యిష్టానుసారముజటిపెదనని బుద్ధగించిఫవ్వటికిఁ గ్లియోపేట్రా రోమున
 కుఁ బోనొక్క కాలసర్పములకుఁ దనువప్పగించి మృతిచెందుట- సీజారా
 పె నాంటనీ చెంగటనెంతో గౌరవముగాఁ బూడ్చితనసేనతోఁగూడ
 రోమునకుఁవెంట.

(3) నీ ముష్టానానారమను నంటక ముసవచ్చు వేసములు

రాజ్యభక్తిప్రభువు
ప్రభుగారు - పై చెప్పబడిన ప్రభుని రాజ్యమాక్రమించుకొన్న దిని పోదగుడు
అమిమను - బాక్ష్వములు రాజ్యభక్తిగ్లఱ్ఱా వ్రభుని పంబడిమన్న నారు
లింగరాజ వధానముడు

చార్లెస్సు - మల్లుడు
ఆలివరు - బాక్ష్విస్సాకోంహోలుమువ్వరు సీసరోలెండిబో కొడుకులు
ఆవనెడెన్నిస్సు లాలివరునిభ్యమ్యలు
టచ్ స్టాను విదూషకుడు
నరాలివరాక్రమిస్తు - మలేగురువు
కార్ణిక్ సిల్వెస్సులు - గొల్లులు
విలియము ఆవ్రోగూఫాచేనవాడు
వివాహాధిదేవత
రోజిలిండు రాజభక్తిప్రభువు
సిలియా ఫ్రెడరిక్కు కూతురు
ఫీబీ గొల్లె
ఆడ్రె వల్లెటూరివడుచు

ప్రభులు సేవకులు - అరణ్యవాసులు - మఱియుఁ దక్కినభృత్యులు రం
గము - ఆలివరుచియిల్లు - ఫ్రెడరిక్కు సుసభ - ఆర్డెననునడవి - కథ

ఆర్డెండ్ తన్నెల్ల గతులఁ బాడు సేయుచున్న తనయన్నతో విరోధించు
ట - ఆలివరార్డెండ్ నుఁ జంపుమని చార్లెస్సుని యిదికొల్పుట - తండ్రికై చిం
తించు రోజిలిండున్నిలియా యోదాచ్ఛుట - వల్లెయుద్ధమున చార్లెస్సుతోఁ
బోరవద్ద రోజలెండున్నిలియా లెంత చెప్పినను విరళార్డెండ్ పోరి శత్రువు
నోడించుట - రోజీలెండా ర్డెండునకుఁ దనమెడలోని గొలుసుఁ బాతోషిక
మిచ్చుట - నల్ల చూర్డెండునకు ఫ్రెడరిక్కు దుర్దేశముఁ దెల్పి దేశము విడి

చిహ్నములు పశించుట - ఫ్రీడరిక్కు రోజుండు పెరిగి కయూ పెందనపు
 రము విడిచి పొమ్మనగా నా పెన్సిడు దవజాలనిసిలియాతో మగ కేసమా వేసి
 కొని టచ్ ప్లానుని వెంటనిడుకొని తన తండ్రియున్న యడవికి బయలుదేలుట
 రాజ్యభ్రష్టావృత్తి వారన్య జీవన మేసుఖముని తనతోడివారితో నుభవ్యసిం
 చుట - ఫ్రీడరిక్కు పారిపోయిన రోజుండ్రిలియాలను న్వంకించుట - ఆడము
 తనతో నాలివరు తన్ను జరిపి న్నోచినాడని చెప్పగా నాడముతో నార్లెం
 దదవికేసుట - రోజుండ్రిలియాలను టచ్ ప్లానులాడక ననుచు దవికి జేరికారిన్న నుగొ
 ల్లనికి సామిక్రచ్చి పొలమునిల్లు గొట్టెటమందయుక్త నిపించియందుంట - ఆరెం
 దాడములు గాజ్యభ్రష్టావృత్తిని గలిసికొనుట - ఫ్రీడరిక్కు లివరు నార్లెం
 దు న్వదతోడి తెచ్చిన దవ్వ దవపురమునకు రావగదనియాజ్ఞాపించుట -
 ఆరెండ్తో రోజుండున్న యడవి చెట్లయందా పెట్టె బద్దములు కాగితముల
 వ్రాసియంటించగా రోజుండ్రిలియాల చదువుకొనుట - మతియు నార్లెం
 దు జాగ్రత్తులు తమనివాసమున కరు కేటాజూచుట - రోజుండా రెండుతో
 ముచ్చటించుట - రోజుండు తన తండ్రితో దవసంగతి చెప్పుక మాట్లాడుట
 ఫ్రీడరిక్కు రోజుండు హించి తనవలచు సిద్ధియగుచు వలపుకాబంపుట - రో
 జుండా రెండ్తోను దవోజుండుగా భాపించుచో వానిమోహాజ్యయును
 గుదిరెచ్చదననిచ్చె ప్రితిమున్నాందనయొద్దకు రావించుచు సల్లాపము
 నుచ్చుచుంట - ఆరెండ్తో తన్వకుకవచ్చిన చూలివకొక పోడలో బడుకొన్న
 ఖదు వానిబట్టబోవుచు సిగముతో రోరాడి దానిజంపితనయన్న
 స్థాపాడివానిచేదన బుజమునందు సిహముచే జేయబడిన గాయపున
 తుట్టడువబడిన తనచేరుమాలు నోజుండు నామముగలగొల్లికి ముక్రి
 యండుట - రోజుండా లివరుచే నార్లెండునకు రుమాలుగాంచినపుడు తానె
 ట్లుమూర్ఛన్న టిం చెనోయాసంగతి మటలబంపుట - టచ్ ప్లానాడ్రెనువల
 చి పెండ్లాడ నెంచుట - ఆలివగ్గిలీనానవలచి వలపించుకొని యార్లెండుతో
 నాసంగతి చెప్పుట - రోజుండా రెండుతో దన చెల్లెలాలివరును వలచిమటు
 నాడు పెండ్లాడ నెంచినదనియు నప్పుడేరానేర్చిన విద్యామహిమచే గో
 జుండుగ్గాడ దెచ్చదననియు జెప్పి తన్వలచిన ఫ్రీడరిక్కు సిద్ధపడుమనిచె
 ప్పుట - రోజుండు తన తండ్రి తారోజుండు నచ్చినచో నాపెనార్లెండ్తోకు

జెండ్లియొచ్చుచున్నదియు నాల్గోదోనామెనెట్లాడుమరియు నొప్పించివిద
వ న్వవేషమునదాబయల్పడుట. ఫోడరిక్కు-వశ్యా-పుష్కలినయన్నకు
మలులరాజ్యమప్పగించుట. అట్లెందో మూలివరు టచ్ బ్రాసు సిల్వీయస్సు
లు క్రమముగా నొప్పించిలిచగా మూడోఫీవీలం కెంట్లాడుబయును.

(4) విభాంతిప్రహసనమందలి వేషములు

ఈ పాత్రులు కేశప్రభువగు- సోలియస్సు

ఈయను- సైరాక కేశవర్తుకుడు.

ఈ ఫెసన్సాంటిఫోలస్సు- సైరాక న్సాంటి ఫోలస్సులు- కవలసోదరులు అ

మీలిగా యీయనునపుడు- వజ్రియునన్యాయ మెఱుగనివాడు

ఈ కెనప్టోమిగా సైలాకన్టోమియో కవలసోదరులు అంటిఫోలస్సుల భృ

స్సులు

దొంగ జాతు వర్తి కుడు

అంజీలో కంసాలి

సైలాకన్సాంటి ఫోలస్సుని మిత్రుడగువర్తుకుడు.

అంజీలాతో వ్యవహరించువర్తుకుడు

పిన్ని మాయకాండగునొజ్జ

ఈమీలిగా యీయనునిభార్య

ఆడిమీగానా ఈ ఫెసన్సాంటిఫోలస్సునిభార్య

లూసియానా ఆడిమీగానాసోదరి

లూసీ ఆడిమీగానాయొక్కదాసి

వేళ్ళ కారాధికారి అధికారుమణియు (దక్కినభృత్యులు రంగముయూఫె

వస్సు. కథ

కారాధికారిచేబట్టవడిన యీయను నీఫెసన్సుప్రభుడు వేయిరూ
వ్యములు చెల్లించినదప్ప నిగ్రహకాదనియుగతవేశమునకు శత్రుజేత

2

మునుండి వచ్చినవర్తకులు కిట్టిదిక్కువిరింతబడుచునుండెన్ని వర్తకునివల్ల
నతడు తానువనగార్వము: వనకవంతునియ్యనలెన జినువాసులున్నా.
ద సముద్రములోను గానుచ కకబడిరము: వనయన్నవస్థతియు: దల్లినత్ర
తియు: వనయన్న తోనున్న కవంవాసులగా నొకనినివదకుటకై తనకని
వృపుశ్రు: దు బయలు కేతెనియు వానివ్వకకుటకై తాబయలు కేతెనని
యు: జెప్పి యూకనిచటకై న కే మసూప్యములు తేచ్చెదననుట- పై రాక
స్సాంటిఫో: ను పై రాకప్రక్క జొను: దవద్రవ్యమునొకచో: గాపురి
దుమరిచెప్పి యూ ఫెనస్సుచగిలించి: లుచూచుచు యూ ఫెనస్సు: మియూను:
గాంచి తనభృత్యుడనిభ్రానసి భనము విడిచినచ్చి కేమిరాచు: యుడి:
వాడనందర్భములు పొ: గా: వాధనముంచిన చోటికి: తోవుట- అడియా
నాటూసియూనా: దవభక్తియింకనురా: తే: కే: వడసెనో: యరిచింతించు
చు యూ ఫెనస్సు: మియూను: జూచి తననాథు: కేలరా: తే: దెందున్నా: డనియు
కుగ: గా నతడు: దె: త్తె: యనందర్భము: నువలుకుచున్నా: డని: చెప్పగా: నమ్మ
క నానికడకు: గో: రమ్మ: చెప్ప: మని మఱి: బం: చింతించుచుంటి: పై
రాకస్సాంటి ఫో: ను తనభక్తి: సురక్షి: నముగానుంటచూచి తన్ను: తె
కుక: నేగిన తనభృత్యు: కేను: పూ: చుచు వాడు: చచ్చి: తన: నందర్భము
లు పొ: చుండ: గా నా: చ్చి: చూనా: లూ: సియా: నాలు: వచ్చి: తన్ను: భక్తి: యరి
కిల్లు: చన: దర్భ: మ: గ: బం: చ భో: జన శాల: క: గో: నో: వట- పై రాకస్సా
మియూ భో: జనశాల: గుమ్మ: ము: నెవ్వరినా: నీక: క: భం: డ: గా ని: నెనస్సాం
టో: ఫో: నీ: ఫెనస్సు: మియూ: నూ: డి: లో: బల్ల: బా: వచ్చి: తలు: పింతి: పిచ్చి: న
ను లో: ని: వారలు: హా: న్య: ము: లా: డి: పొ: న్నా: సనిరా: శ: జెంది యద్భు: తా: గ్ర: హ
ము: లతో: డి: కి: వచ్చు: దమని: పో: వుట: యూ: సి: యూ: న్నా: క: స్సాంటి: ఫో: ల: న్నతో:
నా: పెయ: ప్ప: నత: డట్ల: లక్ష్య: ము: నే: య: కా: వని: చెప్ప: గా: నని: డ: పెయ: వతో: యె
ఱు: గ: ననియు: నిన్ను: వల: చినా: ను: న: న్నె: డ: డ: మని: వే: డ: ను: ద: వ: నే: వను: తో: నా
యూ: రు: వి: కి: చి: పో: వ ని: న్న: వే: డ: లు: ను: నాం: జో: వచ్చి: తన: చే: కి: బం: గ: రు: గో: లు
సిచ్చి: రా: రి: సా: ము: త్ర: సి: కొ: ని: పో: య: వ: నని: చెప్పి: పో: వుట: బం: కి: చి: చి: చెప్ప: ను: వం
ది: తన: నే: వను: తో: నో: డ: ప్ప: పర్చు: మ: త్వి: ర: గ: లో: వు: వ: మను: ట: అధి: కా: ని: వ్వం
కు: ని: డ: కొ: ని: తొ: క: వ: ప: డాం: డి: లో: ను: ద: వ: బూ: గ: మ: తో: క్కు: మ: ని: నిర్మం: కిం: వ

గా నతఁడొప్పుకొను మూఁటిఫోలస్సనుండి గొలుసువిలువవుచ్చుకొని సా
 యంత్రమిచ్చెదననుచుండగా నీఫెసస్సాంటిఫోలస్సీ ఛెనట్టోమియాలు ప్ర
 వేశించుట యీ ఫెసస్సాంటి ఫోలసాం లోనుఁబడి యిచిగోపనినాఁడు
 గొలుసు నాభార్యకునదపోవునట్లు కొలువవలయు నొకత్రాడుతీసికొనిరమ్మ
 ని యంగడికిఁ దన సేవకునంపుట ఆంటిఫోలస్సాంటి ఫోలస్సున్తోలు
 ను తనకుమట్టలేదని తనోత్తరపుచ్చినందు కథికారికప్పగించుట పైరాకి
 ట్టోమియా యీ ఫెసస్సాంటి ఫోలస్సుచెంతకువచ్చి యోడసిద్ధపొచ్చినా
 నచెప్పఁగా నతఁడుకొలతాడు తెమ్మనఁగాఁ బిచ్చిమాటలునల్కెదవా
 పనిపట్టుదనివ్వును కాదిదిగో యీతాళమజ్జియానాచేతికిచ్చి పెట్టెనునని
 ధనముమూటపట్టుకొని రాయనిపంపించుట లూసియానా యడ్రియానా
 తోనాపెభర్త తస్వలచియున్నాడనిచెప్పటపై రాకట్టోమియాయడ్రియా
 నాతోనాపెభర్త కారాధికారి వశముననున్నాడనియుఁ బెట్టెలోనిసొమ్ము
 తెమ్మని తనుఁబరిపినాడనియుఁజెప్పి మూటఁదీసికొనిపోవుట పైరాక
 సాంటి ఫోలస్సుతన్ను నెల్లగు పల్కరించును వివిధగౌరవములు నల్పుట
 కాశ్చర్యపడుచుండఁగా పైరాట్టోమియూడచ్చి నీభార్యసీకంపిన ధనము
 గోయనఁగా నబ్బరపత్రియవ్యోగ్యము తారాత్మకపడుచుండఁగా నొకదే
 శ్యవచ్చియ మృసిపు నాకిచ్చెదనన్న గొలుసదేకదాయన నొప్పివారికి
 పడి తనసేవకునితోఁబరుగెని పోవుట వేశ్యయతనికి గూఢిగఁనిచ్చెత్తెనద
 ని యడ్రియానాతోఁజెప్పసేగుట ఈ ఫెసస్సాంటిఫోలస్సనికారితోఁ దనభా
 ర్యతనపైఁ గోపముతోనున్నదనియు సొమ్ముమూటనాడిచ్చెదననియు
 మాలుచు నీఫెసట్టోమియా కొలతాడుతోరాగా సాక్షేపనియజీగివా
 దసందర్భములుషలుక వానిందన్ను చు నడియూనానాస మూనాలును
 శ్యయు మాయనానినెండ్లయును రాగావారితో సందర్భములు వల్కుట
 వారందఱునిశ్చయముగాఁ జెట్టెనదని యీ ఫెసస్సాంటిఫోలస్సును మోయి
 నతని సేవకునిఁబూడఁగట్టి నీకటగదిలోనుంచఁబోవుట మాయకాండగా
 గురువునతని సహకారి యర్వురుపిచ్చివాండ్రుం గొంపోవుట పైరాకనా
 టిఫోలస్సును పైరాకట్టోమియాయునుఁ దమకత్తులబలిపించును బ్రదే
 ముట తనభర్తయు సేవకుఁడుగ్గులు తెంచుకొనితమ్మునొక నచ్చునునా

[illegible][illegible]

అనంతమున సభలో బ్రహ్మనివాసమును పొందుట కొరకు అనేక పరాక్రమమునకు గురైనను యిది నిష్ఫలమునందు ముగియక పోయినది నొకప్పుడు బ్రహ్మనివాసములు కొరియో లేననునకన్నిచ గొప్పకోర్వక వ్రజలక నని పిదప ముకలుగఁజేయుట ముఖస్తుతి యచ్చకము సక్కవలయుములు నొకరిగక నిష్కలములు మాటపడక నివాడగు కొరియో లేనను ముగియక బ్రహ్మనివాసములు కట్టించే బ్రహ్మవిశ్వేషముల దేశమునుండి నడలఁగొట్టబడుట కొరియో లేనను తనతల్లికి భార్యను విహితమున నొప్పునొసఁగి తనదేశమును విడిచి యాకీడియనునతోడ జేరితన దేశమును దండెత్తి వచ్చుట తనతల్లి భార్య కొడుకు మిత్రుడు నకు సాక్షాత్ గపడి యనేక విధముల బ్రార్థించి వలీషియనులకు న్రోమనులకు సంధిచేయుమని బ్రతిమాలుగా విని కొరియో లేనసాకీడియను సంధిచేయుటకొప్పుచుట ఆకీడియను కొరియో లేననుని గొప్పకోర్వక కొండలో ముగ్ధులవలచేసెనని బడి వధించుటయును.

(6) సింజలై ననునాటకమున వచ్చు వేషములు

సింజలై నను చిట్టేశ్వరపురాజు

కొడుకు రాణికిఁ దొలిభర్త వలనఁ గలిగిన కొడుకు

లియోనాటను ఇమోజనుమగఁడు

సోలేరియను మార్గముపేరుతోనున్న కేశిభిష్టనాయకుడు

సోలేరియను ఆర్విరాగియును బోలియోరు కావ్యమునట్లే తోలీడియనుకొడుకులనఁబఁపవారు సింజలై ననుని ప్రధానాధికారాపుత్రులు

ఫిలారియో ఇమోచియో ఇటాలియనులు మొదలవారు ముగిసినాట నని

మిత్రుడు కేరవపవాడు ఫిలారియోమిత్రుడు

ఫిలారియోమిత్రుడు గొక పెరించితగుదనమునకు

లియోనను గోమస్సినానాయకుడు

ఒక గోమస్సినాపతి

ఇద్దరువ్రాతనాపతులు

పై సానియో లియోనాటసుని సేవకుడు

కార్తే లియస్సు వైద్యుడు

ఇర్వరుసిం బెలై నునిభానదులు

ఇర్వరు పెద్దమనుష్యులు

ఇర్వరు కాకాధికారులు

రా.కి సిం బెలై నునిభానదు

ఇమోజా సిం బెలై నుని ప్రసాదాధ్యక్షుల

మాలన్ ఇమోజా చరిక తే

అధిపతులు మాన్యశ్రీలు రోమనువ్యోగులు ప్రజాప్రతినిధులు సోద
చెప్పనాకు ఒకడచ్చిననుడు ఒక స్వేచ్ఛనునుడు గాయకులు అధికారు
సేనాపతులు సైనికులు కూతులు భృత్యులు విశాచములు రంగము ఒక
వృద్ధునిట్లో మహాకవ్వడిటలిలోను— కథ ♦

రాణియొక్క కుట్రచేలియోనాటసుని స్వతంత్రమనుండి వెకలగొట్టఁబ
డుట లియోనాటసుని తనభార్యసాధ్యయని ప్రసంగవశమునఁ గొనియాడి
సపుడియూచిమోయతంతో నీవజ్రపుట్టుంగరమునకు వేయి మొహాశీతాడై
దను నీయుంగ్రమునాకిమాత్ర నేనీ గౌర్యంజెలుచినట్లు సీకుసమక్రమపుట్టించ
నియెడ నీయుంగ్రముతో నావేయి మొహాలునీని తేనిచో నీయుంగ్రము
నాది యనియరంగలియోనాటస్సర్వీత్రమాహాత్మ్యో నపుతస్పిచయెడనాక
తితోనిన్ను నట్లేకదననను రాణికార్తే లియస్సునిచుండి విషము సంగ్రహిం
చుట కార్తే లియస్సుప్రాణాపాయము చేయఁవిషముమాత్రమే రాణికోస
ఁగుట రాణి పైసానియోను విషద్రావకముగ లగింపఁబెట్టెనువాడుదానివి
ప్పి యాసువాసకంబట్టి త్రాగిచుండెన్పుట్టె మోసమున చిన్నుట ఇ
యాహాత్మ్యమోజాజన్ వెంతకువచ్చిలియోనాటసుని తన్నా పైసానికొంచవల
యునని యుచ్చేయింపఁగముచూపించి యాపెభర్త పైమొదటగొన్ని కొం
డెములు వచ్చి మాపైకి యచమోహము ప్రసన్నమాపెచేదిరిస్కరింపంబ
డిమాపై పుట్టింపవలె చేరితిమిగా పెనాదెనాపగమడిగికోని యాపెచ
నీయెడల నీయెడల నీయెడల (3)

డకగదిలో నాపెభర్తయిటలిప్రభునికై కొన్నవస్త్రపులుగులపెట్టె నొకరే
 యివటకు మాత్రముదాచుటకు సమ్మతిపడేసి యాపెగదిలోదానుం
 పింపించిన పెట్టెలోదూటి యాపెదురించినతరువాత లేచివచ్చి యాగది
 మూలుగురులునాగ్రసుకొని యాపెపోచీదొంగలిరచి యాపెగుబ్బపెను
 న్నమచ్చగురుంనుకొని తిరిగిపెట్టెలోనూటియుంట క్లోతునుతన తలిదం
 ద్రుల యుదేశముపైనిమోనితోమాట్లాడి యాపెవ్వరిచి యాపెచే
 దుగ్రేకరింపబడుట ఇమావోలియోనాటస్సురక తని భార్యపోచీచూపిం
 చిమటియుగబ్బమచ్చ యానవాలుచెప్పితానాపెన్గూడగల్గితినని నమ్మ
 కముపుట్టించి పాదెమిడినయుంగ్రమునెల్లుకొనుట లియోనాటస్సురకభా
 ర్యపైబగదీర్చుకొనిశిశ్చయించుట పైసానియోయిమోజనునివనించుమ
 నితనయజమానుడు తనకువాగ్రసినయుర్రముజూచి మిగులదుఃఖించుట
 యిమోనిను తనభర్త తనకువాగ్రసినయుర్రమునాంచిపైసానియోనుజేంట
 బెట్టుకొనిభర్తయందెదనన్న మిష్టకుఁగోవుచుంట పైసానియోయె
 దతనైపైసానియోచంపనలయుచునితనభర్త యాజ్ఞాపించినయుర్రమునిమో
 జచదువుకొని తస్వంపుమనిపార్థించు నిమోజనునిమగ వేసకుతో లూసి
 యసుకొల్వుచేరుమనియుపదేశించి పైసానియోసింబెల్లెనియొద్దకేగుట క్లో
 టకుఇమోజనునిగలిసికొనుటకై లియోనాటస్సునియడుపు ధరించుకొనిమి
 ల్గునకుఁగోవాట మగవేసమూనినయిమోజన్ను సెలీరియసుకొండగుహ
 లోనక్కరించుట లియోనాటినుని జంపుటకుమిష్టకు కొండగుహవస్సమీ
 పించితన్గూలులుపల్కిన క్లోటినునిగైడీరియస్సుచంఘట పైసానియోతనకు
 రాణియొనంగిన విషమూలికస్పదలికగొన్నప్పుడు భుజించిననారోగ్యమ
 దుసనిచెప్పకదాయిమోచకన్పించె నాపెదానిన్గొండగుహలో నుపయో
 గించి మూర్ఛితస్పదలికాపురాభావించి గైడీరియస్సాస్వరాగస్సులు మి
 గులలోకములోనాపెను క్లోటిచుశరమున్నచోమూలుకప్పివిడుచుట ఇమో
 జనుమూర్ఛదేటితననాథునియుడుపుగల్గోటననిదేహముఁగాంచిశననాథు
 నిశరముగాభగ్రునియందుపైసోలుట లూసియస్సులిట్లక్షేమముపై దం
 ద్రువచ్చుచు నిమోజనుర్రకవకునిగాఁదీసికొనుట లియోనాటస్సిమో
 నుండంకి గూరక్తమునమంచిశనకంపించిన చిలుకుమాలుం జూచిపోగ

లుచునిటల్లిసినికులతోఁ దాఁజేరిదుస్సలుమార్పుకొని సామాన్యవివరణి
 టన్నెనతోఁ గలసియిటాలియన్నెనతో బోరనిశ్చయించుకొనుట నైదీరి
 యస్సాన్వరాగస్సులు బ్రేటనైస్సికులలోఁజేరి యిటాలిన్నెనతోఁబోగుట
 ఇటాలియన్నెనతోవచ్చిన ఇమాచోతోలియోనాటిస్సు పోరియోడించు
 ట బ్రేటనైస్సికులు పలాయితులగుచుటయసింబెల్లెనుని విడివించుటనై
 శత్రునిదీరించి సింబెల్లెనునివిడివించుటః యస్సుబందెగాఁజేకొనుట లి
 యోనాటస్సు రోమనైస్సికవేషముతో బ్రేటనైస్సికులలోఁబడుట నాస్సి
 సింబెల్లెనుకారాగ్యహముననుదీని చుటకాన్యపించుట కాక్సిలియస్సు
 సింబెల్లెనుతో రానివిషముగోలిమ్యులిచెందెననియుఁ బచ్చిచోవుచున్న
 వృదుఁ తనతప్పులొప్పుకొనుటలో రాబుబెడవకుగసింతయు నిష్టములేకత
 సకే విషమిడిచందలఁచెననియు నిమోసనుకువిషమిడిచంపించెననియుక్లో
 టనుకాన్పింపమినిరాశచెంది తామడిసెననియు నాపెచెలికత్తెలనాక్ష్యము
 పెట్టివిత్తువించుట రాజ్యాజ్ఞచేమటలఁబిలిపింపఁబడిన లియోనాటిస్సులూసి
 యస్సిమాచోత్ర సోదెగాఁడిమోఃనొదలగు రోమనుబందెలతోరాజసన్ని
 ధింజేరుట సింబెల్లెనులూసియస్సుమొదలగు రోమనుబందెలన్నటికించఁ
 బూనినవుడు లూసియస్సు తనసేవకుఁడు ప్లేడెలును మాత్రముకాపాడఁ
 బ్రాన్ధించుట సింబెల్లెను ప్లేడెలునుబ్రతుకనిచ్చి కోరినవరమిచ్చెదఁగోరు
 మనుట ఇమోజ్జియోనాటిస్సు బెలీరియస్సునైదీరియస్సాన్వరాగస్సుపై
 సానియో ఇమాచోత్రవంగతిబయల్పడుట లూసియస్సుతోసింబెల్లెను
 నంధిచేసికొనుటయును.

(7) హేమెట్టు ఈనాటకము వీరికయందువివరింపబడెనుగాననిచటబా
 యబడలేదు

(8) జాలియస్సిజారను నాటకమున వచ్చువేషములు

జాలియస్సిజారు. ఆర్చేవియస్సిజారు. ఆంటోనీ. లెక్సిడియస్సులు రాజ్యాధిక
 రులు

సిహారో-పుంజ్జియన్న-రేనాటునభ్యులు
 బూటన్న-కేషియన్న-కాస్కా-ట్రెబోనియన్న-లిగారియన్న-జేసియ
 స్టూటన్న-సింబరు
 సిన్నాలుజాలియస్సీజారు నిర్వేషులు
 క్లేవియన్న-మరుల్లన్నలు-ప్రజావ్రతసింధులు
 అంతర్మిత్రోరన్న-తాంత్రీకుడు
 పోదెచెప్పవాడు
 సిన్నా-కవి-మహాకవియు
 టూసీలియన్న ట్రెటీనియన్న-మెస్సాలా-చిన్న కేటో-వలమియన్నలు
 బ్రూటన్న కేసియన్నలకు విహారులు
 పట్టో క్లీటన్న క్లాడియన్న ప్లాట్టో టూసియన్న డెగ్టానియన్నలు బ్రూ
 టనునిసేవకులు
 పిండారన్న కేసియన్నల భృత్యుడు
 కాలిపూర్నియా నీజారునిభార్య
 పోర్టియా బ్రూటనునిభార్య

ప్రజావ్రతసింధులు పోరులు జానాకులు భృత్యులు మొదలగువారు రంగ
 స్థము నాటకమందు చాలవలకు రోమునందును దరువాత సార్దిన్ను చెంత
 మత్రియు ఫిలిప్పీయుద్దను — కథ

క్లేవియస్కరులియన్నలు నీజారుజయమునకలరు ప్రజలనిరుత్సాహ ప
 ర్వుట నీజారు అండోని కాలిపూర్నియా పోర్టియా దేశీయన్న సిహారో
 బ్రూటన్న కేసియన్న కాస్కాలు కొందఱిపౌతులతో నూరేగుచుండనొ
 కసోదెగాడు నీజారునకు రాబోవుముప్పులైనా చుకొమ్మచెప్పట కాస్కా
 బూటన్నలు నీజారునకు జలుగుగౌరవమున కోర్వలేక పలువిధముల నొ
 గులుట కాస్కా కేషియనుసిన్నాలు నీజారుని గొప్పకోర్వక బ్రూటనునకత
 నిపై మఱింత వ్యేషము కలిగించయత్నించుట బ్రూటన్ను నీజారు రాజకా
 బోవుట కోర్వకుంట కేసియన్న కాస్కా కేసియన్న సిన్నా మెల్లను

న్యూ సింహు శ్రీ సాయస్సులు రాశిబ్రూటసుతో (జీతుకోని మును
దుసీరునిబాడుచుటకు సిద్ధులైచుకొని కాలిక్రాంతిగా కుర్వన్న ములువ
చ్చెగోనీవుగభకులో గాదనిచానించుచు భగవా విచకున్న నీ దునిచ్చెంచి
నభకువిలిచికోనిపోవుట ఆస్తిమిదోరన్న నీబారునక బ్రూటసుకేర న్న
కాసా సినా శ్రీయస్సు సింహు జేసియస్సు తె గారియస్సులను
దుష్టాప్తక మువెలో (జ : దని పత్రముచా) దాలో సచ్చుటకు సిద్ధము
గానుండెనుగాని నీబారునక శత్రులుచూడనీక తొందరతో నభకుగొం
పోయి పొడిచిచంపుట బ్రూటసుక సంగముతో బ్రభాడే మనుకై
తా సీబారుంజ పనిలసినచ్చెనియువస్యసి చుటకుటకర యుపన్యాసమాచే
బడల నీబారుని శత్రుల పంతుకోలుట గణవంగిచుక శత్రులుదయమం
దుచున్నారనుకొని కేసియస్సు తంక త్తొ (చెప్పజుచుకొని మడియుట
కేసియస్సు టిటినియస్సు మ్మోనియస్సు శత్రులు తమ్మలవతిమవచ్చిన
వుడు నిరాశచెంది తమకత్తులతో దమ్ముబాడు మకొనచచ్చుట అంటనీ
బూటసునియోగ్యత స్థానిచూడుట,

(9) నాల్గవ హెనీమహారాజు మువటిభాగమను నాటకమున వచ్చు
వేనములు

నాల్గవ హెనీమహారాజు

వేల్పుయునరాజగు హెనీ లంకాస్తర్మ్యవరాజగు బాను వీరిద్దఱు నాల్గవ హె
నీమహారాజులు

వెట్టుమోరెండు

బెంటు

వర్సెన్వరు ప్రభువగుచక్రీ

నార్తాంబరేండు ప్రభువగుచక్రీ

హట్పురను పేరందిన హెనీవక్రీ నార్తాంబరేండు ప్రభునికొడుకు :

మార్చిప్రభుడగు నెడ్డండాత్రిమరు

యాయ్కుగురువగుస్కూవు

హాటస్సురునిభార్యయు మాన్యమయ్య

జ్ఞాపకంబోవరు

నర్మచాన్దు వర ను

వజ్రాన్యాన్యాన్య

సర్వీచేలు యూయ్య గురుని హేతుమ

హేతుమ

జ్ఞాపకం

హేతు

బల్లు

హాటస్సురునిభార్యయు మాన్యమయ్యని సోదరియునగుపత్నిజేవి

మాన్యమయ్యనిభార్యయు జ్ఞాపకంబోవరుని కూతురునగు మాన్యమయ్య

జ్ఞాపకంబోవరునికూతురమ్మ

ప్రభువులువోగుబుగ్గనారి కల్లమాత్రవాడు రాజగృహభ్యక్తుడుచిల్లర
పనివాండు) మాత్రకూలివాండు) బాటసార్లు మఱియు భృత్యులు రంగ
మంగండు— కథ

నాల్గవహెనీమహారాజు యుద్ధములన్నియునసమాప్తమై నవి తీర్థ
యాత్రకు వెడలుదమని ప్రధానులతో జెప్పి మాకస్మికముగవచ్చిన కొ
ని యూతంకములవలననాగిపోవుట వేల్పుయువరాజు పాల్కాన్దు బార్దో
ల్లుపేటోగాడ్డొలు పోయిన్సులతోగలసి తాగుడు దొంగతనము మొ
దలగు దుశ్శేష్టు చేయుచుంట నాల్గవహెనీ వరెన్సెర్వురునితననన్నిధికి రా
వద్దనుట వరెన్సెర్వురానిబట్టెండు ప్రభువులు హాటస్సురుకలిసి నాల్గవహె
నీరాజుపై వండెత్తుటకాలోచించుట బాటసార్లందోచుకొన్న పాల్కాన్దు
పుముదలగు తమమిత్రునికళలో మాణునేషములతో వేల్పుయువరా
జుపోయిన్సులు దోచుకొనిపోవుట హాటస్సురు మాన్యమయ్యనితో గలియ
బోవుట వేల్పుయువరాజు తండ్రియూజ్జపై యుద్ధసన్నద్ధుడౌట వేల్పు
యువరాజు హాటస్సురును యుద్ధములోజంపుట పాల్కాన్దు దురమునడౌట

సెదిరించినపుడు చచ్చినట్లునడుకొని పోగిపోచి వేల్పుయినరాజుమొదలుగు
 తననానిన్నవింతుట నాగ్గవహానీర్ యుద్ధమునదయమొదలు బంధులుగాఁబ
 ట్టినదిన పప్పుపప్పునుఁజంప నాగ్గవహానీర్ హోలానుపరాజును కొం
 డపైనుండి పడిమృతిచెందుటకుయత్నం మఁచుట వసుటనాగ్గవహానీర్జా
 ను వెప్పమోర్లెండ్లను నాచెంతనున్న నాతాంబరేండుతోఁ గొలుటకు గం
 డవరాత్రి ప్రభువుతో వేల్పుటోరొరుటకు దానునువేల్పు యువరాజే
 గుటకు నిర్ణయించుటయును

(10) నాగ్గవహానీమహారాజు కెండునభాగమను నాటకముననమ్ము న
 నములు.

నాగ్గవహానీ మహారాజు
 అయినవహానీ మహారాజు కార్యోవువేల్పుయునరాజు క్లా కెన్ను ప్రభువు
 లాంకాబాహుమ్యసరాజు గోనరుహంభోయనరాజు నాగ్గవహానీమహారా
 జుకొడుకులు
 వాల్మీకుప్రభువు వెప్పమోర్లెండుప్రభువు సక్రేప్రభువు గోపరు హారా
 డు బంటు
 నాగ్గవహానీమహారాజు పక్షమువారు
 రాజసభలోనిముఖ్యన్యాయాధికారి
 న్యాయాధికారివెంబడినున్న తగుమనుష్యుడు
 నాతాంబరేండుప్రభువు ముఖ్యగుమనగుసూక్రీపు మాప్రేప్రభువు
 బడకల్పుప్రభువు
 హేస్టింగుప్రభువు నజానాగ్గలెల్లీలు నాగ్గవహానీ మహారాజు ప్రతి
 పక్షములు
 పేవర్పుమోటకల్లు నాతాంబరేండ్లప్రభువి యాశీరాలు
 సజానాగ్గల్లు వానిసేవకుఁడును

నాటకము

పింఛలు

పెంచు

శ్రీ మంత్రోక్త వక్రుడు

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

పరిపాద

25782

333

काशी

చృభువులు పరిచాకములు కావారీకుండు అధికారులు సైనికులు నూతలు
పనిచాండు ఇంకొకటియు నీవలెలు మొదలగునారు నటుండు కథావ
నూనకుడు రంగము కంబాండు— కథి ♦

నా తాతాంబలైండు పుభువు తంకొడుకడు పట్నరు యుద్ధమునఁ జ
చ్చెననియు నల్పేర్బు కొలఁగలువట్టవడిరనియు నావహానీ నుపకారా
బు జరుపందెసనియు విన్నవించుట మాదుగారువు సేనగూర్చుకొని
నావహానీనుపకారము నెదిరినట్లొక్కట మాత్రం గూర్చు గురువు హే
న్దిగొన్నును అంతా దుష్టరాజునును నంభే బాదయింపబడినాన్దియు
వచ్చిపోయి పరిమృతి మూసముననాంబ జంపట కట్టయిదుట పోరొక్కట
నావహానీనుపకారము ను నాతాతాంబలైండు పుభువు బాదకల్పుప్ర
భువునై న్యముతోఁగూడ నొడివలసివచ్చెనుట మిక్కిలి జమ్మననున్న
తండ్రియుద్దనండు నేయుదువరాధా కిరీటుమ్మొకవవగా మూర్ఖ నిష్టర
మేల్కాని నావహానీనుపకారము బహుశ్చింతకొడుకులతో ధనాశం గూ
చిం యుపన్యసించుట ముత్తిం చెను సేవోదక లేకవోలి నా యింతిలోంద
బువడినా వేమింకొక బువరకుతో నిరాతంకముగా మిక్కిలియుల్లసముతో న

పు నామృతిగాంచి మహాటముధరింపగలవుకదాయమతండ్రితో వేల్పు
యొకరాజుతనూహము చెప్పకొనుట వేల్పుయవరాజు నాల్గవపెన్రీ ప
హారాజు గొత్తించినపిదప నైదవహాస్రీమహారాజగుట ఘట్టస్థిపుమొదలు
తనమష్టస్నేహితుల నైదవహాస్రీమహారాజు తనపురమునుండి పోదలగో
ట్టించుట ఎలికిబెత్తురానికి తేమముగోరును సతకకుడునాటకమువంగిం
పుదెల్పుటయును

(11) అయిదవ హాస్రీమహారాజు నాటకమునందలివేసములు

అయిదవ హాస్రీమహారాజు

నామృతిగాంచి మహాటముధరింపగలవుకదాయమతండ్రితో వేల్పు
యొకరాజుతనూహము చెప్పకొనుట వేల్పుయవరాజు నాల్గవపెన్రీ ప
హారాజు గొత్తించినపిదప నైదవహాస్రీమహారాజగుట ఘట్టస్థిపుమొదలు
తనమష్టస్నేహితుల నైదవహాస్రీమహారాజు తనపురమునుండి పోదలగో
ట్టించుట ఎలికిబెత్తురానికి తేమముగోరును సతకకుడునాటకమువంగిం
పుదెల్పుటయును

నామృతిగాంచి మహాటముధరింపగలవుకదాయమతండ్రితో వేల్పు

యొకరాజుతనూహము చెప్పకొనుట వేల్పుయవరాజు నాల్గవపెన్రీ ప

హారాజు గొత్తించినపిదప నైదవహాస్రీమహారాజగుట ఘట్టస్థిపుమొదలు

తనమష్టస్నేహితుల నైదవహాస్రీమహారాజు తనపురమునుండి పోదలగో

ట్టించుట ఎలికిబెత్తురానికి తేమముగోరును సతకకుడునాటకమువంగిం

పుదెల్పుటయును

నామృతిగాంచి మహాటముధరింపగలవుకదాయమతండ్రితో వేల్పు

యొకరాజుతనూహము చెప్పకొనుట వేల్పుయవరాజు నాల్గవపెన్రీ ప

హారాజు గొత్తించినపిదప నైదవహాస్రీమహారాజగుట ఘట్టస్థిపుమొదలు

తనమష్టస్నేహితుల నైదవహాస్రీమహారాజు తనపురమునుండి పోదలగో

ట్టించుట ఎలికిబెత్తురానికి తేమముగోరును సతకకుడునాటకమువంగిం

పుదెల్పుటయును

నామృతిగాంచి మహాటముధరింపగలవుకదాయమతండ్రితో వేల్పు

యొకరాజుతనూహము చెప్పకొనుట వేల్పుయవరాజు నాల్గవపెన్రీ ప

హారాజు గొత్తించినపిదప నైదవహాస్రీమహారాజగుట ఘట్టస్థిపుమొదలు

తనమష్టస్నేహితుల నైదవహాస్రీమహారాజు తనపురమునుండి పోదలగో

బగ్గంజీ సూలియన్ను బూన్చును ప్రిభువులు

ఫ్రీంచిభటుడు

దాంబూ సుగ్రాంజ్విలు ఫ్రీంచిప్రిభులు

మాంటిలో ఫ్రీంచి నాతావహుడు

హన్సుయెరు రాజప్రితిని

ఇంగ్లాండ్ హోరాజు నొద్దు వెళ్ళి సమాతలు

ఇస్పానా ఫ్రీమ్మ రాజభార్య

కేత్తరైను ఇస్పానా ఫ్రీమ్మ రాజులకూతురు

అలీనీ కేత్తరైను చెలిక

పూర్వము క్విక్కిని వచ్చుచున్నట్లునకు భార్యయైనను వచ్చి పూర్వమున వచ్చి
ప్రిభువులు ఘనుగాండు సభకాదు నికులు పోదులు చూచులు భ్యమ్య
లు సూత్రధారుడు రంగిలము లింగ్లాండు ఫ్రీమ్మలు— కథ

కాంటున్న గురపు నెలగెరుచు ఫ్రీమ్మ హాతలయదన ప్రాసీను హోరా
జు కడకు వచ్చినారని సాధానించుకొనుట అయినవ ప్రాసీను హోరాజు మం
తురులో నాలోచించి ఫ్రీమ్మనుండి వచ్చిన మాతలతో ఫ్రీంచి రాజునకు
దా ఫ్రీమ్మ పై దండెత్తగా వుట తెల్సుకునుట కెంబ్రిడ్జ్ సూక్ష్మగోప్రి
భువు నాజివోహులై నందు కైడవడ ప్రాసీను హోరాజు చంపించుట కా
ల్లయిచ్చుట అయినవ ప్రాసీను హోరాజు తన సైన్యము ఫ్రీమ్మ కేసములో
దిగి హోరాజును పట్టణాధికారి న్నొబ్బుకొనుట కేత్తరై నెలగెరుచు ఫ్రీంచి
జులతో నేమోమాట్లాడుకొనుట అయినవ ప్రాసీను హోరాజును పట్టణముచేరి
ఫ్రీంచి సైన్యము నొడించుట ఫ్రీంచిగా వుట వన ప్రాసీను హోరాజునకు
దనముతురగు కేత్తరైను భార్యగా సమర్పించి సంక చేసికొనుటయును

(12) ఆజువ ప్రాసీను హోరాజు నాటకము మొదటిభాగమున వచ్చు వేష
ములు

కాంటున్న గురపు వాచారాజు

[illegible]

మనలిగొట్టుడు పునల్లి తండ్రి
 మాన్యుల తేగ్గిరుకును తరు హెన్రి రాజులకు గాని కేరళ
 అమర్లు మనమానురాలు
 పునల్లి

ప్రభువులు కోటకాపులు వాడవహులు అధికారుల నికులుమాతలు భక్తి
 తులు పునల్లి కగడదువయ్యములు రంగము కొంతయంగ్లాండులో వాటి
 కొంత ఫ్రాన్సులో — కథ

కొట్టు గొట్టు ఎక్కువ ప్రభుడు వార్షిక్కు ప్రభుడు విం చెరుగురుడు వా
 డావహుడు మొదలగు వారై దవహెన్రి మహారాజు చాచుకు విహరించు
 ట ఫ్రాన్సు దేశములో ఫ్రెంచియువరాజురాజు కాబడి యంగ్లీషువారి ప్ర
 దేశము లాక్రిమించుకొని యంగ్లీషు ప్రభువును భవంసమున ర్చెరుగురు
 తలుచెప్పుగా దెడ్డు పది నేలపై నికులు వెంటబెట్టుకొని ఫ్రాన్సు దేశము
 గొట్టు మదవ హెన్రి మహారాజు కొడుకు నాటవ హెన్రి మహారాజుగా
 సర్పటకు గోట కేగుట ఎక్కువ పనివిడ్డెడగు నాటవ హెన్రి మహారాజురీతి
 నముకె యెల్లమునకు బోవుట ఎల్లమునుండి బాలుడగు నాటవ హెన్రి మ
 హారాజునొంగలించుటకె విన్నెనై కేగుట ఫ్రాన్సులో చాచునై అలెంకను
 తేగ్గి రులింగ్లీషు నికులచే నొడింపబడి ముల్లయచ్చు జంపుతునిచే
 ల్వబడినపుడు పునల్లి సాయమున దిగి యుద్ధమున కూరంబించుట గొట్టు
 విం చెరుగు తిరువగు నాటవ హెన్రి మహారాజు న్నాన్వీనపర్చుకొనుటకనో
 క్యము వాచాడుకొంట ఫ్రాన్సులో నేలిన గొట్టివులు యుద్ధమున మ
 కియుట పునల్లి ఘోరయుద్ధముచేసి యంగ్లీషు నికులలాక్రిమించివ
 గుయన్ను ప్పణముదొగి ఫ్రెంచిరాజున కధీశము నేయుట లండన్ దేశ
 మందలి ప్రభువులు రెండుతెగలై పరస్పర విరోధులుగుట అటవ హెన్రి
 మహారాజు గొట్టు విన్నెనై రుగురువు యూర్గు సఫల్లు సోమరెట్టు ము
 క్విక్కు ఎక్కువరు వర్షును బేసెట్టు మక్కియు దక్కినవారు ఫ్రాన్సు దేశ వా
 లోనియుద్ధమున కేగుట తెల్పుట తనపై నికులతో వారింజేరుటయు

హరిహరరాజు హరిహరను మూర్తిస్వరూపి ప్రభువుగాఁ జేయుట కే నీమహా
 రాజు హరిహరరాజు నామ నభిషిక్తుఁడై పార్వతీని యుద్ధమునఁ బెరికియైన
 కపోయినందుకై దేశముమండి వెడలఁగొట్టు హరిహరరాజు జెట్లగుటయు
 లుచ్చయినుట టెల్పుట తనకొడుకుతోఁ గూడ రణరంగమున మడియుట న
 ఫల్గు-మూర్తేరట్టము కన్యకన్యందెగా రణరంగమునఁ బట్టుకొని యా పన
 హరిహరరాజునకుఁ బెరికిచేయుట కాపెతండ్రి నొప్పించుటచానల్లు
 హరిహరరాజునకులోఁగి ఫాగ్గుదేశమును హరిహరరాజునకుఁగ
 తినిగిగాఁ బనిపాలించుటకంగీకరించి సరిచేసికొనుట- మూర్తికట్టనామ
 కొనివచ్చి తనకుఁ బెరికి సేయుటకై హరిహరరాజు నభల్గు-నామ
 ముద్రేశమున కంపుటయు.

13 రెండవభాగమును నాటకమునరదువచ్చు పేషములు

అలవహరిహరరాజు
 హరిహర రాజుపినతండ్రి
 విన్నెత్తు గురుఁడు రాజు పెదతండ్రి
 యామూ-పగ్గుపు ఎడ్వర్డు రిచార్డు తనకొడుకులు
 హమర్నెట్టు నభోల్గు బకింగాము క్లిష్టముల ప్రభువులు రాజునకుఁ బాడు
 సీలిస్సరీ వార్నిక్కు-ప్రభులు యామూ-పగ్గుమువాని
 క్లి-ల్లుప్రభువు దుగా-భ్యకూడు
 నేవగ్గువు
 హా-భా-హా-హా-హా అతనితమ్ముడు పేర్లుముట్ట హరిహర
 సబా-ట్టెన్సి
 వార్నిక్కు-ప్రభువు
 సముద్రకానికాని కన్యకామూడు నేవకూడు
 సఫాల్గు బండ్లుగాఁ బట్టుకొన్న ఇట్లెలుత గురునామ
 హామూ
 హామూ సా-ట్టెల్లులు గురువులు

తోగబాల్లింగుబ్రూకు గారడీవాడు వానిచేరావింపబడునయ్యును
 హార, రు శత్రుకారుడు పిటకు వానిసేవకుడు
 చాతాము లేఖరి
 సేంటాబ్బును గామాధికారి
 సింపికాక్కు మోగారు
 కేడు వానివెంబడినున్నవారు బాన్సీలిను బాన్సీలిను డిక్కి-నుకటిక
 స్క్రి-నుసాలెవాడు మెళ్ళేలు మొదలగువారు
 ఐడెను కెంటిషుతగుమనుష్యుడు
 ఇర్వురు ఘాతుకులు
 మాగేరట్టు అటవహానీమహారాధాన్య
 ఎలీనరు గ్లోస్టరుప్రభి
 జాడేను మంత్రకత్త
 సింబోక్కు వానిభార్యయు

ప్రభువులు దేవులు పంచారకులు వాతావహాలు మానవచేసికొనువారు
 అర్చకైక్కు విశ్వబంధీకు అధికారి ఉద్యోగులు జాతులు పనినేర్చుకొను
 వాండు) డిగవేటకాండు) కక్షకభటులు స్త్రీనికులు మాణిలు మొదలగు
 వారు కంగము ఇండ్లందుండుక్క నానాప్రదేశములు — కథ •

మాగేరట్టును హానీమహారాధా పెండ్లాడుట గ్లోస్టరుమొదలగు
 కొంపటికనిప్రమాట మాగేరట్టు సభాల్కును గ్లోస్టరుమొదలగు కొంపటి
 ప్రభులను భవంసముకావించుటకు నిణాయించుకొనుట రాజు గ్లోస్టరుభౌ
 ర్విశ్వశేమునంది వెడలగొట్టుట మజిగోస్టరుని యధికారమునులాగుకొనుట
 యు మూర్కు వింఛెప్టరు గురువు సభాల్కు - రాణియు గ్లోస్టరుపై రాజప్ర
 హము నేరముమోపి యతనింజెలసాలనుంచుట రాజుగ్లోస్టరు చెల్లనుంట
 విసిలేకొప్పుకొని దూరించుట వింఛెప్టరు గురువు సభాల్కు యూర్కు తా
 నీయుగ్లోస్టరుని జంపుటకు నిశ్చయించుకొనుట ఐలెండు దేశపుజనులింగ్గి
 మువారిపైఁదిగుగుహానీసర్పిరనుమాటవిని యూర్కును నేననుగూర్చికొని

మున్నెముకలను తక్కిన ప్రభువులు పంపనుద్దేశించియు వానినయి
 మని యామృత రాజగుటకు నిర్ణయించుకొనుట సహజము. ఇందుని ని
 మ్నందుచుండగా జెలుసాలలో జరిపించుటకు సంగతి బయల్పడగా (అజల
 కోరిక పెగాజు సహాయము చేతనునుండి వెడలగొట్టుట కాజు డుటరాణి
 సహాయముచే విడిపింపవద్దని గాజును బలిమాలుకొనుట విచిత్రము గురువు
 వెచ్చించుట కెందుమో ద్వంద్వకాధికారి సహాయముబట్టుకొని యతని
 హాస్యముచే నిరంజనును జంపుట రాజ్యముపై దురుగుపాటొనచిన కే
 డమునలగు వారిచే భూపాదకారని తమ్మునితో జంపబడుట కేడుమాట్లా
 మున్నెముకలను పంపించి రాజగుటకు నిర్ణయించుకొనుట రాజువ్రతకి
 కులకు నడిసి రాజితో కలిగియున్న కులముల బారిపోవుట కేడుమాట్లాచే సేవభా
 వించుట నొకటిగా జంపబడుట బలిమాలుకొనుట ముసలికి పడుకొనిన న్యాయముతో వచ్చి
 కేడుమనిషులను మంచిగా మార్చుట లోబడుకొనుట కేడుపారిపోవుట
 మామూలముగా జంపించునది న్యాయముతో వచ్చి పోమచ్చెట్టును రాజునుండితో
 పంపించుచునున్నదని దివంగలు రాజున కెరిగించుట రాజు పోమచ్చెట్టు
 నెప్పుడును జెలుసాలకును పుట ఏదెనుతనతోటలో జాగిన కేడిని జంపుట
 మూర్ఖులను కేడుమనిషులగు నెప్పుడుకరిచాడుకల వార్షికుల సేవలకును న
 పోయియు గాంధీకొని రాజ్యమాక్రమించుకొనుటకు యుద్ధసన్నద్ధులగుట
 గాంధీ-రణంగి ముసలి ఫడుకొనింపుట క్లిఫడుకొనుటకు తన తండ్రి కే
 పామంగిని పోవుట నివాసుక పోమచ్చెట్టుంజగట లండనువుకి బారి
 పోయిన రాజు చెట్టు కొనుటకు మూర్ఖులను కేడికొడుకులును వార్షికుల
 నిర్బంధమును పంపుచునుటయును.

అటవ హానిమహారాజు

(14) మూడవ భాగమును నాటక మున వచ్చు వేదములు

రాజున హానిమహారాజు అతనికొడుకు యువరాజగు నెప్పుడు
 పునరాకండ్లవలూము పోయిన రాజు

సోమశిల్పి పిత్తగు అశ్వువును నార్తాంబులందు వెళ్ళువనానందు కిప్పు
రు పశువులు రాజపక్షమువారు

యూర్క నాల్గవయెడవ్వురాని కాబోవునెడవ్వురల్లందు పశువువగునెడవ్వు
దుకాబోవుక్కారెన్ను

పశువువగుజాని కాబోవునెడవ్వు పశువువగుచెప్పి యూర్క కిచ్చును
నార్తాల్కు- మాంటిగు వానికు హెచ్చింపుపశువులు యూర్క పక్ష

మువాతు
పాపాను సజ్జానాత్రిమరు సజ్జానాత్రిమరు యూర్కపి తందులు

రిచ్చింపుపశువుడగుహానీ యొకయావనుడు
వర్షపుపశువు గ్రేసీవిసాదరుడు

మాంటి గోమకీ
సామన్వలి

రత్నందు గురువు
యూర్కనందలి యనికారి

దుగ్ధాధ్యక్షుడు
ఒక ఘనుడు

ఇద్దరుకావలివారిదు
ఒక పేటకాడు

తండ్రింజంపిన కొడుకు
కొడుగుంజంపినతండ్రి

మా రేరట్టురాణి
కాబోవునాల్గవయెడవ్వు

హానా ఫ్రెంచిరాణికి సోదరి

భటులు హెసీమహారా కు నెడవ్వు వహారా కు బోమానకులు
యాతలు కావలివాండు ముదగువాడు రంగము కండ్లడు వానియ

శ్రీస్తును— కథ

గూర్కు- ఎవ్వరు నిచార్లు నార్కులు మాంటేగు వార్కు- పతి-
 యువక్కిననారు తెల్లగుల బీళ్లులు తమచేతులబట్టుకొని రాజసభకువ
 చుట్ట యార్కు-సింహాసనముపై గూర్కుండట హానీమహారాజ కీర్తి
 ని నార్కాంబల్లేందు వెన్నెమోరెందు ఎక్కువ పతియుదక్కువారు నో
 గులాబీపూలు పట్టు రాజసభకువచ్చుట ఉభయపక్షములవారికి వార్కు-
 లహముజరుగుట హానీమహారాజ తాబ్రీకినంతవెలుగు మాత్రముగా
 జమకుటముధరించుటకు నిద్రవయార్కునలని శత్రువులు నాజిలగుటకు
 ప్తకొనుట ఉభయపక్షములవారలుమైత్రి గొనసంగీకరించుట మార్గర
 రాజున్నిందించి తనకొడుతో సైన్యము గూర్కుకొనియార్కుతో యుద్ధ
 ముచేయుట కీర్తి యర్కు రక్షించుండంపుట యార్కుపక్షమువారోడిపోవు చుం
 టయు దనవినతెందులిరువురుం సంపాదకుటయుగని యుగిసిరిసిలి శ
 త్రులచేరిక్కుట మార్గరక్షుమూర్కును దెప్పిదెప్పిపోడిచిచంపుట కీర్తి
 రణరంగమున మడియుట యుద్ధమునబరాతిరు సైన్యమునహానీమహా
 రాజ మూలవేషమతోనుండి కాపుచేబట్టువడుట నాన్వయెడ్వర్డు మ
 హారాజ ముగ్గురుపిల్లలుగయొక విరంతువును నలచియాపెద్ద రాజిగార
 కేయగోరుట నొప్పిపర్చువు తారాగారగోరుట- వార్కు- ఫిరంగిరా
 తో నాన్వయెడ్వర్డు మహారాజునకతని చెల్లెలనుదొడ్డిచేయునుని యుద్ధ
 గుట మార్గరక్షునకుమారుని తాకునప్పుడు పెంటకుడికొని ఫిరంగిరాజు
 నతనికు నాయకమనియడుగుట నాన్వయెడ్వర్డు మహారాజునపెండ్రి
 మహారాజ గూర్కువామననుంచుట నాన్వయెడ్వర్డు గోడారనాన్వ
 దండ్రికిన వార్త తెలిసిపదవ వార్కు- మార్గరక్షులు మైత్రింబొంది ఫిర
 చిరాజ నాయమునసైన్యముకూర్చుకొని నాన్వయెడ్వర్డు వెకివచ్చుట ప
 తంతువుదొడ్డి యూపెనోవరునకు నాన్వయెడ్వర్డు మహారాజునపెండ్రి
 లచినకన్నియలం దొడ్డిచేసినందునకు రాజుపై నాన్వయెడ్వర్డు పోవు
 లసహ్యపడుట ఫిరంగిరాజుతోపమున తనపైసేనలు పంపుచున్నాడనియు
 ఫిరంగిరాజు చెలియలు తనపై దొడ్డిమానదనని యెట్లుచేచుకొనెననియు
 వార్కు- మార్గరక్షులుమైత్రింబొందిరనియు వార్కు- తన్ను రాజసభ
 నుండి తప్పించుకొననియు వార్కు-కూతు నెడ్వర్డు మహారాజు దొడ్డి

నామోనియు న్నావయెడ్వర్ణమహారాజు మాతలవలనవిని యుద్ధసన్నధి
 డినుట వాగ్విక్రూరెండవసుమారైం బెండ్లాడెనని క్షారెన్నుతనయన్న
 యగురాజతో విడబడి సోమరెన్నుతో గలసిపోవుట గోస్వరుతనయన్న
 విని నెజవేన్నుకొనుటకై రాజపక్షముననుండుట వాగ్విక్రూర క్షారెన్నుసో
 మరెన్ను ఆశుభక్తులు శిబిరముననిదురించుచున్న రాజున్ననన్నగప
 చ్చివట్టుకొనుట చెరితనున్నగోస్వరు హెప్పింగులు పరుగెత్తిపోవుట ఎలిజ
 బెతురాశియనుచేరందిన న్నావయెడ్వర్ణమహారాజుభార్య తనగర్భము
 గిచ్చించుకొనుటకై సోదరునితో మరములోదాగుండుట గోస్వరుహెప్పి
 గులు న్నావయెడ్వర్ణ మహారాజుం బెటవిడిపించి తీసికొనిపోవుట ఆటవ
 పానీమహారాజు వాగ్విక్రూర క్షారెన్ను మాంటంగు నెక్టరు మఱియునా
 క్కుభక్తులు ఫ్రాన్సుకుండి సైన్యముకూర్చుకొనివచ్చెడు న్నావయెడ్వర్ణమ
 హారాజుంబయింప యుద్ధసన్నధులగుచుండగా న్నావయెడ్వర్ణమహారాజు
 గోస్వరు నాటవహానీమహారాజుంబట్టుకొని చెటసాలకంపుట క్షారెన్నుతన
 యన్నలగు న్నావయెడ్వర్ణమహారాజు గోస్వరుతో గలసి వాగ్విక్రూరనడిం
 చుట వాగ్విక్రూరన్నావ యెడ్వర్ణమహారాజుచే యుద్ధమునబొందువబడి
 మరణవేరనలోదన స్థితిచలించుకొని తలడిల్లుట న్నావయెడ్వర్ణమహారా
 జు మాగ్గేరట్టురాణి సోమరెన్నుకుభక్తులను రణరంగమున బందెలు
 గాబట్టుకొనియాశుభక్తుల సోమరెన్నులపక్షము చేంపుటకాజయిడుట
 న్నావయెడ్వర్ణమహారాజు ఎడ్వర్డు యువరాజుంబొడిచిచంపి మాగ్గేరట్టున
 టనుండి తొలగింపబడనాజయిడుట. గోస్వరుచెటసాలకుం బరువిడి ఆట
 వ పానీమహారాజుం బొడిచిచంపుట న్నావయెడ్వర్ణ మహారాజుసింహాస
 నముపైనున్నుండి తనతమ్ములతో ముచ్చటించుదనరాణియగు నెలిజ
 బెత్తెతో మఱియునా పెయందు దనకుబుట్టినపుత్రునితోడ నానందించు
 చు మాగ్గేరట్టురాణి ఫ్రాన్సునకుంబంప నాజయిచ్చుటయును.

(15) ఎన్మిగవపె నీమహారాజు జీవశరీరము నాటకమునవచ్చు

వేసములు

పుల్లిన వ హేనీమపరాజ

పుల్లినగురువు

కాంపియగ్గురువు

కాంపియగున్ను అయడవచాల్లెన్నునండి పచ్చికడూత

కాన్తరూ కాంటర్బలీగురువు

నారాయణ ప్రిభువు

సఫలు ప్రిభువు

బకింగాము ప్రిభువు

సర్వ ప్రిభువు

రాజగృహధ్యక్షుడు

గాడ్డియ వింజ్జెరుగురువు

లింగోలు గురుడు

అబద్ధవనీ ప్రిభువు

సేండు ప్రిభుడు

సర్వనీ గిల్లుడు

సర్వమన పలు

సర్వాండనీడన్న

సర్వ కొలాస్వాకు

పుల్లిన చేతికింది యువ్యోగులు

కాన్తమల్లు పుల్లినేవకుడు

గిల్లీశు కేతరెనురాణికిద్వారపాలకుడు

ముగ్గురు తగుమనుష్యులు

గార్బరు ఆయుధరక్షకుడు

బూటసు రాజవైద్యుడు

బకింగాము చేతికిందిపనివాడు

బొంబను మతియొక యాయుధరక్షకుడు

సభా ద్వారపాలకుడు

కావారికుడు వానిసేవకుడు

గార్హపతిని సేవకుడు వారావహుడు

కేతరైనురాని పన్నిదపహానీమహారాజభార్య అనీయీనురా. చెలిక తె

బుల్లీనుమితురాలగు నొక ముసలియిల్లాలు

పేరును కేతరైనుదాసి

మూగచేష్టలనుండు సనేకప్రభువులు దొరసానులు రాణిబెంబడినుండు
స్త్రీలు రాణికగపడుదయ్యములు లేఖరులుద్యోగులు రక్షకభటులు రో
వభృత్యులు రంగము లండను పెప్టమిప్టనులలో ముఖ్యముగా నొక వృ
తు కింబాప్టనులోను— కథ

బకింగాముప్రభువును బగ్గేవిన్నీ ప్రభువును కార్హపతిని నొర్వనయ్యము
లపోయుచు నాకస్మికముగా రాజాజ్ఞచే జెటసాలనుంపించబడుట రాజు
రాణులసముఖమున పుల్లీప్రోత్సాహముచే బకింగాముచేతికిగిది యు
ద్యోగి బకింగామునకు రాజద్రోహప్రయత్న మున్నదనిప్రమాణముచే
సిచెప్పట బకింగామునకు మరణశిక్షవిధించుట పుల్లీయంటవిండ్లనామ
కు రాజబుల్లీనుంగాంచి మోహించుట పుల్లీపన్ని న కుట్రవలన రాజునకి
దువదేండ్లనుండి తనతోగాపురముచేయుచున్న కేతరైనుకు విడాకుట
ద్దిపుట్టుట కేతరైనురాజతో దన్విడనాడదగదనియు పుల్లీద్రాగ్జ్యముచే
నింతవచ్చెననియు విలపించుట మిక్కిలియన్యాయముగ సంపదబోవుచే
సికొని రోమునందలి తనహితులకై ప్రయత్నించు మతాధ్యక్షునకురా
జద్రోహము న్నెల్లడించుచున్న పుల్లీగుట్టురాజెఱిగి యతనికిదానిచ్చిన
యధికార ముద్రలగుకొనుట పుల్లీతామరగురువయ్య దైవచింతనమం
దుండక రాజ్యకార్యములందగిలి మోసపోయినందునకు మిక్కిలిచింతించు
ట కేతరైనునయసుమల్లుటచేత నాపెపలుపురం బిల్లలగన్నప్పటికొక
కూతురుమాత్రమే మిగులటచేతవఱియు పుల్లీయాపెపెజెప్పిన కొ
డములబట్టియు రాజుగూడయావనశాలియగు బుల్లీనుందాపలచుటచేత
నాపెమిక్కిలియోగ్యురాలని తనకునమ్మకమున్నప్పటికి నాపెన్విడనాడు
ట బుల్లీనుయధావిధిగ రాజంబెడ్లాడిరాణియగుట గ్రహీతుసంకటపడియు

కేతరైను^ల వైత్తెనయధికారము దొంగియాకస్మికముగా జ
బ్బుపడి మృత్యుచెందెననిచెప్పట కేతరైనుమృత్యుచెందుట క్రామపెల్లును
రాజుశత్రులనుగడికాపాడి యనిగినతన్నిపైనేరములు మోపినవారికిన్సభ్య
మునేయుట రాజునకుబట్లగు రాణివలనగిలిగిన కూతునకు క్రామపెల్ల
జెబెత నివేరిడు యాపిల్లనగ్రహస్థివడసి చిరమురాజ్యమేలి కన్నమనస్
గమునకేగునని పలుకుటయును.

[16] జానక్రహారాజుచరిత్రముననాటకమునవచ్చువేసములు

జానక్రహారాజు సతనికొడుకు హాస్రీయువరాజు

అరణ్య బ్రతుగ్నివ్రభువు

కంఠాగ్రగువ్రభువు

నస్సెక్కువ్రభువు

నేలిస్సకివ్రభువు

నార్థాయువ్రభువు

హూబులు రాజగృహవ్యముడు

రాబటుల ఫాలాప్రిజ్ఞి

ఫలిపాల్కాప్రిజ్ఞి

కేమన్న ఫాలాప్రిజ్ఞిదొరసానివేవకుడు

పొంఫ్రెట్టుసీటరు

ఫలిప్ప ఫాన్సురాజు

లూయీ ఫ్రెంచియువరాజు

అప్రియా రాజు

పొడూయ్య పోపుగురువంపినగురువు

మెలూను ఒక ఫ్రెంచివ్రభువు

చాట్లెల్లును ఫాన్సుమగడివచ్చినదూత

నీలినదురాణి రెండవహాస్రీమహారాజభార్య

కాన్సెన్సు అరణ్యవల్లి

నాంచి కావ్యలాగితులు
భాగ్యప్రియ దొరనాని

ప్రభువులు దొరసానులు ఆంగీర్షుపాదులు అధికారి వాతావశ్యములు
దొరలు పైనికులు దొరలు మజియబడిచారులు రంగము ఒకప్పు
డింగుండులో ముత్యకన్నము భాగ్యప్రియ— కథ

వాటిల్లినరాజుతో రాజుయొక్కయన్న కొడుకను నాచిదనునకు రాజ్య
మీనాచో నతనిభేదించిరాజుయధముననోడించెదనన్ను రంగు చెప్పట జా
నకహారాజు పిలిపిస్తామిప్రియ సర్వదాహాను పేరొనని అపయ్యదనుంచు
కొనుట జానకహారాజు భేదించిరాజును భాగ్యప్రియయు యుద్ధసన్నాహము
జూంచియున్నాఁడి పెండ్లిచేసి భాగ్యప్రియని పెండ్లిగీడునరగిణాలు వారికి
చ్చుటకు నాతరునివిట్లగ్ని ప్రభువుగాఁ జేసియతని హస్తముపట్టగామరినికి
చ్చుటకుఁదామరువును మొత్తికొందునకు సంధిచేసికొనుట తనకొడుకును
పోసిరాజుచెప్ప యింగుండుభాగ్యప్రియరాజులు సంధిచేసికొనుటకు మిక్కిలికా
ప్రేమపూరితనతండ్రితో నట్లుచేయుట భక్తముకాదని వాదించుట
చాండల్పురోపునకు విరుద్ధముగా జానకహారాజును గర్జింపఁగాజానకహారా
జు వోపుసంబంధము తన కేంతమాత్రమును లేదనుట పాండల్పు ఫిలిప్పును
జానకహారాజుపై గర్జి కట్టుమని పురికొల్పుటపోపు పైదనకుఁగలగౌరవ
ముఁబట్టి ఫిలిప్పుజానకహారాజుతో యుద్ధముసేయుట జానకహారాజుతా
రుచిగరంగమునఁబట్టి కొనియతనిఁగడతేమకామని హయ్యబటానకప్ప
గించి యెలినరు రిచామకహయ్యబటానకలక సింగుండునకుముందుగాఁ
బంపివైచి తాఁగూడనై న్యముతో విజయమంది యేగుట హయ్యబటా
కాలినయినుముతో నాతరుకనులుగాల్చి యతనిఁజంపఁబోయినిక రమున
నట్లుజేయకుంట జానకహారాజు సింహాసనమందు గూర్చున్న పుడు హయ్య
బటానకచెవిలో నాతరుచంపబడెననిచెప్పట ఆనంగతిబయల్పడఁగా నేలి
ను పెంబోకులుమిగులఁగోపముతో తేచిపోవుట భాగ్యప్రియనుండి దూతన
చ్చి కావ్యప్రియ పుత్రవిరహమునఁజచ్చెననియు లూయి గొప్పసైన్యము

అంతయును జరిగియును దెలియజెప్పగా జానకరాజు భయపడుట
 అతడుచేత గాలగోడదునికి క్రిందపడిమృతిజెందుట పాండుల్కునకు జా
 నకరాజు తనకిడుమునోనని మఱులతని యాశీర్వాదముతో దానిం
 క్రిందకును దానముగ్రహించి వానినిలూయూపై న్యమునక్రమించు
 మిదిబరిమాలుట నిదామకమిదనిచిని ప్రిరేపింపబడి జానకరాజుయు
 ద్విసన్నధుడై పాండుల్కునకు లూయూయన్ధధేరిమోయింప
 తేయుట జానకరాజు కణిరింగిమాను డిద్వితమున గాగుచునొకవతమా
 నంకుపడియుంట నిదామకలోక క్రిందనుజూపి కత్తిలనలుము నేయు
 చుంట మెయూనుమడి నననియు నిల్చుకొనినొకవభులుతిరిగి జానకరా
 జు పడిమవలంబించిరనియు నాయమవచ్చుచున్న ఛించియూడలు
 ముదిరినయిరనియుమాతయూయూతో చెప్పట జానకరాజుక సన్యా
 సేశనకు ద్వివిషముచేప్పు డంకుటయును

(17) లిమకరాజు మఱునాటక మానవచ్చు వేషములు

లిమరు విక్రమార్క

శ్రీమన్మరాజు

బద్ధంధిప్రభువు

కాన్యాలుప్రభుడు

అల్పసీప్రభువు

శ్రీమన్మరాజు

శ్రీమన్మరాజు

స్థాన గోస్థుప్రభునికొడుగు

ఎండ్రాడు గోస్థుప్రభుడుజారత్వమునగ న్న కొడుగు

కూరను రాజసభాసమము

అన్యాలు గనేర్లుశ్యావముడు

వృధుడు గోస్థునిరేతు

వైద్యుడు

విదూషకుడు

స్వంతు చేనుపయోగింపబడిన యధికారి

కాశీలియాను భృత్యుడగు నొక తగుమనుష్యుడు

వారావహుండు

కారన్వాలుని సేవకులు

గ నేకీలు గనుక కాశీలియాలు లియరుకూతులు

లియరుతో జేరిన శూరులు అధికార్లు దూతలు సైనికులు వ్యవసాయ
రిచారుకులు రంగమబ్రిటను— కథ

కారన్వాలుని సేవకులైన గనీకీగనులైన పెక్కు గురూరాలు త
న్ను మిక్కిలి ప్రీతిమించితిమని ముఖస్తుతిచేయంగా లియర్మహారాజు యధి
ధికమాడిన కాశీలియానై గోపించితన రాజ్యమంతయుండన పెక్కు గురూ
రాలు కేసించియుచ్చుట కాశీలియామిగులయోగ్యురాలు యధార్థముపల్కె
నాపెప్పెనల్కనలదను కెంటును రాజుదేశమునుండి వెడలగొట్టుట శాస్త్రము
రాజుకాశీలియా యధాధికారము మెచ్చి యాపెప్పెన రాజుగొంగొనితన సే
వమునకరుగుట ఎడమదెక్కురువారినినట్ల క పత్రిమునువారిని స్తోత్రమున
గపచ్చుట నీవువృద్ధుడవుతివిరివ్యవహారమునే దక్కబట్టదననుస్థాపం
దు గాచ్చింపగా స్తోత్రమున పెనల్కబూనుట కెంటుమారువేసమున
యరుకొద్ద సేవకుడై యుంట లియరుగ నేకీలుచేదిరస్కరింపబడి కీగ సం
యోద్ధకులొప్పుట కీగనుగ నేకీలుకలిసి తర్కరస్కరించుటకొరక లియర్మహా
రాజెద్దియుదోచక పట్టెనట్లు కెంటుగొస్తరు విదూషకులతో పట్టెనో
పుట రాజుకెంటువిదూషకులుగొస్తరుమావిన శాధమున గాలినానలోనుంట
ఎడమదెక్కుకారన్వాలులు గొస్తరునిరాజ్యద్రోహిగాభావించి దెలుపబూను
ట కూతుళ్లకుట్రచేడంపబడుటకు దేకింపబడిన లియర్మహారాజును
స్టరుకెంటువిదూషకులు డోలితోడోడరును స్థలమునకుమోరికొనిదోపుట
కారన్వాలీగ నెడమదెక్కు దౌర్జన్యముచేస్తోరుగుడ్డిగావింపబడి డోవరు
నకు నెట్టింపబడుట కాశీలియాతనవగండగు శ్రేణిరాజుతోడెన్యము

యెడమకొని తనవలెదనుకొనెనందెత్తి వచ్చి తనతండ్రినయ్యెననుచుకొంటు
 కనుతనభర కెంటు సేవకునిజేజంపబడినపదవ గనీలువలచియున్న
 యెడమకొని బెగ్గడగోరి యతనికివర మానమంపుట గోస్తరాత్మహ
 త్యచేసికొనుటకు మారువేషముననూనె మెడ్డారు సముద్రము నొరయు
 కొండసిఖరమున కెక్కించుమని బతిమాలియతనిచేనమను నేలపెనడుపబ
 దుచు పెట్టె పోవుచున్న లియర్రహారాజుగ్గలసిగొనిపోగలుట గోస్తరుంజం
 పవచ్చిన యాస్వాన్నినియెడమకొని చంపివానిజేబులో దనభరంజంపి
 న్నేలుకొమ్మని యెడమకొనిగనీలువారిన జాబుచదివికొనియబ్బురస
 దిగోస్తరునియ్యధభూమినుండి తొలంగించికాపాడుచుంట కాల్దియాపైద్యు
 నిచే సాధనముచేయించికొంత స్వస్థచిత్తుడై నతనతండ్రితో సంభాషించు
 ట తగనుగనీలుపెమరలుకొనరాదని యెడమకొనిబలిమూలుట ఎడ్డారు
 మారువేషముననాస్వాన్ని జేబులోనియ్యురమునాబ్బునునకిచ్చి పోవుట లి
 యర్రహారాజు కాల్దియాలోరంగమున బట్టవడియెడమకొనిచేజేబు
 సాలగుంచబడుట తన్నువంచించినతనభార్యయగు గనీలుపెనాల్గును
 ముడిపడుచు నెడమకొనిరాజద్రోహమునుస్థాపించి యుద్ధమునకాహ్వా
 నముసేయుట ఎడ్డారుడెడమకొని పించుచునేలగూల్చుట ఎడ్డారుడ
 ల్బునెడమకొనిదనగుప్తచరిత్రమునొడవ తనతండ్రిన్దాబలువిధమున
 గాపాడుటయు నొకయజ్ఞగంటగిందటనతనికి దాదయబల్వకుటయుగెం
 టువచ్చిన్న గూపమున లియర్రహారాజునకు సేవయొసర్చుచుంటయును
 గెల్పుటతగనుగనీలుద్వేషమునజచ్చునట్లు లాల్బునుడెడమకొనిదాబలులో
 గుండిసమాచారమువినుట ఎడమకొనితనకుట్రచేలి యర్కాడ్లియాలు చె
 న్నాబులోజంపబడకుడి రేనినన గముకాపాడవలసినదని రాల్బునుతోజె
 పుట తనకొగిట్టవచ్చినకాల్దియాకై దుఃఖించుచులియర్రహారాజుబాబును
 నొడవనుసేవించుచు వచ్చినకెంటునొప్పిచ్చి మాట్లాడిదుఃఖవశమునజ
 ల్బునుడు కెంబెడ్డారులరాజ్యమేలుకొమ్మని చెప్పటయును

(13) రెండవదిచాడ్లిహారాజు దుఃఖాంతనాటక ముసవచ్చు భూమికిలు
 రువదిచాడ్లిహారాజు

10 కాష్టర్పభువగుబాగ్గోంట్లు
 11 గూర్క-ప్రభువగులొంగేయెడ్లండులు రాజపితృసోదరులు
 12 నాక్కాడుకప్రభువు జాగ్గాంటునకుఁ గొడుగును భవిష్యచ్చతుఁధఁ జేర్చి
 13 మహారాజునగు హొనీబాలింగ్రూపు
 14 గూర్క-ప్రభువుతుఁడగునామఁజే-ప్రభువు
 15 నాక్కాష్టభువగుతామనోత్తరీ
 16 నక్కప్రభువు
 17 నేలిప్పకప్రభువు
 18 బల్లకప్రభువు
 19 రాజాచార్యసేవకులు బూస బొగ్గలు గీరు
 20 నాతాకంబలేండువ్రాసె వానికొడుగు హొనీబాలి
 21 రాస్సభువు
 22 విల్లవప్రభువు
 23 వాటరువ్రాసె
 24 కాలకన్తిగురువు
 25 వేళుమిచ్చరుమకాళవతి
 26 మామకల్పభువు ముఁగకప్రభువు
 27 పిప్పిమసర్పియనీ
 28 పిప్పి సమూహపు
 29 వలిసీ సేనాధిపతి
 30 రిచాభుకమహారాజుగీరి
 31 వల్లభుదొరసాని
 32 గూర్క-దొరసాని
 33 కివీచెలికత్తె ప్రభువులు చాటువాండుఁ బాఠకాలు= సైనికులు ఇవ్వుతు
 34 టవాండుఁ దొనారికుఁడు మాత కింకరుఁడు మఱియుఁదక్కిన సేవకులు
 35 కంగమింగ్గాండునందు వేల్పునందును— కథ ♦

బాలింగ్రూపు నాక్కాల్కులు రాజనోష్ఠస్పృశఁబూనుట గొప్పగు మా

Journal of Management Studies, 19(1), 67-80.

కాకా రెన్ను ప్రభువగుచున్నాడు మూడవరిచాన్లు మహారాజు కాబోవునోస్తరుప్రభు

వగుచాడును నీరుభయులు రెండవచిహ్నమున రాజునకు పోయి

కా రెన్నుకొడుకగు నొక బాలుడు

రిచ్చిడుప్రభువునుగాఁబోవు నేడవచిహ్నమున రాజునకు పోయి

కాంటర్భగిగురువగు శార్పియరు

యాయ్గురువు

ఈలిగురువగు మోర్పను

బకింగీహముప్రభుడు

నారాయ్గుప్రభువు వానికొడుకగున రేప్రభువును

ఎలిజబెత్తునాదకుండగు రీవర్సుప్రభువు

ఎలిజబెత్తు ముక్కొడుకులగు డోర్సెట్టయజమానుడు

అకాన్సెట్టప్రభువు

హీస్టింగ్సుప్రభువు

డేవీప్రభువు

లోవెల్ప్రభువు

సరిచాట్టరేట్టివ్వు

సర్జెమున్సెరైలు

సర్జమన్సాగను

సర్వలియోకాటిస్ట

సర్జెమున్సెంట్లు

సర్జెమున్సెంట్లు

చేటసాల మసకాయగు రాబర్టుబ్రౌన్

ఒకగురువగు సర్పవిక్కు వాటియొకగురువును

ఆనీడేవీపరిచారకులగు నుత్తెస్సీలు బక్సీ

లండనుపుర్యధ్యక్షుడు

విల్లు మెరుయజమాని

నల్లవయెడ్వెస్తుమహారాజభార్య యెలిజబెత్తు

అతివహనీమహారాజభార్య మార్గెరెట్టు విలియంస్

నల్లవయెడ్వెస్తుమహారాజతల్లి యార్మి-వర్గి

అనీహారసాని హేస్త్రిమహారాజుకొడుకగు వేల్పుప్రభునకు భార్యయైముం
డిమోసి మూడవరిచార్వక్రహారాజుంబెండ్లాడెను

మాగ్గేరట్టుపంటాజెనట్టు క్లారెన్సుసీకూతరు మూడవరిచార్వక్రవలస
జంపబడిన రాజపుత్రుల దయ్యములు ప్రభులు సేవకులు దూత ఋణ
దాత పౌరులు హంతకులు వాస్తావహులు సైనికులు మొదలగువారు
రంగమింగ్లాండు— కథ •

గోస్తరుతనకుకూపముదలచుకొని తన్నెవతెయుస్వలవదు కాపురదనకు
లోకములోబ్రేమించె దగినవస్తువులేదనినిశ్చయించియెట్లెనగుటచే

దారాద్య మాక్రమంపగోరుచు క్లారెన్సుచేటసాల కంపబడుటచూచి
యాతనియైకిమాత్రమోదార్చి లోననాతనిబొలయింపనిశ్చయించుకొని
యప్పజేక్రోత్తగాఁ జేటసాలనుండివిడిపింపబడి వచ్చుచున్న హేస్త్రింగు
వలన రాజమిక్కిలిరోగవీడితుండై మంచము పట్టియున్నాఁడినివినిక్లారెన్సు
నిదన్నక చంపించుమని రాజుంబురి కొల్పెదననియు వాగ్విక్కుచిన్నకొ
మూర్తె నాపెపెరిమిటివక్రక్రియు నాపెతండ్రినిందాఁడంపిసప్పటికిఁ బెండ్లా
డినననియు రాజుతప్పక చచ్చుననియు నెడ్వర్త్క్లారెన్సులుమడిసిన పిదపఁ
దాలాభమందపచ్చుననియు నాలోచించుచురాజుచెంగటికేగుచు నడిదా
రిలోరాజశనముమోచుకొనుచువచ్చిన వారివెంబడినేడ్చుచుండిన ఈ
శత్రోసభాసింది యాపెభర్తనక్రక్రియు నాపెతండ్రిగూడఁచాఁడంపుట
మొనరించితనవాక్చమత్కృతిచే నాపెన్దున్నమోహింపఁజేసి యాపెయొ
న్దుండి వెధలిక్లారెన్సును హంతకుల చేఁడంపించుట ఎడ్వర్త్క్రహారాజుప్ర
యలుగు నివస్తుప్రభునిశ్రేప్రభుని సర్తామస్వాగనుని గోస్తరుచేటసాలను
ండిమట గోస్తరుబకింగాములుమునరాజు నతనితమ్మునితోగూడఁజేటసా
లనుంచుట గోస్తరుతానురాజుటకొప్పని హేస్త్రింగునుజంపించుట యన
రాజునతనితమ్ముతోఁబోయింపుట అనీనిఁజంపించుట క్లారెన్సుకొడుకు
లంకంపించుట బకింగామునుజంపింపనుద్దేశించుట ఎడ్వర్త్క్రహారాజుప్ర
కమధా నెలిజెబెన్గుబెండ్లాడంపలచుట బకింగామురాజభటులకుఁ బట్టి

వడిచెంపబడుట మూడవరిచాక్షరహారములో రిచక్రంబున
 పంపబడుట రిచక్రంబురాజై మూడవ రిచాక్షరంబెండ్లాడనొచ్చిన ముద్రా
 తుంబెండ్లాడుటయును

(20) వృధాప్రణామోఽస్యమము నందలి భూమికలు

నవరేరాజగు ఫర్దినాండు

బైరాను లాంగవిల్లి దూమను రాజసచివులు

పెరించిరాజు కూతుగనిపెట్టుకొను బోయెట్టు మర్యే-డట్టు

ఆరోక్రొ పిచ్చిస్పెచియాడు

నాధనీలు పురోహితుడు

హోలోఫర్నీసు ఒడ్డు

డల్లు రాజభటుడు

కాన్టాన్ విదూషకుడు

మోతు ఆరెక్రొభ్యుడు

ఒకయడవివాడు

పెరించిరాజపుత్రి

రోసెలైను మేరియా కేతరైను ఫెరించిరాజపుత్రిక చెలికజ్జెలు

జాన్వెట్టా పల్లెటూరిపడుచు అనికాన్లు రాజపుత్రికల పరిచారకులు కరి
 గము నావెక్రిలో— కథ ♦

రాజులాంగవిల్లి దూమనులు మూడేండ్లవఱకు స్త్రీలమొగములుచూ
 డక బ్రహ్మచర్యముచేయుచు విద్యాభ్యాసముచేయుట కొట్టిడుకొనియం
 దునకొప్పని బైరనుకిశిష్యునించుట ఫెరించిరాజపుత్రి రోసెలైనుమేరి
 యా కేతరైను బోయెట్టు రాజులాంగవిల్లి దూమను బైరనులుకలసిపే
 మ సంభాషణములాచరించుట రాజనతనిసవయస్కులను ఫెరించిరాజపు
 త్రియూ పెచెలికజ్జెలపై దమవలపుదెలుపు జాబులునానుకొనుచు ము

శబాసపిడితుకాట ఫ్రాంచిరాజపుత్రయు నాపెచెలికత్తెలువమ ప్రియులు
 నిమకువ్రాసిన బాబులఁగూర్చి ముచ్చటించుకొనుట రాజరాజవయస్కు
 లును ఫ్రాంచిరాజపుత్రయు నాపెచెలికత్తెలును మాఱువేషములువేసికొ
 ని యొండొరుల మోసపుచ్చుకొనుచు నాటాడిపిదవయధాన్య గూఢముల
 నన్యోన్య ప్రేమలఁదెల్పుకొనుట ఫ్రాంచిరాజపుత్రితన తండ్రిమరణవా
 ర్త విని తనదేశమునకేగుచు నొకవత్సరముతరువాత రాజున్జేండ్లాడెదనని
 రాజునుండి సెలవుపొచ్చుకొనుట రాజవయస్కులును రాజపుత్రచెలికత్తె
 లుఁగూడనట్లే యొకసంవత్సరము తరువాతనన్యోము కలసికొనబాసయొ
 ప్పచ్చుకొని యొండొరుల నెడఁబాఱుటయును.

(21) మేకబ్బత్తును నాటకమందలివేషములు

స్వామీండు రాజగుడంకను
 ముక్కోము డోనల్బేరులుడన్కొనుకొనుకులు
 మేకబ్బత్తు బేన్కొలు రాజసేనానాయకులు
 మేసివల్పు వెన్నాకు రాస్సు వెట్టిత్తు ఆంగీస్సు కేన్కొన్కులు స్వామీండు
 లోనిఘనలు
 కియన్కు బేన్కొకొడుకు
 సివాడుక ఆంగ్లేయ సేనానాయకుడు
 చిన్న సివాడుక సివాడుకకొడుకు
 సేటను మేకబ్బత్తును గని పెట్టు కొనియున్న యువ్వోగి
 నోయి మేకబ్బత్తుకొడుకు
 ఒక యాంగ్లేయవైద్యుడు
 ఒక స్కాచి వైద్యుడు
 ఒక సెనికుడు
 ఒక ద్వారపాలకుడు
 ఒక వృద్ధుడు
 మేకబ్బత్తుదొరసాని

నూసికల్పుకొరసాని

మేకృత్తుకొరసానింగనిపెట్టకొన్న తగుమనుష్యులు
సాకేటియు మఱియుగ్గురు చిల్లంగి పెట్టప్రీతిలు ప్రభులు మనులు అభిక్తా
సైనికులు హంతకులు సేవకులు మాతలు జేరికోదయ్యమున క్రిందపెట్టు
రంగము కొంత ఇంగ్లాండు కొంత స్కాట్లాండు — కథ •

డంకను నార్యేయ్యములో దనకుజయము కలిగించిన మేకృత్తునకు
గొప్పలిరుదిచ్చి యతనియింట విందారగింపనైననుట మేకృత్తు మంత్రాక్ష
త్రైలచేదారాజుకాబోవుటెఱిగి తనభార్యతో ననయింటకి విందుకురా
బోవుడంకనునింజాపి తారాజగుటకాలోచించుట మేకృత్తునతనిభార్యయు
డంకనుతో నున్నవారికి సురపట్టి నిద్రపట్టించిద్వారపాలకునకు సేవకులకు
నూడ మతెక్కించి నిమరించుచున్న డంకనునిజంపియానెక్కువతనిభ
టుల నెక్కించి తామెద్దియునెఱుంగనట్లు తమగదిలోనుంట మేకృత్తు త
న్నాకులు డంకనుచంపబడుటకు నింతించుట మేకృత్తునతనిభార్యయు
దమకెద్దియు దెలియకట్లుచటించుట మల్కోముడోస్తేళ్ళులు తమకు
నూడ చేటుమూడునేమోయని ఇంగ్లాండునకొకడు నె లేకాండునకొకడు
పాకిపోగా వారుపెనానిందమోసి మేకృత్తురాజగుట మంత్రాక్షత్రైలము
న బాంకోవఱియు నతనిసంతతియు రాజవదవినందు ననుమాటవిని మే
కృత్తు జేరికోస్తేయచ్చుననయింటకిమిమ్మకొమ్మలి నడుదారిలో రాత్రి
నేర వారిరువురంపుటకై హంతకునెక్కువకుట హంతకులుజేరికోనుం
డంపుట స్త్రీయెచ్చుతప్పించుకొని పారిపోవుట మేకృత్తు జేరికోదయ్యము
భోజనశాలయందు నరకగవడగానూపర్చి ప్రకాపములాడుట మఱి
యు నచటనుంచు నరు దెలిగందపోవుట మేకృత్తుతనకుజడిసిఇంగ్లాండు
నకుబాకిపోయిన మేకృత్తునటులయు నాబొంబునలం జంపించుట
నూల్కొల్మ మేకృత్తు లింగ్లాండురాజుచేరికో మేకృత్తు మేకీయ్యము
నకువచ్చుట స్కాట్లప్రజునకులు వారితోగలియుట మేకృత్తుభార్యతో
గముచేడచ్చుట మేకృత్తు మేకృత్తు వేయ్యమున జంపబడుట మూల్కొ-
ల్మ స్కాట్లాండునకు రాజగుటయును

(22) దెబ్బకు పోయెను నాటక మున పచ్చ వేసములు

విన్నెంటియోరా

అంజీలో రాజునోత్తమున గాజప్రతినిధి

ఎస్కాలసు అంజీలో సహకారి

క్లాడియో ఒక యావనుడు

యూసియో మతముపిచ్చికలవాడు

ఇద్దరు తగుమనుష్యులు

ప్రొవోస్టు తోమను పిటర్లు సన్యాసులు

న్యాయాధికారి

వరియసు

ఎల్వో రాజభటుడు

ఫ్రీటు అవివేకి

హంపీ ఓనడోనుదొర సానిబానిసి

అభోర్స్సు హంతకుడు

హార్నాగ్నిను బందె

ఇస్బెల్లా క్లాబయోకుసోదరి

మరియానా క్లాడియోకు బ్రధానముకాబడిన స్త్రీ

జూనియటు క్లాడియోవలపుకత్తె

ఫ్రాన్సిస్కా యోగిని

ఓవర్డోనీ తార్పుగుల్ల

ప్రభువులు అధికార్లు పౌరులు సేనకుడు భృత్యులు పరిచారకులు దొంగ
ము విమనా యెద్ద రాజప్రచ్ఛన్న వేషమునఁ దనప్రజలచక్ర సమరయఁ
నోరి యాంజీలోనుఁదనకుఁబ్రతినిధిగాఁడనిపోవుట క్లాడియోజూలియట్లను
కన్యకకుగర్భముఁదేసినందుకు చెఱసాలకుఁగొంపోబడుట క్లాడియోయూ
సియోతోఁ దన సోదరినాఁజప్రతినిధింగలిసికొని తన్నురక్షించునట్లు చెప్పు
మనుట ఇస్బెల్లాఫ్రాన్సిస్కా యెద్దయోగిని యాటకుఁ బరిచక్ర సమరము

లూసియోవల్లదనసోదరినివర మానమును వినియతని రక్షింపఁజూతు
 అంజోక్లాడియోను మఱునాడు శిరశ్చేదము చేయుటకాజ్ఞాపించును.
 అంజోక్లాడియోను మోహించియాపెతనకోర్కెతీర్చివయెడ నాపిబి
 తురిరక్షించెదనని యాపెతోననుట రాజనన్యాసివేషముతోఁ దనమాన
 ముచేలునుకొనియెనఁ దన్ను రక్షించుమని ప్రార్థించునచోదరునిరక్షిం
 చుటకై యమర్యాకపొందవలెనియిస్పెల్లాతో రక్షింపఁజూపిమో
 నమున మేరిగూనువిడనాడిన యాంబోలోనుకొడంబడి మాతనికోర్కె కొంటి
 గినడు కేయరినెర్పదనని నమ్మించుమనియుఁబ్రమాదమురానీక తానఁ
 గాపాడెదననియుఁజెప్పుట రాజుమేరిగూనాతోనిస్పెల్లానుసవకుండ్చి యి
 స్పెల్లానుమాలుగామేరిగూనా అంజోక్లాతోనడు కేయ దీక్షకులోనాతఁడే
 గుచ్చినపూఁదోటలోఁజూనమున సంభాగించుటకొప్పించుట చేతిశాలలో
 నాటిరాత్రివ్యాధిగంటలకుఁదప్పక ప్లాడిమూనినస్సనునరికించవలయునని
 ప్రోవోస్సునకాంబోలో యంపనయ్యెను రాజెవినిప్రోవోస్తో నదివఱకుఁ
 దరకుఁగలవనిచయనుకొనబట్టి ప్లాడిమూనినమాలుగానదివరికే జ్వరము
 చేరఁజేరిసాలశక్త్యుండగు ప్రోవోస్కునికొకటికొకటి మాంబోలోనికిఁజూపించుమనిరా
 జు తనకిచ్చినమాజ్జాచూపించి రాజురెండుదినములలోనచటికివచ్చు నీనం
 గరియంతవఱకుమఱుగుపచ్చమనియుఁ దాన్లెల్లవిధములనతనిఁగాచెననని
 గుప్పించితనసోదరునకు యీమీసనాపత్రికవచ్చెనేమోయని కనుఁగొనవ
 చ్చినయిస్పెల్లాతోక్లాడియో తలనంబుకఁబడి యాంబోలోనొద్దకంపఁబడెన
 నియు మఱివిలపించినసాధకములేదనియు రాజుమఱునాడురానున్నాడని
 యు నీవపుడుతానిడినయుత్తరమును బీటరునకుజూపుమనియుఁజెప్పిపంపు
 లు లూసియోప్రచ్ఛన్నవేషముననున్న రాజుతోఁగొడవివేకియనియుఁ దా
 మోసకాడనియుఁజెప్పుట అంబోలోమఱునాడుకన్నూరివెలుపలఁ గలసి
 కొమ్మనురాజుజ్ఞుఁ జదివికొనిక్లాడియోనుబ్రతుకనిచ్చినచో నతండాపె
 సోదరింజెఱచినందుకుఁ దనపైఁబగఁబట్టు నేమోయనిశంకించి యతనింజం
 పించినందుకునొచ్చుకొనుట రాజుతనయధార్థరూపముతోఁ బీటరునింగలి
 పికొనియతనికిఁ గొన్నియుత్తరములిచ్చియవలసినపుడు తనకిమ్మనిచెప్పి
 వెలింటినస్సు కోలెనడు క్రాసను వెక్రియస్సుఁదనయెద్దగుఁజప్పించుమని

యుక్తమునకు నాంజనేయమేరియాను వ్యాధియోగుమాలి
యట్లును వ్యాధియట్లునుభార్యులంగానేయుటయును

(21) వ్యాధియుక్తమునకు నాటకమునందలి భూమికలు

వ్యాధిప్రభువు

ముఖ్యోపాధిగానురాని పోషి మాను పోషిత వారు
అంతానియోగం వ్యాధియుక్తమునకు నానియోగమునని చెలికాడు పోషి గూ
వలచినవాడు

గ్రాహకుల సలానియోగం అంతాని సలానియోగం అంతానియోగం వ్యాధియుక్తము

లకుమిత్రులు

లోకంజో పస్తికానవలచినవాడు

మెలాకు వకయూధుడు

అంతానియోగం మెలాకుని హిమండు

నాంజనేయమునకు మెలాకునకు నాంజనేయమునకు నాంజనేయమునకు నాంజనేయమునకు

నవిదూషకుడు

ముఖ్యోపాధి లాన్సియట్లనుకుదండ్రీ

అంతానియోగం పోషి గూకు నేపకాలు

పోషి గూకు అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం

పాస్తికా మెలాకు కూతురు

వ్యాధియుక్తమునకు నాంజనేయమునకు నాంజనేయమునకు నాంజనేయమునకు

పోషి గూకు అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం

లోకంజో అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం

మెలాకునకు అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం

పోషి గూకు అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం

అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం అంతానియోగం

కాలో రెండునుపలచి యశనితోఁ దనతఁడొక్క భగమునఁ జూపించి
 పారిపోవుట నెఱుఁగుతనకొఁమాల్చి పోకకువగుచుట వానిమునఁబటాని
 యో యోడలుసప్తమైనందుకునంతసింఁచుట బెసానియోపోన్ది నానా దేలు
 ట్టి యాపెవలన నెవ్వరికైన నీయోననిమాటయిచ్చి యొకయుంగి ముంబు
 చ్చుకొని యాంటనీయో తన్నుఁగ్గి పుణముకమ్మని వ్రాసినబాబు చనుఁ
 కొనియతనికిఁ దటస్థించిననూపద పోన్ది యాకుఁ జప్పిస్వదేశముకకు నె
 స్సానువొంచిన గాగ్రింటిసానోతో సరుగుట పోన్ది యానోస్సాలు మగి వేస
 ములతో వెన్ని సుపురమున కేగి న్యాయస్థానమున మాంకముకొయ న
 కులుఁరాగూడదనియు నొకమనుష్యజీవముం దుర్మాగ్గముగాఁదీయనె
 చినవానియాస్తిలో నగమురాజునకుందక్కునగిమామనుష్యునకు నొక
 లయునని పద్ధతిచూపించి యాంటియోనుఁగాబాజి రాజుచేమెప్పందిబెసా
 నియోకుఁదానిచ్చిన యుంగిముస్బహుమతిగాఁబొంది యింటికివచ్చిరెం
 టనీ నచ్చిన బెసానియోతో ముచ్చటలాడుచునచట బెసానియోతోవ
 చ్చిన మాంటిగూనోతో నతనియోడలు సేమముగాఁదేవుచేసిననని నంత
 టవారఁచెప్పట శైరిస్సాకూడతన నాఁగునిగలసికొని నెఱుఁచుట చొక్క
 జో జస్సికాలు పోన్దియోచేసిన యేర్పాటుచే స్త్రీలకునికూర్చికి యజ
 మానులగుటయును.

(24) విండ్సర్వేక్షక కల్తెలను నాటకమునందలి వేసములు

పాట్లాపు
 పుట్టును ఒక పడుచువాడు
 సోలో పల్లెటూరిన్యాయానికారె
 పెండ్లడు మోలోకుదామాది
 పాగు పేజీలు విండ్సరులోనితగువచున్యాయు
 విలియంపేజీ పేజీకొడుకులు
 పువన్ను వెన్నుపురోహితుడు
 కేయసు ఫ్రెంచివైద్యుడు

కథాభిరూపి

చాట్టలు నిష్టలు విముఖులు ఘట్టాపుని వెంటనుండువారు

కోవిను ఘట్టాపుని సేవకుడు.

సింపిలు సెండరుని భృత్యుడు

గగ్గ కేయసుని సేవకుడు

పార్థదొరసాని

పేజీదొరసాని ఆ పెకొమా రెయగు పెనీ

క్విదొరసాని కేయసునకు సేవకురాలు

పేజీఘట్టాపు సేవకులు రంగము విండ్లరు మఱియు దాని చుట్ట పట్ల — కథ

పార్థదొరసానిని ఘట్టాపువారి సందేశమంపుట ఘట్టాదొరతనభార్య
ననుమరించి బూరికనుపేరుపెట్టికొని ఘట్టాపుతో బరిచయముచేసి త
నభార్యస్థితిగనిపెట్టుచుంట ఘట్టాదొరసానియు క్విదొరసానియు ఘట్టా
దొరసానియునకుడగు శాస్త్రిజేయగుటవన్నుట క్విదొరసానిపార్థా
పుచెంతికి ఘట్టాదొరసానియు పేజీదొరసానియు సతనియురములు
చూచుకొని యతనివలచియున్నారనియు దలుచునాయిద్దయొద్దకు న
ని సేవకురంపుచుండుమనియు సహస్యముగాజెప్పట బూరికనుపేరు
కొని తనయొద్దకువచ్చిన ఘట్టామాటలనమ్మి ఘట్టాపును ఘట్టాదొర
సాని పదివమరొకండుగంటల మధ్యరమ్మున్నదనిచెప్పగా ఘట్టాదొరతన
భార్యపై మఱియొకయనుమానపడి యాసంగతికనిపెట్టుటకు ద్వారపడుట
పార్థాపు ఘట్టాదొరసానితో మాట్లాడుచుండగా నాపెతన పిననుమాన
పడి తనసంగతితోధించుటకై కొందఱితగుమనుష్యులతో వచ్చుచున్న
దని పేజీదొరసానిచెప్పగా విడిదిగులుపడుచున్న ఘట్టాపురొకగండులో
అకించివానిపై మెలుగుపట్టుకన్న యేటిలో నాగంపడడచిరంధని నానచి
వకులకాజ్ఞాపించుట ఘట్టాతనయింటనెనరు తేకుంటజూచిసిగ్గుపడి భార్యకు
యమానణమువేసుకొనుటపేజీదొరసానియు ఘట్టాదొరసానియు ఘట్టాపు
నకు యమానణవాసికొని యింకొకసారి యెనిమిదిగంటలకు గమ్మక్కి
దొరసానిచే వర్తమానమంపుట ఘట్టాపుఘట్టాదొరసాని యొద్దకు వెళ్లెద

కని బ్రూకుతోఁజెప్పి యా పెతోమాట్లాడుచు ఘర్షదొరవచ్చుచున్నాఁ
దని పేక్షదొరసానిచెప్పఁగా జడసియాస్త్రీలుతనకుముసలియాఁడు వేరము
వేయగా నిలువెడలిపోవుచు ఘర్షదొరచేదాపులుతనియు బయల్పడక
ప్పించుకొనుట ఒకవిధమైనయాటలో పాల్పాపందకిచేబట్టివడి నష్టపో
డుట ఫెంటసుతనయుఘాయముచే నేనీఁబెండ్లాడుటయును.

(25) నడివేసవికేయి కలయనునాటకమందలి వేసములు

ఏథెనుప్రభువగుధీసను

ఈగన హెర్మియాతండి

తెసాడరు డెమిట్రియసులు హోక్రియానువలదినవారు

పెల్లాప్రేటు ధీసనునివేడుకలకధిపతి

ప్పెన్ను వడ్రంగి

న్నగు కొయ్యపనిచేయువాడు

బోట్టమ్మ సాలెవాడు

ప్రూటీ కొల్మిత్తులుబాగుచేయువాడు

స్నాటు కంచరి

స్నాల్వలింగు కుట్టపనివాడు

పాప్వోలీటా ధీసనున్వరించుకన్య

హోక్రియా తెజాండరున్వలచుకన్య ఈగసుపుత్రి

హెలీనా డెమిట్రియసునివలపుకత్తె

పిరీరను గంధర్వరాజు

టిటనియా గంధర్వరాజు

పక్కా

పీను కాల్యేబు మాతుమన్వరులు గంధర్వస్త్రీలు గంధర్వరాజరాజుల
వకులగు గంధర్వులు ధీసనుపాప్వోలీటాలభ్యర్థులు రంగిముఠాకేసును
టియాచెంగటియడవియు— కథ

హోత్రుతాతండిడెమిటియనుని బెండ్లాడుమనగా నాపెయొప్పక
 లెజాండరుని బెండ్లాడగోరినపుడందున కంగీకరింపకాతండిరాజుజెప్ప
 గా రాజుతండియిస్తానుసారమునడువని కన్యకకుమరణముగాని సన్యాసి
 నీత్యముగాని శిక్షయనినుడువగా నాపెడెమిటియనునిమోహించిన తనన్న
 హోత్రురాలగు హెలీనాతోడనవర మానముచెప్పి లెజాండరుతోగూడ
 నాభిన్నురమునుండిపారిపోదలంచుట కిన్ను న్నగ్గు బొట్టముక్త పూటే స్నా
 టు స్నార్వలింగులు రాజునెమటనొకనాటక మాడదలంచుట హెరిక్రూ
 కైయడవికేగెడు డెమిటియనువలదనుచుండ హెలీనావెబడించి యొక
 యడవిలో ననుదప్పించుకొనిపోయిన డెమిటియనుని వెదకుచుహెర్మి
 యూచెంతనిడుమిందు లెజాండరునిగాంచుట లెజాండరుగంధర్వులు తన
 కనుకురాసిన ఘృష్ణరసమహిమచే నిద్దురమేల్కొంచితోల్లడనకుగన్ప
 డు హెలీనాయందుమోహనడి యూపెన్వెంబడించుట హెరిక్రూతన్నెడ
 బాసినలెజాండరుచివెదకుకొంచుదలచియుట లెజాండరున్న యడవిలోగం
 ధర్వరాజుతనకనుకరాయగడిన ఘృష్ణరసమహిమచేనిద్దురలేచి యెమట
 నాటకమును వల్లించుచున్నబొట్టముక్తవ్వించి తనపశముననుంచుకొనుట
 డెమిటియను హెరిక్రూనుంజూచి బతిమాలియాపెచేదికన్యకరింపబడి ని
 కులించుపుష్పరసమహిమచే మేల్కొనితనయెమటనున్న హెలీనానుమో
 హించుట డెమిటియను లెజాండరు హెలీనాకై వరస్పరజ్వేషమునుట
 హెరిక్రూహెలీనాలుకలహించుట డెమిటియనులెజాండరు ద్వంద్వయు
 ధముకై పూనుట హెరిక్రూహెలీనానయ్యోన్యజ్వేషముతో నొండొరునెడ
 యుట గంధర్వమాయచేనానల్వరు నిమలించుచువేటకువచ్చిన భీననుచే
 మేల్కొల్పబడి గంధర్వమాయదొలగితల్లింటి ప్రేమలంబొందిపెండ్లి
 చేసికొని సుఖముంటయును

(26) డేత గడబడయను నాటకమందలి వేసములు

హోత్ర ఆరగస్పృభువు

కాను వానిసోదరుడు జారజుడు

క్లాడియో పారిస్కుడు చూచాడు

బెనిడిక్టు పాడువా పడుచు వాడు

లియోనో మెస్సీనా పాలకుడు ఆంకో నియోపానినీడుడు

బల్ల సరు పెడ్తో సేవకుడు

బొరాచియో కనేకులిర్వురుజాను వెంబడివారు

డాగ్బెరీ వజ్జినులిద్దరనికాదు

ఫ్రాన్సిసు సన్యాసి

ఒక యనికారి

ఒక సేవకుడు

హీరో లియోనో కూతురు

బీట్రిస్ లియోనో మేరగోడలు

మాగ్గోరటు ఉర్బానాలిద్దరు హీరో చెలికత్తెలు మాతలు కావలివాడు

భృత్యులును రంగము మెస్సీనా — కథ

యుద్ధహంతువికయమందిన క్లాడియో బెనిడిక్టులు లియోనో మెస్సీనా
సన్యాసి హీరో బీట్రిస్ లియోనో మాట్టాడుట క్లాడియో హీరోను మోహించుట
బెనిడిక్టు బీట్రిస్ లియోనో వివరములాడుకొనుట లియోనో మెస్సీనా యంత్రదానము
చి యానాటకమున బెనిడిక్టు శ్రీపురుషులొకరివేస ముకగుని నూట
పాటలన్నింటిని చంపి నించుకొనుట హీరోను క్లాడియో మెస్సీనా యంత్రదానము
టకు పెడ్తో లియోనో లు నిశ్చయించుట బెనిడిక్టు బీట్రిస్ లియోనో
గూఢ మోహమున బెనిడిక్టులు జాను బొరాచియో కనేకులచే గుట్టె
నించి గుడ్డిగా హీరోను బెనిడిక్టు డసిద్ధపడిన క్లాడియో హీరో గతరాత్రి
గూటిగంటపాడుచు నొక పడుచు నాటి బీట్రిస్ లియోనో మాట్టాడుచు
చేసనియు నా పిశువుల మనియుం బెనిడిక్టు నిచ్చి బెనిడిక్టు హీరో
ను మోహించుట హీరో క్లాడియో మెస్సీనా వికర్మరించుటకు (పాక)
లు మూర్ఖులు అందరిని చంపి పలియోనో సన్యాసి బీట్రిస్ లియోనో
హీరో మృతి చెందినట్లు ప్రకటించి నిశ్చయించుట బీట్రిస్ లియోనో మాట్టాడు
యోగమునంపుటకు బెనిడిక్టు క్లాడియో హీరో యపరాధునిగా యని

బడియంతుట చి నోనెట హీరో నవరగా (అని) సతనసోకరుకువ
 యి కడియో పెండ్లి చేసికొనుట కతనికొప్పించి హీరో నవర కగి ప్పి యం
 ధాపితియంతయు ప్పొడించి నల్వోలో సతనికా పెన్పొగి యొరుగుట కడి
 క్కునీటి సీయ పెండ్లి కుట పెన్పొగి జారినోడరుడు తని క్కుళి క్కులంబులు
 యును

(27) ఒక్కోయను నాటక మునవచ్చు వేసములు

పెన్ని సురాజు

బొబంటియో రాజ్యధికారి తక్కువధికారులు

బొబంటియో బొబంటియోనోడరుడు

హీరోవో బొబంటియోజ్ఞాతి

ఒక్కో పెన్ని సు రాజకీయోన్యోగీయను స్వీ కేషియో అలెక్సిందీయు

ద్యోగి అమాగో అతనిజండామాయునాడు

హీరోవో పెన్ని సు సు సుడు

ముంటానో పై పని సురాజ్యముననో ధ్యోకంతువు రోవోవోగి వడనామకు

డు ఒక్కోనే వసుడు

హీరోవో బొబంటియోకూతురు నో ధ్యో ధార్యయు

ఎటులా ఆమాగోధార్య

బయంకా కేషియో ముంపుడుక

నావికుడు దూత వాస్తవహుడు అధికార్లు ఘనులు గాయకులు సే
 వకులు కంగము మొవటియంకము పెన్ని సు తక్కిననాటక మంతయు ప్ర
 సువందల యోడలేవు — కథ

మాగోలోడగోలు ఒక్కోను ద్వేసించియతడు హీరోవోనానో
 వోయి పెండ్లి చేసికొన్నాడని బొబంటియోకు దెల్పుట బొబంటియో
 రాజ్య మొంటిగాదనతో జెప్పక యొక్కోను కగులుకొనిపోయినతనకు

తున్నవకి యొక్కెల్లోనున్విఘ్నరములాడుచు నతనినిబ్రవచ్చిన రాజభటులు
 పోయినావ రాజుభకుఁబోయియొక్కెల్లో యొనర్చిన హృదయము నా
 యొక్కెల్లోఁజెప్పట రాజుడిష్టమోనాయంగీకారముందెలిసికొని యొక్కెల్లోకా
 నున్నగించి మాతనిచ్చెప్రసన్నయృధమునకంపుట అయ్యుగోరోడరిగోలుకేసి
 మోము దాగించిచ్చెప్రసన్నపరిజకతనిచ్చె దేవముపట్టించుట కేసియో
 నున్నెల్లో యువ్యోగమునుండి తప్పించుట అయ్యుగోడిష్టమోనాను కేసి
 మోచేడుకొని తిరిగియువ్యోగమును సంపాదించుకొను నుపాయమువచ్చి
 యుగవికిఁదనభార్యను సాయపడఁబ్రేరేపించుట డిష్టమోనాతనభార్యతో
 కేసియోడ్డనల్కనానుమచి పలువిధములఁబ్రాసించుట అయ్యుగోరో
 డిష్టమోకుడ్డిమూనాకేసియో లనోయ్యమోహమును నున్నటనుమానము
 పట్టించుట డిష్టమోనాకోడెల్లోపెండినాడిచ్చిన చిలురుమాలుందనభా
 ర్యచే నయ్యుగోతప్పించుకొని కేసియో యంటబానిసిచి డిష్టమోనా
 కేసియోనువలచి యతనికరుమాలిచ్చినదని చెప్పటకు డెల్లోడిష్టమోనా
 నుమాలుడిగి యాపెయదెల్లోపోయెనని చెప్పటకు మఱింతయూపెపెన
 నుమానించుచు నయ్యుగోహృదయముచే నిశ్చయముగా డిష్టమోనాకేసి
 యోకు దుస్సంబంధమున్నదని నిర్ణయించుకొని వారలంబొలయుంపని
 శ్చయించుట ఒక్కెల్లోరాజునొద్దనుండి పైప్రసన్నఁదలితనయధికారము కే
 సియోకొనఁగితన్న వెన్ని సునకు రమ్రునాజ్ఞలోఁబోవోనుండి పుచ్చుకొ
 నించువుకొనుచు. యెంతనున్నతనభార్యపై మండిపడి యాపెకుఁ జెంప
 కాయకొట్టుట అయ్యుగోడిష్టమోనాతో సంభోగింపఁజేసెదనని. రోడరిగో
 చుభ్రమ పట్టి మాతనినుండిడిష్టమోనాకొఱకలి సొమ్ములుపుచ్చుకొనుచు
 మదకాతనినికేసియోనుఁ జీకటిరాత్రియందు నలుకుటకుఁబురికొల్ప
 గాఁ కేసియోరోడరిగోలనోయ్య శస్త్రక్షతులు కాఁగాఁదాకేసియోకా
 లునఱికివైచి రోడరిగోనుఁజంపి యెవరోదుర్భాషులని చేసినారనినల్వ
 నిరోఁబాటుట ఒక్కెల్లోనగమునిద్దరనున్న తనభార్యపైకేసియోతో వ్యభి
 చరించితివాయనివిఘ్నరములాడి మాపెయెంతబతిమాలి తననేరములేమితె
 ల్పినను విచకతుదకాపెమెడ పిసికిచంపుట ఎవ్విల్లాయూహత్యం గాంచిడి
 డిష్టమోనా నిష్కల్మషయనియు నయ్యుగోయన్యాయముగా నాపెయందు

జోషము పచ్చనియు స్పష్టముగానందటలో వెల్లడించుట అపూర్వము
భార్యను సపింపక పొడిచిచంపివరుగిడుట ఒకప్పుడా న్యాయముగనవ
నభ్యంత్యంబుటకువగచి పొడిచినిచచ్చిపోవుట అంతావీయముగా
నునకుఁ జిత్రవిధవిధించి కేషియోను స్త్రీప్రసూనకేళికారణ గానిమరుదును

(28) పెరికి సను నాటకమందలి వేసములు

ఆంటియోకను ఆంటియోకనురాజు

పెరిక్లిను తెరుయువరాజు

కాచికాననం నెన్మగ్గి నెన్మగ్గి పుడుకొని యున్నవారులు

మోముడిను పెంటాపొలినురాజు

క్లియోను టార్సనుపాలకుడు

నాని పికను మిటి లెనీనాలకుడు

నీలిమను శిశీసనుప్రభువు

నాని మొట్ట ఆంటియోకనునందలి యొక ప్రభువు ప్రభువనవకుడు శిశీమను

లియోనెను డయోనిజానేవకుడు

సేనాధిపతి

ఒకబడవా వానిసేవకుడు

ఆంటియోకను కూతురు

డయోనిజాక్లినుభార్య

నీనా సైమోనుడిసంకుంతలు

మరీనా పెరిక్లినుతై నాలకుంతురు

లెకోరిడా మరీనాదాది

ఒకకుంటనకతై

ఒకపాలివ్రత్యదేవత

వల్లవి పాటకుడు

ప్రభువులు దొరసానులు మారులు ఖనలు నావికులు సేనాధిపతులు

అం దేవ లుకా దేవ లుకా వంశము నానాదేశములందు — కథ •

తనకొమ్మార్తతోను భామిగా సంభోగించు నాంటియోకను దా పెను
 పెరింపవచ్చు నారలకొక విడికతపాడిచియందు కుత్తిరమిజాలని వానినె
 జంపించుచుంటుండెడి సావిడిక కనుసమాధానము నూచించి తనన్నంటి నూ
 కను చంపించునెమోయని జడిసిపారిపోవుట అంత మాకను పెక్కి సుం
 జంప ధాలియూర్జనంబుట పెక్కి సాంటియోకను తన రాజధానిపై చండె
 ని వ్రేజువీడనమొనరించి తనకుంట్లనెడకించి తాతస్సునకు బారిపో
 ట తాలియూర్జనము పెక్కి సుతేకుంటుంటుంది త్రితనదేశమున కేగుట
 కి యోనుసయోజాలు తమదేశమున బట్టిన కయపుకై తిండిలేకవగచు
 చుండెగా పెక్కి సునారలకు సమ్మద్ధిగాదనయోడలోని భోజనసావగి
 యుచ్చుట పెక్కి సు పెంటోపలేసునకు గాలివాన తానున దనయోడం
 పెడగా సముద్రమున గొట్టకొని వచ్చియడటిరాజును మైమోనుకీసుని
 యనుగ్రహము వడుచుట కైరుసంజలమునలు పెక్కి సునికదకుట్టకై స
 ముద్రమునము నేయుట పెక్కి సుకైసాను నాపెతండియున్దను సారము
 నుకెండ్లచుట పెక్కి సుకైసాతో వజ్రయసాపెయందుదాగెన్న కొ
 మార్తతో కైరున కాంటియోకను కూతుతో జచ్చుటపని యోడకై
 చ్చుచు దుపానునయోడకైచెడగానాలునికలనుండి విడబడుట పెక్కి సు
 న్నొత్తిచెందిదని తనభార్యనొక పట్టెనుంది యందునాపెత్తివాని స
 మువమునవిడువగా దానినికరిమనుపట్టకొని యందసనపురాలైన శే
 గునుగాపాడుట పెక్కి సుమోనానాకొమ్మలను క్లినుచెత్తినంచుట మో
 నాకొల్పితేటలకు జయోనిజాయోర్వక కైకొరిడవృత్తికి వగచునా పెజం
 చ్చుకై లియోలెనున కన్నగించుట చ కైకొమ్మలలు లియోనె నునిబా
 దుజ్జిమి మోనానుదమవశమున న్నచుకొని ముతీలేనియనుపురమున నా
 పెకొకబడవాకమ్ముట మోనావేశ్యావృత్తికొక్కుక చటిపాలపుని సంకు
 గమున నాటపాటలచే గొరెవముగా పండుట పెక్కి సుచటివచ్చి తనయో
 డలోనిక చటి పాలకునిచేదనతోమ్మాట్ల చుటకు విప్పంపబడిన మోనాన
 మ్మాచారమునెలిసికొని యాపెనువ్రేల్చినంతసేపందు పెక్కి సుతేకుంట్ల

తి విక్రమచేవన కులోజెప్పినట్లే పెనన్న నందున్న మా పెనడి కేసి యచ
 ఉదనభార్యనాంచి యా పెచరిత్రమున్వని తనకూతలెసివే కనుసకు
 తండ్రిచేసి తన రాజ్యమున భార్యతోనుఖమందుటయును.

(29) రోమియోజూలియట్టులను సాటకమందలివేసములు

ఎస్కాలసు పెరోనారాజు పేరిసు రాజబంధువుడు
 మాంటేంగు కేపులెట్టులనోభ్యవ్యవహారమును నిర్వహింపనలు
 కేపులెట్టు వినతండ్రి
 రోమియో మాంటేంగుకొడుకు
 మక్కాషియో రోమియోమిత్రుడగు రాజబంధువు
 పెన్వేలియో రోమియోమిత్రుడగు మాంటేంగుభార్యవృంద
 కేపులెట్టు దొరసానిమేనల్లుడు
 లారెనెస్సు జానులుసన్యాసులు
 బుసరు రోమియోసేవకుడు
 వీటరు సెస్సనగ్రీకవీలు కేపులెట్టుసేవకులు
 అబ్రహము మాంటేంగుసేవకుడు
 మువ్వరుగాయకులు
 ఇద్దరు భృత్యులు ఒకయధికారియు
 మాంటేంగుదొరసాని
 కేపులెట్టు దొరసాని
 జూలియట్టు కేపులెట్టుకూతురు

జూలియట్టుదాది పెరోనాపౌరులు మాంటేంగు కేపులెట్టులజ్జాగలునే
 పథారులు భటులు దొవారికులు భృత్యులు వ్యవసాయము నాహంబు
 వారు— కథ

మాంటేంగు కేపులెట్టుల జనులుకలహమాడుచుండగా రాజవారం
 న్నొంచుట రోమియోకేపులెట్టుంట జరుగుచునుకలహము పరిష్కరింప

వేషముతోనుండి జూలియట్టుతో మాట్లాడుట జూలియట్టుతోనుండి న
 లచి యతఁడుతనఁగండి విరోధియొక్కకుఁగింతించుట రోమియోజూలియ
 ట్టుచ్చ మేడ చెంతకుఁగోడదాటి దిగి చెట్టుచాటునఁబొందియుండ నాడుమె
 డిటికియొద్దఁ గూర్చుండి రోమియోనుఁజేర్కొని తలఁజ్ఞియనుండఁగఁడు
 తన్నుఁజెలుపప్పుకొన నాపెయ్యతనితో మాట్లాడి మఱునఁజూలియట్టుగం
 టలకు వర్తమానమంపెనని చెప్పిపోవుట రోమియోగూడ యొద్దనున్న
 న్యాసియొద్దకుఁబోయి జూలియట్టుందనకుఁ బెండ్లివేయుమనిచెప్పి యదిన
 తకుఁదావలచిన రోమియోపై వలపుఁదాఁదొలఁగినందున కనిపెట్టిన
 ట్టుతిన్నుట జూలియట్టు తనదాదినోమియోచెంత కంఠియుఁ తనివర్తమా
 న మెఱిగిరహస్యముగా గుడ్డిగోలారెన్నుచెంత ననినఁబొత్తిహామీ
 చేరికొనుట తనహితుఁడగు మాహ్మ-వియోచంపి రాజునకుఁబడిసి పలా
 యుకుఁడౌట రాజురోమియోకు విదేశవాసమువినించుట రోమియోతో
 జూలియట్టు తెలువాణువలకు సల్లాపసుఖమనుభవించి సెలవ్ తీసికొనిపోవు
 ట జూలియట్టు తలవండ్రిలాపెకు వేరిస్సుతోఁగొండుదినముల గడుపుఁ
 తోఁ బెడ్లిచేయనిశ్చయించుట జూలియట్టులారెన్నుకొద్ద కేగియటనున్న నీ
 రినువ్యతోచితముగిమాట్లాడిపంపి రహస్యముగా లారెన్నుగర్తవ్యమడిగి
 యతఁడుతనకొనఁగినయొకవిధముగు సమ్మాహనాపథమునుఁ దీసికొనిపో
 వుట జూలియట్టుబంధువులచేఁ బూడ్చుబడుట తనవేవకుఁడువచ్చి జూలి
 యట్టు మృతిచెందినమానినంచఁబడినదని వినిరోమియోయొక వైద్యున
 కు ధనవేనఁగివిషముకొనిజూలియట్టున్న సమాధికడ కేగుట లారెన్నురో
 మియోయొద్దకు వర్తమానమంపుటకు మనుష్యుఁడు దొరకకుంటకుఁగి
 చునుపాయ మరయుచుంట రోమియోజూలియట్టు సమాధిచెంతపూలు
 చ్చుచున్న వేరినిస్సుజంపి జూలియట్టున్న పెట్టెండెటచి యాపెమ్మదగ్గ
 ని యాపెమ్మతిచెడుటరోర్వక విసముగోలిచచ్చుట జూలియట్టుమత్తవి
 లిగినవిదపలేచి తనకయివినముగోలి మృతిచెందినతననాధునిఁజూచి
 యతనిచేతిలోనున్న కైజారుపుచ్చుకొనిచచ్చుట రాజుదరిగిన సమాచార
 మంతయును లారెన్నునలనవిని మాంటెగు కేపుటెట్టులతో విచారించుట
 యును.

(30) సంకెతార్థాత్మక చేయుటయను నాటక మునవచ్చు వేసములు

ఒక ప్రభువు స్త్రీ (కంచరి) పూటకూర్చి మృత్యు సేవకుడు నాటకులు

వేటకాండు భృత్యులు

శ్లో సా పాడువాలోనిశ్చేమంతుడు

పి న్నెంటియో పైబాలోనిముసలివాడు

లూ సెంటియో యతనికొడుగు

పెట్రాగ్రిషియో కేతనానువరించు వెరోనానుడు

గ్రిమియో హార్బెన్సియోలు బరూక్-ను వలచువాడు

లూనియో బమండెల్లోలు లూ సెంటియో సేవకులు

గ్రిమియో కద్దిస్సులు పెట్రాగ్రిషియో సేవకులు

ఒక పండిత మృత్యుడు

కేతనా బరూక్ విరంతువులు బేట్టాకూతులు

పట్టా పాడునుస్తులమృత్యుకొనువాడు బేట్టా పెట్రాగ్రిషియో సేవకులు

ధంగిముపాడువా పెట్రాగ్రిషియోయిల్లు ప్రభువు త్రాగి పడియున్న స్త్రీ
నునకు బ్రభువేషమువేసి వాకిఁ బ్రభుడను భ్రమగల్పించి వానియెదు
దుటఁ బెంకెత్తార్థాత్మక సేయుట యనునాటకమాడించుట — కథ ♦

పాడువాయనునట్టణమున బేట్టా యనునొక ధనవంతుడు కలఁడు వా
నికి ముగ్గురుకూతులందు కేతనా బరూక్ కాని కన్యకలు దక్కునదివితం
తువు కేతనామిగుఁగయ్యాళి యాపెకుఁ బెండ్లియైన పిమ్మటఁగాని బ
యంకాకుఁ పెండ్లి సేయనని యాపెండ్లిని శ్చయించెను పెట్రాగ్రిషియో
యనువాడు తన నేర్పుచే కేతనాను మచ్చిక చేసి పెండ్లి చేసుకొని సాదు
గావించెను బయంకాను లూ సెంటియో విరంతువును హార్బెన్సియో పెం
డ్లియె.

(1) గాలివానయను నాటక మండలి వేసమాలు

అలనోస్ (నేపిల్పురాజు) అతనిసోదరుడు సెబాస్టియను
 పోస్ట్లో మిలనుకునిజమైనప్రభుడు అతనిసోదరుడొంటోనియో
 మిలను కన్యాయప్రభుడు
 ఫ్రిన్డండు నేపిల్పురాజుకొడుకు
 గొంజాలో వృద్ధుడగున్యాయోపదేష్ట
 ఆడ్రీయను ఫోన్సిస్కోలు ప్రభువులు
 కాలిబను అడవిమనుష్యుడును మఱుగుజ్ఞునగు నొక బానిసీడు
 ట్రింకూలూ హాస్యగాడు
 స్క్రిఫానో త్రాగిన యుగ్రాణపువాడు
 నొకాధిపతి
 తండ్రులు
 ఒడంగులు
 మిరాందా పోస్ట్లోకూతురు
 ఆరియలు గాలిపీడ

ఇదిను నేనిను జూనోమొదలగుదయ్యమ లును పోస్ట్లోను నేపిల్పురాజు
 క్రింద దయ్యములును రంగము ఒడతోడిసంప్రదము ఒకదీవియును—భ

అలనోస్ సెబాస్టియను అంటోనియో ఫ్రిన్డండు గొంజాలోలున్న
 యొడ పోస్ట్లోమంత్రమహిమ గలుగుతుపానున ముగ్గుట పోస్ట్లో
 మిరాందాతో నోడలోనివారలు తనకత్తిలనినెల్లుట ఫ్రిన్డండుపోస్ట్లో
 ధో వ్రేకేపించిన యర్థియలుమాయచే పోస్ట్లోమిరాందాలయొద్దకు వ
 చ్చి మిరాందానుమోహించుట మిరాందాక్కడ ఫ్రిన్డండున్నచుట అ
 లనోస్ సెబాస్టియను అంటోనియో గొంజాలో ఆడ్రీయను ఫోన్సిస్కో
 మొదలగువారు భూమికెక్కియత్యాశ్చర్యముగా మాట్లాడుకొనుచు ఫ్రి
 న్డండునివేదకుచుండగా నాంటోనియో సెబాస్టియను అంటోనియో సెబా

ఇటు తప్పదక్కువారలు ఆరియలుమాయచే నిదురింపగా లాలనోన్
 గంజాలోలను జరిపినేపిల్లురాజ్యమాక్రమింప వన్నుద్ధులుకాగా వాకు
 భయములేచి శత్రుధారణమునకుఁ గతమదుగఁగా వీరలుసింగములగప
 ఁవనిబొంకుట కాలిబనుకట్టలు మోసికొనివచ్చుచు ట్రింకోలూనుజూఁ
 చిజడిసి నేల్లపెళ్ళోరిగిలఁబడుకొనఁగా ట్రింకోలాగాలివాన వచ్చునేమో
 యని కారోములుంగాంచి భయపడి కాలిబనుచొక్కాయలో నొదిగినపు
 ను కాలిబన్నులని దయ్యమునుకొని వడఁకుచుండగా స్త్రీనోత్రాగిజంట
 గాఁ బ్రాశ్నచున్న కాలిబను స్త్రీఫానోలనోళ్లలో సారముపోయఁగా వాగ
 లు తమస్థితితెల్పుఁగా స్త్రీఫానోట్రింకోలా ఆలనోమొదలగు తమవారంద
 లు నముగ్గఁగాములయినందున వగచుట ఫర్దినందు మిరాందాలనోవ్యభ్య
 ముంబోమించి పెండ్లాడనిశ్చయించుకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోట్రింకోలా
 లకు ప్రోస్పెరోస్థితిచెప్పి యతనిజంపనుపాయముచెప్పట ఆలనోసెబాస్ట్
 యను ఆంటోనియో గంజాలో ఆడ్రియనుపాన్సిస్కోలు వివిధగతుల న
 రియలుయొక్క మాయలకుఁజిక్కి యాశ్చర్యపడుట ప్రోస్పెరోమిచా
 దా ఫర్దినందుల పెండ్లికొప్పకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోట్రింకోలాలు ప్రో
 స్పెరోగుహకునరిగిపించి పలువిధముల దయ్యములబాధనరీదుట ప్రోస్పె
 రోగంజాలపైఁ గరుణించివారలకుఁ దాబయల్పడి తనస్థితిఁ దెల్పిఫర్దినందును
 మిరాందాను న్యారలక గజ్జి యోడలోనిమిగిలినవారలఁగూడఁ గల్పించి
 యోడభద్రముగనున్నదని యునిదంత తనమాయాశక్తి యనియు వార
 లతోఁజెప్పి జూటునాడువారలతోఁగూడ నేపిల్లుజేశమునకేగి నిర్భంగం
 చుటయును.

(12) ఆశ్చర్యమనను నాటకమందలి వేసమాలు

శ్రీమను (ఆశ్చర్యపురమందలి యొకఘనఁడు)

లూసియను లుహలోసు సెంప్రోనియసులు (ముఖస్తుతిచేయువర్తమాన)

వెంటిడియను (శ్రీమనునిదొంగమిత్రులలోనొకఁడు)

సిసి మెంటును (సక మొరటువేదాంత)

అల్పిబ మూడిను (అల్పిబ మూడిను నియతి కాఁ)

శ్లేషియను లుసీలియను సక్వలియనులు (శ్లేషియను సేవకులు)

కాశిను పైలోటను టీటను లూసియను హార్టిన్సియను మత్తీయను
(శ్లేషియను కప్పిచ్చిన వారి సేవకులు)

ముగ్గురుకొత్త వాండు) ఒక సేవకుఁడు ఒక విమాపకుఁడు

కవి చిత్రకారుఁడు సగలముక్తవాఁడు వర్తకుఁడు

ఒక ముద్రాని

శ్లేషియా పైమెండా) (అల్పిబ మూడిను నియతి కాఁ) ఒక తైలు)

మనస్థుఁడు వేసకాండు)

ప్రభులు రాజ్యాధికారులు శిష్యులు శైనికులు వొంగిలు భృత్యులు
రంగము అల్పిబ మత్తీయనాచెరిటియకపులును— కథ

కవి చిత్రకారుఁడు సగలముక్తవాఁడు వర్తకుఁడు శ్లేషియముక్తవాఁడు
మొదలగువారలన్నియు సంతాపించుకొని శ్లేషియనుచేత కేగుట శ్లే
షియనుచేత డియనునకు డిచ్చిచ్చివానిచేత విడిచింపుట శ్లేషియనుచేత
నునకు ధనమొసంగి పెండ్లిచేయించుట శ్లేషియనుకవి చిత్రకారుఁడు మొద
లగువారిన్నియొందుట ఎరిమాంటను శ్లేషియనుచేత విడిచి ము
ట అల్పిబ మూడిను ప్రభులు దొరసానులు ద్విగులు గాయకులు మొదలగు
నానాజనులకెంతో వేడుకతో శ్లేషియనువిందుచేయించి బహుమతులిచ్చుట
శ్లేషియనుకప్పిచ్చిన వాండ్ల తనియొద్దకుఁ గాలదోషముపట్టించున నతనిము
స్లేషియను శ్లేషియనుతో సతనియాపికి మించియప్పుట కున్న దనిన్నప్తపర
చుట శ్లేషియను తనియొద్దమిత్తుమని భోజనభాజనములందునుఁ దమబా
గడుచుండు ప్రభుల యొద్దకు నాహార్యార్థము సేవకులనంపెనుఁగాని యొ
కడింట లేననిపించుకొనియె నొకడిప్పుడవీలులేదనియె నింకొకడింతక
న్నఁగానకప్పులసాలు కానేలయనిచేవాట్లు పెట్టవొణఁగె నిట్లువాడుత
ప్పించుకొనిరి కానియొక్కఁడై నందనకు సాయపడకుంటకు సప్పులవాండ్ల
నిన సేవకులకు జడిసి తానిలు వెలుపడ లేకుంటకు వెళ్ళిపోవమున మండిపడు

చుంటు అల్పిబ మూడిను రాజ్యానికాకుచే విదేశవాసశిక్షవిధింపబడి నవ్వ
 శత్రువులతో గలసి తనదేశముపైదండై ధావలఁచుట తైమనుపూర్వ
 ముననవిందులనారగించి తనుబొగడుచుదనకొకింతయుఁ బరికిరానితనక
 పటమిత్తును నందఱుల్విందుచేసెదనని మిషపెట్టిరావించియందట్టి పువేడినీ
 ప్లుచల్లెపడఁదిట్లుగా వారెల్లరతనికేబిచ్చెల్లినదని నొచ్చుకొనుచుబోవుట
 తైమనుమనుష్యులచొరవ్వముఁ దలంచిమానవసంఘమునోసె యడవికే
 గుట అల్పిబ మూడినునిర్నియా తైమెడ్రాలతోనాతెన్నుపై దండై పో
 వుచు నడుదారిలో తైమనురాచి మనుజులనసహించుకొను నతనిచేఁజే
 వాల్గుతినియతనివలన బంగరుబొందిపోవుట దొంగలుతైమనువలనసేతినే
 ర్చుకొని యతఁడిచ్చినబంగారుంగొంపోవుట క్షేవియనునుతైమనువ్రియ
 ముగా సంభాషించిబంగరిచ్చిపంపుట బంగరుబందనాసిరిచి మిత్రులవ
 తనచ్చికకవి చిత్రకారునిదృష్టమను కొంతబంగరిచ్చితిట్టి తన్నిపాఠఁద
 యుంటు తైమనురాజ్యానికాకుతో ననందర్థముగామార్గ్యాది తనగు
 పొలోసికరిగివృత్తిచేయుట .

(63) టీటను పండ్తోరికనడనాటకమందలి వేసమఃలు

నాటిర్ని సమ లోముతకృవన్

నాసిమానను నాటిర్ని సమని సోదరుడును లెనిరియూను వలచివారమును

టీటనేండ్తోరికను గాతులనెదిరించిన సేనానిపతియగునొకరోమనమునుఁజూ

మూర్ఖసోండ్తోరికను ప్రజాపతినిధియు టీటనునిపోదరుడును

బానియను ట్వింటను మార్పియనులు టీటనునికొడుకులు

చిన్న లూనియను బానియనునిపసిబిడ్డఁడు

పల్లియను మూర్ఖనునికొడుకు

శూరియను పిక్కలోమనమునుఁడు

అలార్పును డెమిక్రియను చీరనులు తామారాకొడుకులు

అరాను తామారాజుఁడు

కయనికారి ప్రజాపతినిధి మాతపతిహాసకుఁడు గాతులు రోమానులుఁ

మోరా గాతులరాణి

లెవీనా టీటసునికూతురు

భక్తవాది యొక్క పల్లవినిశ్చయము

టీటసుని బంధువులు రాజ్యాధికారులు ప్రజాప్రతినిధులు ఉద్యోగులు పే
నికులు భృత్యులును రంగము రోమను వాణి నచ్చెంగటి ప్రకృ
మును— కథ

సాటిర్నినను బేసి మానసులు రాజపదవికై కలహించి ప్రజాభిప్రాయ
మడుగుట టీటసుగాతులను జయించి యుద్ధమందు వృత్తులై నతనయి రువట
యొక్కందుకొడుకుల పీనుంగు పెట్టెలతోను బంధించిగాఁ జేబడిన తా
మోరా ఆలాశ్చ్యము చీరను జెమిట్రియసు ఆరాను మొదలగు వారితోడను
జయభేరిలు మోయి నతలెంచుట టీటసునకు బ్రజాప్రతినిధులు రాజమను
టము పెట్టెదమన యతఁడంగీకరింపకుంట తామోరా పెద్దకొడుకును రో
మనులు తమదేవతలకు బలియిచ్చుట టీటసు సాటిర్నిననునకు నానమట
టమిగుట సాటిర్నినను తామోరాను దనరాణిగాఁ గైకొంట తన మాన
స్సు లెవీనియూ నత కొనిపోవుచుండగా నతనికి మాన్యులూసియును ముఖ్య
యనులుతోడ్పడుట టీటసునందుకొప్పుక వారి జెంబడింపుచుండ న్నట్టిచమత్కరి
నసునింజంపుట టీటసుని సాటిర్నినను తూలనాడితనకు లెవీనియూ యక్కడ
తేదనితామోరా రాణితో వననగతున కేగుట టీటసుతనకొడుకుల చేతను
మఱియుఁ జక్రివర్తి చేత నవమానింపఁబడి యొంటి నేగుటకు ముఁఖించుట
మోర్సును లూసియనుకోరుటను మార్చి యనులు టీటసుని వేడియతనియొ
గికాతముపై ముట్టయనునకు తరక్రియలు యథావిధిగఁ జేయుట సాటిర్ని
నను తామోరా జెమిట్రియసు చీరనారాన్లతో గూడి బేసి మానస్సేవీనియ
మొదలగు వారింగలిసికొని లెవీనియూను బలాత్కారముగాఁ గొంపియిన
దుకు బేసి మానసును మఱియుఁ దన కనిష్ఠునా టీటసును వానికొడుకులను గట్ట
వగా తామోరా చక్రివర్తితో రహస్యముగా వారలవని పట్టించెదనని
స్పష్టమైనారలతో నతనిపట్టుపర్చుట జెమిట్రియసు చీరనులు లెవీనికూన

క్రిందిచూడవలెను. ఈ రాజుచుండనాతనువాచలతో కేళవానవనములో
 గాత్రము కేటాడునపుడు చక్రవర్తినింగలిసికొన లెవనియనుమొదలగు
 నాడంగులువచ్చెదరనాడు మీతల్లితోనాలోచించి లెవనియతో మీయి
 స్తముతీక్తుకొన నచ్చుననిచెప్పివారల స్సమాధానపర్చుట ఒకలోయలో
 తామోరాకాయారనులు కీడించుచుండగా ఔసియానస్లవీనియాలచటికిప
 చ్చి వారలస్వేటజూదరమ్మన తామోరాకుట్రవలన డెమెట్రీయసుచీర
 గలువచ్చి ఔసియానసుంబాడిచి చంపియొకగోతంబడవైచి లెవనియాను
 బిల్మిచేజబట్టుటకుగొంపోవుట ఆరనుకుట్రవలనమార్బియసు క్వింటసులు
 ఔసియానసుతోయంబడిన గోతగుంటుట తామోరానాటిన్నిన నేడొ
 నికనుల నచటికిరావించిమార్బియసు క్వింటసులు ఔసియానసుంజంపినారని
 చెప్పుట ఆండ్రోనిక సెద్దియూదోచక లూసియసు స్వంటనిధికొనిపోవుట
 ఒకలోయలో డెమెట్రీయసు చీరనులు లెవనియానుచేజబట్టి యాపెచే
 గలను నాల్కనుఖండించియేగుట మార్ససులెవనియాను నెదకుచునొక
 లోయలోనున్న యాపెంజూచివగచి యాపెలింటికిగొంపోవుట లూసియ
 సు విదేశవాసశిష్యస్వినింపబడుట లూసియసు టీటసు మార్ససులెవని
 యూలుకూడి విలిపించుచుండ నారెనువచ్చి యందెవరిచేయికోపింపెనను
 నాజుటీటసు కొడుకులంగాచెదనన్నాడని చెప్పగా దక్కినవారు తమత
 మచేతుల నిచ్చెదమనుచుండగా టీటసు తనచేయిగోసి యాయనుకిచ్చుట
 ఒకమాత్రటీటసు కొడుకులశిరస్సును మణియతనినరకబడిన హస్తమున
 తనియెడుటనిధిపోవుట లూసియసుగాతులంబురికొల్పి గోమునెదంజె
 విచ్చెదనని తనతండ్రినోదార్చియేగుట లెవనియా యసుకపెనోటనొక
 పుట్టుపెట్టుకొని తనమొండిచేతుల సాయమున డెమెట్రీయసు చీరనులు త
 కభర్తంజంపి తనుజెలుచితనచేతులు నటికినాల్కఖండించి నారనిజె
 ల్పుట చక్రవర్తిని మారనుపోల్కిగా నొకనల్లనికొడుకుగ్గని యూలుడుత
 ని చంపుమని దాచిచేశనతనియొద్దకంపగా డెమెట్రీయసు చీరనుతోను
 ప్నయూర నాల్కనిగాతులదేశమున గాపాడనందిదాదీని బాడిచిచంపి
 యొక తెల్లనిశిశువును చక్రవర్తినికప్పజెప్పుడని డెమెట్రీయసు చీరనుల
 కుఫడికించు టీటయసు విదూషకునిచేతికి విదూషకవత్రికనిచ్చి చక్రవర్తి

కదిచూపి యతఁడేమనునో తిరిగితనకుఁజెప్పుమనుట చక్రవర్తివిమానకుఁ
 డిచ్చిన యుత్తరమునుఁ జదివినొనివిమానకునకుఁజిగియు వినించిటీటసునిఁడ
 నచేతనలుకుటకై యతనిఁబట్టితెమ్మనుట ఈమాలియస్సుగాతులసే న
 స్సూర్పికోని లూసియసునోముసై దండెత్తినచ్చినాఁడనఁ జక్రవర్తిజడిసి
 లూసి మనుచి టీటసునింటదగ్గలిసికొమ్మని యమాలియసునంబుటగాతుల
 సైనికులచే నారనుపిల్లనితోఁగూడఁ బట్టువడుట తామోరాటీటసునికి జె
 ఱ్ఱెత్తినదనినిశ్చయించి డెమిట్రీయసుచీరనులతో నడురేయిబయలుదేరి టీ
 టసుని యింటికివెళ్లియతనితోఁ దాఁబగదయ్యమనియుఁ దనకొడుకులిరు
 వును నొకఁడుచెఱవయ్యమనియుఁ దమ్మునుయధేచ్ఛగా నియోగించినచో
 నభీష్టముతీ ర్చెదమనియుఁజెప్పట టీటసా పెమాటలుచమ్మిచట్లు నటించు
 చు నాపెనుమఱి యాపెకొడుకులనుఁబోల్చి చక్రవర్తినిదనయెడుటఁ బె
 ట్టుమనినోరుట సోయె లూసియసుని మఱిముఖ్యగాతుల సేనాధిపతులను
 నీయింటికిఁబిందుకై రప్పించుము చక్రవర్తింజక్రవర్తినిని మఱియూపెకొ
 డుకులను నీయింటిఁబిందుచుకు వచ్చునట్లుచేసెదనని తామోరాచెప్పిపోవు
 ట టీటసుఁగూర్చునునీతో గాతుసేనాధిపతులను వెంటనిడికొని లూసియ
 సుని వెంటనేరమ్మనుమనిచెప్పిపంపి పల్లియసునిబిలిచి డెమిట్రీయసుచీరను
 లను విడిచికట్టివారలకు నోళ్లుమూసి లేవనియూచేత నొకగిన్నెనిడివారలు
 చేసిననేరముల వారలతోఁజెప్పి వారిగొంతుకలఁగోసి యానెత్తురాగిన్నె
 లోఁబట్టి వారితలకాయలు మెత్తగాదంచి యానెత్తుటనుడికించివండుట చ
 క్రవర్తిని తనయింటికిరాగా టీటసు మార్చసు లూసియసు లేవినియూ
 గాతుసేనాధిపతులతో వారలఁగూర్చండఁబెట్టి తావంటవానివేసమూని
 తావండిసపదార్థము నెమటనుంచి లేవనియూను బొడిచిచంపుట చక్రవర్తి
 కారణమేమనియడుగ డెమిట్రీయసు చీరనులు బెసియూనసునిచంపి లేవ
 నియూనఁజెఱబట్టి యూచేతులనఱికి నాల్కనుఖండించిరనియు నదియెఱుఁ
 గిక నీవునాకొడుకులఁ జంపినినావనియు నారనుతనచేయికూడానలుకు
 కొనునట్లు కుట్రపన్నినాఁడనియుఁజెప్పట చక్రవర్తి డెమిట్రీయసు చీరను
 లను బిలిపించుఁడనిచెప్పినపుడు టీటసిదిగోవారల సేతామోరాతిననుంకిం
 చుచున్నదని యాపెదౌర్జన్యముస్వల్పడించి యాపెన్బొడిచిచంపుట అం.

దుకొప్పక చక్కవరి టీటనుంబొడిచికూల్చుట లూసియను చక్కవరి
బొడిచిచంపుట ఆరనునికీడగుశిక్షవిధించి రోమనులు లూసియనుని దమ
కు చాబగానేనుకొనుటయును.

(:4) తోయిలను క్రోసీడాలను నాటకమునందలివేసములు

ప్రియాము తోయిరాజు వానికొడుకులు హెక్టరు తోయిలను పేరిసో
డీఫోబను హెలీనసులు

ఈనీసు అంటేనరు తోజను సేనాధిపతులు

కల్చును గ్రీకులతో క్షేత్రం తోజనుగురువు

పండాగను క్రోసీడావనతండ్రి

మూర్గరిను ప్రియామునిజూరఫ్రేతుడు

అగమెన్నును గ్రీకు సేనాధిపతి మెలిలానువానిసోదరుడు

అచిల్లెను అజాక్సు ఉలిసిను నెల్లు డయామెడిను పెత్తోక్లనులు గ్రీకు
సైకులు

తెర్సిటేసో మునుగుబ్బంజడడు

తోయిలను పేరిసుడ మెమిడిసుల సేవకులు

హాలెను మెలిలానునిభార్య

ఆండ్రోమేషీ పెత్తరునిభార్య

కనాండా ప్రియామునికూతురను మాంత్రికురాలు

క్రోసీడాకుల్కునునికూతురు

తోజన్మస్థనుకులు గ్రీకుస్థనికులు గంగము తోయిగ్రీకుశివరము
ను— కథ

తోయిలను క్రోసీడావైనవలపును పండాగనుతోడెల్పుట క్రోసీ
డాతన చెంగటినుండి యుద్ధమునుండిపోయెడు వీరుల పండాగనుతోడనుండి
పదికించుట గ్రీకువీరులు తోయినునడయింపబోక రిల్లిగానేజేండ్లనుండి

యందు కే వివాహములు గావున గ్రీకులతో దానితో ద్వంద్వయుద్ధమున
యంగిలవాడనున్నాడాయని గ్రీకులైనవ్యములో జరిగెనుట గ్రీకులైనవిను
బుకోరినట్లు హెలెనుగ్రీకులకు దిగి యప్పగించెదగునా లేదాయని ప్రి
యాముకొడుకులతో నాలోచించుట గ్రీకులు మామేనత్తను గొంపోయి
రట్ల పేరిను గ్రీకు సేనాధిపతిభార్యయా హెలెనుం దెచ్చెదెచ్చుటోన్న దా
నివిడువనేలయని కొందఱు విడువకున్నచో గ్రీకులవలన దమజేశమున
కుండేటు వాటిల్లునేమోయని మాజీకొందఱు సభిప్రాయమిచ్చుట కెసాం
డ్రా హెలెనుం గ్రీకులకప్పగించనిచో తోయికి ముప్పకలుగుననిచెప్పి
పోవుటతోయిలను కెసేడాలనోన్యమువలచిక పగూడట గ్రీకులచేబట్టు
వడిన యాంటీసరునిదిగి తోయిపై నికులకిచ్చి వానికిమాలుగ క్రెసీడా
ను గ్రీకులకిచ్చుటకు పేరినుమొదలగు తోయిపై నికులొప్పకొని తో
యిరనుని దమయెద్దకు విలిపించుట పేరినుతోయిలనుతో క్రెసీడాను
గ్రీకులకర్పించుమన నాతడాలాగాయని యలుకంబోయి క్రెసీడాకుదా
ర హాస్యముగా గ్రీకులైనవ్యములోగలసి కొంచుండుననిచెప్పి యోషకు
గ్రీకులకప్పజెప్పట గ్రీకు తోయిపై నికులొకచోట నొక కేయికలసి
జనమునేయనిచ్చుగించుట తోయిలను క్రెసీడాతోయోషాతో గహ
స్యసల్లాపములాడి వానికి తానిచ్చినసొక్కయి చేనిచ్చిపంపులు కను
లారజూచిమండిపడట తిక్కనములు బొగుగి లేవు నేడయుద్ధమునకు
వలదని తలదండ్రులు సోదరియంభోధ్యయును వారించుచుండగా హెలెను
నికక తోయిలనుతోగూడ రణరంగిమానకేగుట అచిల్లెను అనిశేస్త్ర
ములువిడిచి కూర్చున్న హెలెనుంజగవుట ఉభయనేలలు హెలెను చచ్చు
టలేలని యుద్ధమానాటికిజూచించి సమతాప విడువనేగుటయును

(55) పన్నెండవరాత్రి తేకనీయచ్చుగించుదను నాటకమందలి వేన
ముల్లు

జర్నలియో ఇల్లీరియూప్రీపు
పుబ్లిసియను వయోగ్రాహీదయగు

నాంకాధికారి సేవాస్థియనుమిత్రుడు

నాంకాధికారి వయోలామిత్రుడు

నాంకాధికారి కురియోలు ప్రభుసచివులు

నాంకాధికారి బలివియాపితండ్రి

నాంకాధికారి

నాంకాధికారి బలివియాకుబంధారు భేదయను విమాపకుడుగు పెట్టి బలి
విమాప సేవకులు

బలివియా భాగ్యవంతురాలగుదొరసాని

వయోలా సేవాస్థియనుసోదరి

మెరియా బలివియాదాసి

ప్రభులు గురువు నావికులు అధికారులు గాయకులు భృత్యులు రంగము
కల్లెనియాలోనిపట్టణము దానిచెంగట సముద్రతీరము— కథ

ఆర్కిముతన దెలికానితో నొలివియానూ పెసోదరుని గూర్చిచింతించుచు బు
రుసులంజూడకుంటునుట వయోలాసముద్రమున గొట్టుకొనిపోయిన నా
నసోదరునకై చింతించుచునార్నరుని పండవేషమున సేవించుట సేవాస్థి
య నాంకాధికారియోతో దనతో నొకసారిబుట్టి తన్ను సరిగాఁబోలిన తన
సోదరిసముద్రమున గొట్టుకొనిపోయినదనియు నా పెన్వెదకుటకై కోపరి
గో పేరు పెట్టుకొని యార్కిముతనకుఁ దానేగదననియు నందుకునీసాయ
ముకావలయుననియుఁగోరుట బలివియాయొద్దకు వయోలాప్రభునిచేఁబం
పఁబడి యా పెచేఁబేమిగపఁబడి యా పెచెలికత్తెచేనంపిన యుంగ్రమం
దుకొని యా పెతెల్విలేమికిఁజింతించుట ఆర్ననువయోలాచేతి కొకనగయి
చ్చియులి నూకివృత్తిచెప్పట ఆర్కిమునివయోలావలచిపరితపించుట బలివి
యావయోలాతోఁ దనవలపు తెల్పఁగానా పెతప్పించుకొనుట మెరియామొ
లివియావ్రాసినట్లొకయుత్తరము కల్పించిమాల్వోలియోచెంత నవ్వలా
టకిడఁగా నతఁడొలివియానువలచిన దనుకొనివికారపడుట తాగ్రుహోతగు
లెంచి తన తాగ్రుహు చెలికాడగు నాగుచీకుతోనొలివియాని స్వలచినదికా
నినీతొర్యగుణమా పేరు గన్నర్పుటకై యా పెయొద్దకు రాజాజ్ఞచేరాకపో

కలుగజేయుపడుచువానితో నీవెదిచ్చిపోరాడి నల్పినివేరి నీయెడలనా పెను
 నురాగిమనక మగుచుని పురికొల్పఁగానతఁడు నయాలాను నడుచున్నామన
 నాహ్వానముచేయుటతోర్వకతఁడు సెబ్బాస్తియనుకొని యాతొన నేగఁడు
 నాంతోనియో మూగుచీను నెమరించునపుడతఁడు నాని శత్రువుఁడగునా నా
 నభిముఖతనింజెటకుఁ గొంపోవుచున్న ప్పడఁగఁడో సెబ్బాస్తియనుకొనియే
 ననాదాచిన ధనముగాఁగన్నుఁగానియెఱంగిననెవ వింతయన్యాయమున
 గనుచునుసంక్రమింతుండి రక్షించియిటకున రక్షితముగాఁ గీసికొనివచ్చిం
 నుకా యిట్లాడుచుంటిననివాపోవుచుఁబోవుట కనిపెట్టినయెలా నాహ్వాన
 న్ను నాహ్వానముఁజేసుకొన్నాఁడు సెబ్బాస్తియను మాన్సి టిముప్పునుండి బ్రతికి
 యిచ్చటనుంటఁగాఁగియనిసరినిసిచుట సెబ్బాస్తియను నెప్పుడు నాదొరినాని
 నిన్నుశీఘ్రముగరమ్మన దళగా నాపెనునేనెఱుంగినీపెనఁజనోకానినీత్రో
 వేనునీవుపోయిని యాతని గూగుడికిదిగో దొరికినావామని యొక చెంపకా
 యకొట్టఁగానయోహోయిచట వారలెల్లపిచ్చినా రేయనియ కనిబట్టివచ్చిం
 చుచుంట యాగడికనిపెట్టి యతని పెకులుకఁగా పెచ్చరువలననా సమాచార
 మువిని యొలివి సూయడ్డుపడ్లిం చి యాగ్గీకులదగిలివైచి యయ్యనా
 యింతకిరగ్మాయనివిలువనతఁడు నిస్సంశయముగానిదంతయు మాయగా
 నికలగానియగుచునుకొనుచు నాపెన్వెంబడించుట చీకటిగదిలోనిచ్చివార
 కనిశలంపఁబడి యొలివి మాచేనురిపింజఁబడినమాలోలియోతో ఖేభియ
 నుల్లించియున్నా గు చీకు పెట్టేమెరియాలుహాస్యమాడుట ఒలివి మాయొక గు
 రుపుచేతఁదన్నుఁ బెండ్లాడవలయునని సెబ్బాస్తియనునిగుడికిఁగొంపోవుమం
 తతఁడెల్లయుఁదోచక విస్మయఁజై యరుగుట ప్రభువువయోలామొలివి
 యూ సెబ్బాస్తియనుల్లించియాగ్గీకు ఖేభియను పెచ్చనుమాలోలియో మెరి
 యాలోకచోఁగూడుటచే యాధాన్యశిల్పి లువడుట రాజువయోలానుసె
 బ్బాస్తియనొలివిమాను యధావిధంబెండ్లాడుటయును

36 వెకోనాయందలి యిద్దరుగుననుష్యులను నాటకమందలివేసములు

సిల్వీయాతండియగు మిలెనాగ్రి

వెలంబైను పోటియనులిచ్చు తగుమనుప్పులు
 పోటియనుని తండ్రియకానాంటోనియో
 మూరియో వెలంబైనుని ప్రితికక్షి
 ఎగమూరు సిల్వీయానహకారి
 స్పీడు వెలంబైనుని సేవకుడు
 తొన్నుపోటియనుని సేవకుడు
 ఆంటోనియో భ్రష్టుడొపాంత్రినో
 జూలియాశరణుగొన్న పూటకూళ్లమర్త
 వెలంబైను శత్రుగ్రు
 పోటియనున్వలచినజూలియా
 వెలంబైనునివలచిన సిల్వీయా
 టూసెట్టజూలియా చెలికత్తె

వసులు గాయకలును రంగము పోనామును ముడి గూచెంగటి
 యడవియును కథ

వెలంబైనున చెలికాడంగు పోటియనుతో మాట్లాడి స్వీడున్వెంటడు
 కొని మిలెనాజినభానదుడొట పోటియనుజూలియానువలచి జాబంపిప్ర
 త్యక్షరమంది చదువుకొనుచుండ నతనితండ్రి గూతని నిల్వెనాజనభాన
 ముడపుకమ్మపొపుట వెలంబైను సిల్వీయానువలచి యాశ్రియించుట
 పోటియనుజూలియాను దనయుంగరమిచ్చి యాపెయుగ్గిముద్దాడైకొ
 ని కారెన్నున్వెంటివిడికొని మిలెనాజినొద్దకరుగుట పోటియనురాజాజ్ఞ
 చే వెలంబైనుదనితేరి యతడువలచిన సిల్వీయానుదావలచి జూలియా
 నుమఱచి యతనిపైగిట్టకాతని గుట్టుచెప్పిరాజుచేనతనిశేషమునుండి వెడ
 లగొట్టించుట వెలంబైనుకయడవిలో బభాత్కారముగా తొన్నుపోగూ
 డ కొంగటగురువగుట సిల్వీయానురాజాజ్ఞపై మూరియోకుజతపర్యవసని
 మిషవెట్టితానాపె ప్రియమనంపాదింపగోరి యాపెమేడిచెరిల యాపె
 ప్రియముంబాడుచున్న పోటియనువైభరిం బూటకూళ్లచనినెంగడి ము

అంతా సేవకునిగా గురువునకు నిలచి పాపములు పోగొట్టుకొని

గ వేసముననున్న జూలియాక నిష్కర్మములచుట సిల్వీ మాయెన్గ మూరు సా
యమున వెలచెనుయొద్దకుఁబోవ నుద్దేశించుట పోకియనుజూలియానుఁ
దన సేవకునిఁగాఁ గురువొకని యా పోతనకుఁదల్లియిచ్చిన యుంగ్రము
న్నిలియాకిచ్చి యా పెచిత్రముందనకుఁ దీసికొనిదమ్మనొకంపుట రాజుఁ
రియా ప్రోటియను జూలియా లెగ మూరుతోఁ బారిపోయిన సిల్వీ మూనువె
దకఁబోవుట దొంగలుసిల్వీయాను వెలంతునుచేరినకుఁగొంపోవుట రాజు
తూరియా పోకియను జూలియా వెలంతును లొకచోఁగలసికొనుట సి
ల్వీయాను వెలంతునునకు జూలియాను పోకియనునకు రాజు పెండ్లి నేయుట
యును

(37) సీతుకథయను నాటకమందలి వేసవంలు

లియోంటీను సిసిలియా రాజు

మేమిల్లియను సిసిలి గూయువ రాజు

కేమిల్లో యాంటీగోనను క్లియోమీనీను వయానలు సిసిలి చూలోని పరి
భువులు

రోగరో సిసిలియాలోనితగుమనుస్వర్ణులు

పోలికేసను బొహిమియా రాజు

ప్లోరిజ్లు బొహిమియా మువ రాజు

ఆర్చిడేమను బొహిమియాలోని పరిభువు

ఒకనావికుఁడు

కారాగృహాధిపతి

పెరిడిట్టా తండ్రియగు ముదుసలిగొల్లఁడు వానికొడుకునైనా ముదుసలి

ఆటోలికను మోనాగొల్ల

హెగ్మియోనీ లియోంటీను రాణి

పెరిడిట్టా హెగ్మియోనీకూతురు

పోలీనా ఆంటీగోననునిభార్య

నిమిల్లా రాణిచెలికత్తె

మొట్టమొదట రక్షణను గోపికలు

ప్రభులు దొరసానులు దొరలు ఉద్యోగులు సేవకులు గోపకులు గో
పికలు ద్వారపాలకులు మొదలగువారు గంగముసిసిలియాయొక పుడు బొ
హిమియా యింకొక పుడును— కథ ౧

లియోంటీసుతనభార్యతో పోలికైననునకు సంబంధమున్నదని శకించి
వానికిని సమిడుమని కేమిల్లోతో జెప్పగా నతడు పోలికైననునకది తెలి
యజేసి యతనినాతనిదేశమునకంపుట రాజుతనరాణిపై ననుమానపడి
యా పెంజెఱసాలనుంచుట యా పెకొక యాడుపిల్ల పుట్టగా నాపిల్లను పోలీ
నారాజునకుఁ జూపించినపుడతఁడాపిల్లనడవిలో విడిచిరమ్మనాయాంటిగోన
గంనక్కాయెడుట రాజున్యాయసభలో బాహుటముగా రాణియందు వ్యభి
చారదోషమారోపించి మరణశిక్ష విధించునంతలో క్లియోమిసిసుడయా
నులపోల్లయనువేవతానన్ని ధినుండి రాణినిష్కల్మషురాలనియు పోలికే
సనునిర్దోషియనియు కేమిల్లో రాజద్రోహి కాడనియు లియోంటీసులేనిపో
నియనుమానములుగలకూర్చుండనియు నతనికడన్విడిచినయాడుపిల్లదక్క
వేతేసంతానముండదనియు సభిప్రాయముండెచ్చి చదువునపుడది రాజున
మ్మకుండునంతలో నాకస్మికముగా రాజకుమారుడు మృతఁడై నట్లు తెలి
యఁగా రాణిమూర్ఛిల్లుటఁగని రాజుతనపై దేవతలాగఁగ్రహించినారని తె
లిసికొని పశ్చాత్తప్తఁడై రాణియు పోలికేసను కేమిల్లాలు నిష్కల్మషునిని శ్చ
యించికొని పెంటనేమూర్ఛఁజేతించుటకై కొంపోబడినరాణిమృతిచెంది
నదని పోలీనా తెల్పుగాఁవగచుట ఆంటిగోనసురాజ్ఞాచోష్ఠన రాజపుత్రి
నిబోహిమియా రాజ్యమున నొకయడవిలోనుంచి పోవుచుండఁగా నతనిపై
నొకయెల్లుబంటిపడుట ఆంటిగోనసునియొడగాలివాన తాకునఁజెడుట
ఒకగొల్లఁడు రాజపుత్రిన్గ్రాపాడి యాంటిగోనసునిస్థితినిఁదన కొడుకువలనఁ
జెలిసియతనిఁగావనేగుట దారసంతానవియోగమునఁ దలడ్చిలునాప్రభు
దునన్నరమ్మవర్తమానము చేసెనిప్పటికిఁబడేనేండ్లకావచ్చినవి స్వదేశ
ముఁజూడనేగెదసెలవిండని కేమిలామనవిసేయఁగా పోలికేసనునరియేపె

క్షోకపుగాని కొంచెమాగుమయొక గొల్లనియింటికిఁ దలుచే నెమన నానా
 ప్పని తెలిసికొనుటకు కెయ్యి నువెంటఁబెట్టుకొని మాలువేసమునఁజూపుట
 ఆటోలికనులానుజేయకత్తిరించి మోసమునడబ్బపహరించుట ప్లోరిజల్లుప
 రిడిట్టతోముతకయుడువు వేసికొనినల్లాపించుచు నాపెద్దప్పకందాఁబెండ్లి
 చేసికొనియెదనని వాగ్దానమిచ్చియానాటిరాత్రి కవఁగూడనెంచియప్పటి
 నేఁక్కఁజూడవచ్చిన గొల్లఁడుమాలువేసములనున్న పోలికేసనుకేమిల్లో
 కనుమొప్పాడొరకను మొనలగువారింబడించుట పోలికేసనుపెరిడ్డిట్టా
 చేయిపట్టుకొని యాపెంబెండ్లాడెదనని ప్రమాణమొనర్చుచున్న తనకొ
 డుకున్నిఁదెదననిచెప్పిపోవుట కేమిల్లోయుపశేషముపై ప్లోరిజల్లుపెరిడి
 ట్టతో సెసిలి నూరాజసందర్శనమున కేగుట ఆటోలికనుమోసమునగొల్ల
 నినానికొడుకును ప్లోరిజల్లుపెరిడ్డిట్టా నెంటదీసికొనివచ్చుట పోలికేసను
 తనకొడుకునువెదకుటకై లియోంటీసు చెంకకువచ్చుట ఆటోలికసాంటి
 గోననుమాడిసంపాదించి గుత్తుంజెచ్చుటచేతను గొల్లలసాక్ష్యముచేతను
 పెరిడ్డిట్టాతనకూఁతురని లియోంటీసుసంతసించుట ఆనందమన్నుఁడగులి
 యోంటీసునకు పోలీనాతాఁదాచినహెక్కియోనీ సగపర్చఁగాతఁడునిత్ర
 గిలికనారు నాశ్చర్యానందాద్ధానోలలాడుటయును.

1. పీసనుమతియెడోసెనను కావ్యమునందలి— కథ ♦

ఎడోసెననుజీనశో పీసనుదివ్యకుమారుని మోహించుట వాఁడుకామకేళి
 ముట్టుండునో తెలియకాపెప్పించుకొని పందిన్వేటాడుచు దానికొమ్మ
 పోటుసమజియఁగా నెడోసువిలపించుచు దివమున కేగుటయును

2. ల్యూక్రీసీ చెరియనుకావ్యమందలి— కథ ♦

టాక్క్వియనునను రోమురాజు కొల్లీటిసను తన సేనాసాయకునిభార్య నత

నివరోక్షమునఁ జెలుపట్టఁగా నాపెతనభర్తతో నారాజుదౌర్జన్యముంజెప్పి
పోడుమకొనిచావఁగా నాపెభర్తయారాజుం జేశమునుండి వెడలఁగొట్టుట

3 విరహవేదనఁగూర్చి పద్యములు

4 శృంగారనాయకుని విజ్ఞాపనమునందు విప్రలంభ శృంగారమువ
ర్ణింపఁబడినది

5 విరహదీన తీర్థవాసియందు విరహవర్ణనము

6 భోనిక్సముకొక పక్షి మఱియొకజాతిపక్షియను కావ్యమున నాప
క్షులవర్ణనము

కాళిదాసు నాటకములలో

1 శాకుంతలమున దుష్టులతుఁడు శకుంతలయందు భరతుఁడనువా
నింగనుట

2 విక్రమోర్వశీయమను నాటకమునఁ బుహరవుఁడను రాజార్వశీ
యను దేవదాస్యవఁగూడుట

3 మాంబివికాగ్ని మిత్రమనునాటకమున నగ్నిమిత్రుఁడనురాజు మా
ంబికయను రాజకుమారిఁ బెట్టఁడుట

4 కాళిదాసప్రహసనమునందు బరిషబూతుపంచాంగమున్నది

కావ్యములందు

1 రఘుపతిశమునందు సూర్యవంశ రాజులచరిత్రముకలదు

- 2 కుమారసంభవమున భార్యతీపరమేశ్వరులు కవగూడి కుమార
నామింగని యతనిచేదారకాసురుం చొలయించుట
- 3 మేఘసందేశమున నొకయత్నుడు మేఘమండన భార్యంగని నన
స్థితయాపేతో జెప్పిరమ్మని బతిమాలుట
- 4 ఋతుసంహారమున ఋతువులవర్ణనము
- 5 శృంగారతిలకమున శృంగారరసవర్ణనము
- 6 నలోదయమను కావ్యమున నలమహారాజుచరిత్రమున్నది
- 7 రాక్షసకావ్యమున శృంగారమున్నది
- 8 పుష్పబాణవిలాసమున శ్రీకృష్ణగోపికాశృంగార వర్ణనమున్నది

గుతు=గలశబ్దములకథములు

అ

అంగద- ఆశలి

అంగన- స్త్రీ

అంచ- హంస

అంచన- ఇట్లుండుసనియాహించి కొలత చెప్పట

అంచెలు- ఆగియాగిపోవుట. టపా

అంటి- అరటికంబము

అండకు- చెంతకు

అండగొనుటకు- ఆశ్రయించుటకు

అంతము- నాశము

అంతరంగము- మనస్సు

అంతరము- విడము

అంతిపురము- తాణేనాపము

ఆంద- పొంద

అందమందనత్యధికము- వాడుటకమితముల్యముగిలించుగను

అందములు- పాటలోహాయినిచ్చుసంగతులు

అంబుదము- మేఘము

అంశము- సంగతి

అక్కడంపు- అధికమైన

అక్కటా- అయ్యో

అక్కటా- చేయవలసినపని

అక్కు- రొమ్ము

అక్షతము- గాయమువడని

అఖిల- సమస్తమైన

అగచాట్లు- ఆపడ

అగడుపచలేదు- తిరస్కరింపజాలదు

అగణితాధిక్రయ- అమితాధికారము

అగౌరవము- అమర్యాద

అగ్నికోపంబు- అగ్నియనునలుక

అగుములు- పాపములు

అఘోర- మిక్కిలిభయంకరమైన

అచ్చపు- కేవలమైన

అచ్చతానము- శుద్ధస్థానము

అచ్చర- వేల్పుసాని

అచ్చివచ్చు- అనుకూలించు

అచ్చోట- అక్కడ

అచ్చోట- తనభతృతోదాబడుకొనునయ్య

అజుడు- బ్రహ్మ

అజ్ఞాతభాగ్యము- తెలియబడనియదృష్టము

అజ్ఞులు- మాఘలు

అట్టిట్టు- తార్కాణము

అడగువ- వినయము- జితేంద్రియశక్తియు

అడలుట- శోకించుట

అడలు- భయము

అడిమె- దానుడు

అడుసు- బురద

అణువు- లేశము

అత్తమిల్లెడు- వసుకొనెడు

అతివరితాపము- మితిమీరిన దుఃఖము

అతివ- స్త్రీ

అశ్వశిశుము- మితిమీరినభుసతకలది

అత్యాశ- తనకుదగనిగోరిక

అదనము- కావలసినదానికన్న నెక్కువ

అది- ఆపె- వలయును

అదును- సమయము

అద్దిర- భరిర

అధముని- నీచుని

అధికము- కావలసినదానికన్న నెక్కువ

అనంతము- హద్దు లేనిది

అనద- దిక్కుమాలినది

అనయంబు- ఎల్లప్పుడు

అననరతము- ఎల్లప్పుడు

అని- యుద్ధము

అనుకంప- దయ

అనుకృతి- పోలిక

అనుగు- మిత్రుడు- ముఖ్యమైన

అనుగుణముగ- తగుస్థాయి

అనుజాడు- తన్నుడు

అనుతాపము- పాపమెందుకు చేసినది నొచ్చుకొనుట

అనువు- వంపు

అనురూపము- సరిపడులేదు

అనువు- ఉపాయము

అనుసరింపబడు- చేయబడు

అన్న- స్త్రీ

అన్నపమిన్న- ఉత్తమస్త్రీ

అన్వేషణము- వెదకుట

అవప్రయుక్తంబగు- తప్పకానుపయోగింపబడు

అశమ్యత్యకరము- బ్రతుకవలసిగంగకాలము బ్రతుకనీనిది

అపరకమణము- చచ్చినవారింఁచుచిజ్జేయుకమణము

అపహరింపబడిన- తీసికొనబడిన

అపహసనకరము- నగుబాటుచేయునది

అపాయము- కీడు

అపాయకములు- హానిచేయువారు

అపుహపము- అరుదు

అపూర్ణములు- వెలితివి

అప్పనము- కప్పము

అప్పుతో- నీళ్లతో

అబ్బ- పొండు

అబ్బరము- ఆశ్చర్యము

అబ్రిము- ఆశ్చర్యము

అభినయము- లేసిదున్నటుకనబ్బుచుట

అభిప్రాయము- ఊహ

అభిమానము- ప్రేమ

అభ్యాసము- అల్లవాటు

అమరపదవి- చావులేనిస్థితి

అమరి- ఒప్పి

అమాయికులు- నిష్కపటులు

అమితవ్రయభరము- హద్దులేనివెచ్చమునగల్గుబాధ

అమృతపదము- చావులేనిస్థితి

అముక్త భాణము

అయిన- కూడ

ఆరమర- సంశయము

ఆరయ- గ్రహింప

అరయబోవ- చూడ- బోవ
 అరయు- చూచు- వెదకు
 అరయుడి- చూడుడి
 అరసెదవని- ఆలోచించెదవని
 అరుగు- పోవు
 అరుదెంచి- వచ్చి
 అరులకు- శత్రువుకు
 అరుసుల- రాజుల
 అధము- ధనము
 అధరాత్రము- నడిరేయి
 అహత- యోగ్యత
 అహామౌమానుషోహ- తగుమనుష్యనితలంపు
 అహాడ- తగినవాడ
 అతిముటి- మిక్కిలి
 అటుత- కంఠమున
 అల- తరంగము
 అలంతుల- నీచుల
 అలతులారా- అల్పులారా
 అలజడి- చింత
 అలత- అలసట
 అలము- కవియు- కప్ప ఆక్రమించు- వ్యాపించు
 అలరింప- సంతోషపడుటకు
 అలరు- పువ్వు- ఒప్పును
 అలవడుట- అభ్యాసపడుట
 అలసట- బడలిక

అలుకువ- కోవము

అలుగు- బాణము

అల్కపోత- కోపస్వభావముకలదానా

అల్పముగ- కొద్దిగా

అల్పవేళ- కొద్దిసేపు

అల్లన- మెల్లగా

అల్లాడెడు- కదలెడు

అవకాశము- నమయము

అవతరించిన- భూమికేరిగిన- ఆకారమందిన

అవధి- గడువు

అవమానకరములైన- పరువుపోగొట్టెడు

అవశ్యకృతి- చేయవలసినపని

అవసరము- అక్కఱ- ఇష్టమునరవేచుకొనువేళ

ఆవివేకము- మంచిచెడ్డ తెలుగమి

అశుచి- మ్మెల

అశ్రులు- కన్నళ్ళు

అసంభవము- కలుగఁబోనిది

అసంభావితము- అసందభము

అసడ్డ- నిలకడ్యము- అశ్రద్ధ

అసదు- అల్పుని

అసలు- సారము

అసాధారణముగా- అందఱి కన్న నెక్కువుగా

అసుద- రాకాసి

అనులకు- కత్తులకు

అహంయువు- గడ్వ

ఆ

ఆ- కౌను

ఆండ్రికు- భార్యలకు

ఆకట- ఆకలిచేత

ఆచికొంచు- అపహరించుకొంచు

ఆడంగి- పిఱికి

ఆనకుండు- పొందకుండు

ఆకషికాంచి- లాగి

ఆకస్మికమై- అనుకొనకున్నపుడు తటస్థించిన

ఆకారములు- రూపములు

ఆకృతి- రూపము

ఆకె- ఆప

ఆచరణము- చేయుట

ఆచరించి- చేసి

ఆచారానుసారనూతకశ్యామవేషము- వాడుక ననుసరించి మైలపట్టుటనైపు

పు నల్లనివస్త్రాభరణాద్యలంకారము

ఆచ్ఛాదితులు- ఒట్టలచేగప్పబడినవారు

ఆటపట్టు- నాట్యస్థానము

ఆశి- కుండ్రని

ఆతతాయులు- దుమ్మాకగుళులు

ఆతుమలు- నూక్కుదేహములు

ఆతురపడర్- వెల్లి చూపరు

ఆత్మ- తమయొక్క ప్రాణము జీవుడు

ఆత్మహత్య- తన్నుదాడంపుకొనుట

ఆదట- ఎల్లచోట్ల

ఆదినరున కగుశిక్ష- విదేశవాసశిక్ష- ఆదమను మొట్ట మొదటిమనుష్యుడు ని

షిద్ధఫలముందినుటచే నతనిస్త్రోవుడుస్వగోళద్వారమునుండి భూమికిదగిలి

వేసెనని హాసావేదమునందలిగాథ

ఆన- ఆజ్ఞ- బట్టు

ఆనలి- ఆజ్ఞ

ఆనవాలు- గుఱుతు

ఆపత్తుసామాన్యనాభవము- పోలవరందటికి సమానముగాగ్రష్టము శం

వించుట

ఆపద- కష్టము

ఆమని- వసంతఋతువు

ఆయుధనిగూఢుడు- ఆయుధబలము కలవాడు

ఆరముగ్గిన- నిండాఠబండిన

ఆరయుడి- చూడుడి

ఆరసి- ఆలోచించి

ఆరసినాడవు- కనిపెట్టినావు

ఆరాటము- శోకము

ఆరోహించి- ఎక్కి

ఆఛేనే- ఆడించెనా

ఆఘోయసు- ఒకదివ్యవైణికుడు

ఆలు- భార్య

ఆలోచనయునుగలిగియాటాడు- ఇట్లుచేయవలయునను నుపదేశముబయ

ల్యడకూగులాడు

ఆవృత్తులు- తడవలు

ఆర్థ- కోరిక

ఆస్యము- మొగము

ఇ

ఇంచుమించు- రమారమి

ఇంతి- స్త్రీ

ఇంద్రాక్ష- ఇంతవఱకు

ఇంద్రియములు- విన్నిచూపుమొదలగు సదయనగుణములు

ఇక్కట్టు- బాధ

ఇగిరిక- హవిస్సు

ఇగురు- చిగురు

ఇగురుబోడి- చిగురువంటిశరీరముకలదానా

ఇచ్చ- చిత్రము- కోరిక

ఇడుము- కష్టము

ఇడుముళ్లు- కష్టములు

ఇడువారలు- కోర్కె-నగవచ్చు వలపుకాండ్లు

ఇతము- ప్రియము

ఇత్తడిసమాని- ఇత్తడితోగట్టబడినగుండము

ఇస్మడి- రెండుమూర్లు- రెండురెల్లు

ఇరువుకొనుట- ఉండుట

ఇరుకెలంకుల- రెండువైపుల

ఇరుమన్నుల- రెండిండ్ల

ఇరులు- చేకర్లు

ఇర్వురు- ఇద్దఱు

ఇట్టి- లేడి

ఇల- భూలోకము

ఇల్లాలు- భార్య

ఇహపరములు- దేహముతోనున్నప్పుడు దేహమువిడిచినప్పుడు

కమముగానుండు లోకములు

ఈ

ఈడ- ఇక్కడ

ఈదు- ఒసంగదు

ఈను- ప్రసవించు- ఒసంగను

ఈభంగి- ఇట్లు

ఈయెడ- ఇక్కడ

ఈరు- మీరు- ఒసంగరు

ఈష్యా ఒప్పలేమి

—
ఈల్లుట- చచ్చుట

ఈవి- దానము

ఈవు- నీవు- ఒసగవు

ఈనడపడు- అనన్యపడు

ఈనడించు- తిరస్కరించు

ఈనరుండు- ఈశ్వరుండు

ఉ

—
ఉలకించుట- ప్రియత్నించుట

ఉంటె- ఉన్నవా

—
ఉక్కడంచు- చంపు

ఉగ్గడించెడు- తెలియపరచెడు

ఉగ్గలి- స్త్రీ కి

ఉచితబోధము- మంచి తెల్పుట

—
ఉచ్చరియించు- పల్కు

ఉచ్చస్థితి- గొప్పపదవి

ఉచ్చాణరము- పలుకుబడి

—
ఉధ్వసితము- బెటవిడుచునూపిరి

ఉడుకు- వేడి

ఉడుపు- దుస్తు

ఉత్తమప్రజ్ఞ- గొప్పజ్ఞానము

ఉత్తమమధ్యమాధమ విభాగములయొక- కాలముపొడుటయొకను

ముగ నుడునపుడు

—
ఉత్తలపడకు- చింతించకు

ఉత్సాహము- ఉభలాటము

ఉదయము- ప్రాగ్భూతముసమయము

ఉదారుడు - దాత

ఉదితేంద్రియములు - పనిచేయజొచ్చుచూపు మొదలగు నవయవములు

ఉద్యోగిజనము - కార్యనిర్వాకులు

ఉద్వహసుమము - పెద్దకలంకరించుకొనుపుష్ప

ఉపద్రవకరము - చేటుతెచ్చనది

ఉపన్యాసము - దేనిగూర్చియైన విస్తరించి చెప్పట

ఉపేక్షింప - నిర్లక్ష్యముచేయ

ఉరంబులను - హృదయములను

ఉరలు - విడిచిన

ఉరపు - పెద్ద - మిక్కిలి

ఉరు - ఒప్పెడు

ఉరువడి - త్వరగా

ఉర్వి - భూమి

ఉటిరి - కష్టము, దాహవ్యము

ఉటిరి - పద్మ

ఉటుకు - భయము

ఉదాహరణ - నేర్ప

ఉదాహరణ

ఉత్త - కష్ట - కష్ట - కష్ట

ఉత్త - కష్ట - కష్ట - కష్ట

ఉత్త

ఉత్త - కష్ట - కష్ట - కష్ట

ఉత్త - కష్ట - కష్ట - కష్ట

ఉత్త - కష్ట - కష్ట - కష్ట

ము

ముతువు - కాలవిశేషము

ఎ

ఎంచఁగ- ఆలోచింపఁగ

ఎంతే- మిక్కిలి

ఎందేని- ఎక్కడ నె నను

ఎకిమిఁడు- రాజు

ఎక్కటి- ఏదోయొక

ఎక్కుడుమెకములు- ఏళ్లు

ఎగ్గించుట- నిందించుట

ఎగ్గు- అపకారము- దోషము

ఎట్టకేలకు- కొంతసేపటికి

ఎడ- హృదయము

ఎడఁద- హృదయము

ఎడపని- విడువని

ఎడయిక- విరహము

ఎడయుట- మానుట

ఎడసి- విడచి

ఎడ్డి- పిచ్చి

ఎత్తుఁడ- కుట్ర

ఎదిరి- శత్రువు

ఎదిరించు- నిరసించు

ఎద్దియుంగానియున్కి- నిర్వాణము

ఎనయు- కలియు

ఎన్నక- ఆలోచించక

ఎన్నిక- నెత్త కీర్తి వచ్చునట్లు- గొప్పస్థితికిఁ దచ్చుటకు

ఎర- ఆహారము

ఎరఁగుట- పడుట

విరవు- ఒకటి కిందుటనములు వాడుకొనుటకడగి తెచ్చుకొనుసాము

ఎటుక- జ్ఞానము

ఎల- లేత

ఎలనాగ-స్త్రీ

ఎలమి- సంహోషము

ఎలుంగు- ధ్వని

ఎల్లు- గొంతు- భల్లుకము

ఎల్లుభాషలు- అందఱినాల్కలు

ఎసంగు- ఒప్పెడు

వి

విరవు- బాధ

వికతమున- ఒంటిగా

వికమానసము- ఒక్కసీతిగామనన్సులుంట

వికు- నిందించు

విగుచున్నారు- పోవుచున్నారు

విగుదెంచు- వచ్చు

విడ్డెట- మిక్కిలి

వితెంచివాడ- వచ్చినాడ

వితేరవు- రావు

విది- పోగొట్టుకొని- లేక

విను- నేను

విమతి- పొరచడి

విరు- ఎవరు

విలుబడి- పరిపాలనవృత్తి

విల్క- రాజు

వివ- ఆసహ్యము

వివగించెద- అసహ్యించెద

వి

విదూవ- పుణ్యస్త్రి

ఓ

ఒంటిమై- రహస్యముగా

ఒండు- వేళు- ఒకటి

ఒండె- అయినను- కాని

ఒండొంటిచే- అన్యోన్యము

ఒండొరుమిక- పొత్తు

ఒందిలి- ఆపద

ఒకట- ఒక్కచోట- తత్తణము

ఒకవట్ల- ఒకప్పుడు

ఒక్కొడు- ఒక్కడు

ఒక్కట- ఒక్కచోట

ఒక్కొమ్మడి- ఒక్కమాటు- తత్తణము

ఒక్కట- దబ్బుర- ఆకస్మికముగా

ఒగి- వరుసగా

ఒజ్జలు- గురువులు

ఒడఁగూడ- లభించఁగా

ఒడఁబర్చు- ఒప్పించు

ఒడమ- పుట్టఁగా

ఒడమి- ధనము

ఒడయను- అధికారిని

ఒడసి- పట్టుకొని

ఒడి- అంకప్రదేశము

ఒడిచితి- పొడిచితి

ఒడ్డి- బాధ

ఒకవక- పట్టాగ

ఒకవిన- పొందిన

ఒద్దిక- చేరిక

ఒకరవలయు- తగియుండువలయు- ఉండువలయు

ఒకరుతు- చేయుదు

ఒకగెదరు- వ్రాలెదరు

ఒకపిడి- రాపిడి

ఒకసిన- రాచిన

ఒలయు- చచ్చు

ఒసంగి- ఇచ్చి

ఒ

ఒగు- తప్పు

ఒగుదనము- తప్పు

ఒటిమి- అపజయము

ఒడంగి- ఒడవాడు

ఒడి- భయపడి

ఒమెడు- రక్షించెడు

ఒచె- జయించె

ఒర్వ- సహించగా

ఒ

ఒడు- పెకవిక్రిందిచోట

ఒదల- ముక్కుకారణము

ఒన్నము- గోచును- పోవవుగానా పలుకును

క

కంటి- గోచు

కంతు- గోచు

కందపు- గోచు

కందు- పసివిడ్డ
 కక్కులు- రంపపుకోటలు
 కటా- అయ్యో
 కటకటా- అయ్యో
 కటికి- అధికమైన- కూరమైన
 కట్టడి- అధికమైన- కూరమైన
 కట్టు- చదరంగములోనిరాజు చెలవడుట
 కఠినావనరము- ఆపర్కాలము
 కడ- కొన
 కడంగి- బయలుదేరి
 కడక- ప్రయత్నము
 కడగి- ప్రయత్నించి
 కడగండ్లు- కష్టములు
 కడచు- జరుగు
 కడతేలు- తుదముట్టు
 కడమ- కొఱతె, తక్కిన
 కడముట్టు- చచ్చు- ముగియు
 కడలి- సముద్రము
 కడలివెన్న- చంద్రుడు
 కడి- అన్న కబళము
 కడిది- కఠినమైన- గొప్ప
 కడిమి- బలము
 కడు- మిక్కిలి
 కణత- కడకంటి చెంగటిచోటు
 కత- కథ
 కతన- కారణమున
 కతము- కారణము

కదలాడు- చలిండు

కడించిన- పట్టుకొనగా

కదుపున్- రేపెడుక

కన్- కన్ను

కనకము- బంగారు

కను- కన్ను

కనుమొలుగక- మోసపుచ్చక

కనెడు- ప్రసవించెడు

కన్గొన్న- చూచిన

కన్నలోకములు- ఒరులాకమించసిడిగమంగా

కన్యాత్వమునందు- పెనిమిటితోగివంగూపకున్నపడు

కప్పలకువిషమున్నదనియు వానితలలమూలుండుననియును బూర్జిత

శ్వాత్వమతము

కమ్మ- జాబు

కమ్మన- తీయన

కయి- నగ- కవి- చెయి

కరగించు- జాలిపడజేయు

కరచలేదు- కరగజేయలేదు

కరకరిన్- కుంభానముకలిగియుండుటచేత

కరడము- తరంగము

కరణి- తీరు

కరము- మిక్కిలి- చేయ

కరుడు- ముద్ద

కరువలి- గాలి

కడకముల- కార్యముల

కణముల- చేవుల

కతక- చేయువాడు

కతకవ్యము- చేయనలసినపని

కతకృత- చేయువానిపని

కర్వలి- గాలి

కటపుట- నేపుట

కటవంగ- నేచుకొనుటకు

కటి- నల్లని

కలంగుట- దుఃఖించుట

కలంగు- క్షోభపెట్టు- బడలించు

కలఁత- క్షోభకరమైన

కలయిక- సంయోగము

కలవరము- కలఁత

కలహశూర్యరవము- యుద్ధభీరిధ్వని

కలహింప- పోరాడ

కలి- దుష్టకాలము

కలికితురాయి- సొగసగుశిరోభూషణము

కలిమి- ఐశ్వర్యము

కలిమిపై- కలిగియుండుటచేత

కలు- బండియుండ

కలువదొరబొద్దులు- చంద్రనూర్వులు

కల్పనాచణప్రహసకార్లు- అల్లిక నేపుకగల్గినవృత్తిఁచు. కబ్బములఁబ

న్నవారు

కల్పింప- వన్నుటకు

కల్ములకు- సంపదలకు

కల్లవాతక- అబద్ధపుమాట

కల్లసిగ్గుపచకనిపేరు- అబద్ధమాడువారిచే నవమానింపఁబడనిది

కళ- కాంతి

కవలు- ఒక్కమాటొక కడుపునఁ బుట్టినవారు

కసిమసంగి- చెలరేగి

కస్తి- ఆపద

కా

కాక్షింపడు- కోరడు

కాంచేరు- పొందరు

కాంచిన- ప్రసవించిన- కన్న

కాంచుడి- చూడుడి

కాచు- తపింపజేయు

కాపులు- సేద్యముచేయువారు

కాచు- రక్షించు

కాన- కనుక- అడవి- చూడ

కానిపించు- అగపచుక- అగపడు

కానియేలికపోటు- దుష్టరాజుచేయునపకారము

కామంచిచెట్టు- ద్రాక్ష

కామము- వలపు- కోర్కె- రతివాంఛ

కామమూలము- ప్రేమకారణము

కాముకునకు- వలపుకానికి

కాముని- మనస్థుని

కాకింపనీ- బాధించనిముక్తి

కారు- కాలము

కాబకము- కడుపునీటితిత్తి క్రింగనుండు మాంసఖండవిశేషము

కాతుకద- శరత్కాలము

కాటియపెట్టకు బాధించకు

కాలతాడనతిరస్కారములు- కాలమువలనగల్గి బాధలు నవమానములును

కాలముతప్పుట. అవస్థమాటుట

కాలుగికి- యమునికి

కావరము- కొప్పు

కావలిచిలునగివు- రక్షణమున్నాచించు పిన్ననవ్వు

కావలినిముసముల్గుంటకువలె- కదలికగల నిమిషములు జరిగిపోవు గంట

యొక్కబర్వత్తించునట్లు

కావి- ఎఱ్ఱని

కాస్సపుడు- కాశ్యపుడు

క్రి

కినియు- కోపించు

కిన్న- కోపము

కిరణములు- మిన్నలు- కాంతలు

కిల్బిషము- పాపము

కు

కుందరు- దుఃఖించరు

కుటిలమైన- చెడ్డ

కుట్టిన- బాధకలిగించుచోట

కుడుచునంతకు- అనుభవించునంతకు ఇంకముందుకంటెను

కుడువబడగల్గు- అనుభవించబడజాలు

కుత్సించు- నిందించు

కుత్సితవాంఛలు- నీచములగుకోర్కెలు

కుందింప- తగ్గింప

కుప్పసము- కూసము

కులట- వ్యభిచరించు స్త్రీ

కులస్త్రీల- మగవాండ్రును

కూ

కూటమి- సుకతము

కూటమిన్నానిసినుష్టక.నాదవిసనులిపు. వెలిగుక్క-- రతికూడితము

కూతుల- కొమారితల

కూర్కూ- నిద్ర

కూమి- పేమ- నేర్పము

కూళ- కూర్మమైన- కత్తినుడు

కూళతనము- కూర్మత్వము

కృ

కృతస్మత- మేలుమఱపు

కృత్యము- పని

కృప- దైవకరుణ

కృషి- పాట

కే

కేండాము- అంగాకకగ్రహము

కేంపు- ఎఱ్ఱని

కేడపెద- చంపెద

కేలంకుల- వైపుల

కే

కేకరింత- గొంతుకనవరించుకొనుట

కేద- బురద

కేవలము- బొత్తిగా

కేశములు- తలవెండ్రికలు

కేశరములు- మెడవెండ్రికలు

క

క - చేయి - అలంకారము
కైవడి - తీరు

కొ

కొంటె - పెంకె

కొండ్లి - తేలుతున్న ముత్యములను వానితో క

కొండొక - ఏదోయొక

కొలికి - సంకోచించి - తీరలోపమై

కొతుకునిద్దర - పట్టిపట్టనిదిద్ర

కొదమ - ఈడువచ్చిన - లేత

కొదమ - చిక్కు - వ

కొనకొని - ప్రయత్న పూర్వకముగా

కొను - పుచ్చుకొను

కొప్పెర - బాస

కొమరు - సోగసు

కొమలి - కొమ్మలి - క్రీలి

కొటంత - సప్తము

కొలుగొమి - సము - సరికిమాలినతనము

కొలుగొమి - కొయ్యకట్టనట్లు చేసెడు

కొలుగొమి - సరికిరాక

కొలది - హద్దు

కొలము - కులము

కొల్పెడు - పుట్టించెడు

కొలిక్త - కమ్మరివాడు నిష్పంచు పల్లము

కో

కోకొని - విన్నవమును వాని

కోగంగి- హన్యగాడు

కోరికలుచెడిన- కోరినట్లుకాకున్నప్పుడు

కొఱమీసము- కొననన్నగనుండుమీసము

కోలుపోయి- విడనాడి

కోవిదారి- దేవకాంచనవృక్షము

కౌ

కౌను- నడుము

కౌరు- రంగు

క్ర

క్రింతల- తోవలనందు

క్రిచ్చన- త్వరగా

క్రిమత- వరుసగా

క్రిమము- సత్త్వరములయారోహణా వరోహణానము

క్రిమ్రు- మ్రుల- తిరిగి

క్రియమూల్యము- కొనువెల

క్రియంపబడుచు- కొనబడుచు

క్రౌ

క్రౌలుగంటి- బెదురుచూపులయాడుది

క్రౌలెడు- ప్రకాశించెడు- మండెడు

క్రి

క్రియ- పని

క్రు

క్రుంగిలిన- పేదపెడిన

(కే)

కేవల- చంతకు

(కొ)

కొంజపులు- వింతరుచులు

కొన్న సపాయము- లేత జవ్వనము

క్ష

క్షణభంగురము- క్షణములోన శించునది

క్షణికంబు- మిక్కిలియస్థిరమగుదానా

క్షుద్రము- నీచము

క్షా

క్షాళితమై- కడఁగఁబడి

క్షా

క్షాత్రకందుకము- భూగోళము

భ్యా

భ్యాతి- కీర్తి

గ

గంగ- గంగానది

గంటముక్త వాతఃపనిముట్టు

గంటువడు- గాయముపడు

గంధవకవేళ- అధకరాత్రము

గడన- సంపాదనము

గడన పెట్టించు- లెక్క పెట్టించు

గడువు- నిరాకారంపబడినకాలము- అవధి

గతి- నడక- అవస్థ

గబ్బి- పొగరుబోతు

గభీరతి- లోతు

గభీరశుభ సంపాదకవగీతములు- హాయికలుగిరికేయుటకై జేవునివేడు

మః బాడడువేడుకపాటలు

గమి- సమూహము

గగితలు- స్త్రీలు

గలిబిలి- సందడి

గవాక్షములు- కిటికీలు

గా

గాడువు- గాలి

గాఢనిద్ర- ఒడలెఱుంగనినిద్ర

గానము- పాట

గాయకుడు- పాటకాడు

గారము- గౌరవము

గారాబు- గౌరవము

గాలిమేపరిపగ- గాలిందినుపామునకు శత్రువుగునెమలి

గి

గిటి- కుండ్రనిరేఖ

గిలికింత చక్కిలిగింత

గీ

గీటున- అనాదరమున

గు

గుంత- వల్లము

గుంపు- కట్టమీదియెత్తెనప్రదేశము సమూహము

గునగున- త్వరగా

గురికెదరు- మెల్లగాఁబరుపిడిపోయెదగు

గుబ్బల- చిన్నల

గుర్వెట్టు- గాఢనిద్రచెందు

గులాబు- ఒకవిధమగునెత్తిని సువాసనగలపువ్వు

గుహ్యచాపల్యము- చొకిరితనము

గ

గెడఁగూచుట- జతఁగూచుట

గెడపు- నడుపు

గే

గేయము- సంగీతము

గేస్తు- గృహస్థు

గొ

గొంతు- జంతు

గొంతెమ్మగోర్కులు- అందరానివానిపై నాశలు

గొడవ- అపద

గొడ్డు- నిష్ఫలమైన

గొనము- గుణము

గొబ్బిన- త్వరగా

గో

గోఁటు- ఒయ్యారము

గోడిగ- ఆడుగుత్తిము

గోరము- అపద

ఘ

ఘన- గొప్ప

ఘనత- గొప్పతనము

ఘనతకెక్కు- ప్రసిద్ధిచెందు

ఘోరము - కంచుతోఁజేయఁబడిన వాద్యవిశేషధ్వని

ఘనులు - గొప్పవారు

ఘా

ఘాతుకుల్ - చంపెడువ్యభాషముకలవారు.

ఘో

ఘోరము - భీకరము - అన్యాయము - చెడ్డ

ఘోరవృత్తి - కఠినవ్యాపారము

ఘోరవైరము - ఎడతెగనివిరోధము

ఘోష - ధ్వని

చ

చంద్రగతి - చంద్రునినడక

చపల - నిల్కడలేని

చమూనియంత్యగడ - కేనానతి నూయుభవగు నినుపదుష్ట

చర్మచర్మము - సముదడినదానినే తిరిగినములుట

చా

చాంచల్యము - నిల్కడలేమి

చాపలము - నిల్కడలేమి

చారులు - రహస్యముగాఁజేయుచు రాజసకులోకవాతకఁజేల్పునారు

చి

చింతచిహ్నము - విచారముయొక్కకాంతిమాసిన

చింతాకారణము - విచారహేతువు

చింతించు - ఊహించు

చింత్యము- ఆలోచించవలసినసంగతి

చికిత్సకులు- వైద్యులు

చిచ్చు- అగ్ని

చిటికె- చిటికెవేయునంతకాలము

చిట్లించుకొన్న- కోపవికారములోఁగూచికనయెడల

చిడిముడి- కోపము

చిత్రము- చిత్రరపు

చిరము- దీర్ఘకాలము

చిలుత- చిన్న- బిడ్డ

చిలుకలకొలికి- అందమగునీ

చిల్లగింజ- నీటికొండ కేచుకొనకవిధమున వృక్షగీజము

చిల్లర- కొంచెము

చిల్వ- పాము

చిప్రకలు- బేడ మొదలగుకొద్దనాణములు

చిహ్నము- గుర్తు

దీ

చీకటికొంగయచ్చుమచ్చదారి- చీకటికిశ్రమివగుచందునియొక్క పరి

తిలింబముపోల్కిగల కన్నులుండుపించెముగరించిన నెమలి

చీకటితప్పు- రంకు

చీకటినడంగనక- చీకటిలోనడుచువిధము తెలియక

చీకటియందొడరి- బొనుకాద నెడుమాటలు కాగిదపుముక్కలపైవారి

యొక పెట్టెలోఁగలిపియుంచి చేతికివచ్చినచీటినిదీసికొని దానిప్రకారముచే

యప్రచారంబించి

చీకలు- వ్యాధులు

చీకచిటుకుమన్న- ఏమాత్రముచెప్పజే నప్పటికిని

చు

కుంబించు- ముద్దిడు

చె

చెచ్చర- త్వర

చెట్ట- కీడు

చెడుగొట్టు- దుష్టులు

చెనక- తిరస్కరింపఁగ- ఏదిరింపఁగ

చెనటి- కఠినులైన

చెయినములు- ఇంద్రియవ్యాపారములు

చెలంగ- బప్పుగా

చెలి- ప్రియురాలు- ప్రియుడు- స్త్రీ

చెలిమిచే- హితులోదాచుటచే

చెలియ- స్త్రీ- చెలికతె

చెలువ- అందకతె

చెలువడఁచు- రూపుమాపు

చెలుపు- అందము

చెలుపుడు- మగఁడు

చెలువున- తీరున

చెల్లగే- భర్త

చెల్లెను- లేకుండెను

చెల్వము- అందము

చెల్వ్- మగని- గీతని

చే

చేకురు- లభించు

చేకూర- దొరకినయెడల

చేకొను- పుచ్చుకొను

చేగలమెకములు- ఏన్లులు

చేడె- స్త్రీ

చేడ్పడ- తొట్ట్రపాటుచెంద

చేతొడవు- చేతికిఁదొడఁగికొనుదుస్తు

చేయివినరవచ్చు- జెలఁగినాయముకడ- న్యాయవంతులవలెఁజరిగిపోవచ్చు

చేవత్తి- చేతఁబట్టుకొన్నదీపపువత్తి

చౌ

చౌర్యము- దొంగతనము

చ

చందము- తీరు

చందానక- తీరునన్

చందు- చంద్రుఁడు

చందుకోయినులు- చంద్రోహిణులు

చక్కటికి- ఒద్దకు

చక్కపచుక- కుదుచుక

చక్కాడు- బాగుచేయు- నాశనముచేయు

చక్కి-లిగింతలు- నపుపుట్టించునట్లు వయవముతాకుఁట

చదల- ఆకాశమున

చమపర్ల- విద్వాంసుల

చనదు- కూడదు

చబుకు- కొరడా

చయ్యన- దబ్బున

చలము- కోపము-పగ

చలివెల్లు- చంద్రుఁడు

చలువబొట్ల- చెమ్మట్ల

చుండము- సగముతోడపాఁకుఁ దొడఁగికొనులాగు

చా

చాగు-కీ-భళికా

చాడి- కొండెము.

చాద్దన- తీరున

చాన- క్రీ

చామ- క్రీ- శ్యామయను సేరుగలయొక మట్టి చెట్టు

చాయల- విధముల.

చాల్పులు- వరుసలు

చావుదూవు- చచ్చినవారింగొంపోవునపుడు వాయించు వాద్యము

చు

చుంచు- చిత్తెలుక

చువక- మెత్తనినన్ననినిడుపాటి చిన్న రెమ్మ

చూ

చూకురు- దుఃఖము

చూడికి- చూపు

చూపట్టదు- తోపదు

చూపలులు- చూచువారు.

చొ

చొక్కుపాటు- పరవశత్వము

చొప్ప- మాగణము

చొరవ- సాహసము

జ

జగదానందకరుడు- సూర్యుడు

జనని- కన్నతల్లి

జర- ముదిమి

జరత- ముదిమి

జవము- వేగము

జా

జాగరూకత - కాలజ్ఞానము
 జాగ్రత - మెరుకున
 జానకి - సీత

జి

జింక - లేడి

జిగి - కాంతి

జిగియ్యమర - ఇంద్రియముల స్వాదీనవచుకొనుట
 జిగి - జాన్మహారాజుయొక్క జ్యేష్ఠసోదరుడు

జీ

జీనువ - ఒకపక్షి

జీవగట్ట - జీవనోపధము

జీవసాధము - జీవములుండుచోటు

జీవింప - బ్రతికింప

జీవుడు - ప్రాణి

జె

జెట్టి - మల్లయుద్ధముచేయువాడు

జ్జ

జ్జేలరుసిమిన్న - నారదమహర్షి

జ్జా

జ్జా - తెలివి తలంపునకుదెచ్చుకొనుట

జ్జా

జ్జాతి - చాయాదుడు

జ్జానులు - తెలిసినవారు

జ్యే

జ్యేష్ఠము- గ్రీష్మక్రతుః వందలి మొదటిమాసము

జ్యో

జ్యోతిషికులు- జ్యోనులు

జ్వ

జ్వరము- వేడి

జ

జంట- జత

జగముకన్ను- నూర్యుడు

జగముతల్లి- పార్వతి

జతనము- ప్రయత్నము

జన్ని- నన్నిపాతము

జన్నిగట్టు- బ్రాహ్మణుడు

జబ్బయిన- కాంతితగ్గిన

జమిలిముక్కాలి- తుమ్మెదయొక్క

జముడు- ప్రాచుర్యంపించుచేవత

జా

జాడ- పోల్కి- దారి

జాబిలిపతిమనగ- చంద్రప్రతిబింబమను భూషణము

జాలకట్ట- కిటికీ

జు

జుట్టుపులుగు- నెమలి

జూ

జూక- ఉత్సాహము- ఆనందము

జోగము- మనస్సునిశ్చలముచేయుట

జోగులు- యోగులు

జోటి- స్త్రీ

జోతి- వెలుగు

టక్కరి- మోసగాడు

ట

టెక్కియము- జెండా

టె

టె

టైబరు- ఇటలీదేశములోనియొక నది

తాయి- స్వరస్థాయి

తా

తా

తాబము- తలనుమించిన వేషము

తాగుతి క- గడ్గదస్వరము

తాప్పి- దాహము

తాబ్బు- ధనము

తాస్సిన- అలసిన

తా

తాచు- దాచు

తాలు- కాంతి- పలక

తా

డిందు- అడంగు

తా

డెందము- గుండె

తా

తంజావూరుపడియెద- శ్రమపడెద

తండుగోల- తేడ్డు- తండలు- పడవపెత్తనగాడు

తక్కువారు- తక్కువువారు

తగ- బాగుగ

తగవు- నాయము- నీతి

తగిలి- అభిలాషపడి

తగు- గొప్పస్థితిగల

తగులమందినవాడు- కాముకుడు

తగులు- పొందు- అనురాగపడు- అనురాగము

తడబడిన- తోచకున్న

తడవు- కాలము- చిరకాలము- ఆలస్యము

తత్తుడులు- గుట్టములు

తద్దయు- మిక్కిలి

తనక తముదిండిపగచూళ్ల - తనకుఁగానణమగు కట్టిన నగ్గియొక్కభవజ

రూపమగుపొగవలనబుట్టు మేఘములయొక్క

తనమసి- తానువయోగించుసిరా

తనరారె- ఒప్పెను

తనరు- ప్రకాశించు

తనస్థితివిశేషమునకువలనుగడించి- తనదైశ్వర్యమభివృద్ధిచేయునట్లుపాటు

మువెతకి

తనిపెడు- సంతృప్తిపొందగ

తనియు- తృప్తివడు

తనువు- శరీరము

తన్వి- సంతృప్తి

తపసి- ముని

తప్పముల్లెలు- వట్టిసంచులు

తప్పకొందుకినటుల- ఆవిధముగానుభావతెలియకుండుడు

త ప్తమగు- కాల్యబడిన

తబము- తపస్సు

తమి- వలపు- కుతూహలము

తమ్మిచూలి- బ్రహ్మ

తమ్మిపగతుడు- చంద్రుడు

తమ్ములు- పద్మములు

తరుణము- అవసరము- లేత

తరుణత్వము- యౌవనము

తక్కించుకొనుచు- ఊహించుకొంచు

తల్ల- ప్రయాణమగు

తలితన- చచ్చినయెడల

తటి- కాలము

తఱుగు- తగ్గు

తఱుము- వెంబడించివరుగెత్తించు

తలగి- విడిచి

తలకొనుడు- పూనుకొందు

తలపోసి- తలచుకొని

తలపంపు- చిన్నతనము

తలారి- కావలివాడు

తలిరు- లేత- చివురు

తలిరుకై- చివురువంటిచేయి

తొనుననతెట- పైకినంతోపమువలె గన్బడుదుఃఖము

తొన్నరులు- దొంగలు

తా

తాత్పర్యము- కోర్కె

తానము- స్నానము

తామరల- వడ్డముల
 తారతమ్యంబు- వాసి
 తారలు- నక్షత్రములు
 తారనమై- చెంతకువచ్చి
 తారు- తిరుగు- నటించు
 తాదాశ్రయము- యావనము
 తాలెచ్చెడు- ధరించెడు
 తావకీన- నీయొక్క
 తావు- చోటు

తి

తిమ్మనికన్న- కోతికన్న
 తిరపగాంధు- బిచ్చగాంధు
 తిరగబడెడు- మాటెడు
 తిరుగుబాటు- మార్పు
 తిలకింపక- చూడక
 తివురుట- యత్నించుట
 తివురుము- కుతూహలపడుము

తీ

తీండ్రమైన- తీక్షణమైన
 తీతువు- ఒకవిధమైనపక్షి
 తీరని- పోనని- చేయకవిధిలేని
 తీరము- ఒడ్డు
 తీరు- విధము
 తీరిన- కడచిన
 తీవ్రోన్మాదప్రకృతి- మిక్కిలిపచ్చిగురము
 (తి)

తు

తుంట- చెడ్డ

తుంటరి- చెడ్డ- దుష్ట

తుచ్చకామచేష్టలు- పనికిమాలినపోకిరిపనులు

తుట్ట- తుట్టపాము

తునిమి- చంపి

తురితముగ- త్వరగ

తుఱుమ- ముడువ

తుల్వ- దుర్బుద్ధికలహాడు

తూ

తూపు- బాణము

తూము- నీళ్లుబెటికివచ్చునట్లు ద్వారమేష=చికకట్టినకట్టడము

తూలిన- చొక్కీన

తృ

తృప్తి- సంతృప్తి

తె

తెంపున- సాహసముతో

తెక్కరీండ్లు- మోసకాండ్లు

తెగదీయదాయె- తూలగొట్టదాయె

తెగబడునపుడు- పూనుకొన్నపుడు

తెగడజొచ్చు- నిరసించు

తెట్ట- తేనెపట్టు

తెమ్మెర- చల్లగాలి

తెరలు- తొలగు- బయలుదేలు

తెఱగు- విధము

తెఱవ- ప్రి

తెలిపులుగులు - హంసలు .

తెలుతటి - చదువు చెప్పనపుడు

తెన్నులు - రోగములును

త్రే

తే - ట్ల - తే నెట్లగల

తేజము - కాంతి

తేజగిలు - ప్రకాశించు

తేజ - గుఱ్ఱము

తేది - సారమాసమునందలిదినము

తేరు - రథము

తేలు - మీదికివచ్చు

తై థి గులు - తిథిమున కేగువారు

త్రో

తొగలరాయని - చంద్రుని

తొగలు - కల్వలు - సమూహములు

తొడగె - మొదలుపెట్టె

తొడరి - కలిగి - ఏదిరించి

తొడువబడియె - అలంకరింపబడియె

తొడ్డు - ఉడుపు

తొత్తు - బానిస

తొయ్యలి - స్త్రీ

తొటగి - విడిచి

తొటగిన - లేని - విడిచిన

తొలిటెంకి - మొట్టమొదటస్థానము

తొలిదిన - మూర్ఖుడినకు -

తొలిబాము - పూర్వజన్మము

నొలిమచ్చు - మొదటమాదిరి

నొవల - కల్వల

త్రో

త్రోచబడియె - కానబడియె

త్రోచునట్లు - అగవదునట్లు

త్రోతెంచు - కనబడు

త్రోడు - సాయము

త్ర

త్రాపాపారముల్ - సిగ్గునుచదాపులు

త్రా

త్రాచు - పగడగలపాము

త్రి

త్రిప్పటంబడు - తిరుగులాడు

త్రో

త్రోక్కుడు - బాధ

ద

దండ - చెంత

దండనవిధి - తిక్కనకృత్యము

దగ - దప్పి

దనుక - నలుగురు

దబ్బ - దభణ్

దబ్బటి - కల్లచెప్పవాడు

దమ్ము - పాపము

దయాళుడు - కరుణాస్వభావము కలవాడు

దయ్యము- దేవత- పితాచము- పాపముచేయుటకుఁ బ్రేరిపించుదేవత
 నరి- నిష్ఠ- హస్త- చెంత
 దర్శనము- దశానము
 దశానము- అద్దము
 దశముల- నేనల
 దవు- దూరము
 దవ్వ- దూరము

దా

దాడి- దండెగుట్ట
 దాది- పాలిచ్చి పెంచుస్త్రీ
 దాని- స్త్రీయోపేట్రాయుక్త
 దాపు- దగ్గర
 దాయము- తిలపిండునుండి రానలసినయాసి
 దారిద్ర్యభరము- పేదరికపుబరువు

ది

దిగంబకులు- దినమొలవాట
 దిట్టపు- ధైర్యము
 దిట్టవనము- ధైర్యము
 దినుసులు- వస్తువులు
 దివి- స్వర్గము
 దివ్య- దైవసంభందమైన
 దివ్యమూర్తి- అతిసుందరుడు
 దివ్యమూర్తి నధికులుపురుషులు- ఎక్కువు బలముంటచే మగవాండు
 దివ్యమూర్తి
 దివ్యమూర్తి- వేల్పునాటి
 దివ్య- దీపము

దీ

దీనుడు- దుఃఖించువాడు

దీవోతు- వసిష్ఠులనెందురు

దు

దుఃఖమేలు- మనోవికారముకలిగించు

దుండగము- కీడు- నేరము

దుండగీడు- దుష్టాచు

దుమకు- దుష్ట- కీడు

దుష్ట- పనము

దుము- ఘోరి

దుర్దశి- శోకించు

దురము- యుద్ధము

దురాము- శరణము- కూడదనుట

దురితము- పాపము

దుష్ట- నొప్పియుపశాంతించునట్లుతాగుట

దుష్ట- కు- చెడుచని

దుష్ట- దుష్టముపక్షానిష్టవిజయము - చెడుగునోర్చి గొట్టినము

దుష్ట- దుష్టముపక్షానిష్టవిజయము

దుష్ట- దుష్టముగూడు

దుష్ట- దుష్టముగూడు

దు

దుఃఖించు- అభివ్యయమొనరించునట్టిది

దుఃఖించు- నింద- నిందించు

దుఃఖించు- నిందించు

దు

దుష్టము- సాటి

దృష్టి- చూపు

దె

దెబ్బ- చప్పున

దెను- అవస్థ

దే

దేవర- దేవుడు

దేవునికంటె సునెకముత తేనెగా విందుట- దేవుని ప్ర

తిరూచానముగా విందుటను శ్రేష్టములు

దేవుని యూపుక- గాలి

దై

దానము- వేల్పు

దానము- వేల్పు- అదృష్టము

దొ

దొంగనెట్టివ- మోసము చేయు పనికిమాలిన పొట్టిగుడ్డుము

దొడ్లగొనములు- సమ్రాజములు

దొనగు- నేరము

దో

దోనె- తప్పు

దోయి- జత

దోరగాయ- సగము పండినకాయ

దోషి- నేరము చేసినవాడు

దా

దాజన్యము- కూరత్వము

దాభాగ్యములు- పేదలు

ద్ర

ద్రవరూః సూ - నీటివలెనున్న
ద్రవ్యము - ఇంద్రియము

ద్రా

ద్రాక్షానవము - ద్రాక్షపండ్లసారాయి

ద్రో

ద్రోబ్యుక్ - పడవేయును

ద్రో

ద్రోహము - నేరము - పాపము

ధ

ధరణి - భూమి

ధమకంబు - స్వభావము - న్యాయము - శుభ్యము

ధవళిమ - తెల్పు

ధి

ధిక్ష్తప్రణామాలి దీక్షుకనేదనలు - తాపలచినవారులన్న నిరసింపగావ
చ్చినగొప్పబాధలు

ధీ

ధీరులు - ధైర్యవంతులు

ధ్వంసంబు - పాడు

న

నకనకలు - నన్నదనము

నక్కనైచ్చము - అతివికారము

నక్కెడు - ఒదిగెడు

సగురు- కోట

సగురె- ఇంద్రదనుస్సుసంధు

సగురు- సప్తచు

సగురు- హన్యము

సగురు- లేనిదున్నట్లగపచుట

సగురు- నెమలి

సగురు- నడక

సగురు- వచ్చు

సగురు- మధ్యను

సగురు- అధిక రాత్రము

సగురు- గుల్లతో బ్రాకునీటిపుగుగు

సగురు- పువ్వు

సగురు- పువ్వువంటి శరీరము కలయాడుది

సగురు- మనస్సుడు

సగురు- నా శరీరమును

సగురు- సన్నగూరిచి- సన్నగూరికి బెచ్చుకొనుటకు

సగురు- కనికరింపజగిన తుమ్మెద

సగురు- శిక్షవిధింపబడిన పాపులుండులోకము- భూరము

సగురు- మనుష్యులకుఁ దెలియక నరక మందున్నది

సగురు- రాజసక్తిలు

సగురు- వింటినా రితగిలించుగాడి

సగురు- మిక్కిలి

సగురు- బ్రహ్మ

సగురు- ఒప్పు

సగురు- సరస్వతి

సగురు- నెత్తురు

నాకొకఁడు - మృత్యుదనము

నాపి - కొక్కఁడు

నాహి - కాదు

నా

నాఁగి - అనఁగా

నాకుసీతదా - విడువఁడు - నేబ్రతుక నని తెలియుఁడు

నాగరికత - మోటతనము లేమి

నాట్యప్రవీణత - ఆటనేపుక

నాశము - ముద్రింపఁబడిన రాగి మొదలగు లోహముల విఠ

నాతి - స్త్రీ

నాదురాగ్రహభూతము - నాదుష్టకోపమునుపిశాచము

నాన - సిగ్గు

నానఁబాలు - నానలియ్యము

నానాగతులు - అనేకవిధముల

నామము - పేరు

నామకరణము - పేరు పెట్టెడు కమకము

నాయకి - వలపుకలె

నాయకుఁడు - వలపుకఁడు

నాయము - న్యాయము

నాయానసంపాద - సద్గ్రంథముననుమి

నారికాయలు - విరితాగ్రామ రాపిడిచేఁగల్గుకాయలు

నారీస్వభావము - స్త్రీనైజము

నాలిముచ్చ - కపటి

నాశ - దేశముల - సరముల

నావ - ఓడ

నావికుఁడు - ఓడవాఁడు

ని

నింగి - ఆకాశము

నించెడు- నిందించెడు

నిక్కపు- నిజమైన

నిక్కమగుదుఃఖమేలురాణి- మనోవికారముకలిగించుచుండుదా

నిగమము- వేదము

నిగుడు- నిక్కు- చెల్లరేగు

నిచ్చయంబు- నిశ్చయము

నిచ్చలపు- కదలని

నిచ్చలు- ఎల్లప్పుడు

నిజమతి- నిజముపల్కువాడు

నిడు- దీఘమ్మైన

నిత్యుండు- దేవుడు

నిద్దము- సుఖమూర్తముగా- నునువుగా

నివుణుడు- నేపథి

నిబ్బద్ది- నిజము

నిమిత్తమ- కారణము

నియతి- ఆజ్ఞ

నియమింపంపడయ్యెనే- శాసించుకన్నయెడల నెంత బాగుండును

నిగపరాధిశయము- నేరములేము

నిగపరాధిత్వము- తప్పులేము

నిగపరాధుల- నేరములేనివారల

నిరసించు- తిరస్కరించు

నిరాకరించు- అనాదరణముచేయు

నిరుపమముగ- సాటిలేనట్లుగా

నిరూఢిగ- నిశ్చయముగ

నిరూపించవలయు- కనుపచరవలయు

నిరూపింపబడుచు- నిర్ణయింపబడుచు

నిజాయము- పూనిక
 నిభాగ్యవేళ- దారిద్ర్యదశ
 నిశ్శీతి- వెలుపులేమి
 నిమిశ- కట్టి
 నిర్వహితు- నెరవేరుక- నిల్పుకొందు
 నిర్వృతి- నుఖము
 నివేదనములు- సమవేశములు
 నివ్వెట- ఆశ్చర్యము- భ్రాంతి
 నిశ్శ్రేణి- నిశ్చయ
 నిశ్శూక- స- శయములేమి
 నిశ్శూకము- చప్పుడులేనియముగు
 నిష్పక్షమై- కూడని- లగని
 నిష్కృతి- విడుదల
 నిహతమై- అణచబడి

నీ

నీచులయవగిపోవుదురు- నీకంటె అంతానీ నశించెదరు
 నీచులు- సులభము
 నీచప్రవాహము- తున్ననననము హాస్యవత
 నీచసోపానములు- క్రింది మట్టులు
 నీటగల్పెదవా- పాడుచేసెదవు
 నీసావనమగుగుడి- దేవాలయమువలె విశ్రమగు నీశరీరమునూ
 నీరసము- బలములేనివారు
 నీరాటములు- జలక్రీడలు
 నీర్వృత్తి- దప్పికొని
 నీర్లుట- చచ్చుట

సు

సుడులు- మాటలు

సుచుపు- లోపములేమి

సున్ని- గొట్టెబొచ్చు

సుల్లు- మాటలు

నూ

నూగు- లేత

నూత్నాచారము- కొత్తవాడిక

నూల్కాను- పొందిన

స్వ

స్వసహాయము- రాజుచేనుండుతాళసచిహ్నము

స్వసహాళి- రాజకిరీటము

స్వస్థి- రాజులార

నె

నెక్కొ- ౧- కిండి

నెక్కొలుపపు- చేయపు

నెగడి- వ్యాపించి

నెగులు- నొప్పి

నెచ్చలి- నేహితుడు

నెచ్చింసబడి- వెడలగొట్టబడి

నెచ్చింస- ప్రియత్నించు

నెత్తావి- సువాసన

నెనరు- దయ

నెపంబు- మిష

నెముకుట- వెదకుట

నెమ్మ ప్రేమ
 నెమ్మలను ఎముకలను
 నెరువబడిరి- చేయబడిరి
 నెర్వి- ఒకానొకపట్టణము
 నెఱ- ఎక్కువైన
 నెఱపు- వ్యాపించు- పెట్టుకొను- చేయు
 నెఱి- వలెను
 నెఱులు- తలవెందుకలు
 నెల- చంద్రుని
 నెలకొందువు- ఉందువు
 నెలపు- ఉన్నిపట్టు

నో

నేనేనేను- నాకుఁ బ్రేమనాయుండు నన్నును నిచ్చుకొనుచున్నాను
 నేమము- నియమము
 నేరము మోమునెదు- నొచ్చునొచ్చు నొచ్చునొచ్చు
 నేలపుర్వా- లోకమునుధ్వు

నో

నై చ్యము- కొంచెపుతనము
 నై బముగ- నహబముగా

నో

నొగులు- నొప్పి
 నొడవిన- చెప్పిన
 నొనల్లను- నుదుల్లను

నో

నోము- వ్రతము

స్వామీశ్వరము - స్వామీశ్వరమునందు తీర్థాలస్యమగుట

५

25-26

పద్య కే. చంద్ర కే.

పటిమ- శక్తి

పట్టి- బిడ్డ- బిడ్డడు

పట్టు- తేనెపట్టు- నిఘానస్థానము

పరింప- చదువ

పడఁతి- పడఁతుక- (స్త్రీ)

పడక- శ్రమపడక

పడకుండెడు- కిట్టకుండెడు

పడగ- జెండా

పడసిన- పొందిన

పడచు- కన్నియ

పరిఁతుడు- గొప్పస్థితినుండి వడినవాడు

పరివ్రాజాంగు- పెరిమిట్టప్ప నిరచుచున్నచని వ్రతము

పత్తెచ్చము- అగవడుట

పదంపడి- మఱియు

పదపడి- మఱియు

పదను- వాడి

పదము- శబ్దము. అడుగు

పద్మన- పూన్నితో

పద్మబాంధవు- సూర్యుని

పనికిరావు- కార్యమునకుఁజోతలేవు

పనిపడనంతకు- అక్కరకలుగనంతదాక

పనిపడి- మిక్కిలి

పనివాంఛనలే- పనిచేయుటకుఁ బనివాంఛన వారిలేరున

పనుపడనప్పు- పనికిరానిసమయమున

పన్నికము- సృష్టి

పన్నిదము- పండెము

పన్నుచుట - కల్పించుచుట

పలుకు - ప్రభువులు

పబ్బలి - నీటియొడ్డునబుట్టినొకచెట్టు

పరగుట - ప్రవర్తింపుట - ఒప్పుట

పరము - నేహమువిడిచినపదప జీవుడుండు గోకము

పరికించితి - కనిపెట్టితి

పరికించెనేనియు - చూచినయెనిల

పరస్పరమా - ఒకరినొకరు

పరిగణింపబడు - ఎన్నబడు

పరిగియ - చిటుచేప

పరిణయము - పెండ్లి

పరిపూర్ణత - నిర్వాణము

పరిపూర్ణతారావు - లోకములేనిదానవు

పరిమళము - సువాసన

పరిమాచకవలయు - చంపవలయు

పరిశీలింపబడవు - బాగుగనొనచకబడవు

పరిసిన - చెడిన

పరువడి - మిక్కిలి

పరుసమైనవాయి - పరుమాక్షరము

పర్యాయములు - సార్లు

పర్వతశిఖరము - కొండతల

పఱచుట - వ్యాపించుట - పరుగిడుట

పలుకుట - దూకుముపైకిదెలుపుట

పలుదెలులు - పెదవులు

పలువుర - అనేకుల

పల్కులు - దైవసోత్తమాలు - పూజలు

పల్లవీ- పావురమెగరుట

పల్లవి- పాటయొక్క తొలిభాగము

పశువులు- అజ్ఞానులు- నాల్గుకాళ్లతో కలగలజంతువులు

పన- బలము- చవి

పసరము- పశువుల

పసాదము- ప్రసాదము

పసిండి- బంగారు

పస్తుపడిన- తిండిదొరకకున్న

పా

పాంపసు- నీజాతునిశత్రువుగనుక ఘనము

పాతపరిచయము- చిరకాలమునుండియున్న యలవాటు

పాటవము- శక్తి

పాటు- అవస్థ- శ్రమ

పాటుపడు- పనిచేయు

పాటుమానిసి- కాయకష్టమున బ్రతుకువాడు

పాడుచున్న గోళములు- కేవలమందుభులు

పాడుపాత్ర- పనికిమాలిన నటి

పాతకము- పాపము

పాతరలు- నాట్యమాడు స్త్రీలు

పాతివ్రత్యము- పెండ్లాడినవానిదప్పనితరునింగూడకుండువ్రతము

పాదిరిల- పాటలీవృక్షముల

పాడుకొనియె- నాటుకొనియె

పాడుకొలిపె- పుట్టించె

పానము- ప్రాణము- త్రాగుట

పాయము- యావనము

పారిజాతము- ఒక పూల మొక్క

పావకాతి- పాతివ్రత్యదేవత

పాశ్వాము- ప్రకా

పాటుట- రణరంగమునుండి ధయవడిపరుగెత్తుట

పాటుసోము- చంచలసుఖము

పాలిన- కాంతిచెడి వెల్లనైన

పాశము- విధము- అనుకూల్యము

పావన- ఫలితమైన

పాశంబు- కట్టుతాడు

పాషాణము- రాయి

పి

పిండు- సమూహము

పితాపుత్రవిశ్వేషకారణ- తండ్రికింగొడుగునకు నైవరముపుట్టించు హేతు

వశితుడునిపై- తండ్రియందు

పిద్వరము- పితృమునఁబుట్టువరము

పిన్నవయసురకము- పడుచువారు

పిలువడు- తగ్గిన

పిలిచితే- పిలిచితివా

పిలుకుమారి- నశించి- చచ్చి

సిల్లలారారండు- లొట్టియనునూదిబిలమునజొప్పించునట్లువచ్చుట

యసాధ్యంబగు- ఈరెండునుఁజిస్తువేదవాక్యములు

పిల్లికన్నురతనము- వైదూర్యము

పిసినారి- లుబ్ధు

పిసిగొట్టు- లుబ్ధు

పీ

పీకులాట- శ్రమము

పు

పుడమిరాలుపుమిన్న- శ్రేష్ఠభూపతి- శ్రేష్ఠశక్త్యము

పుడమి - భూమి

పుడుకుచు - అంటుచు

పునెము - పుణ్యము

పున్నియము - పుణ్యము

పున్న పుంగాన - ధర్మాకరణ్యము

పురి - పట్టణము - నెమలిపించెము

పుకుడు - సాటి

పులుగు - పక్షి

పువ్వు - చేతుదపుకలచెంత నేలరాడునో

పూ

పూజ్య - మన్నింపదగిన

పూనులకు - ప్రయత్నములకు

పూణకముగ - వెలితిలేకుండునట్లు

పూర్వపు - ముందటి

పు పుణ్యోదీ శ్రీ

పె

పెంజటి - గొప్పచెడి

పెంజరుగుచు - స్వర్ణచేంద్రవహనాక

పెంపు - కీర్తి - అభివృద్ధి

పెక్కుమాక్లు - పలుసార్లు

పెచ్చు - అధికము

పెచ్చుగ - అధికముగా

పెట్టు - ఈవి - దెబ్బ - పూనిక

పెడబడి - గుటితప్పి

పెద్దతనము - మనలితీకము

పెన్ - పెద్ద

పెనగొనియె - మలిపడియె

పెను - పెన్

పెనుచు - రక్షించు

పెనుచుట - పెంచుట

పెనుపడ - వృద్ధిపొందగా

పెన్నుదు - పాపశాపధి

పె - ఇతరమట - ఇతరవస్తువుయొక్క

పెరయ - వ్యాపించగా

పెరిమ - పీఠము

పెరిగెను - అర్థమైన - విశదమైన స్వభావముగల

వే

వీర - వీరుధాలు - దరిమ్రుడు జ్ఞానహీనుడు - దుఃఖి

వేదలై - తక్కువువిల్వకలవై

వేరు - కీర్తి - హారము - నాకుము

వేరుచు - అతిశయించు - ఒకదానిపైనొకటిపెట్టు

వేరేదిన - కీర్తికెక్కిన

వై

వై - తరువాత

వైకొను - సెదిరించు - కలుగు - తెచ్చుకొను

వైడి - బంగారు

వైరు - చేను

వైవాసిచూపులనుండి సుఖపడజూచుట - ఇతరులుపొందు భోగముతా

నుభవించునట్లునుకొంటు

పా

పొంగించు- ఉడికించు

పొంగు- సంతోషించు

పొంత- వారి

పొక్కు- దుఖము

పొక్కు- గర్వము

పొగలు- విచారము- దుఃఖము

పొడగంటివే- చూచితివే- చేమఱుబూచితివే

పొడగొంచు- చూచు

పొడమించు- పుట్టించు

పొడము- పుట్టు

పొడచు- ప్రసరింపజేయు- ఉదయించు

పొత్తము- పుస్తకము

పొదువబడిన- పట్టుకొనబడిన

పొదుపు- మిత్రవ్యయము

పొనరుచు- చేయుము- ఉప్పుచు

పొరయః పొర

పొరవోవబాలదు- పొరపాటుకానేరదు

పొరింబారి మూటిమూటికి

పొర్లిక- ప్రవాహము

పొలలి- పొలంతుక- స్త్రీ

పొలపు- సొగసు

పొలయ- చాన

పొలకులుక- ప్రతిభాకొరము

పొలయించు- దేలుచు

పొలము - నశించె

పొలిపోవు - నశించు

పొలుపాడు - ప్రకాశించు

పొల్పారు - ప్రకాశించు

పొల్పిమారు - ప్రకాశించు

పొసగు - బిచ్చ - కడుగు

ప్రకాశ

ప్రకాశము

ప్రకాశించు - ప్రకాశము చేయుచు

ప్రకాశము - ప్రకాశము

ప్రకాశము - ప్రకాశము

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశ

ప్రకాశము - ప్రకాశము

ప్రకాశ

ప్రకాశము - ప్రకాశము

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రకాశించు - ప్రకాశించు

ప్రక్కకుఁదప్పట- వ్యభిచరించుట
 ప్రచురము- వెల్లడి
 ప్రక్షాళన- మిక్కిలియఁజిగిపోయిన రాయి
 ప్రణతులు- నమస్కారములు
 ప్రణయవిందులు- హితముచేయుబొట్టు
 ప్రణయములు- దండములు
 ప్రణతింతె- కొనియాడుదురె
 ప్రతిగ- మాటుగా
 ప్రతిఘటించునేని- ప్రతికూలించినయెడల
 ప్రతిఘోషించుట- అచ్చఁతీయించుట
 ప్రతిదివస జీవితము- ఎల్లదినమునందలి బ్రత
 ప్రతిదుష్ట వివరము- ఎల్లచెడ్డసందు
 ప్రతిపదార్థము- ఎల్లవస్తువు
 ప్రతిఫలములు- మాటులాభములు
 ప్రతిబంధము- అడ్డు
 ప్రతివాదులు- విరోధులు
 ప్రతిష్ఠ- కీర్తి
 ప్రతిష్ఠ- ఎదురుచూచుట
 ప్రత్యక్షచేనతవు- కనులకగవడు వేల్పువు
 ప్రత్యక్షరము- ఎల్లయక్షరము
 ప్రత్యేకము- వేర్వేలుగా
 ప్రధానము- పెద్దస్థితినికాయించుకొనుట- ముఖ్యము
 ప్రబలు- వృద్ధిపొందు
 ప్రభావము- ప్రాప్తపొడుచువేళ
 ప్రభువుచేత- భిస్తుచేసినమేలు
 ప్రభుత- దొరతనము
 ప్రమాణము- ఓట్టు
 ప్రమాసకరము- భాధవచెడునది

ప్రయోజనములు- కార్యములు
 ప్రవర్తింపబడె- నడువబడె
 ప్రశస్తామిత- శ్రేష్ఠమైనట్టియు హస్తాంతరము
 ప్రస్తుతి- పొగడ్త
 ప్రస్తుట- స్పష్టమైన

ప్ర

ప్రచమవులకొనల ఉపనిషత్తుల
 ప్రచినవృక్ష దృష్టశిఖరముల- తూపునందలి వెట్లకొన్నినద
 ప్రజ్ఞత- ఎక్కువతెల్వి
 ప్రజ్ఞల- తెలిసినవారల
 ప్రాగోద్యములు- ప్రాగహింసచేయునవి
 ప్రాగోక్తామణవేశ- ప్రాణముపోయినతక్షణము
 ప్రాపు- రక్షణము
 ప్రామదు- బానిసడు
 ప్రాయము- యావనము
 ప్రాయశ్చిత్తము పాపముపోగొట్టుకొనుటకుఁ జేయునవిము
 ప్రారంభమొనరించు- మొదలిడు
 ప్రానికంచు- కోరు
 ప్రాల్మాలి- సోమరితనముపొంది

ప్ర

ప్రియముగ- ఇంపుగ
 ప్రియుడు- మిత్రుండు- మగడు

ప్ర

ప్రేమ-డి- ప్రేమ
 ప్రేరణ- పురికొల్పుట

ప్రా

ప్రాశస్త్య- సూర్యుడు
ప్రాశస్త్యవేల్పు- సూర్యుడు

ప్రా

ప్రాతాహవచా- ప్రాతాహవచ

ప్రా

ప్రా- రీతి

బ

బంగతుపూసినట్టికీడు- ధనవంతులగువాళ్లు
బంగారుపలవంత- బంగారుపలవంతముననున్నదుఃఖం.
బంటింపక- మిక్కిలియలక్ష్యముగా
బండ- తాయి
బండ్ల- వసు
బందాలు- బెట్టబడ్డవాళ్లు
బందీ- చెల
బంధిగము- చెల
బంధుగుల- బంధువుల
బంధుచిక్కిన- మిక్కిలికృశించిన
బంధువు- బంధు
బట్టి- నత్తము
బట్టిబట్టి- శ్రమపడ
బట్టి- భక్తి
బదులుపక్కదేని- ప్రత్యుత్తరమిచ్చినయెడ.
బుధియు- చెవిటివాడు
బుద్ధు- చతుస్కుబుద్ధివాడు

బయలు- ఆచారము

బరి- దొంగ

బరిపోవు- పోగొట్టుకొను

బల్- గొప్ప

బలంగంబు- జ్ఞాతిబంధుసమూహము

బలిమి- శక్తి

బలు- గొప్ప

బలెన్- తీరున

బల్మి- బలవంతము

బవిసి- గౌరవము

బా

బాకా- సుమీరనాద్యవిశేషము

బాగంబు- అదృష్టము

బాద- బాధ

బాపులే- భర్త

బారి- అధీనత

బావి- వలపు- విచారము

బాష్పము- కన్నీటి

బాస- బట్టు- పట్టు

బాహుటము- నెల్లడి

బి

బిట్టు- ముక్కి లీ

బీరుసు- కఠినము

బీ

బీజము- విత్తము

బి

బుద్ధివంతులయు- జ్ఞానవంతులయు- నశించిపోయెను

బుద్ధగించిన - లాలనము చేయబడిన
 బుడుత - పిల్లకాయ - లేత
 బుడుత నెలతాల్పు - శివుడు
 బువి - భూమి
 బున్వ - అన్నము

బూ

బూతము - పొగ
 బూమెల - మాయుల

బె

బెంగి - (భృంగి) శివభటుడు
 బెగడింప - భయపెట్టుటకు
 బెట్టిదంపు - భయంకరమైన
 బెడఁగు - అధికమైన - సొగసు
 బెడిదంపు - బెడిదమా - భయంకరమైన - కఠినమైన
 బెడిదుడు - కూరుడు - భీకరుడు
 బెన - మాలవాడు

బొ

బొండ - చేతులకుఁదగల్గునంకెలు
 బొంది - దేహము
 బొడ్డ - కడుపు
 బొబ్బ - అటపు
 బొమముడి - కోవము
 బొమడికల - కిరీటముల

బో

బోగమాల - భోగమాల
 బోధ - ఎఱుక

బి

బ్రతుకు- సంసారము

బ్రహ్మవిద్య- ఆత్మజ్ఞానము

భ

భక్షించు- తిన

భటులు- కాల్యంతులు

భరము- భారము

భతక- పోషింపఁదగినవాఁడు- మగడు

భల్లకము- ఎల్లుబంటి

భా

భాగంబు- పైపు

భాగ్యము- అదృష్టము

భాతి- తీరున

భానుని- సూర్యుని

భామల- స్త్రీలు

భానింప- తలంప

భీ

భీకరము- భయంకరము

భీముఁడు- మనుష్యులందఱిలోబలశాలి

భీరులు- పిఱికివారు

భు

భువనరంగము లోక మనునాట్యశాల

భూ

భూకందుకము- భూగోళము

భూతసామాన్యమలముల- సమస్తజీవుల శరీరమాలిన్యముల

భూపతి- రాజు

భూమిపాపభులు- రాజులు
భూషింపి- కై సేయ

భే

భేదము- తారతమ్యము
భేదింప- చించిచెండాడ

భో

భోక్త- తినువాడు

భ్ర

భ్రమము- తిరుగుడు
భ్రష్టరాలు- చెఱుపబడిన స్త్రీ

భ్రా

భ్రాంతి- భ్రమ

మ

మండలము- శత్రుసైన్యము
మందుపొద్దు ముద్దులకు- చుఱుకులుండ తాఁకులకు
మంతనము- రహస్యము
మంతిరి- మంతిరి
మందట- సమీపము

మందదృష్టులు- చూపుతగ్గినవారు
మందలింపు- చీవాట్లు పెట్టుట
మంశ కనులదాని- మది రాక్షయొక్క
మకిల- నల్లని- మాలిన్యము
మకుటము- కిరీటము
మక్కువ- స్నేహము
మగటిమి- శౌర్యము
మగడు- జోడు- పెనిమిటి

మగరాల- నజ్జాల

మగవాని- శూరుని

మగువ- స్త్రీ

మచ్చరము- ఓర్వలేదు

మచ్చరులకు- ద్వేషులకు

మచ్చిక- ఆశక్తి

మచ్చు- తీరు

మచ్చెకంటి- చేపలవంటి కన్నులకలయాడుది

మట్టును- వఱకు

మట్టుపఱచిన- తగ్గించినయెడల

మట్టుమీటి- హద్దుదాటి

మడిముంప- చంప

మతిమంతుడు- తెల్వికలవాడు

మత్తిలి- మదించి

మదము- గర్వము

మది- మనస్సు

మద్యము- కల్లు

మనఃకోశనక్త- మనస్సునందుఁదగులుకొన్నవాఁడ

మనదు- కాపురముచేయదు

మనికట్టు- ముంజేత్తిపైనున్న మొదటిభాగము

మనికి- బ్రతుకు

మను- చిరకాలముందు

మనుచు- పోషించు- బ్రతికించు

మనుజుల- మనుష్యుల

మనెడు- బ్రతికెడు- మన్నెడు- ఉండెడు

మనోవుభ్రాంతిమూతుకల్- న్వసంకల్పమే శరీరముగాఁగలవారు

మనీ- బ్రతుకు

మన్ను - చిరగాలమందు - భూమి

మబ్బు - మేఘము

మయి - శరీరము - తో

మరగ - ప్రేమింప

మరగాలు - కాలునకుబడులుగాఁ దగుల్చుకొన్న కొయ్య కాలు

మరణము - చావు

మరుకమ్మ - వలువుజాబు

మరుని - మరొకఁడు

మరులు - మోహము

మతక్యకాలము - మనుష్యజీవితము

మతక్యశక్తి - ఓరునుష్టానికి గ్రహము

మతక్యజాతి - మనుష్యసంఘము

మతక్యప్రకృతి - చచ్చెడుస్వభావము

మఱక - మచ్చ

మఱి - అనికమైన - వెండియు

మఱుగిడు - కన్న

మఱుగుజ్జు - మిక్కిలిపొట్టివాఁడు

మసి - సిరా

మహిత - గొప్ప

మా

మాడ్కి - తీరు

మాత - సరిమాణము

మాతస్యము - ఓర్వలేదు

మాదిరి - సాటి

మానక - తప్పక

మాననము - మనుష్యుల నందరినీ శుభము

మానికము - మాణిక్యము

మానికె - మాణిక్యము

మానిసి - మనుష్యుడు

మానుగ - ఒప్పుగ

మాన్యము - పన్ను లేక నుభవించుకొనునట్లు సన్మానముగ నేర్పరచు భోమి

మాపు - రాత్రి

మాయము - కానరాకుంట

మాయురే - భళిరా

మారుతము - గాలి

మార్కొనుట - ఎడమార్కొనుట - యెడమార్కొనుట - మారుమఃఖములు వే

మముకై తగుల్చుకొన్న కాగితపుముగములు

మాగ్ శీషము - ముద్దిరిన శీతకాలము

మాటువెటవున - ఇతర మాగ్మున

మాలినాపు - మానినాపు

మాలెమంతము - మూల్యవంతము (ఒక పర్వతము)

మి

మించగ - ఒప్పుగ

మిట్టల - ఎత్తైన ప్రదేశముల

మిత్తి - చావు

మిత్తి గొంగ - శివుడు

మినుకులు - కిరణములు

మినుచక్కిన్ - ఆకాశమువై పున

మినువెల్లు - ఆకాశపుకాంతి

మిన్ను - ఆకాశము

మిట్ట సెత్తెనస్థలము

మిచ్చల - మిక్కిలి - మిగుల

మీ

మోఁదుమిక్కిలి- అత్యధికముగా
 మీఱు- అతిశయించు
 మీలు- చేపలు

ము

మొందు- మొదట
 ముక్కంటి- శివుని
 ముక్కడలు- మూఱుకలు
 ముగియు- అంతమగు
 ముచ్చిపసిడి- కల్లబంగారు- మాయ
 ముచ్చిలిచెడు- దొంగిలిచెడు
 ముత్తి- మోక్షము- నిర్వాణము
 ముదము- సంతోషము
 ముది- ముసలి
 ముదురు తెంపి- వయసుమట్లిన ముండ్లమోపి
 ముద్దులగుమ్మ- ప్రియురాలు
 ముద్దులాడి- సొగసైనస్త్రీ
 ముద్ద- గుత్తు
 ముద్రింపబడిన- తల్లికడుపునబొడమిన
 ముని- జీతేంద్రియుడు
 మునిపండ్లు- పుట్టుకతోనేయున్నదంతములు
 మునికూపున- ఋషి వేషముతో
 మున్నీటి- సముద్రపు
 ముమ్మరమగు- అత్యధికమైన
 మురిపెపు- కుల్కునడల
 మురియుచు- కుల్కుచు
 ములికి- బాణము

ములుచలు - మూకలు
 ముల్లె - ధనముమూట
 ముసుంగు - చాటు
 ముసుకుమూతి - కోపవికారముగలమొగము

మూ

మూలము - కారణము - ముఖ్యము
 మూఢకాన - సప్తస్వరారోహణావరోహణక్రమము
 మూతిక - ఆకారము

మృ

మృతమానవుని - చచ్చినమనుష్యుల
 మృతి - మృత్యునేవత - చావు
 మృతులైన - చచ్చినవారలైన
 మృత్యువు - చావువేల్పు

మే

మెండు - అధికము
 మెండుకొన్న - అతిశయించిన
 మెగముల - మృగముల
 మెత్త - శయ్య
 మెయి - తీరు - దేహము - తో
 మెలుగుల - ఆధిక్యముల
 మెలుగుచు - తిరుగుచు
 మెలతల - స్త్రీల

మే

మేకొను- శిశుహించు

మేటి- ఎక్కువ

మేనిపై- ఒడలిమీద

మేలి- శ్రేష్ఠమైన

మేలు- శ్రేష్ఠమైన- శుభము

మేలుబంతి- శ్రేష్ఠురాలు

మై

మై- తో- శరీరము- చేతను

మైకము- మత్తు

మైకొల్పు- చేయు

మొ

మొక్కలుడు- కఠినుడు- మూఘుడు

మొగంబుమొగ్గించు- అనన్యముకలిగించు

మొగడు- మడుగుకొనిపోవు

మొగలు- మొగ్దలు

మొగి- ముందుగా

మొగిలి- మేఘము

మొద్దుగ- వెల్లిగ

మొద్దువేల్పా- అన్ని జంతుపుష్పవృక్షములుగాఁజేయుదేవతా

మొనల- సేనల- సమూహముల- కొనల

మొనసి- పనివడి

మొయిళులకు- మేఘములకు

మొరటుల- వినయములేనివారల

మొరయు- ధ్వనిచేయు

మొరసెనేని- ధ్వనిచేసినయెడల

మొలనూలు- బిడ్డాణము

మొక్క-నగులు- చిటునవ్వులు

మొల్ల- మల్లెపూవు

మొల్లపు- అధికమైన

మో

మోటబాస- ఏతముకట్టి నీళ్లతోడెడుకడప

మోమోటమి- దాటిణ్యము

మోదమ్మ- సంతోషము

మోళ్లు- మొరళ్లు

మోవి- పెదవి

మోస- మోసము

మోహధూమము- మూఢజ్ఞానమహాగ

మో

మోరము- ఊరికొనుట

మోని- తిరిందియుడు

మోలి- కిరీటము

మ్ర

మ్రొందు- చచ్చు

మ్రా

మ్రోయ- చెట్టు

మ్రు

మ్రొక్కడి- మ్రొక్కడైన- నీచులగు

య

యజమానము - అధికారి

యజ్ఞవేదిక - యాగముచేయుతీర్థ

యజ్ఞాభిషేక - నిజము - నిష్కాపట్యము

యా

యాచకులు - నిచ్చగాండు

యాచించు - అడుగుకొను

యు

యగము - అక్షలకొలది సంవత్సరముల పరిమితిగలకాలము

యతము - కూడినది

యో

యోగ్యత - మంచిగుణము - పాత్రీన్యము

యోగ్యులు - మంచివారు

యోజన - ఆలోచనము

యోధునకు - యుద్ధమొనరించువానికి

యోధుడు - యుద్ధముచేయువానికి

ర

రంగము - నాట్యస్థానము

రంభ - ఒక వేల్పుసాని అచ్చర

రశము - దినుసు

రక్షసి - రాక్షసి

రక్షే - సచెవులు మూలుక వీనులు

రస్తులు - పాటలపరిమితిచ్చు సంగతులు

తగుండు- రఘుమహారాజు

రగులు- రఘువంశరాజులు

తచియించె- అల్లెను

రచ్చ- రహస్యముకాని త్రోవ

రతనము- రత్నము

రివణమున- డిగ్గినమున

రమ్యకళ- సాగ్ధనకాంతి- అందమైనయవస్థ

రమ్యము- సాగ్ధన

రయము- వేగము

తహి- తీరు

రా

రాగము- ఆనతి - రంజకస్వరసంబంధము

రాగవు- రాఘవు

రాచుసి- రాజు

రాజఘాతుక- రాజునిచంపు స్వభావముకలవాడు

రాణి- ప్రియకాంతి

రాయసము- రాజగర్వము

రాష్ట్రము- ఇరుపది లక్ష ముప్పది గ్రామములుగల ప్రదేశము

రి

రిక్క- నక్షత్రము

రిత్తి- న్యభక్తము- నిష్కారణము

రీ

రీతి- విధము

రు

రుచ్చము- చవిగల

రే

రే- రాత్రి

రే- రాత్రి- చంద్రుడు

రే- రాత్రి- చంద్రుడు- రాత్రి- చంద్రుడు

రే- రాత్రి

రే- రాత్రి

రే

రే- రాత్రి- అనంతము

రే- రాత్రి- నిర్మలము- పుష్పము

రే- రాత్రి- ఇటీవలే ముఖ్యపట్టణము

రే- రాత్రి- వెదకుచున్నది

రే

రే- రాత్రి

రే

రే- రాత్రి

రే

రే- రాత్రి

రే- రాత్రి- గీతమును బిరియవేసెడు నాగేలు

రే- రాత్రి- దృష్టాంతము- ఆదరము

రే- రాత్రి- మేషాదిరాశ్యదయము

లచ్చనసతుదుగ్గులు- లక్షణ శత్రుఘ్నులు
 లచ్చి- లక్షిత
 లత్తుక- లక్కరంగు
 లపితము- పల్కు
 లభించిన- దొరకిన
 లయ- ఘాతాంతరాళవర్తిక కాలము
 లలన- స్త్రీ
 లవమైన- ఏమాత్రమైన- కొంచెమును

లా

లాంఛనము- గుఱుతు
 లాతి- పరుని
 లాగిబిడవ రాక్షసి లాగించు ద్దమకరసనున్న వస్త్రనమిరచేర- లంఛన
 కిన్నహవాస గుణమంటకమానదు
 లాగు- రీతి
 లావణు- నీరస్థిలిన
 లావు- బలము

లె

లెంక- దాసుఁడు
 లెన్న- శ్రేష్ఠమైన- మేలు

లే

లేగొను- సన్ననినడుము
 లేబొద్దు- బాలసూర్యుఁడు
 లేక- అటుగాక- పోనీ
 లేకేఱబడు- లేకివలెదీయఁబడు
 లేచె- ఎదిరించె
 లేమ- స్త్రీ
 లేమి- పేదటికము- అభావము

జీశము- మిక్కిలికొంచెము

లోగ్గ- తక్కువుగా

లో

లో

లోగలనరు- అర్థము

లోగి- లోబడి

లోగొనుట- వశపచుకొనుట

లోల్ల- లోపములే

లోపరహితుడు- కొరతలేనివాడు

వ

వంక- ఏము

వంగడంబు- కులము

వంగుమోకాళ్లు- ప్రిణామములు

వంచకుడు- మోసకాఁడు

వంపన- మోసము

వంర- శోకము- పశ్చాత్తాపము

వంకరము- మ్రొక్కు

వం- మాటకలి

వశముగ- వంకరగా

వగ- ముఖము- వగ- రీతి

వగిచు- దుఃఖించు

వడిపు- దుఃఖము- పశ్చాత్తాపము

వడిపున- రీతిచే

వదంతి- లోకప్రవాదము

వదాన్యత- ఈవి

వహ- చంపుట

వనట దుఃఖము

వనరు- దుఃఖించు

వయసు- యౌవనము

వలలు- వృద్ధిపొందు- జయమిరద

వలదు వలదు- వద్దు వద్దు

వలను- ఉపాయము

వలనగు- భస్మ- మోహము

వలపు- వాసన

వలయు కోరఁదగిన

వలరాజు- మనస్థుండు

వలనంత- శోకము

వలిపి- సన్నని

వలిమల- వలిమిడిమల- హిమాలయపర్వతము

వలున- పెద్ద

వల్వి- వాస్త్రము

వలమొరచి- సాగిరివల

వలొందిన- పొందిన- మోసము

వా

వా- నోరు

వాడి- ముఠుకు

వాకోనంగ- పుక్కంగ

వాకుచ్చి- చెప్పి

వాగు- ఏరు

వాగరి- మాటపొర్లు

వాచాలకము- మాటకారితనము

వాదక- అలవాటు- ఉపయోగము

వాణిశ్యము- వత్సకము

వాతెఱ- పెదవి

వాడుకొనరించె- పొదెయ్యవైచుకొనె

వాని- పడుచువాని

వాపుమించు- కల్లు

వారాసి- నముద్రము

వారిసి- నముద్రము

వాల్మీకి- నముద్రము

వాంకము- వేషము

వాలాయము- తప్పక

వాలు- కత్తి

వాలుగంటి- జవ్వని

వాళి- వాడుక

వావిరి- మిక్కిలి

వాసి- తారతమ్యము

వాన వంబుగ- నిజముగ

వాహినీనాథుల- సేనానాయకుల

వి

వింఘులు- అతిగులు

విక్రమోద్ధముడు- అత్తమ్మతీచేసికొనువాడు

విక్రమము- తెప్పలు

విక్రమ- వికారము

విక్రమవాస- వికారాకారము కలవాడు

విచారము- చచక

విచ్ఛేద- వెడలిపోయె

విజృంభించు- నొచ్చు

విడి- విడబడి

వీత- వ్యభిచారము

వితంతువు- ముండమోవి

వీరము- విధము

వీరకళము- మార్పు

వీరకు- పరవశత్వము

వీరస- విధమున

వీరబడిన- నారుచల్లబడిన

వీరము ధనము

విరూపక- నవ్యపుట్టించునట్లొకరి చెప్పుచేతలోడితుగువాడు

విద్యానిక- చదువునేచూకొనువాడు

విధాన- విధమున

విధి- అదృష్టము- పాలనపద్ధతి

విధించె- ఏపక్షచే- శాసించె

విధిగ- తప్పక

విడి- విరుట- శ్రీవణేంద్రియము

విన్నబరచు- చిన్నపుచ్చు

విన్ననా- చిన్నపోయిన

విన్నానము- అందము

విన్ను- ఆకాశము

వివర్తులకు- ఆపదలకు

వివరీతకల్పన- లేనిపోనిపన్నిక

వివరీతము- తాత్కాలము- ఒకదానికిబదులింకొకటియైన

విభులు- మగలు

విభూషణము- నగ

విమర్శ- విచారణము
 వియజ్ఞోతి- సూర్యుడు
 విరచనాకౌశలము- పనిచేయు నేపుణ
 విరాళి- మోహము- విరహము
 విరియఁబుచ్చి- పోగొట్టి
 విరుద్ధముగ- ప్రతికూలముగ
 విరిపించెద- ఏడ్చెద
 వివరించిన- తెల్పిన
 వివిధ- పలు తెఱంగులై స
 వివేకము- యుక్తయుక్తజ్ఞానము
 వివేకతీరము- తెల్వయనునొడ్డు
 విశదము- తెల్లము
 విశేషముగ- అధికముగా
 విశ్రాంతి- ఊరట
 విశ్రుతిమేర- వెల్లడిచేయఁబడిన దానిహద్దు
 విశ్వసింతు- నమ్మెద
 విశ్వాసము- కృతజ్ఞత
 విషమత్సరము- కూర్మైనయోర్వలేదు
 విషానుభవము- కష్టానుభవము
 విసఫుమేతరి- శివుడు
 విస్తరించు- హెచ్చించు
 విసౌతులారా- మిత్రులారా

వి

వీనులు- చెవులు
 వీననల- విననకట్ట
 వీనము- పదునాటవభాగము
 వీనరములు- వ్యధాములు

వృ

వృక్షము-- చెట్టు

వృద్ధత- ముసలటికము

వృద్ధదశ- ముసలితనము

వృద్ధాత్మజుడు- ముసలివానికొడుకు

వై

వెంగలి- వెట్టి

వెండి- మణియు- రజతలోహము- తెల్లని

వెండియు- మణియు

వెంబరులు- అవివేకులు

వెక్కనంబుగ- మిక్కిలి

వెచ్చ- వేడి

వెజ్జ- వైద్యుడు

వెడవిల్తుచే- మనస్థునిచే

వెత- దుఃఖము

వెదచల్లు- వ్యాసింపజేయు

వెన్నలప్పులు- చోరపక్షి

వెన్నలరేని- చంద్రుని

వెరపు- ఉపాయము- తీరు

వెలుగు- ఆశ్చర్యము

వెలుపు- భయము

వెట్టినీళ్లు- కల్లును

వెలది- స్త్రీ

వెలిపుచ్చుచుండు- లోనికిరానీకుండు

వెలియు- మాయ- చెడు

వెలినీడము- వెల్లువెండు

వెల్లి పడవలయు- క్రిందిగాలివిడువవలయు.

వెల్లువ- ప్రవాహము

వెను- వేగము

వే

వేండ్రమగు- వేడియైన

వేడికోలు- బతిమాలుట

వేడికోలు- బతిమాలుట

వేగింపబడు- తపించబడు

వేగురు- వేయమంది

వేగులు- చారులు

వేచి- కాచుకొని

వేతు- నిశ్చింత

వేదాంతి- జగమబద్ధముబ్రహ్మముసత్యమనువాడు

వేలుపు పెద్ద- బ్రహ్మ

వేలుపులబుద్ధ- చంద్రుడు

వేలుపులమూక పేటి వెలదిమగడు- కుమారస్వామి

వేల్పుబడి- హోమముచేయబడి

వేల్పుతేని- ఇంద్రుని

వేసరి- విసిగి

వై

వైఖరి- తీరు- చేష్ట- కంఠధ్వని

వైచిత్ర్యము- చమత్కారము

వైదేయి- నీత- వైదేహి

వైశము- త్వరగా

వ్య

వ్యభ- ముఖము

వ్యయము- వెచ్చము
 వ్యవహారకత- పనినడిపించువాడు
 వ్యవహారి- పనికావలసినవాడు
 వ్యసనము- చెడ్డయలవాటు- చింత

వ్యా

వ్యాకులము- కలత
 వ్యాఖ్యానము- శబ్దార్థవివరణము
 వ్యాఖ్యచేష్ట- పులిపడత
 వ్యాధి- వీడ
 వ్యాఘాతము- సంఘాతము

వ్ర

వ్రాయు- తునుక
 వ్రాయుబడకుంటి- మక్కలుకాకుంటి

వ్రా

వ్రాయి- అక్షరము
 వ్రాయి- అక్షరములు

వ్రా

వ్రేగు- బరువు

వ్రా

శంక- సందేయము
 శక్తి విహీనమైన- బలములేని
 శస్త్రీ- ఆయుధధారి

శా

శారము- ఆగుడి

శాశ్వతము - స్థిరము

శాసనపత్రిక - రాజిచ్చినదానికై వ్రాసిననిదశానపత్రికము
శాసనము - పాలనము - ఆజ్ఞ

శి

నిలాక్షరము - గాతిమీడివ్రాసినది
శిల్పుల - విద్వాంసుల

శ్రీ

శ్రీమత మహిమల - త్వరగా జేయవలసినముఖ్యకార్యముల

శ్రు

శ్రుద్ధి నేయఁగఁబడి - దోషమున్నట్లెఱిగి

శ్రు

శ్రుత్వమునము - అష్టాంగమునము

శ్రో

శ్రోకము - దుఃఖము
శ్రోత - పండితుడు

శ్రా

శ్రావ్యము - వీరవ్యము

శ్రా

శ్రావ్య - ఆనతి

శ్రా

శ్రాద్ధాశనము - చచ్చివారినుద్దేశించి పెట్టుభోజనము
శ్రావ్యము - వినుటకింపైన

(10)

శ్రీ - చక్రవర్తము

శ్రు

శ్రుతి - వేదము - పాటకు సాయపడునుతి

స

సంక్షిప్త శాస్త్రము - ఇతర నామములచేదను

సంగతి - ముఖ్యము

సంగతి - వ్యవహారము

సంఘము - సభ - సమూహము

సంజ - పొద్దుగుండుసమయము

సంతతి - పిల్లలు

సంతరించు - కలిగించు

సంతరించు - సంతోషించెద

సంధియము - సంశయము

సంద్రము - సముద్రము

సంధి - పొత్తు

సంసారి - రామాయణమునఁ బేర్కొనగన్ద

సంపుటముల - పుస్తకముల

సంపూర్ణసహజ కాలవిన్యాసము - స్వభావికముగాఁగలవలయుచు

సంపూర్ణము - సుగుణములందు వెల్లి లేనివాడు

సంభవించె - కలిగె

సంస వము - పొగడ

సకలము - మాయతోఁగూడిన

సకలప్రపంచము - అందఱుసహించుకొను

పట్టము - చెలిము

సగపాలు - సంగోరుపంతు

సడలెడు - జాతెడు

సడి - చప్పడు

సత్తెము - ఎల్లప్పుడు

సతమ - శాశ్వతమా

సగి - పతివ్రత - స్త్రీ

సతిగుండము - పేరంటాలిసమాధి

సక్కుతి - ఆరణ్యము

సక్కువు - బలము

సత్ప్రతిష్ఠాదృవస్థానము - సత్కీర్తికలుగుచోట

సన్యము - నిజము

సన్యధేయక - మంచివిషయము

సన్నధము - సిద్ధపడిన

సన్నలు - సంస్థలు

సన్నుతి - పొగడ

సమయము - కాలము

సమక - వికసించుట

సమకొందు - ఇచ్చు

సమస్తము - అంతయు

సమాధి - శ్మశానము

సమానుభూతి - సమముగాననుభవించుట

సమితి - సమాహము

సమ్మోదలీల - సంతోషవిలాసము

సకలు - అత్యము

సకగున - నేగముగా

సరళత- తిన్నదనము

సరస- చెంత

సరసము- వేడుక

సర్వభక్షకత్వము- అన్నియుందిను స్వభావము

సర్వసాధారణానుభవంచె- జనులందఱనుభవించిన యంశమే

సలాక- కాటుక పెట్టుకొనుపుల్ల

సలిపిన- చేసిన

సల్పు- చేయు

సవతి- తోడి పెండ్లాము

సవతులేని- సాటిలేని

సవిత్రుడు- సూర్యుడు

సహచరు- మిత్రుని

సహజము- స్వభావము

సహేతుకముగ- కారణముచెప్పి

సహోదరు- తోడబుట్టినవాని

సా

సాకిరి- సాక్షి

సాకు- నెపము

సాజంబు- సహజంబు

సాటిదినుసుగమి- ఉమాద్రవ్యసముచ్చయము

సాదుల- మంచివారల

సాధనము- ఉపాయము- సహాయసంపత్తి

సాధుల- మంచివారల

సాపాటు- భోజనము

సామధక్యము- శక్తి

సారెకు- పలుమాటలు

సాహసము- సహవాసము

సాష్టాంగవందనము- సాగిలిపడి మొక్కుట

సాహసోద్యమములు పనికిరావు- అవసరముగాఁ జేయవలసిన పనులు చేయఁ
బడకుండును

సాహాయ్యము- తోడు

సి

సిగ్గిడి- లజ్జలేనివాఁడు

సిగ్గుచదువు- లజ్జాపాతము

సిడము- జెండా

సిబ్బితినము- సిగ్గు

సిరి- విశ్వర్యము- కాంతి

సిరిగలాని- ధనవంతుని

స్రీ

స్రీ- భీష్మ

స్రీత- శ్రీనాథము- పాటలేనికాలము

స్రీమ- శ్రీమ- ఆంధ్రముదేశము

స్రీరాము- శ్రీరాము

స్రీకిరీ- నందనబడి తను- లక్ష్మ్యముచేయఁబడలేదు

సు

సుంతలో- క్షణములో

సుకము- సుఖము

సుఖసన్మానము- సుఖముకలుగఁజేయఁబట్టుటకొఱకు

సుఖానందముల సుఖానందములనుకూచుకొందుదీటమొదలగువస్తువులు

సుము- సుఖము

సుగానము- సుగంధము

సుగంధము- సుగంధము

సుగంధము

సుగంధము- సుగంధము

సుమితర- సుమిత్ర- ధళరథమహారాజభార్య

సుకటిసిగలు- చామరశిఖలు

సురపొన్న- సుహాననగలయొకవిధ సునపొన్న పూవు

సురలు- వేల్పులు

సురియ- చిన్నకత్తి

సులభప్రసూత- అత్రహముగాయకైదుదానా

సులోచనములు- ముక్కద్దములు

సుళువు- సులభము

సుశ్లోకము- సొగసెనపద్యము

సూ

సూకరమాంసాశనులు- పండితమాంసమురినువారు

సూక్ష్మపు- కొద్ది

సూచనము- తెలియపచుట

సూడు- శత్రువు

స్మ

స్మశించె- నిమిశించె- చేసె

స్మై

స్మేగి- పాపము-కీడు

స్మై

స్మైచునహవానము- దుఃఖమునోచుతోడివారు

స్మైతము- కూడ

స్మైతమునా- దుఃఖమోచియుందునా

స్మైరిణి- ఓపుక

స్మృ

స్మృతి- స్మృతి

సావత్త- మూఁళా
సామత్త- ధనము- నగ

సో

సోదరి- తోఁబుట్టువు
సోదరుడు- తోడఁబుట్టినవాడు
సోయగము- అందము

సో

సోరు- సోగసు

సో

సవము- పొగడ్త

సో

సుతి- పొగడ్త

సో

స్తేర్మ నెజవణంబుమాయుఁతరుచిహీనమోచాయచేత- దీఘాః లోచన
ముచేతమనోనిశ్చయముచెడిపోవును

స్నా

స్నానము- శ్రమబోగొట్టుసాధనము

స్నా

స్మరకరవిధ- మస్మదబాణములచేగొట్టబడిన

శ్చల

నత్పతి- జ్ఞప్తి- తెలివి

స్వ

స్వతంత్రింపఁజనదు- తమంతఃకాముపూనుకొనరాదు

స్వభావము- గుణము

స్వగళము- దేవలోకము

స్వగాళకృతి- మిక్కిలిసుందరాకారము

స్వా

స్వానూతి- తనకుఁగల్గినయనుభవము

స్వామిదోహము- ఏలినవానికెగుసేత

స్వాగి- విహారము

స్వావమానము- తమకుఁగలిగినతలవంచు

స్వాస్థ్యములు- సొత్తులు

హ

హతము- బలాత్కారము

హత్య- చంపుట

హనుమ- ఆంజనేయుఁడు

హ

హని- కీడు

హళి- ఆనందము

హి

హితులకు- మిత్రులకు

హిమము - మంచు

హి

హీనముగ - నీచముగ

హూ

హూణాభావలో చంద్రుని సునధామిచ్చ శబ్దము శ్రీలింగము

హే

హేయము - అసహ్యము

హేళనదృష్టి - తిరస్కరించుచూపు

హౌ

హౌయలు - విలాసము

హౌ

హౌను - తీరు

